

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์	สินลาร์ตัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา	คุปรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กอบกุล	พฤกษ์วัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน	วิเศษศิริ
รองศาสตราจารย์ เอกชัย	กีสุขพันธ์

พฤษภาคม 2555

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

คำนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ประมาณ 7,941 กิโลเมตร การที่ประเทศไทยมีชายแดน ที่ติดต่อกับประเทศอื่นๆ หลายประเทศ ทั้งเป็นภูเขา แม่น้ำ ทะเล ลักษณะของชายแดนที่มีลักษณะแตกต่างกันไป ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

การศึกษาเป็นเครื่องสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ที่มีความจำเป็นในการที่จะเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติ ในปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอง ซึ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามชายแดนมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป อีกทั้งนักเรียนและประชาชนมีความล่อแหลมและเกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะกระทบกับความมั่นคงของชาติ ตลอดเวลา ดังนั้นรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา จึงควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ มุ่งปลูกฝังความรู้ความสามารถตามหลักสูตรและความเป็นไทย ตลอดจนการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสันติสุข เพื่อที่จะทำให้นักเรียนและชุมชน มีความรู้ ทักษะ เจตคติในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติอีกทางหนึ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยฉบับนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้หรือประยุกต์ใช้ งานนี้ได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัยจากเงินอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการจัดการศึกษาสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและสถานศึกษาที่อยู่บริเวณชายแดนของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คณะผู้วิจัย

ชื่อโครงการวิจัย การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์, รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กอบกุล พฤกษ์วัน

เดือนและปีที่ทำวิจัยสำเร็จ พฤศจิกายน 2555

บทคัดย่อ

การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเสนอรูปแบบ (2) นำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบ วิธีการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า

(1) รูปแบบที่ได้เป็นรูปแบบที่ใช้หลักการตามทฤษฎีระบบ โดยส่วนที่เป็นจุดเด่น คือ ภารกิจใหม่ในการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นมาเป็นพิเศษสำหรับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และการส่งเสริมความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในเรื่องความมั่นคงของชาติ

(2) แนวทางการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การใช้หลักการกำกับการใช้รูปแบบ ที่สำคัญได้แก่ หลักการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน หลักธรรมาภิบาล 2) ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อใช้รูปแบบมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาและเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน และขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบ 3) เงื่อนไขความสำเร็จของการใช้รูปแบบขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกันของหน่วยงาน 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน

Project Title A Proposed of a Basic School Management Model for Enhancing the National Security over the Provinces on the Border of Thailand

Name of the investigators Prof. Paitoon Sinlarat, Ph.D., Assoc. Prof. Ekachai Keesookpun, Asst. Prof. Natnipa Cooperat, Ph.D., Asst. Prof. Pongsin Viseshsiri, Ph.D., Asst. Prof. Kobkul Brikshavana

Year November 2012

Abstract

A Proposed of a Basic School Management Model for Enhancing the National Security over the Provinces on the Border of Thailand has following objectives: 1) to propose the model 2) to develop the guidelines on how to use the model. The methodology used is Mixed Methods; documentary reviewing, personal and focus group interviewing, and using of questionnaires were conducted. Governors of the provinces on the border of Thailand, Directors of the Educational Service Area Office, School Directors, Teachers, School Board Committee Members, and Parents were research informants. The findings were:

1. The System Theory was the core of this model. The highlights of this model were on the new management mission especially designed for enhancing the national security and the enhancing of the importance of the academic administration on the subject of the national security.

2. The model guidelines consisted of 3 parts:

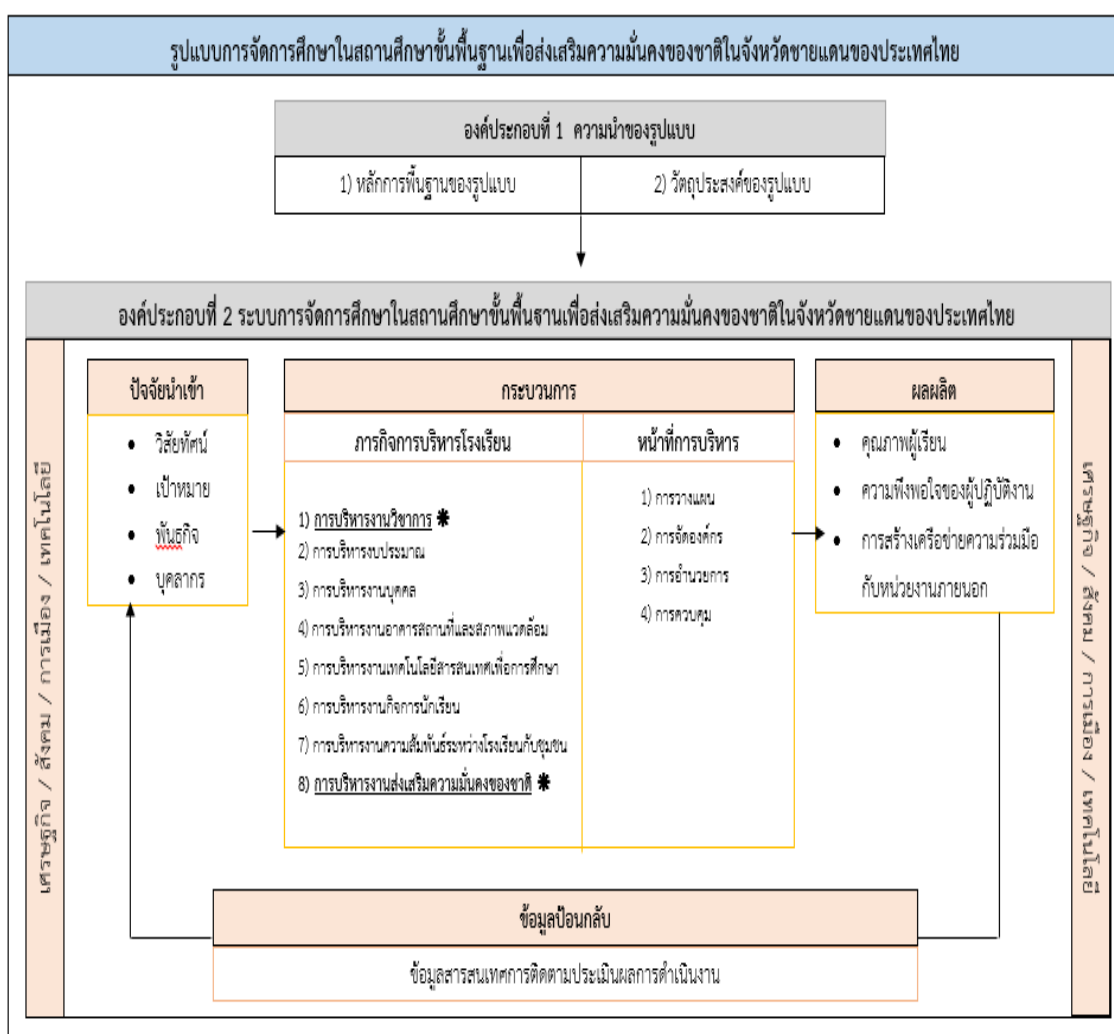
- 1) The use of the principles of management such as the school-based management and the principles of good governance.

- 2) The processes of how to use the model were set into 5 steps as follows: studying and preparing, planning, implementing, evaluating, and summarizing;

- 3) The success of the model depended on the cooperative work of these 3 levels of government sectors — the Ministry level, the Educational Service Office level, and the School level.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย จากการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นรูปแบบที่ได้รับการประเมินทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วว่าเหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยซึ่งแต่ละสถานศึกษาอาจปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพบริบท สิ่งแวดล้อม ปัญหาต่างๆ รวมทั้งสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของตน โดยรูปแบบนี้มีโครงสร้างประกอบด้วย ชื่อรูปแบบ ความนำ ซึ่งแสดงถึงหลักการและความสำคัญของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากรูปแบบนี้สามารถสรุปองค์ประกอบต่างๆ ได้ดังนี้

ความนำ (หลักการและความสำคัญ) กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมสามารถช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้ การใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบเป็นหลัก และแนวคิดการบริหารอื่นๆ กำกับเพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ เช่น หลักการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล และหลักการมีส่วนร่วม เป็นต้น โดยในความนำนี้จะระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน เป็นวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ (1) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และ (2) เพื่อพัฒนาความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบของรูปแบบ ในงานนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบเป็นแกนหลักของรูปแบบซึ่งประกอบด้วย

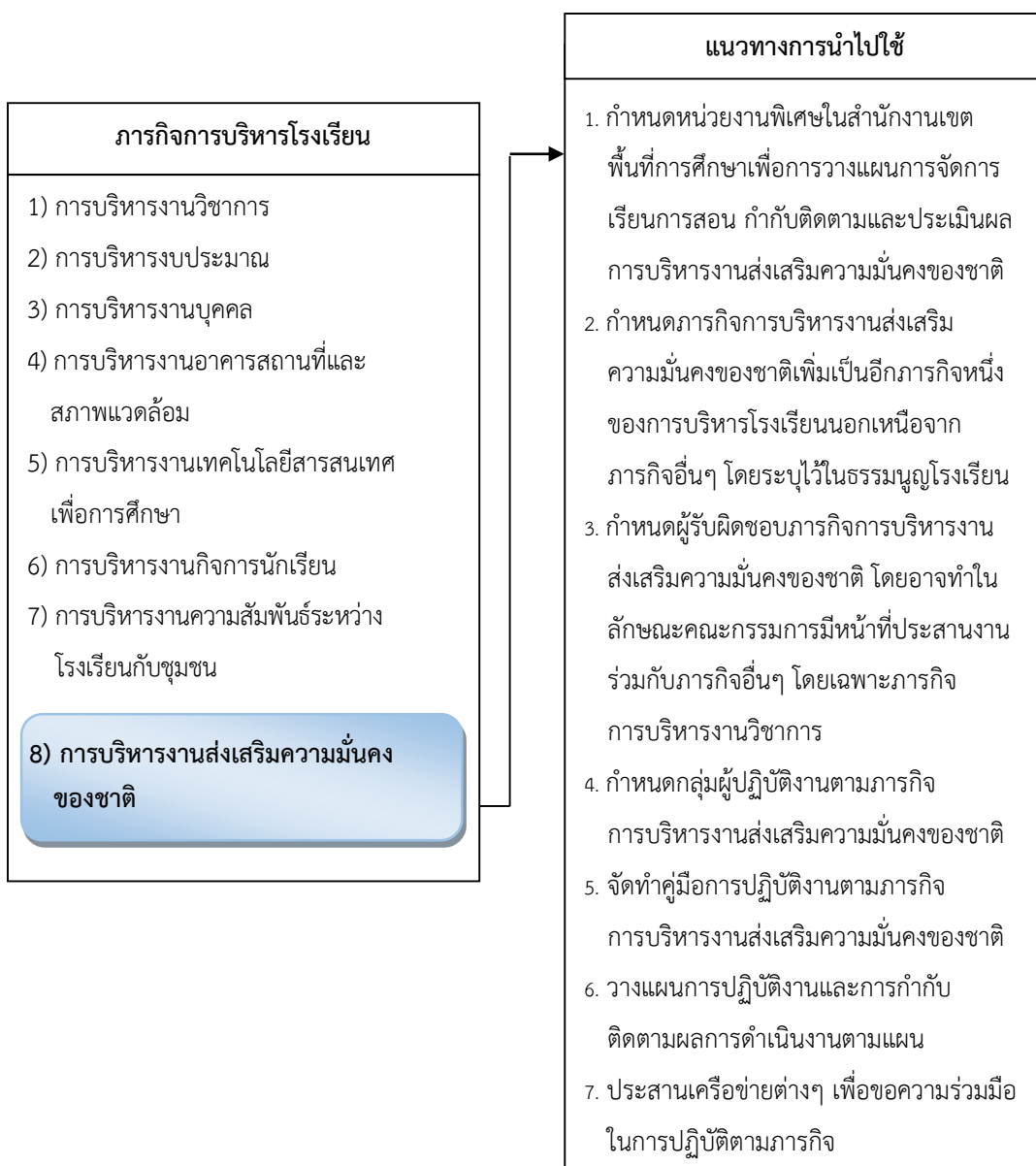
- **ปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ วัสดุทัศน เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร ที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

- **กระบวนการบริหารโรงเรียน** เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ภารกิจการบริหารโรงเรียน 8 ด้าน และหน้าที่การบริหาร 4 ด้าน

ภารกิจการบริหารโรงเรียน ภารกิจการบริหารโรงเรียน 8 ด้าน ได้แก่

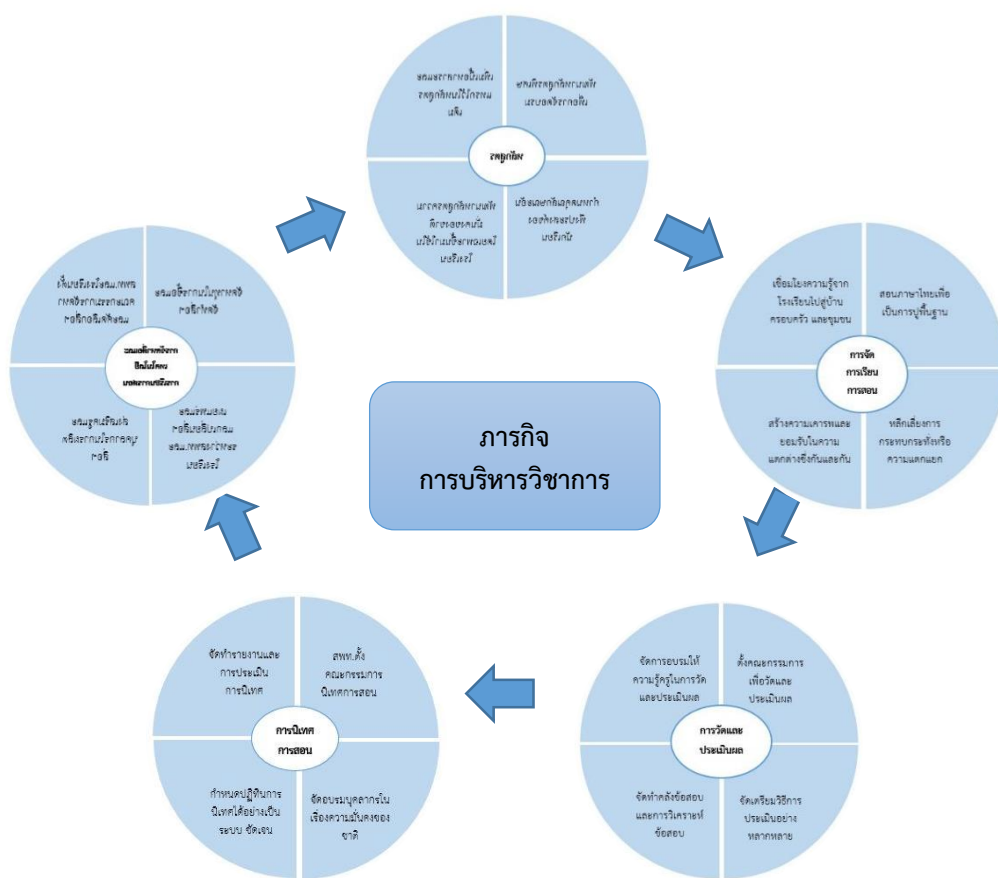
- 1) การบริหารงานวิชาการ
- 2) การบริหารงบประมาณ
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 5) การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 6) การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 7) การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

ภารกิจการบริหารโรงเรียนใน 8 ภารกิจนั้น จะมีภารกิจที่ 8 ที่แตกต่างจากภารกิจการบริหารโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนในจังหวัดชายแดนจะต้องมีการเน้นการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติมากกว่าโรงเรียนอื่นๆ ดังนั้นแนวทางในการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติควรจะต้องมีรูปแบบดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

ภารกิจการบริหารงานวิชาการ เป็นอีกหนึ่งภารกิจที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยากให้มีการบรรจุลงในหลักสูตรและจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจมีแนวทางการบริหารงานวิชาการแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ดังแนวทางต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ภารกิจการบริหารงานวิชาการ

หน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน หน้าที่การบริหารโรงเรียนมี 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการวางแผน
- 2) ด้านการจัดองค์กร
- 3) ด้านการอำนวยความสะดวก
- 4) ด้านการควบคุม

จากภารกิจ 8 ภารกิจข้างต้นนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งทักษะและความสามารถทางการบริหาร ปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 4 ด้านนี้เพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ หน้าที่ทางการบริหารทั้ง 4 ดังนี้

1) ด้านการวางแผน เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา มีการดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ในการดำเนินกิจกรรม วิธีการที่จะบรรลุผลลัพธ์ จัดลำดับความสำคัญ และจัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งเป็นแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนระยะยาว 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี

2) ด้านการจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างของงานกลุ่มตำแหน่งสายบังคับบัญชา และความสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีการดำเนินงาน โดยกำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนไม่ให้ซับซ้อน และให้สามารถปรับยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

3) ด้านการอำนวยการ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในการอำนวยการให้เกิดการปฏิบัติงาน ตามภารกิจทั้ง 8 ประการ โดยใช้การสร้างแรงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่างๆ ตามที่จำเป็น

4) ด้านการควบคุม การควบคุมการทำงานเริ่มจากการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ มีการวางแผนการติดตาม กำกับและการประเมินผล การดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงานต่างๆ

● ผลผลิต

ผลผลิตตามรูปแบบนี้ ประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน ผลผลิตด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก

1) คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองชาติและพลเมืองโลก มีคุณธรรม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม มีแนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้สร้างสรรค์สังคมที่มั่นคงสุขสงบ

2) ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้บุคลากรของโรงเรียนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีความสุขกายสุขใจ แม้ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานในเขตชายแดนซึ่งมีอุปสรรคและความยากลำบากมากกว่าที่อื่น

3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างการทำงานกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการสร้างเครือข่ายซึ่งเป็นกลุ่มของผู้ที่จะทำงานด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติร่วมกัน

● ข้อมูลป้อนกลับ

ข้อมูลป้อนกลับจัดทำในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศได้จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยข้อมูลดังกล่าวจะส่งกลับเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการตรวจสอบ ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงได้มีการดำเนินการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการวางแผนและได้นำข้อมูลป้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังแบ่งจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่สำหรับให้บุคคลภายนอกได้ใช้และตรวจสอบอย่างมีความโปร่งใส

● **สภาพแวดล้อมภายนอก**

สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง ปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกระบบการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม และในรูปแบบนี้ กำหนดให้นำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมาใช้ในการบริหารตามรูปแบบประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

1. สภาพเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนและยังส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติที่จะต้องสร้างให้มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอีกด้วย ศึกษาและสังเกตได้จากมาตรฐานการครองชีพของชุมชน ความสามารถในการประกอบอาชีพ การนำหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการดำรงชีพ และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัล

2. สภาพสังคม เป็นปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างสมดุลกับองค์ประกอบอื่นๆ

3. สภาพเทคโนโลยี เป็นปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเสริมสร้างพลังและสร้างความก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

4. สภาพการเมือง เป็นปัจจัยด้านความมั่นคงทางการเมืองภายในและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเกี่ยวกับความศรัทธา การอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ระเบียบหลักเกณฑ์และความสามารถในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีจุดเน้นที่การเพิ่มภารกิจที่ 8 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารในเบื้องต้นและจากการยืนยันความสำคัญและความจำเป็นจากผลการสัมภาษณ์ ทั้งนี้การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติมีแนวทางการใช้ในส่วนของการเพิ่มภารกิจที่ 8 ไว้ในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจงานบริหารสถานศึกษาแยกต่างหากจากภารกิจอื่นๆ อย่างชัดเจน มีคณะทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1) กำหนดหน่วยงานพิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน กำกับติดตามและประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

2) กำหนดภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติเพิ่มเป็นอีกภารกิจหนึ่งของการบริหารโรงเรียนนอกเหนือจากภารกิจอื่นๆ โดยระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

3) กำหนดผู้รับผิดชอบภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยอาจทำในลักษณะคณะกรรมการมีหน้าที่ประสานงานร่วมกับภารกิจอื่นๆ โดยเฉพาะภารกิจการบริหารงานวิชาการ

- 4) กำหนดกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 6) วางแผนการปฏิบัติงานและการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผน
- 7) ประสานเครือข่ายต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามภารกิจ

ส่วนแนวทางการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยไปใช้ในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการก็จะมีแนวทางการนำไปใช้ปฏิบัติแยกตามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนด้าน ดังนี้

ด้านหลักสูตร

- 1) เพิ่มเนื้อหาสาระเรื่องความมั่นคงของชาติแทรกไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) พัฒนาหลักสูตรความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะขึ้นมาใช้ในโรงเรียน และต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถต่อยอดตามขั้นความรู้ ความสามารถและพัฒนาการของนักเรียน
- 3) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้เป็นผู้มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 4) พัฒนาหลักสูตรพิเศษเพื่อการจัดอบรมครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ด้านการจัดการเรียนการสอน

- 1) จัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเรียนตามหลักสูตรของไทย
- 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งหรือความแตกแยกทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม
- 3) จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเคารพและยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน
- 4) จัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากโรงเรียนไปสู่บ้าน ครอบครัว และชุมชน

ด้านการวัดและประเมินผล

- 1) ตั้งคณะกรรมการเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมด้านความมั่นคงของชาติ
- 2) จัดเตรียมวิธีการประเมินอย่างหลากหลายรูปแบบทั้งจากผลงานนักเรียน จากการสังเกตการสอน
- 3) จัดทำคลังข้อสอบและการวิเคราะห์ข้อสอบความรู้และความสามารถในการปฏิบัติในด้านความมั่นคงของชาติ
- 4) จัดการอบรมให้ความรู้ครูในการวัดและประเมินผลตามภารกิจด้านนี้

ด้านการนิเทศการสอน

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนและรับผิดชอบด้านการนิเทศฯ

2) จัดอบรมบุคลากรในเรื่องความมั่นคงของชาติให้ครอบคลุมทุกประเด็น ตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น การนำไปปฏิบัติจนถึงการประเมินผล

3) กำหนดปฏิทินการนิเทศได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

4) จัดทำรายงานและการประเมินการนิเทศเพื่อการกำกับติดตามและปรับปรุง

ด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดหาสื่อฯ ด้านนี้และจัด ประชุมคณะกรรมการคัดเลือกสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

2) ส่งเสริมครูและบุคลากรทั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในการผลิตสื่อและ เทคโนโลยีการเรียนการสอน ในด้านนี้

3) เผยแพร่และแลกเปลี่ยนสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนด้านนี้ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียนใกล้เคียง

4) จัดหาทุนในการซื้อและจัดทำสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

นอกจากแนวทางการใช้ที่เจาะจงตามภารกิจการบริหารงานโรงเรียนแล้ว ยังมีวิธีการใช้รูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ โดยอาจดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา

วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติใน จังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาและเตรียมการ เป็นขั้นแรกก่อนนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้ สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ และการประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบ

ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เป็นการนำแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ ประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ในปฏิทินโรงเรียน การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อทราบผล การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ โดยจะนำผลจากการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง การปฏิบัติงานในปีต่อไป

ขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อการปรับปรุง เป็นการรวบรวมผลการประเมินจาก การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบ โดยผลการประเมินสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลใน การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ใช้ในการวางแผนในปีการศึกษาต่อไป และจัดเป็น ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้

เงื่อนไขความสำเร็จ

การใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญ คือ **ระดับกระทรวง** ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ **ระดับเขตพื้นที่การศึกษา** ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงาน และ **ระดับโรงเรียน** ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

จากการวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบ พบว่าเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งในการนำรูปแบบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารที่ใช้ในการดำเนินงานขับเคลื่อนให้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม 3) ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล 4) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ และ 5) ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรม

ภาพที่ 4 แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีข้อเสนอแนะในภาพรวมดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ได้นำเสนอมีความเหมาะสมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปพิจารณากำหนดนโยบายอย่างเป็นระบบดังนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยศึกษารูปแบบและนำไปใช้

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความมั่นคงของชาติยังไม่เป็นนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบที่สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการส่งเสริมความมั่นคงของชาติตามรูปแบบ รวมทั้งอาจมีการแก้ไข กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้การจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วและคล่องตัว

2) กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยในการแก้ปัญหาเรื่องเด็กไร้สัญชาติอย่างจริงจัง

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่พ่อแม่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ทำให้เด็กที่เกิดบนพื้นแผ่นดินไทยไม่มีสัญชาติ ไม่มีทะเบียนบ้าน เมื่อเข้าเรียนไปสักพักก็ต้องออกกลางคัน กลายเป็นปัญหาสังคมระยะยาว ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับความตระหนักขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และภาควิชาการที่มีการจัดเวทีเสวนา “ทบทวน 10 ปี นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย และก้าวต่อไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน” ซึ่งพบว่าสถิติเด็กไร้สัญชาติในประเทศไทยมีมากกว่าหนึ่งล้านคน และทั้งหมดยังเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา โดยระบุว่าสาเหตุเกิดจากการมีนโยบายลงมาแต่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติการปฏิบัติได้ หากทำได้ตามนโยบายจะป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็กและค้ามนุษย์ได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

3) กระทรวงศึกษาธิการควรร่วมมือกับกระทรวงแรงงานในการดูแลแรงงานต่างด้าว

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า จังหวัดตามแนวชายแดนของประเทศไทยมีการลักลอบหนีเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ติดต่อกับสามารถเดินทางเข้ามาได้ง่ายทั้งทางบกและทางน้ำ อีกทั้งแรงงานไทยก็มีไม่เพียงพอ บางอาชีพคนไทยก็ไม่ทำ ส่งผลให้ตลาดต้องการแรงงานต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามกระทรวงแรงงานก็ต้องมีมาตรการในการควบคุมดูแลให้มีการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานกลุ่มนี้กระทำการที่ขัดต่อระบบกฎหมายของประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องของการให้การศึกษากับบุตรของแรงงานกลุ่มนี้ได้ถูกต้อง ไม่เช่นนั้น เด็กกลุ่มนี้จะไม่มีสัญชาติ ไม่สามารถเข้าโรงเรียนได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว

4) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการวางแผนการนำรูปแบบฯ ที่นำเสนอไปใช้

จากรูปแบบที่สร้างขึ้นยังไม่มีให้นำไปทดลองใช้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการอาจดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาตามแนวชายแดนที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นสถานศึกษานำร่องในการจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เพื่อให้สถานศึกษาอื่นๆ ดำเนินการตามรูปแบบได้ง่ายขึ้น

5) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการกระจายอำนาจทางการบริหารทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลให้แก่สถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ

จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษายังไม่มีอิสระเพียงพอในการจัดจ้างบุคลากรที่ขาดแคลนหรือจัดหางบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ เพิ่มเติม เนื่องจากต้องได้รับการอนุมัติจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก่อน ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความคล่องตัว และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวมทั้งช่วยในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรได้ตรงตามความต้องการเพื่อการนำรูปแบบไปใช้ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความพร้อมไม่เท่ากัน จึงอาจเริ่มดำเนินการจากโรงเรียนที่มีความพร้อมก่อน

6) ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดชายแดนที่ดำเนินการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติควรยึดหลักในการวางนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

จากการวิจัยพบว่า จังหวัดชายแดนแต่ละจังหวัดมีสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ ที่สอดคล้องตามบริบทพื้นที่ของโรงเรียนตนเอง ทั้งนี้ควรมีการประยุกต์ใช้แนวความคิดการบริหารงานที่เป็นประโยชน์อื่นๆ เข้ามาใช้ร่วมด้วย เช่น แนวคิดการบริหารตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

7) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครู และบุคลากรอื่นๆ ให้มากขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ที่เข้ามาบรรจุในโรงเรียนชายแดนจะหาโอกาสย้ายโรงเรียนไปอยู่โรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่า ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนให้โอกาสครูในโรงเรียนในการตัดสินใจ มีอิสระที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ช่วยให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ ของครูมีความคล่องตัว สะดวกรวดเร็ว และมีความชัดเจนในสายบังคับบัญชาในแต่ละตำแหน่งก็น่าจะช่วยให้ครูมีความรักในโรงเรียนมากขึ้น และเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และยินดีที่จะเป็นพลังในการสร้างศรัทธาต่อหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบซึ่งเป็นการทำเพื่อชาติ

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่งเสริมการผลิตสื่อ เอกสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติยังมีน้อย ทำให้ครูและนักเรียนไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มากนัก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

การจัดการศึกษาควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติให้ทั่วถึงในทุกโรงเรียน เช่น การเผยแพร่ ผลิตสื่อ เอกสาร ด้านความมั่นคงของชาติโดยตรง หรือจัดให้มีศึกษานิเทศก์ลงไปให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของสถานศึกษาเองก็ควรมีการสรรหาคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทาง การจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นให้ชัดเจนรวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่ให้ความรู้หรือให้การสนับสนุนในด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าจะเข้ามาแสดงบทบาทนี้ โดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว และมีการติดตามประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติควรมีการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูและบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่าครู นักเรียน และชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติน้อยมาก หากมีการนำรูปแบบไปใช้อาจสร้างความไม่เข้าใจต่อสถานศึกษาได้ เนื่องจากรูปแบบนี้เป็นปรากฏการณ์ของระบบการบริหารรูปแบบใหม่ จึงต้องมีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้เข้าใจขั้นตอนต่างๆ อย่างละเอียด จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของรูปแบบและโรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างดี

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรบริหารจัดการโรงเรียนให้ไม่ขัดต่อความเชื่อทางศาสนา

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เป็นมุสลิมจะมีความเชื่อทางด้านศาสนาและให้ความสำคัญมากกว่าในเรื่องของการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองก็เกรงว่าหากนักเรียนมาเรียนในโรงเรียนไทยจะทำให้ลดความศรัทธาในศาสนา ดังนั้น การบริหารจัดการในสถานศึกษาควรมีคณะกรรมการในรูปแบบที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป โดยอาจจะต้องมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษา กับ ฝ่ายศาสนาเพื่อประสานความร่วมมือและจัดการศึกษาในรูปแบบที่บูรณาการทั้งการศึกษาและศาสนาเข้าด้วยกัน น่าจะช่วยลดความขัดแย้งได้มากขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่สำคัญในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เนื่องจากจะต้องมีการกำหนดหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้

ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นหารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะซึ่งน่าจะช่วยให้การนำรูปแบบไปใช้ง่ายขึ้น

2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณชายแดนให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้สูงขึ้นและเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนเป็นอย่างมากในการพัฒนาสถานศึกษาและมีอิทธิพลต่อการทำให้ครูอยากสอนในสถานศึกษาในจังหวัดชายแดน หากผู้บริหารดีก็ส่งผลให้ครูดีตามไปด้วย ดังนั้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องมึลักษณะโดดเด่นกว่าผู้บริหารในโรงเรียนพื้นที่ทั่วไป

3) ควรมีการเก็บข้อมูลสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนของประเทศไทยให้หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณี เลือกสถานศึกษาแบบเจาะจง 4 แห่งที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก จังหวัดละ 1 แห่ง จึงควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลภาพกว้างของสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดชายแดน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
สารบัญเรื่อง	ด
สารบัญตาราง	ถ
สารบัญภาพ	บ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
การรายงานผลการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ	7
ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	11
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	42
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ	80
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ	85
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย	94
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	97
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	100
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	101
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็น	107
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	111

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ	111
ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบ	112
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	114
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	118
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็น	166
ตอนที่ 4 ผลการสร้างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบ	211
ตอนที่ 5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ	236
ตอนที่ 6 ผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	242
บทที่ 5 รูปแบบและแนวทางการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	249
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์)	
ส่วนที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม	249
ความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	
ส่วนที่ 2 แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ	269
ส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	281
สรุปผลการวิจัย	281
อภิปรายผล	290
ข้อเสนอแนะ	303
รายการอ้างอิง	287
ภาษาไทย	287
ภาษาอังกฤษ	293
ภาคผนวก	296
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	297
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	298
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	373
ภาคผนวก ง รายชื่อคณะผู้วิจัย	458

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย จำแนกตามจังหวัด	27
2.2	สังเคราะห์ข้อบ่งชี้ภารกิจการบริหารโรงเรียน	40
2.3	การสังเคราะห์หลักการและแนวคิด	58
3.1	สถานภาพผู้ให้ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาปัจจุบันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดชายแดน (จำแนกตามภาค)	82
3.2	การศึกษาแหล่งที่มาของความรู้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน	83
3.3	การศึกษาแหล่งที่มาขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน	83
3.4	จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	89
3.5	สรุปประเด็นที่ศึกษาจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้	90
4.1	ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนและการจัดการศึกษาใน ปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน	99
4.2	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	144
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพ ที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน ปัจจัยนำเข้า	144
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพที่เป็นจริงกับ สภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ภารกิจบริหารสถานศึกษา (การบริหารงานวิชาการ)	147
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพที่เป็นจริงกับ สภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ภารกิจบริหารสถานศึกษา (การบริหารงบประมาณ)	150
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับ สภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน ภารกิจบริหารสถานศึกษา (การบริหารงานบุคคล)	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจบริหารสถานศึกษา (ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม)	154
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจบริหารสถานศึกษา (ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา)	156
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจบริหารสถานศึกษา (ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน)	158
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจบริหารสถานศึกษา (ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน)	160
4.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียนในภาพรวม	162
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหน้าที่ทางการบริหาร (การวางแผน)	165
4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหน้าที่ทางการบริหาร (การจัดองค์การ)	166
4.14	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหน้าที่ทางการบริหาร (การอำนวยการ)	168
4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหน้าที่ทางการบริหาร (การควบคุม)	170

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.16	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหน้าที่ทางการบริหารในภาพรวม	171
4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (คุณภาพผู้เรียน)	172
4.18	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน)	173
4.19	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (ความร่วมมือ)	175
4.20	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านข้อมูลป้อนกลับ	176
4.21	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเศรษฐกิจ	178
4.22	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพสังคม	179
4.23	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเทคโนโลยี	180
4.24	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการเมือง	181
4.25	สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน	187
4.26	ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ	214

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.27	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม ความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	215
4.28	สรุปประเด็นที่ผู้วิจัยดำเนินการปรับในรูปแบบตามความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	219

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 แผนที่ประเทศไทย	13
2.2 อาณาเขตจังหวัดเชียงราย	15
2.3 อาณาเขตจังหวัดสงขลา	17
2.4 อาณาเขตจังหวัดศรีสะเกษ	20
2.5 อาณาเขตจังหวัดกาญจนบุรี	25
2.6 แสดงลักษณะของระบบ	33
2.7 กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้	49
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	76
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	97
4.2 ส่วนประกอบของร่างรูปแบบจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	212
4.3 ลักษณะภาพรวมของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	225
5.1 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของ ชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	240
5.2 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคง	241
5.3 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร	242
5.4 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการ เรียนการสอน	242
5.5 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและ ประเมินผล	243
5.6 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ การสอน	243
5.7 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดหา สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน	245
5.8 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการในภาพรวม	245
5.9 แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม ความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย	259

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความขัดแย้งระดับชาติก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและมีที่ท่าที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้าย ความขัดแย้งทางศาสนา กรณีพิพาทพรมแดนพื้นที่ ซึ่งพบเห็นได้จากข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ความมั่นคงของชาติจึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนักถึงอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประเทศชาติอยู่ในความสงบเรียบร้อย ประชาชนทุกคนในประเทศมีความปลอดภัย ทั้งนี้ความมั่นคงของชาติจะต้องครอบคลุมถึงภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชนหรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่างๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ (สภานิติบัญญัติ, 2559) อย่างไรก็ตามผลการวิจัยและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา พบว่าจังหวัดชายแดนของไทยมีปัญหาด้านความมั่นคงเป็นอย่างมาก เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาผู้ก่อการร้าย ขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน รวมทั้งปัญหาวัฒนธรรมและศาสนาด้วย ส่วนปัญหาในจังหวัดชายแดนของภาคอื่นๆ โดยทั่วไป พบว่ามีปัญหาด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการขาดดุลการค้า ปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าว ปัญหาดังกล่าวล้วนมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไข (ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์, 2550)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัญหาความมั่นคงของชาติมิใช่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องอธิปไตยการรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศอื่นๆ แต่ปัญหาความมั่นคงมีความลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น โดยครอบคลุมปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมด้วย (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้รุกรานและเกิดความอ่อนแอของชาติต่อไป โดยเฉพาะในเขตจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย และราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนั้นการแก้ปัญหาและการส่งเสริมความมั่นคงของประเทศจึงต้องทำให้ครอบคลุมประเด็นความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าขายที่ไม่ขาดดุล การมีอาชีพที่มั่นคง ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอย่างสุขสบาย เป็นต้น ด้านการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยรู้จักใช้สิทธิใช้เสียงอย่างถูกต้อง

เหมาะสม ด้านสังคมที่ประชาชนรู้สึกได้ถึงการได้รับการยอมรับในการเป็นพลเมืองของประเทศไทยอย่างเสมอภาค ไม่ได้ได้รับการดูถูกเหยียดหยาม และรู้สึกได้ถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างชาติพันธุ์

ในเรื่องความมั่นคงของชาตินั้นเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ มิใช่แต่เฉพาะหน่วยงานทางการทหารเท่านั้นที่ต้องรับผิดชอบ เนื่องจากความมั่นคงของชาติไม่ใช่เรื่องของการสู้รบหรือการใช้กำลังในการสร้างความมั่นคงให้กับชาติเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความรวมถึงความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาอีกด้วย แต่คนส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาความมั่นคงของชาติมักเกิดขึ้นเฉพาะตามแนวชายแดนที่ติดต่อกับเพื่อนบ้านที่มีการรุกร้าอาณาเขตและอธิปไตยที่ต้องใช้กองทัพและกำลังรบในการจัดการปัญหา ซึ่งในความเป็นจริงนั้นปัญหาความมั่นคงของชาติทั้งในเขตเมืองและในเขตจังหวัดชายแดนในปัจจุบันมีหลากหลาย ดังที่ระบุในงานของชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์ (2550) ทั้งนี้ปัญหาความมั่นคงเหล่านี้สถานศึกษาสามารถมีบทบาทในการช่วยป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดนของประเทศไทยได้ โดยกระทำการจัดการศึกษาที่ไม่ใช่เพียงเน้นการทำให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ เก่งดีมีสุข หรือการมีคุณสมบัติทางวิชาการในนักเรียนเท่านั้น แต่ควรจะต้องเพิ่มการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่จะเป็นพลเมืองของชาติที่ช่วยในการรักษาความมั่นคงของชาติได้ด้วย

การพัฒนาในเรื่องดังกล่าวนี้ สถานศึกษาอาจปฏิบัติผ่านการบริหารสถานศึกษาด้วยรูปแบบที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ นักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางอ้อมไปยังผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรของสถานศึกษา รวมถึงผู้ปกครองและชุมชนให้มีความรู้มีความสามารถในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปพร้อมกันด้วย นอกจากนี้ควรจะต้องเลือกกิจกรรมการจัดการศึกษาให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคงในทุกด้าน ที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับรัชวัติแสงมหะหมัด (2557) ที่ระบุว่า หากต้องการให้เกิดความมั่นคงของชาติก็ต้องสร้างคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่ดีให้เป็นผู้มีคุณสมบัติด้านความเข้าใจและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ มีเหตุผล ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรมให้แก่พลเมือง

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มคนจำนวนมากและเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อความมั่นคงของชาติมีการบริหารในหลากหลายรูปแบบ แต่รูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นหลักและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางการศึกษาเป็นอย่างมาก คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นตามแนวคิดการปฏิรูปการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543) ที่สถานศึกษาจะมีความยืดหยุ่นและมีอิสระในการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จมากที่สุด โดยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ เอง แต่การบริหารโดยใช้รูปแบบโรงเรียนเป็นฐานก็มีได้คิดขึ้นอย่างเจาะจงเพื่อส่งเสริมหรือสร้างความมั่นคงของชาติ แต่เป็นการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพตาม

นโยบายการจัดการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะจึงยังไม่มีการศึกษาและกล่าวถึง อย่างเจาะจงแต่หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันยังคงมีความเสี่ยงและ ความล่อแหลมต่อการสูญเสียหรืออ่อนแอทางด้านความมั่นคงของชาติอยู่ โดยเฉพาะในเขตจังหวัด ชายแดนของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่นๆ ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่ดูแลเรื่อง ความมั่นคงของชาติจึงต้องคิดหาวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติและทำให้เกิดผล เป็นรูปธรรม สถานศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานรัฐที่อาจมีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคง ของชาติได้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติที่สำคัญที่สุดที่ จะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านรวมถึงด้านความมั่นคงของชาติด้วย

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะในเขตจังหวัด ชายแดนของประเทศไทยซึ่งกำลังเผชิญกับปัญหาความมั่นคงอย่างมาก จึงควรมีรูปแบบที่สร้างขึ้น มาเพื่อใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาให้เกิดผลต่อการสร้างความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะขึ้น ซึ่งใน เบื้องต้นตามหลักการบริหารสถานศึกษานั้น การศึกษารูปแบบในลักษณะนี้ควรมีความเกี่ยวข้องกับ การศึกษาบริบทต่างๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการปัจจัยและ ทรัพยากรต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การสร้างผลผลิตตามเป้าหมายที่ต้องการ ทั้งนี้ลักษณะของการบริหาร สถานศึกษาควรทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยการนำหลักการหรือทฤษฎีระบบ (System Theory) ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในองค์กรและสถานศึกษาต่างๆ มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของ กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ ซึ่ง Bertalanffy ระบุว่า ทฤษฎีระบบสามารถทำให้การบริหาร สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้โดยผู้ปฏิบัติสามารถทำได้อย่างเป็นระบบและง่ายต่อ การสร้างความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติ (Bertalanffy, 1969) จากการใช้แนวคิดการบริหารเชิง ระบบเมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก็พบว่า กระบวนการในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับภารกิจและ หน้าที่งานการบริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ที่จะช่วยส่งเสริมและแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของชาติได้ นอกจากผลจะไปสู่นักเรียนแล้ว นั้น การบริหารสถานศึกษาที่มีรูปแบบที่เหมาะสมยังส่งผลไปสู่ผู้ปกครอง และชุมชนอีกด้วย ดังนั้นก็ กำหนดภารกิจการบริหารโรงเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสมเจาะจงให้มีเป้าหมาย คือ การช่วยส่งเสริม ความมั่นคงของชาติจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระทำ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษา ถึงภารกิจและหน้าที่ตามกระบวนการการบริหารสถานศึกษาให้ได้รูปแบบของการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติให้ชัดเจน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบนี้เพื่อใช้ในสถานศึกษา ในเขตจังหวัดชายแดนซึ่งเป็นบริเวณที่กำลังเผชิญปัญหาอยู่จริงและมากกว่าในเขตอื่นๆ ของประเทศ

ในประเทศไทยนั้นพบว่ามิมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนมากที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนซึ่งมี พื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ประมาณ 7,941

กิโลเมตร โดยทิศเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเทือกเขาและแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งเขตพรมแดน ทิศใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย โดยมีภูเขาสันกาลาศรีและแม่น้ำโกลกคั่น ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีแม่น้ำโขง เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาพนมดงรักคั่น ทิศตะวันตกติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำเมย แม่น้ำสาย แม่น้ำสาละวิน ทิวเขาตะนาวศรี และเทือกเขาแดนลาว เป็นเส้นคั่นพรมแดน ประเทศไทยมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศอื่นๆ ที่แสดงจุดสิ้นสุดอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจปกครองของรัฐที่มีลักษณะเป็นเส้นเขตภูมิศาสตร์ ทั้งเป็นภูเขา แม่น้ำ ทะเล ลักษณะของชายแดนที่มีลักษณะแตกต่างกันไป ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติได้ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2558)

ด้วยลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวของประเทศไทยทำให้จังหวัดชายแดนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนมีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป อีกทั้งมีความล่อแหลมต่อนักเรียนและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติตลอดเวลา งานวิจัยจึงทำขึ้นเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อเตรียมนักเรียนตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนให้มีคุณภาพและมีความสามารถในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ นอกจากนี้ยังช่วยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีรูปแบบแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2. สถานศึกษาที่ใช้เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่มีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ใช้วิธีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา

4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง แบบจำลองโครงสร้างขององค์ประกอบในการจัดการศึกษาที่ช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและสามารถไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

รูปแบบ หมายถึง รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กิจกรรมทางการบริหารการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบระบบการบริหารจัดการ หน้าที่และภารกิจทางการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดการส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมั่นคงของชาติ หมายถึง ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางด้านสังคม ซึ่งเกิดจากการส่งเสริมโดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตชายแดนของประเทศไทย

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศต่อไปนี้เป็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาเพื่อการสร้าง
รูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม
ความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
และแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของ
ชาติในจังหวัดชายแดนประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัย 3 ประเภท คือ

1. แบบวิเคราะห์เอกสารมีลักษณะเป็นตารางใช้เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบความคิดในการวิจัย
2. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
3. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และ
แบบสอบถามปลายเปิดสำหรับผู้บริหารและครู

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. หน่วยงานด้านนโยบายมีแนวทางในการกำหนดนโยบายตลอดจนการวางแผนการจัด
การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาในจังหวัดชายแดน และนำไปประกอบการพิจารณาจัด
การศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
2. สถานศึกษาได้รูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อ
ส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับ
บริบทของสถานศึกษา
3. สถานศึกษาที่สนใจสามารถใช้รูปแบบประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม
ความมั่นคงในบริบทอื่นๆ ในประเทศไทย
4. นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ในเรื่องรูปแบบการจัดการใน
ลักษณะเฉพาะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

8. การรายงานผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยได้ลำดับการนำเสนอเนื้อหา โดยแบ่งเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์และสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์และประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

บทที่ 5 การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์) ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และ แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีต่างๆ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยเรียงเรียงนำเสนอเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

1.1 ความหมายของความมั่นคงของชาติ 1.2 กรอบแนวคิดของความมั่นคงของชาติ

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2.1 จังหวัดเชียงราย 2.2 จังหวัดสงขลา 2.3 จังหวัดศรีสะเกษ 2.4 จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 แนวคิดการบริหารเชิงระบบ 3.2 กระบวนการจัดการศึกษา 3.3 หลักการบริหาร

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ 4.2 องค์ประกอบของรูปแบบ 4.3 ประเภทของรูปแบบ

4.4 การพัฒนารูปแบบ 4.5 การทดสอบรูปแบบ

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ 6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

1.1 ความหมายของความมั่นคงของชาติ

นักวิชาการและเอกสารต่างๆ ได้มีการกำหนดความหมายของความมั่นคงของชาติไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

สภานิติบัญญัติ (2559) ได้ร่างพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ... และให้ความหมายว่า ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราชอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่างๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ. 2495 ได้นิยามไว้ว่า “ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร” นอกจากนี้เอกสารประกอบการศึกษาวิชาความมั่นคงศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (วิชัย ชูเชิด, 2547: 3) ให้ความหมายว่าเป็นสภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐชาติ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง ที่สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ทั้งในด้านบูรณภาพแห่งดินแดน ในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัย และผาสุก ของประชาชน ในด้านการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิตของตน อีกทั้งจะต้องมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความมั่นคงของมนุษย์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2553) มีการศึกษาเรื่องของความมั่นคงแห่งชาติซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง สภาพทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือ และศรัทธาต่อระบอบการปกครอง ต่อรัฐบาลผู้บริหารการปกครอง ประชากรมีความเคารพ เชื่อฟัง และยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงมีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่า จะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชากร และสามารถป้องกันความแตกแยกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยก ยึดครอง มีเอกภาพและรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวงการเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลมีความชอบธรรมในการดำเนินนโยบายของประเทศ ปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก และที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลของต่างประเทศ 2) ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรมีงานทำ และยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของประเทศ สามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรม สามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามแผน มีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ มีความสามารถทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ 3) ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านสังคมที่ทำให้ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปกติสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสมอภาคและภารดรภาพ มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเกียรติภูมิของบรรพบุรุษ รวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

4) ความมั่นคงแห่งชาติด้านป้องกันประเทศ หมายถึง ขีดความสามารถในด้านการป้องกันประเทศและการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติ ความพร้อมรบ

ความมีประสิทธิภาพของอาวุธยุทธโศภรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ขวัณ และกำลังรบอื่นๆ มีการจัดการฝึกการศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้ 5) ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของประเทศ สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชาติ สามารถส่งเสริมการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างประเทศในระดับที่ทัดเทียมกับนานอารยประเทศ

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ จำแนกความมั่นคงแห่งชาติออกเป็น 4 ด้าน (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553) ดังต่อไปนี้

1) ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง สถานการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อระบอบการปกครองต่อรัฐบาล ผู้บริหารการปกครอง ประชากรมีความเคารพเชื่อฟังยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่รัฐบาล มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชากร และสามารถป้องกันความแตกแยกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยกยึดครอง มีเอกภาพและรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวงการเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลมีความชอบธรรม สามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระปลอดจากอิทธิพลและกระบวนการในการดำเนินนโยบายของประเทศ ประชากร ดินแดน รัฐบาล อำนาจอธิปไตย ตลอดจนเสถียรภาพของประเทศ ปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก และที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลของต่างประเทศ

2) ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรมีงานทำ และยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของประเทศ สามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรม สามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ มีความสามารถทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ

3) ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง สภาพทางด้านสังคมที่ทำให้ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิตมีความเสมอภาคและภราดรภาพ มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเกียรติภูมิของบรรพบุรุษ รวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

4) ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร หมายถึง ขีดความสามารถด้านการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติ ความพร้อมรบ ความมีประสิทธิภาพของอาวุธ ยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ขวัญและกำลังรบอื่นๆ มีการจัดการฝึก การศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้

1.2 กรอบแนวคิดของความมั่นคงของชาติ

จากความหมายของความมั่นคงแห่งชาติที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมด พบว่า ความมั่นคงของชาติประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ (2) ความมั่นคงทางการเมือง (3) ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยา (4) ความมั่นคงของมนุษย์ และ (5) ความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอไว้และสามารถสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปเป็นแนวคิดหลักๆ ที่สามารถส่งเสริมผ่านการจัดการศึกษาได้เป็น 3 ด้าน คือ (1) ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ (2) ความมั่นคงทางการเมือง (3) ความมั่นคงทางด้านสังคม ทั้งนี้ในการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยได้นำมาใช้เป็นกรอบการวิจัย โดยในการบริหารจัดการโรงเรียนจะต้องทำให้นักเรียน ครู บุคลากร อื่นๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยจึงกำหนดนิยามและคำจำกัดความไว้ดังนี้

ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเข้มแข็ง การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การมีงานทำ

ความมั่นคงทางด้านสังคม หมายถึง การที่ประชาชนมีความปลอดภัยอยู่ดีมีสุข การพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง มีการศึกษา ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม และมีการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน

ความมั่นคงทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับรัฐ ซึ่งเกิดจากการที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตชายแดนของประเทศไทยส่งเสริมให้เกิดขึ้น

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ถึง 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ ประมาณ 7,941 กิโลเมตร โดยที่ทิศเหนือติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา

และทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีสภาพภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขา และแม่น้ำเป็นเส้นคั่นพรมแดน ประเทศไทยจึงมีจังหวัดที่ติดพรมแดนประเทศต่างๆ ในหลายจังหวัด ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อพื้นที่ในจังหวัดชายแดน ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดน เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) โดยให้ใช้แผนพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เป็นแผนแม่บทของ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ พัฒนา ศักยภาพของคนชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

จากการวิเคราะห์เอกสารประกอบการดำเนินงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน ปีงบประมาณ 2546 – 2547 กอ.รมน. ซึ่งเป็นหน่วย หลักในการประสานการดำเนินงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการอำนวยการปฏิบัติการกิจ งานพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของทุกฝ่ายให้มีความเป็นเอกภาพได้มีการสำรวจ พบว่า ลักษณะ สภาพปัญหาของพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ ลักษณะพื้นที่ที่มี สถานการณ์ความมั่นคง ลักษณะพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาหมู่บ้านและคุณภาพชีวิตคน ค่อนข้างต่ำ ลักษณะพื้นที่ที่เสี่ยงภัยจากดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก ลักษณะพื้นที่ที่มีอันตรายจาก ทุ่นระเบิด และรายงานสภาพพื้นที่ชายแดนแบ่งเป็น 4 ลักษณะดังนี้

สภาพพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว ซึ่งเป็นชายแดนด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก มีจังหวัด ชายแดนที่ติดกับลาว จำนวน 11 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี มีอำเภอที่ติดกับชายแดน 41 อำเภอ ซึ่งมีเทือกเขาและแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งพรมแดน สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของชายแดนด้านเหนือมี สถานการณ์ความมั่นคง มีระดับการพัฒนาหมู่บ้านและคุณภาพชีวิตคนค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัดเชียงราย น่าน และอุตรดิตถ์

สภาพพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นชายแดนด้านทิศตะวันออก มีจังหวัดชายแดนที่ติดกับ ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว จันทบุรี ตราด บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี มีอำเภอที่ติดกับชายแดน 20 อำเภอ ซึ่งมีแม่น้ำโขง เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาพนมดงรัก เป็นเส้นคั่นพรมแดน สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของชายแดนตะวันออกมี สถานการณ์ความมั่นคง และลักษณะของพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของทุกจังหวัดมีอันตรายจากทุ่นระเบิด ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและคุณภาพชีวิตคนค่อนข้างต่ำ ตลอดจนพื้นที่เสี่ยงภัยจาก ดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก มีเป็นส่วนน้อย

สภาพพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า เป็นชายแดนด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก มีจังหวัดชายแดนที่ติดกับพม่า จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง มีอำเภอที่ติดกับชายแดนพม่า 35 อำเภอ ซึ่งมีแม่น้ำเมย แม่น้ำสาย แม่น้ำสาละวิน ทิวเขาตะนาวศรี และเทือกเขาแดนลาว เป็นเส้นคั่นพรมแดน สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของชายแดนด้านตะวันตกมีสถานการณ์ความมั่นคง มีระดับการพัฒนาหมู่บ้านและคุณภาพชีวิตคนค่อนข้างต่ำ และมีหลายพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยจากดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก โดยเฉพาะในแถบด้านจังหวัดเชียงราย ตาก กาญจนบุรี ชุมพร และระนอง อีกทั้งในบางพื้นที่ยังมีอันตรายจากทุ่นระเบิด คือบางพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก และราชบุรี

สภาพพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นชายแดนด้านทิศใต้ มีจังหวัดที่ติดกับมาเลเซีย จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ นราธิวาส สงขลา ยะลา และสตูล มีอำเภอที่ติดกับชายแดน 11 อำเภอ โดยมีภูเขาสันกาลาคีรีและแม่น้ำโกลกเป็นเส้นแบ่งพรมแดน สภาพพื้นที่ทุกจังหวัดของชายแดนด้านใต้มีสถานการณ์ความมั่นคง สำหรับจังหวัดสงขลา และยะลา มีหลายพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยจากดินถล่มและน้ำป่าไหลหลากด้วย

แผนภาพที่ 2.1 แผนที่ประเทศไทย
ที่มา: โอเวอร์ซีส์. (มปป.)

จังหวัดชายแดนของประเทศไทยแม้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาค แต่โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะมีแหล่งเศรษฐกิจของพื้นที่โดยเฉพาะการค้าชายแดนระหว่างชาวไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งหน่วยงานและส่วนราชการต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนการสร้างและรักษาความมั่นคงของพื้นที่ชายแดน ซึ่งในการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดชายแดนในการวิจัยครั้งนี้ จังหวัดที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี

ทั้งนี้เอกสารที่ได้นำมาศึกษามีแหล่งที่มาจาก (1) คำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ พ.ศ.2547 (2) สารสนเทศทางการศึกษา พ.ศ. 2547 โดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) รายงานการตรวจราชการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547 ของเขตตรวจราชการที่ 1 เขตตรวจราชการที่ 6 เขตตรวจราชการที่ 7 และเขตตรวจราชการที่ 12 สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 2 ประเด็น คือสภาพทั่วไป และ สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จังหวัดเชียงราย

2.1.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

เชียงรายเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 829 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 11,678 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7.29 ล้านไร่ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำหลายสาย แบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเชียงของ อำเภอพาน อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอป่าแดด อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเทิง อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอขุนตาล อำเภอแม่ลาว กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง โดยมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับสหภาพพม่า ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 อาณาเขตจังหวัดเชียงราย
ที่มา: แผนที่ไทย (มปป.)

จังหวัดเชียงรายมีประชากรหลากหลายทางชาติพันธุ์มีประเพณีและวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์โดดเด่นจึงส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีฐานเศรษฐกิจที่หลากหลายได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การพัฒนาของจังหวัดจึงมีจุดเน้น ดังนี้ 1) ประตุการค้า การลงทุน เชื่อมโยงกับต่างประเทศ 2) เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเกษตรอุตสาหกรรม 3) ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม 4) หัตถอุตสาหกรรมและ OTOP 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม 6) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และทุนทางสังคม และ 7) ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

จังหวัดเชียงรายได้กำหนดกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด ดังนี้

1. การขจัดความยากจน
2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต ดำรงฐานวัฒนธรรมล้านนาและความเข้มแข็งให้กับกระบวนการประชาสังคม
3. สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตร อุตสาหกรรม หัตถอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับฐานเศรษฐกิจเดิมอย่างยั่งยืน
4. ดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. พัฒนาให้เป็นประตูการค้าการลงทุนเชื่อมโยงกับต่างประเทศ
6. การส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. การรักษาความมั่นคงของรัฐ

2.1.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดเชียงราย

ในส่วนของพื้นที่ชายแดน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายจัดการศึกษาให้นักเรียนตามแนวชายแดนและนักเรียนไร้สัญชาติ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจราชการของเขตตรวจราชการที่ 1 พบว่า ในพื้นที่การศึกษา จังหวัดเชียงราย เขต 3 มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนที่เข้าเรียน แยกเป็นสัญชาติพม่า ไทยลื้อ ไทยใหญ่ จีน ไร้สัญชาติ และสัญชาติไทย ซึ่งสภาพการจัดการศึกษา มีดังนี้

1. สภาพครอบครัวใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสาร ออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดเจน มีฐานะยากจน มีโอกาสออกจากการเรียนกลางคันสูง ชุมชนบางส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีความรู้ด้านการศึกษา จึงไม่สามารถช่วยเหลือดูแลด้านการศึกษาแก่บุตรหลานตนเองได้
2. โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองทำประโยชน์กับท้องถิ่นและช่วยเหลืองานของโรงเรียน
3. โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนที่จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. จัดการศึกษาให้กับนักเรียนเหล่านี้เหมือนกับจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีสัญชาติไทย
5. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีทั้งนักเรียนสัญชาติไทย และชนกลุ่มน้อย จะจัดการศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและโครงการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักความเสมอภาค ไม่คำนึงถึงข้อแตกต่างในเชื้อชาติ ศาสนา เพศหรือวัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการของเขตตรวจราชการที่ 1 ซึ่งข้อสังเกตที่พบประมวลตามภารกิจของสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียน รวมทั้งขาดสื่อการสอนด้านคอมพิวเตอร์
 - 1.2 ครูมีภาระงานอื่นมากทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่
2. การบริหารงบประมาณ

งบประมาณที่ได้รับจากเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ไม่เพียงพอ กิจกรรมและโครงการจากหน่วยงานต้นสังกัดอื่นที่กำหนดให้โรงเรียนปฏิบัติต้องเพิ่มงานแต่ไม่ได้เพิ่มคนและไม่เพิ่มงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน งบประมาณที่ได้รับนำไปใช้จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภคเป็นอันดับแรก และเป็นค่าวัสดุการศึกษาอันดับรองลงมา นอกจากนี้ยังมีนักเรียนไร้สัญชาติที่ไม่มีทะเบียนบ้านที่จะต้องดำเนินการขอเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้

3. การบริหารงานบุคคล

3.1 ขาดแคลนบุคลากร ครูไม่ครบชั้นเรียน (ครู 1 คน รับผิดชอบ 2 ชั้นเรียน) และขาดแคลนครูที่มีวุฒิเฉพาะทาง

3.2 ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินที่เกิดจากการซื้อที่อยู่อาศัย การศึกษาต่อ และซื้อพาหนะในการเดินทาง โดยมีแหล่งเงินกู้ที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารออมสิน และธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น

4. การบริหารทั่วไป

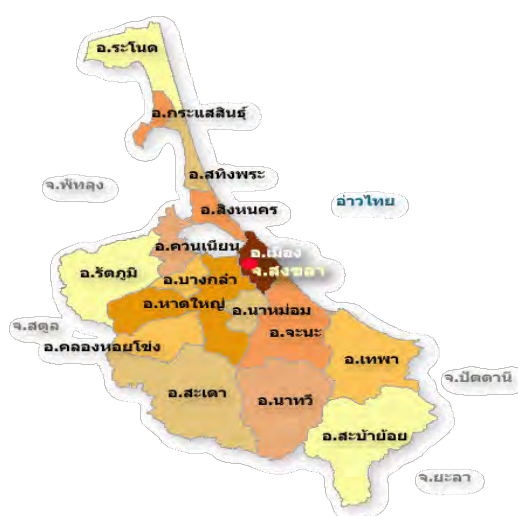
4.1 อาคารเรียนไม่เพียงพอ อาคารเรียนที่มีอยู่มีสภาพเก่า ทรุดโทรม และไม่มั่งบประมาณในการซ่อมแซมเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษาได้เท่าที่ควร

4.2 โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนน้ำ เนื่องจากที่ตั้งอยู่บนเขา ในช่วงเดือนมีนาคมจะไม่มีน้ำบาดาลใช้

2.2 จังหวัดสงขลา

2.2.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดสงขลา

สงขลาเป็นจังหวัด ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย มีชุมชนโบราณและเมืองเก่าแก่ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง ศิลปะพื้นบ้าน อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านาน จังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน 95 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอ่าวไทย และทิศใต้ ติดต่อกับรัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย ดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 อาณาเขตจังหวัดสงขลา
ที่มา: เวิร์ดเพรส (2557)

จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปยางพาราเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เป็นศูนย์กลางทางการค้าชายแดน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่ครบวงจร เป็นศูนย์กลางการค้าปลีกและค้าส่งของภาคใต้ตอนล่าง มีทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีสถานศึกษาทุกระดับชั้นทั้งภาครัฐและเอกชน และมีสถานพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ มีภาษาท้องถิ่นที่สามารถใช้ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเกิดการรวมพลังและประชาชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีต้นทางวัฒนธรรมที่ดี มีภูมิปัญญาชุมชนหลายด้าน มีศูนย์การกีฬาระดับภาค และมีสถานฝึกอบรม และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในวัยทำงาน

2.2.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดสงขลา

จากการศึกษาเอกสารสถานภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2531 การศึกษาการบริหารโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พข.) ของโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2538 และการพัฒนาการศึกษาการส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรมกับความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2533-2534) พบปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดสงขลา ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ

- 1.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยซึ่งเน้นภาษาประจำชาติ ยังมีการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่เป็นระบบ และยังไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ภาษาไทยให้กับนักเรียนไทยมุสลิม
- 1.2 นักเรียนพิการถูกกลั่นแกล้งและไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตั้งแต่แรกเกิด
- 1.3 จังหวัดสงขลาไม่มีผู้ไม่รู้หนังสือในอัตราร้อยละ 2.06
- 1.4 นักเรียนในจังหวัดสงขลา มีอัตราการเรียนต่อร้อยละ 55
- 1.5 นักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาสำเร็จการศึกษาช้ากว่าตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และมีอัตราการต้อออกกลางคันจำนวนมาก
- 1.6 นักศึกษาในระดับอาชีวศึกษายังขาดแคลนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน
- 1.7 ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ไม่มีหลักสูตรแต่จะยึดหนังสือมีทั้งเรียนเป็นหลักหนังสือ มีทั้งจัดพิมพ์ขึ้นภายในประเทศและต่างประเทศ จัดพิมพ์ด้วยอักษรยาวี และภาษารูมี
- 1.8 ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งนิยมส่งลูกหลานไปเรียนศาสนาในประเทศมาเลเซีย และเป็นค่านิยมในสังคมมุสลิมแถบชายแดนที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซียโดยทั่วไป
- 1.9 นักเรียนไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันทำให้การใช้และการพูดภาษาไทยเพื่อสื่อความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ในโรงเรียนไม่มีความคล่องตัว

2. การบริหารงบประมาณ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ ปัญหาที่พบคือ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ มีความล่าช้าในการพิจารณางบประมาณ รวมทั้งขาดการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งของรัฐบาล และเอกชนจากภายนอก งบประมาณทางการศึกษาไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ มีขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณมากเกินไป

2.2 โรงเรียนมีข้อจำกัดในการใช้งบประมาณ โดยที่โรงเรียนไม่มีอิสระในการใช้งบประมาณตามความจำเป็นของกิจกรรมในแต่ละโครงการ

2.3 โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ต่อเนื่องเพื่อความสามารถในการจัดกิจกรรมได้ครบวงจรและช่วยลดภาระของครู

2.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนเบี้ยเลี้ยงเสี่ยงภัย ในการปฏิบัติงานในพื้นที่อันตรายทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.5 การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้โรงเรียนที่มีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ขนาดกลาง และขนาดเล็ก บางโรงเรียนมีครูเกินความต้องการบางโรงเรียนขาดแคลนครู บางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียนและการจัดสรรงบประมาณไม่ได้สัดส่วนซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

3. การบริหารงานบุคคล

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาน่าที่จะได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

3.2 ขาดการส่งเสริมการใช้งานวิจัยในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 สถาบันอุดมศึกษาอยู่ในภาวะขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาเนื่องจากการเกษียณและขอเกษียณก่อนกำหนด โดยที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้จัดสรรอัตรากำลังทดแทนให้

3.4 ผู้บริหารโรงเรียนมีเวลานีทติดตามงานน้อยมากเพราะมีการกิจด้านอื่นๆ มาก

3.5 การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารไม่ต่อเนื่อง และผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษาแทนผู้บริหารขาดความเข้าใจการนิเทศ

3.6 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาขาดแคลนครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ

4. การบริหารทั่วไป

4.1 การบริหารสถานศึกษายังไม่มีประสานงานที่ดีมากพอ

4.2 การประเมินผลโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา ยังไม่เป็นระบบยึดหลักการเดิม ไม่มีการพัฒนา ด้วยเหตุผลผู้รับผิดชอบมีความรู้ด้านการประเมินผลน้อย

4.3 ไม่มีการกำหนดมาตรการ หรือ เกณฑ์การประเมินผลโครงการต่างๆ ให้มีความชัดเจน

4.4 โรงเรียนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยแก้ปัญหาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก

4.5 ผู้ปกครองชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลเพราะมองไม่เห็นความจำเป็น

2.3 จังหวัดศรีสะเกษ

2.3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย อยู่เหนือระดับน้ำทะเล 120 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 8,839.976 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 515 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางตอนเหนือและตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดจะมีความลาดชันจากทางตอนใต้ลงสู่น้ำมูลทางตอนเหนือของจังหวัด สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ดินภูเขาและเทือกเขา จึงมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สามารถทำการกสิกรรมได้เพียงบางส่วน และมีแนวชายแดนติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา รวม 127 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตทิศใต้ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา ดังแผนภาพที่ 2.4

แผนภาพที่ 2.4 อาณาเขตจังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา: วิทยาลัยสารพัดช่างศรีสะเกษ (2550)

จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรจำนวน 1,405,500 คน ความหนาแน่น 159 คนต่อตารางกิโลเมตร ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาเขมร ภาษาส่วย ภาษาลาว และภาษาเยอ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม พืชเศรษฐกิจเขตนี้นี้ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด กระเทียม เงาะ ทุเรียน และยางพารามีเป้าหมายที่จะพัฒนาความได้เปรียบของพื้นที่ให้มีศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถด้านการค้าและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน แก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดศรีสะเกษให้หมดไป และยกระดับเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นของประเทศปรับ

โครงสร้างการผลิตให้สินค้าและบริการของจังหวัดสามารถแข่งขันและยืนอยู่ได้ในเวทีโลก รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการบริหารขององค์กรภาครัฐ

นอกจากนี้จังหวัดศรีสะเกษได้กำหนดกรอบการดำเนินเชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. พัฒนาเมืองศรีสะเกษ เป็นเมืองนำอยู่ โดยการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นถึงความพึงพอใจของประชาชนทุกด้าน
2. วิถีศรีสะเกษสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เป็นการมุ่งพัฒนารูปแบบการดำเนินการผลิตสินค้าทางการเกษตรแบบยั่งยืนโดยใช้วิถีชาวบ้าน
3. พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดน
4. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และหลักธรรมอันดีงามเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยเน้นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีการเชิดชูความเป็นไทย และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นและประเทศเพื่อนบ้าน
5. ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ เป็นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่
6. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมของเอกชนและท้องถิ่น

2.3.2 ข้อมูลการจัดการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ, 2547) และรายงานการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1-4 พ.ศ.2547 (2547) พบว่า การจัดการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษสามารถให้บริการได้ทุกระดับ ประเภทการศึกษามีทั้งที่จัดโดยรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีทั้งสิ้น 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิค 1 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 1 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพ 3 แห่ง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 1 แห่ง วิทยาลัยพลศึกษา 1 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 แห่ง และมหาวิทยาลัยรามคำแหง-ศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังการจัดการศึกษาโดยสำนักงานศึกษานอกระบบโรงเรียนอีกด้วย

สำหรับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการศึกษาโดยแบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 4 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาใน 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรารมย์ อำเภอขามเฒ่า อำเภอโนนคูณ อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอ

วังหิน และอำเภอพยุห์ เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาใน 7 อำเภอ คือ อำเภอราชันไศล อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอบึงบูรพ์ อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอห้วยทับทัน กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ และกิ่งอำเภอศิลาลาด เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วยสถานศึกษาใน 4 อำเภอ คือ อำเภออุษาคเนย์ อำเภอไพรบึง อำเภอปรังค์ภู และอำเภอภูสิงห์ และเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วยสถานศึกษาใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอขุนหาญ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดศรีสะเกษทั้ง 4 เขต มีสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 878 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 91 แห่ง และสถานศึกษาสงเคราะห์ 1 รวมทั้งสิ้น 970 แห่ง

จำนวนห้องเรียนแบ่งเป็น ระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 1,964 ห้องเรียน ระดับประถมศึกษา จำนวน 6,163 ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,764 ห้องเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 730 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 10,621 ห้องเรียน

จำนวนนักเรียนแบ่งเป็น ระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 39,187 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 135,089 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 59,652 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 26,264 คน รวมทั้งสิ้น 260,192 คน

จำนวนครูแบ่งเป็น ครูระดับประถมศึกษา จำนวน 9,253 คน ครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2,311 คน และครูสถานศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 11,593 คน

จังหวัดศรีสะเกษมีนักเรียนด้อยโอกาสเป็นจำนวนมากซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สำรวจข้อมูลนักเรียน และจัดประเภทความด้อยโอกาสไว้ ดังนี้ เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน จำนวน 6 คน เด็กอยู่ในธุรกิจทางเพศ จำนวน 3 คน เด็กถูกทอดทิ้ง จำนวน 3,745 คน เด็กในสถานพินิจ จำนวน 4 คน เด็กเร่ร่อน จำนวน 49 คน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ จำนวน 577 คน ชนกลุ่มน้อย จำนวน 13 คน เด็กที่ถูกทำร้าย จำนวน 1,017 คน เด็กยากจน จำนวน 88,199 คน เด็กที่มีปัญหาเสพติด จำนวน 1,268 คน และอื่นๆ จำนวน 149 คน รวมทั้งสิ้น 95,030 คน

ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 4 เขต ได้บริหารจัดการ โดยการวางแผนและดำเนินการเพื่อมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบที่สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน ทัวถึง เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นคนเก่งอย่างสร้างสรรค์ใฝ่เรียนใฝ่รู้ สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของจังหวัดให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวิถีชีวิตของประชาชน โดยแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการที่รัดกุม มีการควบคุมติดตามและประเมินผลการจัด

การศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจัดทำสรุปรายงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัด

2.3.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ

จากการวิเคราะห์เอกสารรายงานการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1-4 พ.ศ. 2547 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ, 2547) พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการ

จังหวัดศรีสะเกษจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชนโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของรัฐบาล และความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งแต่ละสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวทุกแห่ง

นอกจากนี้ยังสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน พัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ทั้งยังมีการจัดประกวดผลงานทางวิชาการของนักเรียน และครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

ในด้านการปฏิรูปการศึกษา ได้มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี คนที่มีความสุข และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกฝนจากทฤษฎีและการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูอาจารย์ด้วยความรัก เอื้ออาทรอย่างทั่วถึงโดยความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ การคัดกรองนักเรียนการจากระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โครงการ To Be Number One โครงการสานสายใยครูและศิษย์ การสร้างเครือข่ายป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา การอบรมนายหมู่ลูกเสือการอบรมครูเพื่อดูแลช่วยเหลือเด็ก ออทิสติก เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสถานศึกษาต่างๆ สามารถพัฒนาไปได้ดีพอสมควร

สำหรับการวัดผลและการประเมินผล ซึ่งจะต้องจัดทำการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงนั้นได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กับครูผู้สอนเพื่อนำไปปฏิบัติ แต่ยังมีครูผู้สอนบางส่วน ยังไม่เข้าใจเพียงพอและขอให้มีการจัดประชุมขึ้นอีก

2. การบริหารงบประมาณ

ทุกสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดท่างบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดท่างบประมาณแบบครบวงจร คือมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณ การจัดการที่เน้นผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีกลไกขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ถูกต้องโดยใช้แนวทางพัฒนา มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน 3) การจากระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 6) การบริหารสินทรัพย์ และ 7) การ

ตรวจสอบภายใน ซึ่งในการบริหารงบประมาณพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในบางส่วน กล่าวคือ เนื่องจากการปรับโครงสร้างและปรับปรุงระบบงบประมาณเป็นแบบมุ่งเน้นผลงาน (SPBB) ซึ่งยังไม่เต็มรูปแบบ แนวปฏิบัติบางอย่างไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ ทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณทำให้การดำเนินงานโครงการสำคัญบางโครงการไม่สามารถทำได้เต็มศักยภาพ และบางโครงการไม่สามารถปฏิบัติได้ นอกจากนี้ระบบบัญชีมีปัญหาในการสืบค้นยุ่งยาก ไม่สามารถตรวจสอบระบบประมาณการเงินได้ และมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งทำให้การปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง

3. การบริหารงานบุคคล

มีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร ครูผู้สอน ด้วยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ส่งเสริมและจัดกิจกรรมการประกวด แข่งขันผลงาน/ความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ของผู้บริหาร ครู นักเรียน โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ครูผู้สอนให้ได้รับการพัฒนาทักษะ จนกลายเป็นผู้บริหารและครูมืออาชีพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ การพัฒนาครูให้มีความรู้ในการพัฒนาสื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา การอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การพิจารณาและเลือกใช้หนังสือเรียน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การประชุมปฏิบัติการ เรื่องการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

4. การบริหารทั่วไป

มีการสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรอื่นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การจัดตั้งชมรมคุ่มครองผู้บริโภคร การสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งได้รับการตอบสนองจากสถานศึกษาต่างๆ เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยังขาดอุปกรณ์ระบบ IT ขาดวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง และ สพท. ยังมีการปรับเปลี่ยนเป้าประสงค์ กลยุทธ์ และจุดเน้นหลายครั้ง ทำให้ สพท. และสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการและกระบวนการทำงานให้สอดคล้องตามไปด้วย ส่งผลให้ต้องรีบเร่งทำงานเพื่อให้ตรงตามปฏิทินปฏิบัติงาน

2.4 จังหวัดกาญจนบุรี

2.4.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดกาญจนบุรี

กาญจนบุรี เป็นเมืองโบราณเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาทุกยุคสมัย มีหลักฐานที่พบเริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวาราวดี สมัยอิทธิพลของขอม สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเส้นทางเดินทัพและสมรภูมิ ประเทศคู่

สงครามคือพม่า ปัจจุบันจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางฝั่งทิศตะวันตกของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพมหานคร 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ 12 ล้านไร่ หรือ 19,483 ตารางกิโลเมตร มีชายแดนติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ระยะทางประมาณ 370 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศตะวันตกติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ ดังแผนภาพที่ 2.5 ดังนี้

แผนภาพที่ 2.5 อาณาเขตจังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, 2549

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวนแรงงานประเภทอุตสาหกรรม การเกษตรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ นอกจากนี้รายได้หลักของจังหวัดยังขึ้นอยู่กับการค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งเป็นการค้าบริเวณชายแดนและภายในประเทศ โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดที่นับเป็นรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี ประชากรส่วนใหญ่เชื้อชาติไทย มีประชากรส่วนน้อยในเขตพื้นที่ติดจังหวัดชายแดนไทย-สหภาพเมียนมาร์เป็นเชื้อชาติมอญ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชนกลุ่มน้อยพม่า ภาษาพูดใช้ภาษาไทยท้องถิ่น พม่า มอญ กะเหรี่ยง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนา มีวัฒนธรรมในหมู่บ้าน และมีการเล่นพื้นบ้านตามต้นกำเนิดของชาติพันธุ์ของตน เช่น รำตง และรำเหย่ย

2.4.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี

สถานศึกษาตามแนวชายแดนจังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่มีสภาพที่ตั้งห่างไกลชุมชนเมือง การคมนาคมไม่สะดวก มักประสบปัญหาขาดอัตรากำลังครูผู้สอน และครูมักโยกย้ายบ่อย ขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน และขาดงบประมาณในการบริหารโรงเรียน จาก การวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการตรวจราชการงวดที่ 2 ปีงบประมาณ 2547 เขตตรวจราชการที่ 6 และ 7 กระทรวงศึกษาธิการพบสภาพปัญหาการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

1.1 วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอหรือไม่ทันสมัย

1.2 การรับนักเรียนในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการและวิธีการของแต่ละสถานศึกษายังมีข้อแตกต่างกัน สถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในเขตเมืองมีผู้สมัครจำนวนมากเกินกว่าที่สถานศึกษาจะรับได้ บางแห่งสถานศึกษามีพื้นที่บริการที่ซ้อนกันแต่ไม่มีหน่วยงานกลางช่วยประสาน แบ่งสรรโควตาการรับนักเรียน

1.3 การนิเทศ ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง

2. การบริหารงบประมาณ

2.1 สถานศึกษาได้รับเงินอุดหนุนล่าช้าส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการและการพัฒนางาน

2.2 งบประมาณไม่เพียงพอ และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่สามารถช่วยพัฒนาโรงเรียนได้

3. การบริหารงานบุคคล

3.1 ขาดแคลนบุคลากรผู้สอนในบางสาขาวิชา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ห่างไกลจัดสรรเขตเมือง ครูต้องสอนควบชั้น ไม่สามารถจัดทำแผนการสอนได้ครบทุกวิชาส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งการควบคุมดูแลพฤติกรรมของนักเรียน

3.2 ข้าราชการครูเกือบทุกคนในสถานศึกษามีหนี้สินกับสถาบันการเงินต่างๆ เนื่องจากเงินเดือนและสวัสดิการของข้าราชการครูน้อยไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

4. การบริหารทั่วไป

4.1 สถานศึกษาบางแห่งประสบปัญหาอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ อาคารชำรุด ทรุดโทรม

4.2 สถานศึกษาบางแห่งขาดโทรศัพท์และระบบอินเทอร์เน็ต ไม่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้เต็มศักยภาพ

ข้อมูลสภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยจำแนกตามจังหวัด

ประเด็น	จังหวัดเชียงราย	จังหวัดสงขลา	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดกาญจนบุรี
สภาพทั่วไป	<p>เชียงรายเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ทิศเหนือติดต่อกับสหภาพพม่า ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดพะเยา ทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่</p> <p>จังหวัดเชียงรายมีประชากร 1.21 ล้านคน ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณีและวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์โดดเด่น และมีฐานเศรษฐกิจที่หลากหลาย</p> <p>ชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆหลายเผ่า เช่น ชาวเขาเผ่ามูเซอ ชาวเขาเผ่าอีโก้ ม้งไทยเย้า และไทยใหญ่ ทำให้มีภาษาพูดหลากหลายภาษา</p>	<p>สงขลาเป็นจังหวัด ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง ทิศตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย</p> <p>ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล</p> <p>จังหวัดสงขลา มีศักยภาพการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ คือ เป็นแหล่งผลิตและแปรรูปยางพารา เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่ครบวงจร เป็นศูนย์กลางการค้าปลีก</p>	<p>ศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดยโสธรและจังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>ทิศใต้ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์</p>	<p>จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางฝั่งทิศตะวันตกของประเทศไทย ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี</p> <p>ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดราชบุรี</p> <p>ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม</p> <p>ทิศตะวันตกติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์</p>

ประเด็น	จังหวัดเชียงราย	จังหวัดสงขลา	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดกาญจนบุรี
	เช่นกัน คือ ภาษาไทยใหญ่ มูเซอ อีก้อ ไทยกลาง ไทยท้องถิ่น ม้ง และภาษาเย้า	และคำสั่งของภาคใต้ตอนล่าง		
ข้อมูลการจัดการศึกษา	การจัดการศึกษาในจังหวัดเชียงรายให้บริการได้ทุกระดับและประเภทการศึกษาทั้งที่จัดโดยรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา จำนวน 648 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 41 โรงเรียน สถานศึกษาสงเคราะห์ 1 โรงเรียน และสถานศึกษาพิเศษ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 691 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอีก 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ	สถานศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา จำนวน 477 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 โรงเรียน สถานศึกษาพิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน รวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 521 โรงเรียน สถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 4 แห่งคือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	การจัดการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษสามารถให้บริการได้ทุกระดับประเภทการศึกษามีทั้งที่จัดโดยรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีทั้งสิ้น 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิค 1 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 1 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพ 3 แห่ง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 1 แห่ง วิทยาลัยพลศึกษา 1 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 แห่ง และมหาวิทยาลัยรามคำแหง-ศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังการจัดการศึกษาโดยสำนัก	การจัดการศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยภาครัฐและเอกชน

ประเด็น	จังหวัดเชียงราย	จังหวัดสงขลา	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดกาญจนบุรี
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย นอกจากนี้ยังพบว่าจังหวัด เชียงราย มีนักเรียนด้อยโอกาสที่ เกิดจากสภาพปัญหาต่างๆ อยู่เป็น จำนวนมาก	ศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา	การศึกษานอกระบบโรงเรียนอีก ด้วย	
สภาพและปัญหา การจัดการศึกษา	<u>การบริหารงานวิชาการ</u> - ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียน รวมทั้ง ขาดสื่อการสอนด้านคอมพิวเตอร์ - ครูมีภาระงานอื่นมากทำให้ไม่ สามารถจัดการเรียนการสอนได้ อย่างเต็มที่ <u>การบริหารงบประมาณ</u> - งบประมาณที่ได้รับจากเงิน อุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ไม่ เพียงพอ กิจกรรมและโครงการ จากหน่วยงานต้นสังกัดอื่นที่ กำหนดให้โรงเรียนปฏิบัติต้องเพิ่ม	<u>การบริหารวิชาการ</u> - การจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยซึ่งเน้นภาษาประจำชาติ ยังมีการจัดการเรียน การสอนที่ยังไม่เป็นระบบ และยังไม่ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ใช้ภาษาไทยให้กับนักเรียนไทย มุสลิม - นักเรียนพิการถูกกลั่นแกล้งและไม่ได้รับ การสนับสนุนช่วยเหลือระยะ แรกเริ่มตั้งแต่แรกเกิด - ขาดแคลนสื่อการเรียน	<u>การบริหารงานวิชาการ</u> ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน พัฒนาสื่อการเรียนรู้และ นวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจน การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาช่วย ส่งเสริม การจัดการเรียนการสอน จัดทำ การวัดผลและประเมินผลตาม สภาพจริง <u>การบริหารงบประมาณ</u> ดำเนินการจัดทำงบประมาณแบบ	<u>การบริหารงานวิชาการ</u> - ขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ประจำ สำนักงาน - การรับนักเรียน - การนิเทศ ติดตามผลการจัดการ เรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง <u>การบริหารงบประมาณ</u> ขาดงบประมาณในการบริหาร โรงเรียน <u>การบริหารงานบุคคล</u> ประสบปัญหาขาดอัตรากำลัง ครูผู้สอน และครูมักโยกย้ายบ่อย

ประเด็น	จังหวัดเชียงราย	จังหวัดสงขลา	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดกาญจนบุรี
	<p>งานแต่ไม่ได้เพิ่มคนและไม่เพิ่มงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน งบประมาณที่ได้รับนำไปใช้จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภคเป็นอันดับแรก และเป็นค่าวัสดุการศึกษาอันดับรองลงมา นอกจากนี้ยังมีนักเรียนไร้สัญชาติที่ไม่มีทะเบียนบ้านที่จะต้องดำเนินการขอเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้</p> <p><u>การบริหารงานบุคคล</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดแคลนบุคลากร ครูไม่ครบชั้นเรียน (ครู 1 คน รับผิดชอบ 2 ชั้นเรียน) และขาดแคลนครูที่มีวุฒิเฉพาะทาง - ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินที่เกิดจากการซื้อที่อยู่อาศัย 	<p>การสอน</p> <p><u>การบริหารงบประมาณ</u></p> <p>งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ มีความล่าช้าในการพิจารณา งบประมาณ</p> <p><u>การบริหารงานบุคคล</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรได้รับการพัฒนา - ขาดการนิเทศติดตามผล - ขาดแคลนบุคลากรในบางสาขา <p><u>การบริหารทั่วไป</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริหารสถานศึกษา ยังไม่มีการประสานงานที่ดี - ผู้ปกครองชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลเพราะมองไม่เห็นความจำเป็น 	<p>มุ่งเน้นผลงาน แนวปฏิบัติ บางอย่างไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ ทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณทำให้การดำเนินงานโครงการสำคัญบางโครงการไม่สามารถทำได้เต็มศักยภาพ และบางโครงการไม่สามารถปฏิบัติได้ นอกจากนี้ระบบบัญชีมีปัญหาในการสืบค้นยุ่งยาก ไม่สามารถตรวจสอบระบบประมาณการเงินได้ และมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง ทำให้การปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง</p> <p><u>การบริหารงานบุคคล</u></p> <p>มีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารครูผู้สอน ด้วยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ส่งเสริมและ</p>	<p><u>การบริหารทั่วไป</u></p> <p>สถานศึกษาตามแนวชายแดน จังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่มีสภาพที่ตั้งห่างไกลชุมชนเมือง การคมนาคมไม่สะดวก อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ อาคารชำรุดทรุดโทรม</p>

ประเด็น	จังหวัดเชียงราย	จังหวัดสงขลา	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดกาญจนบุรี
	<p>การศึกษาต่อ และซื้อพาหนะในการเดินทาง โดยมีแหล่งเงินกู้ที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารออมสิน และธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น</p> <p><u>การบริหารทั่วไป</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารเรียนไม่เพียงพอ อาคารเรียนที่มีอยู่มีสภาพเก่า ทรุดโทรม และไม่มียงบประมาณในการซ่อมแซมเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา มีฐานะยากจน ไม่สามารถสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษาได้เท่าที่ควร - โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนน้ำ เนื่องจากที่ตั้งอยู่บนเขา ในช่วงเดือนมีนาคมจะไม่มีน้ำบาดาลใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินผลโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา ยังไม่เป็นระบบ ยึดหลักการเดิม ไม่มีการพัฒนา ด้วยเหตุผลผู้รับผิดชอบมีความรู้ด้านการประเมินผลน้อย - ไม่มีการกำหนดมาตรการ หรือเกณฑ์การประเมินผลโครงการต่างๆ ให้มีความชัดเจน - โรงเรียนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยแก้ปัญหาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยมาก 	<p>จัดกิจกรรมการประกวด แข่งขัน ผลงาน/ความสามารถพิเศษด้านต่างๆ</p> <p><u>การบริหารทั่วไป</u></p> <p>มีการสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนหลายประการ สถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยังขาดอุปกรณ์ระบบ IT ขาดวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง</p>	

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 3.1) แนวคิดการบริหารเชิงระบบ 3.2) กระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การจัดการบริหาร และหน้าที่การบริหารโรงเรียน และ 3.3) หลักการบริหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 แนวคิดการบริหารเชิงระบบ

แนวคิดเชิงระบบ (Systems Concept/Systems Approach) เป็นแนวคิดหนึ่งซึ่งยังคงมีความสำคัญและนำมาปรับใช้ได้กับการบริหารในทุกสาขา แม้ว่าสภาพแวดล้อมหรือบริบทภายนอกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเพียงใด การบริหารการศึกษาก็เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่น่าแนวคิดเชิงระบบมาใช้ทั้งในการบริหารการศึกษาในภาพรวมและการบริหารสถานศึกษา (สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์, 2546) และยังคงใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ดังงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาและจะกล่าวถึงต่อไป

ความหมายของระบบ

Lunenburg and Ornstein (1996) ให้ความหมายว่า ระบบ หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งหน้าที่ต่างๆ เป็นหน่วยหนึ่งของวัตถุประสงค์เฉพาะ

Hoy and Miskel (1991) ให้ความหมายว่า ระบบคือชุดขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมตัวกันเข้าเป็นภาพรวมโดยมีการจัดระบบ ระเบียบไว้ ระบบนี้ถือว่าเป็นระบบสังคมซึ่งประกอบด้วยคนที่มีบุคลิกภาพต่างๆกัน มารวมกัน และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

Kast and Rosenzweig (1988) กล่าวว่า ระบบ หมายถึงการประกอบหรือการรวมกันของส่วนประกอบต่างๆ ส่วนประกอบหรือระบบย่อยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันและส่งผลต่อกัน

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524) ได้ให้ความหมายของระบบว่า ระบบคือกลุ่มขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำหน้าที่เพื่อให้ภารกิจของระบบบรรลุวัตถุประสงค์

กล่าวโดยสรุป ระบบจึงหมายถึง องค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กัน และมีผลกระทบต่อปัจจัยระหว่างกันในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

ในการทำงานเชิงระบบต้องมีองค์ประกอบสำคัญๆที่ทำหน้าที่เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ดังแสดงในแผนภาพ ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.6 แสดงลักษณะของระบบ

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของวิธีการเชิงระบบไว้ว่า เป็นการนำเอาความรู้เรื่องระบบเข้ามาเป็นกรอบช่วยในการค้นหาปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหา และใช้แนวความคิดเชิงระบบช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหา บางแนวคิดมองว่าวิธีการเชิงระบบเป็นชุดการปฏิบัติการซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าวิธีการเชิงระบบ หมายถึง การนำแนวคิดทฤษฎีระบบมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการและตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งอาจนำมาใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารองค์กรต่างๆ ให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กระบวนการและขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ

ในการนำวิธีการเชิงระบบไปใช้นั้น กระบวนการสำคัญของวิธีการเชิงระบบมีอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. การวิเคราะห์ระบบ คือ การระบุจุดมุ่งหมายและปัญหาของระบบในปัจจุบันที่จะต้องแก้ไข
2. การออกแบบระบบ คือ การนำเอาผลจากการวิเคราะห์มาออกแบบเป็นระบบใหม่ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จ
3. การจัดการระบบ คือ การหาวิธีการที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างจริงจังตามที่ได้ออกแบบไว้
4. การประเมินผลระบบ คือ การประเมินผลผลิตของระบบ ซึ่งจะได้ผลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม

จากกระบวนการดังกล่าว นำไปสู่ขั้นตอนสำคัญของวิธีการเชิงระบบ ซึ่งอุทัย บุญประเสริฐ (2545) ได้สรุปจากแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ไว้ดังนี้

1. กำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขและความต้องการในการพัฒนาของระบบให้ชัดเจน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ย่อยที่สัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์รวมของระบบใหญ่ทั้งระบบ เพื่อสร้างกรอบหรือขอบเขตในการทำงาน
3. ศึกษาถึงสิ่งแวดล้อมและข้อจำกัดในการทำงานของระบบและทรัพยากรที่อาจหามาได้
4. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือวิธีการในการพัฒนา
5. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม ด้วยวิธีการที่มีเหตุผล เป็นระบบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม และคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

6. ทดลองปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้ตัดสินใจเลือกไว้ หรือทดสอบกับระบบจำลองสถานการณ์ (Simulation)
7. ประเมินผลการทดลองหรือผลการทดสอบ
8. เก็บรวบรวมข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงระบบนั้นให้เหมาะสมยิ่งขึ้นดียิ่งขึ้น
9. ดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสมนั้นให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบปกติ

จากกระบวนการและลำดับขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องพิจารณา แล้วจึงนำปัญหามากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กันทั้งภายในระบบย่อยและระบบใหญ่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อม ข้อจำกัด และหาทรัพยากร แล้วจึงกำหนดวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา พิจารณาทางเลือกหลายๆทางและตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด แล้วนำทางเลือกนั้นไปทดลองปฏิบัติกับสถานการณ์จำลอง เพื่อประเมินผลความเป็นไปได้และความสำเร็จ ในการนำไปใช้ แล้วนำข้อมูลป้อนกลับที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงระบบงานให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นในด้านการบริหารจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าแนวคิดหรือวิธีการเชิงระบบ (Systems Concept/Systems Approach) เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญที่ควรนำมาปรับใช้ในการบริหาร โดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางในการแก้ปัญหา การปรับปรุงพัฒนางาน ตลอดจนการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะวิธีการเชิงระบบช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยย่อยและองค์การในภาพรวม

ทั้งนี้ การนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ หากมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้แตกต่างกัน วิธีการย่อมแตกต่างกัน เช่น เมื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหาร ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่อยากให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงกำหนดวิธีการ แต่หากนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ในการตัดสินใจ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่การวิเคราะห์สภาพการณ์ วิเคราะห์ปัญหา แล้วจึงไปพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา ในปัจจุบันได้มีการนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ในการบริหารองค์การอย่างแพร่หลายทั้งในด้านการวางแผน การตัดสินใจ ตลอดจนการวางระบบต่างๆ ตามความเหมาะสมขององค์การ ซึ่งในวงการศึกษานั้น ได้มีการนำวิธีการเชิงระบบมาใช้ เช่น การใช้วิธีการเชิงระบบในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น การใช้วิธีการเชิงระบบในการทำความเข้าใจปัญหาจะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของระบบในสถานศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็มองเห็นผลกระทบของระบบที่เกิดจากระบบย่อย ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำวิธีการเชิงระบบไปประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับวิธีการอื่นๆ เช่น การบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ พิจารณาโอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดำเนินการกำหนดกลยุทธ์ และนำไปปฏิบัติ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีทิศทางในการบริหารและการดำเนินงานอย่างชัดเจน สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนของการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีการนำวิธีการเชิงระบบมาใช้อย่างแพร่หลาย ดังเอกสารและงานวิจัยต่อไปนี้

ณัฐนันท์ บั้นลายนาค (2553) ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมสุขภาพ อนามัยแบบองค์รวม โดยใช้องค์ประกอบของระบบดังนี้

- 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์
- 2) กระบวนการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ นโยบายส่งเสริมสุขภาพ การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการด้านสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา โภชนาการ การออกกำลังกายและนันทนาการ การให้คำปรึกษา และการส่งเสริมสุขภาพบุคลากร
- 3) ปัจจัยส่งออก ประกอบด้วย การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักเรียนที่มีสุขภาพะดี ทั้ง 4 ด้าน
- 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

ฝ่ายส่งเสริมวิชาการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ใช้การบริหารตามแนวคิดเชิงระบบในการวางระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยโดยใช้แนวคิดเชิงระบบที่เน้นภารกิจจัดการศึกษา เป็นเบื้องต้น ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วย (1) กลุ่มปัจจัยนำเข้า จำแนกเป็น 10 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยปรัชญา ปณิธาน และแนวทางการจัดการศึกษา ปัจจัยหลักสูตร ปัจจัยคณาจารย์ ปัจจัยนักศึกษา ปัจจัยแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ปัจจัยห้องปฏิบัติการ ปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ปัจจัยระบบบริหารและบริการ และปัจจัยนวัตกรรมทางการศึกษา (2) กลุ่มปัจจัยกระบวนการ จำแนกเป็น 2 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยการเรียนการสอน และ ปัจจัยกิจกรรมนักศึกษา และ (3) กลุ่มปัจจัยผลผลิต มีเพียง 1 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยผลผลิต (ฝ่ายส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2549)

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผ่านวิธีการเชิงระบบ โดยได้แบ่งการศึกษาครั้งนี้ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ปรัชญาและการวางแผน 2) โครงสร้างการบริหาร 3) งบประมาณและทรัพยากร 4) หลักสูตร 5) อาจารย์ และ 6) นักเรียน องค์ประกอบด้านกระบวนการมีการดำเนินการใน 5 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) การพัฒนานักเรียน 4) การพัฒนาการเรียนการสอน 5) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก องค์ประกอบด้านผลผลิต คือ 1) ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำตามสาขาวิชาที่เรียนผู้ใช้ผลผลิตมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2) ผลงานทางวิชาการ ที่คิดค้นของอาจารย์และนักเรียนมีการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ 3) ผลงานในการบริการสังคมมีการจัดกิจกรรมการให้บริการการสอน

การให้คำแนะนำ การแสดงนิทรรศการการออกค่ายอาสา เพื่อประโยชน์ของประชาชน สังคม ชุมชน
4) ผลงานในการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ เช่น
การเคารพผู้อาวุโส การแสดงความกตัญญู การแสดงมารยาทที่ดี

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 84-86) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงระบบของโรงเรียนประถม
ศึกษาในประเทศไทยไว้ 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย นักเรียน บุคลากร อาคารสถานที่ หลักสูตร
วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เงิน ชุมชน และสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ

2) องค์ประกอบกระบวนการ ประกอบด้วยลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การวางแผนนโยบาย
การบริหาร การเรียนการสอน กิจกรรมพิเศษ การวัดผล การค้นคว้าวิจัย และการสนับสนุน ฯลฯ

3) องค์ประกอบผลงานหรือผลผลิต จะมี 2 ประเภท คือผลงานด้านการบริการ และด้าน
ผลผลิตที่สามารถนับได้ ผลผลิตของระบบงานการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการ และสิ่ง
ป้อนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและนักเรียนควรปฏิบัติงานโดยคำนึงหน้าที่ของ
ตนเอง เพื่อผลิตผลทางการศึกษาที่ดี เป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ อย่างไรก็ตามในฐานะ
ที่ระบบโรงเรียนประถมศึกษาเป็นระบบย่อยในสังคม ย่อมต้องได้รับผลกระทบจากระบบอื่นๆ ซึ่ง
จะต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วย 2 ประการ คือ

1) สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคมมีผลต่อ
การจัดการศึกษาของโรงเรียนดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในสังคมมีมุมมองทางเศรษฐกิจว่า
การศึกษาในปัจจุบันคือการลงทุน การศึกษาในปัจจุบันจะต้องแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ มีผลทำให้มี
การเรียกร้องในการปฏิรูป ที่ต้องจัดให้นักเรียนมีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ และ
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบในผลของการจัดการศึกษา

2) การเมือง สิ่งนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในปัจจุบัน เพราะว่าเมื่อมุมมองการบริหาร
จัดการของประเทศเปลี่ยนแปลงไป การบริหารการศึกษาก็เปลี่ยนแปลงตาม ดังจะเห็นได้จาก
การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเปลี่ยนไปตามการปฏิรูปทางการเมืองการปกครอง มีการกระจายอำนาจ
การศึกษาไปสู่สถานศึกษา องค์ประกอบด้านนี้ จะมีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ทั้งในระดับหน่วยงานบังคับบัญชาและที่โรงเรียนเป็นอย่างมาก ส่วนในระดับโรงเรียนการเมืองใน
ระดับท้องถิ่นก็มีส่วนโดยตรงต่อการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การสนับสนุนขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล การให้ความร่วมมือของผู้นำท้องถิ่น ทั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า การนำแนวคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต
4) ข้อมูลป้อนกลับ และ 5) สภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกัน
ออกไปตามความเหมาะสมของบริบท

3.2 กระบวนการจัดการศึกษา

คณะผู้วิจัยแบ่งการศึกษาในเรื่องกระบวนการจัดการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) การจัดการบริหารโรงเรียน และ 2) หน้าที่การบริหารโรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การจัดการบริหารโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้จัดแบ่งงานหรือการจัดการบริหารสถานศึกษาไว้หลายงาน ซึ่งมีความแตกต่างกันในรายละเอียด แต่ในภาพรวมของงานก็ครอบคลุมอยู่ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อย่างไรก็ตามการแบ่งภารกิจให้ละเอียดมากยิ่งขึ้นก็เป็นข้อดีเพราะทำให้การทำงานมีความชัดเจนและถูกให้ความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างแนวคิดของนักวิจัยในเรื่องการจัดการบริหารโรงเรียนมีดังนี้

Fisk (1957) ได้ประมวลงานต่างๆ ในการบริหารการศึกษาโดยสรุปได้ดังนี้

- 1) งานบริหารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน
- 2) งานบริหารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายหรือปรับปรุงโอกาสทางการศึกษาหรืองานด้านวิชาการ

- 3) งานบริหารบุคคล

- 4) งานบริหารธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ บริเวณ และบริการต่างๆ

Harris (1963) ได้วิเคราะห์หน้าที่หลัก (Major Function) ของสถานศึกษาไว้ดังนี้

- 1) หน้าที่จัดงานธุรการ (Management Function) ได้แก่ งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนน้อย

- 2) หน้าที่บริการพิเศษ (Special Service Function) หมายถึง การแนะนำกิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการด้านอนามัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนมาก

- 3) หน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศ (Supervision Function) เป็นการพัฒนาคนที่มีอยู่แล้วหรือพัฒนาครูเพื่อให้เกิดความสามารถในการสอนเด็ก ส่งผลให้เด็กได้รับประโยชน์ด้วย ซึ่งสัมพันธ์กับการสอนมากแต่สัมพันธ์กับผู้เรียนน้อย

- 4) หน้าที่เกี่ยวกับการสอน (Teaching Function) ซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวกับการสอนและผู้เรียนมาก

- 5) หน้าที่เกี่ยวกับการบริหารทั่วไป (General Administration) เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องประสานสัมพันธ์หน้าที่ต่างๆ ขององค์การทั้ง 4 เข้าด้วยกัน คือให้สัมพันธ์กันทั้งการสอนและผู้เรียนด้วย Cambell and other (1976) ได้กล่าวว่า งานการบริหารเป็นการอำนวยความสะดวกให้การสอนและการเรียนรู้ และการศึกษางานบริการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เป้าหมายในการสอนและการเรียนรู้นั้นมีผลสัมฤทธิ์ได้ โดยแบ่งงานการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาไว้ 6 ประการ คือ

- 1) งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 2) งานบริหารหลักสูตรและการสอน
- 3) งานบริหารบุคลากรและนักเรียน
- 4) งานบริหารบุคลากรร่วมงาน
- 5) งานบริหารอาคารสถานที่
- 6) งานบริหารการเงินและธุรการ

Sergiovanni, Berlingame, Coombs and Thurston (1980) ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาออกเป็น 8 งาน คือ

- 1) งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 2) งานบริหารการให้บริการนักเรียน
- 3) งานบริหารหลักสูตรและการสอน
- 4) งานจัดบุคลากรร่วมงาน
- 5) งานบริหารอาคารสถานที่
- 6) งานบริหารธุรการ
- 7) งานพัฒนาผู้ร่วมงาน
- 8) งานวัดผลและประเมินผลการศึกษา

อีก 7 ปีต่อมา นักการศึกษากลุ่มนี้ได้หันไปยึดวิธีแบ่งงานการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาตามโครงการความร่วมมือทางการบริหารการศึกษาในมลรัฐทางใต้ของสหรัฐอเมริกา (Southern States Cooperative Program in Educational Administration: SSCPEA) ซึ่งได้จัดแบ่งไว้เมื่อ ค.ศ. 1955 ดังนี้

- 1) งานบริหารการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร
- 2) งานบริหารบุคลากรนักเรียน
- 3) งานบริหารการนำชุมชนของโรงเรียน
- 4) งานบริหารบุคลากร
- 5) งานบริหารอาคารสถานที่
- 6) งานบริหารการคมนาคมขนส่ง
- 7) งานการจัดองค์การและโครงสร้าง
- 8) งานจัดการธุรการและการเงินของโรงเรียน

Kimbrough and Nannery (1983) ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาแตกต่างไปจากที่กล่าวมาแล้วเล็กน้อยดังนี้

1. งานการจัดโครงสร้างองค์การ
2. งานบริหารหลักสูตรและการสอน
3. งานบริหารการเงินโรงเรียน
4. งานบริหารธุรการและบริการ
5. งานบริหารบุคลากรผู้ร่วมงาน
6. งานบริการบุคลากรนักเรียน
7. งานบริหารอาคารและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ
8. งานความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน
9. งานวิจัยประเมินผลและหน้าที่รับผิดชอบ

จากแนวคิดเกี่ยวกับภารกิจการบริหารโรงเรียน นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ซึ่งประมวลแนวคิดได้ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 สังกะราห่ขอบข่ายการกัการบรหการโรงเรยน

ขอบข่ายการบรหการ	นัการศกษา						สรูปแนวคด
	SSCPEA (1955)	Harris (1963)	Cambell and Other (1976)	Sergiovanni and Other (1980)	Fisk (1957)	Kimbrough and Nannery (1983)	
งานการจ้ดองค้การและโครงสร้าง	✓					✓	
งานบรหการหลัการสตรและการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	*
งานบรหการการเงน	✓		✓		✓	✓	
งานบรหการจรการและบรการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	*
งานบรหการบุคลากรผู้ร่วมงาน	✓		✓	✓	✓	✓	*
งานบรหการบุคลากรนัการเรยน	✓		✓	✓	✓	✓	*
งานบรหการอาคารสธานที่	✓		✓	✓	✓	✓	*
งานความสัพพณัโรงเรยนกัชุมชน	✓		✓	✓	✓	✓	*
งานวดผล และประเมนผลการศกษา				✓			
งานบรหการการคมนาคนสง					✓		
งานเกยวกัการนเทศ		✓					
งานบรหการท่วไป		✓					

สรุปได้ว่านักรการศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นว่า ขอบข่ายหรือภาระหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารธุรการและบริการ งานบริหารบุคลากรผู้ร่วมงาน งานบริหารบุคลากรนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 งาน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารบุคคล 3) การบริหารการเงิน และ 4) การบริหารทั่วไป ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. การบริหารงานวิชาการ

การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (ภิญโญ สาธร, 2519; จันทรานี สงวนนาม, 2545)

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ ไว้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
- 2) การจัดการเรียนการสอน
- 3) การนิเทศภายใน
- 4) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 5) การประกันคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจในการบริหารวิชาการไว้ ดังนี้

- 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) พัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 7) การนิเทศการศึกษา
- 8) การแนะแนวการศึกษา
- 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากขอบข่ายงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมไปถึงการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นขอบข่ายงานวิชาการของสถานศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545) ได้สรุปงานวิชาการแต่ละด้านว่า มีรายละเอียด ดังนี้

1) งานด้านหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระ โครงสร้างของหลักสูตร และการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2) การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายหลักสูตรให้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจร่วมกันของทุกฝ่าย จากนั้นจึงแปลเป้าหมายหลักสูตรไปสู่ระบบการจัดการเรียนการสอน การจัดโปรแกรมการเรียน การสอนเสริม การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

3) การจัดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อระบบการเรียนรู้ที่กำหนด และเป็นไปตามความต้องการของหลักสูตร การจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ การจัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ครู การสร้างมาตรฐาน การเก็บรักษา และการนำไปใช้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้พัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในโอกาสแรกๆ ที่ทำได้

4) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การวัดผลจะต้องสามารถวัดพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมไปถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผล ทั้งแบบที่ใช้แบบสอบ และไม่ต้องใช้แบบสอบ จนกระทั่งการตัดสินผลการเรียน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

5) การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารต้องให้คำแนะนำ และชี้แนะวิธีการสอน อุปกรณ์ สื่อการสอนให้แก่ครูและผู้ร่วมงานในโรงเรียน

6) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อยู่เป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่ไม่ต้องมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม แต่เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นการวิจัยที่ร่วมมือกันทำโดยเป็นผู้ปฏิบัติการเอง และเป็นการวิจัยที่นำผลไปใช้ได้ทันทีโดยผู้ปฏิบัติการนั่นเอง

การบริหารวิชาการจึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ดำเนินการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้

ว่ามีองค์ประกอบหลักๆ คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศการสอน และ 5) ด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติต่อไป

2. การบริหารงบประมาณ

งบประมาณการเงินเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่งของโรงเรียน แม้ว่างานวิชาการจะมีความสำคัญมากกว่างานการเงิน แต่งานวิชาการ และงานการเงินต่างก็เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน โดยงานการเงินเปรียบเสมือนแขนขาของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นเครื่องสนับสนุนโรงเรียนให้บริการทางวิชาการได้อย่างราบรื่น (พนัส หันนาคินทร์, 2524) ดังนั้นหากผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานการเงินและงบประมาณซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการประกอบการบริหารงานเป็นอย่างมากได้ไม่ดีหรือมีความบกพร่องก็อาจกระทบกระเทือนถึงความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ได้ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2525) และอาจเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือถูกลงโทษทางวินัยได้ง่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาว่ามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ขอบข่ายของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอขอบข่ายภารกิจของการบริหารงบประมาณ ไว้ดังนี้

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
 - 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - 2.3 การโอนเงินงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 4.1 การจัดการทรัพยากร
- 4.2 การระดมทรัพยากร
- 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
- 4.4 กองทุนกั๊ยมเพื่อการศึกษา
- 4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
 - 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2 การรับเงิน
 - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4 การจ่ายเงิน
 - 5.5 การนำส่งเงิน
 - 5.6 การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี
- 6) การบริหารบัญชี
 - 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 7.2 การจัดหาพัสดุ
 - 7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
 - 7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มีภารกิจหลายประการที่จะต้องดำเนินการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้และปฏิบัติงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างถูกต้องอยู่เสมอ รวมทั้งจะต้องแสดงความรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยเป็นพนักงานโดยตรงก็ตาม ซึ่งก็จะต้องมีความเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วย

3. การบริหารบุคคล

สมพงษ์ เกษมสิน (2526) กล่าวว่า งานบุคลากร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการจัดการบุคคลตั้งแต่การสรรหา การดูแลรักษา จนพ้นไปจากงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบุคลากรมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความประสงค์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545) กล่าวว่า การบริหารบุคคล หมายถึง การสรรหา คัดเลือกบุคคลและจัดคนเข้าทำงาน โดยจัดสวัสดิการและผลตอบแทนต่างๆให้ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาว่าเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง สถานศึกษามีการวิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษาแล้วจัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งสถานศึกษาดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก เป็นต้น การจ้างลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราวตลอดจนการเสนอเรื่องโอนย้ายต่างๆ

3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการสถานศึกษาส่งเสริม พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งก่อนมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การเลื่อนตำแหน่ง ตลอดจนการเลื่อนขั้นเงินเดือน

4) วินัยและการรักษาวินัยสถานศึกษาสามารถดำเนินการทางวินัย ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิด โดยดำเนินการไปตามกฎหมายและขั้นตอนที่ระบุไว้ในระเบียบปฏิบัติ

5) การออกจากราชการ สถานศึกษาสามารถดำเนินการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการได้ทั้งการลาออกเอง การให้ออกจากราชการกรณีไม่พันทดลองการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป เป็นต้น

สรุปได้ว่าขอบข่ายของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับ การวางแผนอัตรากำลังคน การสรรหา คัดเลือกบุคคลและจัดคนเข้าทำงาน การจัดสวัสดิการและ ผลตอบแทนต่างๆ ให้การเสริมสร้างพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการรักษาวินัยและการ ให้คุณให้โทษแก่บุคคลด้วย โดยการบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการจัดการบุคลากร ตั้งแต่การสรรหา การดูแลรักษา จนพ้นไปจากงาน เพื่อให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความประสงค์ของสถานศึกษาซึ่งในงานวิจัยนี้การ บริหารงานบุคคลที่เป็นเป้าหมายหลักๆ คือ ครู บุคลากร และผู้บริหารของโรงเรียนนั่นเอง

4. การบริหารทั่วไป

จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545) ได้สรุปเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปว่าหมายถึง งานบริหารสถานศึกษาอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานดังกล่าวถึงในข้างต้น ซึ่งการบริหารทั่วไปมีหลายงานด้วยกัน ในที่นี้จะนำเสนองานที่สำคัญพอสังเขป ได้แก่

1) งานการจัดโครงสร้างองค์การ

การดำรงรักษาโครงสร้างให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี โครงสร้างที่กำหนด ขึ้นควรตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ และเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดสรรบุคลากรเข้า ปฏิบัติงาน

2) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การติดต่อ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์และก่อประโยชน์ ในด้านต่างๆ

3) งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน หมายถึง บรรดากิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย งานระเบียบและทะเบียนต่างๆ ได้แก่ การสำมะโนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน การลงทะเบียน สถิตินักเรียน บัญชีนักเรียนและการมาเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน และการรายงานเกี่ยวกับนักเรียน ความปลอดภัยของนักเรียน ทุนการศึกษา หอพัก การจัดหางาน การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา งานการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานความประพฤติและระเบียบของนักเรียน

4) งานอาคารสถานที่

งานอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ไปสู่เป้าหมายที่ ต้องการ และการดำเนินการจะได้ผลเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่มี หน้าที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน นอกจากนี้งานอาคารสถานที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ และให้ได้ผลตามเป้าหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พอสรุปได้ว่าขอบข่ายงานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย งานการจัดสร้างอาคารสถานที่ ซึ่งจะรวมถึงการวางแผน การออกแบบ และการก่อสร้าง งานการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน การเรียนรู้ในห้องเรียนและต่อชุมชน และงานการควบคุมดูแลรักษา ตรวจสอบและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ โดยรวมถึงการดูแลสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การระบายอากาศ อุณหภูมิในห้องเรียน ความสว่าง และอื่นๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

ขอบข่ายการบริหารทั่วไปในสถานศึกษา

- 1) การดำเนินงานธุรการ
- 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 10) การรับนักเรียน
- 11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

- 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 18) งานบริการสาธารณะ
- 19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

กล่าวโดยสรุป นักวิชาการต่างๆ ได้จำแนกขอบข่ายหรือภาระหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่เห็นว่าขอบข่ายหรือภาระหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารธุรการและบริการ งานบริหารบุคลากรผู้ร่วมงาน งานบริหารบุคลากรนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้จำแนกภาระหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

โดยในงานวิจัยเล่มนี้ได้กำหนดภารกิจการบริหารโรงเรียนออกเป็น 8 ภารกิจ ดังนี้

- 1) การบริหารงานวิชาการ
- 2) การบริหารงบประมาณ
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 5) การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 6) การบริหารกิจการนักเรียน
- 7) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

จากการสรุปข้างต้นจะเห็นว่า ภารกิจที่ 8 นี้ได้ถูกกำหนดให้เป็นกรอบการวิจัยโดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและจากการให้ความสำคัญในประเด็นความมั่นคงในเบื้องต้นซึ่งต่อไปจะจัดทำการศึกษาความสำคัญและความจำเป็นของการกำหนดภารกิจที่ 8 นี้อีกครั้ง โดยใช้การสัมภาษณ์ซึ่งจะช่วยกำหนดว่าควรจะใช้ภารกิจนี้หรือจะตัดภารกิจนี้ออกไปจากการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยต่อไป

2) หน้าที่การบริหารโรงเรียน

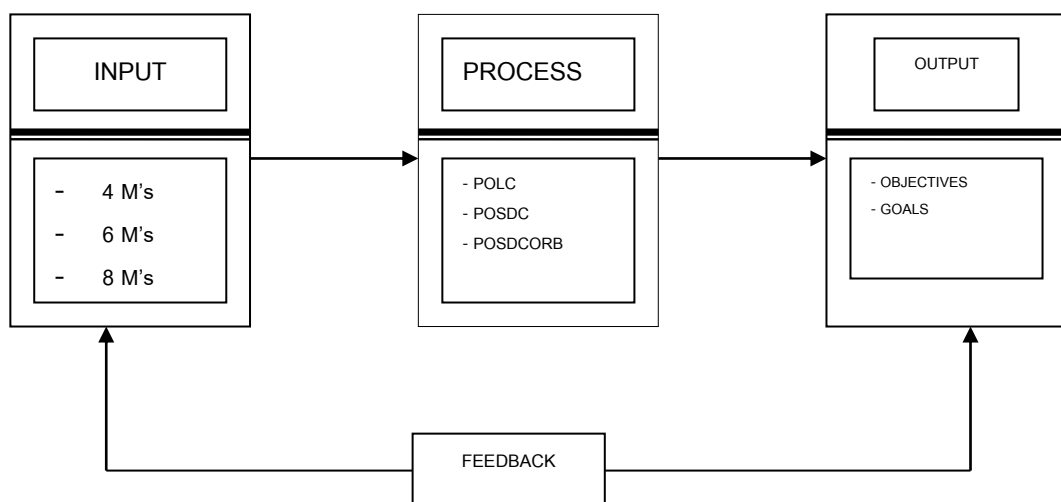
การบริหารเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายและแผนของผู้บริหาร โดยผู้บริหารมีหน้าที่ดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนของโรงเรียน การบริหารองค์การทั่วไปจะมีกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวย และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรง

กับทรัพยากรขององค์การทั้ง 6 ประเภท (6M) คือ 1) Man หมายถึง บุคลากร คือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับระบบงาน หรือหมายถึง คนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบ 2) Money หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบซึ่งนับเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบ 3) Material หมายถึง ตัวสินค้าหรือวัสดุที่ใช้ในการผลิตสินค้า 4) Machine หมายถึง เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงงานหรือในสำนักงาน 5) Management หมายถึง การบริหารระบบ ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ระบบเกิดปัญหา เพราะการบริหารที่ไม่ดี 6) Morale หมายถึงขวัญหรือกำลังใจของบุคคลในระบบ หรือหมายถึง ค่านิยม ของคนที่มีต่อระบบหรือองค์กรมากกว่า เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2539) ได้ให้ความหมายการจัดการ คือกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหารคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์การ (Organizing)
3. การชี้นำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

ซึ่งจากความหมายดังกล่าวมีค่าสำคัญ 3 ค่า คือ กระบวนการ, ทรัพยากรการบริหาร และวัตถุประสงค์ สามารถนำมาเขียนเป็น แผนภูมิได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 2.7 กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้
ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2539)

ซึ่งในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเอาหน้าที่การบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การอำนวยการ และ (4) การควบคุม เข้ามาใช้กำหนดกระบวนการบริหารโรงเรียน ประกอบกับภารกิจการบริหารโรงเรียนที่กำหนดไว้ข้างต้น

3.3 หลักของการบริหาร

แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยนำมาจากแนวคิดของสากลซึ่งมีมาตั้งแต่ ค.ศ. 1900 หรือช่วงก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา ซึ่งยังเป็นการจัดการที่ยังขาดความเป็นระบบ ต่อมาเมื่อเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลก การบริหารจัดการสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปด้วยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในยุคใหม่ให้ดียิ่งขึ้น วิวัฒนาการของแนวคิดหลักการการจัดการบริหารที่เปลี่ยนไป ได้แก่ แนวคิดการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) แนวคิดการบริหารจัดการ (Administrative Management) (Jones and George, 2011: 76) ซึ่งแนวคิดที่เน้นการศึกษา โครงสร้างขององค์กร ระบบ และรูปแบบการทำงาน และความสัมพันธ์ของบทบาทและอำนาจการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์กรได้รับความนิยมาจนถึงปัจจุบัน ในงานวิจัยนี้จะศึกษาหลักของการบริหาร แนวคิด คือ

3.3.1 แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management: SBM)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากที่สุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย โดยครอบครัวและชุมชนบางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อ

ประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุวมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4. หลักการบริหารตนเอง ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ ตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน เมืองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการโรงเรียนจะทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันเสมอ

จากความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ หลักการกระจายอำนาจการศึกษาและหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจ หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาอื่นที่ผ่านมา

3.3.2 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

ในอดีตที่ผ่านมา ได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาจากแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้เป็นแบบกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ซึ่งได้มีแผนการปฏิรูปการศึกษาโดยกำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นผลสำเร็จ ดังผลการสำรวจปัญหาของการศึกษาพบว่ามีกรรมรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง เกิดความซ้ำซ้อนของการจัดการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ การจัดการศึกษาขาดเอกภาพ ไม่สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย การจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่องไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และขาดการบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536) เป็นผลให้รัฐจำเป็นต้องกลับมาทบทวนแนวทางในการบริหารงานมากขึ้น

ประกอบกับกระแสทางการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ได้มีการนำสาระสำคัญในการบริหารทางการศึกษาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นผลให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจหมายถึง การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารจะมอบอำนาจหน้าที่และมอบอำนาจการตัดสินใจมาอยู่ระดับต่ำกว่า

Brown (1994) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนต่างๆ ขององค์กรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้องค์กรมีความเป็นอิสระ มีการปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ 2540 (อ้างถึงใน พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2546) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่า เป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบจากศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่นเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

สรรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษา หมายถึง หน่วยงานบริหารในส่วนกลางยอมให้หน่วยงานระดับล่างหรือระดับผู้ปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยอยู่ในความรับผิดชอบและกำกับจากส่วนกลาง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษา หมายถึง การโอนหรือมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องการศึกษาจากหน่วยงานกลางไปสู่หน่วยงานย่อยเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา

3.3.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน เป็นการปรับบทบาทใหม่ของผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้ปกครอง ชุมชน ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู อาจารย์ ในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหาร ครู อาจารย์ ในสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นรูปแบบการบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในการบริหารสถานศึกษาเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้ง ช่วยให้บุคคลผู้มีส่วนร่วมรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

Chell (1985) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นลักษณะของการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมโดยตรงของผู้บังคับบัญชา โดยที่พวกเขาเข้าไปแบ่งปันการควบคุมผลลัพธ์ขององค์กร ตลอดจนมีความเท่าเทียมในสิทธิ นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงองค์กรและโครงสร้างหน้าที่ทางสังคมขององค์กรด้วย

Anthony (1978) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ว่าเป็นกระบวนการของการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานในการแบ่งอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการบริหารแบบนี้ผู้บริหารยังคงตัดสินใจอยู่ แต่การตัดสินใจจะเกิดภายหลังจากที่มีความคล้อยคลึงในข้อตกลงของกลุ่ม ผู้บริหารแบบมีส่วนร่วมจะถูกมองว่าเป็นผู้นำทีมที่รักษาผลประโยชน์อย่างดีที่สุดของกลุ่มและองค์กร ผู้บริหารแบบมีส่วนร่วมต้องมีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเข้าใจความต้องการของคน เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารและสามารถขจัดข้อขัดแย้งและประนีประนอมในแง่ที่ตอบสนองความคาดหวังของกลุ่มและองค์กรได้ดี

Donnelly (1987) ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชาแบบเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้ ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาต่างยอมรับนับถือและไว้วางใจกัน
2. ผู้บังคับบัญชาจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารกิจการขององค์กร และกระตุ้นให้เกิดทัศนคติในการถือกุศลองค์กร นำองค์การสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร มีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ ข่าวสารภายในองค์กรมีความถูกต้องเพียงพอและเชื่อถือได้
4. ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยและกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กร การปฏิบัติงานและกิจการต่างๆ ภายในองค์กร
5. การตัดสินใจต่างๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกๆระดับขององค์กร
6. เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้นและถูกต้องตามความประสงค์อย่างแท้จริง
7. การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงาน ให้มีการควบคุมกันเอง และเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก หลีกเลี่ยงการควบคุมด้วยวิธีการตำหนิ ดุด่า ว่ากล่าว

8. ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้การทำงานมีผลงานสูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโดยเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในองค์การ

กล่าวโดยสรุป การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. สมาชิกในองค์การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานขององค์การ
2. ผู้บริหารเป็นผู้กระตุ้นใจให้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อองค์การและมีปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานต่างๆ ขององค์การ และเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานขององค์การ
3. องค์การมีระบบสื่อสารที่ดี มีการสื่อสาร 2 ทาง และมีระบบข้อมูลที่ดีเพื่อการตัดสินใจและการวางแผน

3.3.4 หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good Governance) ปรากฏครั้งแรกคือ ในรายงานของธนาคารโลกเมื่อ พ.ศ.2532 (ค.ศ.1989) ในรายงานเรื่อง “Sub-Sahara Africa: From Crisis of Sustainable Growth” ที่เน้นในเรื่องของธรรมาภิบาลและการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ให้รายละเอียดไว้ในข้อ 4.1 ของระเบียบดังกล่าวว่า “ธรรมาภิบาล” หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวถึง หลักการของธรรมรัฐ (ธรรมาภิบาล) ไว้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักการการปกครองภายใต้กฎหมายที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องการตรากฎหมายให้ทันสมัยและเป็นธรรมรวมทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย
2. หลักคุณธรรม (Virtues) การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคนในสังคม ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้สะท้อนถึงคุณค่า (Values) ที่ดีงามของมนุษย์
3. หลักความโปร่งใส (Transparency) การปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้อง
4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจขององค์กร
5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) การสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
6. หลักความคุ้มค่า (Effectiveness) การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรในภาครัฐ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรภาครัฐ โดยมุ่งเน้นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3.5 หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (Rule of Law Principle) หมายถึง การดำเนินงานหรือการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา และเงื่อนไขที่มีความเสมอภาคและเป็นธรรม โดยเป็นที่ยอมรับและมีความเท่าเทียมกันในการยึดถือปฏิบัติ (Maunz, 1997)

ประสิทธิ์ โหมวิไลกุล (2540) กล่าวว่า หลักการสำคัญของนิติธรรม ได้แก่

1. หลักการยึดหลักความเป็นอิสระของตุลาการ
2. หลักประชาชนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาค และได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างทัดเทียมกัน
3. หลักเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
4. หลักการปกครองโดยยึดกฎหมายเป็นใหญ่ และปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะที่เป็นนิติรัฐ กฎหมายนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่ยุติธรรม
5. หลักศาลเป็นสถาบันที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน
6. หลักฝ่ายบริหารต้องบริหารภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
7. หลักส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารหรือกลุ่มอิทธิพลเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แท้จริงของประชาชน

8. หลักส่งเสริมและสนับสนุนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย
9. หลักส่งเสริมและคุ้มครองหลักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของมวลมนุษย์
10. หลักส่งเสริมและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบสุขให้แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม
11. หลักไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมาย

3.3.6 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถือว่าเป็นธรรมนูญการศึกษาแห่งชาติมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู และการพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

การบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และ เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราช พสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียม การศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา

จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา แนวการบริหารและจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษานั้นต้องการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และต้องการให้กระบวนการในการจัดการศึกษา มีเอกภาพในด้านนโยบาย มีวิธีการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ มีการกระจายอำนาจ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ

สาระสำคัญดังกล่าวส่งผลให้รัฐเน้นการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงมีการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคมไทย โดยนำรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเข้ามาใช้ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากที่หลักการและแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถนำหลักการและแนวคิดมาวิเคราะห์หาสาระสำคัญและสังเคราะห์ประเด็นเพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และนำไปใช้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานเพื่อนำไปร่างรูปแบบต่อไป ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 การสังเคราะห์หลักการและแนวคิด

หลักการและแนวคิด	สาระสำคัญโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
เป้าหมายของการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ในเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	การดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
หลักธรรมาภิบาล	การบริหารโรงเรียนที่คำนึงถึง กฎหมาย คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและความคุ้มค่า	<ul style="list-style-type: none"> - การคำนึงถึงกฎหมาย - คุณธรรม - ความโปร่งใส - การมีส่วนร่วม - ความรับผิดชอบ - ความคุ้มค่า

หลักการและแนวคิด	สาระสำคัญโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
หลักการกระจายอำนาจ	การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วม ความเป็นมืออาชีพและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ตลอดจนความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมความเป็นมืออาชีพ ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและยอมรับร่วมกัน บุคลากร จุดประสงค์การปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การพัฒนาวิชาชีพ ครู การติดต่อสื่อสารแบบเปิด การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล	วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนบุคลากร จุดประสงค์การปฏิบัติงาน พัฒนาวิชาชีพครู การติดต่อสื่อสารแบบเปิด การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมการบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล
หลักการมีส่วนร่วม	การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การยอมรับนับถือและไว้วางใจกัน การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมตามหน้าที่และภารกิจของโรงเรียนและการติดต่อสื่อสารมีความคล่องตัว เป็นอิสระทั้งในแนวตั้งและแนว	การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการยอมรับนับถือและไว้วางใจกันการเปิดโอกาสให้ครูบุคลากร และชุมชนมีส่วนร่วมการติดต่อสื่อสารโดยอิสระ
หลักนิติธรรม	การบริหารโดยมอบอำนาจในการตัดสินใจในภารกิจของโรงเรียน ตลอดจนการส่งเสริมและคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์	การมอบอำนาจหน้าที่ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย การส่งเสริมและคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์
หลักความมั่นคงของชาติ	ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ	ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

หลักการและแนวคิด	สาระสำคัญโดยสรุป	ประเด็นที่สังเคราะห์
	ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางสังคม จิตวิทยา ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางการทหาร	ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางสังคม จิตวิทยา ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางการทหาร ซึ่งเกิดจากการที่สถานศึกษาชั้น พื้นฐานในเขตชายแดนของ ประเทศไทยส่งเสริมให้เกิดขึ้น

จากการสังเคราะห์หลักการและแนวคิดในการกำกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย สามารถสรุปหลักการสำคัญได้เป็น 2 หลักการ ดังนี้

1. หลักการทั่วไป

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน ยึดหลักการจัดการศึกษา ดังนี้

- (1) การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ

หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้

- (1) หลักธรรมาภิบาล
- (2) หลักการกระจายอำนาจ
- (3) หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- (4) หลักการมีส่วนร่วม
- (5) หลักนิติธรรม
- (6) หลักความมั่นคงของชาติ

ทั้งนี้ บทสรุปข้างต้นจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาค่าประกอบพื้นฐานของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบ ดังนี้

Kaplan (1964: 264) กล่าวว่า รูปแบบอาจเป็นแบบแนวความคิดหรือแบบคณิตศาสตร์ก็ได้ บางครั้งรูปแบบมีความหมายเช่นเดียวกับทฤษฎี โดยเฉพาะถ้าเป็นแบบข้อเสนอ ทั้งรูปแบบและทฤษฎีต่างก็เป็นการเลียนแบบหรือการย่อจากความเป็นจริงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงเพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญของความเป็นจริงง่ายขึ้น

Good (1973) ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบ หรือแบบจำลองไว้ 4 ความหมาย คือ

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างสำหรับการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ
3. เป็นแผนภาพหรือภาพ 3 มิติที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด
4. เป็นชุดของปัจจัยหรือองค์ประกอบ หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมตัวเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือ บรรยายด้วยภาษาก็ได้

Tosi and Carroll (1982) กล่าวว่า แบบจำลองเป็นนามธรรมของของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่แบบจำลองอย่างง่ายไปจนถึงแบบจำลองที่มีความซับซ้อนมากๆ มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) เช่น แบบจำลองหอดูดาว และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

Stoner and Wankel (1986) ได้ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อทำให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ง่ายขึ้น

สวัสต์ สุกนธรังสี (2520) กล่าวว่า แบบจำลอง หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรม หรือลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง

สมาน อัครภูมิ (2537) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณี อาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวว่า แบบจำลอง หมายถึง ตัวแบบหรือแบบจำลองที่สะท้อนภาพหรือปรากฏการณ์หรือสภาพที่เป็นนามธรรมที่เจ้าของแบบจำลองจัดทำขึ้นใช้เป็นตัวแทนเพื่อ

อธิบายปรากฏการณ์หรือแสดงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กระบวนการใดกระบวนการหนึ่ง ที่ช่วยให้สามารถเข้าใจแนวความคิด เข้าใจหลักการ กระบวนการหรือกระบวนการทัศนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ช่วยให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ได้ง่ายและชัดเจน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของเรื่องนั้นๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่ออธิบายหรือเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบ

Brown and Moberg (1980) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของแบบจำลอง พบว่าแบบจำลองส่วนใหญ่ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

Bardo and Hartman (1982) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าการที่จะระบุว่ามีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้นๆ

4.3 ประเภทของรูปแบบ

Keeves (1988) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบที่ใช้ในทางการศึกษาเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงรูปธรรม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับลักษณะข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ ในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เดิมแบบจำลองนี้ใช้กับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการนำไปใช้ด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพิ่มขึ้นรวมทั้งด้านการศึกษารูปแบบประเภทนี้ใช้สมการทางคณิตศาสตร์แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ หรือตัวแปร มักนิยมใช้ในการศึกษาสาขาจิตวิทยา โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดถึงสาขาศึกษาศาสตร์ และบริหารการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงข้อความ ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิง

ข้อความที่มีตัวแปรซับซ้อนได้ โดยต้องอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว นำมาแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปร เพื่อให้ได้รูปแบบในลักษณะสมการเส้นตรงซึ่งสามารถทดสอบได้

เสรี ชัดเข้ม (2538) ได้สรุปว่า แบบจำลอง จำแนกเป็น 2 แบบ ได้แก่

1. แบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งออกเป็น

1.1 แบบจำลองของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น แบบจำลองเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อส่วน

1.2 แบบจำลองสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เช่น แบบจำลองที่ออกไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อน แล้วจึงผลิตสินค้าตามแบบจำลองนั้น

2. แบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) แบ่งออกเป็น

2.1 แบบจำลองเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น แบบจำลองการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 แบบจำลองเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

4.4 การพัฒนารูปแบบ

นักวิชาการต่างกำหนดขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบไว้ต่างๆ กันดังนี้

ดิเรก วรรณเศียร (2545) สรุปว่าได้ว่า การพัฒนาแบบจำลอง (Model Development) หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วย

1. การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดหลักการและองค์ประกอบของแบบจำลอง
3. การร่างแบบจำลอง
4. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือการทดลองใช้แบบจำลอง

อุทัย บุญประเสริฐ (2547) กล่าวว่า การพัฒนาแบบจำลองโดยทั่วไปอาจแบ่งเป็น 2 ตอนที่สำคัญคือ การสร้างแบบจำลอง และการหาความตรงของแบบจำลอง และขั้นตอนการดำเนินงานในรายละเอียดที่สำคัญโดยทั่วไปมักจะแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพ ระบบ และสภาพแวดล้อมของระบบปัจจุบัน (การวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจระบบปัจจุบันให้แน่ชัด ให้ชัดเจน)

2. การค้นหาและระบุปัญหาและความต้องการอันจำเป็น (Needs) ของระบบปัจจุบัน ว่าควรปรับปรุงและแก้ไขหรือพัฒนาอะไร

3. จัดสร้าง จัดทำแบบจำลอง ออกแบบจำลอง หรือเสนอแบบจำลองที่เป็นทางเลือก (Alternative Model) สำหรับการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนา
4. ทดสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมในการปฏิบัติ และการยอมรับโดยเฉพาะของ คณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. ปรับต้นแบบเป็นแบบจำลองฉบับสมบูรณ์ที่เหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติ

4.5 การทดสอบรูปแบบ

นักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวถึงการทดสอบรูปแบบ ดังนี้

Eisner (1976) ได้เสนอแนวความคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวความคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) แต่อย่างไรอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์หรือวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อรรถาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (high credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

อุทุมพร จามรมาน (2541) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบ หรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ความรู้ 2) กำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบ 3) สร้างรูปแบบ 4) ทดสอบรูปแบบ 5) นำเสนอรูปแบบ และ 6) ขยายผล ทั้งนี้ในการทดสอบรูปแบบทางการศึกษามักจะทดสอบด้วยการทดลองด้วยโครงการนำร่อง หรือการทดสอบดำเนินการโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งต้องระมัดระวังในเรื่องความน่าเชื่อถือได้ของผู้ที่ถูกเลือกเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้วย

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะสามารถนำไปใช้ได้ผลดีและบรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องให้ผู้นำไปใช้ศึกษารูปแบบให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดของรูปแบบอย่างถูกต้อง ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นผู้พัฒนารูปแบบจึงควรกำหนดแนวทางการใช้รูปแบบและเงื่อนไขความสำเร็จไว้อย่างชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอนและง่ายต่อการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้การศึกษาแนวทางการใช้รูปแบบไม่ได้มีแนวคิดทฤษฎีที่มีการกำหนดตายตัว ผู้วิจัยจึงใช้การศึกษางานวิจัยที่มีการกำหนดแนวทางไว้ซึ่งได้กำหนดแนวทางไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

กัลยา ไม้เกาะ (2546) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมด้านบทบาททางวิชาการ โดยมีแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ 5 ขั้นตอน คือ (1) เสนอขออนุมัติทางราชการโดยดำเนินการบรรจุเข้าเป็นการพัฒนาบุคลากรตามแนวทางรับราชการในสายวิชาการ (2) ในเบื้องต้นที่ยังไม่ได้รับอนุมัติ ควรดำเนินการโยกย้ายพัฒนารวมกันทั้ง 3 เหล่าทัพ รับผิดชอบไปพลางก่อนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้บริหารในเหล่าสายวิชาการ ทั้งนี้จัดทำเป็นโครงการนำร่องเพื่อดำเนินการและประเมินประสิทธิผล และขยายผล (3) จัดให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ (4) หน่วยงานที่นำรูปแบบไปใช้ต้องศึกษารูปแบบให้เข้าใจ โดยต้องสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้และกำหนดแบบประเมินผลให้ชัดเจน รวมทั้งอบรมพัฒนาผู้รับผิดชอบ และ (5) การนำรูปแบบไปใช้ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอการกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบไว้ว่า จะมีความสำเร็จมากขึ้นหากมีการนำเสนอต่อทางราชการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีแนวทางการนำรูปแบบการพัฒนาคูและผู้บริหารไปใช้โดยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมการ มีการสร้างความเข้าใจและจัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จและแบบประเมิน ทบทวนรูปแบบ ขั้นที่สอง การดำเนินงานจัดกิจกรรม มีการจัดกิจกรรม สนับสนุนสื่อเอกสาร นิเทศติดตาม ขั้นที่สาม การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้แบบประเมิน การสังเกต การศึกษาเอกสาร และขั้นที่สี่ การสรุปและรายงานผล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 จังหวัดพิษณุโลก โดยมีแนวทางการนำรูปแบบไปขยายผล พบว่าเงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วย ปัจจัยความตั้งใจ มุ่งมั่นพยายาม การสื่อสาร การตัดสินใจและเจตคติของผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านอาจารย์มหาวิทยาลัย ด้านเขตพื้นที่การศึกษา ด้านชุมชน ด้านบริบทการทำงาน ด้านนโยบาย โครงสร้าง แผนงาน วัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ของคนในองค์กร และปัจจัยด้านแหล่งเรียนรู้ โดยมีแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอน ดังนี้ (1) การศึกษาผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ด้วยการทบทวนผลการดำเนินงาน ดำเนินการพัฒนาตามแผน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนา (2) การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการพัฒนาคูและผู้บริหารเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 (2556) ได้มีคู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ประกอบด้วย แนวทางดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมเป็นเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน 2) การดำเนินงานตามรูปแบบฯ 3) การกำกับ ติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และ 4) การรายงานผล

จากการศึกษางานวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางการนำรูปแบบไปใช้มีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยหลักการจะมีขั้นตอนหลัก คือ การเตรียมการ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการสรุปผล นอกจากนี้พบว่าจะมีการกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งกำหนดตามปัจจัยที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าช่วยให้รูปแบบสามารถดำเนินการไปได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงขอกำหนดแนวทางการนำรูปแบบไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษาจนบังเกิดผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1) วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน และขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อการปรับปรุง และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ทั้งในและต่างประเทศ พอสรุปในภาพรวมได้ว่า ไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แต่งานวิจัยที่ใกล้เคียงมักเป็นงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อควมมีประสิทธิภาพ เพื่อความเป็นเลิศเพื่อการกระจายอำนาจ และมีงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวทางยุทธศาสตร์ ปัจจัยในการบริหารสถานศึกษา โดยทั่ว ๆ ไป นอกจากนั้นส่วนใหญ่ถ้าเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและความมั่นคงแห่งชาติก็จะเป็นการบริหารสถานศึกษาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติแต่จะเป็นการวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติในลักษณะอื่น เช่น การวิจัยเรื่องความมั่นคงของมนุษย์: ยุทธศาสตร์ใหม่การพัฒนา การวิจัยเรื่อง ระดับการเรียนรู้และการวิจัยฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงของชาติ ในส่วนที่ใกล้เคียงกับงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับงานวิจัยฉบับนี้ มีดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ชรัติ อุ๋นสัมฤทธิ์ (2550) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบกเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ พบว่า สภาพระบบการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท (การทหาร) โรงเรียนเสนาธิการทหารบกและระดับปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษา ความมั่นคงของชาติ ศึกษาใน 2 มิติ คือ ตามแนวพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และตามองค์ประกอบด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของมนุษย์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร สอบถามอาจารย์ ผู้ใช้ผลผลิต ผู้กำลังรับการศึกษา และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย SWOT Analysis และ SWOT Matrix แล้วนำผลมากำหนดยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบกเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติมี 15 ยุทธศาสตร์ซึ่งนำเสนอ 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. เสริมสร้างให้สถาบันการศึกษาของกองทัพบกเป็นสถาบันหลักของประเทศที่ให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านความมั่นคงของชาติ

2. เน้นบทบาทของทหารให้เป็นองค์กรนำด้านการรักษาความมั่นคงของชาติ
 3. สร้างความเข้มแข็งของศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทางทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวพระราชดำริและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 4. เสริมสร้างค่านิยมด้านความมั่นคงของชาติ ให้เกิดขึ้นในระดับกองทัพบก หน่วยทหาร รวมถึงกำลังพลทุกระดับชั้น
 5. สร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านความมั่นคงกับสถาบันการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ
 6. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติให้มากขึ้น
 7. เสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการศึกษา เข้าใจเรื่องความมั่นคงของชาติ ในทุกแง่มุม หลายมิติและเชื่อมโยงกัน รวมทั้งต้องศึกษาหลักคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษาด้านความมั่นคง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
 8. ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการศึกษา ได้เข้าใจวิธีการวิเคราะห์เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ
- พิเชษฐ โพธิ์ภักดี (2553) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบการกระจายอำนาจ และรูปแบบที่ 2 รูปแบบองค์การมหาชนโดยแต่ละรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ จุดเด่นของรูปแบบที่ 1 โรงเรียนจะมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ภายใต้กฎระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ส่วนจุดเด่นของรูปแบบที่ 2 โรงเรียนจะสามารถบริหารงานทั้ง 4 ด้านอย่างอิสระและคล่องตัวภายใต้กฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่โรงเรียนกำหนดเอง
- แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมาย สำหรับรูปแบบการบริหารโรงเรียนรูปแบบที่ 1 กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมายเพื่อกระจายอำนาจให้โรงเรียน ส่วนรูปแบบที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ เสนอคณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่จัดระบบและออกข้อบังคับในการบริหารโรงเรียน
- นิวัตร นาคะเวช (2553) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันพบว่า (1) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน ที่ร่างมี 5 องค์ประกอบเช่นเดียวกันกับรูปแบบที่พบจากการศึกษาเบื้องต้น คือ หลักการบริหารจัดการวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โครงสร้างของโรงเรียน กลยุทธ์ของโรงเรียน เงื่อนไขความสำเร็จ (2) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ที่สร้าง มี

5 องค์ประกอบ คือ หลักการบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน โครงสร้างของโรงเรียน กลยุทธ์ของโรงเรียน เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการมีลักษณะแนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า 3 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน หลักการบริหารจัดการ และโครงสร้างการบริหาร ปัจจัยกระบวนการ 1 องค์ประกอบ คือ กลยุทธ์การดำเนินงาน ปัจจัยผลผลิต 1 องค์ประกอบ คือ ภาพความสำเร็จ ข้อมูลป้อนกลับ คือ สภาพแวดล้อมของ และการประเมินปรับปรุง และพัฒนา

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2556) ตระหนักถึงปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ซึ่งเป็นต้นเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อการสื่อสาร การไม่เคารพ และต่อต้านโรงเรียนของเด็กนักเรียน รวมไปถึงการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนระดับสูงและการประกอบอาชีพในอนาคตของเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้มีโครงการวิจัยและปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีศึกษาการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา ภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย (โครงการทวิภาษา) ขึ้น ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เน้นการออกแบบเพื่อการจัดการศึกษาเบื้องต้นแก่เยาวชน ในรูปแบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย) การเรียนรู้และเป็นตัวเชื่อมโยงโดยเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการผ่านโรงเรียนนาร่อง 4 โรงเรียน ได้แก่ (1) โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส อ.รามัน จ.ยะลา (2) โรงเรียนบ้านประจัน อ.ยะลิ่ง จ.ปัตตานี (3) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 อ.เมือง จ.นราธิวาส และ (4) โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ อ.เมือง จ.สตูล

ผลการดำเนินการ สามารถสร้างเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูให้ประชากรไทยที่มีคุณภาพ สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งภาษามลายูและภาษาไทยได้อย่างเท่าเทียมกันประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ ผลการประเมินพัฒนาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยคณะประเมินภายนอก และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จากการทดสอบใน 5 รายวิชา พบว่านักเรียนในโครงการทวิภาษานี้มีคะแนนเฉลี่ยเกาะกลุ่มกันในระดับสูง (70-100 คะแนน) ที่สำคัญเด็กนักเรียนมีความสุขในการเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่บุตรหลานมีพัฒนาการทางการศึกษาที่ดีขึ้น สามารถพูด และอ่านเขียนภาษาไทยได้ดีกว่าปกติ นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ได้เลือก โครงการทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย) เป็นโครงการต้นแบบ (Good Function Model) สำหรับประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสปป.ลาว เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาทางการศึกษาแก่ประเทศสมาชิกของ SEAMEO อีกด้วย

สำนักงานสภามันคงแห่งชาติ (2556) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ 2556 - 2560 ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์รองรับ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน

2) ยุทธศาสตร์การจักระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี 4) ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูล และองค์ความรู้ด้านความมั่นคง 5) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน และ 6) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

ในส่วนของยุทธศาสตร์นี้กำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ส่วนหนึ่งเน้นการเสริมสร้างให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและมีศักยภาพตลอดจนภูมิคุ้มกันอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุน ส่งเสริม และเสริมสร้างการพัฒนาคน ชุมชน หมู่บ้านบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม/องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และองค์กรภาคประชาสังคม รวมทั้งผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสร้างผู้นำชุมชนด้านความมั่นคง ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชั้นใน จังหวัดชายแดน และจังหวัดชายฝั่งทะเล ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเวทีการจัดทำแผนระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนถึงมิติปัญหาความมั่นคงที่กระทบต่อตนเองและชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับประชาชนและชุมชน ส่งเสริมให้คนและชุมชนในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเลและเกาะแก่งสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้คนบริเวณพื้นที่ชายแดนเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ให้พัฒนาความรู้และทักษะตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้เป็นครูสอนเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเสริมเจ้าหน้าที่หลักทางการศึกษา

ดุสิต น้อยชื่น อิมรอน มะลูลิ้ม จรัญ มะลูลิ้ม และสุพจน์ ทรายแก้ว (2557) ศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการปรับโครงสร้างองค์กรให้ทันต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 2) ด้านบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบโดยปกป้อง เติบโต สถาบันพระมหากษัตริย์ ป้องกันปราบปรามยาเสพติด รักษาความสงบเรียบร้อย 3) จัดและส่งเสริมการศึกษาหลายรูปแบบ จัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพ และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และ 4) พัฒนาระบบเฝ้าตรวจชายแดนให้มีประสิทธิภาพ

ธนศักดิ์ ปฎิมาประกร (2557) ศึกษาการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน พบว่ามี

ความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและด้านความมั่นคง ซึ่งปัญหาหนึ่งในจังหวัดชายแดนคือปัญหายาเสพติดและการพนัน ปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เพื่อลดปัญหาดังกล่าว อาจจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างประเทศในอาเซียน คือ “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาชน” นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะของการวิจัยที่เห็นควรให้มีการตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน

ภูศิษฐ์ ธนชัยวรพงศ์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบต่างๆ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าใจเนื้อหาบทเรียนของการใช้สื่อการสอนรูปแบบต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในลำดับที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.84 ในขณะที่สื่อนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อการเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอยู่ในลำดับท้ายสุด มีค่าเฉลี่ย 3.48 ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าจำนวนเนื้อหาที่ใช้ในการสอนมีอิทธิพลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 2.86 โดยมาเป็นลำดับที่ 1 ในขณะที่ระยะเวลาที่สอนมีอิทธิพลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอยู่ในลำดับท้ายที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 3.72

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) โดยศึกษาเอกสารการจัดการศึกษาด้านพลเมืองศึกษาจากนานาชาติ พบว่า การจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษ มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ทันต่อโลกในยุคใหม่ ที่สามารถเชื่อมต่อถึงกันได้ง่ายขึ้นและมีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการเผชิญกับภัยคุกคาม เช่น ภาวะโลกร้อน โรคระบาด และการก่อการร้ายสากล ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่พลเมืองโลกทุกคนจำเป็นต้องรับชะตากรรมร่วมกัน ดังนั้นการอยู่รอดของพลเมืองโลกต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานร่วมกันโดยตระหนักถึงความยั่งยืน เป็นธรรม และมีสันติภาพ ในอีกด้านหนึ่งพบว่า โลกมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ความแตกต่างทางสังคม การแข่งขันของตลาดแรงงานก็ทวีความรุนแรง ประกอบกับความจำเป็นเร่งด่วนใน 3 ด้านที่จะต้องสร้างให้คนในประเทศปรับตัวตามให้ทัน คือ 1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization world) 2) การเคลื่อนย้ายของประชากร (Demographic change) และ 3) การแข่งขันของตลาดแรงงานโลก (Competitive Global Labour Markets)

ความจำเป็นเร่งด่วนดังกล่าวนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาใหม่ที่ต้องจัดขึ้น เพื่อสนองตอบปัญหาเหล่านี้ด้วยการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education: GCE) ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่เฉพาะเจาะจง เช่น ความตระหนักเกี่ยวกับโลก ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ทักษะ เช่น ความรู้และการคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความหลากหลายด้านภาษา และที่สำคัญคือ เรื่องของค่านิยมและทัศนคติ การสร้างแรงจูงใจในการมี

ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโลก เช่น ความเคารพและให้การยอมรับ ในความหลากหลายของมนุษย์ ทั้งนี้สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 4 ประการ ดังนี้ 1) การศึกษาเพื่อสันติภาพ 2) สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถเข้าใจถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ทำให้เกิดผลผลิตจากความร่วมมือในบริบทที่แตกต่าง 3) ความตระหนักเกี่ยวกับโลกรวมถึงสิ่งแวดล้อม และ 4) ความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมในชุมชนทุกระดับเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและยั่งยืนบนโลก

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในส่วนของงานวิจัยต่างประเทศนั้น มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีรายละเอียดบางประเด็นที่เน้นเฉพาะ เช่น บรรยากาศและวินัยของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาที่มุ่งสู่การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความสำนึกในแนวทางที่กำหนด เป็นต้น โดยสามารถสรุปประเด็นที่น่าสนใจและตัวอย่างงานวิจัย ดังนี้

Smrekar, Claire, James W. Guthrie, Debra E. Owens, and Pearl G Sims (2001) วิจัย เรื่อง “ March toward excellence: School success and minority student achievement in department of defense schools. A report to the National Education Goal Panel. Lessons from the state’s” เป็นการศึกษาเรื่องความสำเร็จของโรงเรียนที่มีนักเรียนชนกลุ่มน้อยในโรงเรียน ที่สังกัดหน่วยงานที่ดูแลความมั่นคงของชาติ เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย (กลุ่มละตินอเมริกันและแอฟริกัน) งานที่ศึกษาเรื่องการสร้างความสำนึก และทัศนคติของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยโดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างของรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประจำวันของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม (Department of Defense) และอำนาจของเขตในการกำหนดนโยบาย เช่น ธรรมชาติและคุณภาพในการสอนของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม ทั้งในและต่างประเทศ เจ็อนโซทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนและครอบครัว ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยทำการเยี่ยมสถานศึกษามัธยมต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมัน และประเทศญี่ปุ่น ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม โดยสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมได้รับคะแนนเก็บบสูงสุดของรัฐในการอ่านและเขียนในการแข่งขันของหน่วยงานประเมินผลแห่งชาติในด้านความก้าวหน้าของการศึกษา (National assessment of education progress: NAEP) ใน ค.ศ. 1998 นักเรียนผิวขาวและกลุ่มอื่นๆ ได้รับคะแนนดีกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ในรัฐอื่นๆ และความแตกต่างระหว่างสีผิวและเชื้อชาติมีน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ บริบททางทหารของกระทรวงกลาโหม มีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น กระบวนการของการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งไปในทิศทางเดียวกันของ

องค์ประกอบที่สำคัญทางการบริหารสถานศึกษา ความคาดหวังที่สูง คุณภาพของผู้สอน โปรแกรมก่อนและหลังเรียน ขนาดของสถานศึกษา และพันธะผูกพันจากทางทหาร

Wayson and Lasley (1984) ศึกษาเรื่อง “Climate for excellence: school that foster self-discipline” เป็นการศึกษาเรื่องบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเลิศ: กรณีโรงเรียนที่ยึดถือเรื่องการมีวินัยในตนเองเป็นหลัก พบว่า ความมีวินัยจะถูกแสดงออกตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ เป้าหมาย คือ การสอนให้นักเรียนรู้จักการแสดงออกได้อย่างถูกต้องโดยไม่ใช้วิธีการสอนโดยตรง ซึ่งในเรื่องนี้อาจนำมาใช้เป็นแนวคิดในการสร้างรูปแบบการพัฒนาให้นักเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยต่อไป ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาจำนวนมากพยายามที่จะผลักดันให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ เพื่อที่จะให้ได้รับการแนะนำในการแก้ปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาเกี่ยวกับการเรียนได้ และการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ แต่ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนให้ความสำคัญกับสถานศึกษามากน้อยเพียงใด และสามารถที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (2) นำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ 5 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และ แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ได้สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ และได้กำหนดคำจำกัดความของงานวิจัยที่จะศึกษาไว้ว่า เป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางด้านการเมือง และความมั่นคงทางด้านสังคม ซึ่งเกิดจากการที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตชายแดนของประเทศไทยส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยคณะผู้วิจัยจะใช้แนวคิดนี้ในการกำหนดเนื้อหาสาระของความมั่นคงของชาติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นผ่านการบริหารสถานศึกษาให้ผลการดำเนินงานลงไปสู่ผู้เรียนให้เป็นผู้มีศักยภาพในการสร้างความมั่นคงของชาติและลงไปสู่บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความเข้มแข็งในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

2) สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยได้ศึกษาสภาพบริบทของจังหวัดชายแดน 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี ในประเด็นของสภาพแวดล้อมทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา สภาพและปัญหาของการจัดการศึกษา เพื่อสรุปข้อมูลที่จะมีผลเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนและนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แนวคิดการบริหารเชิงระบบ กระบวนการจัดการศึกษา และหลักการบริหาร ในส่วนของแนวคิดการบริหารเชิงระบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน ที่มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของบริบท ซึ่งในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดแต่ละองค์ประกอบไว้ดังต่อไปนี้

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร และนักเรียน

(2) กระบวนการ ได้แก่ ภารกิจการบริหารโรงเรียน และ หน้าที่การบริหาร

(3) ผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก

(4) ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผล และ ข้อมูลความมั่นคงของชาติ กระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หน้าที่การบริหาร และ ภารกิจการบริหารโรงเรียน โดย หน้าที่การบริหาร ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การอำนวยการ และ (4) การควบคุม

ภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ภารกิจ คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงบประมาณ 4) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5) การบริหารงานกิจการนักเรียน 6) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 7) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และ 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยภารกิจด้านที่ 8 ได้จากผลการวิจัยจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าในโรงเรียนแถบจังหวัดชายแดนของประเทศไทยควรจะต้องจัดให้มีภารกิจนี้ โดยกำหนดอยู่ในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาภายใต้หัวข้อกระบวนการบริหารการศึกษาควบคู่กับหน้าที่ทางการบริหารการศึกษา ซึ่งสรุปได้เป็น 4 เรื่อง ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การอำนวยการ และ 4) การควบคุม และจากผลการศึกษายังพบว่าควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นภารกิจการบริหารที่มุ่งตรงสู่นักเรียนมากที่สุด ซึ่งในงานวิจัยนี้จะได้ศึกษาในรายละเอียดของการจัดทำรูปแบบที่เพิ่มและเน้นภารกิจทั้งสองต่อไป

แนวคิดทั้ง 3 ส่วนข้างต้นนี้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด คือ องค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยองค์ประกอบนี้จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการในลักษณะระบบบริหารควรจะเป็นอย่างไร

หลักการบริหาร ได้นำเอาแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาใช้ในการสังเคราะห์หาหลักการของรูปแบบฯ

4) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ได้ศึกษาความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ การพัฒนารูปแบบ และการทดสอบรูปแบบ โดยกรอบแนวคิดนี้จะเป็นเครื่องกำหนดลักษณะของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบอย่างไรโดยต้องศึกษาเรื่องใดบ้างเพื่อนำมาประกอบเป็นตัวรูปแบบ รวมทั้งแนวทางการใช้รูปแบบ

5) แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ เป็นกระบวนการดำเนินงานในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาจนบังเกิดผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1) วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน และขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อการปรับปรุง และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ โดยสังเคราะห์ออกมาเป็นหลักการเบื้องต้น 2 หลักการ คือ (1) หลักการทั่วไปซึ่งใช้เป็นหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และ (2) หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางผลการศึกษาคือข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์

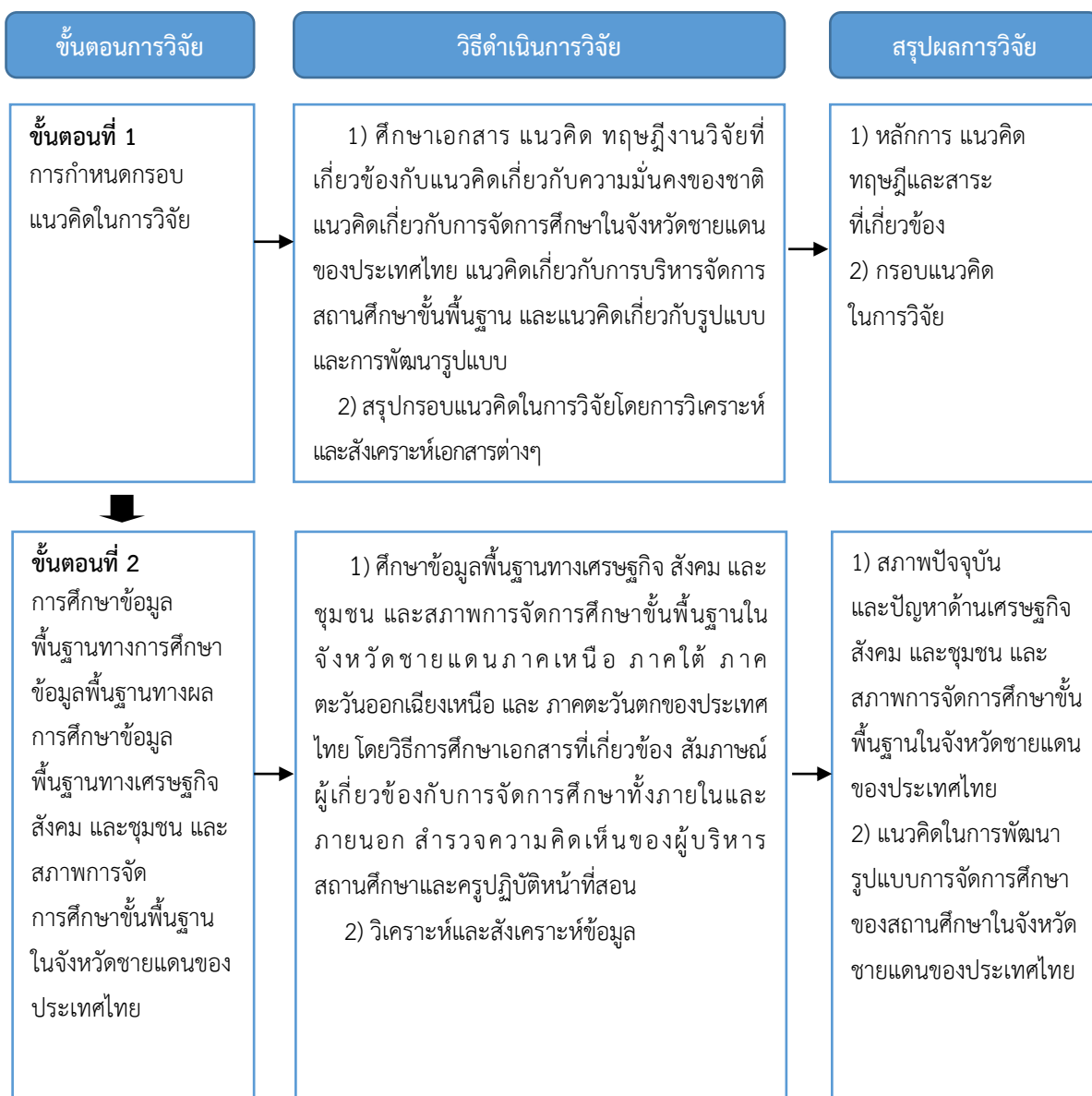
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยโดยรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ด้วยการใช้แบบสอบถาม

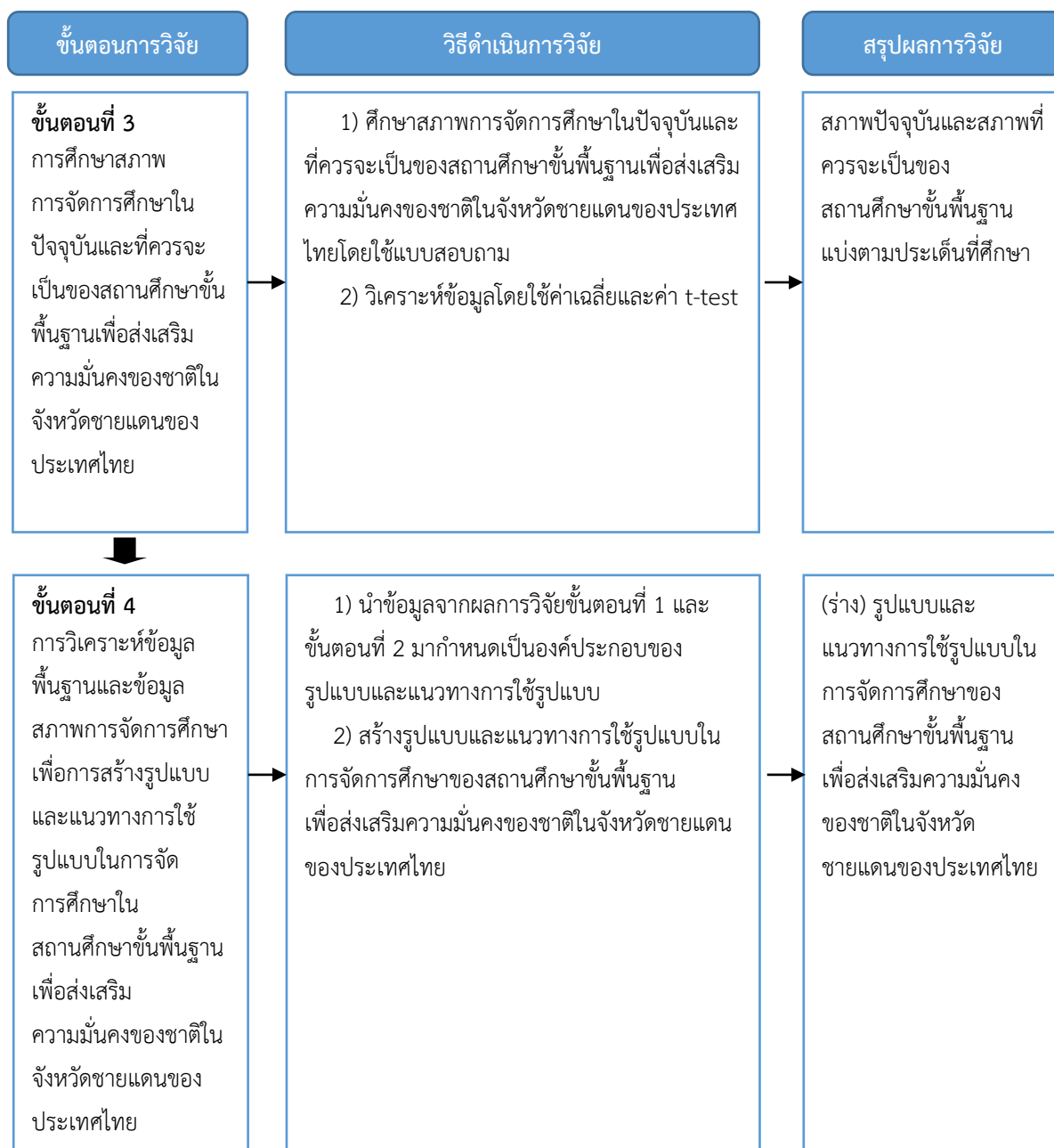
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และ 2) แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสภาพการจัดการศึกษา

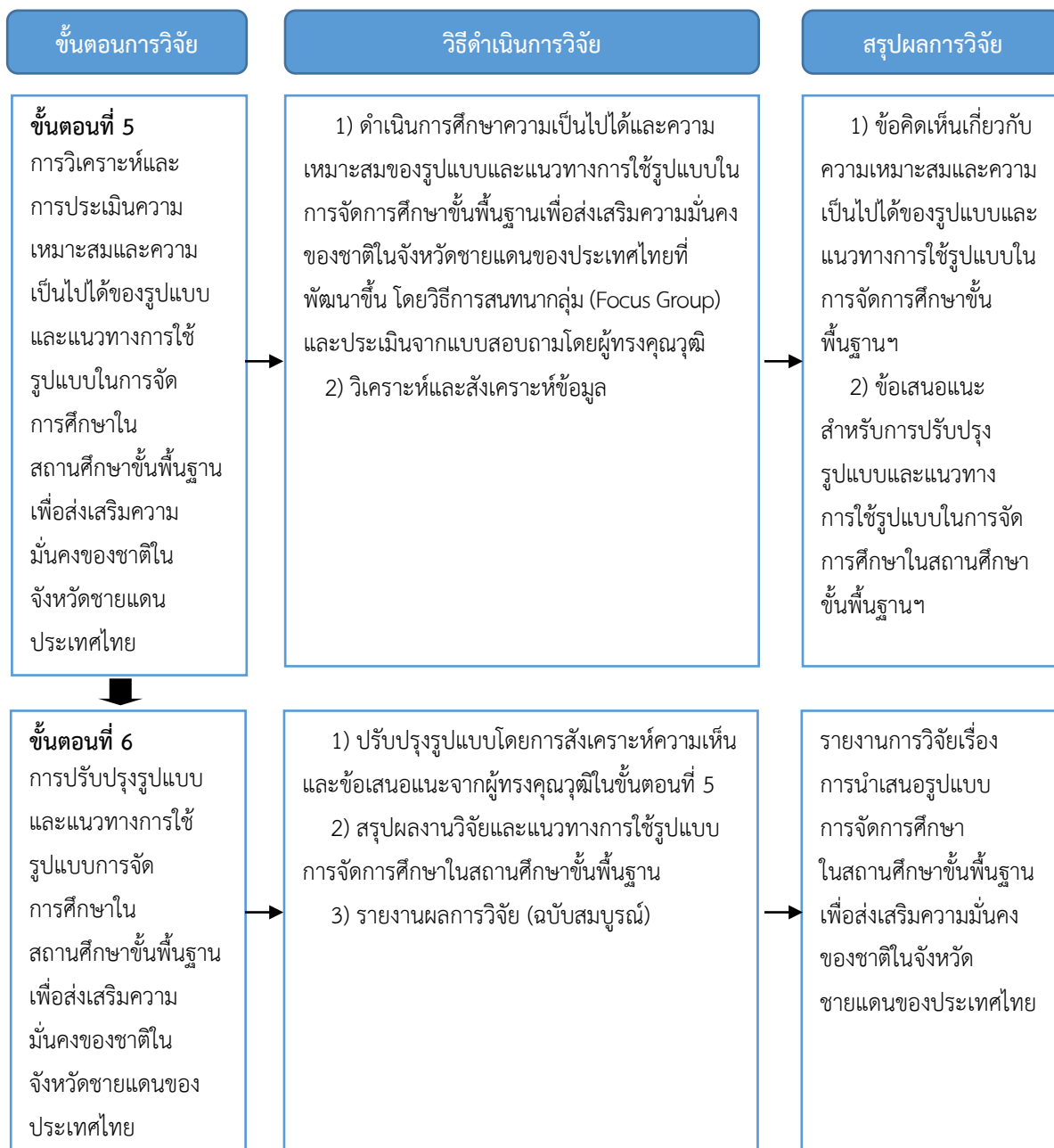
ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของ

ชาติในจังหวัดชายแดนประเทศไทย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบประเมิน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 4 และการสนทนากลุ่ม และการใช้แบบประเมินรูปแบบๆ

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยโดยการสังเคราะห์ผ่านข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขจนเป็นแบบฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 5 และจากการศึกษาเอกสาร พร้อมด้วยแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับสมบูรณ์) การดำเนินการวิจัยสรุปขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการและผลที่ได้ ในแต่ละขั้นตอนดังแผนภาพต่อไปนี้

โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในขั้นนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาองค์ความรู้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ นำข้อมูลที่สังเคราะห์แล้วมาประมวล

สรุปเพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดเบื้องต้น แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำมาสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่วิเคราะห์ได้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคงและการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยมีที่มาของแหล่งข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

แหล่งข้อมูลที่ 1 แหล่งข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วย 1) เอกสารเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี 2) เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และ 3) เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจังหวัด เชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่วิเคราะห์

แหล่งข้อมูลที่ 2 ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง รวม 61 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ โดยแยกประเด็นสัมภาษณ์ใหญ่ๆ 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน 2) สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นใหญ่ 2 ประเด็น คือ 1) การจัดการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ภารกิจ คือ (1) การบริหารงานวิชาการ (2) การบริหารงบประมาณ (3) การบริหารงานบุคคล (4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (5) การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (6) การบริหารกิจการนักเรียน (7) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ (8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดย 7 ภารกิจแรกเป็นภารกิจบริหารโรงเรียนที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์เอกสาร แต่ภารกิจที่ 8 ที่สัมภาษณ์แยกออกมาเป็นพิเศษเนื่องจากคณะผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคง

ของชาติ 2) หน้าที่การบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 4 หน้าที่ คือ (1) การบริหาร (2) การจัดองค์การ (3) การอำนวยการ และ (4) การควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่วิเคราะห์ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 สถานภาพผู้ให้ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาปัจจุบันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน (จำแนกตามภาค)

สถานภาพผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามภาค				รวม
	ภาคเหนือ (เชียงใหม่)	ภาคใต้ (สงขลา)	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (ศรีสะเกษ)	ภาคตะวันตก (กาญจนบุรี)	
1. ผู้ว่าราชการจังหวัด	1	1	1	1	4
2. ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา	1	-	1	1	3
3. ผู้บริหารโรงเรียน	1	-	1	1	3
4. รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วย ผู้บริหารโรงเรียน	1	2	1	1	5
5. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	20
6. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน	2	2	2	2	8
7. ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา	1	1	1	1	4
8. ผู้ปกครอง	2	4	4	4	14
รวม	14	15	16	16	61

1. สรุปแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาในขั้นนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาสังเคราะห์และกำหนดเป็นกรอบในการกำกับรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2 การศึกษาแหล่งที่มาของความนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน

ความนำ	ผลการศึกษา		
	เอกสาร งานวิจัย	สัมภาษณ์	สอบ ถาม
หลักการ			
1.1 หลักการทั่วไป			
- การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน			
- สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	✓	✓	
- การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไป อย่างต่อเนื่อง	✓ ✓	✓ ✓	
1.2 หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ			
- หลักธรรมาภิบาล	✓	✓	
- หลักการกระจายอำนาจ	✓	✓	
- หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	✓	✓	
- หลักการมีส่วนร่วม	✓	✓	
- หลักนิติธรรม	✓	✓	
- หลักความมั่นคงของชาติ	✓	✓	
วัตถุประสงค์			
2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป	✓	✓	
2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ	✓	✓	

ตารางที่ 3.3 การศึกษาแหล่งที่มาขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน

ระบบการจัดการศึกษา	ผลการศึกษา		
	เอกสาร	สัมภาษณ์	สอบถาม
1.ปัจจัยนำเข้า			
● ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน	✓		
● ปรัชญา	✓		
● วิสัยทัศน์	✓		✓
● เป้าหมาย	✓		✓

ระบบการจัดการศึกษา	ผลการศึกษา		
	เอกสาร	สัมภาษณ์	สอบถาม
● พันธกิจ	✓		✓
● บุคลากร	✓		✓
● นักเรียน	✓		✓
● ข้อมูลสารสนเทศ	✓		
2. กระบวนการบริหาร			
2.1 ภารกิจการบริหารโรงเรียน			
● การบริหารงานวิชาการ			
- การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓
- การจัดทำแผนการเรียน การจัดกลุ่ม นักเรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู	✓	✓	✓
- การวัดและประเมินผลนักเรียน	✓	✓	✓
- การนิเทศการสอน	✓	✓	✓
- การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน	✓	✓	✓
● การบริหารงบประมาณ			
- การจัดทำและเสนอของบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณ	✓	✓	✓
- การระดมทรัพยากรและการลงทุนการศึกษา	✓	✓	✓
- การบริหารการเงิน การบริหารบัญชีและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	✓	✓	✓
● การบริหารงานบุคคล			
- การสรรหาและการคัดเลือก	✓	✓	✓
- การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ	✓	✓	✓
- การจัดสวัสดิการ	✓	✓	✓
- การพัฒนาบุคลากร	✓	✓	✓
- การประเมินผลการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓
- การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ	✓	✓	✓

ระบบการจัดการศึกษา	ผลการศึกษา		
	เอกสาร	สัมภาษณ์	สอบถาม
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 			
- การสร้างอาคาร	✓	✓	✓
- การใช้บำรุง	✓	✓	✓
- การควบคุมการใช้อาคารสถานที่	✓	✓	✓
- การดูแลและรักษาสภาพแวดล้อม	✓		
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ 			
- การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	✓	✓	✓
- การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา	✓		✓
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารงานกิจการนักเรียน 			
- การจัดสำมะโนนักเรียน	✓	✓	✓
- การรับนักเรียน	✓	✓	
- การจัดกิจกรรมนักเรียน			
- - ปลุกฝังค่านิยมความเป็นไทย	✓		✓
- - สุขภาพอนามัย	✓	✓	✓
- - ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม	✓	✓	
- - การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้	✓		✓
- การจัดบริการแนะแนว	✓	✓	✓
- การกำหนดความต้องการบุคลากร	✓	✓	✓
- การรักษาระเบียบวินัย	✓	✓	✓
- การจัดสวัสดิการนักเรียน	✓	✓	✓

ระบบการจัดการศึกษา	ผลการศึกษา		
	เอกสาร	สัมภาษณ์	สอบถาม
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน - การประชาสัมพันธ์โรงเรียน - การให้บริการชุมชน - การร่วมกิจกรรมของชุมชน - การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน - การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนหน่วยงานท้องถิ่น 	 ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ 	✓	✓	
2.2 หน้าที่การบริหาร <ul style="list-style-type: none"> ● การวางแผน - การวางแผนกลยุทธ์ - การวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน - การวางแผนปฏิบัติการประจำปี 	 ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดองค์การ - การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา - การจัดกลุ่มงาน - การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน 	 ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓
<ul style="list-style-type: none"> ● การอำนวยความสะดวก - การให้แรงจูงใจ - การส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม - การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน - การให้คำปรึกษาปัญหา 	 ✓ ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓ ✓
<ul style="list-style-type: none"> ● การควบคุม - การกำกับติดตามการปฏิบัติงาน - การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน 	 ✓ ✓	 ✓ ✓	 ✓ ✓

ระบบการจัดการศึกษา	ผลการศึกษา		
	เอกสาร	สัมภาษณ์	สอบถาม
3. ผลผลิต			
- คุณภาพของนักเรียน	✓	✓	✓
- ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	✓	✓	✓
- คุณภาพผู้ปกครองและชุมชน	✓	✓	✓
4. ข้อมูลป้อนกลับ			
- ข้อมูลสารสนเทศการติดตามประเมินผล	✓	✓	✓
- ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงาน	✓	✓	✓
- ข้อมูลความมั่นคงของชาติ	✓	✓	✓
5. สภาพแวดล้อมภายนอก			
- เศรษฐกิจ	✓	✓	✓
- สังคม	✓	✓	✓
- การเมือง	✓	✓	✓
- เทคโนโลยี	✓	✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง มีข้อมูลการดำเนินงาน มีเนื้อหาตามกรอบของรูปแบบหรือควรมีการดำเนินการ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัย การสัมภาษณ์ และการสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยประชากรที่ใช้ คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ สถานศึกษาในจังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี โดยเลือกแบบเจาะจงใช้เกณฑ์การมีสถานการณ์ความมั่นคงและระดับการพัฒนาหมู่บ้านและคุณภาพชีวิตของประชาชนค่อนข้างต่ำ โดยได้ข้อมูลจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในระหว่าง พ.ศ.2546-2547 อำเภอเชียงแสน เป็นอำเภอที่มีชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอสะเดาเป็นอำเภอที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย อำเภอกันทรลักษณ์ที่มีชายแดนติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา และอำเภอสังขละบุรีที่มีชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ กำหนดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการเลือกแบบเจาะจงได้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 แห่ง ดังนี้

- 1) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ) อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- 2) โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- 3) โรงเรียนบ้านโดนอว อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 4) โรงเรียนวัดวังแก้วเวภาราม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ โดยนำผลจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มากำหนดประเด็นหลักในการสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งครอบคลุมแนวทางการจัดการศึกษา คือ ปัจจัยนำเข้า ประวัติความเป็นมา ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร และนักเรียน ด้านกระบวนการบริหารเกี่ยวกับ การจัดการบริหารโรงเรียน 7 ภารกิจ ซึ่งภารกิจที่ 8 การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติตามกรอบวิจัย คณะผู้วิจัยได้แทรกข้อคำถามไว้ในภารกิจการบริหารโรงเรียน 7 ภารกิจแรก เนื่องจากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีโรงเรียนใดได้แยกภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติออกมาต่างหาก และหน้าที่การบริหาร 4 ด้าน ด้านผลผลิตเกี่ยวกับ คุณภาพของนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก ด้านข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับ ข้อมูลสารสนเทศการติดตามการประเมินผล ข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงาน และข้อมูลความมั่นคงของชาติ เพื่อนำข้อมูลจากผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานและสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่าที่กำหนดค่าคะแนนของคำตอบหรือตัวเลือกแต่ละระดับ โดยสอบถามตามสภาพระดับการปฏิบัติในปัจจุบันและระดับการปฏิบัติที่ควรจะเป็น ดังนี้

ระดับคำตอบ	5 หมายถึง	มากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5
ระดับคำตอบ	4 หมายถึง	มาก	กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4
ระดับคำตอบ	3 หมายถึง	ปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3
ระดับคำตอบ	2 หมายถึง	น้อย	กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2
ระดับคำตอบ	1 หมายถึง	น้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกตอบคำถามแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบเท่านั้น คะแนนเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมจะแบ่งออกเป็น ช่วงเท่าๆ กัน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.01 - 3.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.01 - 4.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.01 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

จากนั้นตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเชิงความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และการใช้ภาษา พิจารณาข้อคำถามโดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence หรือ IOC)

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากการแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนทั้งหมด 94 คน (ดังตารางที่ 3.2) ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 95.75 การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่เป็นคำถามภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์เชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ส่วนที่เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t-test ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนที่เป็นเนื้อหาและข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นสาระสำคัญ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และ 3) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน

ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามภาค							
	ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันตก		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ผู้บริหารสถานศึกษา	6	50.00	6	54.55	3	50.00	34	52.31
2.ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอน	6	50.00	5	45.45	3	50.00	31	47.69
รวม	12	100	11	100	6	100	65	100

จากขั้นตอนที่ 1-3 สามารถสรุปประเด็นการศึกษาข้อมูลได้ 5 ประเด็น คือ ประเด็นสภาพแวดล้อม ประเด็นปัจจัยนำเข้า ประเด็นกระบวนการบริหาร ประเด็นผลผลิต และประเด็นข้อมูลป้อนกลับ โดยแต่ละประเด็นจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่แตกต่างกันดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 สรุปประเด็นที่ศึกษาจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้

ที่	ประเด็น	เครื่องมือที่ใช้		
		ศึกษาเอกสาร	แบบสัมภาษณ์	แบบสอบถาม
1	สภาพแวดล้อมภายนอก			
	● สภาพเศรษฐกิจ	✓	✓	
	● สภาพสังคม	✓	✓	
	● สภาพชุมชน	✓	✓	
	● สภาพการเมือง	✓	✓	
	● สภาพเทคโนโลยี	✓	✓	
2	ด้านปัจจัยนำเข้า			
	● ประวัติความเป็นมา	✓		
	● ปรัชญา	✓		
	● วิสัยทัศน์	✓		
	● เป้าหมาย	✓		
	● พันธกิจ	✓		
	● บุคลากร	✓		
● นักเรียน	✓			
3	กระบวนการบริหาร			
	● หน้าที่การบริหาร		✓	✓
	● ภารกิจการบริหารโรงเรียน		✓	✓
4	ผลผลิต			
	● คุณภาพของนักเรียน			✓
	● ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน			✓
	● ความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก			✓
5	ข้อมูลป้อนกลับ			✓

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการออกแบบรูปแบบฯ และกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบฯ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยโดยใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-3 โดยมีกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม คือ

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มากำหนดองค์ประกอบ รูปแบบและคำอธิบายประกอบร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ซึ่งได้จากการประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ในขั้นตอนที่ 1 - 3

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มากำหนดองค์ประกอบของแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยซึ่งได้จากการประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ในขั้นตอนที่ 1-3

3. สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการกำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในชุมชน และที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ได้จากร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม คือ

1. คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำเนินการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร คือ กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบาย กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติงานระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) เป็นนักบริหารการศึกษาที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการสำนัก หรือ
 - 2) เป็นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา หรือ
 - 3) เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ
 - 4) เป็นนักวิชาการและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา
 - 5) เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในจังหวัดชายแดน
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม เกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานฯ ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นในการสร้าง ดังนี้
- 2.1 กำหนดประเด็นหลักและรายการข้อมูลที่ต้องการในแต่ละประเด็น
 - 2.2 จัดทำแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)
3. เก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้พร้อมทั้งเก็บ ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 คน
4. วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้
- 4.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และ ค่าร้อยละ (%)
 - 4.2 ข้อมูลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานฯ (ฉบับร่าง) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 4.3 ข้อมูลจากความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการวิพากษ์รูปแบบ วิเคราะห์โดยใช้วิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญ
5. ประมวลสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงรูปแบบฯ และแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การวิจัยในขั้นนี้เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 5 มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและ แนวทางการใช้รูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม คือ

1. นำผลจากการสังเคราะห์สรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ได้รูปแบบและ แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ที่มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ เชิงปฏิบัติอย่างสมบูรณ์
2. นำเสนอรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์) โดยการเขียนรายงานผลการวิจัย จำนวน 6 บท

คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และบทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในรูปของการบรรยาย และตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 4 ผลการสร้างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 6 ผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (2) นำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ 5 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และ แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ได้สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ และได้กำหนดคำจำกัดความของงานวิจัยที่จะศึกษาไว้ว่า เป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางด้านการเมือง และความมั่นคงทางด้านสังคม ซึ่งเกิดจากการที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตชายแดนของประเทศไทยส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยคณะผู้วิจัยจะใช้แนวคิดนี้ในการกำหนดเนื้อหาสาระของความมั่นคงของชาติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นผ่านการบริหารสถานศึกษาให้ผลการดำเนินงานลงไปสู่นักเรียนให้เป็นผู้มีศักยภาพในการสร้างความมั่นคงของชาติและลงไปสู่บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความเข้มแข็งในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

2) สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยได้ศึกษาสภาพบริบทของจังหวัดชายแดน 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี ในประเด็นของสภาพแวดล้อมทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา สภาพและปัญหาของการจัดการศึกษา เพื่อสรุปข้อมูลที่จะมีผลเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนและนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แนวคิดการบริหารเชิงระบบ กระบวนการจัดการศึกษา และหลักการบริหาร ในส่วนของแนวคิดการบริหารเชิงระบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน ที่มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของบริบท ซึ่งในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดแต่ละองค์ประกอบไว้ดังต่อไปนี้

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร และนักเรียน

(2) กระบวนการ ได้แก่ ภารกิจการบริหารโรงเรียน และ หน้าที่การบริหาร

(3) ผลผลิต ได้แก่ คุณภาพนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก

(4) ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ ข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผล และ ข้อมูลความมั่นคงของชาติ กระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หน้าที่การบริหาร และ ภารกิจการบริหารโรงเรียน โดยหน้าที่การบริหาร ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์กร (3) การอำนวยการ และ (4) การควบคุม

ภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ภารกิจ คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงบประมาณ 4) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5) การบริหารงานกิจการนักเรียน 6) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 7) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และ 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

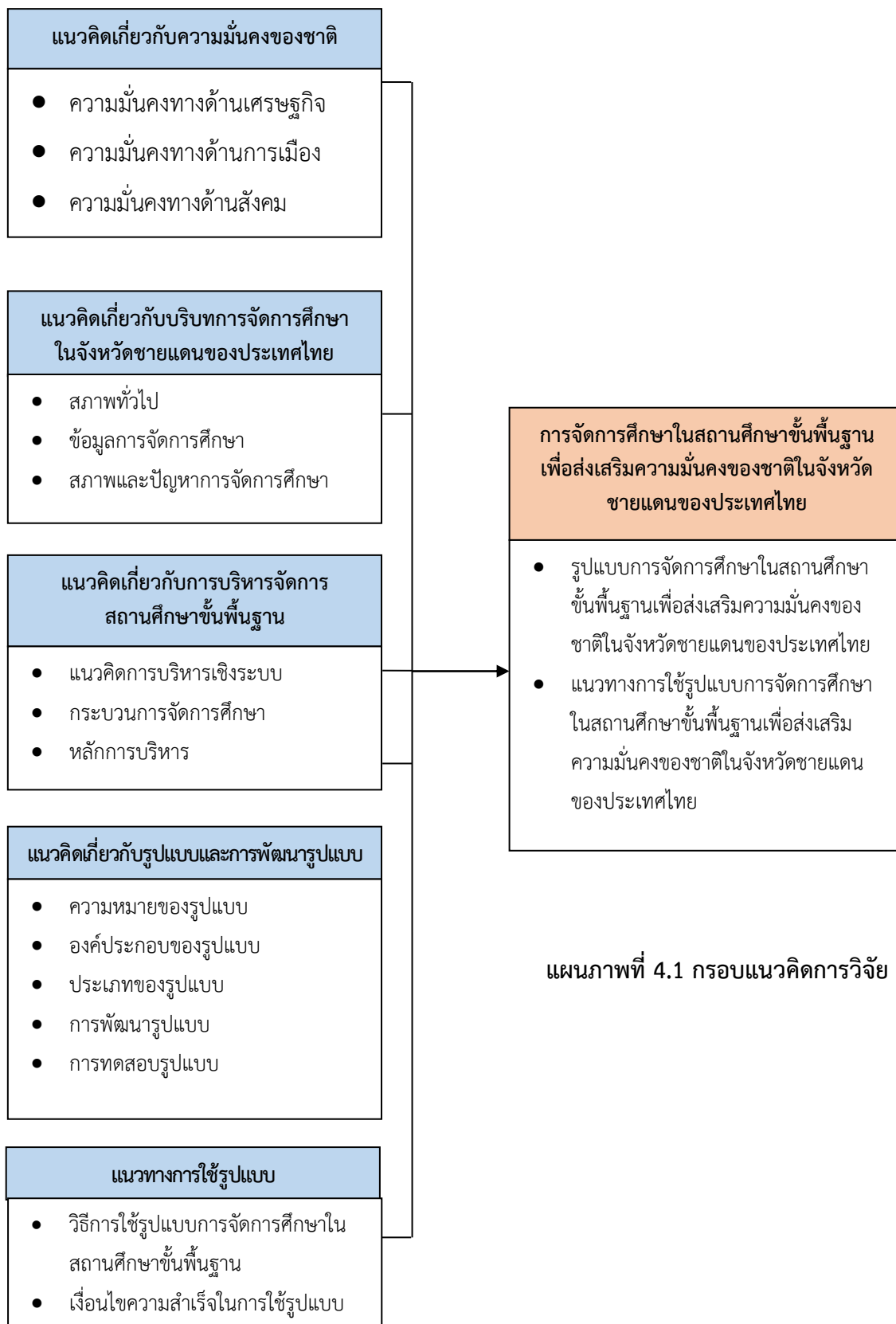
ซึ่งแนวคิดทั้ง 3 ส่วนข้างต้นนี้จะป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด คือ องค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยองค์ประกอบนี้จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการในลักษณะระบบบริหารควรจะเป็นอย่างไร

หลักการบริหาร ได้นำเอาแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาใช้ในการสังเคราะห์หาหลักการของรูปแบบฯ

4) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ได้ศึกษาความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ การพัฒนารูปแบบ และการทดสอบรูปแบบ โดยกรอบแนวคิดนี้จะป็นเครื่องกำหนดลักษณะของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบอย่างไรโดยต้องศึกษาเรื่องใดบ้างเพื่อนำมาประกอบเป็นตัวรูปแบบ รวมทั้งแนวทางการใช้รูปแบบ

5) แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ ป็นกระบวนการดำเนินงานในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาจนบังเกิดผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1) วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาเตรียมการ ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน และขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อการปรับปรุง และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ในขั้นตอนที่ 2 ของวิธีดำเนินการวิจัยได้ลงสนามเพื่อเก็บข้อมูล 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงราย ภาคใต้ ที่จังหวัดสงขลา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดศรีสะเกษ และภาคตะวันตก ที่จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางราชการทั่วไป เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน กรณีศึกษาและสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพชุมชน
 - 2) ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
 - 3) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร และนักเรียน
 - 4) ด้านกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย หน้าที่ทางการบริหาร และภารกิจทางการบริหาร
- สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนและการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
ด้านสภาพแวดล้อม				
1. สภาพเศรษฐกิจ	<p>สภาพเศรษฐกิจค่อนข้างดีมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง มีการลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจ เนื่องจากเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่มีการค้าชายชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ จีน พม่า และลาว เป็นพื้นที่การพัฒนาตามแนวเหนือ-ใต้ ภายใต้โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GMS และโครงการความร่วมมือ ACMECS และเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน</p> <p>ผู้ประกอบการมีรายได้จากการรับจ้างผู้มาลงทุนจากต่างถิ่นโดยไม่ต้องอพยพไปทำงานทำที่อื่น</p>	<p>สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท อาชีพหลักของประชากรในชุมชนร้อยละ 20 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา การทำสวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ และ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพรับจ้าง ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองอยู่ในระดับพอมีพอใช้</p> <p>ผู้ประกอบการนักเรียนบางส่วนอพยพมาจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับสถานบริการและบันเทิงในบริเวณชายแดนไทยกับมาเลเซีย ซึ่งจะต้องทำงานในตอนกลางคืนและมีรายได้ไม่แน่นอน</p>	<p>สภาพเศรษฐกิจและอาชีพของชุมชนยังไม่ยั่งยืน ฐานะทางด้านการเงินของประชาชนมีรายได้น้อยมีหนี้สินมาก ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำงานรับจ้างในต่างจังหวัดและนำรายได้ส่งกลับมายังท้องถิ่นมากขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่ไปค้าแรงงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เนื่องจาก ไม่มีความรู้ความสามารถในการไปประกอบอาชีพอื่น</p> <p>ผลกระทบจากการที่ผู้ประกอบการไปทำงานต่างถิ่น ทำให้เด็กเกิดปัญหาและต้องอพยพโยกย้ายตามผู้ประกอบการที่ต้องไปประกอบอาชีพในที่ต่างๆ</p>	<p>สภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่ดี ชุมชนค่อนข้างยากจนเป็นชุมชนชนบทห่างไกลจากเมือง มีอาชีพหลักในการรับจ้างและค้าขาย ผู้ชายจะไปรับจ้างหารายได้โดยการทำงานในตัวเมือง ส่วนผู้หญิงหารายได้ให้ครอบครัวโดยทำงานโรงงานเจียรนัยพลอยและทอผ้า</p> <p>รายได้จากการเกษตรมีน้อยมาก มักจะปลูกผักหรือหาปลาประชากรส่วนใหญ่ไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง แต่มักเป็นแรงงานรับจ้าง</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
1.1 อาชีพ	ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้ มีการค้าขาย บริเวณชายแดนและมีการเลี้ยงสัตว์ การหาของป่าและหัตถกรรมพื้นบ้าน	ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 20	ประชากรมีอาชีพหลักในการทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา ทำสวนผัก รองลงมาคือ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป	ประชากรมีอาชีพหลัก คือ รับจ้าง และค้าขาย อาชีพรอง คือ เกษตรกร และประมง
1.2 รายได้	ผู้ปกครองมีรายได้ไม่แน่นอน แต่ไม่ถึงกับยากจน เนื่องจากเศรษฐกิจดีขึ้นมีการลงทุนจากต่างถิ่น	ผู้ปกครองมีรายได้ไม่แน่นอน แต่ไม่จำเป็นต้องพึ่งรายได้ที่เป็นตัวเงิน เนื่องจากมีทรัพยากรทางธรรมชาติเอื้ออำนวยในการดำรงชีพ	ผู้ปกครองมีรายได้จากการเกษตรน้อยและไม่แน่นอน รายได้ส่วนใหญ่มากจากการไปรับจ้างทำงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล	ผู้ปกครองมีรายได้น้อย โดยรายได้หลักขึ้นอยู่กับารรับจ้าง ค้าขาย เกษตรกร และประมง
2. สภาพสังคม	มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี และวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์โดดเด่น มีการอพยพโยกย้ายของคนต่างด้าวเข้ามาอาศัยในประเทศไทย และเข้ามาทำมาหากินในชุมชน	มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี และวัฒนธรรม เนื่องจากมีประชากรอพยพโยกย้ายมาประกอบอาชีพรับจ้าง การบริการและบันเทิงในบริเวณเขตพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย	มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี และวัฒนธรรม โดยเฉพาะชุมชนมีความใกล้ชิดกับกัมพูชา ประชาชนจึงมีการโยกย้ายอพยพระหว่างชายแดนของทั้งสองประเทศ ทำให้ไม่มีรายชื่อในทะเบียนบ้าน ส่วนใหญ่พูดภาษาล้านนาไทยเขมร	มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมในชุมชนมีลักษณะผสมระหว่างไทยกับมอญกลมกลืนอย่างแยกไม่ออกมีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนาพุทธมีประเพณีในเทศกาลต่างๆ นับถือผี และมีค่านิยมในการมีบุตรมาก
2.1 วัฒนธรรม	มีศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ตามแบบฉบับของวัฒนธรรมล้านนา และวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญคือ ศิลปะแบบเชียงใหม่และการ	มีศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ผสมผสานคล้ายคลึงกับประเทศเพื่อนบ้าน อันสืบเนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนา โดยชุมชนส่วนที่เป็นชาวพุทธมีจำนวนมากกว่าชาว	มีความเข้มแข็งด้านประเพณี และวัฒนธรรม มีทั้งวัฒนธรรมประเพณีแบบเขมรและอีสานที่ผสมกลมกลืนในด้านดนตรี การแต่งกาย และการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ในกลุ่มชาติพันธุ์	วัฒนธรรมประเพณีส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังคงมีความเชื่อในการไหว้ผี และความเชื่อในเรื่องการมีบุตรมากจะทำให้ครอบครัวเจริญรุ่งเรือง

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	สืบทอดวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็ง	อิสลาม	ซึ่งเป็นกระบวนการปรับตัวของชาว ท้องถิ่น	
2.2 ภาษา	นิยมใช้ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษา ล้านนา และมีการถ่ายทอดต่อกัน ไปสู่คนรุ่นหลัง	ใช้ภาษากลางสำหรับการติดต่อ ส่วนราชการและบุคคลทั่วไป ใช้ ภาษาถิ่นมาลาญ (ภาษายาวี) ใน ชีวิตประจำวัน	ใช้ภาษากลางสำหรับการติดต่อ สื่อสารในส่วนราชการ ชุมชนมีคน อาศัยอยู่ร่วมกัน 4 เชื้อชาติ จึงใช้ ภาษาพูดเฉพาะกลุ่ม คือ ภาษาเขมร ลาว ส่วย และเยอ	ใช้ภาษามอญเป็นภาษาท้องถิ่น ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลาง
3. สภาพชุมชน	ชุมชนเมืองอยู่ชายแดนริมฝั่ง แม่น้ำโขง มีหลายเผ่าพันธุ์	ชุมชนมีชีวิตประจำวันที่ต้องทำ การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน	ชุมชนมีลักษณะผสมระหว่างคน ท้องถิ่นกับคนเขมรที่อพยพเข้ามา อาศัยอยู่จำนวนมาก	ชุมชนมีลักษณะผสมระหว่างคน ไทยกับคนมอญ
3.1 ภูมิศาสตร์	ลักษณะมีเทือกเขาสูง พื้นที่ราบสูง เป็นหย่อมๆ และพื้นที่ราบตามลุ่ม แม่น้ำ มีแนวเขตชายแดนเป็นแนว ภูเขา และแนวแม่น้ำ ติดต่อกับ สหภาพเมียนมาร์และลาว	ลักษณะเป็นพื้นที่ราบลาดเอียง เนินเขา มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขา สันกาลาศีรี ผ่านตำบลต่างๆ ลงไปสู่ ทะเลสาบสงขลา	ลักษณะเป็นพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ป่าสงวน มีแหล่งน้ำ ธรรมชาติ อยู่ติดชายแดนประเทศ ราชอาณาจักรกัมพูชา	ลักษณะเป็นที่ราบสูง สลับด้วย ภูเขาและป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ในช่วงฤดู ฝนจะมีฝนตกชุก
3.2 ความหนาแน่นของ ประชากร	มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ใน ระดับน้อย สมาชิกในครัวเรือนใน วัยทำงาน มักอพยพไปทำงานใน เมือง	มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ใน ระดับปานกลาง จำนวนครัวเรือน ไม่แออัด	มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ใน ระดับปานกลาง สมาชิกครัวเรือนมีมาก แต่มักอพยพไปทำงานในเมือง เหลือแต่ ผู้สูงอายุและเด็กเป็นส่วนใหญ่	มีความหนาแน่นของประชากร ในระดับสูง และมีสมาชิกใน ครัวเรือนๆ ละประมาณ 5 คน ความเป็นอยู่ค่อนข้างคับแคบ
3.3 การคมนาคม	การคมนาคมสะดวกมีถนน ลาด ยางสายหลักที่เชื่อมต่อกับอำเภอ	การคมนาคมสะดวกมี ถนนลาดยางสายหลักและเป็นสาย	การคมนาคมสะดวกมีถนนติดต่อ ภายในหมู่บ้าน และมีถนนลาดยางเข้า	การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก แม้ หมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง แต่คนใน

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	อื่นๆ 3 สาย ภายในอำเภอมีถนนหลายสาย ถนนเชื่อมต่อกันถึงทุกตำบลและหมู่บ้าน มีรถโดยสารเดินทางไปตัวจังหวัดตลอดทั้งวันไปกรุงเทพฯ วันละ 2 เที่ยว และไปเชียงใหม่วันละ 4 เที่ยว	เศรษฐกิจในการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย (ด่านจันทโหลน) จากจังหวัดสงขลาไปยังด่านชายแดน อำเภอสะเดา และจากด่านอำเภอสะเดาผ่านเข้ามายังจังหวัดสงขลา ผ่านบริเวณด้านหน้าโรงเรียน และมีรถโดยสารประจำทางบริการในการเดินทาง	ตัวอำเภอ ประชาชนเดินทางโดยรถสองแถวประจำทาง รถส่วนตัว รถมอเตอร์ไซด์ และรถจักรยาน	ชุมชนส่วนใหญ่ใช้การเดินทางและเส้นทางการค้าขายติดต่อกับภายนอกยังไม่สะดวก
3.4 โครงสร้างสาธารณูปโภค	มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน มีทำการไปรษณีย์โทรเลข มีวิทยุสื่อสารรับ-ส่ง ทุกตำบลทุกหมู่บ้าน มีการก่อสร้างชุมสายโทรศัพท์ ผลิตน้ำประปาขึ้นใช้เอง มีโรงพยาบาลและสถานีอนามัย	มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน มีทำการไปรษณีย์โทรเลขชุมสาย โทรศัพท์ ศูนย์ราชการอยู่ใกล้กับโรงเรียน มีระบบประปาของการประปาส่วนภูมิภาค มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ และสถานีอนามัยประจำตำบล	มีไฟฟ้าใช้ครบทุกบ้าน แต่ยังไม่มื่อน้ำประปา มีสถานีอนามัย มีโทรศัพท์พื้นฐาน ส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานได้ บางพื้นที่ชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำและการเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง	มีไฟฟ้าใช้น้ำประปาเป็นน้ำมาจากเขื่อน มีโทรศัพท์ครบทุกระบบ มีโรงพยาบาลตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน
ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย				
1. สภาพพื้นที่บริเวณชายแดน	พื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศลาว พม่า จีน เป็นจุดรวมของการค้าขายทางเรือ เชียงรายเป็นจังหวัดต้นทางและเป็นจังหวัดทางผ่าน ลักษณะภูมิ	สภาพของพื้นที่มีความหลากหลาย เพราะมีความเป็นเมืองและชนบทในเมือง สำหรับในชนบท จะเป็นอำเภอที่คาบเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานี	พื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีผู้คนหลายเชื้อชาติ เช่น เขมร ลาว ส่วย เยอ ทำให้แตกต่างด้านประเพณี การแต่งกาย ความ	สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วยบุคคลหลายเชื้อชาติ เช่น มอญ กะเหรี่ยง ไทย

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	ประเทศไม่มีวีซ่า สามารถเดินทางเข้าออกได้ทั้งทางถนนและทางน้ำ	และจังหวัดยะลา คนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม	เป็นอยู่และความเชื่อ	
2. ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดน	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหายาเสพติด - ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้าออกชายแดนจำนวนมาก - ปัญหาการค้ามนุษย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาด้านศาสนา - ปัญหาด้านการจัดการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเขตแดน - ปัญหาคนอพยพทำให้ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภาษาผสมผสานระหว่างภาษาพื้นเมืองและภาษาไทย - ปัญหาคนต่างด้าว - การแบ่งแยกเชื้อชาติ (ระหว่างกะเหรี่ยงกับมอญ) - ความไม่รักชาติ - ปัญหาการบุกรุกชายแดนบริเวณพื้นที่ด้านเจดีย์ 3 องค์
3. การมีส่วนร่วมของโรงเรียน	ให้ความรู้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไปให้ชุมชน	ให้ความรู้ในทุกๆ ด้านกับนักเรียน	ให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันตนเอง เรื่องยาเสพติด เรื่องอาชีพกับนักเรียน	สร้างจิตสำนึกรักชาติกับนักเรียน
4. สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนชายแดน	นักเรียนในอำเภอเชียงแสนจะมีเด็กจากลาว พม่า ไทยใหญ่ จีนฮ่อ บางคนเป็นเด็ก 2 สัญชาติ	การจัดการศึกษาในกลุ่มมุสลิมไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร	มีนักเรียนที่หลากหลายเชื้อชาติ และหลากหลายภาษา	มีนักเรียนที่หลากหลายเชื้อชาติ และหลากหลายภาษา
5. ปัญหาการจัดการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเด็กไร้สัญชาติ - ปัญหาชนกลุ่มน้อยที่ไม่คิดว่าตนเองเป็นพลเมืองไทยทำให้ไม่มีความรักชาติ - ครูขาดแคลน 	<ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ผู้นำศาสนามีอิทธิพลและไม่ต้องการให้คนมีการศึกษา มีความรู้ - เด็กนักเรียนพูดภาษาไทยไม่ได้เลย มีจำนวนมาก 	การลาออกกลางคัน	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรครูไม่เพียงพอ - การได้รับจัดสรรงบประมาณล่าช้า - เกณฑ์การให้เงินพิเศษไม่เอื้ออำนวย - ระบบการเปิด-ปิดภาคเรียนไม่

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
				<p>เอื้อต่อสภาพพื้นที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความยากไร้ของประชากร - ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
6. โครงการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการส่งเสริมความมั่นคงของชาติของดอยตุง - โครงการปรับปรุงหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เช่น ภาษามลายู - จัดกิจกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดกิจกรรมวิชาการร่วมกับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด - กิจกรรมการเข้าค่ายของนักเรียนในระดับมัธยมเพื่ออบรมเกี่ยวกับการรักชาติ - กิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตร - กิจกรรมการส่งเสริมวิชาชีพ - กิจกรรมการรณรงค์ป้องกันสารเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการจัดสถานศึกษารองรับการศึกษาคู่ของเด็กเชื้อชาติอื่น - สร้างบ้านพักให้แก่นักเรียน เนื่องจากอยู่ไกล จ้างครูผู้สอน ซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ - โครงการการศึกษาดูงานเพื่อสร้างโอกาสให้พื้นที่ชายแดน พื้นที่พิเศษ และพื้นที่จุดอับ
ด้านปัจจัยนำเข้า				
1. ประวัติความเป็นมา	<p>เกิดจากการรวม 2 โรงเรียนเข้าด้วยกัน โรงเรียนหนึ่งก่อตั้งขึ้นโดยผู้มีอำนาจทางการปกครอง อาศัยวัดเป็นสถานที่เรียน อีกโรงเรียนหนึ่งเกิดจากความร่วมมือของชุมชนที่เป็นกรรมการประจำอำเภอ จัดหาทุนสร้างโรงเรียนเป็นอาคารชั่วคราว มุงด้วยหญ้าคา ต่อมาราชการเข้าไปรับผิดชอบ และอยู่ในอุปถัมภ์ของ</p>	<p>โรงเรียนนี้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2506 โดยความคิดริเริ่มของเจ้าอาวาสวัด ร่วมกับราษฎรในพื้นที่ดำเนินการก่อสร้างเป็นอาคารไม้ชั้นเดียวและโอนให้กับทางราชการในเวลาต่อมา โรงเรียนมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียน 4 หลัง อาคารประกอบ 3 หลัง จำนวนห้องเรียน</p>	<p>โรงเรียนตั้งเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2481 โดยนายอำเภอกันทรลักษณ์ พร้อมด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ได้รับงบประมาณจากทางราชการ และชุมชนพัฒนาอาคารสถานที่ตลอดมา</p>	<p>ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2512 โดยมีพระอุดมสิทธิอาจารย์ร่วมกับชาวบ้านบริจาคที่ดินของวัด เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	มูลนิธิราชประชานุเคราะห์	ทั้งหมด 24ห้อง ห้องปฏิบัติการ 4 ห้อง ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด และ ห้องพยาบาล		
2. ปรัชญา	นตถิ ปัญญา สมาอาภา คือ แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี	สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิผลความมีวิชาการ	ความรู้คู่คุณธรรม	นิมิตต สาธุ รูปานัง กตญญูเวทิตา คือ ความกตัญญูทศเวที เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี
3. วิสัยทัศน์	ภายใน พ.ศ.2550 โรงเรียนมีการพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพ มีความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และมีมารยาทดี ส่งเสริมสุขอนามัย เห็นคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม	ภายใน พ.ศ.2550 สถานศึกษาจะพัฒนาการจัดการศึกษาพื้นฐานสู่มาตรฐานการเรียนรู้ อบรมเจตศุให้มีความรู้คู่คุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี สร้างสรรค์คนดีร่วมวิถีภูมิปัญญาไทย	ภายใน พ.ศ.2550 โรงเรียนบ้านดอนอาว มุ่งสู่การเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ โดยจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนดี นักเรียนมีคุณธรรม นำเทคโนโลยีพัฒนาการศึกษา ใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สร้างสรรค์พลานามัยกีฬา พัฒนาวิชาการ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	โรงเรียนวัดวังแก้วเวภาราม ส่งเสริมสิทธิและโอกาสทางการศึกษา มุ่งบริหารจัดการเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยและท้องถิ่น
4. เป้าหมาย	1. ปรับปรุงธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยความร่วมมือกันเพื่อให้ชุมชน	1. จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และการศึกษาภาคบังคับ 2. จัดการศึกษาเป็นศูนย์ปฐมวัย	1. พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสุขภาพทางกายและจิต	ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานรวมทั้งสืบสานวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>มีส่วนร่วม</p> <p>2. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนสถานศึกษา พัสตุ ครุภัณฑ์ การเงิน งบประมาณ อย่างเป็นระบบถูกต้อง</p> <p>3. เร่งรัดระดมทรัพยากรจากภายนอกโดยผ่านชมรมศิษย์เก่า ชมรมผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน</p> <p>4. ปรับปรุงระบบแผนการรับนักเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน</p> <p>5. พัฒนาอาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ต้นแบบของอำเภอสะเดา</p> <p>3. เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในโครงการสองภาษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 1</p> <p>4. จัดให้มีการสอนภาษามลายูในช่วงชั้นที่ 2 และ 3</p> <p>5. จัดการศึกษาให้เป็นต้นแบบในรูปการศึกษาของนักเรียนพิเศษเรียนร่วม</p>	<p>2. พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น</p> <p>3. จัดหาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้</p> <p>4. จัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่และเอื้อต่อการเรียนของนักเรียน</p> <p>5. มีระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน</p>	
5. พันธกิจ	<p>1. จัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2. ส่งเสริมนักเรียนใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ</p>	<p>พัฒนานักเรียนตามมาตรฐานที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 และ 12</p> <p>พัฒนาผู้บริหารตามมาตรฐานที่ 13, 14, 18, 20 และ 25 และพัฒนาครูตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพ</p>	<p>1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมน่าอยู่ สะอาดและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2. ส่งเสริมนักเรียนเป็นคนดีมีคุณภาพ</p> <p>3. โรงเรียนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี</p>	<p>1. นักเรียนในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา</p> <p>2. ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการได้รับสิทธิและโอกาส</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>3. ปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบ และมีมารยาทที่ดี</p> <p>4. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>5. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น</p> <p>6. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้ดีแห่งชาติ 10 ประการ</p> <p>7. ประสานความร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วม</p>	<p>ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)</p>	<p>สื่อ นวัตกรรม</p> <p>4. ส่งเสริมบุคลากรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้</p> <p>5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพทางกายและจิตใจที่สมบูรณ์</p> <p>6. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา</p> <p>7. โรงเรียนพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>3. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน</p> <p>4. นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานรวมทั้งสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย และท้องถิ่น</p>
6. บุคลากร	<p>บุคลากร จำนวน 38 คน ประกอบด้วย</p> <p>ผู้อำนวยการ 1 คน</p> <p>รองผู้อำนวยการ 2 คน</p> <p>ครูประจำการ 33 คน</p> <p>ครูอัตราจ้าง 2 คน</p> <p>และมีบุคลากรอื่น ดังนี้</p> <p>ครูจ้างไม่ใช่งบประมาณ 16 คน</p> <p>ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 8 คน</p>	<p>บุคลากร จำนวน 42 คน ประกอบด้วย</p> <p>ผู้อำนวยการ 1 คน</p> <p>รองผู้อำนวยการ 1 คน</p> <p>ครูผู้สอน 1 คน</p> <p>ครูประจำการ 30 คน</p> <p>ครูอัตราจ้าง 9 คน</p>	<p>บุคลากร จำนวน 33 คน ประกอบด้วย</p> <p>ผู้อำนวยการ 1 คน อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้ 1 ปี อายุราชการ 22 ปี รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้ 8 ปี อายุราชการ 25 ปี ผู้สอนจำนวน 29 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 2 คน</p>	<p>บุคลากร จำนวน 37 คน ประกอบด้วย</p> <p>ผู้อำนวยการ 1 คน อายุงาน 5 ปี อายุราชการ 25 ปี</p> <p>รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (รักษาการ) 1 คน อายุราชการ 14 ปี</p> <p>ผู้สอนจำนวน 33 คน</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
				ลูกจ้างประจำ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว 1 คน ระดับวุฒิการศึกษา ปริญญาเอก - คน ปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 32 คน ต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน มีอัตราการโยกย้ายจำนวนมาก
7. นักเรียน	นักเรียนมีจำนวน 1,082 คน เพศชาย 536 คน เพศหญิง 546 คน สัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:27 สัดส่วนนักเรียนต่อห้อง 40:1	นักเรียนมีจำนวน 819 คน เพศชาย 414 คน เพศหญิง 405 คน สัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:27 สัดส่วนนักเรียนต่อห้อง 32:1 อัตราการเรียนต่อช่วงชั้นที่ 3 ร้อยละ 100	นักเรียนมีจำนวน 649 คน เพศชาย 353 คน เพศหญิง 342 คน สัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:24 สัดส่วนของนักเรียนต่อห้อง 31:1	นักเรียนมีจำนวน 1,185 คน เพศชาย 602 คน เพศหญิง 583 คน สัดส่วนครูต่อนักเรียน 1:36
ด้านกระบวนการบริหาร				
1. การจัดการบริหารโรงเรียน				
1.1 การบริหารงานวิชาการ	มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการทุกวิชา การบริหารงานวิชาการ ดำเนินการตามขอบข่ายหน้าที่ทั่วไป	ใช้หลักสูตรสถานศึกษาทั้ง หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น เนื้อหาหลักสูตรมีการ สอดแทรก ปลูกฝังค่านิยม ทักษะ	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึด หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้ามา ให้ความรู้กับนักเรียนที่โรงเรียน และ	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น มีการสอดแทรกปลูกฝัง ค่านิยม ทักษะ ทักษะ ความรักชาติ

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>ตามเกณฑ์มีการปลูกฝังค่านิยมความเป็นคนไทย รักประชาธิปไตย และความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยกำหนดให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้จากการใช้สื่อการสอนทางไกลของโรงเรียนวังไกลกังวล จุดอ่อนทางด้านวิชาการคือ นักเรียนมีคะแนน National Test (NT) โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ต่ำกว่าเกณฑ์</p>	<p>ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความอดทน ความประหยัดการอดออม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เป็นข้อมูลการจัดกิจกรรมการศึกษาให้กับนักเรียน ได้แก่ การประกวดภาษาไทย การทำขนมทองม้วน การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การสานใบมะพร้าว และการทำสวนผลไม้ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ วัดเขารูปช้าง ตลาดนัดหน้าอำเภอ โรงงานอุตสาหกรรม สระน้ำสาธารณะ มัสยิด และแหล่งท่องเที่ยวชายแดน จังโหล่น</p> <p>โรงเรียนจัดทำโครงการ Mini English Program และเป็นศูนย์ปฐมนิเทศแบบของอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา</p> <p>โรงเรียนจัดกิจกรรมทางวิชาการ</p>	<p>นักเรียนออกไปศึกษาหาความรู้ที่บ้านของวิทยากร จัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ประเมินผลตามสภาพจริง จัดสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p> <p>มีปัญหาในการสื่อสารกับนักเรียนในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากนักเรียนพูดภาษาเขมร การแบ่งพรรคพวกระหว่างเด็กพูดเขมร และเด็กพูดอีสาน และสื่ออุปกรณ์ล้ำสมัย มีจำนวนไม่เพียงพอ</p>	<p>ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นประชาธิปไตย นำความเป็นท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อการนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น การนวดฝ่าเท้า การนวดตัว การตัดผม มีคฤหาสน์ท้องถิ่น</p> <p>มีการดูแลเสมอภาคเท่ากันทั้งหมด ทั้งเด็กไทยและเด็กมอญ และประเมินผลตามสภาพจริงโดยพิจารณาจากผลงาน</p> <p>จัดทำปฏิทินแผนการนิเทศในแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการปีละ 1-2 ครั้ง</p> <p>ครูมีอุปสรรคในเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ ครูบรรจุใหม่มีประสบการณ์น้อย ครูไม่ค่อยทำสื่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
		ร่วมกับชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็น ศูนย์รวมแห่งการจัดกิจกรรมและการนำนักเรียนไปพัฒนาวัด และ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา โรงเรียนส่งเสริมให้มีกิจกรรมสภานักเรียน การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทำให้ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน รักษาโรงเรียน มีความผูกพัน และความภาคภูมิใจในโรงเรียน		
1.2 การบริหารงบประมาณ	มีการจัดทำและเสนอขอ งบประมาณตามกรอบของเขตพื้นที่ โรงเรียนใช้เงินตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร โดยให้บุคลากรในแต่ละช่วงชั้นเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้อยู่ในกรอบที่ได้รับการจัดสรร โรงเรียนแบ่งงบประมาณทั้งหมด ออกเป็น 2 ส่วน โดยเก็บไว้เป็น งบประมาณกลางร้อยละ 30 เพื่อใช้	การดำเนินการด้านงบประมาณ มีการจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 โรงเรียนใช้เงินตาม งบประมาณตามที่ได้รับการจัดสรร ซึ่งเป็นเงินในงบประมาณ หากไม่ เพียงพอโรงเรียนสามารถขอรับการ สนับสนุนจากองค์การบริหาร	จัดทำและเสนอขอของงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงาน (Performance Based Budgeting: PBB) เพื่อประมาณการ ใช้งบประมาณระยะปานกลาง 3 ปี จัดสรรงบประมาณสำหรับด้าน วิชาการร้อยละ 70 ด้านอาคาร สถานที่ร้อยละ 30 ระดมทรัพยากร จากชุมชน ศิษย์เก่า กรรมการ	การจัดทำและเสนอขอ งบประมาณ มีการวิเคราะห์ ความเหมาะสมของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณตาม ความจำเป็นเร่งด่วนและงาน ประจำและจุดเน้นของโรงเรียน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้งบประมาณ ครุรายงานการใช้งบประมาณ

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>ในการบริหารจัดการค่า สาธารณูปโภค และการทำงาน ต่างๆ ของโรงเรียน อีกร้อยละ 70 ใช้กับนักเรียนโดยตรง โรงเรียนต้อง ระดมทรัพยากรเพื่อนำมาจ้างครูใน สาขาที่ขาดแคลน ในการตรวจสอบ เรื่องงบประมาณดำเนินการไปตาม ระบบ</p>	<p>ส่วนตำบล จากผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งงบประมาณจากผู้ว่าราชการ จังหวัด CEO ซึ่งเป็นเงิน นอก งบประมาณที่โรงเรียนนำมาใช้ใน การบริหารจัดการและดำเนินการ โครงการพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เช่น เงินสนับสนุน ค่าสาธารณูปโภค ของโรงเรียน คิดในลักษณะ ค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีละ 200 บาท/คน ระดับมัธยมศึกษาปีละ 300 บาท/คน โรงเรียนได้รับการสนับสนุน งบประมาณ สนับสนุนโครงการ อาหารกลางวัน และโครงการนม โรงเรียนในลักษณะคิดค่าใช้จ่าย รายหัวนักเรียน วันละ 10 บาท/คน จำนวนนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุน 200 คน มีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน</p>	<p>สถานศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบล เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ มีการ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินโดยการรายงาน การใช้จ่ายเงินงบประมาณทุกสิ้นเดือน ตามระเบียบทางราชการ ปัญหาคือ งบประมาณไม่เพียงพอ</p>	<p>ต่างๆ ที่ระบุไว้ตามแผน และมีการ ประชุมปรึกษาหารือและชี้แจงการ ใช้จ่ายเงิน การระดมทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษา มีการระดม ทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่ง ต่างๆ หลายแหล่ง ทั้งภาครัฐและ เอกชนทั้งในรูปของเงินช่วยเหลือ และสิ่งของ จัดทำโครงการ/ กิจกรรมหารายได้เป็นครั้งคราว การบริหารการเงิน บัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ มีการวางแผน ล่วงหน้าในการเตรียมการใช้ งบประมาณ มีการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน ปัญหาการจัดสรรงบประมาณ จากส่วนกลางล่าช้าโรงเรียน ไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจาก ผู้ปกครองเท่าที่ควรเนื่องจาก ผู้ปกครองมีฐานะยากจน</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
		ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้ให้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับทราบทุกครั้งที่มีการใช้เงิน รวมทั้งการจัดทำรายงานทางการเงิน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 ได้รับทราบทุกเดือน		
1.3 การบริหารงาน บุคคล	มีการวางแผนกำหนดกรอบ อัตรากำลัง ดำเนินการสรรหาและ คัดเลือก กำหนดหน้าที่และความ รับผิดชอบของบุคลากรโดยการ สำรวจ และสอบถามความ สมัครใจ ตลอดจนให้บุคลากร มีส่วน ร่วมในการตัดสินใจทำงานในรูปแบบ ของกระบวนการกลุ่ม เป็นไปตาม ความถนัดและความสนใจของ บุคลากรอง ยังขาดครูในรายวิชา หลักๆ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ขาดแคลน เช่น คณิตศาสตร์	มีการเสนอความต้องการอัตรากำลัง ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยลำดับความต้องการอัตรากำลัง เช่น ครูคณิตศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาอังกฤษ ครูภาษาไทย ครู สังคมศึกษา ครูพลานามัย และ เทคโนโลยี และครูศิลปะ ตาม อัตรากำลังที่โรงเรียนขาดแคลน การทำหน้าที่ความรับผิดชอบของ ครู โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการทำ หน้าที่จัดการเรียนการสอนใน รายวิชาที่รับผิดชอบ ส่งเสริมการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ สนับสนุนวิสัยทัศน์ และพันธกิจของ โรงเรียน มีการจัดทำแผนงานและ	มีการวางแผนกำหนดความต้องการ ในตำแหน่งงาน และสอบถามความจำ เป็นมายังหัวหน้าสายชั้น และหัวหน้า กลุ่มสาระ การเรียนรู้ เพื่อกำหนดอัตรากำลัง และจัดเสนอขอบรรจุครู สรรหา และคัดเลือกบุคลากรโดยประชุม ร่วมกัน กำหนดหน้าที่และความ รับผิดชอบโดยคำนึงถึงความสนใจ ความสมัครใจ และความรู้ ความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ จัดสวัสดิการโดยการจัดตั้งเป็น สหกรณ์โรงเรียนโดยการนำสินค้ามา ขายในราคาถูกให้กับสมาชิก และ สามารถกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ	มีการจัดทำแผนการจ้าง บุคคลภายนอกมาช่วยสอน เนื่องจากมีการโยกย้ายบ่อยครู ไม่เพียงพอต่อความต้องการให้ คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา จากคุณสมบัติตามสาขาวิชาเอก ที่สำเร็จการศึกษา จัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนา บุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วม โครงการและกิจกรรมของ หน่วยงานอื่นๆ มีคณะกรรมการเป็นผู้ทำการ ประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณา ความดีความชอบโดย

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
		<p>โครงการร่วมกัน โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศการสอน การประชุมร่วมกัน การให้คำแนะนำปรึกษา และการพัฒนาการทำงานร่วมกัน</p> <p>โรงเรียนจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ อาหารกลางวันที่มีคุณค่าราคาไม่แพง สหกรณ์โรงเรียน ค่ายรักษาพยาบาล สนับสนุนการเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาตนเองของครู ประเมินผลงานของบุคลากรโดยพิจารณาให้น้ำหนักการจัดสรรความดีความชอบให้บุคลากรกลุ่มงานวิชาการร้อยละ 50 กลุ่มงานบุคลากรร้อยละ 20 กลุ่มงานบริหารร้อยละ 20 และกลุ่มงานการเงินร้อยละ 10</p>	<p>ละ 2 บาทต่อเดือน ได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ทั้งในการลาศึกษาต่อและการเข้ารับการอบรม เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ และประเมินผล การปฏิบัติงานโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปัญหา คือ ขาดอัตรากำลังครู</p>	<p>คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม</p> <p>ปัญหาคือจำนวนบุคลากรครู ไม่เพียงพอ ครูขาดขวัญและกำลังใจมีอัตราการโยกย้ายสูง การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่ตรงตามวุฒิ หรือตรงกับงานที่ปฏิบัติ</p>
1.4 การบริหารงาน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	อาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะห้องเรียนวิชาเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา อาคารสถานที่มีส่วนที่	โรงเรียนมีแผนการสร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 อาคาร เพื่อทดแทนอาคารหลังเก่า ซึ่งมีอายุการใช้งานมากกว่า 30 ปี ขาด	การสร้างอาคารได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและชุมชน มีฝ่ายดูแลและควบคุมการใช้อาคารสถานที่ ชุมชนช่วยดูแลรักษา	การสร้างอาคาร มีแผนแม่บท อาคารสถานที่ และการสร้างอาคารโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพชุมชน การใช้การ

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	ต้องปรับปรุงซ่อมแซม มีการดูแลรักษาโดยการมอบหมายนักการภารโรง และนักเรียนดูแลบริเวณโรงเรียน มีการจ้างแม่บ้านทำความสะอาดห้องน้ำ	ความมั่นคงแข็งแรง อาจเกิดอันตรายกับนักเรียนและผู้ใช้อาคาร ประกอบกับมีนักเรียนเพิ่มมากขึ้น จาก 40 คนต่อห้องเรียนเป็น 50 คนต่อห้องเรียน โดยโรงเรียนจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก ส่วนกลางและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ในการดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนจัดแบ่งเขตพื้นที่ การดูแลรักษาความสะอาดสภาพของอาคารเรียน ห้องเรียน การเปิด-ปิด ประตู หน้าต่าง ให้กับคณะครู และนักเรียนช่วยกันกำกับดูแลรักษาความสะอาด และความเรียบร้อย และมีคณะกรรมการนักเรียนช่วยกันตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจ และประเมินผลบริเวณหน้าเสาธง เพื่อให้ทุกคนได้รับทราบทุกวันในตอนเช้า	ซ่อมแซมอาคาร และรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน สภาพแวดล้อมมีบรรยากาศที่ร่มรื่น สะอาด สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ ชุมชน และหน่วยงานอื่นสามารถเข้ามาใช้บริการอาคารสถานที่ต่างๆ ได้ ปัญหาคือห้องวิทยาศาสตร์ต้องปรับปรุงแต่ยังขาดงบประมาณ	บำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการวางแผนจัดตารางสอนระบุการใช้ห้องต่างๆ เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการแบ่งเขตความรับผิดชอบโดยฝ่ายบริหารทั่วไป ปัญหาคือขาดอาคารเรียน ขาดห้องเรียนทุกระดับชั้นต้องหมุนเวียนกันเรียน หรือรวมนักเรียนเข้าด้วยกัน บางครั้งนักเรียนต้องเรียนนอกอาคารเรียน อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการก่อสร้างจะมีราคาแพงกว่าในเมืองถึง 7 เท่า เนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกล การเดินทางค่อนข้างลำบาก ต้องเสียค่าขนส่งสูงบางครั้งทรัพย์สินถูกทำลายเนื่องจากบุคคลบางกลุ่มไม่พอใจ
1.5 การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ	โรงเรียนมีระบบการจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม โครงการ	โรงเรียนมีสารสนเทศเกี่ยวกับบริหารจัดการโรงเรียนค่อนข้าง	โรงเรียนเป็นศูนย์เครือข่าย ICT มีการพัฒนาระบบและเครือข่าย	มีระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูลอย่าง

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
เพื่อการศึกษา	“ครูตู้” รับการถ่ายทอดจากโรงเรียนวังไกลกังวลมีคอมพิวเตอร์ใช้สำหรับนักเรียนประมาณ 25 เครื่อง โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศยังไม่ค่อยดี เพราะอินเทอร์เน็ตล่าช้ามาก การบริหารจัดการของโรงเรียนจะใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรการ งานทะเบียน และห้องสมุด มีการประสานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศกับเขตพื้นที่การศึกษา ในห้องเรียนมีทีวี DVD ทุกห้อง โรงเรียนมีแผนเกี่ยวกับ IT มีการกำหนดฝ่ายรับผิดชอบ มีการจัดทำระบบ LAN แต่ยังไม่ใช้ระบบนั้นได้ไม่เต็มที่	สมบูรณ์ประกอบด้วยการจัดโครงสร้างองค์กรของโรงเรียน ข้อมูลที่แสดงถึงระบบการบริหารงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 หลักสูตรสถานศึกษา การจัดแผนการเรียนรู้ แผนบูรณาการส่งทางไปรษณีย์ และการเดินทางไปพบเพื่อประสานงาน การใช้ อินเทอร์เน็ต มักจะพบปัญหาเรื่องคู่สายโทรศัพท์ขององค์กรโทรศัพท์	ข้อมูลสารสนเทศอยู่เสมอ จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยตั้งคณะกรรมการในการจัดเก็บข้อมูลของทุกฝ่ายรวมทั้งให้บริการกับหน่วยงานอื่น เช่น สถานีอนามัย สถานีตำรวจ ปัญหา คือขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงและพัฒนาสื่อ รวมทั้งการพัฒนาครูเจ้าหน้าที่ในการรับความรู้ใหม่ๆ	เป็นระบบ มีความทันสมัย มี e-office รับส่งงาน ครูมีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ ครูส่วนใหญ่มี e-mail address ของตัวเอง มีการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต โดยมีการต่อสาย LAN ไปยังบ้านพักครูเพื่อให้ครูสามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวก มีการประสานกับเครือข่ายอื่นๆ ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีงานดาวเทียม เคเบิล ปัญหาคือการใช้ระบบ อินเทอร์เน็ตมักพบปัญหาเรื่องคู่สายโทรศัพท์ขัดข้องในช่วงฤดูฝน
1.6 การบริหารงานกิจการนักเรียน	โรงเรียนมีนักเรียนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องดำเนินการในเรื่องการจัดทำสำมะโนนักเรียน มีนักเรียนและสำรวจปัญหา นักเรียน พบว่า มีนักเรียนที่บิดามารดาเสียชีวิต	โรงเรียนมีความตระหนักในการพัฒนานักเรียนในทุกด้านทั้งการปลูกฝังค่านิยม ความรักชาติ การวางตัวในสังคม ความกล้าแสดงออก ในทางที่ควร ความมีจิตอาสา ความ	โรงเรียนมีนักเรียนหลายกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีการจัดทำสำมะโนนักเรียนให้โอกาสกับเด็กทุกคนในการเข้ามาศึกษา มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมี	มีการจัดทำสำมะโนนักเรียน มีผู้ดูแลระบบการจัดทำสำมะโนนักเรียนมีการสำรวจจำนวนนักเรียนที่จะต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์ การรับนักเรียนโดยส่วน

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>ประมาณร้อยละ 10 บิดามารดาแยกทางกัน (หย่าร้าง) และทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น นักเรียนมีปัญหาความขาดแคลน ในเรื่องอุปกรณ์ อาหารกลางวัน และไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน โรงเรียนต้องจัดหาทุนช่วยเหลือ มีการดูแลเรื่องสุขอนามัยเป็นพิเศษ และจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมมากขึ้น</p>	<p>รักครอบครัวและตนเองอย่างเหมาะสม</p> <p>ภายหลังเคารพธงชาติในตอนเช้า เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ นักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการมาเรียน (ความตรงต่อเวลาและการรักษาเวลา) ระเบียบแถว การแต่งกาย การรายงานกิจกรรมต่อชุมชน กิจกรรมในคาบเรียน เช่น การอบรมมารยาทไทย มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการใช้โรงอาหาร การใช้น้ำประปา และไฟฟ้าอย่างประหยัด การใช้เครื่องเขียนแบบเรียนอย่างทะนุถนอม การนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของเล่น การร่วมบริจาคทรัพย์ตามกำลังศรัทธา ช่วยเหลือ การกุศล การร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา วัด และแหล่งเรียนรู้ชุมชนต่างๆ กิจกรรมการร่วมการปลูกต้นไม้ยืนต้น การรักษาความสะอาด อบรม</p>	<p>ความรู้ความสามารถ มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรม จัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ จัดสวัสดิการนมและอาหารกลางวัน และการตรวจสุขภาพ ปัญหาคือยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองกับนักเรียนได้ทุกคน เช่น การไปทัศนศึกษา นักเรียนไม่ได้ไปทุกคนเพราะงบประมาณไม่เพียงพอ จึงต้องคัดเลือกนักเรียน</p>	<p>ใหญ่จะรับเด็กที่ผ่านศูนย์เด็กเล็กที่สามารถฟังภาษาไทยได้และรับจากโรงเรียนอนุบาล การจัดกิจกรรมนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นคนไทย จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยมีการเลือกประธานนักเรียน มีการเลือกหัวหน้า</p> <p>ชั้นเรียน มีการเปิดชุมนุมต่างๆ มีการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีการจัดแนะแนวสายอาชีพ มีแผนการดูแลความประพฤติของนักเรียนชัดเจน ครูและกรรมการสถานศึกษาร่วมกันดูแลทั้งทางด้านความประพฤติ การแต่งกาย ปัญหา คือ การจัดการศึกษาให้เด็กในวัยเรียนยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากข้อมูลการขึ้นทะเบียนจากส่วนกลางผิดพลาด เด็กไม่มีแรงจูงใจในการที่จะเรียน เนื่องจากเมื่อเรียนไปแล้วก็</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
		<p>การเป็นสมาชิกที่ดี</p> <p>จัดให้มีกิจกรรมสวัสดิการให้</p> <p>นักเรียน ได้แก่ โครงการอาหาร</p> <p>กลางวัน จัดทุนการศึกษาให้แก่</p> <p>นักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดี จัดให้มี</p> <p>ระบบดูแลนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยง</p> <p>เพื่อคัดกรองสู่การดูแลและ</p> <p>บำบัดรักษาหรือแก้ไขพฤติกรรม</p> <p>สู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม</p>		<p>ไม่สามารถออกนอกถิ่นฐานไป</p> <p>ทำงานที่อื่นๆ ได้ นักเรียนไม่มี</p> <p>ระเบียบวินัยเท่าที่ควร เนื่องจาก</p> <p>ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม</p> <p>ประเพณี และความเคยชินแตกต่าง</p> <p>กัน</p>
1.7 การบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	<p>โรงเรียนให้บริการชุมชนและมี</p> <p>ส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ</p> <p>ของชุมชนในขณะที่ชุมชนเข้ามามี</p> <p>ส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน</p> <p>หลายส่วนด้วยกัน มีการเชิญ</p> <p>ผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรภูมิปัญญา</p> <p>ท้องถิ่น และการเข้ามาร่วมเป็น</p> <p>คณะกรรมการสถานศึกษาของ</p> <p>ชุมชนและตัวแทนผู้ปกครอง มีการ</p> <p>สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ</p> <p>หน่วยงานท้องถิ่น จัดทำโครงการ</p> <p>ต่างๆ เช่นโครงการธนาคารขยะ</p>	<p>โรงเรียนรวบรวมแผนงานและ</p> <p>โครงการของครูทุกคนที่เกี่ยวข้องกับ</p> <p>ชุมชนแลพิจารณาความเหมาะสม</p> <p>ของแผนงานและโครงการเพื่อ</p> <p>ดำเนินการ มีการประชาสัมพันธ์ถึง</p> <p>คณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนทุก</p> <p>คนของโรงเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>โรงเรียนอำนวยความสะดวกการใช้</p> <p>อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>ความสะดวกต่างๆ ให้แก่ชุมชนอย่าง</p> <p>เต็มที่</p>	<p>โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์</p> <p>โรงเรียน ทั้งการจัดทำแผ่นพับ</p> <p>วารสารลานโพธิ์ และการจัดทำ</p> <p>เว็บไซต์ของโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้</p> <p>ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น</p> <p>ได้ ให้บริการและรับความช่วยเหลือ</p> <p>จากชุมชนในด้านอาคารสถานที่ ให้</p> <p>ชุมชนเข้ามาร่วมจัดกิจกรรม</p> <p>สาธารณะประโยชน์ได้ รวมทั้งใช้เป็น</p> <p>แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ทำให้ชุมชน</p> <p>และโรงเรียนพึ่งพาอาศัยกัน เปิด</p> <p>โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรม</p>	<p>โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์</p> <p>ผ่านทางสื่อที่สามารถเข้าถึงตัว</p> <p>บุคคล และชุมชน ด้วยวิธีการ</p> <p>หลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ เคเบิลทีวี</p> <p>ท้องถิ่น สถานีวิทยุกระจายเสียง</p> <p>ท้องถิ่นเพื่อการให้บริการ</p> <p>แก่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ โดยจัด</p> <p>กิจกรรมของนักเรียนทั้งแสดง</p> <p>ดนตรีและนาฏศิลป์</p> <p>จัดกิจกรรมส่งเสริมโภชนาการ</p> <p>และสุขภาพอนามัย เอื้อเพื่อ</p> <p>สถานที่ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้แก่</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	<p>โครงการอบรมป้องกันยาเสพติด มีการรณรงค์และเผ่าระวังร่วมกับชุมชน อำเภอ และเทศบาลตำบลในเรื่องยาเสพติด มีการเชิญเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรมาเป็นวิทยากรด้านการป้องกันยาเสพติด และเชิญสาธารณสุขอำเภอบรรยายเรื่องสุขภาพ เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนจึงให้ความร่วมมือ</p>	<p>โรงเรียนจัดครูและบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกครั้ง และทุกงาน เช่น งานทำบุญขึ้นปีใหม่ งานวันสงกรานต์ งานลอยกระทง งานเทิดพระเกียรติ งานวางพวงมาลา โดยครูและบุคลากรเข้าไปทำหน้าที่กรรมการตัดสินกิจกรรมต่างๆ การทำหน้าที่พิธีกรกำกับการร่ำอวยพร การประกวดนางนพมาศ และการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ ทั้งของจังหวัดและชุมชน</p>	<p>ของโรงเรียนทุกด้าน มีปัญหาในการสื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่นและผู้ปกครองชุมชนบางส่วนยังไม่เข้าใจหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จึงมีผลให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติ ในการบริหารบ้าง</p>	<p>ชุมชน และเอื้อเพื่ออุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียนแก่ชุมชน</p> <p>การร่วมกิจกรรมของชุมชนโรงเรียนเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนเชิญคนในชุมชนผู้มีความรู้ความชำนาญมาบรรยายในเรื่องต่างๆ เช่น การเรียนรู้เรื่องการนวด ฝ่าเท้า และการประมง</p> <p>โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาดูการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ประสานระหว่างผู้ปกครองกับครู ปัญหาคือผู้ปกครองไม่ค่อยได้เข้ามาช่วยเหลือ</p>

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
				โรงเรียนเท่าที่ควรเพราะส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ และมีการศึกษาน้อย
1.8 การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	โรงเรียนมีการทำงานที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยมีฝ่ายปกครองอบรมดูแลเด็กด้านยาเสพติด มีการดูแลกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะมีการส่งไปอบรมกับหน่วยงานต่างๆ จัดฝ่ายกิจกรรมรับผิดชอบกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง การดำเนินงานบริหารเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ได้แก่ การให้เด็กได้เรียนอาสาสมัครรักษาดินแดน การสร้างความเข้าใจในเหตุการณ์ที่ไม่ปกติต่างๆ รมรงค์เรื่อง ยูง เอตส์ บุหรี เหล่า เป็นต้น จัดให้มีสถานนักเรียนส่งเสริมประชาธิปไตย การให้ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน มีโครงการจัดการศึกษาท้องถิ่น โดยเน้นวิชาให้สัมพันธ์กับท้องถิ่นมากที่สุด มีมูลนิธิพันธกิจเมตตา รับเด็กจากต่างอำเภอมาเรียน โดยจัดที่พัก และจัดรถ	โรงเรียนจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้นักเรียนมีความตระหนักในสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความผูกพันความเป็นไทย รักความเป็นคนไทย จัดให้มีโครงการกีฬาต้านยาเสพติด การอบรมดูแลเด็ก ด้านยาเสพติด โครงการระบบเฝ้าดูแลคัดกรองเด็กกลุ่มเสี่ยง โครงการฝึกอบรมอาชีพให้นักเรียน เช่น การทอผ้าไหม การทำขนมทองม้วน การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การสานใบมะพร้าว จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ และได้ร่วมมือกับฝ่ายทหารและหน่วยงานอื่น รมรงค์ป้องกันสารเสพติด การรักษาป่า นอกจากจัดกิจกรรมเสริมต่างๆ ด้านการส่งเสริมความมั่นคงให้กับนักเรียนและโรงเรียน ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ให้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนโดยการจัดหาแหล่งอาชีพเสริมให้กับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการเยี่ยมนักเรียนที่บ้านทุกคน	โรงเรียนดำเนินการ โดยการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดแทรกให้นักเรียนเกิดความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทำให้มีความผูกพันกับประเทศไทยและอยากเป็นคนไทย โดยจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เข้าค่ายพุทธบุตรโดยมีพระเป็นวิทยากร เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน และช่วยป้องกันแก้ไข ยาเสพติด การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ยังได้เน้นให้นักเรียนมีอาชีพ โดยการเปิดชุมชน เชิญวิทยากรจากชุมชนมาช่วยสอน เช่น การทอผ้า การทำดอกไม้จากผ้า

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	รับส่งเด็ก ดูแลเด็กที่ไม่มีสำเนา ทะเบียนบ้าน โดยออกหลักฐานสำเร็จการศึกษา เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนออกใบ สศ.3 ดูแลจัดบัตรสุขภาพไปอนามัย/โรงพยาบาล รักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมความมั่นคงของชาติของโรงเรียนเน้นที่ตัวเด็กในเรื่องการเรียนและคุณภาพ คือ คุณธรรมและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	ในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความรักชาติและเห็นคุณค่าของท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวและพัฒนาสถานที่สำคัญของทุกศาสนา	รวมทั้งดูแลสุขภาพของนักเรียน จัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนที่มีความขาดแคลน และมีโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมกิจกรรม ประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและ ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	ไยบัว หน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย อาสาสมัครของหมู่บ้านร่วมมือให้การดูแลรักษาความปลอดภัย เสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องความมั่นคง จัดค่ายเยาวชนอาสาทำความดีเพื่อแผ่นดิน ปัญหาคือ ทั้งผู้ปกครองและเด็กไม่มีบัตรประชาชน ทำให้มีปัญหาในเรื่องการเข้าเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีสัญชาติมอญไม่สามารถพูดภาษาไทยได้
2. หน้าที่การบริหาร				
2.1 การวางแผน	มีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี โดยมีการตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อน นำมากำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจในการวางแผน	โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในงานทั้ง 4 ด้าน โดยบริหารงานบนพื้นฐานของข้อมูลและสารสนเทศโรงเรียน มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนกลยุทธ์ จัดทำแผนงาน แผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการ ประจำปีให้สอดคล้องกัน โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ร่วมกับตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ และ	โรงเรียนมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดแผนปฏิบัติราชการ ประจำปี แต่คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	โรงเรียนใช้กรอบการวางแผนและการประเมินจากเขตพื้นที่การศึกษา มีปฏิทินการปฏิบัติงานกำกับและมีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้รับทราบ	ได้รับทราบถึงหลักการ แนวคิด และแผนปฏิบัติการมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
2.2 การจัดองค์การ	มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบุคลากร กลุ่มวิชาการ กลุ่มนโยบายและแผน และกลุ่มกิจการนักเรียน มีผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้บริหารงาน โรงเรียนกำหนดให้มีทีมงานรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มโดยการคัดเลือกตามความเหมาะสมและความสมัครใจ	มีการจัดโครงสร้างองค์การแบ่งออกเป็น 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล และงานบริหารงบประมาณ โรงเรียนมีแผนภูมิทำเนียบผู้บริหาร รายชื่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยฯ พันธกิจ และข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ ที่จำเป็นแก่การบริหารการศึกษา	มีการจัดองค์การโดยการแบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายได้แก่ ฝ่ายบริหาร งบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารงานวิชาการ และฝ่ายบริหารทั่วไป แต่ละฝ่ายกำหนดภาระงานและผู้รับผิดชอบไว้ชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถ มีการจูงใจสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน มีการติดต่อสื่อสารอย่างทั่วถึง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนเป็น 4 ด้าน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยคณะกรรมการโรงเรียนยังขาดบุคลากรเป็นจำนวนมากมีการจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียนบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความรู้เฉพาะด้าน
2.3 การอำนวยการ	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของบุคลากร โดย	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาการศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุน และให้แรงจูงใจกับ	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการ

ประเด็นการศึกษา	ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนและสภาพด้านการจัดการศึกษา			
	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันตก
	ส่งเสริมบุคลากรให้ใช้ศักยภาพในการทำงานโดยการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	อย่างชัดเจน ใช้จิตวิทยาในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานทุกด้าน ใช้การสร้างโครงการต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน	บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยเฉพาะองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น	ตัดสินใจ อีกทั้งยังส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบพี่สอนน้องและเป็นกันเอง พยายามสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมจัดให้มีสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ นอกเหนือ จากระเบียบฯ เช่น มีสหกรณ์ร้านค้า
2.4 การควบคุม	มีการติดตามการปฏิบัติงานโดยให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานไปตามลำดับขั้น ตั้งคณะกรรมการติดตามงาน ให้บุคลากรจัดทำแฟ้มสะสมงานของตนเองและควบคุมโดยการนิเทศ	มีการนิเทศติดตามผล และประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน คณะกรรมการสถานศึกษาประชุมภาคเรียนละ 3-4 ครั้ง เพื่อกำกับตรวจสอบ และติดตามการทำงานตามแผนงานของโรงเรียน	มีการกำกับติดตาม และนิเทศ การปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการประชุมร่วมกันทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำเสนอผลงานหรือรายงานผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีการนิเทศการสอน	มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานต่างๆ มีการรายงานการใช้เงินงบประมาณอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการนิเทศและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน มีรายงานผลการดำเนินงานประจำปี รายงานผลการประเมินตนเอง

การศึกษาสภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยจากการวิเคราะห์เอกสาร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1.1 เศรษฐกิจ ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ รับจ้างและค้าขาย ส่วนในภาคเหนือและภาคใต้ จะโดดเด่นมากในเรื่องของการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้กับจังหวัดมาก ส่วนภาคกลางและภาคตะวันตกจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยภาพรวมรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พื้นที่บริเวณนี้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงมาก มีทั้งภาครัฐและเอกชนมาลงทุน เช่น สร้างท่าเรือพาณิชย์ เพื่อติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างจีน พม่า ลาว ผ่านเส้นทางแม่น้ำโขง”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคเหนือ

“ประชากรส่วนใหญ่ที่เห็นก็จะประกอบอาชีพรับจ้างในสถานบริการและสถานบันเทิงบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคใต้

“ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ มีหนี้สินกันมาก น่าจะเพราะยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงิน อยากให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะได้ช่วยให้มีรายได้พอเพียง”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“คนในชุมชนรอบๆ โรงเรียนก็จะทำค้าขาย รับจ้าง รองลงมาก็เป็นเกษตรกรรม ประมง ในจังหวัดจะมีโรงงานอยู่ 2 ที่ คือ โรงงานเจียรพลอยกับทอผ้า แล้วก็มีร้านค้ากระจายอยู่ทั่วไป แต่รายได้ก็ยังน้อยอยู่”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคตะวันตก

สรุปได้ว่าในส่วนของเศรษฐกิจบริเวณจังหวัดชายแดนของประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้าขายและรับจ้าง ควรจะส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้มีรายได้เพียง

พอที่จะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน นอกจากนี้จะต้องช่วยส่งเสริมด้านภาษาเพื่อช่วยให้ทำการสื่อสารค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้ง่ายขึ้น

1.2 สังคม มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี และวัฒนธรรม และมีเอกลักษณ์โดดเด่น วัฒนธรรม มีความเข้มแข็งทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ภาษา ส่วนใหญ่คนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและเยาวชนไม่สามารถใช้ภาษากลางในการพูด อ่าน เขียนได้ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารพบว่าภาคเหนือมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ค่อนข้างมาก ซึ่งตรงกับบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ในโรงเรียนจะมีนักเรียนที่หลากหลายมาก บางคนก็มาจากดอย พวกประเพณีวัฒนธรรมเขาก็จะไม่เหมือนพวกเรา แรกๆ บางคนเข้ามาก็ต้องปรับตัวกิจกรรมหลายอย่าง”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดภาคเหนือ

“เด็กในห้องจะมีพวกชนเผ่ามาเรียน เขาก็จะมีประเพณีของเขา นับถือผี ไม่มีศาสนาบ้าง เวลาสอนเราก็ต้องทำความเข้าใจใหม่หลายเรื่อง เพราะพื้นฐานไม่เหมือนกัน ครอบครัวไทย กับ ชาวเขาก็เลี้ยงกันคนละแบบ”

ครูในจังหวัดภาคเหนือ

“เวลาลูกไปโรงเรียน กลับมาก็จะมาเล่าว่าเพื่อนทำแบบนี้ ครูให้ทำแบบนี้ ที่ไม่เหมือนบ้านเราทำ บางเรื่องเราก็ปรับตาม บางเรื่องเราก็ชินแล้วเปลี่ยนไม่ได้ แต่ประเพณีวัฒนธรรมก็อย่างให้ลูกเรียนรู้ไว้ ไม่อยากให้สูญหายไป”

ผู้ปกครองในจังหวัดภาคเหนือ

สรุปได้ว่า ส่วนของสังคมในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งต้องรักษาเอาไว้ไม่ควรที่จะละลาย โดยคำนึงถึงเฉพาะประเพณีวัฒนธรรมหลักของคนส่วนใหญ่ในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรครอบคลุมและปลูกฝังการยอมรับในความแตกต่างให้กับครูและนักเรียนด้วย

1.3 ชุมชน มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท มีหน่วยงานของรัฐและเอกชน องค์กรปกครองท้องถิ่น สถาบันศาสนาและสถาบันสังคม อย่างไรก็ตามพบปัญหาที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของสาธารณูปโภคที่เข้าถึงยาก เช่น การแจ้งทะเบียนราษฎรให้เด็กเกิดใหม่ รวมทั้งการขอเอกสารต่างๆ ก็ดำเนินการล่าช้าไม่ค่อยสะดวกในการเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานเท่าที่ควร

“พื้นที่บริเวณชายขอบบางแห่งก็เข้าถึงได้ยากมาก ติดต่อสื่อสารไม่สะดวกเวลาติดต่อกันนานๆ ก็จะเข้ามาในเมืองทีหนึ่ง หวังว่าต่อไปจะมีช่องทางที่จะสื่อสารกันให้ง่ายขึ้น บางเรื่องแจ้งเกิดแจ้งตายอะไรก็ช้า เดินทางไม่สะดวกเขาก็ไม่ค่อยอยากมา”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคตะวันตก

“การศึกษาทั่วถึงไหมนั้น เราไม่รู้ เพราะเราไม่รู้จำนวนเด็กที่ชัดเจนเพราะปัญหาการแจ้งเกิด อย่างบางบ้านก็ไม่ได้อยู่ใกล้อำเภอ บางบ้านก็ไม่มีความรู้ เขาก็ไม่มาแจ้ง พอมาจะเข้าโรงเรียนถึงรู้ว่าต้องไปแจ้ง โรงเรียนก็ช่วยจัดการให้บ้าง”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดภาคเหนือ

“นักเรียนในห้องบางคนก็น่าจะอายุเกินกว่าที่แจ้งในใบเกิด เพราะเขาแจ้งเกิดกันช้า อาจจะเพราะไม่รู้ หรือไม่ก็ปัญหาเรื่องภาษา บ้านก็อยู่ไกล ไม่มีรถก็เดินทางไม่สะดวก เลยมาทำอีกทีตอนลูกโตแล้ว”

ครูในโรงเรียนจังหวัดภาคเหนือ

สรุปได้ว่า ชุมชนในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยค่อนข้างห่างไกลจากตัวเมือง การเดินทางไม่สะดวก โรงเรียนอาจจะต้องเป็นหน่วยกลางที่ประสานและให้ความรู้แก่คนในชุมชน เพื่อช่วยให้การติดต่อกับสถานที่ราชการหรือหน่วยงานที่จำเป็นง่ายขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับคนในชุมชนมาก

1.4 ภาษา จังหวัดในเขตชายแดนมักจะมี ความแตกต่างทางชาติพันธุ์อยู่มาก ดังนั้นคนในชุมชนจึงมีภาษาที่หลากหลาย โดยใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเอง เช่น ภาษาล้านนา ภาษามาลายู (ภาษายาวี) ภาษาไทยเขมร และภาษามอญ

“ภาษาเป็นปัญหา มาก ตอนเข้ามาแรกๆ เด็กยังติดการพูดภาษาถิ่นกับพ่อแม่อยู่ แล้วครูเองก็ฟังไม่รู้เรื่อง เพราะไม่ใช่คนแถวนี้ สื่อสารกันไม่เข้าใจ จะสอนอะไรก็ยาก”

ครูในจังหวัดชายแดนภาคอีสาน

“อาจจะต้องมีการช่วยสอนเสริมในเรื่องภาษากลางให้กับนักเรียนเพิ่มเติม เพื่อลดปัญหาเรื่องภาษา แล้วก็สอนครูในโรงเรียนให้รู้ภาษาเด็กด้วย ช่วยกันสองทาง มันจะง่ายขึ้นเวลาสอนในห้อง”

รองผู้อำนวยการในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“ตอนคุยกับครูในโรงเรียน เราก็อยากถามเขาว่าลูกเป็นยังไงบ้าง มีปัญหาอะไรแต่เราก็พูดภาษาเรา เขาก็ฟังเราไม่ออก มันก็ลำบากเหมือนกัน ถ้ามีคนที่พูดภาษาเราจะช่วยได้มาก”

ผู้ปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาษาของชุมชนกับภาษากลางให้กับทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียนและคนในชุมชน เพื่อให้สื่อสารกันอย่างเข้าใจ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ด้วย

1.5 ศาสนา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีความแตกต่างในเรื่องศาสนา เพราะจะมีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่มากเมื่อเทียบกับชายแดนจังหวัดอื่นๆ

“เรื่องศาสนามันค่อนข้างละเอียดอ่อนในพื้นที่นี้ เราต้องสร้างความเข้าใจ ไม่ให้แบ่งแยก ต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ในความแตกต่างของศาสนา”

ผู้ว่าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ครูที่มาบรรจุโรงเรียนตามชายแดนเขาก็ไม่ได้อยู่นาน เขากลัวปัญหาความขัดแย้งด้านศาสนา ถ้าไม่ใช่คนในพื้นที่ก็ไม่ค่อยมาเป็นครูประจำ อยากให้คนที่มาเป็นครูมีใจเปิดกว้าง พร้อมจะเปิดรับกับทุกเชื้อชาติ ศาสนา ทุกภาษา ไม่ใช่อคติเอาไว้อ่อน อยู่รวันย้ายไป ครูไม่มีความสุข เด็กก็ไม่มีความสุข”

ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดภาคใต้

“ศาสนาเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล จะไปบอกว่าใครผิดใครถูกมันยาก ทางที่ดีต้องไม่ไปแตะต้องให้ใครกระเทือนใจ อย่างเรานับถืออิสลามก็ต้องไม่ไปตำหนิพุทธ คนเป็นพุทธก็ต้องเคารพมุสลิมด้วย ไม่งั้นจะยุ่ง”

ผู้ปกครองในจังหวัดภาคใต้

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับศาสนาของจังหวัดชายแดน โดยเฉพาะในภาคใต้จะต้องตระหนักถึงผลกระทบให้มาก เพราะหากไปกระทบกับข้อปฏิบัติของศาสนา อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงได้ สถานศึกษาจึงควรใคร่ครวญให้ดีในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้การรับครูเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ก็จะต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะและแนวคิดที่เหมาะสมกับสภาพบริบทที่มีความแตกต่างในด้านศาสนา เพื่อให้ครูไม่เกิดการสับสนเปลี่ยนแปลงจนเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนลดน้อยลง

ทั้งนี้จากบทสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสารทั้งหมดข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนจังหวัดชายแดนของประเทศไทยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมให้มาก เนื่องจากมีความแตกต่างกันในหลายประการ ซึ่งผู้บริหารควรนำไปพิจารณาเพื่อระบุดำเนินการเข้าของสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มุ่งเน้นไปในด้านการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมและให้เคารพถึงความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาติตามมา

2. ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การศึกษาสภาพความมั่นคงของชาติไทยสรุปได้เป็น 6 ประเด็น ได้แก่ สภาพพื้นที่บริเวณชายแดน ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดน การมีส่วนร่วมของโรงเรียน สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนชายแดน ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียน ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ และโครงการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นที่บริเวณชายแดน พบว่า จังหวัดชายแดนจะมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า จีน กัมพูชา เป็นต้น ซึ่งทำให้มีการโยกย้ายถิ่นฐาน หลบหนีเข้าเมืองเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีช่องทางการเข้าประเทศหลายช่องทาง แต่ข้อดีคือมีความสะดวกในการค้าขายทั้งทางบกและทางเรือ

“สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดน จังหวัดสงขลา มีความหลากหลาย เพราะมีความเป็นเมืองและชนบทในเมือง เช่น อำเภอสะเดา เป็นเขตที่มีการพัฒนาแล้ว จะไม่มีปัญหาเรื่องความไม่สงบ มีความเจริญด้านวัตถุ แต่วัฒนธรรมเสื่อมโทรม สำหรับในชนบท เป็นอำเภอที่คาบเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา จะมีปัญหาด้านศาสนา คนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และปัญหาด้านการศึกษาที่ยังไม่มีคุณภาพซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ”

ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคใต้

“สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วยบุคคลหลายเชื้อชาติ เช่น มอญ กะเหรี่ยง ไทย โดยมีการใช้ภาษาผสมผสานระหว่างภาษาพื้นเมืองและภาษาไทย”

ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคตะวันตก

“สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่แบ่งเขต 2 ประเทศ คือ แม่น้ำสรวก และแม่น้ำแม่โขง แบ่งประเทศไทยและประเทศลาว สำหรับอำเภอเชียงแสน การติดต่อกับประเทศพม่าและลาวจะน้อยกว่าอำเภอเชียงของที่มีการขนถ่ายสินค้าที่บ่อยแกว่และอำเภอแม่สายที่มีถนน อย่างไรก็ตามอำเภอเชียงแสนก็มีการ

ติดต่อการค้าจำนวนมาก เพราะมีเรือวิ่งผ่านจากลาว พม่า โดยเฉพาะ
จีน เชียงแสนจึงเป็นจุดรวมของการค้าขายทางเรือ”

ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคเหนือ

2.2 ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดน พบว่า ประสบปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าว
ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาด้านศาสนา ปัญหาเขตแดน ปัญหาการแบ่งแยกเชื้อชาติ ปัญหาความไม่รักชาติ

“ปัญหาความมั่นคงที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด
เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดต้นทางและเป็นจังหวัดทางผ่าน
ลักษณะภูมิประเทศไม่มีรั้ว สามารถเดินผ่านเข้าออกได้ทั้งทางถนน
และทางน้ำ โดยเฉพาะด่านแม่สาย มีคนลักลอบเข้าประเทศทุกวัน
ปัญหายาเสพติดนี้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนโดยตรง

...อีกปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้าออกชายแดน
จำนวนมาก มาเข้าเย็นกลับ และมาทางเรือ ซึ่งจังหวัดเชียงรายมีคน
ต่างด้าวมาขึ้นทะเบียนไม่มากและปัญหาการค้ามนุษย์ เด็กและสตรี
จังหวัดเชียงรายเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้า
มนุษย์ซึ่งเป็นปัญหาลังคม ขณะนี้สหประชาชาติ (UN) ได้เข้ามาช่วย
ดูแล และแก้ปัญหา”

ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคเหนือ

“ปัญหาที่สำคัญ คือ กลุ่มมุสลิม การจัดการศึกษา ไม่ให้
ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาต้องมีความแตกต่าง
จากจังหวัดอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิม สำหรับจังหวัดสงขลาผู้นำ
มุสลิมเป็นผู้นำที่มีความเป็นสากล ไม่ยึดกับวัฒนธรรมเก่า ๆ จึงทำให้
มีศูนย์กลางทางการศึกษาอยู่มากแต่ยกเว้นพื้นที่ของ อำเภอจะนะ,
อำเภอเทพา, อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอนาทวี ผู้นำยังยึดติดกับ
กรอบของศาสนา วัฒนธรรมเก่า ๆ เพราะอพยพย้ายถิ่นมาจาก
จังหวัดปัตตานี”

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ปัญหาทางด้านสังคม กะเหรี่ยงและมอญมีความรู้สึกประเด็น
การแบ่งแยกคล้ายกับการแบ่งแยกทางสีผิวในต่างประเทศ และการที่
เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ภาษาถิ่นทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร
ระหว่างกัน

....ปัญหาการบุกรุกชายแดนบริเวณพื้นที่ด่านเจดีย์ 3 องค์ ติด
กับประเทพม่า บริเวณดังกล่าวห่างจากโรงเรียนประมาณ 2

กิโลเมตร มักมีทหารพม่าถือปืนเข้ามาใกล้กว่าอ้างเป็นเขตพื้นที่ของพม่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนโดยตรงทั้งในด้านความปลอดภัย และขวัญของครู นักเรียนและผู้อยู่อาศัยบริเวณนั้น”

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

2.3 การมีส่วนร่วมของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนใหญ่โรงเรียนจะใช้วิธีการให้ความรู้ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามพื้นที่นั้นๆ เช่น ให้ความรู้ด้านยาเสพติด

โรงเรียนมีส่วนสำคัญโดยเฉพาะครูจะเป็นคนถ่ายทอดนโยบายและความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดไปให้ชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนต้องสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ และเพิ่มระดับการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดให้มากขึ้น

“โรงเรียนมีส่วนสำคัญโดยเฉพาะครูจะเป็นคนถ่ายทอดนโยบาย และความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดไปให้ชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาในด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนต้องสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ และเพิ่มระดับการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดให้มากขึ้น”

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“กระทรวงศึกษาธิการต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ แล้วโรงเรียนก็จะเปลี่ยนตาม ในบางจังหวัด เช่น สตูล นราธิวาส สงขลา ใช้งบประมาณ CEO จ้างครูสอนศาสนา จะเห็นว่ามีความต้องการยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติเฉพาะพื้นที่ การทำให้ชาวมุสลิมได้รับการศึกษามากขึ้น การมีความรู้ทำให้การถูกชักนำไปในทางที่ผิดได้ยากขึ้น ความรู้ทำให้ชาวบ้านมีเหตุผล และออกจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม”

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนชายแดน พบว่า การจัดการศึกษาในโรงเรียนจะมีความหลากหลายไปตามเชื้อชาติและภาษาของนักเรียน เพราะในแต่ละโรงเรียนจะมีนักเรียนมากกว่า 2 เชื้อชาติ และมากกว่า 2 ภาษา

“สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย นากปรวมมี 176 โรงเรียน รวมทั้งรัฐและเอกชน มีโรงเรียนจีน มีนักเรียน 50,000 กว่าคน บางคนเป็นพม่าเดินข้ามฝั่งมาเรียน บางคนเป็นลูกของคนที่ได้รับจ้างทำสวน คนไทยพื้นราบเป็นคนจนที่สุด ส่วนคนที่รวยที่สุดคือ ไทยใหญ่ รองลงมา คือ จีนฮ่อ ที่อาศัยอยู่บนภูเขา โดยเฉพาะแถวดอยแม่สลอง

เทิดไทย และแม่สาย เป็นต้น ส่วนเด็กพื้นราบทั่วไปค่อนข้างขาดโอกาสมากกว่า”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“ควรสร้างระบบการจัดการศึกษาให้แตกต่างจากที่อื่น สร้างหลักสูตรให้มีวิชาเลือกที่เสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้น มีความรู้ลึกผูกพันกับชาติ ทั้งนี้กระบวนการสร้างความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงจะต้องมีความคิดความเข้าใจตรงกัน โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักแล้วเสริมในเรื่องของภาษาท้องถิ่น กิจกรรมที่ดีซึ่งควรจะใช้เวลาให้มากคือมีการสร้างจิตสำนึกโดยความร่วมมือของทหาร”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

2.5 ปัญหาการจัดการศึกษา พบว่า มีปัญหาเด็กไร้สัญชาติ ปัญหาครูขาดแคลน ปัญหาความไม่เข้าใจในเรื่องการศึกษา การลาออกกลางคัน การจัดสรรงบประมาณล่าช้า เกณฑ์การให้เงินพิเศษไม่เอื้ออำนวย ความยากจน และปัญหายาเสพติด

“อำเภอเชียงแสนก็มีการติดต่อการค้าจำนวนมาก เพราะมีเรือวิ่งผ่านจากลาว พม่า โดยเฉพาะจีน เชียงแสนจึงเป็นจุดรวมของการค้าขายทางเรือ สำหรับเด็กนักเรียนในอำเภอเชียงแสนจะมีเด็กจากลาวข้ามเรือเข้ามาเรียน บางคนเป็นเด็ก 2 สัญชาติ ซึ่งปัญหาเด็กการจัดการศึกษานี้ถือว่าเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้วย

...ปัญหาเรื่องครู บางคนโรงเรียนไม่มีครูเลยสักคน มีแต่อัตรารว่างอยู่ในโรงเรียน เนื่องจากไม่มีอัตรารับครูเลยสาเหตุเกิดจากการย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง บางโรงเรียนมีแต่ผู้อำนวยการ นอกนั้นเป็นครูอัตราจ้าง”

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

คนต้องมีความรู้จึงจะออกจากกรอบที่ครอบงำโดยผู้นำทางศาสนา โดยความรู้ในที่นี้คือ (1) วิถีชีวิตของชาวมุสลิมทุกเรื่องของมุสลิม เป็นเรื่องของศาสนา (2) การศึกษากับศาสนาต้องทำไปพร้อมๆ กัน ต้องบอกให้ประชาชนทุกคนรู้ว่านี่คือประเทศไทย เราต้องมีการศึกษารวมกัน การศึกษาที่ไม่แตกต่างกันว่า คือ มุสลิมต้องเรียนมุสลิมเท่านั้น ไทยพุทธ ต้องเรียนไทยพุทธเท่านั้น แต่ไม่มีองค์การทางการศึกษาที่เข้ามาดูแลการศึกษาของประชาชนเหล่านี้ เด็กนักเรียนพูดภาษาไทยไม่ได้เลยก็มีจำนวนมาก และกระทรวงศึกษา ก็ไม่มียุทธศาสตร์การแก้ปัญหาที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้กระทบความมั่นคงของชาติ คือความไม่รู้หนังสือ การไม่เข้ากระบวนการการศึกษา จะถูกชักนำให้เกิดการแต่งงานในอายุน้อย (คือ 15 – 16 ปี) ยังขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ประกอบกับศาสนาให้มี

ภรรยาได้หลายคน ทำให้เกิดปัญหาสังคม นอกจากนี้ยังเกิดปัญหา การติดยาเสพติด การมั่วสุม ถูกชักชวนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้

บุคลากรครูไม่เพียงพอ มีการโยกย้ายบ่อยเนื่องจากบุคลากรไม่ มีความผูกพันในพื้นที่ที่ตนเองอยู่ ครูที่ได้รับการบรรจุไม่ใช่บุคคลใน พื้นที่ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเดินทางแต่ละครั้งสูงมาก ทำให้วิ่งเต้นขอ ย้ายกลับภูมิลำเนา มีการขาดครูเป็นช่วง ๆ เป็นผลให้โรงเรียนต้องมีการพัฒนาครูใหม่เป็นประจำ ขาดความต่อเนื่องในการเรียนการสอน

ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

2.6 โครงการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ พบว่า มีโครงการหลากหลายตามบริบทของ พื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่จัดขึ้นทั่วไปในทุกโรงเรียนของพื้นที่ปกติ จะมีโครงการป้องกันภัย จากทุ่นระเบิดที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเกิดจากปัญหาความมั่นคงของชาติ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ การศึกษาส่วนใหญ่จึงเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสร้างให้เด็ก ตระหนักถึงความสำคัญของชาติมากขึ้น

“การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในเรื่องหลักสูตร เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเพราะตัวหลักสูตรเป็นช่องทางในการกล่อมเกลาคคน เนื่องจากธงในเขตพื้นที่นี้ สเปสปะ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องหลักสูตร ขณะนี้คนไทยไม่มีพิมพ์เขียวในการสร้างเด็ก แต่เป็น การใช้ความรู้สึกในการสร้างเด็ก ทำตามคำสั่งของนายเป็นครั้ง ๆ ผล คือ เด็กที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างสะเปะสะปะ จะกลายเป็นปัญหาความ มั่นคง ปัญหาความไม่ชัดเจนที่เกิดขึ้นจากการศึกษา จึงต้องใช้การจัด หลักสูตรเป็นแนวทางในการสร้าง”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริม ความมั่นคงของชาติโดยตรง ได้แก่ โครงการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โครงการการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัด สถานศึกษารองรับการศึกษาต่อของเด็กเชื้อชาติอื่น”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง ได้แก่ กิจกรรมการ
ป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด และทุกปีจะมีกิจกรรมการเข้าค่ายของ
นักเรียนในระดับมัธยมเพื่ออบรมเกี่ยวกับการรักชาติ ซึ่งทหารจะเป็น
ผู้เข้ามาดูแลในเรื่องนี้

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ด้านปัจจัยนำเข้า

การศึกษาปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยประเด็นที่สนใจ คือ ประวัติโรงเรียน ปรัชญา
วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ บุคลากร และนักเรียน ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ได้ศึกษาจากเอกสารของ
โรงเรียนและรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา พบว่าประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน มีภูมิหลังของการก่อตั้งโดยความร่วมมือของ
ชุมชนและวัด (2 โรง) และชุมชนและส่วนราชการระดับอำเภอ (2 โรง)

3.2 ปรัชญา ส่วนใหญ่เน้นเรื่องความรู้คู่คุณธรรม

3.3 วิสัยทัศน์ ส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการเรียนรู้

3.4 เป้าหมายส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
การเรียนรู้

3.5 พันธกิจ เน้นเรื่องการจัดการกับการสอนที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐาน
การศึกษา

3.6 บุคลากรเป็นไปตามโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรของต้นสังกัด ส่วนใหญ่จบ
การศึกษาระดับปริญญาตรีแต่มีสัดส่วนที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3.7 นักเรียน มีจำนวนเพศชายมากกว่า เพศหญิงส่วนใหญ่เป็นเด็กในท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนของทุกภาคไม่มีความแตกต่าง
จากสถานศึกษาทั่วไปมากนัก เนื่องจากระบุปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจแบบกว้าง
ครอบคลุมนโยบายจากส่วนกลาง ไม่ได้เจาะจงให้เกิดความแตกต่างตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัย
เห็นว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในจังหวัด
ชายแดนของประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องกำหนดให้มีปรัชญา วิสัยทัศน์
เป้าหมาย พันธกิจ และบุคลากรที่แตกต่างออกไปจากสถานศึกษาอื่นๆ ส่วนในเรื่องของประวัติ
ความเป็นมาและนักเรียนนั้น สถานศึกษาไม่อาจเปลี่ยนแปลงหรือคัดเลือกนักเรียนได้ จึงไม่นำมาใส่ใน
รูปแบบดังกล่าว

4. ด้านกระบวนการบริหาร

4.1 การจัดการบริหารโรงเรียน

4.1.1 การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีการสอดแทรกในเรื่องของความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นประชาธิปไตย ความมีคุณธรรม และการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมไว้ในเนื้อหาอยู่แล้ว ส่วนหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นจะเป็นการจัดกิจกรรมพัฒนา นักเรียน เช่น การเรียนรู้จากกรณีปัญหา การทัศนศึกษา เป็นต้น

“การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาจะยึดหลักสูตร แกนกลาง ส่วนหลักสูตรท้องถิ่นไม่ได้เน้น เพราะแค่สอนในหลักสูตร แกนกลางก็ไม่มีเวลาพอแล้ว ครูเราก็น้อยด้วย แต่การสอนก็จะ สอดแทรกเรื่องคุณธรรม ความรักชาติเข้าไปอยู่แล้วในวิชาต่างๆ”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดภาคเหนือ

“หลักสูตรท้องถิ่นไม่ชัดเจน จะใช้หลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก แล้วจะมีกิจกรรมเพิ่มเติมที่ส่งเสริมเรื่องประชาธิปไตย เช่น การเลือก หัวหน้าห้อง กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ประเพณีต่างๆ ก็จะจัดให้ นักเรียนในโรงเรียนเป็นระยะๆ”

ครูหัวหน้ากลุ่มสาระในจังหวัดภาคอีสาน

“พวกเรื่องความรักชาติ คุณธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความอดทน ความประหยัด มันก็สอดแทรกอยู่ในวิชาสังคมศึกษาที่ สอนอยู่ปกติแล้ว จึงคิดว่าถ้ามีการสอนเรื่องความมั่นคงอาจจะต้อง เน้นเพิ่มในกิจกรรมพัฒนานักเรียน”

ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในจังหวัดภาคใต้

“นักเรียนมีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ เนื่องจากปัญหาด้านภาษา และความพร้อมที่ต่างกัน ผู้ปกครองนักเรียนบางคนไม่มีความรู้ พอที่จะสอน ยิ่งเวลาสอบวัดผลกลางยังมีปัญหา บางคนทำไม่ทัน เพราะอ่านหนังสือยังไม่คล่อง”

ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน
ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“สำหรับปัญหาพิเศษที่ลงไปในการจัดการศึกษา คือชนกลุ่มน้อย ต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณชายแดนยังไม่รู้สึกว่าเขาเป็นพลเมืองไทย ยังไม่รัก ชาติไทยเท่าที่ควร ประกอบกับความลับสน หลงกระแสของ Child

Center ซึ่งเราสอนให้เด็กเป็นปัจเจกบุคคลมากกว่าความเป็นพลเมือง เด็กไม่รู้ภาษาไทย ไม่รู้วัฒนธรรมไทย เรื่องสำคัญ คือ ครูต้องถ่ายทอดความรู้ สร้างสำนึกของความเป็นไทย”

ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคเหนือ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการควรเน้นในเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีการสอดแทรกความเป็นพลเมืองในหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักชาติ รวมทั้งการประเมินผลที่ยืดหยุ่น เนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องภาษา

4.1.2 การบริหารงบประมาณ มีการจัดทำและเสนอของบประมาณตามกรอบของเขตพื้นที่การศึกษา มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครองนักเรียน และเงินสนับสนุนจากจังหวัด และจัดกิจกรรมหารายได้ต่างๆ โดยครูและนักเรียนและผู้ปกครองชุมชนร่วมกัน

“งบของโรงเรียนได้มาจากสพฐ. เป็นหลัก ถ้าเราอยากได้อะไรเพิ่มเติม อย่างสนามกีฬา เราก็ไปขอจากอบต.บ้าง จากจังหวัดบ้าง รวบรวมมา ลำพังเงินจากส่วนกลางอย่างเดียวไม่เพียงพอ”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดภาคเหนือ

“อุปกรณ์การเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์ บางอย่างก็ได้มาจากการบริจาคจากผู้ปกครองที่พอมีฐานะ แล้วก็มีหารายได้ของโรงเรียนด้วย ให้นักเรียนฝึกค้าขาย”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ปัญหางบประมาณน่าจะมึกันทุกโรงเรียนที่มีจำนวนเด็กน้อยไม่ใช่แค่โรงเรียนชายแดนหรือหอนอกครับ ในส่วนของโรงเรียนเราได้มีการปลูกผักเพื่อนำมาทำเป็นอาหารกลางวันให้เด็กด้วย ถ้าถามว่าโรงเรียนชายแดนต้องการงบเพิ่มเติม ผมว่าทุกโรงเรียนต้องการ แต่งบประมาณก็ยังไม่สำคัญเท่ากับต้องการครู”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานการเงินและการจัดการไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาทั่วไปของทุกโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหารที่จะดำเนินการของบสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานใกล้เคียง ผู้ปกครอง หรือหารายได้ด้วยตนเองจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่นักเรียนทำขึ้น

4.1.3 การบริหารงานบุคคล มีการสรรหาและคัดเลือกครูอัตราจ้างเพื่อเสริมครูประจำการซึ่งขาดในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยพิจารณาคุณสมบัติตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา การจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากการสอน พิจารณาตามความสนใจและความถนัด มีการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล เช่น จัดให้มีสหกรณ์ร้านค้า จัดให้มีการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ จัดให้อาหารกลางวันในราคาถูก จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรครู มีการประเมินผลการปฏิบัติตาม และให้บุคลากรครูมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจ

“ครูย้ายกันเร็วมาก เพราะเขาทนความไม่เจริญกันไม่ได้ มีน้อยคนที่ จะอยู่ยาว เพราะโรงเรียนอยู่แถวบ้าน ถ้าเขามีที่ดีกว่าเขาก็ต้อง อยากรไป บางวิชาที่ต้องช่วยกันสอนแทน ไม่มีครูทุกวิชาหรอก”

รองผู้อำนวยการในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

“การเป็นครูต่างถิ่นต่างแดน เราก็ไม่คุ้นเคย ทั้งภาษา อาหารการ กิน ความเป็นอยู่ มันไม่ใช่แบบเรา เรามาจากภาค นึง มาอยู่อีกภาคนึง เราก็อึดอัด อีกอย่างถ้าอยู่บ้านเราก็ประหยัดเยอะ ไม่ต้องเสียค่าเช่า บ้าน ถ้ามีโอกาสก็อยากรย้าย”

ครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผมเห็นครูหนุ่มๆสาวๆเข้ามาบรรจุกันแล้วสักพักก็ไป น่าเสียดาย บางคนสอนดีมาก ลูกก็ชอบ แต่เขาก็ย้ายกลับบ้าน แถวนี้อาจจะเสี่ยง เกินไป ครอบครัวของครูก็คงไม่ยอมให้มาอยู่ไกล คงเป็นห่วง เราก็ ต้องเข้าใจเขาในเรื่องนี้ด้วย”

ผู้ปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากขาดแคลนครูในแต่ละ รายวิชา รวมทั้งครูเองก็ไม่มีความสุขที่จะต้องอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การบริหารงานบุคคลใน โรงเรียนชายแดนอาจจะต้องมีแรงจูงใจเพิ่มเติมที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป รวมทั้งวิธีการเลือก บรรจุครู ควรคัดคนที่เป็นคนในท้องถิ่นมาบรรจุเพื่อลดปัญหาการย้ายกลับบ้าน และครูก็ต้อง ปรับตัวมาก เนื่องจากคุ้นเคยกับภาษาและวัฒนธรรมที่อยู่แล้ว

4.1.4 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่วนใหญ่มี การดำเนินงานสร้างความเข้าใจในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ เคเบิลทีวีท้องถิ่น สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น บริการชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดกิจกรรม การแสดง ดนตรีและนาฏศิลป์ของนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัย การให้

ใช้สถานที่ของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

“โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนหลายเรื่อง เช่น เวลาที่มีกิจกรรมอะไรก็ให้ใช้สถานที่ จัดเด็กให้ไปแสดงในงานต่างๆ ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งสองทาง เพราะชุมชนก็จะรู้จักโรงเรียนด้วย”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“การให้ความรู้กับชาวบ้าน เช่น สุขอนามัย โรคติดต่อ เราก็บอกผ่านนักเรียน ไปถึงผู้ปกครอง ถ้าช่วยไหนมีโรคติดต่อหนักมาก ก็เรียกคุยกับชุมชน ผู้ปกครอง ให้ช่วยกันป้องกันแก้ไข”

ครูโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“เรามีการประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุ ทวี ใบบลิ้ว เพื่อให้ชุมชนรู้จักโรงเรียน ถ้าไม่ทำแบบนี้เราก็ไม่ได้นักเรียน เขาก็ไปเรียนในเมืองหมด ซึ่งจริงๆ แล้วเด็กควรเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทาง เราก็ต้องสร้างความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนเราดี”

รองผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปได้ว่า โรงเรียนมีการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนผ่านกิจกรรมบริการชุมชนต่างๆ การประชาสัมพันธ์ ซึ่งในประเด็นนี้อาจจะยังไม่ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนและชุมชนเพียงพอ หากโรงเรียนสามารถบริหารให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้ในหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างอาชีพ การเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดหลักสูตร วางแผนการจัดการเรียนการสอน หรือการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคย น่าจะทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นของชุมชนมากขึ้น

4.1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน มีการจัดทำสำมะโนนักเรียน โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบสำรวจจำนวนนักเรียน ที่จะต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์ การรับนักเรียน ส่วนใหญ่จะรับเด็กจากศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เพื่อลดปัญหาเรื่องการฟังภาษาไทยกลาง การจัดกิจกรรม มีการจัดกิจกรรมนักเรียนให้นักเรียนได้การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและความมีระเบียบวินัย ความมีคุณธรรม การประกอบอาชีพ ตลอดจนสุขภาพอนามัย

“โรงเรียนจะทำการสำรวจนักเรียนในชุมชนที่มีอายุพร้อมเข้าเรียนแต่บางบ้านไม่ได้ไปแจ้งไว้ เราก็ไม่รู้ อันนี้เป็นเรื่องที่ต้องกำชับคนในชุมชนว่า ถ้ามีลูกก็ไปแจ้งเกิดด้วย”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“นักเรียนของเราส่วนใหญ่มาจากศูนย์เด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล กลุ่มนี้จะมีปัญหาเรื่องภาษาน้อยกว่า เพราะได้รับการสอนการฝึกมาบ้างแล้ว ถ้าเป็นเด็กที่ไม่เคยผ่านโรงเรียนมาเลย เขาจะอ่อนมาก”

ครูโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“กิจกรรมที่เราเน้นจะเป็นเรื่องสุขอนามัยในชุมชน การฝึกอาชีพ ส่วนเรื่องอื่นๆ ก็พอมีบ้างอย่างเวลาเรื่องตั้งก็พาเด็กไปเดินรณรงค์ เรื่องคุณธรรมก็บรรยายวินัยเราได้สอดแทรกอยู่ในการสอนทุกวันอยู่แล้ว”

ครูโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนยังคงเป็นเรื่องทั่วไปที่สถานศึกษาอื่นๆ ปฏิบัติกันมาซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดชายแดนน่าจะจะมีเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยเน้นในการส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของชาติได้

4.1.6 การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่โรงเรียนมีอาคารถาวร อาคารอเนกประสงค์ ซึ่งต้องปรับปรุงซ่อมแซม ห้องเรียนเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน ส่วนห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตามชุมชนได้เข้ามามีส่วนในการปรับปรุงซ่อมแซมและรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วย

“อาคารสถานที่เพียงพอ เพียงแต่มีชำรุด ผุพังบ้างไปตามเวลา แต่เราก็ใช้วิธีให้คนในชุมชนมาช่วยซ่อมแซม ส่วนใหญ่ลูกเขาก็เรียนอยู่นี่ เขาก็เต็มใจช่วยเรา มาทาสี มาซ่อมหลังคา ส่วนนี้เราไม่คิดว่าเป็นปัญหา”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“อยากให้โรงเรียนมีห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ที่ดีๆ แต่ติดปัญหาว่าตอนนี้จำนวนครูเองก็ไม่พอ ถ้ามีห้องมาเพิ่ม ใครจะดูแล ใครจะช่วยสอน เรื่องชำรุดซ่อมแซมเราทำกันเองได้ ครูการงาน ครูผู้ช่วยของโรงเรียนช่วยกัน”

ครูในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ถ้าครูใหญ่บอกว่าตรงนี้พังตรงนี้ต้องซ่อม เราก็รวมกลุ่มกันไปช่วยตอกตะปู มุงหลังคา ผมเองก็ไปช่วยบ่อย บางทีครูก็บอกผ่านลูกชายมาว่าตรงนี้เสียนะ อะไรช่วยได้ก็ช่วยกันไป”

ผู้ปกครองในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า การบริหารอาคารสถานที่ไม่ใช่ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนชายแดน เนื่องจากมีความเพียงพอ และหากชำรุดก็ไม่ต้องของบประมาณเพิ่มเติมเพราะคนในชุมชนร่วมมือกันซ่อมแซมได้

4.1.7 การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีการพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา แต่ยังคงขาดอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งยังคงมีไม่เพียงพอ รวมทั้งบุคลากรที่จะดูแลรับผิดชอบทั้งด้านการสอนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ ผ่านเทคโนโลยี

“เรื่องเทคโนโลยีนี้สำคัญมากเพราะเด็กสนใจ แต่บางโรงเรียนเราเข้าไม่ถึง ที่ไกลๆ ยังไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ขึ้นไปบนเขา ก็เข้าระบบอะไรไม่ได้”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“ครูเราอยากได้คอมพิวเตอร์ให้เด็กเรียน เพราะมีไม่พอ แค่อของครูกันเองก็แย่งกันใช้แล้ว ถ้ามีงบประมาณในส่วนนี้มาเพิ่มน่าจะดี เพราะตอนนี้มีคนสอน แต่ไม่มีคอมพิวเตอร์”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“โอกาสที่นักเรียนจะได้เรียนผ่านเทคโนโลยีน้อยมาก การสอนในบทเรียนแทบจะไม่มีเวลาด้วย อีกอย่างพวกเรื่องไฟฟ้า เรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตเป็นข้อจำกัด มีโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมที่พอจะสะดวก เราเปิดให้เด็กดูได้ตลอด”

ครูในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในจังหวัดชายแดนยังคงค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากโรงเรียนในจังหวัดชายแดนยังติดขัดในเรื่องไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต อีกทั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ก็ขาดแคลน อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือครู หากมีอุปกรณ์ครบแต่ไม่มีครูก็ไม่มีประโยชน์

4.1.8 การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ส่วนใหญ่กิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติจะสอดแทรกอยู่ในหลักสูตรแกนกลางวิชาสังคมศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น บางส่วน การจัดการเรียนจะเน้นความเสมอภาคในโอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทยท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ การจัดให้มีสวัสดิการและประโยชน์แก่กุลที่นอกเหนือไปจากระเบียบของทางราชการ การจัดให้มีการแนะนำแนวในการประกอบอาชีพ

“เรื่องความมั่นคงของชาติมีความสำคัญ แต่ว่าโรงเรียนยังไม่ได้ปลูกฝังให้เด็กมากเท่าที่ควร จะสอดแทรกอยู่ในหลักสูตรวิชาต่างๆ ซึ่งไม่น่าพอ มันต้องดึงออกมาให้เห็นว่านักเรียนต้องทำยังไงบ้าง ต้องประพฤติตัวอย่างไร ให้มันชัดเจนไป”

ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ต้องปลูกฝังนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อาจจะต้องมีกลุ่มงานที่รับผิดชอบในส่วนนี้เลย สร้างความสามัคคี ลดความแตกแยก บางทีมาจากคนละหมู่บ้านมาเรียนห้องเดียวกันก็ทะเลาะกัน ทะเลาะตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ เราต้องเอาคนกลุ่มนี้แหละมาสร้างความเข้าใจใหม่”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“บุคลากรเองก็สำคัญ พอมาอยู่โรงเรียนนี้ ก็ต้องรู้ว่าปัญหาคืออะไร พร้อมปรับตัว อาจจะต้องมีการอบรมสร้างความเข้าใจ เพราะเขาจะเจอกับสิ่งที่ไม่เหมือนกับโรงเรียนทั่วไปเจอ ถ้าไม่ทำความเข้าใจดีดี ไม่ให้สวัสดิการดีดี เขาก็ไม่อยู่กับเราแน่นอน

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

“ผมว่าสิ่งที่ทำให้เกิดความมั่นคงของชาติได้ต้องเริ่มจากความมั่นคงในครอบครัว ในชุมชนก่อน ถ้าสถาบันเล็กๆไม่เข้มแข็ง อย่าหวังว่าสถาบันชาติจะดีได้ เราต้องทำให้เขารู้หน้าที่ มีอาชีพเลี้ยงตัวเองเลี้ยงครอบครัว ถ้าทุกคนมีความสุข ก็ไม่มีใครอยากไปสร้างปัญหาอื่นให้ชาติหรอก”

ครูโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความมั่นคงของชาติในโรงเรียนยังเป็นเพียงการสอดแทรกอยู่ในวิชาหรือกิจกรรมทั่วไปที่ไม่ได้มีความเฉพาะเจาะจงในการสร้างคุณลักษณะของนักเรียนที่จะผลิออกไปให้เป็นพลเมืองที่ไม่สร้างให้เกิดความไม่มั่นคงของชาติ ดังนั้น การบริหารในส่วนนี้จะต้องส่งเสริมให้มีกลุ่มงานหรือครูที่รับผิดชอบส่วนนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญของการสร้างความมั่นคงของชาติในโรงเรียนตามจังหวัดชายแดนอย่างจริงจัง

4.2 หน้าที่การบริหาร

4.2.1 การวางแผน โรงเรียนทุกแห่งมีการจัดจำแนกกลยุทธ์แผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปี

“มีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี คณะทำงานมีหัวหน้างานในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง นักเรียน”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“ธรรมนูญโรงเรียน แผนกลยุทธ์ แผนงานต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากคนในโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสถานศึกษา”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนจะสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง และนักเรียน จัดตั้งคณะทำงาน มีการประชุมกันแล้วประกาศออกมา แต่ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้มีส่วนร่วมเท่าที่ควร จะเน้นที่ดูพฤติกรรมนักเรียนและครูมากกว่า คนในชุมชนค่อนข้างการศึกษาน้อย เขาจะมาช่วยไม่ได้มาก ไม่เหมือนโรงเรียนในเมืองใหญ่”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า การวางแผนของโรงเรียนจะเริ่มจากการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนต่างๆ ซึ่งเป็นการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนกับตัวแทนชุมชน อย่างไรก็ตาม บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาก็ยังไม่ได้มีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร สังเกตได้จากหลักสูตรหรือกิจกรรมในท้องถิ่นก็ยังไม่โดดเด่น ดังนั้น การวางแผนอาจจะต้องใช้การสัมภาษณ์พูดคุยกับคนในชุมชนอย่างกว้างขวางก่อนที่จะสรุปออกมาเป็นธรรมนูญโรงเรียน

4.2.2 การจัดองค์การ มีการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนโดยการแบ่งงานอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่แบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

“โครงสร้างมี 5 กลุ่ม คือ กลุ่มอำนาจการ กลุ่มบุคลากร กลุ่มวิชาการ กลุ่มนโยบายและแผน และกลุ่มกิจการนักเรียน แต่ละกลุ่มให้ครูเลือกตามความเหมาะสมและสมัครใจ ถ้ามีงานเฉพาะกิจขึ้นมา อย่างงานวันเฉลิมฯ เราก็ตั้งคณะกรรมการต่างหากมา ปัญหาคือครูบางคนที่ทำงานเก่งๆ ก็จะได้รับงานเยอะ บางคนไม่ทำก็ไม่มาช่วยเลย งานเลยกระจุกตัวอยู่กับบางคน”

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“โรงเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่มงานเหมือนทั่วไป มีบริหารทั่วไป วิชาการ บุคคล บริหารงบประมาณ”

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“มี 4 กลุ่มงาน มีหัวหน้าสายชั้นแต่ละระดับ หัวกลุ่ม 8 ภาระ การจัดบุคลากรดูตามความถนัดและต้องสมัครใจด้วย”

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“แบ่งหน้าที่ตามพรบ. 4 ด้านแต่ว่าจะมีงานย่อยๆ แบ่งออกมาอีก เช่น หัวหน้าสายชั้น ในส่วนตัวคิดว่ามี 6 งานน่าจะกระจายงาน มากกว่า การจัดบุคลากรเข้าแต่ละกลุ่มจะดูความรู้ความสามารถ ถ้า เกิดว่าไม่มีคนจริงๆ ก็ต้องขอคนผ่านไปที่สำนักงานเขตพื้นที่ ปัญหาที่ พบคือโรงเรียนไม่มีสิทธิ์เลือกคนหรือระบุตำแหน่งที่ต้องการ”

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า การจัดองค์การเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แบ่งงานเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคลากร และฝ่ายบริหารงานทั่วไป อย่างไรก็ตาม บุคลากรค่อนข้างน้อยจึงส่งผลให้ภาระงานของบุคลากรมากตามไปด้วย ดังนั้น หากสถานศึกษามี สิทธิ์ในการขอบุคลากรหรือครูจากสำนักงานเขตพื้นที่หรือโรงเรียนใกล้เคียงมาให้ความช่วยเหลือในส่วนที่ สถานศึกษาขาดแคลน น่าจะช่วยให้การดำเนินงานด้านต่างๆ สะดวกและคล่องตัวมากขึ้น

4.2.3 การอำนวยการ ส่วนใหญ่ส่งเสริมการปฏิบัติงานในบรรยากาศแบบเปิด มีลักษณะแบบเป็นกันเอง ร่วมกันทำงานในลักษณะทีมงาน และจัดหาสิ่งสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของบุคลากร

“โรงเรียนจะส่งเสริมครูในทุกด้านให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“พยายามสร้างแรงจูงใจให้ครูทำงาน ส่งเสริมในทุกด้านที่ครูและ ชุมชนต้องการ เราต้องพยายามรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สร้าง เครื่องช่วยเยอะๆ เพราะเวลาต้องการอะไรก็จะง่ายขึ้น ระดมทุนมาได้ จากหลายฝ่าย”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผมเน้นให้ครูทำงานเป็นทีม กล้าแสดงความคิดเห็น ปรีกษา
แนะนำกันได้ ผมก็คอยให้กำลังใจเขาตลอด กระตุ้นให้เขาทำผลงาน
จะได้มีรายได้เพิ่มเติม อยากให้บุคลากรทุกคนพัฒนา เราต้องเน้นการ
สื่อสารกันให้มาก”

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ลักษณะการทำงานที่นี้จะเปิดโอกาสมาก ให้ครูได้ทำอย่าง
อยากทำเต็มที่ ให้เขาคิดเอง วางแผนเอง ตัดสินใจเอง บรรยากาศเรา
จะเหมือนครอบครัว พี่สอนน้อง อบอุ่นมาก คิดว่าสิ่งเหล่านี้แหละที่
จะทำให้ครูอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ก็จะมี
สวัสดิการเพิ่มเติมอย่างสหกรณ์ เงินกู้ บ้านพักครู การตรวจสุขภาพ
ประจำปีให้”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า การอำนวยการจะเน้นการเสริมแรงและให้กำลังใจกับครูในโรงเรียนตาม
ความสามารถของผู้บริหารรายบุคคล แต่ไม่ได้มีการส่งเสริมอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานต้นสังกัด
ที่ควรมีข้อกำหนดให้โรงเรียนในเขตพื้นที่ชายแดนมีสวัสดิการหรือข้อกำหนดที่แตกต่างกว่าโรงเรียน
อื่นทั่วไป เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4.2.4 การควบคุม ส่วนใหญ่กำกับและติดตามการปฏิบัติงานในลักษณะของ
การนิเทศงาน นิเทศการสอน และให้จัดทำรายงานการปฏิบัติงาน

“วิธีการของเราจะให้ครูรายงานไปที่หัวหน้าวิชาการ หัวหน้ากลุ่ม
รองๆ แล้วยกมอ. ซึ่งครูเองจะต้องประเมินตนเองด้วย แล้วผู้บริหารจะนำ
ผลการประเมินมาคุยกันในที่ประชุม”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ

“โรงเรียนจะนิเทศติดตามโดยกรรมการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ
หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย ดูว่าครูปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
หรือไม่ ถ้ามีปัญหาอะไรจะได้แก้ไขทันที”

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“การกำกับติดตามการทำงานใช้การประชุมชี้แจง การนิเทศ สังเกตการณ์
และจากรายงานการประเมินตนเอง แล้วยนำมาพัฒนาปรับปรุง”

ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคตะวันตก

สรุปได้ว่า การควบคุมมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผ่านการนิเทศโดยครูที่อยู่ในตำแหน่งสูงกว่า รวมทั้งการประเมินตนเองผ่านรายงานการประเมินตนเอง อย่างไรก็ตามเกณฑ์การประเมินอาจจะต้องพิจารณาในส่วนของความสะดวกหรือคล่องตัวในการทำงานบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดน เนื่องจากครูที่อยู่ในโรงเรียนลักษณะนี้อาจมีปัญหาที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น การประเมินอาจต้องมีความเฉพาะเจาะจงตามแต่ละบริบทและยึดหยุ่นพอสมควร

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอน รวม 94 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 95.75 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 3.3 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน

ตอนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งอายุ อายุราชการ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงเรียน และจังหวัด โดยปรากฏผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งปัจจุบัน		
- ผู้บริหารสถานศึกษา	47	52.22
- ครูปฏิบัติหน้าที่สอน	43	47.78
รวม	90	100
อายุปัจจุบัน		
31-35 ปี	9	10.00
36-40 ปี	11	12.22
41-45 ปี	17	18.84
46-50 ปี	30	33.33
51 ปีขึ้นไป	35	25.56
รวม	90	100
โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด		
- เชียงราย	3	12.50
- สงขลา	3	12.50

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
- ศรีสะเกษ	15	62.50
- กาญจนบุรี	3	12.50
รวม	24	100

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแห่งนี้อยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 35.56 และส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษมากที่สุด จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.50

ตอนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น

ในการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีประเด็นครอบคลุมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและข้อมูลป้อนกลับ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า (N=90)

รายการ	สภาพการจัดการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า				
	ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ทิศทางในการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อม	3.95	1.39	4.33	.88	2.18*
2. วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติและปรัชญาทางการศึกษา	4.17	1.23	4.46	.76	3.28*
3. เป้าหมายในการจัดการศึกษาครอบคลุมกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ	3.80	.79	4.10	.66	2.76*
4. เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีความเหมาะสมและชัดเจน	4.40	.89	4.47	.93	2.60*
5. มีการกำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่และขอบข่ายภารกิจได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม	3.98	.96	4.12	.71	1.98*
6. มีการสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ รับทราบ	3.60	1.10	4.16	.55	2.45*

รายการ	สภาพการจัดการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า				
	ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
7. มีกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม	3.78	.95	4.00	.78	2.80*
8. มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	4.20	.62	4.42	.92	3.83*
9. มีการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาอย่างชัดเจน	4.10	.76	4.22	.91	1.99*
10. มีกระบวนการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาที่เหมาะสมและเท่าเทียมกัน	4.29	.70	4.40	.71	2.11*
11. การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ความมั่นคงของชาติตามแนวคิดพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ	4.34	.82	4.51	.67	3.24*
12. การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ทั้งจากการกำหนดนโยบาย การสอดแทรกในการเรียนการสอนหรือกิจกรรมส่งเสริม	4.24	.86	4.72	.91	6.73*
13. ค่านิยมของสถานศึกษายึดถือและตระหนักถึงความมั่นคงของชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด	4.18	.90	4.67	.92	6.74*
14. สถานศึกษามีวิธีการปลูกฝังค่านิยมด้านความมั่นคงของชาติอย่างชัดเจน	4.35	.93	4.50	.84	2.82*
15. มีแผนงานและโครงการในการใช้งบประมาณเกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.75	.76	4.34	.90	8.45*
16. มีงบประมาณสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติจากหน่วยงานอื่นๆ	3.62	.81	4.25	.89	9.23*
ผลรวมด้านปัจจัยนำเข้า	4.04	0.90	4.35	0.81	3.95*

* P <.05

จากตารางที่ 4.3 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมพบว่าสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) และความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.35) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t=3.95) และหากพิจารณารายชื่อ พบว่า ปัจจุบันปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก และความคาดหวังด้านปัจจัยนำเข้าส่วนใหญ่อยู่ใน

ระดับมาก ยกเว้นข้อ 12 การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติทั้งจากการกำหนดนโยบาย การสอดแทรกในการเรียนการสอน หรือกิจกรรมส่งเสริมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาจากข้อ 13 ค่านิยมของสถานศึกษายึดถือและตระหนักถึงความมั่นคงของชาติและเป้าหมายสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ข้อ 11 การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ความมั่นคงของชาติตามแนวพระราชดำริสและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) และข้อ 14 สถานศึกษามีวิธีการปลูกฝังค่านิยมด้านความมั่นคงของชาติอย่างชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เรียงตามลำดับ ส่วนที่มีความคาดหวังด้านปัจจัยนำเข้าเป็นลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 7 มีกระบวนการคัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) นอกจากนี้ทุกข้อมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานวิชาการ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(1) ด้านการบริหารงานวิชาการ					
1	การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนคำนึงถึงความต้องการของชุมชน ความสนใจของนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.76	.79	4.48	.60	10.92*
2	การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนคำนึงถึงความต้องการของชุมชน ความสนใจของนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.48	1.49	4.46	.76	6.64*
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีส่วนสัมพันธ์กับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ	3.57	.98	4.53	.77	8.93*
4	การจัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยม ทศนคติ และวัฒนธรรมไทย	4.10	.80	4.69	.53	7.86*
5	การจัดแผนการเรียนมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในชุมชน	4.02	.79	4.62	.59	9.25*
6	การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับด้านลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา	4.11	.87	4.59	.71	6.53*
7	การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียนในระดับประถมศึกษา	3.73	1.04	4.57	.66	8.46*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
8	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ	3.73	.91	4.60	.63	9.60*
9	การสอนในชั้นเรียนมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับนักเรียน	4.48	.71	4.78	.56	4.01*
10	การปฐมนิเทศครู อาจารย์ใหม่ของโรงเรียน มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ และบทบาทของครู อาจารย์ในการเสริมสร้างความมั่นคง	3.67	1.01	4.53	.71	7.92*
11	การจัดทำแผนการสอนของครู แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.43	.99	4.48	.74	10.54*
12	ฝ่ายวิชาการมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านการเรียนการสอนของครูอาจารย์	3.94	.77	4.72	.50	11.07*
13	การจัดส่งครู อาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.38	1.09	4.79	3.19	4.04*
14	การนิเทศการสอนของครู อาจารย์โดยผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้เทศมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	3.76	.93	4.58	.64	8.07*
15	สื่อการสอนของโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการใช้ของครู อาจารย์	2.99	.91	4.51	.77	12.90*
16	สื่อการสอนของโรงเรียนมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา	3.20	.69	4.52	.69	13.43*
17	ครูอาจารย์ของโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสม	3.47	.78	4.50	.69	11.14*
18	ครู อาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน	3.69	.73	4.66	.56	12.23*
19	เอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมีเพียงพอต่อความต้องการของครู อาจารย์	2.86	.89	4.44	.74	14.86*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
20	การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่มีในโรงเรียนหรือมีอยู่ในชุมชนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของครู อาจารย์	3.29	.82	4.47	.66	12.04*
21	การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.08	.69	4.70	.51	8.90*
22	การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ มีการนำพฤติกรรมของนักเรียนมาประกอบผลการประเมินด้วย	3.57	.86	4.51	.64	12.66*
23	การจัดให้มีคลังข้อสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมอีกในอนาคต	2.89	.95	4.37	.71	14.42*
24	ครู อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	3.76	.66	4.74	.47	13.35*
25	การจัดฝึกอบรม พัฒนาครู อาจารย์ ให้มีความรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระเบียบ วิธีการปฏิบัติ	3.68	.80	4.68	.59	10.94*
	ผลรวมด้านการบริหารงานวิชาการ	3.62	.51	4.59	.43	17.44*

* P <.05

จากตารางที่ 4.4 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมพบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.62) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.59) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test =17.44 แยกพิจารณารายข้อพบว่า ปัจจุบันมีการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.63-4.48 สำหรับข้อ 19, ข้อ 23, ข้อ 15, ข้อ 16, ข้อ 20, ข้อ 13, ข้อ 11, ข้อ 17 และข้อ 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้งานวิชาการที่ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 9 การสอนในชั้นเรียนมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมาคือ ข้อ 6 การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมด้านลักษณะธรรมชาติของผู้เรียน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และข้อ 4 การจัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยม ทักษะคนดี และวัฒนธรรมไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คือ ข้อ 19 เอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมีเพียงพอต่อความต้องการของครู อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86

ส่วนความคาดหวังส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรที่จะปฏิบัติให้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.37-4.79 สำหรับข้อ 23 ข้อ 19 ข้อ 20 และข้อ 11 มีความคาดหวังให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.37-4.48 (เรียงตามลำดับน้อยไปมาก) โดยงานวิชาการที่คาดหวังจะให้ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 13 การจัดส่งครู อาจารย์เข้ารับการอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 รองลงมาคือ ข้อ 9 การสอนในชั้นเรียนมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และข้อ 24 ครู อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 23 การจัดให้มีคลังข้อสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อสามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมอีกในอนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นพบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงบประมาณ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(2) ด้านการบริหารงบประมาณ					
1	โรงเรียนสอดแทรกเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติในการจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียน	3.23	.96	4.41	.63	12.29*
2	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้งานประจำและกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.20	.95	4.33	.68	11.68*
3	โรงเรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน	3.19	1.05	4.35	.69	11.47*
4	โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ	3.75	.86	4.55	.69	9.66*
5	โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.15	1.08	4.27	.83	11.93*
6	โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน	4.13	.78	4.67	.54	6.99*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
7	โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคง	2.33	1.01	4.36	.88	15.67*
	ผลรวมด้านการบริหารงบประมาณ	3.28	.69	4.42	.55	16.05*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.5 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) แต่ความคาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หากพิจารณารายข้อพบว่า งานบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมาคือ ข้อ 4 โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และข้อ 1 โรงเรียนสอดแทรกเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติในการจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 7 โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33

ส่วนความคาดหวังเพื่อพิจารณารายข้อพบว่า งานการบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียนที่ควรจะมีปฏิบัติมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมาคือ ข้อ 4 โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และข้อ 1 โรงเรียนสอดแทรกเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติในการจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะมีปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นพบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานบุคคล)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(3) ด้านการบริหารงานบุคคล					
1	โรงเรียนจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และความต้องการในตำแหน่งงานทั้งงานประจำและงานส่งเสริมความมั่นคง	3.54	.91	4.51	.79	12.78*
2	โรงเรียนจัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงานโครงการหรือปฏิบัติงานระยะสั้น	2.76	1.10	3.95	1.11	11.98*
3	โรงเรียนจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนประจำ ผู้สอนบางเวลา วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ	3.41	1.03	4.42	.87	9.81*
4	โรงเรียนกำหนดแหล่งสรรหาบุคคลากร และประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	2.66	1.09	3.97	1.05	11.62*
5	การคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนพิจารณาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญ ให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ	3.90	.93	4.60	.68	8.31*
6	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ	4.31	.90	4.78	.47	5.78*
7	โรงเรียนจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอนโดยพิจารณาจากความถนัดและความสนใจ	4.26	.73	4.74	.46	7.45*
8	การจัดการด้านเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับบุคลากรของโรงเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็ว	3.95	.94	4.74	.53	8.50*
9	สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของบุคลากรที่จะได้รับจากรัฐ มีความเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลในพื้นที่ปกติ	4.40	1.17	4.45	.82	10.76*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
10	การจัดสวัสดิการ การตรวจสุขภาพประจำปี	4.30	5.27	4.63	.69	3.63*
11	การสำรวจความต้องการจำเป็นเพื่อจัดทำแผนการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร	3.49	.82	4.62	.59	12.69*
12	โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและความต้องการของสังคมและชุมชนบริเวณชายแดน	3.54	.79	4.47	.67	11.25*
13	การพัฒนาทัศนคติในการทำงานเป็นทีมให้กับครูและผู้เกี่ยวข้อง	3.89	.74	4.68	.52	10.09*
14	การส่งเสริมและการสนับสนุนให้บุคลากรโรงเรียนเข้าร่วมโครงการและ/หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.62	.90	4.55	.69	11.13*
15	การจัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในการพัฒนา การมอบหมายงาน และการพิจารณาความดีความชอบ	3.80	.88	4.73	.49	9.09*
16	การสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมการตัดสินใจในงาน	4.08	.86	4.69	.53	7.34*
	ผลรวมด้านการบริหารงานบุคคล	3.67	.60	4.53	.46	13.01*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.6 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมพบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าการทดสอบ t-test = 13.01

หากพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันมีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.54-4.31 สำหรับข้อ 4, ข้อ 2, ข้อ 3, และข้อ 11 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.66-3.49 (เรียงตามลำดับน้อยไปหามาก)

ทั้งนี้งานบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบ ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมาคือ ข้อ 10

การจัดสวัสดิการ การตรวจสุขภาพประจำปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และ ข้อ 7 โรงเรียนจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอน โดยพิจารณาความถนัดและความสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.26 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4 โรงเรียนกำหนดแหล่งการสรรหาและประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีค่าเฉลี่ยกับ 2.66

ส่วนความคาดหวัง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรที่จะปฏิบัติให้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-4.78 สำหรับข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 9 และข้อ 12 มีความสอดคล้องให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.95-4.47 (เรียงตามลำดับน้อยไปมาก) โดยด้านบริหารบุคคลที่คาดหวังจะให้ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบ ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาคือ ข้อ 7 โรงเรียนจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอน โดยพิจารณาจากความถนัดและความสนใจ กับข้อ 8 การจัดการด้านเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับบุคลากรของโรงเรียนเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และข้อ 15 การจัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในการพัฒนา การมอบหมายงาน และการพิจารณาความดีความชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 2 โรงเรียนจัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงานโครงการหรือปฏิบัติงานระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็น พบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับ สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(4) ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม					
1	การสร้างอาคารสถานที่ของโรงเรียนคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพชุมชน	3.92	.76	4.63	.57	9.77*
2	โรงเรียนมีแผนแม่บทเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เช่น ปัจจุบันมีกี่อาคาร และถ้าจะสร้างอาคารในอนาคต จะสร้างตรงไหน เป็นต้น	3.71	.81	4.62	.59	11.90*
3	การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตาม	4.34	.76	4.68	.54	4.52*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	ความต้องการของชุมชน					
4	โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างชัดเจน	4.03	.90	4.66	.62	7.11*
5	โรงเรียนมีระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน	3.98	.95	4.70	.57	7.50*
6	นักเรียนสามารถที่จะเข้ามาใช้สถานที่ของโรงเรียนได้สะดวก แม้จะเป็นวันหยุดราชการ	4.24	.86	4.61	.63	4.91*
7	การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน	4.13	.82	4.73	.47	8.06*
8	โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	3.67	.99	4.69	.55	11.12*
9	งบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอ	2.39	1.08	4.60	.71	16.53*
	ผลรวมด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	3.83	.55	4.66	.44	15.38*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.7 สภาพการจัดการศึกษาในสภาพศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 15.38

หากพิจารณารายข้อพบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ข้อ 3 การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 รองลงมา คือ ข้อ 6 นักเรียนสามารถที่จะเข้ามาใช้สถานที่ของโรงเรียนได้สะดวก แม้จะเป็นวันหยุดราชการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และข้อ 7 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือข้อ 9 งบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ที่ควรจะเป็นปฏิบัติมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 7 การจัดการสภาพแวดล้อมของ

โรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมาคือ ข้อ 5 โรงเรียนมีระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และข้อ 8 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรนะปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 9 งบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวัง ที่ควรจะเป็นพบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสถานที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(5) ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา					
1	โรงเรียนมีแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน	3.32	1.00	4.59	.63	12.78*
2	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	3.86	.86	4.69	.51	10.30*
3	ครู อาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า	3.58	.85	4.69	.51	12.92*
4	ครู อาจารย์สามารถนำข้อมูลต่างๆ จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างดี	3.50	.75	3.64	.53	12.74*
5	ระบบ INTERNET ของโรงเรียนมีความเร็วเหมาะสมกับการใช้งาน	2.76	1.17	4.68	.68	14.39*
6	ระบบ INTERNET ของโรงเรียนสามารถบริการครู อาจารย์ และบุคลากรของโรงเรียนอย่างเพียงพอ	2.51	1.16	4.16	.71	15.76*
7	การจัดระบบเครือข่าย (LAN) ภายใน	2.34	1.17	4.55	.77	15.50*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	โรงเรียนทั่วถึง และเหมาะสมกับการใช้งาน					
8	การจัดระบบเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภายใน (LAN) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด	2.31	1.17	.4.54	.73	14.54*
9	ข้อมูลสารสนเทศของระบบเครือข่าย (LAN) เป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ในการใช้เพื่อการเรียนการสอน	2.97	1.29	4.59	.65	11.65*
10	โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอเหมาะสมตามความต้องการ	2.30	1.16	4.60	.77	16.16*
11	โรงเรียนจัดระบบควบคุมการใช้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนเป็นอย่างดี	3.46	.88	4.67	.63	13.80*
	ผลรวมด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	2.99	.70	4.62	.54	18.96*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.8 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 18.96

การพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 2 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 รองลงมาคือ ข้อ 3 ครูอาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และข้อ 4 ครูอาจารย์สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 10 โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอเหมาะสมตามความต้องการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30

ส่วนความคาดหวัง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ควรจะเป็นปฏิบัติมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 2 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนมีโครงสร้าง

การบริหารและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน กับข้อ 3 ครูอาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 รองลงมาคือข้อ 5 ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนมีความเร็วเหมาะสมกับการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และข้อ 11 โรงเรียนจัดระบบควบคุมการใช้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะมีปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดกับข้อ 8 การจัดระบบเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภายใน (LAN) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นพบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(6) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน					
1	การเก็บสถิติข้อมูลการเคลื่อนย้ายของประชากรเข้ามาในพื้นที่บริการของโรงเรียน ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมายมีการปฏิบัติสม่ำเสมอ	3.30	1.05	4.34	.76	10.57*
2	โรงเรียนสามารถรับนักเรียนในแต่ละปี การศึกษาแม้ว่าไม่มีทะเบียนถูกต้อง	3.82	1.17	4.30	.99	4.40*
3	การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย	4.08	.76	4.67	.54	8.06*
4	การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทย	4.08	.75	4.67	.66	8.64*
5	การเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น	4.36	.72	4.77	.47	6.45*
6	การดูแลประพฤตินักเรียนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมไทย	4.22	.71	4.77	.47	8.37*
7	การจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนอย่างเพียงพอ ทั่วถึง	3.03	1.13	4.53	.86	12.07*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
8	การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความ มั่นคงในแต่ละภาคเรียน	3.24	.95	4.48	.77	12.36*
9	การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนทุกคน อย่างสม่ำเสมอ	3.91	.83	4.67	.61	9.59*
10	การจัดสวัสดิการอาหารกลางวันสำหรับ นักเรียนของโรงเรียน สามารถจัดได้อย่างทั่วถึง และเพียงพอ	3.30	1.13	4.68	.65	12.17*
11	การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างอาชีพให้ นักเรียน	3.12	.91	4.54	.70	13.27*
12	จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้าน การศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม	3.61	.83	4.63	.60	12.20*
	ผลรวมด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	3.68	.56	4.59	.50	16.27*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.9 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงาน
กิจการนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.68$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ $t\text{-test} = 16.27$

หากพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีการปฏิบัติในปัจจุบันอยู่ในระดับ
มาก เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 5 การเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย
เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมา คือ ข้อ 6 การดู
ความประพฤติของนักเรียนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และ ข้อ
3 การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนลำดับสุดท้ายที่
ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7 การจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนอย่าง
เพียงพอทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ส่วนความคาดหวัง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า งานบริหารงาน
กิจการนักเรียนที่ควรจะมีปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 5 การเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้
นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น กับข้อ 6 การดูความ
ประพฤติของนักเรียนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 รองลงมาคือ
ข้อ 10 การจัดสวัสดิการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนของโรงเรียน สามารถจัดได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และข้อ 3 การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย ข้อ 4 การจัด

กิจกรรมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทย กับข้อ 9 การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะมีปฏิบัติอยู่ในระดับมากกับข้อ 2 โรงเรียนสามารถรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาแม้ว่าไม่มีทะเบียนถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นพบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	(7) ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน					
	โรงเรียนมีการสำรวจและจัดทำข้อมูลชุมชนอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน	3.36	.82	4.59	.60	13.55*
2	กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือที่ดีจากชุมชน	4.05	.70	4.68	.53	8.96*
3	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน	2.72	1.01	4.25	.89	14.01*
4	การให้ความรู้แก่ชุมชนด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก	2.92	1.13	4.29	.91	12.57*
5	บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน	4.24	.70	4.78	.44	8.43*
6	ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนสามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นกับชุมชนได้เป็นอย่างดี	4.05	1.04	4.76	.50	7.09*
7	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3.41	.97	4.52	.73	11.53*
8	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.17	.94	4.41	.78	12.57*
9	ชุมชนรอบๆ โรงเรียนมีความรู้สึกร่วม	3.35	.94	4.65	.58	12.24*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	รับผิดชอบต่อทรัพย์สินต่างๆ ของโรงเรียน					
10	ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	4.20	.69	4.69	.53	8.07*
11	การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและเห็น ความสำคัญที่จะร่วมกันจัดการศึกษาผ่านสื่อ ประชาสัมพันธ์ต่างๆ	3.65	.91	4.67	.54	11.46*
	ผลรวมด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3.56	.55	4.56	.48	17.67*

* P < .05

จากตารางที่ 4.10 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 17.67

หากพิจารณารายข้อพบว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 5 บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาคือ ข้อ 10 ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และข้อ 2 กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือที่ดีจากชุมชน กับข้อ 6 ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนสามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นกับชุมชนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพให้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อพบว่างานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ควรปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 5 บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาคือข้อ 6 ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนสามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นกับชุมชนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 และข้อ 10 ครู อาจารย์ บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะเป็นปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือข้อ 3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพให้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นพบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการทดสอบ t-test อยู่ระหว่าง 7.09-14.01

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการบริหารโรงเรียนในภาพรวม

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.62	.51	4.59	.43	17.44*
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.28	.69	4.42	.55	16.05*
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.67	.60	4.53	.46	13.01*
4	ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	3.83	.55	4.66	.44	15.38*
5	ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	2.99	.70	4.62	.54	18.96*
6	ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	3.68	.56	4.59	.50	16.27*
7	ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3.56	.55	4.56	.48	17.67*
	รวม	3.55	.45	4.57	.41	20.40*

* P<.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่าการทดสอบ t-test โดยภาพรวมมีค่า เท่ากับ 20.40 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า โดยเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการกิจการบริหารโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบันแตกต่างไปจากความคาดหวังที่ควรจะเป็น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 แต่สภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ย่อมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ตอบส่วนใหญ่มีความต้องการให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านการกิจการบริหารโรงเรียนสูงกว่าการปฏิบัติจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หากพิจารณารายด้าน พบว่า การกิจการบริหารการศึกษาที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 และด้านการบริหารงานบุคคล

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภารกิจการบริหารโรงเรียนที่ควรจะปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

เนื่องจากภารกิจที่ 8 การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ไม่ได้ถูกนำมาเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถาม เนื่องจากผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีโรงเรียนใดมีภารกิจดังกล่าวแยกออกมาชัดเจน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงใช้การสอดแทรกข้อคำถามในภารกิจที่ 8 ลงไปในภารกิจ 7 ด้านแรกแทน ซึ่งเมื่อนำภารกิจ 8 การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติมาพิจารณาแต่ละด้าน มีข้อค้นพบดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบันของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีส่วนสัมพันธ์กับการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) การจัดทำแผนการสอนของครูที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังไม่ได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติเข้าไปมากเท่าที่ควรจะเป็น ($\bar{X} = 3.73$) การปฐมนิเทศครู อาจารย์ใหม่ของโรงเรียนมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและบทบาทของครู อาจารย์ในการเสริมสร้างความมั่นคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) การนำพฤติกรรมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) สาเหตุหนึ่งของการที่งานวิชาการมีสภาพการปฏิบัติในเรื่องของการส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับน้อยกว่าที่ควรจะเป็นอาจจะมาจากเอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติยังมีน้อย พบว่าจากแบบสอบถามมีการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) นับว่าเป็นเรื่องที่ปฏิบัติน้อยที่สุดในเรื่องการบริหารงานวิชาการด้วย

ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมความมั่นคงของชาติในการจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$) โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้งานประจำและกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.20$) โรงเรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.19$) โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรม

ส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.15$) โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.33$)

ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โรงเรียนจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการในตำแหน่งงานทั้งงานประจำและงานส่งเสริมความมั่นคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) การส่งเสริมและการสนับสนุนให้บุคลากรโรงเรียนเข้าร่วมโครงการและ/หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$)

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในแต่ละภาคเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.24$)

ส่วนด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมถึงข้อคำถามอื่นๆ ในแบบสอบถามจะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องความมั่นคงอย่างชัดเจน แต่จะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อนำมาเป็นข้อกำหนดในการจัดการบริหารโรงเรียนที่จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติอีกทางหนึ่ง

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านหน้าที่การบริหาร (ด้านการวางแผน)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	1. ด้านการวางแผน การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศทางการพัฒนาชัดเจนและ เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	3.98	0.58	4.99	0.91	6.34*
2	โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันทั้งภายในและ ภายนอก	2.93	0.57	3.92	0.82	12.01*
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย นโยบาย มาตรการและกลยุทธ์การดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน	3.57	0.66	4.58	0.84	11.76*
4	โครงการ/กิจกรรมสอดคล้องกับกลยุทธ์ของโรงเรียน	3.68	0.68	4.32	0.66	7.78*
5	การวางแผนด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์เหมาะสมกับงานและเพียงพอ	2.78	0.82	3.85	0.54	10.11*
6	แผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ	2.88	0.91	4.21	0.63	14.52*
7	คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมใน การวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	2.68	0.62	4.20	0.78	20.03*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
8	การวางแผนปฏิบัติการประจำปีมีความสอดคล้องกับ กรอบการวางแผนและการประเมินของเขตพื้นที่ การศึกษา	3.76	0.73	4.53	0.79	9.79*
9	แผนปฏิบัติการประจำปีมีการกำหนดเป้าหมายตาม ภารกิจของโรงเรียน	3.98	0.74	4.43	0.81	5.88*
10	แผนปฏิบัติการประจำปีมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม ความมั่นคงของชาติ	3.97	0.83	4.62	0.55	7.92*
	ผลรวมด้านการวางแผน	3.42	0.71	4.32	0.73	10.61*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.12 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านหน้าที่การวางแผน โดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 10.61

หากพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่การวางแผนที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ข้อ 1 การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศทางการพัฒนาชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และข้อ 9 แผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดเป้าหมายตามภารกิจของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาคือ ข้อ 10 แผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และข้อ 8 การวางแผนปฏิบัติการประจำปี มีความสอดคล้องกับกรอบการวางแผนและการประเมินของเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 5 การวางแผนด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์เหมาะสมกับงานและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่การวางแผนที่ควรจะเป็นปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 10 แผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 รองลงมาคือ ข้อ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย นโยบายมาตรการและกลยุทธ์ การดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และข้อ 8 การวางแผนปฏิบัติการประจำปีมีความสอดคล้องกับกรอบการวางแผนและการประเมินของเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะเป็นปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 การวางแผนด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์เหมาะสมกับงานและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และเมื่อพิจารณาความ

แตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความต้องการที่ควรจะเป็น พบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านหน้าที่การบริหาร (ด้านการจัดองค์การ)

ข้อ	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	2. ด้านการจัดองค์การ โรงเรียนจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารได้ชัดเจน	4.01	0.79	4.72	0.46	10.09*
2	โครงสร้างการบริหารโรงเรียนไม่ซับซ้อนและสามารถปรับยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม	3.22	0.94	4.56	0.52	14.69*
3	โรงเรียนมีโครงสร้างและการจัดหน่วยงานต่างๆเหมาะสม	4.32	0.85	4.76	0.58	4.34*
4	การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานรายละเอียดงานและขอบข่ายงานมีความชัดเจน	3.44	0.56	4.42	0.71	11.25*
5	มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน	3.10	0.77	4.34	0.72	13.39*
6	การติดต่อประสานงานในโรงเรียนมีความคล่องตัวยืดหยุ่นสูง	3.84	0.88	4.75	0.66	10.98*
7	การกระจายอำนาจการตัดสินใจมีความเหมาะสมทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว	3.29	0.96	4.68	0.63	14.89*
8	มีระบบการตรวจสอบประเมินผลถึงความเหมาะสมตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ	3.40	0.76	4.73	0.70	14.01*
	ผลรวมด้านการจัดองค์การ	3.58	0.81	4.62	0.62	11.71*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.13 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านหน้าที่การ จัดองค์การโดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 11.71

หากพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ทางการจัดโครงสร้างองค์การ ที่มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ ข้อ 4 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงาน รายละเอียดงานและขอบข่ายงาน มีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 รองลงมาคือ ข้อ 1 โรงเรียนจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และข้อ 6 การติดต่อประสานงานโรงเรียนมีความคล่องตัว ยืดหยุ่นสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง คือข้อ 5 มีคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ทางการจัดองค์การที่ควรจะมีปฏิบัติมากที่สุด เป็นอันดับแรกคือ ข้อ 4 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงาน รายละเอียดงานและขอบข่ายงานมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือ ข้อ 6 การติดต่อประสานงานในโรงเรียนมีความคล่องตัวยืดหยุ่นสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และข้อ 8 มีระบบการตรวจสอบ ประเมินผลถึงความเหมาะสมตามโครงสร้าง อำนาจหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะมีปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความชัดเจนในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็น พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านหน้าที่การบริหาร (ด้านการอำนวยการ)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	3. ด้านการอำนวยการ ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเป็นที่ยอมรับของ บุคลากรทุกฝ่าย	3.34	0.57	4.62	0.41	13.87*
2	ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการใส่ใจในความมั่นคงของชาติ ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสร้างแรงจูงใจแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา	3.67	0.61	4.51	0.64	10.26*
3	โรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและ ใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุ เป้าหมาย	3.01	0.52	4.30	0.66	13.99*
4	บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหาต่างๆ	3.21	0.58	4.68	0.65	16.12*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
5	การส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีมอย่างมีระบบ	3.01	0.91	4.42	0.88	15.92*
6	การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	3.93	0.93	4.72	0.79	10.11*
7	การเสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ	2.92	0.81	4.45	0.91	20.18*
8	โรงเรียนมีการจูงใจโดยการให้รางวัลบุคลากรที่มีผลงานโดดเด่นด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	2.82	0.83	4.70	0.92	26.01*
9	การอำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว	2.76	0.66	4.32	0.55	20.94*
10	การประสานการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีแนวทางหรือวิธีการชัดเจนและเหมาะสม	3.32	0.72	4.41	0.56	11.88*
	ผลรวมด้านการอำนวยความสะดวก	3.49	0.71	4.51	0.70	15.93*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.14 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 15.93

หากพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ ข้อ 6 การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่าย มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 9 การอำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกที่ควรจะเป็นปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 รองลงมา คือ ข้อ 8 โรงเรียนมีการจูงใจโดยการให้รางวัลบุคลากรที่มีผลงานโดดเด่นด้านการส่งเสริมความมั่นคง

ของชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และ ข้อ 4 บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหาต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะมีปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 โรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็น พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านหน้าที่การบริหาร (ด้านการควบคุม)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	4. ด้านการควบคุม แผนการติดตาม กำกับ และประเมินผลการ ดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงาน	2.37	0.63	4.38	0.92	28.11*
2	ระบบการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานมี ความชัดเจนเป็นระยะและต่อเนื่อง	2.29	0.69	4.37	0.98	28.01*
3	วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ	2.37	0.67	4.26	0.63	26.23*
4	โรงเรียนมีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับ เกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น เกณฑ์มาตรฐานประกัน คุณภาพ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน	2.41	0.78	4.28	0.54	25.90*
5	ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษามีการ ประชุมร่วมกันเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้าน ต่างๆ ของโรงเรียน	2.51	0.58	4.32	0.68	25.62*
6	โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ยิ่งขึ้น	2.63	0.79	4.45	0.72	25.73*
	ผลรวมด้านการควบคุม	2.43	0.69	4.34	0.75	26.60*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.15 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการควบคุม โดยภาพรวม พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หากพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ในการควบคุมที่มีการปฏิบัติจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 6 โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้นและอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 รองลงมา คือ ข้อ 5 ผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมร่วมกันเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 และ ข้อ 4 โรงเรียนมีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 ส่วนลำดับสุดท้ายที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 2 ระบบการตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงาน มีความชัดเจนเป็นระยะและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หน้าที่ในการควบคุมที่ควรจะเป็นปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้นและอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมา คือ ข้อ 1 แผนการติดตาม กำกับและประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และ ข้อ 2 ระบบการตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงานมีความชัดเจนเป็นระยะและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังว่าควรจะเป็นปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 วิธีการเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางความคิดระหว่างสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็น พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤตสภาพปัจจุบันที่เป็นจริง กับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านหน้าที่การบริหารในภาพรวม

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	ด้านการวางแผน	3.42	0.71	4.32	0.73	10.61*
2	ด้านการจัดองค์การ	3.58	0.81	4.62	0.62	11.71*
3	ด้านการอำนวยการ	3.49	0.71	4.51	0.70	15.93*
4	ด้านการควบคุม	2.43	0.69	4.34	0.75	26.60*
	ผลรวมด้านหน้าที่การบริหาร	2.62	0.73	4.45	0.70	16.21*

* P < .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่าค่าการทดสอบ t-test โดยภาพรวมมีค่าเท่ากับ 16.21 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าโดยเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านหน้าที่การบริหาร มีสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบันแตกต่างไปจากความคาดหวังที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสภาพการปฏิบัติจริงในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 แต่สภาพความคาดหวังที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ย่อมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านหน้าที่การบริหารสูงกว่าการปฏิบัติจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (ด้านคุณภาพผู้เรียน)

ข้อที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	(1) ด้านคุณภาพผู้เรียน					
1	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างเหมาะสมกับสังคม	4.18	0.69	4.38	0.75	4.23*
2	นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้	4.28	0.64	4.55	0.67	3.21*
3	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้อย่างถูกต้อง	4.26	0.74	4.57	0.78	3.46*
4	นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ	3.90	0.80	4.25	0.84	4.00*
5	นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม	3.23	0.61	4.44	0.66	12.11*
6	นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.21	0.79	4.54	0.85	14.26*
7	นักเรียนมีการแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	4.10	0.57	4.62	0.63	6.43*
8	นักเรียนเป็นผู้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ	4.25	0.67	4.51	0.73	2.10*

ข้อที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	ผลรวมด้านคุณภาพผู้เรียน	3.93	0.69	4.45	0.74	6.23*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.17 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานฯ ด้านผลผลิตเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมพบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ $t\text{-test} = 6.23$

หากพิจารณารายข้อ พบว่า คุณภาพผู้เรียนที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 2 นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมาคือ ข้อ 3 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และ ข้อ 8 นักเรียนเป็นผู้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

ส่วนคุณภาพผู้เรียนลำดับสุดท้ายที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 6 นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า คุณภาพผู้เรียนที่คาดหวังอยู่ในอันดับแรก คือ ข้อ 7 นักเรียนมีการแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 รองลงมาคือ ข้อ 3 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และ ข้อ 2 นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนคุณผู้เรียนลำดับสุดท้ายที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 4 นักเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างลักษณะคุณภาพผู้เรียนที่เป็นจริงในปัจจุบันกับลักษณะคุณภาพผู้เรียนที่คาดหวังควรจะเป็น พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน)

ข้อที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	(2) ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร หัวหน้างาน/เพื่อนร่วมงาน แสดงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของท่าน	2.83	0.67	4.34	0.54	19.93*

ข้อที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2	บุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือและยอมรับในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน	2.94	0.69	4.53	0.64	22.41*
3	งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	2.81	0.54	4.66	0.73	25.87*
4	การปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและเต็มความสามารถ	2.98	0.83	4.61	0.76	23.52*
5	โรงเรียนสนับสนุนการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ	2.77	0.84	4.45	0.81	23.97*
6	บุคลากรในโรงเรียนรับทราบนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จนบรรลุเป้าหมาย	2.84	0.93	4.41	0.91	22.33*
7	การบังคับบัญชาและการนิเทศในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารมีความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร	2.53	0.96	4.60	0.95	28.83*
8	การพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสม	2.76	0.91	4.73	0.83	29.42*
9	ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี	3.33	0.92	4.32	0.66	12.11*
10	สภาพการทำงานและบรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติงาน	2.96	0.83	4.53	0.74	22.10*
	ผลรวมด้านพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	2.88	0.81	4.52	0.76	23.04*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.18 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านผลผลิตเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานโดยภาพรวม พบว่า สภาพความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ $t\text{-test} = 23.04$

หากพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรก คือ ข้อ 9 ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 รองลงมาคือ ข้อ 4 การปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและเต็มความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 และ ข้อ 10

สภาพการทำงานและบรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ส่วนความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ลำดับสุดท้ายที่เป็นจริงในปัจจุบัน คือ ข้อ 7 การบังคับบัญชาและการนิเทศในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารมีความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณาข้อ พบว่า สภาพความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 8 การพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมา คือ ข้อ 3 งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และ ข้อ 4 การปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและเต็มความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนสภาพความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ลำดับสุดท้ายที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 9 ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างสภาพความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความพึงพอใจที่คาดหวังควรจะเป็น พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต (ด้านความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก)

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	(3) ด้านความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก					
	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ	3.18	0.76	4.32	0.58	12.72*
2	บุคลากรในโรงเรียนสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ	3.02	0.87	4.69	0.62	23.62*
3	นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	3.11	0.79	4.40	0.72	13.94*
4	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	2.87	0.79	4.56	0.52	25.17*
5	ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	2.99	0.80	4.58	0.85	22.41*
6	หน่วยงานภายนอกเข้ามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	2.96	0.89	4.68	0.50	26.56*
7	ผู้บริหารให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง	3.13	0.81	4.50	0.46	15.89*

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
8	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	3.21	0.69	4.77	0.49	20.97*
	ผลรวมด้านความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก	3.06	0.80	4.56	0.59	20.16*

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.19 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านผลผลิตเกี่ยวกับความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก โดยภาพรวมพบว่า ลักษณะความร่วมมือที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test = 20.16

หากพิจารณารายข้อ พบว่า ลักษณะความร่วมมือที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 8 โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 รองลงมาคือ ข้อ 1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ ข้อ 7 ผู้บริหารให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ส่วนลักษณะความร่วมมือลำดับสุดท้ายที่เป็นจริงในปัจจุบัน คือ ข้อ 4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลักษณะความร่วมมือที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 8 โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 รองลงมา คือ ข้อ 2 บุคลากรในโรงเรียนสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และ ข้อ 6 หน่วยงานภายนอกเข้ามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนลักษณะความร่วมมือ ลำดับสุดท้ายที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างลักษณะความร่วมมือที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพความร่วมมือที่คาดหวังควรจะเป็น พบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัตราส่วนวิกฤต สภาพปัจจุบันที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านข้อมูลป้อนกลับ

ข้อ ที่	การปฏิบัติ	สภาพการจัดการศึกษา				t
		ปัจจุบัน		ที่ควรจะเป็น		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นปัจจุบันและนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างเต็มที่	3.67	0.63	4.52	0.73	10.47*
2	ข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลงานมีความเที่ยงตรงถูกต้องและสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.32	0.08	4.64	0.64	14.10*
3	ข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบถูกต้องชัดเจนและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน	3.10	0.77	4.50	0.76	15.52*
4	ผู้บริหารมีการวางแผนแนวทางการนำข้อมูลป้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป	2.96	0.58	4.51	0.82	20.78*
5	ผู้บริหารได้นำข้อมูลป้อนกลับ มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง	3.44	0.92	4.76	0.44	14.12*
6	ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	2.94	0.56	4.70	0.67	24.60*
7	ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	3.15	0.46	4.44	0.58	13.92*
	ผลรวมด้านข้อมูลป้อนกลับ	3.23	0.67	4.58	0.66	16.22*

* P < .05

จากตารางที่ 4.20 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ด้านข้อมูลป้อนกลับ โดยภาพรวม พบว่า ลักษณะข้อมูลป้อนกลับที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) แต่ความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าการทดสอบ t-test=16.22

หากพิจารณารายข้อพบว่า ลักษณะข้อมูลป้อนกลับที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ ข้อ 1 ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นปัจจุบันและนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 5 ผู้บริหารได้นำข้อมูลป้อนกลับ มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและ

จริงจังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และ ข้อ 2 ข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลงาน มีความเที่ยงตรงถูกต้องและสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ส่วนลักษณะข้อมูลป้อนกลับ ลำดับสุดท้ายที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบัน คือ ข้อ 6 ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตาม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94

ส่วนความคาดหวังเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ลักษณะข้อมูลป้อนกลับที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก คือ ข้อ 5 ผู้บริหารได้นำข้อมูลป้อนกลับ มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือ ข้อ 6 ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตาม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และข้อ 2 ข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลงาน มีความเที่ยงตรงถูกต้องและสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนข้อมูลป้อนกลับลำดับสุดท้ายที่คาดหวังควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 7 ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44

และเมื่อพิจารณาความแตกต่างลักษณะข้อมูลป้อนกลับที่เป็นจริงในปัจจุบันกับที่คาดหวัง ควรจะเป็นพบว่าทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (ด้านสภาพเศรษฐกิจ)

ข้อที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
	1. ด้านสภาพเศรษฐกิจ		
1	สภาวะการว่างงานของประชาชนมีแนวโน้มสูง	2.36	0.86*
2	อาชีพหลักของประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง	3.14	0.73*
3	สภาวะค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว	2.11	0.54*
4	การกระจายรายได้เกิดความเหลื่อมล้ำสูงขึ้นและไม่เป็นธรรม	3.29	0.62*
5	กระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรม บริโภคนิยมโฆษณาที่มุ่งลัทธิบริโภคนิยม	3.52	0.90*
6	สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่	4.12	0.93*
7	การเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.24	0.94*
8	การลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริเวณชายแดน	4.58	0.88*
9	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน	4.01	0.96*

ข้อที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
10	ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน	2.48	0.58*
	รวมเฉลี่ย	3.41	0.79*

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ ข้อ 8 การลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริเวณชายแดน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมา อันดับ 2 ที่เป็นโอกาสอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 7 การเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ ข้อ 6 สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ ข้อ 3 สภาวะค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (ด้านสภาพสังคม)

ข้อที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
	2. ด้านสภาพสังคม		
1	สภาพที่ตั้งของชุมชนห่างไกลจากสถานที่ราชการ	2.35	0.89*
2	การเปลี่ยนแปลงโดยรวมของประชากรเกิดจากการย้ายถิ่น	3.14	0.73*
3	ท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่นของตน	4.84	0.91*
4	ความหลากหลายในเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น	3.67	0.81*
5	ในแต่ละท้องถิ่นมีนักปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้หลากหลาย	4.75	0.89*
6	วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นถูกขึ้นจากการบริโภคข้อมูลข่าวสารสื่อสาธารณะ	2.18	0.80*
7	สถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาเป็นเรื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในท้องถิ่น	4.72	0.78*
8	สภาพชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท มีประมาณ 760 คน	2.17	0.85*
9	ชุมชนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านการสร้างอาชีพจากหน่วยงานราชการ	4.52	0.82*
10	ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาตอนต้น	2.08	0.92*

ข้อที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
11	ประชาชนมีความเชื่อและเลื่อมใสศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนาและไสยศาสตร์	3.24	0.67*
12	ประชาชนมีความเอื้ออาทรยึดหยุ่นปรับตัวง่ายและมีความเป็นมิตรต่อผู้อื่น	4.49	0.76*
	รวมเฉลี่ย	3.43	0.83*

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพสังคมในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ ข้อ 3 ท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่นของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 รองลงมาอันดับ 2 ที่เป็นโอกาสอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 5 ในแต่ละท้องถิ่นมีนักปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ ข้อ 7 สถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ ข้อ 10 ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (ด้านสภาพเทคโนโลยี)

ข้อที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
	3. ด้านสภาพเทคโนโลยี		
1	การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง	4.51	0.91*
2	ระบบเครือข่ายที่ครอบคลุมทั่วโลกทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็ว สะดวก และมีราคาถูกลง	4.10	0.71*
3	ระบบเครือข่ายเป็นแหล่งความรู้ขนาดใหญ่ และเป็นสิ่งที่ไร้พรมแดนสำหรับผู้เข้าถึง	4.02	0.84*
4	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร	4.36	0.87*
5	การพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างรวดเร็ว มีแหล่งพลังงานใหม่จากธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น	4.00	0.68*

ข้อ ที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
6	ประเทศมหาอำนาจหรือบริษัทขนาดใหญ่เป็นผู้ผูกขาดธุรกิจเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยี	3.34	0.66*
7	คอมพิวเตอร์มีราคาถูกลงและมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย	3.30	0.73*
8	ชุมชนในท้องถิ่นมีโครงสร้างสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ น้ำประปาโรงพยาบาล	4.24	0.81*
9	หน่วยงานราชการมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน	4.20	0.78*
10	ประชาชนส่วนใหญ่ติดต่อสื่อสารกันโดยใช้โทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่	3.53	0.70*
	รวมเฉลี่ย	3.96	0.76*

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเทคโนโลยีในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ ข้อ 1 การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมาเป็นอันดับ 2 ที่เป็นโอกาสอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 4 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และ ข้อ 8 ชุมชนในท้องถิ่นมีโครงสร้างสาธารณูปโภคครบ เป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นโอกาสปานกลาง คือ ข้อ 7 คอมพิวเตอร์มีราคาถูกลงและมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (ด้านสภาพการเมือง)

ข้อ ที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
	4. ด้านสภาพการเมือง		
1	สถานภาพด้านการเมืองของรัฐบาลชาติเสถียรภาพและความขัดแย้งเชิงนโยบาย	3.55	0.87*
2	ประชาชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาลและข้าราชการ	2.16	0.91*
3	กลุ่มนักธุรกิจและนักวิชาการเข้ามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น	4.02	0.71*
4	การสูญเสียโอกาสทางการเมืองของกลุ่มหรือกลุ่มผลประโยชน์ส่งผลให้เกิดการขึ้นนำสร้างความแตกแยกในสังคม	3.72	0.88*

ข้อ ที่	รายการ	ระดับโอกาส	
		\bar{X}	S.D.
5	ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น	4.81	0.92*
6	สถานการณ์การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน	4.11	0.66*
7	การปรับเปลี่ยนนโยบายทางการศึกษาไปตามสถานการณ์ทางการเมือง ที่เปลี่ยนแปลง	2.48	0.89*
8	กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางและมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษา	4.70	0.83*
9	กลุ่มผู้มีอำนาจ หรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา	4.51	0.73*
10	นักการเมือง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุจริตคอร์รัปชัน	2.03	0.82*
11	นโยบาย หลักการและแนวทางการบริหารโรงเรียนของฝ่ายบริหาร	4.53	0.81*
12	ปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบในชุมชน	2.43	0.84*
	รวมเฉลี่ย	3.54	0.82*

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสภาพการเมืองในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ ข้อ 5 ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 4.81) รองลงมาเป็นอันดับ 2 ที่เป็นโอกาสอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 8 กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางและมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษา (ค่าเฉลี่ย = 4.70) และ ข้อ 11 นโยบาย หลักการและแนวทางการบริหารโรงเรียนของฝ่ายบริหาร เป็นโอกาสอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.53) ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรค คือ ข้อ 10 นักการเมือง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุจริตคอร์รัปชัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.06

ตอนที่ 4 ผลการสร้างร่างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ชั้นที่ 1

การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี กฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาตามขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเอกสารข้อมูล การสัมภาษณ์และการสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดและสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานของร่างรูปแบบโดยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสอบถาม โดยจะนำเสนอเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. สรุปการวิเคราะห์ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร
2. สรุปการวิเคราะห์ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม
3. การนำเสนอร่างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยชั้นที่ 1

1. สรุปการวิเคราะห์ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

ในการสรุปการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารนั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย 3) ด้านปัจจัยนำเข้า และ 4) ด้านกระบวนการบริหาร

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อมจะนำเสนอรวมประเด็นเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน ดังนี้

เศรษฐกิจบริเวณจังหวัดชายแดนของประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้าขายและรับจ้าง ควรจะส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน นอกจากนี้จะต้องช่วยส่งเสริมด้านภาษาเพื่อช่วยให้ทำการสื่อสารค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้ง่ายขึ้น ส่วนของสังคมในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งต้องรักษาเอาไว้ไม่ควรที่จะละเลย โดยคำนึงถึงเฉพาะประเพณีวัฒนธรรมหลักของคนส่วนใหญ่ในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรครอบคลุมและปลูกฝังการยอมรับในความแตกต่างให้กับครูและนักเรียนด้วย ชุมชนในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยค่อนข้างห่างไกลจากตัวเมือง

การเดินทางไม่สะดวก โรงเรียนอาจจะต้องเป็นหน่วยกลางที่ประสานและให้ความรู้แก่คนในชุมชน เพื่อช่วยให้การติดต่อกับสถานที่ราชการหรือหน่วยงานที่จำเป็นง่ายขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับคนในชุมชนมาก ด้านภาษาควรส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาษาของชุมชนกับภาษากลางให้กับทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียนและคนในชุมชน เพื่อให้สื่อสารกันอย่างเข้าใจ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ด้วย

การจัดการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับศาสนาของจังหวัดชายแดน โดยเฉพาะในภาคใต้จะต้องตระหนักถึงผลกระทบให้มาก เพราะหากไปกระทบกับข้อปฏิบัติของศาสนา อาจจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงได้ สถานศึกษาจึงควรใคร่ครวญให้ดีในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้การรับครูเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ก็จะต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะและแนวคิดที่เหมาะสมกับสภาพบริบทที่มีความแตกต่างในด้านศาสนา เพื่อให้ครูไม่เกิดการสับสนเปลี่ยนแปลงจนเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนลดน้อยลง

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนจังหวัดชายแดนของประเทศไทยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมให้มาก เนื่องจากมีความแตกต่างกันในหลายประการ ซึ่งผู้บริหารควรนำไปพิจารณาเพื่อระบุปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มุ่งเน้นไปในด้านการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม และให้เคารพถึงความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาติตามมา

1.2 ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

สภาพพื้นที่บริเวณชายแดนเป็นรอยต่อระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา จีน เป็นต้น ข้อดี คือ ทำให้มีการค้าขายระหว่างประเทศสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ แต่ข้อเสีย คือ ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ทั้งในเรื่องของการลักลอบขนยาเสพติด หรือแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาของการรุกล้ำอาณาเขตกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศอีกด้วย

ในส่วนของการจัดการศึกษาจะประสบปัญหานักเรียนไร้สัญชาติ หรือ มีสองสัญชาติ การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ยากเนื่องจากมีความหลากหลายทางด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งนักเรียนบางส่วนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่รักชาติ ในส่วนของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามก็มีความรู้สึกแปลกแยกเมื่อเข้าไปศึกษาในโรงเรียนของไทย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้ด้วยการปรับปรุงหลักสูตรและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้รัฐเองก็ต้องสนับสนุนในด้านบุคลากรและงบประมาณอย่างเพียงพอ

1.3 ด้านปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนของทุกภาคไม่มีความแตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไปมากนัก เนื่องจากกระบวนปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจแบบกว้าง ครอบคลุมนโยบายจากส่วนกลาง ไม่ได้เจาะจงให้เกิดความแตกต่างตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องกำหนดให้มีปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และบุคลากรที่แตกต่างออกไปจากสถานศึกษาอื่นๆ ส่วนในเรื่องของประวัติความเป็นมาและนักเรียนนั้น สถานศึกษาไม่อาจเปลี่ยนแปลงหรือคัดเลือกนักเรียนได้ จึงไม่นำมาใส่ในรูปแบบดังกล่าว

1.4 ด้านกระบวนการบริหาร

ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ภารกิจการบริหารโรงเรียน และหน้าที่การบริหาร

ภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

- 1) การบริหารวิชาการ--ควรเน้นในเรื่องของหลักสูตรท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งการประเมินผลที่ยืดหยุ่น เนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานที่ต่างต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องภาษา
- 2) การบริหารงบประมาณ--พบว่างบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาทั่วไปของทุกโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของผู้บริหารที่จะดำเนินการของบสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานใกล้เคียง ผู้ปกครอง หรือหารายได้ด้วยตนเองจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่นักเรียนทำขึ้น
- 3) การบริหารงานบุคคล--ค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากขาดแคลนครูในแต่ละรายวิชา รวมทั้งครูเองก็ไม่มีความสุขที่ต้องอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนชายแดนอาจจะต้องมีแรงจูงใจเพิ่มเติมที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป รวมทั้งวิธีการเลือกบรรจุครู ควรคัดคนที่เป็นคนในท้องถิ่นมาบรรจุเพื่อลดปัญหาการย้ายกลับบ้าน และครูก็ไม่ต้องปรับตัวมาก เนื่องจากคุ้นเคยกับภาษาและวัฒนธรรมที่อยู่แล้ว
- 4) การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม--ไม่ใช่ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนชายแดน เนื่องจากมีความเพียงพอ และหากชำรุดก็ไม่ต้องของบประมาณเพิ่มเติมเพราะคนในชุมชนร่วมมือกันซ่อมแซมได้
- 5) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา--ในจังหวัดชายแดนยังค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากโรงเรียนในจังหวัดชายแดนยังติดขัดในเรื่องไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต อีกทั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ก็ขาดแคลน อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือครู หากมีอุปกรณ์ครบแต่ไม่มีครูก็ไม่มีประโยชน์

- 6) การบริหารงานกิจการนักเรียน--ยังคงเป็นเรื่องทั่วไปที่สถานศึกษาอื่นๆ ปฏิบัติกันมา ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดชายแดนน่าจะจะมีเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยเน้นในการส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของชาติได้
- 7) การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน--ผ่านกิจกรรมบริการชุมชนต่างๆ การประชาสัมพันธ์ ซึ่งในประเด็นนี้อาจจะยังไม่ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนและชุมชนเพียงพอ หากโรงเรียนสามารถบริหารให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้ในหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างอาชีพ การเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดหลักสูตรวางแผนการจัดการเรียนการสอน หรือการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคย น่าจะทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นโรงเรียนเป็นของชุมชนมากขึ้น
- 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ--ในโรงเรียนยังเป็นเพียงการสอดแทรกอยู่ในวิชาหรือกิจกรรมทั่วไปที่ไม่ได้มีความเฉพาะเจาะจงในการสร้างคุณลักษณะของนักเรียนที่จะผลิติดอกไปให้เป็นพลเมืองที่ไม่สร้างให้เกิดความไม่มั่นคงของชาติ ดังนั้นการบริหารในส่วนนี้อาจจะต้องส่งเสริมให้มีกลุ่มงานหรือครูที่รับผิดชอบส่วนนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญของการสร้างความมั่นคงของชาติในโรงเรียนตามจังหวัดชายแดนอย่างจริงจัง

หน้าที่การบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การวางแผน--ของโรงเรียนจะเริ่มจากการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนต่างๆ ซึ่งเป็นการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนกับตัวแทนชุมชน อย่างไรก็ตาม บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาก็ยังไม่ได้มีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร สังเกตได้จากหลักสูตรหรือกิจกรรมในท้องถิ่นก็ยังไม่โดดเด่น ดังนั้น การวางแผนอาจจะต้องใช้การสัมภาษณ์พูดคุยกับคนในชุมชนอย่างกว้างขวางก่อนที่จะสรุปออกมาเป็นธรรมนูญโรงเรียน
- 2) ระบบงาน--เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แบ่งงานเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคลากร และฝ่ายบริหารงานทั่วไป อย่างไรก็ตาม บุคลากรค่อนข้างน้อยจึงส่งผลให้ภาระงานของบุคลากรมากตามไปด้วย ดังนั้น หากสถานศึกษามีสิทธิ์ในการขอบุคลากรหรือครูจากสำนักงานเขตพื้นที่หรือโรงเรียนใกล้เคียงมาให้ความช่วยเหลือในส่วนที่สถานศึกษาขาดแคลน น่าจะช่วยให้การดำเนินงานด้านต่างๆ สะดวกและคล่องตัวมากขึ้น
- 3) การอำนวยความสะดวก--เน้นการเสริมแรงและให้กำลังใจกับครูในโรงเรียนตามความสามารถของผู้บริหารรายบุคคล แต่ไม่ได้มีการส่งเสริมอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานต้นสังกัดที่ควรมีข้อกำหนดให้โรงเรียนในเขตพื้นที่ชายแดนมีสวัสดิการหรือข้อกำหนดที่แตกต่างกว่าโรงเรียนอื่นทั่วไป เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4) การควบคุม--มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผ่านการนิเทศโดยครูที่อยู่ในตำแหน่งสูงกว่า รวมทั้งการประเมินตนเองผ่านรายงานการประเมินตนเอง อย่างไรก็ตามเกณฑ์การประเมินอาจจะต้องพิจารณาในส่วนของความสะดวกหรือคล่องตัวในการทำงานบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดน เนื่องจากครูที่อยู่ในโรงเรียนลักษณะนี้อาจมีปัญหที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น การประเมินอาจต้องมีความเฉพาะเจาะจงตามแต่ละบริบทและยึดหยุ่นพอสมควร

3. สรุปการวิเคราะห์ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

3.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุดจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแห่งนี้อยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 35.56 และส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษมากที่สุด จำนวน 15 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.50

3.2 สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การศึกษาพบว่า มีประเด็นที่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการมากที่สุดและน้อยที่สุดของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านการกิจการบริหารโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ				
ปัจจัยนำเข้า	เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีความเหมาะสมและชัดเจน	มีการสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ รับทราบ	การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ทั้งจากการกำหนดนโยบาย การสอดแทรกในการเรียนการสอนหรือกิจกรรมส่งเสริม	มีกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม
การกิจการบริหารโรงเรียน				
การกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานวิชาการ)	การสอนในชั้นเรียนมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับนักเรียน	เอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ มีเพียงพอต่อความต้องการของครู อาจารย์	การจัดส่งครู อาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	การจัดให้มีคลังข้อสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมอีกในอนาคต
การกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงบประมาณ)	โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน	โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอในการจัดโครงการหรือกิจกรรม	โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน	โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริม

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านการกิจการบริหารโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
		เสริมสร้างความมั่นคง		ความมั่นคงของชาติ
การกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานบุคคล)	สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ ต่างๆ ของบุคลากรที่จะได้รับ จากรัฐ มีความเป็นพิเศษ มากกว่าบุคคลในพื้นที่ปกติ	โรงเรียนกำหนดแหล่งสรรหา บุคลากร และประสานงาน อย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดย พิจารณาสาขาวิชาที่จบความ ถนัดหรือความเชี่ยวชาญ	โรงเรียนจัดทำแผนการจ้าง บุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงาน โครงการหรือปฏิบัติงานระยะ สั้น
การกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม)	การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้ อาคารสถานที่ของโรงเรียนใน การจัดกิจกรรมต่างๆ ตาม ความต้องการของชุมชน	งบประมาณในการบำรุงรักษา อาคารสถานที่โรงเรียนได้รับ การจัดสรรอย่างเพียงพอ	การจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนเหมาะสมกับสภาพ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน	งบประมาณในการบำรุงรักษา อาคารสถานที่โรงเรียนได้รับ การจัดสรรอย่างเพียงพอ
การกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงาน เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การศึกษา)	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาของโรงเรียนมี โครงสร้างการบริหารและมี ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน	โรงเรียนได้รับการจัดสรร งบประมาณ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศอย่างเพียงพอ เหมาะสมตามความต้องการ	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาของโรงเรียนมี โครงสร้างการบริหารและมี ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และ ครู อาจารย์ของโรงเรียนมี ความสามารถ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	ครู อาจารย์สามารถนำข้อมูล ต่างๆ จากระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ มาใช้ประกอบการ เรียนการสอนได้อย่างดี

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
			ของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า	
ภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงานกิจการ นักเรียน)	การเสริมสร้างบรรยากาศใน โรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น	การจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนที่มีฐานะยากจนอย่าง เพียงพอ ทั่วถึง	การเสริมสร้างบรรยากาศใน โรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น และ การดูแลความประพฤติของ นักเรียนให้เหมาะสมกับวิถี ชีวิต ค่านิยมของสังคมไทย	โรงเรียนสามารถรับนักเรียนใน แต่ละปีการศึกษาแม้ว่าไม่มี ทะเบียนถูกต้อง
ภารกิจการบริหารโรงเรียน (ด้านการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน)	บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของ ชุมชน	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมให้ผู้ปกครองและ ผู้สนใจในชุมชน	บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของ ชุมชน	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมให้ผู้ปกครองและ ผู้สนใจในชุมชน
หน้าที่การบริหาร				
ด้านการวางแผน	การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศ ทางการพัฒนาชัดเจนและ	คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานมีส่วนร่วมใน	การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศ ทางการพัฒนาชัดเจนและ	การวางแผนด้านทรัพยากร บุคคล งบประมาณ วัสดุ

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านการกิจการบริหารโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
	เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีมีการกำหนดเป้าหมายตามภารกิจของโรงเรียน	การวางแผน พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน	เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	อุปกรณ์เหมาะสมกับงานและเพียงพอ
ด้านการจัดองค์การ	โรงเรียนมีโครงสร้างและการจัดหน่วยงานต่างๆเหมาะสม	มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน	โรงเรียนมีโครงสร้างและการจัดหน่วยงานต่างๆเหมาะสม	มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน
ด้านการอำนวยการ	การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	การอำนวยการความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว	การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ	โรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย
ด้านการควบคุม	โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้	ระบบการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานมีความชัดเจนเป็นระยะและ	โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้	วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านการกิจการบริหารโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
	บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น	ต่อเนื่อง	บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น	
ด้านผลผลิต				
ด้านคุณภาพผู้เรียน	นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้	นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	นักเรียนมีการแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	นักเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ
ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี	การบังคับบัญชาและการนิเทศในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารมีความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร	การพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสม	ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี
ด้านคุณภาพผู้ปกครองและชุมชน	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ
ด้านข้อมูลป้อนกลับ				
ข้อมูลป้อนกลับ	ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นปัจจุบันและ	ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการ	ผู้บริหารได้นำข้อมูลป้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา	ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลที่

ตารางที่ 4.25 สรุปการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ด้านภารกิจการบริหารโรงเรียน

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย	ลำดับแรก	ลำดับสุดท้าย
	นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างเต็มที่	ประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	ระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง	เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

3.3 สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ การลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริเวณชายแดน ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ สภาพราคาครองชีพของประชาชนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ด้านสภาพสังคมในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุดอันดับแรกคือ ท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่นของตน ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น

ด้านสภาพเทคโนโลยีในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุด อันดับแรกคือ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นโอกาสปานกลาง คือ คอมพิวเตอร์มีราคาถูกและมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย

ด้านสภาพการเมืองในภาพรวมเป็นโอกาสอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกในการจัดการศึกษาที่เป็นโอกาสมากที่สุดอันดับแรกคือ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรค คือ นักการเมือง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษามีการทุจริตคอร์รัปชัน

4. การนำเสนอโครงสร้างรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยขั้นที่ 1

จากการสังเคราะห์หลักการแนวคิด และการผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารในการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความนำรูปแบบ การจัดการศึกษา และแนวทางการใช้รูปแบบ จึงนำข้อมูลออกแบบองค์ประกอบหรือโครงสร้างของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยขั้นที่ 1 ให้มีความเหมาะสมและครอบคลุม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติใน

จังหวัดชายแดนของประเทศไทยชั้นที่ 1 และ 2) แนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยชั้นที่ 1 ดังนี้

1. โครงสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยชั้นที่ 1

ความนำของรูปแบบ

1. หลักการพื้นฐานของรูปแบบ

1.1 หลักการทั่วไป

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาของประเทศให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ร่วมมือและแข่งขันได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกัน โดยยังคงสามารถดำรงความเป็นไทยได้ในสังคมโลก จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกฎหมายสำคัญที่เป็นแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ สาระสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริหารและจัดการศึกษาของรัฐในหมวดที่ 5 ซึ่งแบ่งการบริหารและการจัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และระดับท้องถิ่น ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ด้วยกระบวนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และการบริหารเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ถึง 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐมาเลเซีย ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และสหภาพเมียนมาร์ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ ประมาณ 7,941 กิโลเมตรโดยที่ทิศเหนือติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเทือกเขาและแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งพรมแดน ทิศใต้ ติดต่อกับสาธารณรัฐมาเลเซีย โดยมีภูเขาสันกาลาศรีและแม่น้ำโกลกคั่นทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีแม่น้ำ เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาพนมดงรักคั่น ทิศตะวันตก ติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำเมย แม่น้ำสาย แม่น้ำสาละวิน ทิวเขาตะนาวศรี และเทือกเขาแดนลาว เป็นเส้นคั่นพรมแดนจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศอื่นๆที่แสดงจุดสิ้นสุดอำนาจ

อธิปไตย หรืออำนาจปกครองของรัฐที่มีลักษณะเป็นเส้นเขตภูมิศาสตร์ ทั้งเป็นภูเขาแม่น้ำทะเล ลักษณะของชายแดนที่มีลักษณะแตกต่างกันไปและแนวโน้มที่จะทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติเป็นสภาพความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนทุกคน ซึ่งจะต้องมีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง และการทหาร จากผลการวิจัยและข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ พบว่า ชายแดนของไทยมีปัญหาด้านความมั่นคงมาก เช่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหาศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนชายแดนภาคเหนือ ชายแดนภาคตะวันตก และชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีปัญหาด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปัญหาด้านความมั่นคงทางสังคม และปัญหาการใช้แรงงานต่างด้าว ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการเบ็ดเสร็จที่โรงเรียนมากที่สุดและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามชายแดนมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ประกอบกับนักเรียนและประชาชนมีความล่อแหลมและเกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ การจัดการศึกษาบนขั้นพื้นฐานของแนวคิดใหม่ในโรงเรียนบริเวณชายแดน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีความรู้พอเพียงสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ รวมทั้งมีเจตคติในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาในโรงเรียน

1.2 หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ

หลักการจัดการศึกษา มีแนวคิดดังนี้

- (1) การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หลักธรรมาภิบาล (หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี)

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการในการบริหารโรงเรียนที่คำนึงถึง กฎหมาย คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า

หลักการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมความเป็นมืออาชีพ และความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ตลอดจนความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและยอมรับร่วมกัน บุคลากรรู้จักจุดประสงค์การปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การพัฒนาวิชาชีพครู การติดต่อสื่อสารแบบเปิด การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง และการตรวจสอบ และถ่วงดุล

หลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม เป็นการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการยอมรับนับถือและไว้วางใจกัน การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมตามหน้าที่และภารกิจของโรงเรียน และการติดต่อสื่อสาร มีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน

หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม เป็นการบริหารโดยมอบอำนาจในการตัดสินใจในภารกิจของโรงเรียน ตลอดจนการส่งเสริมและคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์

หลักความมั่นคงของชาติ

หลักความมั่นคงของชาติ เป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเข้มแข็ง การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจระดับชุมชนกับเศรษฐกิจระดับชาติ

ซึ่งจะได้สรุปหลักการพื้นฐานทั้งหมดนี้ในหัวข้อ “หลักการและความสำคัญ”

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ แบ่งออกเป็น 2 ข้อ เพื่อให้ครูนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้ เห็นจุดมุ่งหมายของการใช้รูปแบบ โดยวัตถุประสงค์แรก คือ วัตถุประสงค์ทั่วไป จะแสดงให้เห็นความสำคัญของรูปแบบในเชิงการนำไปใช้ ซึ่งจะตอบคำถามว่า รูปแบบนี้สร้างไว้เพื่อใช้ทำอะไรได้บ้าง ส่วนวัตถุประสงค์ที่สอง คือ วัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบจะแสดงประโยชน์อย่างเฉพาะเจาะจงว่ารูปแบบนี้เมื่อนำไปใช้แล้วจะให้ประโยชน์อะไรกับใคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

1) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2) เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2) เพื่อพัฒนาความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นนี้ ส่วนที่เป็นจักรกลของการขับเคลื่อนให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือ ส่วนที่แสดงองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารการศึกษาที่ปรากฏรายละเอียดที่เป็นตัวองค์ประกอบแต่ละตัว และการทำงานของแต่ละองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำมาบริหารจัดการให้เกิดขึ้น ซึ่งในรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยนั้น คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและพบว่าการใช้ทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนประกอบหลักของรูปแบบให้เหมาะสม ซึ่งการบริหารจัดการในลักษณะระบบการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะต้องพิจารณาบริบทที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นตัวป้อนจากสภาพแวดล้อมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ (2) เป้าหมาย (3) พันธกิจ และ (4) บุคลากรมีสาระสำคัญ คือ

1) วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ควรมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพภายในชุมชน ไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

2) เป้าหมายการจัดการศึกษาควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3) พันธกิจของโรงเรียน มุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยเน้นสร้างให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และมีความเป็นพลเมืองโลก

4) บุคลากรควรผ่านกระบวนการคัดเลือกโดยการคำนึงถึงคุณลักษณะที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดทำข้อมูลประวัติผู้ปกครองและนักเรียนอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อป้องกันปัญหาความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาหลักของพื้นที่ตามเขตจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2. ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย ภารกิจการบริหารโรงเรียนและหน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน

2.1 ภารกิจการบริหารโรงเรียน

ภารกิจการบริหารโรงเรียนเรียนในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยประกอบด้วย 8 ภารกิจ ได้แก่

- 1) การบริหารงานวิชาการ
- 2) การบริหารงบประมาณ
- 3) การบริหารงานบุคคล
- 4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 5) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 6) การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 7) การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ
- 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยมีลักษณะสำคัญของการบริหารงานแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

- หลักสูตร หลักสูตรของโรงเรียนมีการจัดการทำหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 เป็นส่วนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางมีลักษณะของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อโรงเรียนจัดทำหลักสูตรโดยใช้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนได้

ลักษณะที่ 2 เป็นส่วนที่สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ในจังหวัดชายแดนและประเทศตลอดจนสังคมโลก ในลักษณะที่ 2 นี้โรงเรียนสามารถออกแบบหลักสูตรได้เอง เพื่อให้หลักสูตรสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง และประเทศในประเด็นความมั่นคงของชาติโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของชุมชน พิจารณาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและขจัดความขัดแย้งมีการดำเนินงานที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) โรงเรียนกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรให้มีความชัดเจนและครอบคลุมความมั่นคงของชาติ และ (2) หลักสูตรที่จัดทำแสดงกิจกรรม/วิธีการที่ทำให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ได้

- การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับนักเรียนแต่ละคน โดยเริ่มต้นจากการสำรวจความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ทั้งนี้ต้องทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ เช่น การสอนภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นภาษากลางในการเรียนและติดต่อสื่อสารกับบุคคลในชุมชนสังคมก่อนหรือควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ มุ่งเน้นให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มากที่สุด ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่อไปในทางที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันทุกกิจกรรมควรสอดแทรก

ความเป็นคนดีตามแนวพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและความเป็นพลเมืองดีแบบไทยและความเป็นพลเมืองโลกด้วย

- การวัดและประเมินผลผู้เรียน

โรงเรียนควรจัดการวัดและประเมินผล การทำกิจกรรมต่างๆ ในงานวิชาการที่ได้สอดแทรกเรื่องความมั่นคงของชาติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยจัดให้มีคณะกรรมการวัดประเมินผล การเรียนเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแผนการประเมินผู้เรียนโดยโรงเรียนจัดให้มีการวัดและประเมินผลหลายวิธี เช่น การวัดและประเมินจากสภาพจริง จากการสังเกต ตรวจสอบผลงานผู้เรียน การให้คะแนน จากใบงานและผลงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ นอกจากนี้โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลและรายกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

- การนิเทศการสอน

โรงเรียนควรจัดให้มีคณะกรรมการนิเทศการสอน เพื่อร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอน วิเคราะห์ผลการนิเทศ และนำผลการนิเทศงานการสอนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติไปปรับแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งทำผ่านการนิเทศการสอนพร้อมกับการนิเทศโดยทั่วไปตามปกติของโรงเรียน ควรดำเนินการในลักษณะของการไปสังเกตการสอน การนิเทศเอกสารการสอน และการให้คำปรึกษา ผู้นิเทศควรเน้นสอดแทรกในเรื่องของภาษา ศาสนา วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงด้วย นอกจากการสอนให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีความสุข

- การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

การจัดหาสื่อและอุปกรณ์โรงเรียนควรมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการ กำหนดแผนการจัดหาสื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนจัดสรรงบประมาณและหาแหล่งทุนให้ รวมถึงอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอนทางไกล เพราะปัญหาหนึ่งของสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนมักมีปัญหาขาดแคลนครู ซึ่งนอกจากสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติ ยังควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติ ยังควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรงอีกด้วย

2) ด้านการบริหารงบประมาณ

2.1) โรงเรียนควรมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงินที่เป็นระบบชัดเจน

2.2) โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้งานประจำและกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

2.3) โรงเรียนควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่

ไปกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

- การวางแผนสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

โรงเรียนควรจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการในตำแหน่งงาน ทั้งงานประจำและงานส่งเสริมความมั่นคง การจัดหาบุคลากรควรมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่นั้นๆ และไม่มีอคติใดๆ มีการกำหนดเกณฑ์ที่ช่วยคัดกรองให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างของชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และมีจิตใจที่เปิดกว้างยอมรับในความแตกต่างนี้ นอกจากการเป็นผู้รักความเป็นครู

โรงเรียนควรจัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อเสริมครูประจำการ ซึ่งขาดในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น ภาษาพื้นเมืองที่ชุมชนใช้ โดยมีกระบวนการคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพเช่น มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก และใช้วิธีการคัดเลือกหลายวิธีเพื่อให้ได้คนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

โรงเรียนควรจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้ปฏิบัติงานสอน วิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ และทำการทาบทามเชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมอื่นๆ ทำเพื่อการผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพทางวิชาการและมีคุณสมบัติเป็นผู้สร้างความมั่นคงของชาติ

โรงเรียนควรกำหนดแหล่งสำหรับการสรรหาครูมาปฏิบัติงานสอนและมีการประสานงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นอกจากการได้รับครูตามอัตราที่ได้จากต้นสังกัด

โรงเรียนควรกำหนดให้ครูและบุคลากรทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติและอาจตั้งเป็นคณะกรรมการด้านนี้เป็นพิเศษเพื่อรับผิดชอบดูแลงานนี้โดยตรง

- การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

โรงเรียนควรคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ ควรจัดครูเข้าปฏิบัติงานสอนโดยพิจารณาจากความสำเร็จการศึกษาตามความถนัดหรือความเชี่ยวชาญและจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอนโดยพิจารณาจากความถนัดและความสนใจ นอกจากนี้จะต้องสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมการตัดสินใจในงานของโรงเรียนตามความเหมาะสม

- การจัดสวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจ

โรงเรียนควรทำมีการจัดด้านเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับบุคลากรของโรงเรียนอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ควรจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของบุคลากรที่จะได้รับจากรัฐ มีความพิเศษมากกว่าบุคคลในพื้นที่ปกติ เช่น จัดให้มีสหกรณ์ร้านค้า การกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำมีอาหารกลางวันฟรีหรือราคาถูก ควรมีการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการบริการ

ตรวจสอบสุขภาพประจำปี และสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลเพิ่มเป็นพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่เกิดจากความเสี่ยงด้านความมั่นคงของชาติ ควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยการเพิ่มโควตาการพิจารณาความดีความชอบ และจัดให้มีเบี้ยเลี้ยงภัยในอัตราสูง

- การพัฒนาบุคลากร

รัฐต้องมีนโยบายพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทยในโรงเรียนชายแดนให้กับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองตลอดจนชุมชนที่ใช้ภาษาต่างกัน

โรงเรียนควรจัดให้มีแผนการพัฒนาผู้บริหารและครูให้ตรงกับความต้องการทั้งด้านการจัดการและปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน เช่นงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการบริหารจัดการเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงของชาติ โดยการจัดหาวิทยากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและส่งไปพัฒนายังหน่วยงานอื่น ๆ

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสังคมและชุมชนบริเวณชายแดน เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้นในทุกด้านซึ่งครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

โรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาทัศนคติในการทำงานเป็นทีมให้กับครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

- การประเมินผลการปฏิบัติงาน

โรงเรียนควรมีการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมงานต่างๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะประเมินผลการส่งเสริมความมั่นคงให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทั้งแบบรวมกับการประเมินผลการปฏิบัติงานทั่วไปและแบบแยกเป็นเรื่องเดียวพิเศษ

โรงเรียนควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่าย

โรงเรียนควรจัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติตามไปใช้ในการพัฒนา การมอบหมายงานและการพิจารณาความดีความชอบ

4) ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.1) โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนโดยการจัดทำแผนงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้สะท้อนความหลากหลายทางชาติพันธุ์

4.2) โรงเรียนควรจัดการดูแลตรวจสอบมีระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนให้นักเรียนและบุคลากรตลอดจนผู้มาใช้บริการเกิดความรู้สึกปลอดภัย

4.3) โรงเรียนควรขอความร่วมมือจากชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

4.4) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม โดยมีระบบดูแลความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวก

4.5) โรงเรียนควรจัดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างชัดเจนและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายได้ทราบอย่างทั่วถึง

5) ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

5.1) โรงเรียนมีการจัดทำแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

5.2) โรงเรียนควรจัดโครงสร้างการบริหารและผู้รับผิดชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน มีความเสถียรและปลอดภัยจากการขโมยข้อมูลหรือเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้โดยไม่ได้รับอนุญาต

5.3) โรงเรียนควรดำเนินการจัดให้ครูอาจารย์มีความสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า

5.4) โรงเรียนควรจัดระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเหมาะสมกับการใช้งานและให้มีความเสถียร

5.5) โรงเรียนควรมีการจัดระบบเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภายใน (LAN) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เพื่อทำข้อมูลสารสนเทศการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนได้

6) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน

6.1) โรงเรียนควรจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การเคลื่อนย้ายของประชากรที่เข้ามาในพื้นที่บริการของโรงเรียนซึ่งเป็นข้อมูลแสดงจำนวนประชากรและเด็กในวัยเรียนที่เป็นผู้อพยพเข้ามาอย่างถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

6.2) โรงเรียนควรจัดการเรื่องการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา แม้ว่าจะจะเป็นเด็กที่ไม่มีชื่อทะเบียนราษฎรที่ถูกต้อง

6.3) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย ตลอดจนจัดการสอนทั้งในห้องเรียนและผ่านกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีความเป็นไทย

6.4) โรงเรียนควรเน้นให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยและเน้นเรื่องความมั่นคงของชาติในทุกภาคเรียน

6.5) โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างอาชีพให้นักเรียน โดยทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

6.6) โรงเรียนควรจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

6.7) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสวัสดิการอาหารกลางวัน อย่างมีคุณภาพและเพียงพอ

7) ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

7.1) โรงเรียนต้องให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน และสร้างการยอมรับความแตกต่างนี้ให้กับบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

7.2) โรงเรียนควรจัดหาบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้เป็นอย่างดี

7.3) โรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

7.4) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

7.5) โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน

7.6) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชนด้านโภชนาการ และสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก

7.7) โรงเรียนควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจและเห็นความสำคัญ ในการร่วมกันจัดการศึกษาผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

2.2 หน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน ของประเทศไทย ให้บรรลุจุดหมายขององค์การได้นั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหาร ที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์การ 3) ด้านการอำนวยการ และ 4) ด้านการควบคุม

1) ด้านการวางแผน เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายของโรงเรียน มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1) งานจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ คือ วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกและจุดอ่อน จุดแข็ง ของโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน กำหนด พันธกิจที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ กำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น ระยะยาว กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่วางแผนไว้ กำหนดวิธีการที่จะบรรลุผลลัพธ์ และจัดลำดับความสำคัญ และจัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2) งานวางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี ใช้การตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย หัวหน้าในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน

1.3) งานวางแผนปฏิบัติการประจำปี ใช้กรอบการวางแผนและการประเมินของเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายจะต้องกำหนดประเด็นเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงไว้ด้วยเพื่อให้ปรากฏอยู่ในแผนงานต่างๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานตามแผนจะมีความสามารถมองเห็นและปฏิบัติตามประเด็นดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

2) ด้านการจัดระบบงาน เป็นการกำหนดโครงสร้างของงานกลุ่มตำแหน่งสายบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีการดำเนินงาน ดังนี้

2.1) โรงเรียนควรมีโครงสร้างการบริหารโรงเรียนไม่ซับซ้อนและสามารถปรับยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม กรณีที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารภายในให้เล็กลง โดยจัดให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารโรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ได้เหมาะสมชัดเจน ซึ่งอาจกำหนดหน่วยงาน/ฝ่ายงาน/คณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงขึ้นเพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจน

2.2) โรงเรียนควรทำการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ รายละเอียดและขอบข่ายงานโดยมีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน โรงเรียนควรกระจายอำนาจการตัดสินใจภายในสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสะดวก รวดเร็ว

2.3) โรงเรียนควรจัดให้มีการติดต่อประสานงานภายในและภายนอกที่คล่องตัวและยืดหยุ่นสูง

2.4) โรงเรียนควรจัดระบบการตรวจสอบประเมินผลถึงความเหมาะสมตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

2.5) โรงเรียนควรจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจขึ้น เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการพิเศษเมื่อสิ้นสุดโครงการ กลุ่มเฉพาะกิจสลายไปโดยเฉพาะโครงการร่วมมือกับหน่วยงานราชการภายนอกและอื่นๆ

3) ด้านการอำนวยการ เป็นความพยายามของผู้บริหารในการใช้อำนาจและอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการดำเนินงาน ดังนี้

3.1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำและสามารถสร้างแรงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.2) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีอิทธิพลกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความใส่ใจในเรื่องความมั่นคงของชาติที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อุทิศตนแก่ประเทศชาติโดยไม่ให้อภัยต่อความล่าช้าในการทำงานบริเวณพื้นที่ชายแดน

3.3) ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและใช้ศักยภาพของงานในการปฏิบัติงานให้งานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ

3.4) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีแนวทางหรือวิธีการชัดเจนและเหมาะสม

3.5) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

3.6) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการปฏิบัติงานที่ความสะดวกและรวดเร็ว

4) ด้านการควบคุม เป็นการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ มีการดำเนินงานดังนี้

4.1) โรงเรียนมีการวางแผนการติดตาม กำกับและการประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงานต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นที่สัมพันธ์ต่อการกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

4.2) โรงเรียนมีระบบการกำกับติดตามการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นระยะเวลาและต่อเนื่องโดยการใช้เครื่องมือ หรือวิธีการในการประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

4.3) โรงเรียนมีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น เกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน

4.4) โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู กับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านต่างๆของโรงเรียน เช่น รายงานการใช้งบประมาณ รายงานผลการปฏิบัติงานของครู รายงานการติดตามแผน รายงานการตรวจเยี่ยมห้องเรียนโดยคณะกรรมการนิเทศ รายงานการสังเคราะห์วิธีการจัดการเรียนการสอนของครู

4.5) โรงเรียนควรมีการทำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น

3. ด้านผลผลิต

เป็นประสิทธิผลจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน ผลผลิตด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และผลผลิตด้านคุณภาพผู้ปกครองและชุมชน

1. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม มีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ดังนี้

1.1 นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างเหมาะสมกับสังคม

1.2 นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

1.3 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้อย่างถูกต้อง

1.4 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม

1.5 นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

1.6 นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้ และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 นักเรียนมีการแสดงออก ซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

1.8 นักเรียนเป็นผู้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้บุคลากรของโรงเรียนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มีแนวทางการบริหาร ดังนี้

2.1 ผู้บริหาร หัวหน้างาน หรือเพื่อนร่วมงานแสดงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.2 บุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือและยอมรับในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่

2.3 งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

2.4 การปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและเต็มความสามารถ

2.5 บุคลากรในโรงเรียนรับทราบนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จนบรรลุเป้าหมาย

2.6 โรงเรียนสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ

2.7 การบังคับบัญชาและนิเทศในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร มีความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร

2.8 การพิจารณาความดี ความชอบและสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสม

2.9 ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.10 สภาพการกำหนดและบรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติงาน

3. คุณภาพผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้ปกครองและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ

3.2 บุคลากรในโรงเรียนสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

3.3 นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

3.4 ผู้บริหารให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

3.5 โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิธีการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4. ข้อมูลป้อนกลับ

เป็นข้อมูลที่เกิดจากการดำเนินงาน หลังจากได้รับผลการประเมินผลผลิต โดยข้อมูลดังกล่าวจะส่งกลับเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการตรวจสอบ ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงได้มีการดำเนินการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ

4.1 โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารปัจจุบันมีระบบถูกต้องชัดเจนเพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนางานของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่

4.2 โรงเรียนมีข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลงาน ที่มีความเที่ยงตรงถูกต้อง และสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3 ผู้บริหารมีการวางแผนและได้นำข้อมูลป้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

4.4 ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

4.5 บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

5. ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

เป็นปัจจัยอื่นๆที่อยู่ภายนอกกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วย เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการเมือง

5.1 สภาพเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนและยังส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติที่จะต้องสร้างให้มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอีกด้วย

โอกาส

- 1) การลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริเวณชายแดน
- 2) การเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่
- 4) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน
- 5) กระแสโลกาภิวัตน์นิยมบริโภคนิยมโฆษณาที่มุ่งลัทธิบริโภคนิยม

5.2 สภาพสังคม เป็นปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยาที่ส่งผลต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างสมดุลกับองค์ประกอบอื่นๆ

โอกาส

- 1) ท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็ง และเป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่น
- 2) ในแต่ละท้องถิ่นมีนักปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้หลากหลาย
- 3) สถาบันพระมหากษัตริย์ และศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในท้องถิ่น
- 4) ชุมชนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านการสร้างอาชีพจากหน่วยงานราชการ
- 5) ประชาชนมีความเอื้ออาทรยึดหยุ่นปรับตัวง่าย และมีความเป็นมิตรต่อผู้อื่น
- 6) ความหลากหลายในเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

อุปสรรค

- 1) ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) สภาพชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบทมีประมาณ 760 คน
- 3) วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นถูกซึ้นมาจากการบริโภคข้อมูลข่าวสาร สื่อสาธารณะ
- 4) สภาพที่ตั้งของชุมชนห่างไกลจากสถานที่ราชการ
- 5) การเปลี่ยนแปลงโดยรวมของประชาชนเกิดจากการย้ายถิ่น
- 6) ประชาชนมีความเชื่อและเลื่อมใสศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนาและไสยศาสตร์

5.3 สภาพการเมือง เป็นปัจจัยด้านความมั่นคงทางการเมืองภายในและต่างประเทศที่ส่งผลต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเกี่ยวกับความศรัทธา การอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองระบบอบประชาธิปไตย ระเบียบหลักเกณฑ์และความสามารถในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

โอกาส

- 1) ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

- 2) กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางและมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษา
- 3) นโยบาย หลักการและแนวทางการบริหารโรงเรียนของฝ่ายบริหาร
- 4) กลุ่มผู้มีอำนาจหรือผู้อิทธิพลในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา
- 5) สถานการณ์การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน
- 6) กลุ่มนักธุรกิจ และนักวิชาการเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น
- 7) การสูญเสียโอกาสทางการเมืองของกลุ่มหรือกลุ่มผลประโยชน์ ส่งผลให้เกิดการขึ้นนำสร้างความแตกต่างในสังคม

อุปสรรค

- 1) ประชาชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในรัฐบาลและข้าราชการ
- 2) นักการเมืองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุจริตคอร์รัปชัน
- 3) ปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบในชุมชน
- 4) การปรับเปลี่ยนนโยบายทางการศึกษาตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง
- 5) สถานภาพด้านการเมืองของรัฐบาลขาดเสถียรภาพและความขัดแย้งเชิงนโยบาย

5.4. สภาพเทคโนโลยี เป็นปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเสริมสร้างพลังและสร้างความก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

โอกาส

- 1) การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวาง
- 2) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์การ
- 3) ชุมชนในท้องถิ่นมีโครงสร้างสาธารณูปโภคครบ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ น้ำประปา โรงพยาบาล
- 4) หน่วยงานราชการมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน
- 5) ระบบเครือข่ายที่ครอบคลุมทั่วโลกทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็ว สะดวกและมีราคาถูก
- 6) ระบบเครือข่ายเป็นแหล่งความรู้ ขนาดใหญ่ และเป็นสิ่งที่ไร้พรมแดนสำหรับผู้เข้าถึง
- 7) การพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างรวดเร็ว มีแหล่งพลังงานใหม่จากธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น
- 8) ประชาชนส่วนใหญ่ติดต่อสื่อสารกันโดยใช้โทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่

อุปสรรค

- 1) คอมพิวเตอร์ราคาถูก และมีการใช้งานอย่างแพร่หลาย
- 2) ประเทศมหาอำนาจหรือบริษัทขนาดใหญ่เป็นผู้ผูกขาดธุรกิจเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยี

2. แนวทางการใช้รูปแบบในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยขั้นที่ 1

องค์ประกอบที่ 1 วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) การศึกษาและเตรียมการ เป็นขั้นแรกก่อนนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน

2) การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลางบประมาณ และการประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบ

3) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เป็นการนำแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารที่มีคุณภาพประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ในปฏิทินโรงเรียน การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรมโดยในระหว่างการดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อทราบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนว่าได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน/กิจกรรมเพียงใด และจะได้ นำผลจากการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของโรงเรียนในปีต่อไป โดยผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีการประเมินผลในระหว่างการปฏิบัติงาน และการประเมินผลสรุปภาพรวม การประเมินผลคุณภาพผู้เรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและการประเมินความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก

5) การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุงรูปแบบ เป็นการรวบรวมผลการประเมินจากการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบ โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบจะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินมาเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยผลการประเมินสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ใช้ในการวางแผนในปีการศึกษาต่อไป และจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

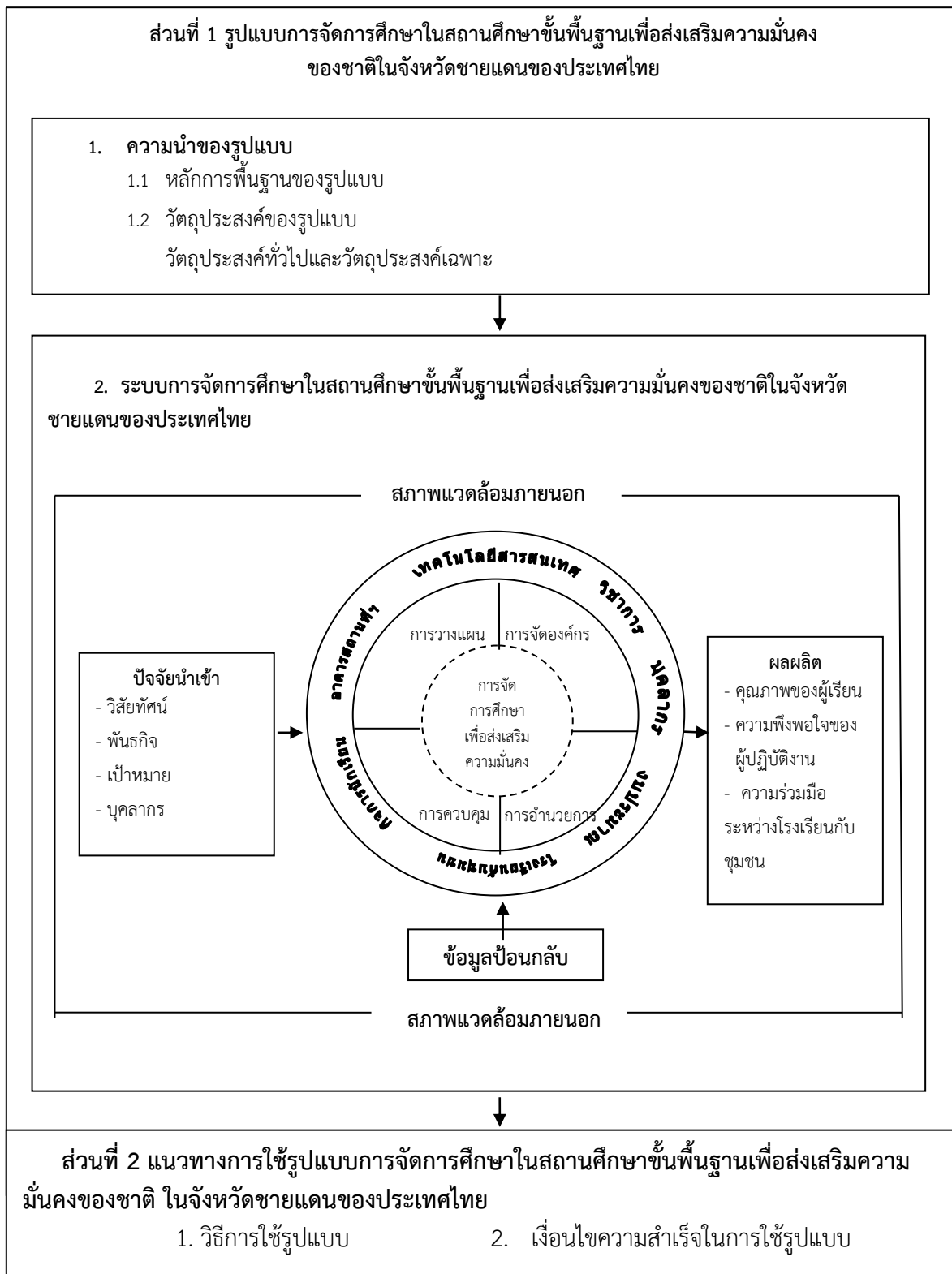
องค์ประกอบที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ระดับกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบาย เป้าหมายและมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน แน่นนอน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน

2) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีการวางระบบการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามรูปแบบ โดยมีคู่มือการปฏิบัติงานตามระบบที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน และต้องเป็นระบบที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

3) ระดับโรงเรียน กำหนดวิสัยทัศน์ โดยมุ่งเน้นทั้งการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐาน การเรียนรู้ และสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของผู้เข้ารับบริการ

จากร่างรูปแบบฯ และแนวทางการใช้รูปแบบฯ ข้างต้น คณะผู้วิจัยได้พัฒนาตัวรูปแบบเป็นร่างรูปแบบขั้นที่ 1 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.2 ส่วนประกอบของร่างรูปแบบจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การดำเนินงานขั้นนี้เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการประเมินผลในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มและการตอบแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินรูปแบบแล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผลในการบรรยายประกอบตาราง มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม

การประเมินผลโดยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมครอบคลุมการจัดการศึกษาในโรงเรียน แต่ควรเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นตามบทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 หลักการของรูปแบบมีความเหมาะสมและสอดคล้องแนวคิดและปรัชญาการจัดการศึกษา

1.3 วัตถุประสงค์ประสงค์ของรูปแบบมีความชัดเจนและสอดคล้องกับหลักที่กำหนด

1.4 องค์ประกอบของรูปแบบควรที่จะเพิ่มเติมคำว่า “ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ในรูปแบบ เนื่องจากโรงเรียนมีลักษณะเป็นระบบ และแต่ละส่วนต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

1.5 ด้านหน้าที่ทางการบริหาร ให้ปรับคำจากระบบงานเป็นการจัดโครงสร้างการบริหาร

1.6 แนวทางการใช้รูปแบบและเงื่อนไขความสำเร็จ ควรให้รายละเอียดโดยการอธิบายแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน

2. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

การประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (ร่างรูปแบบ) เป็นการประเมินผลในภาพรวมเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบโดยการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปผลในรูปการบรรยายประกอบตาราง มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.26 ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งปัจจุบัน		
1. ผู้บริหารการศึกษาใน สพฐ.ส่วนกลาง	4	26.67
2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3	20.00
3. ผู้อำนวยการโรงเรียน	2	13.33
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	2	13.33
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ	4	26.67
รวม	15	100
วุฒิการศึกษา		
1. ปริญญาเอก	8	53.33
2. ปริญญาโท	7	46.67
รวม	15	100
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
1. บริหารการศึกษา	13	86.67
2. สาขาวิชาอื่นๆ	2	13.33
รวม	15	100

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บริหารการศึกษาใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ จบการศึกษาวិชาบริหารการศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และจบสาขาวิชาอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
1.1 ความน่าเชื่อถือของรูปแบบ						
1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ	4.90	0.53	มากที่สุด	4.42	0.60	มาก
2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.68	0.42	มากที่สุด	4.35	0.45	มาก
รวม	4.79	0.44	มากที่สุด	4.39	0.57	มาก
1.2 ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
1) ปัจจัยนำเข้า	4.65	0.42	มากที่สุด	4.10	0.68	มาก
2) กระบวนการบริหาร						
2.1) ภารกิจการบริหารโรงเรียน	4.72	0.53	มากที่สุด	4.24	0.62	มาก
2.2) หน้าที่การบริหาร	4.75	0.51	มากที่สุด	4.32	0.48	มาก
3) ผลผลิต						
3.1) คุณภาพของนักเรียน	4.86	0.47	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
3.2) ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	4.70	0.62	มากที่สุด	4.12	0.40	มาก
3.3) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก	4.55	0.61	มากที่สุด	4.05	0.55	มาก
4) ข้อมูลป้อนกลับ	4.30	0.58	มาก	4.16	0.43	มาก
5) สภาพแวดล้อมภายนอก	4.50	0.45	มากที่สุด	4.09	0.72	มาก
รวม	4.63	0.52	มากที่สุด	4.16	0.54	มาก
2. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
2.1 วิธีการใช้รูปแบบ						
1) การศึกษาและเตรียมการ	4.68	0.48	มากที่สุด	4.50	0.60	มาก
2) การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ	4.59	0.50	มากที่สุด	4.36	0.66	มาก
3) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน	4.64	0.49	มากที่สุด	4.49	0.51	มาก
4) การประเมินผลการดำเนินงาน	4.73	0.46	มากที่สุด	4.41	0.67	มาก

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5) การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง	4.58	0.50	มากที่สุด	4.22	0.51	มาก
รวม	4.64	0.49	มากที่สุด	4.40	0.59	มาก
2.2 เจ็อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ						
1) ระดับกระทรวง	4.64	0.45	มากที่สุด	4.32	0.45	มาก
2) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา	4.68	0.42	มากที่สุด	4.44	0.48	มาก
3) ระดับโรงเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด	4.21	4.21	มาก
รวม	4.64	0.46	มากที่สุด	4.32	0.48	มาก

จากการตารางที่ 4.32 ผลการประเมินรูปแบบความเหมาะสมรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมด้านความนำของรูปแบบและระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิธีการใช้รูปแบบและเจ็อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าด้านความนำรูปแบบ ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการใช้รูปแบบและเจ็อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. สรุปสาระสำคัญจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มและจากแบบประเมินตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ได้สรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ชั้นที่ 1

ร่างรูปแบบฯ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความนำของรูปแบบ กับ ระบบการจัดการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความนำของรูปแบบ

ความนำของรูปแบบประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการทั่วไป และหลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ หลักการทั่วไปยึดหลักการจัดการศึกษา ได้แก่ (1) การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนหลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ ประกอบด้วย เป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้วยังประกอบด้วยหลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ หลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความมั่นคงของชาติ

2) วัตถุประสงค์โดยภาพรวมสามารถสื่อความเข้าใจได้ดี มีความเชื่อมโยงกันระหว่างวัตถุประสงค์ทั่วไปกับวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนี้

ระบบการจัดการศึกษา

ระบบการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารโรงเรียน ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ และสภาพแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสม สามารถเป็นแนวทาง กำหนดทิศทางภาพความสำเร็จได้ดี แต่ควรสร้างเป้าหมายในด้านการส่งเสริมความมั่นคง โดยเฉพาะการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรนำมาใช้ในการสร้างวิสัยทัศน์ด้วย และชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบทั่วกัน

2) กระบวนการบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดแทรกกิจกรรม/โครงการ ที่ส่งเสริมความมั่นคง สอดแทรกไปทุกงาน/กิจกรรม และต้องมีอิสระอำนาจในการตัดสินใจอย่างแท้จริง ในภารกิจบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน มีการเขียนลำดับขั้นตอน ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน แต่ควรมีการปรับค่าจากระบบงานเป็นการจัดโครงสร้างบริหาร เพราะจะมองเห็นภาพรวมของสายบังคับบัญชาในแต่ละตำแหน่งและการประสานงานชัดเจนกว่า

3) ผลผลิต การนำเสนอภาพแนวทางการวัดผลผลิตของโรงเรียนในด้านนักเรียน มีความครอบคลุมกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา คือเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก มีคุณธรรม มีความรู้ มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีทักษะชีวิตและสังคม ในด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานและด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ มีแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมและชัดเจน แต่ควรเขียนให้เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน

4) ข้อมูลป้อนกลับ ควรนำเสนอแนวทางการนำข้อมูลต่างๆ มาจัดเป็นระบบสารสนเทศที่เสริมสร้างการบริหาร โดยจะเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจแก่ผู้บริหาร และเป็นการสร้างกลไกการตรวจสอบการทำงานได้ดี จึงควรเพิ่มเติมแนวทางที่ผู้บริหารควรนำไปดำเนินการจัดทำสารสนเทศของโรงเรียน

5) สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์และนำนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของโรงเรียนในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและการเมืองชัดเจนและเหมาะสม และเป็นตัวชี้้นำให้โรงเรียนได้ไปใช้ในการวิเคราะห์สร้างยุทธศาสตร์ในการบริหารโรงเรียนได้ดี

2. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ชั้นที่ 1

แนวทางการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความนำของรูปแบบ กับ ระบบการจัดการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิธีการใช้รูปแบบ

1) กระทรวงศึกษาธิการ ต้องตั้งเป้าไว้อย่างชัดเจนในการนำรูปแบบไปใช้ในการนำร่องกับโรงเรียนที่ตั้งบริเวณชายแดนเกี่ยวกับการดำเนินการ จำนวนโรงเรียนนำร่อง อาจแบ่งเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

2) ก่อนการนำรูปแบบไปใช้ต้องมีการอบรมพัฒนา ทำความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนกับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของรูปแบบ

3) การกำหนดขั้นตอนของการนำรูปแบบมีความชัดเจน เป็นลำดับขั้นตอนและเป็นระบบ แสดงความเชื่อมโยง พร้อมทั้งตรวจสอบได้ทั้งระบบ จะนำไปสู่ผลสำเร็จของการใช้รูปแบบดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ผู้ที่จะนำรูปแบบไปใช้นอกจากจะศึกษาวิธีการในแต่ละขั้นตอนแล้ว ควรมีการระบุตัวชี้วัดผลสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ และกำหนดวิธีการสร้างแรงจูงใจไว้ด้วย

เงื่อนไขความสำเร็จ

1) การนำเสนอเงื่อนไขความสำเร็จ สำหรับผู้ที่จะนำรูปแบบไปใช้ เขียนภาพได้ชัดเจนเน้นตั้งแต่ระดับนโยบายคือกระทรวงศึกษาธิการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และนำไปสู่โรงเรียนที่เป็นหน่วยปฏิบัติได้ตรงกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละระดับจะช่วยผลักดัน จะส่งผลให้รูปแบบประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

2) การดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนต้องมีความชัดเจนทั้งในนโยบาย แนวทางปฏิบัติและผู้รับผิดชอบ รวมทั้งต้องเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาด้วย อาจสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ

จากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมสนทนากลุ่ม และการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยในตอนี่ 6 ของบทนี้เป็นการนำเสนอผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงรูปแบบฯ และแนวทางการใช้รูปแบบฯ ทั้งนี้การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยฉบับสมบูรณ์ พร้อมคำอธิบายจะถูกนำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป

ตอนที่ 6 ผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ผลแล้วสามารถสรุปสาระสำคัญจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มและจากแบบประเมินเพื่อนำไปดำเนินการปรับปรุงรูปแบบโดยผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.28 สรุปประเด็นที่ผู้วิจัยดำเนินการปรับในรูปแบบตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงรูปแบบ
1. ความนำของรูปแบบ มีความเหมาะสมสามารถสื่อความเข้าใจได้ดี มีความเชื่อมโยงกันระหว่างวัตถุประสงค์ทั่วไปกับวัตถุประสงค์เฉพาะ	ปรับเพิ่มอธิบายสื่อให้เห็นถึงการนำไปใช้
2. ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.1 ปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสม	ปรับเพิ่มเติมรายละเอียดที่แสดงเนื้อหาชัดเจนขึ้น
2.2 กระบวนการบริหารโรงเรียน ควรปรับคำจาก “ระบบงาน” เป็น “โครงสร้างบริหาร”	ปรับเป็น “การจัดองค์กร” เนื่องจากเป็นคำที่เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่นำเสนอในประเด็นนี้
2.3 ผลผลิต ควรเขียนให้เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน	ปรับเป็น “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก”

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงรูปแบบ
2.4 ข้อมูลป้อนกลับ ควรเพิ่มเติมแนวทางที่ผู้บริหารควรนำไป ดำเนินการจัดทำสารสนเทศของโรงเรียน	ปรับเป็น “ข้อมูลสารสนเทศการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน” ซึ่งจะสอดแทรก แนวทางไว้ในคำอธิบายรูปแบบ
2.5 สภาพแวดล้อมภายนอกเหมาะสม	ปรับวิธีการเขียนให้เป็นในรูปแบบของ การนำไปปฏิบัติได้
3. วิธีการใช้รูปแบบ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องตั้งเป้าไว้อย่างชัดเจน เกี่ยวกับการดำเนินการ จำนวนโรงเรียนนำร่อง อาจ แบ่งเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พร้อมทั้ง มีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ การกำหนด ขั้นตอนของการนำรูปแบบมีความชัดเจน เป็นลำดับ ขั้นตอนและเป็นระบบ แสดงความเชื่อมโยง พร้อมทั้ง ตรวจสอบได้ทั้งระบบ จะนำไปสู่ผลสำเร็จของการใช้ รูปแบบดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้ที่ให้นำรูปแบบไปใช้นอกจากจะ ศึกษาวิธีการในแต่ละขั้นตอนแล้ว ควรมีการระบุ ตัวชี้วัดผลสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ และกำหนด วิธีการสร้างแรงจูงใจไว้ด้วย	ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 7 สรุปการปรับแก้ไขพร้อมคำอธิบายที่มาขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบและการตีความจุดเน้นที่ได้จากผลการวิจัยใน
 บทที่ 4 รวมทั้งผลจากการปรับปรุงรูปแบบตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากได้ประเมินรูปแบบ
 แล้ว จึงนำมาใช้สร้างรูปแบบฉบับสมบูรณ์ โดยขออธิบายที่มาและข้อมูลพื้นฐานของแต่ละ
 องค์ประกอบของรูปแบบดังนี้

- **ความนำของรูปแบบ**

ความนำของรูปแบบนี้คือส่วนที่แสดงถึงหลักการและความสำคัญของรูปแบบ ซึ่ง
 ประกอบด้วยหลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยได้กำหนดให้รูปแบบการจัดการศึกษา
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยนี้เป็น
 รูปแบบที่นำแนวคิดการบริหารเชิงระบบมาใช้เป็นแกนกลาง ซึ่งผู้ใช้นี้จะต้องจัดการบริหาร
 จัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ ภายใต้

สิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งเกิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและพบว่าการบริหารเชิงระบบเหมาะสมกับการนำมาใช้เป็นส่วนแกนกลางสำคัญของรูปแบบ และจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยที่ประกอบไปด้วยเนื้อหา 5 ส่วน ได้แก่ แนวคิดความมั่นคงของชาติ สภาพแวดล้อมและสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ความเป็นเหตุผลและความจำเป็นของการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษารูปแบบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เพื่อให้ผู้บริหารและครุณารูปแบบนี้ไปใช้สามารถทำความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และความเป็นมาของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริงจึงสรุปหลักการและความสำคัญของรูปแบบภายใต้หัวข้อ “ความนำของรูปแบบ” ได้ดังนี้

ความนำของรูปแบบ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาของประเทศให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ร่วมมือและแข่งขันได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกัน โดยยังคงสามารถดำรงความเป็นไทยได้ในสังคมโลก จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกฎหมายสำคัญที่เป็นแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ สารสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริหารและจัดการศึกษาของรัฐในหมวดที่ 5 ซึ่งแบ่งการบริหารและการจัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และระดับท้องถิ่น ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมุ่งให้ในการจัดการศึกษานั้นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและด้านการดำรงชีวิตซึ่งมีความสัมพันธ์กับการสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนของประเทศ

ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ถึง 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐมาเลเซีย ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และสหภาพเมียนมาร์ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ ประมาณ 7,941 กิโลเมตรโดยที่ทิศเหนือติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ทิศตะวันตก ติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศอื่นๆ โดย

มีลักษณะชายแดนที่แตกต่างกันไป ทำให้เกิดปัญหาแตกต่างกันไป ก่อให้เกิดแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนทุกคน และสภาพความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง และเทคโนโลยี แม้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการเบ็ดเสร็จที่โรงเรียนมากที่สุดและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเองแต่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามชายแดนมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ประกอบกับนักเรียนและประชาชนมีความล่อแหลมและเกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ การจัดการศึกษานับขั้นพื้นฐานของแนวคิดใหม่ในโรงเรียนบริเวณชายแดน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีความรู้พอเพียงสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ รวมทั้งมีเจตคติในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาในโรงเรียนซึ่งส่งผลขยายไปถึงผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการรับรู้และความร่วมมือกันในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติต่อไป

● องค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบ

ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารโรงเรียน ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ และสภาพแวดล้อมภายนอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า เป็นตัวป้อนจากสภาพแวดล้อมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ วัสดุทัศน เป้าหมาย พันธกิจ และบุคลากร

2) กระบวนการบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ได้แก่ ภารกิจการบริหารโรงเรียน และหน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน

3) ผลผลิต เป็นประสิทธิผลจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา ได้แก่ ผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน ผลผลิตด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และผลผลิตด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

4) ข้อมูลป้อนกลับ เป็นข้อมูลที่เกิดจากการดำเนินงาน หลังจากได้รับผลการประเมินผลผลิต โดยข้อมูลนำเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงได้มีการดำเนินการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

5) สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 1 วิธีการใช้รูปแบบ

วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นขั้นตอนการดำเนินการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในสถานศึกษา มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาและเตรียมการ เป็นการศึกษาค้นคว้าความเข้าใจและเตรียมการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ เตรียมความพร้อมของบุคลากร ทรัพยากรและบุคลากรที่รับผิดชอบ และการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลางบประมาณและการประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบ

ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เป็นการนำแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารที่มีคุณภาพ ได้แก่ การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ในปฏิทินโรงเรียน การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลกิจกรรม

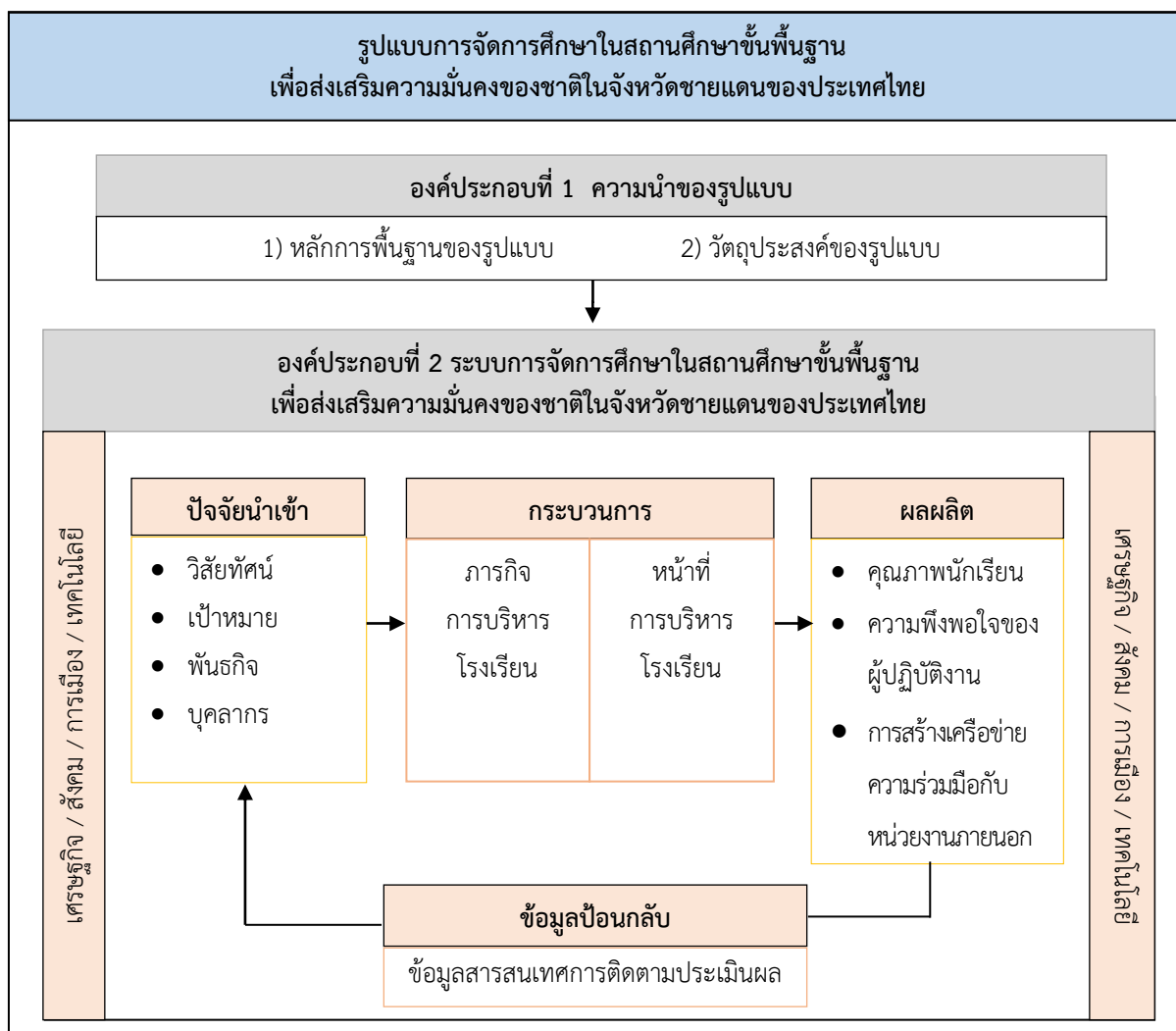
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษามีผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงานหรือกิจกรรมเพียงใด และจะได้นำผลจากการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานของโรงเรียนในปีต่อไป ได้แก่ การประเมินผลคุณภาพนักเรียน ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างเครือข่ายร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง เป็นการรวบรวมผลการประเมินจากการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามรูปแบบ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผล ในภาพรวมทั้งหมดแล้วนำเสนอผลการประเมินเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา การรายงานผลการใช้รูปแบบ

องค์ประกอบที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นการนำเสนอแนวทางที่จะทำให้การใช้รูปแบบประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ ย่อมต้องอาศัยเงื่อนไขสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน รวมทั้งการกำกับติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ระดับโรงเรียน หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน และบุคลากร

ทั้งนี้สามารถแสดงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยในลักษณะภาพรวมแสดงโครงสร้างหลักๆ ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.1 ส่วนรูปแบบฉบับสมบูรณ์จะนำเสนอในบทที่ 5

**แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย**

องค์ประกอบที่ 1 วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	องค์ประกอบที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
--	--

แผนภาพที่ 4.3 ลักษณะภาพรวมของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

บทที่ 5

รูปแบบและแนวทางการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (ฉบับสมบูรณ์)

1. ชื่อรูปแบบ

“รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย”

2. ความนำ (หลักการและความสำคัญ)

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาคนและสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาของประเทศให้มีศักยภาพและให้คนมีความสามารถที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ร่วมมือและแข่งขันได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกัน โดยยังคงสามารถดำรงความเป็นไทยได้ในสังคมโลก จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นกฎหมายสำคัญที่เป็นแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ สาระสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐในหมวดที่ 5 ซึ่งแบ่งการบริหารและการจัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และระดับท้องถิ่น ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมุ่งให้ในการจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและด้านการดำรงชีวิตซึ่งมีความสัมพันธ์กับการสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ถึง 4 ประเทศ คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐมาเลเซีย ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และสหภาพเมียนมาร์ ความยาวของพรมแดนทั้งหมดวัดได้ ประมาณ 7,941 กิโลเมตรโดยที่ทิศเหนือติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ทิศตะวันตก ติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีชายแดนที่ติดต่อกับประเทศอื่นๆ โดยมีลักษณะชายแดนที่แตกต่างกันไป ทำให้เกิดปัญหาแตกต่างกันไป ก่อให้เกิดแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนทุกคน และสภาพความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง และเทคโนโลยี แม้ว่าการบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการเบ็ดเสร็จที่โรงเรียนมากที่สุดและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเองแต่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามชายแดนมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ประกอบกับนักเรียนและประชาชนมีความล่อแหลมและเกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ การจัดการศึกษาบนขั้นพื้นฐานของแนวคิดใหม่ในโรงเรียนบริเวณชายแดน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีความรู้พอเพียงสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ รวมทั้งมีเจตคติในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาในโรงเรียนซึ่งส่งผลขยายไปถึงผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการรับรู้และความร่วมมือกันในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติต่อไป

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

- 1) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
- 2) เพื่อพัฒนาความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
- 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 4) เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือการสร้างเครือข่ายของชุมชน และองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นในการเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

4. องค์ประกอบของรูปแบบรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (องค์ประกอบการบริหารเชิงระบบ)

ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นตัวป้อนจากสภาพแวดล้อมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ (2) เป้าหมาย (3) พันธกิจ และ (4) บุคลากร มีสาระสำคัญ คือ

1. **วิสัยทัศน์ของโรงเรียน** มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาและสามารถประกอบอาชีพภายในชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขโดยไม่สร้างปัญหาแต่ในทางกลับกันต้องสร้างความมั่นคงของชาติ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

ความมั่นคงของชาติจะเกิดขึ้นได้หากคนในชุมชนมีอาชีพและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2. เป้าหมายการจัดการศึกษา เป็นไปเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอกทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้

คำอธิบายเพิ่มเติม:

ขีดความสามารถในด้านเศรษฐกิจ คือ ความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยการนำหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อให้เกิดมาตรฐานการครองชีพที่ดี

ขีดความสามารถในด้านสังคม คือ การรู้จักการดำรงชีวิตอย่างรับผิดชอบต่อกฎระเบียบ และสภาพแวดล้อมของสังคม โดยการรักษาสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีคุณธรรม

ขีดความสามารถในด้านการเมือง คือ การมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่สร้างความแตกแยก และรู้จักตัดสินใจทางการเมืองเพื่อส่วนรวม

ขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยี คือ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัล โดยการเรียนรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในทางที่ถูกต้อง และรู้จักการรับและการส่งข้อมูลผ่านสื่อเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงการดำรงรักษาความมั่นคงของชาติ

3. พันธกิจของโรงเรียน เป็นการทำภารกิจที่มุ่งสู่การบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด และมุ่งเน้นเรื่องความมั่นคงของชาติ โดยเน้นการสร้างสรรคกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองโลกเพื่อความมั่นคงของชาติ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

พันธกิจเป็นภารกิจหรือกิจกรรมที่ต้องสอดคล้องและช่วยทำให้เกิดผลตามวิสัยทัศน์ ซึ่งในรูปแบบนี้ พันธกิจมีเพื่อทำให้ผู้เรียนและชุมชนได้เป็นทรัพยากรที่ช่วยสร้างความมั่นคงของชาติ โดยสถานศึกษาต้องสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรรับทราบเพื่อการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

4. บุคลากร ในที่นี้หมายถึงทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียนซึ่งการคัดเลือกบุคลากรดังกล่าวควรผ่านกระบวนการคัดเลือกโดยคำนึงถึงเรื่องการมีจิตวิญญาณของความเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะอบรมสั่งสอนช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านอย่างมีความเป็นธรรม ไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

คำอธิบายเพิ่มเติม:

การได้มาซึ่งบุคลากรนั้น หากสถานศึกษาไม่สามารถเลือกได้ก็ควรต้องแก้ไขโดยใช้วิธีการจัดการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจ การปรับทัศนคติให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากความขัดแย้งใดๆ อีกทั้งเพิ่มพูนความรู้ในด้านภาษาและวัฒนธรรมที่จำเป็นในการสื่อสารในจังหวัดชายแดนนั้นๆ ด้วย

ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ภารกิจการบริหารโรงเรียน และหน้าที่การบริหารโรงเรียน

1. ภารกิจการบริหารโรงเรียน

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยกำหนดให้มีการบูรณาการเนื้อหาเรื่องความมั่นคงของชาติไว้ในภารกิจการบริหารโรงเรียน 8 ด้าน ซึ่งด้านที่ 8 เป็นด้านเกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรงนอกเหนือไปจากภารกิจด้านอื่นๆ ซึ่งปกติจะเห็นชัดเจนว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนทั่วๆ ไปต้องปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ในรูปแบบนี้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาคนให้เป็นจักรกลในการรักษาความมั่นคงของชาติ จึงมีการกำหนดภารกิจด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติแยกออกมาให้เห็นอย่างชัดเจนเป็นอีกข้อหนึ่งเดี่ยวๆ ภารกิจการบริหารโรงเรียนมีลักษณะสำคัญของการบริหารงานครอบคลุมภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ภารกิจ คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5) การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 6) การบริหารกิจการนักเรียน 7) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 8) การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.1) หลักสูตร

ตามระเบียบในเรื่องของหลักสูตรของโรงเรียนจะต้องมีการจัดการทำหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือ หลักสูตรแกนกลางที่เป็นไปตามหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดแต่ไม่ได้หมายความว่าโรงเรียนจะไม่สามารถสอนหรือให้ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติเสริมในหลักสูตรแกนกลางได้ โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาสาระเรื่องความมั่นคงของชาติโดยตรงได้ในทุกหลักสูตรในช่วงของการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างไรก็ตามหลักสูตรแกนกลางถูกสร้างขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามนโยบายรัฐบาลซึ่งแน่นอนว่าในเนื้อหาสาระที่บรรจุอยู่ในรายวิชาต่างๆ ล้วนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งรวมถึงความเป็นพลเมืองไทยและความเป็นพลเมืองโลกอยู่แล้ว หากแต่เป็นไปในลักษณะเนื้อหาสาระแบบบูรณาการ

กับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ไม่ได้แยกส่วนออกมาต่างหาก ส่วนในลักษณะที่สองเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรฯ ซึ่งจะพัฒนาส่วนที่ครอบคลุมถึงสภาพและปัญหาของท้องถิ่น ทั้งนี้โรงเรียนควรจัดทำโดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่สนับสนุนให้ผู้เรียนและชุมชนได้มีส่วนส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้อย่างเต็มที่ เพราะโรงเรียนออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาได้เอง จึงกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรให้มีความชัดเจนในเรื่องความมั่นคงของชาติและวิธีการทำให้เกิดการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้

1.2) การจัดการเรียนการสอน

ต้องมีการจัดให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งโดยทั่วไปผู้เรียนก็จะได้รับความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการเช่นเดียวกับผู้เรียนในโรงเรียนอื่นๆ หากแต่โรงเรียนที่อยู่ชายแดนควรจะต้องจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมเพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนในการรักษาความมั่นคงของชาติ เช่น การสอนภาษาไทยที่ใช้เป็นภาษาราชการและภาษาไทยในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การสื่อสารและการสนทนากับผู้เรียนและผู้ปกครองรวมถึงคนในชุมชนอื่นๆ กิจกรรมที่ใช้ในการสอนต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความแตกต่างแตกแยกทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม โดยต้องใช้กิจกรรมที่เน้นการก่อให้เกิดความเคารพและยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกันแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และต้องสร้างหลักสูตรที่สามารถต่อยอด ต่อเนื่องความรู้ในเรื่องความมั่นคงของชาติขึ้นไปตามระดับชั้นปีที่เรียน ไม่ให้เกิดการเรียนซ้ำซ้อน ทั้งนี้ตามปกติที่นอกจากกำหนดให้ประเด็นนี้อยู่ในหมวดสังคมศึกษาแล้ว ยังอาจแยกออกมาเป็นรายวิชาพิเศษต่างหาก ตามที่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจะเห็นควร และควรพยายามจัดกิจกรรมการสอนให้เชื่อมโยงความรู้จากโรงเรียนไปสู่บ้าน สู่ครอบครัว และสู่ชุมชนอีกด้วย

1.3) การวัดและประเมินผลผู้เรียน

การจัดให้มีคณะกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนจะช่วยให้มีการรวบรวมความคิดเห็นของหลายๆ ฝ่ายในการวัดประเมินผู้เรียน โดยไม่ให้ตกไปเป็นภาระของครูผู้สอนเพียงผู้เดียวเท่านั้น ควรใช้การวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี ทั้งจากสภาพจริง จากการสังเกต จากผลงานผู้เรียน การให้คะแนนจากใบงาน และผลงานที่มอบหมายโดยอาจวัดและประเมินเป็นรายบุคคลและ/หรือรายกลุ่ม ควรจัดให้มีคลังข้อสอบและการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อการเลือกใช้อย่างเหมาะสมในอนาคต โดยเฉพาะการวัดและประเมินความรู้ด้านความมั่นคงของชาติควรทำเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ไม่เพียงแต่แฝงหรือผสมผสานไปกับการวัดและประเมินผลในรายวิชาต่างๆ เท่านั้น ที่สำคัญ คือ ต้องอบรมให้ความรู้ครูในการจัดกิจกรรมและวิธีการวัดและประเมินผล หากการวัดและประเมินผลเป็นวิธีการที่กำหนดโดยส่วนกลางหรือผู้เกี่ยวข้องเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ต้องจัดให้มีการขยายถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการวัดและประเมินผลนั้นๆ ให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทราบ เพื่อการปฏิบัติได้ถูกต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมดทุกคน

1.4) การนิเทศการสอน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักนิเทศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มนักนิเทศในระดับโรงเรียนเพื่อจัดการนิเทศการสอนให้แก่ครูได้ทุกรายวิชาและทุกกิจกรรมตามความเหมาะสมความจำเป็น นอกจากนี้โรงเรียนยังอาจใช้การเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยในการนิเทศด้วย คณะกรรมการนิเทศนี้ควรทำหน้าที่ตั้งแต่การจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอน การวิเคราะห์ผลและการนำผลการนิเทศไปปรับแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น การนิเทศการสอนอาจดำเนินการสังเกตการณ์การสอน การนิเทศเอกสารการสอน การให้คำปรึกษา ประชุมหรือแนวทางการปฏิบัติ แต่ที่สำคัญสำหรับการนิเทศการสอนเพื่อการส่งเสริมความมั่นคงของชาตินั้นควรกำหนดเป็นโครงการพิเศษเฉพาะสำหรับการนิเทศการสอน เรื่องความมั่นคงของชาติ ผู้นิเทศทำการนิเทศโดยการสอดแทรก เรื่องของภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และความแตกต่างในทางสร้างสรรค์เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเหมาะสม และควรเน้นนิเทศโดยให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความมั่นคงของชาติ เช่น เรื่องประชาธิปไตย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น โดยทำอย่างจริงจังชัดเจน

1.5) การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมตกลงกันในเรื่องนี้ผ่านคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่เหมาะสม การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางนั้นอาจทำได้ง่ายและสะดวกกว่าการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เนื่องจากมีทั้งส่วนราชการและบริษัทต่างๆ จัดทำไว้ให้เลือกใช้มากมาย แต่สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรงนั้นหาได้ยาก ในส่วนของสื่อและเทคโนโลยีในประเทศนั้นแทบจะหาไม่ได้ จึงควรต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาช่วยกันผลิตขึ้นมาใช้เอง และอาจนำไปเผยแพร่ให้โรงเรียนอื่นๆ ใช้อีกด้วย นอกจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีแล้ว อาจมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมได้อีกทางหนึ่งด้วย

2) ด้านการบริหารงบประมาณ

สถานศึกษาควรมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่เป็นระบบชัดเจน ควรจัดสรรงบประมาณให้งานประจำตามแผนการปฏิบัติงานประจำปี และงานด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่เป็นในรูปกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติชัดเจนแยกออกจากงานประจำอื่นๆ ควรนำประเด็นเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติมากำหนดพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปีของสถานศึกษาตามที่ผลการวิจัยพบว่าชุมชนท้องถิ่นชายแดนแม้จะฐานะทางเศรษฐกิจจะไม่ดีนักแต่กลับมีความยินดีที่จะช่วยเรื่องโรงเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะการช่วยบูรณะซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน ควรมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และ

ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อวางแผนและติดตามการใช้เงินในปีการศึกษาต่อไป

3) ด้านการบริหารงานบุคคล

3.1) การวางแผนสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

ก่อนอื่นใดสถานศึกษาควรจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการในตำแหน่งงาน ทั้งงานประจำและงานส่งเสริมความมั่นคง รวมทั้งการจัดหาครูและบุคลากรพิเศษนอกเหนือจากอัตราจ้างที่มีในกรณีมีความจำเป็น โดยเฉพาะการจ้างบุคลากรภายนอกเพื่อการปฏิบัติงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว และการใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการสอนเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นเพิ่มเติม ในส่วนของการสรรหาคัดเลือกควรมีการจัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อเสริมครูประจำการในวิชาที่ขาดแคลน โดยมีกระบวนการคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพ การจัดหาบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่นั้นๆ ต้องทำโดยคัดเลือกผู้ที่ปราศจากอคติในเรื่องความแตกต่างของชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และความเชื่อ นอกจากนี้ยังควรมีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมที่จะมาเป็นครูและวิทยากรท้องถิ่น และบัญชีรายชื่อแหล่งสำหรับการสรรหาครูมาปฏิบัติงานสอนโดยมีการประสานงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น การขอกำลังบุคลากรจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และการร่วมมือจากชุมชน

3.2) การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

โดยปกติสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาควรคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ สำหรับการปฏิบัติงานตามหลักสูตรสถานศึกษานั้นควรพิจารณาเพิ่มโดยควรจัดครูเข้าปฏิบัติงานสอนโดยพิจารณาสาขาที่สำเร็จการศึกษาตามความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ ให้โอกาสครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอนโดยพิจารณาจากความถนัดและความสนใจโดยสอบถามความสมัครใจ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาความสามารถอย่างสม่ำเสมอในการเป็นครูและบุคลากรในโรงเรียนชายแดนนั้น ควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะจัดการพัฒนาด้านภาษาถิ่นต่างๆ เพื่อครูและบุคลากรจะได้ใช้สื่อสารกับทั้งผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้บุคลากรและบุคลากรภายนอก อาจเป็นผู้ปกครอง คนในชุมชนที่จะมาเป็นวิทยากรท้องถิ่น ทั้งแบบมีค่าจ้างและแบบอาสาสมัครได้ร่วมการตัดสินใจในการเข้าทำงานและในการกำหนดเนื้อหาของโรงเรียนตามความเหมาะสม

3.3) การจัดสวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจ

สถานศึกษาควรมีการจัดด้านเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับบุคลากรของโรงเรียนอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ในส่วนของสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของบุคลากรในเขตพื้นที่ชายแดนที่จะได้รับจากรัฐ น่าจะต้องมีความพิเศษมากกว่าบุคคลในพื้นที่ปกติ เช่น จัดให้มีเงินเบี้ยเลี้ยงพิเศษ จัดให้มีสหกรณ์ร้านค้าที่ขายของราคาถูกกว่าที่อื่น การกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

การจัดให้มีอาหารกลางวันฟรีหรือราคาถูก การจัดให้มีสวัสดิการเกี่ยวกับการบริการตรวจสอบสุขภาพประจำปี และสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลเพิ่มเป็นพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่เกิดจากความเสียด้านความมั่นคงของชาติ การเพิ่มโควตาการพิจารณาความดีความชอบ และจัดให้มีเบี้ยเลี้ยงภัยในอัตราสูง รวมไปถึงการยกย่องเชิดชูเกียรติในเชิงการทำงานเพื่อชุมชนและสังคมอย่างไรรวมแดน

3.4) การพัฒนาบุคลากร

รัฐบาลต้องมีนโยบายพัฒนาครูและบุคลากรอื่นของโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่น ภาษาชนเผ่า เพื่อใช้สื่อสารกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ของโรงเรียนชายแดนทำให้การปฏิบัติงานกับทั้งนักเรียนและผู้ปกครองตลอดจนชุมชนง่ายขึ้น สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนการพัฒนาผู้บริหารและครูให้ตรงกับความต้องการทั้งด้านการจัดการและปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการบริหารจัดการเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงของชาติ โดยการจัดหาวิทยากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และส่งไปพัฒนายังหน่วยงานอื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสังคมและชุมชนบริเวณชายแดนเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะให้ครอบคลุมความรู้และทักษะด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ที่สำคัญยิ่งคือควรจัดให้มีการพัฒนาทัศนคติในการทำงานเป็นทีมและการทำงานโดยปราศจากอคติต่อความแตกต่างของชาติพันธุ์ ภาษา และความเชื่อให้กับครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

3.5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

นอกจากการจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานตามปกติที่ต้นสังกัดกำหนดทั้งนโยบายและวิธีการแล้วสถานศึกษาควรทำการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเพิ่มเติมที่ครอบคลุมภารกิจในทุกด้านและให้สอดคล้องกับสภาพหรือบริบทและปัญหาที่สถานศึกษาชายแดนกำลังเผชิญด้วย โดยเฉพาะควรจัดการประเมินผลการส่งเสริมความมั่นคงให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในแบบรวมกับการประเมินผลการปฏิบัติงานทั่วไปและแบบแยกออกเป็นเรื่องเดียวพิเศษ นอกจากนี้ยังควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่าย โดยอาจใช้วิธีการประชุมหารือให้ครู บุคลากรทุกฝ่ายได้เข้าใจและมีสิทธิ์เสนอแนะในการจัดทำ การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย การจัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในการพัฒนาการมอบหมายงานและการพิจารณาความดีความชอบได้จริงชัดเจน และจัดประเมินผลงานทางด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติเป็นพิเศษ อย่างมีหลักเกณฑ์ มีดัชนีชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานในแต่ละรายกิจกรรมและในภาพรวมด้วย

4) ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนโดยการจัดทำแผนงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้สะท้อนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของธรรมเนียมและวัฒนธรรมของตน และการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การจัดทำป้ายต้อนรับในหลากหลายภาษา การตกแต่งโรงเรียนด้วยศิลปะของชนเผ่าในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นต้น ควรจัดการดูแลตรวจสอบมีระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนให้นักเรียนและบุคลากรตลอดจนผู้มาใช้บริการเกิดความรู้สึกปลอดภัย ขอความร่วมมือจากชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสม โดยมีระบบดูแลความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกจัดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างชัดเจน รัดกุม และมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายได้ทราบอย่างทั่วถึง เพื่อป้องกันการเป็นแหล่งมั่วสุมหรือก่อเหตุที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

5) ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

สถานศึกษามีการจัดทำแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ มีโครงสร้างการบริหารและผู้รับผิดชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ชัดเจน จัดให้มีการมีความเสถียรและปลอดภัยจากการโจมตีข้อมูลหรือป้องกันการเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้โดยไม่ได้รับอนุญาต ดำเนินการจัดให้ครูอาจารย์มีความสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า จัดระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเหมาะสมกับการใช้งานและให้มีความเสถียร จัดระบบเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภายใน (LAN) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เพื่อทำข้อมูลสารสนเทศการศึกษาใช้ในการเรียนการสอนได้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อและความหลงเชื่ออย่างผิดๆ อันจะนำสู่การบั่นทอนความมั่นคงของชาติ

6) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน

กิจการนักเรียนเป็นเรื่องที่ครอบคลุมการเรียนการสอนในห้องเรียน ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย งานระเบียบและทะเบียนต่างๆ ได้แก่ การสำมะโนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน การลงทะเบียน สถิตินักเรียน บัญชีนักเรียนและการมาเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน และการรายงานเกี่ยวกับนักเรียน ความปลอดภัยของนักเรียน ทุนการศึกษา หอพัก การจัดทำงานการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา งานการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานความประพฤติและระเบียบของนักเรียน สถานศึกษาควรจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ การเคลื่อนย้ายของ

ประชากรที่เข้ามาในพื้นที่บริการของโรงเรียนซึ่งเป็นข้อมูลแสดงจำนวนประชากรและเด็กในวัยเรียนที่เป็นผู้อพยพเข้ามาอย่างถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ล้วนมีผลต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้น โดยเฉพาะเรื่องการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา การจัดการบริหาร การใช้ทรัพยากรต่างๆ ของโรงเรียนให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

ในส่วนของงานการบริหารงานกิจการนักเรียนนี้โรงเรียนชายแดนควรจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างระมัดระวังไม่ให้กระทบต่อความรู้สึกถึงการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย จัดการสอนทั้งในห้องเรียนและผ่านกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีความเป็นไทยที่ขาดไม่ได้เพื่อสร้างความรักชาติและสำนึกคุณของชาติไทย งานนี้สามารถจัดผ่านกิจกรรมชมรม ชุมนุมต่างๆ และผ่านการเสริมสร้างอาชีพให้นักเรียน เสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย และเน้นเรื่องความมั่นคงของชาติในทุกภาคเรียน โดยทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสวัสดิการอาหารกลางวันอย่างมีคุณภาพและเพียงพอ

7) ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน และจัดกิจกรรมให้ไม่ขัดแย้งแต่เป็นการเสริมซึ่งกันและกัน โดยโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางวิชาการและอื่นๆ เช่น เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ทั้งนี้ต้องอาศัยการสื่อสารกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีความเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน โรงเรียนยังอาจช่วยพัฒนาผู้ปกครองและชุมชนโดยตรงได้โดยการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน การจัดพัฒนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชนด้านโภชนาการและด้านสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก เป็นต้น

8) ด้านการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ พบว่า ยังไม่มีสถานศึกษาใดที่ดำเนินการอย่างชัดเจนและไม่มีการแยกเป็นกลุ่มงาน หน่วยงาน หรือคณะทำงานโดยตรง ทั้งในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน จึงควรตั้งหน่วยงานย่อยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายและจัดการบริหารจัดการในเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติเพื่อถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนและโรงเรียนเองก็ควรจัดตั้งกลุ่มงาน หน่วยงานหรือคณะทำงานภายในสถานศึกษาเองเพื่อรองรับนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเพื่อปฏิบัติเองได้โดยตรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นจะเป็นการวางแผนทางการปฏิบัติและการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดชายแดนโดยเฉพาะ สำหรับหน่วยงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นจะ

ดูแลในทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องบุคลากร หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาเหล่านี้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่จำเป็นและเหมาะสม และมีความแตกต่างจากสถานศึกษาพื้นที่อื่น รวมทั้งโรงเรียนเองก็ควรมีกิจกรรมหรือครูที่รับผิดชอบในเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งผู้บริหารอาจใช้อำนาจในการจัดตั้งหรืออาจใช้วิธีการจัดให้มีการประกาศเพื่อหาอาสาสมัคร โดยอาจมีการรณรงค์ในเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติและเน้นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนที่มีความแตกต่างกัน

2. หน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยให้บรรลุจุดหมายของสถานศึกษาได้นั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการอำนวยความสะดวก และ 4) ด้านการควบคุม โดยหน้าที่เหล่านี้ผู้บริหารโดยบทบาทของผู้นำที่ต้องรับผิดชอบการบริหารจะต้องปฏิบัติหากแต่ในรูปแบบ นี้กำหนดให้ผู้บริหารทำหน้าที่ 4 ด้านนี้ในงาน 8 งานที่กล่าวมาข้างต้น โดยในแต่ละงาน 8 งานนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งทักษะและความสามารถทางการบริหารปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 4 ด้านนี้เพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ หน้าที่ทางการบริหารทั้ง 4 มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการวางแผน เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายของสถานศึกษา มีการดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ในการดำเนินกิจกรรม วิธีการที่จะบรรลุผลลัพธ์ จัดลำดับความสำคัญ และจัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งเป็นแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนระยะยาว 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยใช้กรอบการวางแผนและการประเมินของเขตพื้นที่การศึกษาและของโรงเรียนเองด้วย มีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานให้บรรลุจุดหมายจะต้องกำหนดประเด็นเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติไว้ด้วยเพื่อให้ปรากฏอยู่ในแผนงานต่างๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานตามแผนจะมีความสามารถมองเห็นและปฏิบัติตามประเด็นดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

2) ด้านการจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างของงานกลุ่มตำแหน่งสายบังคับบัญชา และความสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีการดำเนินงาน โดยกำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนไม่ให้ซับซ้อนและให้สามารถปรับยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม กรณีที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารภายในให้เล็กลง โดยจัดให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดทำแผนภูมิโครงสร้าง

การบริหารโรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ได้เหมาะสมชัดเจน ซึ่งอาจกำหนดหน่วยงาน/ฝ่ายงาน/คณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงขึ้นเพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ รายละเอียดและขอบข่ายงานโดยมีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน โรงเรียนควรกระจายอำนาจการตัดสินใจภายในสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสะดวก รวดเร็ว จัดให้มีการติดต่อประสานงานภายในและภายนอกที่คล่องตัวและยืดหยุ่นสูง จัดระบบการตรวจสอบประเมินผลถึงความเหมาะสมตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ หรืออาจจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจขึ้น เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการพิเศษเมื่อสิ้นสุดโครงการ กลุ่มเฉพาะกิจสลายไปโดยเฉพาะโครงการร่วมมือกับหน่วยงานราชการภายนอกและอื่นๆ

3) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำและสามารถสร้างแรงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ควรมีโอกาสกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความใส่ใจในเรื่องความมั่นคงของชาติที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อุทิศตนแก่ประเทศชาติโดยไม่ให้ย่อท้อต่อความลำบากในการทำงานบริเวณพื้นที่ชายแดน กระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานงานให้บรรลุเป้าหมาย ให้โอกาสบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ตลอดจนแก้ไขปัญญาที่เกิดขึ้นอย่างมีแนวทางหรือวิธีการชัดเจนและเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อดำเนินภารกิจทั้ง 8 ประการได้สำเร็จตามเป้าหมาย

4) ด้านการควบคุม การควบคุมนับเป็นเรื่องสำคัญที่ขาดไม่ได้ แม้การบริหารจำเป็นต้องมีความเชื่อถือซึ่งกันและกันแต่การจะทำงานให้เป็นแบบมืออาชีพจะต้องมีการควบคุมการทำงานที่ดี โดยเริ่มจากการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ มีการวางแผนการติดตาม กำกับและการประเมินผล การดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงานต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีระบบการกำกับติดตามการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นระยะเวลาและต่อเนื่องโดยการใช้เครื่องมือ หรือวิธีการในการประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู กับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน มีการทำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องคอยควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจ 8 ด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมความมั่นคงให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอาจต้องจัดทำในรูปคณะกรรมการควบคุมการดำเนินงาน

ด้านผลผลิต

ผลผลิตตามรูปแบบ นี้กำหนดให้เป็นประสิทธิผลจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามรูปแบบ ประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน ผลผลิตด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และการสร้างความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งทั้งหมดจะเป็นผลและในทางกลับกันจะส่งผลให้เกิดการส่งเสริมความมั่นคงของชาติทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 2) ความมั่นคงด้านการเมือง และ 3) ความมั่นคงด้านสังคม

1. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองชาติและพลเมืองโลก มีคุณธรรม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม มีแนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้สร้างสรรค์สังคมที่มั่นคงสุขสงบ

2. ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้บุคลากรของโรงเรียนที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีความสุขกายสุขใจ แม้ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานในเขตชายแดนซึ่งมีอุปสรรคและความยากลำบากมากกว่าที่อื่น

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการสร้างเครือข่ายซึ่งเป็นกลุ่มของผู้ที่จะทำงานด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติร่วมกัน

ด้านข้อมูลป้อนกลับ

เป็นข้อมูลสารสนเทศการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่เกิดจากการดำเนินงาน หลังจากได้รับผลการประเมินผลผลิต โดยข้อมูลดังกล่าวจะส่งกลับเข้าสู่ระบบเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงได้มีการดำเนินการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการวางแผนและได้นำข้อมูลป้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังแบ่งจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่สำหรับให้บุคคลภายนอกได้ใช้และตรวจสอบอย่างมีความโปร่งใส

ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

เป็นปัจจัยอื่นๆที่อยู่ภายนอกกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมและในรูปแบบนี้ กำหนดให้นำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมาใช้ในการบริหารตามรูปแบบ ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

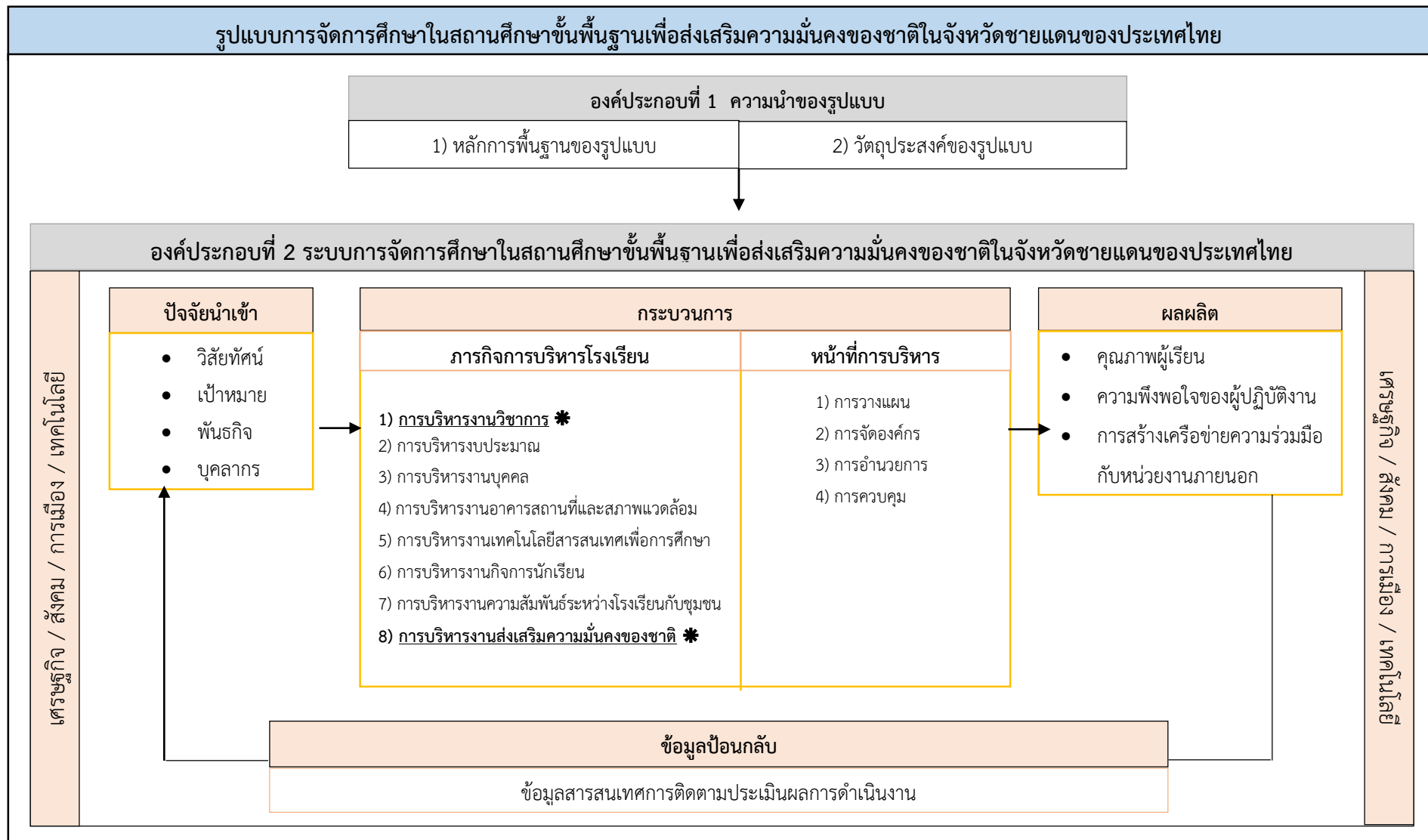
1. สภาพเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนและยังส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติที่จะต้องสร้างให้มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอีกด้วย ศึกษาและสังเกตได้จากมาตรฐานการครองชีพของชุมชน ความสามารถในการประกอบอาชีพ การนำหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการดำรงชีพ และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัล

2. สภาพสังคม เป็นปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างสมดุลกับองค์ประกอบอื่นๆ

3. สภาพเทคโนโลยี เป็นปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเสริมสร้างพลังและสร้างความก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

4. สภาพการเมือง เป็นปัจจัยด้านความมั่นคงทางการเมืองภายในและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเกี่ยวกับความศรัทธา การอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ระเบียบหลักเกณฑ์และความสามารถในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

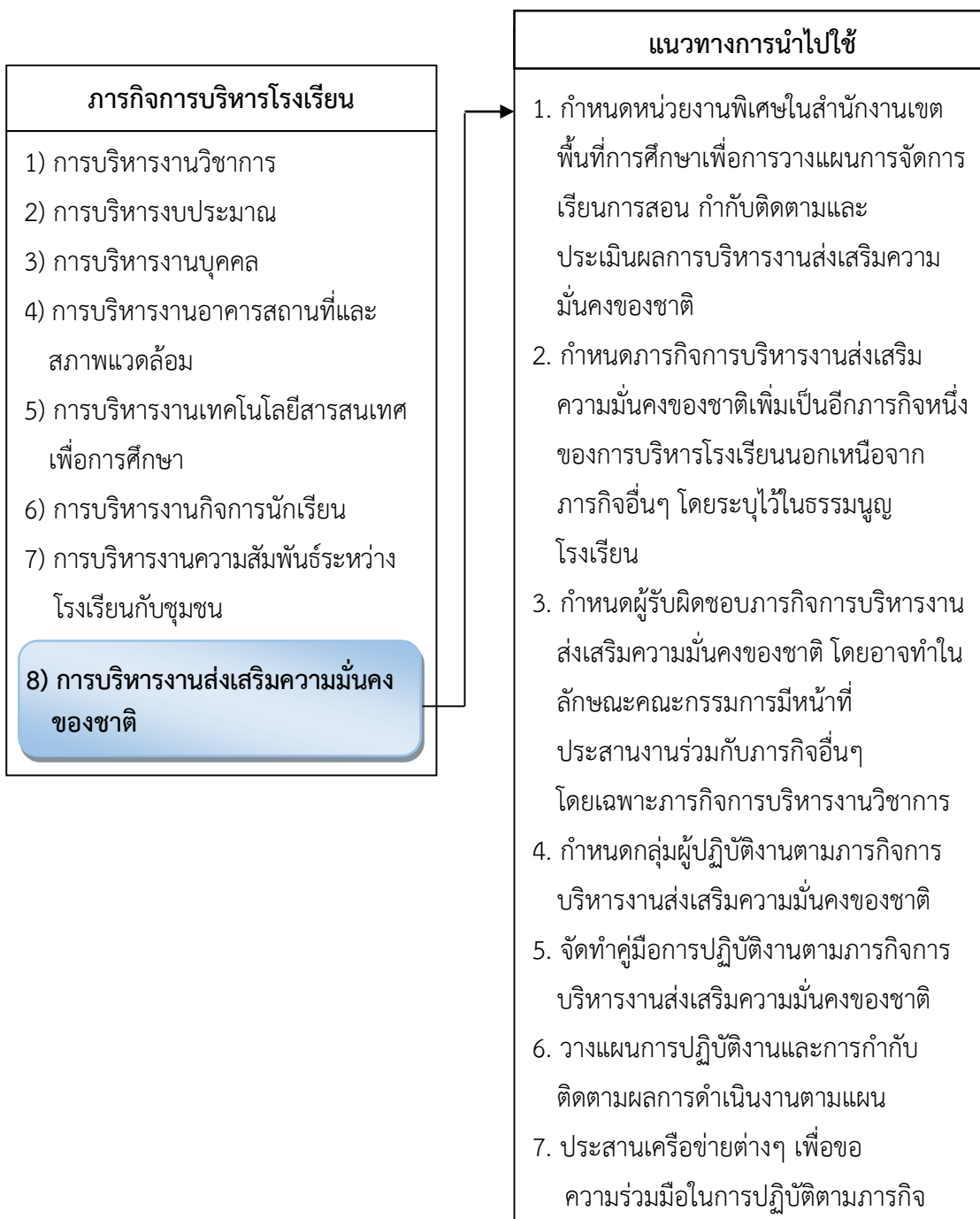
รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

แผนภาพที่ 5.1 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

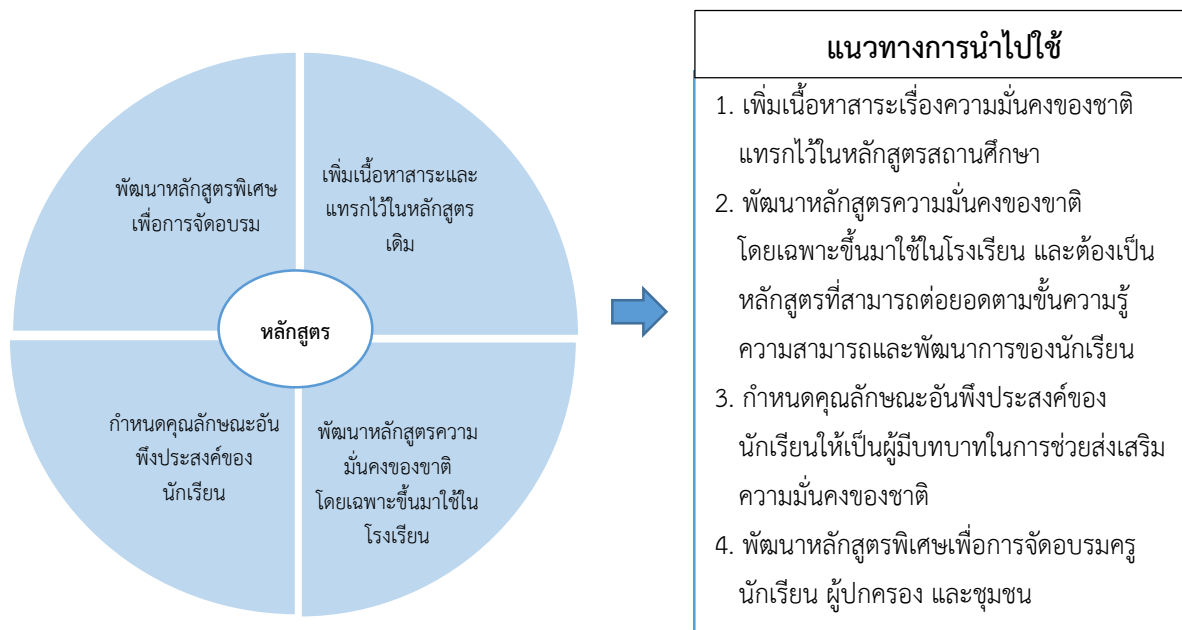
รูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารโรงเรียน

ภารกิจการบริหารโรงเรียนใน 8 ภารกิจนั้น จะมีภารกิจที่ 8 ที่แตกต่างจากภารกิจการบริหารโรงเรียนทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนในจังหวัดชายแดนจะต้องมีการเพิ่มภารกิจบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติขึ้นมาเป็นอีกภารกิจหนึ่งต่างหากจากภารกิจอื่นๆ ที่โรงเรียนทั่วไปต้องปฏิบัติ ดังนั้น แนวทางการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติควรจะต้องมีรูปแบบดังแผนภาพต่อไปนี้

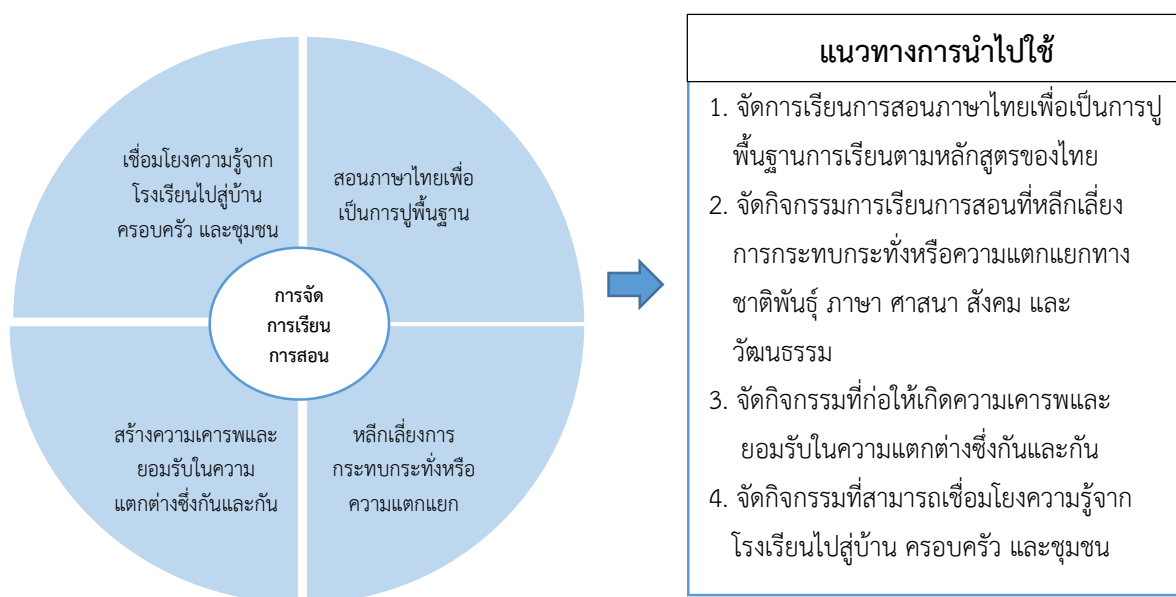

แผนภาพที่ 5.2 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจบริหารงานส่งเสริมความมั่นคง

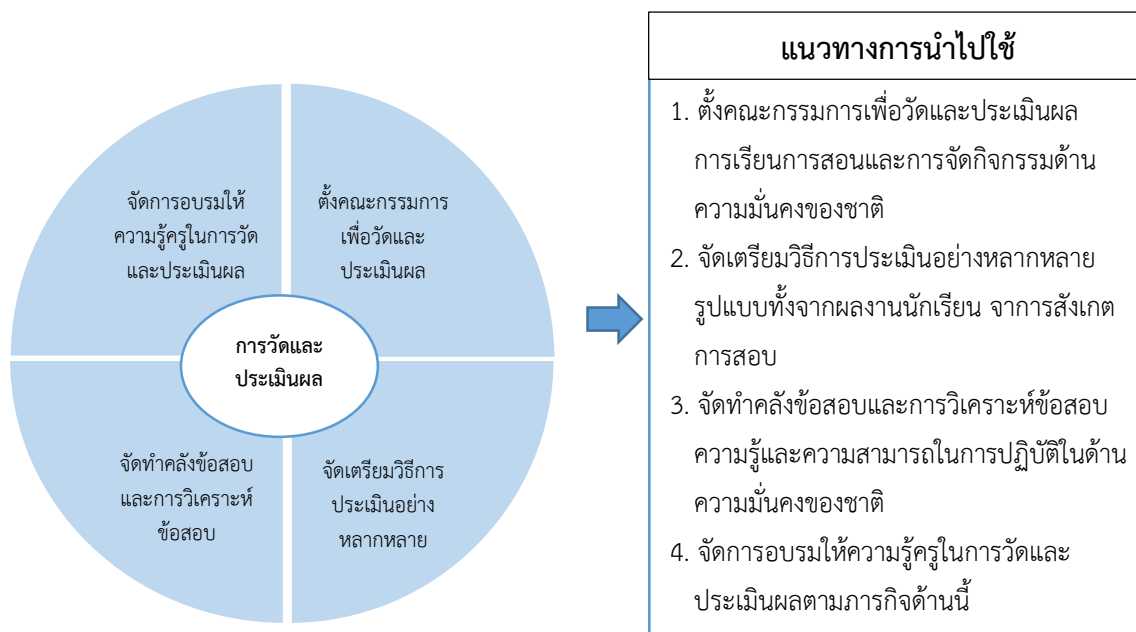
ภารกิจการบริหารงานวิชาการ เป็นอีกหนึ่งภารกิจที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยากให้มีการบรรจุลงในหลักสูตรและจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจมีแนวทางการบริหารงานวิชาการแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ดังแนวทางต่อไปนี้

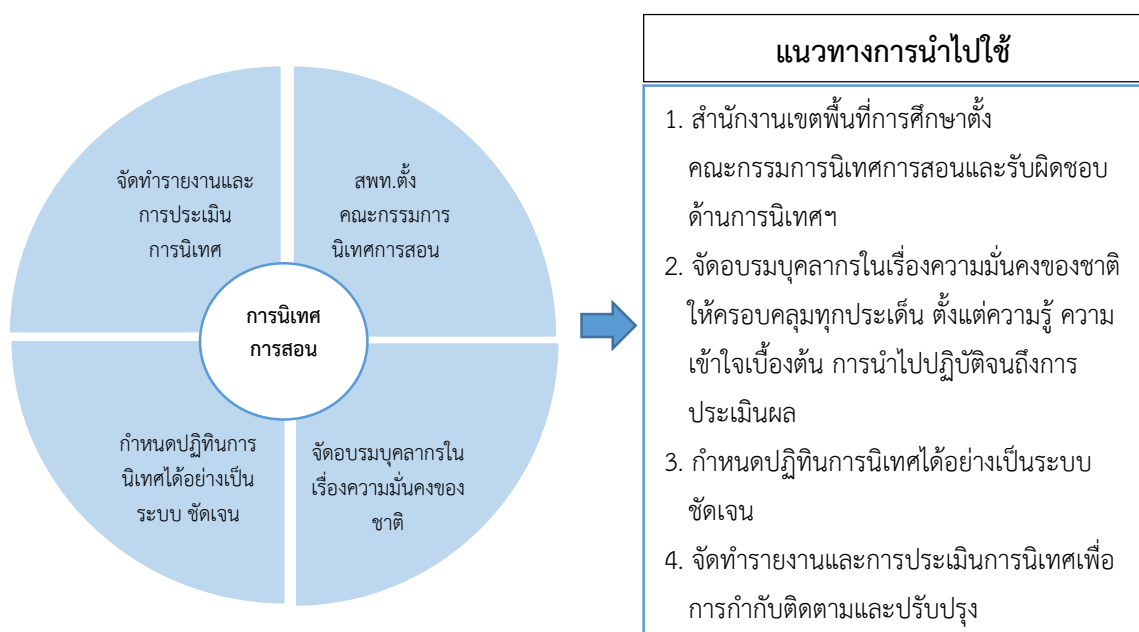
แผนภาพที่ 5.3 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร

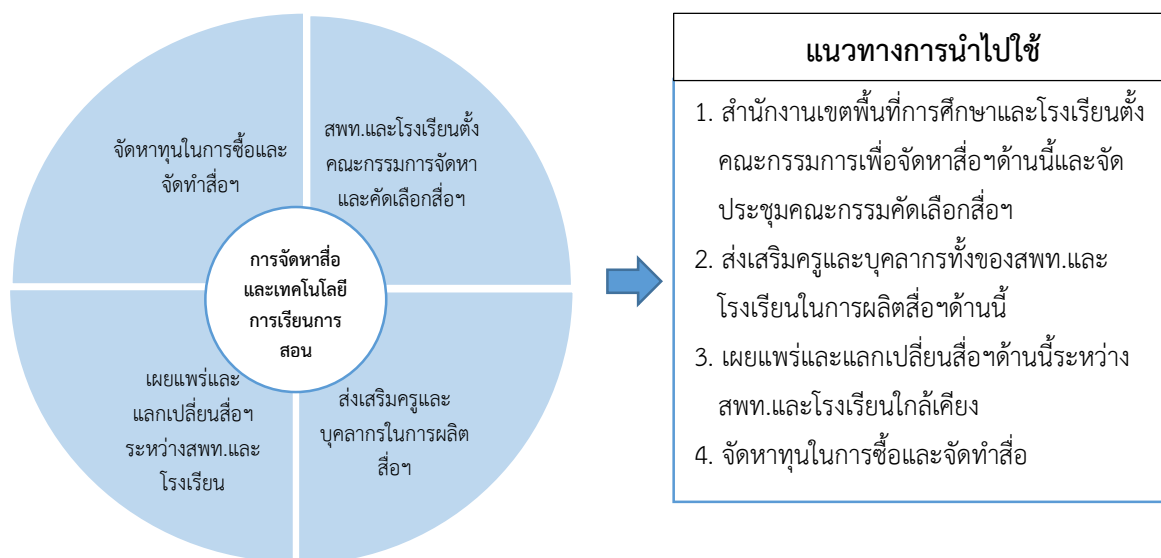
แผนภาพที่ 5.4 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน

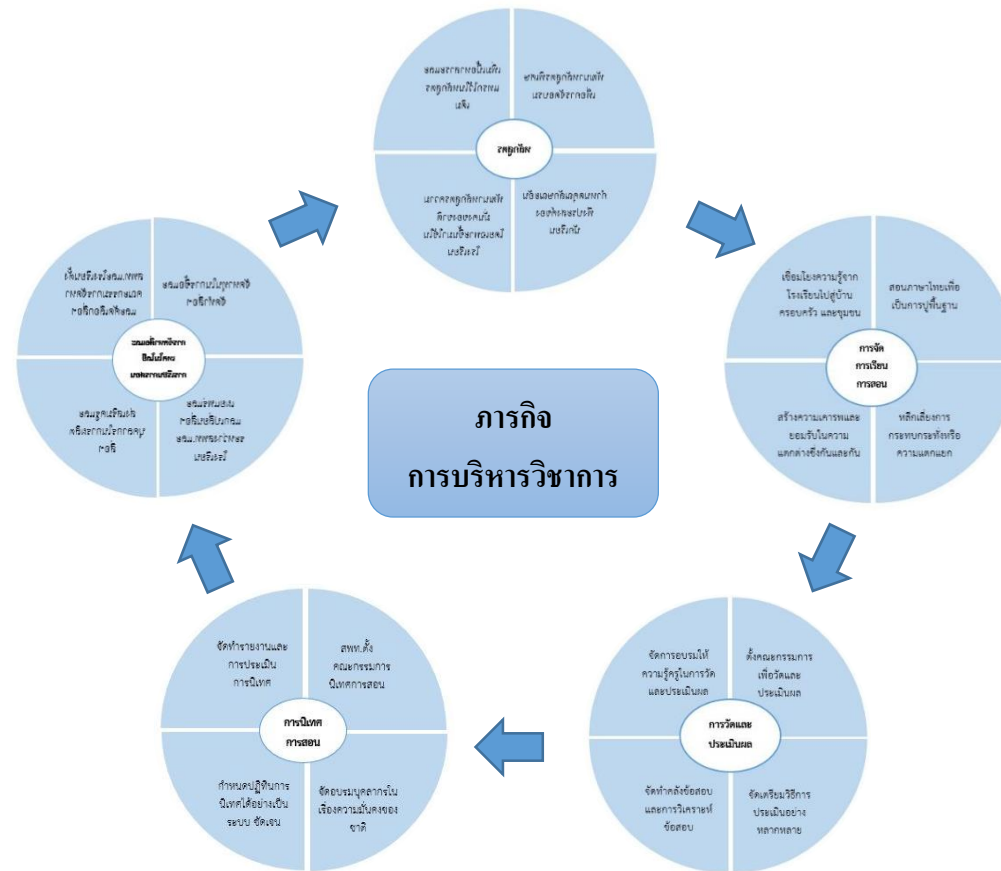
แผนภาพที่ 5.5 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล

แผนภาพที่ 5.6 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการสอน

แผนภาพที่ 5.7 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

แผนภาพที่ 5.8 แผนภาพย่อยของรูปแบบในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการในภาพรวม

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีจุดเน้นที่การเพิ่มภารกิจที่ 8 ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารเบื้องต้นและจากการยืนยันความสำคัญจำเป็นจากผลการสัมภาษณ์ ทั้งนี้การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติมีแนวทางการใช้ในส่วนของการเพิ่มภารกิจที่ 8 ไว้ในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจงานบริหารสถานศึกษาแยกต่างหากจากภารกิจอื่นๆ อย่างชัดเจน มีคณะทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดหน่วยงานพิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน กำกับติดตามและประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 2) กำหนดภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติเพิ่มเป็นอีกภารกิจหนึ่งของการบริหารโรงเรียนนอกเหนือจากภารกิจอื่นๆ โดยระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน
- 3) กำหนดผู้รับผิดชอบภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยอาจทำในลักษณะคณะกรรมการมีหน้าที่ประสานงานร่วมกับภารกิจอื่นๆ โดยเฉพาะภารกิจการบริหารงานวิชาการ
- 4) กำหนดกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตามภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 5) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 6) วางแผนการปฏิบัติงานและการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผน
- 7) ประสานเครือข่ายต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามภารกิจ

ส่วนแนวทางการนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยไปใช้ในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการก็จะมีแนวทางการนำไปใช้ปฏิบัติแยกตามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการสอน และด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนด้าน ดังนี้

ด้านหลักสูตร

- 1) เพิ่มเนื้อหาสาระเรื่องความมั่นคงของชาติแทรกไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) พัฒนาหลักสูตรความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะขึ้นมาใช้ในโรงเรียน และต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถต่อยอดตามขั้นความรู้ ความสามารถและพัฒนาการของนักเรียน
- 3) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้เป็นผู้มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ
- 4) พัฒนาหลักสูตรพิเศษเพื่อการจัดอบรมครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ด้านการจัดการเรียนการสอน

- 1) จัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรของไทย
- 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งหรือความแตกแยกทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม
- 3) จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเคารพและยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน
- 4) จัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากโรงเรียนไปสู่บ้าน ครอบครัว และชุมชน

ด้านการวัดและประเมินผล

- 1) ตั้งคณะกรรมการเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมด้านความมั่นคงของชาติ
- 2) จัดเตรียมวิธีการประเมินอย่างหลากหลายรูปแบบทั้งจากผลงานนักเรียน จาการสังเกต การสอบ
- 3) จัดทำคลังข้อสอบและการวิเคราะห์ข้อสอบความรู้และความสามารถในการปฏิบัติในด้านความมั่นคงของชาติ
- 4) จัดการอบรมให้ความรู้ครูในการวัดและประเมินผลตามภารกิจด้านนี้

ด้านการนิเทศการสอน

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนและรับผิดชอบด้านการนิเทศฯ
- 2) จัดอบรมบุคลากรในเรื่องความมั่นคงของชาติให้ครอบคลุมทุกประเด็น ตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น การนำไปปฏิบัติจนถึงการประเมินผล
- 3) กำหนดปฏิทินการนิเทศได้อย่างเป็นระบบชัดเจน
- 4) จัดทำรายงานและการประเมินการนิเทศเพื่อการกำกับติดตามและปรับปรุง

ด้านการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดหาสื่อฯ ด้านนี้และจัดประชุมคณะกรรมการคัดเลือกสื่อฯ
- 2) ส่งเสริมครูและบุคลากรทั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในการผลิตสื่อฯ ด้านนี้
- 3) เผยแพร่และแลกเปลี่ยนสื่อฯ ด้านนี้ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนใกล้เคียง
- 4) จัดหาทุนในการซื้อและจัดทำสื่อ

นอกจากแนวทางการใช้ที่เจาะจงตามภารกิจการบริหารงานโรงเรียนแล้ว ยังมีวิธีการใช้รูปแบบ และ เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ โดยอาจดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วิธีการใช้รูปแบบ

วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย การนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมาย ได้ มีความจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจ และศึกษาแนวทางวิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา โดยมี ขั้นตอนสำคัญ 5 ประการ

ขั้นที่ 1 การศึกษาและการเตรียมการ

เป็นขั้นแรกก่อนนำรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยทำความเข้าใจและการเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทของโรงเรียน การศึกษาดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับใช้รูปแบบ ตามที่กำหนดไว้ สภาพและบริบททั้งในส่วนที่เป็นสภาพทั่วไปของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และสภาพความมั่นคงของสถานการณ์ในจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ จะเป็นตัวกำหนดความเข้มข้นหรืออีกนัยหนึ่งคือ ระดับของการบริหารจัดการในส่วนอื่นๆ อันเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ ตัวอย่างเช่น ในส่วนของปัจจัยนำเข้า หากโรงเรียนยังขาดการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ด้านความมั่นคงของชาติ หรือ ในส่วนของการบริหารวิชาการโรงเรียน หากยังไม่มีหรือมีแต่น้อยมากในการสอดแทรกเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติไว้ในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้บริหารก็ต้องพิจารณาเพิ่มหรือลดความเข้มข้นดังกล่าวให้เหมาะสมเพื่อจะช่วยให้ได้ความเข้มข้นในระดับที่ก่อให้เกิดผลในการส่งเสริมเรื่องความมั่นคงของชาติต่อผู้เรียนและชุมชน

1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำรูปแบบไปใช้ การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนนั้นว่าจะใช้ได้แบบเต็มรูปแบบหรือประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ควรต้องพิจารณาทั้งในมุมมองภายในโรงเรียน เช่น ความพร้อมของผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนนับตั้งแต่การเผยแพร่สื่อสารถึงความสำคัญ ความจำเป็นในการส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติผ่านการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดการรับรู้และยอมรับของทุกฝ่ายการนำประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติไปบรรจุในหลักสูตร และการทำให้เกิดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในหลักสูตรและในกิจกรรมของการบริหารกิจการนักเรียน การพิจารณาในมุมมองของภายนอกโรงเรียนในส่วนของ การได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการที่โรงเรียนจะมีส่วนในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ที่สำคัญคือ การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน เพราะหากผู้ปกครองและชุมชนมีความกังวลว่ากิจกรรมของโรงเรียนในด้านนี้จะกลายเป็นการปลุกฝังความเชื่อที่

ขัดต่อความเชื่อดั้งเดิมของตน การบริหารจัดการการใช้รูปแบบ ก็จะทำให้เกิดปัญหา การสร้างเครือข่ายของ การมีส่วนร่วม การมีความร่วมมือระหว่างกันขององค์กรต่างๆ ในทุกภาคส่วน ตลอดจนเครือข่าย โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนจึงเป็นจักรกลตัวหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ ไป ใช้ สังคมต้องเข้าใจถึงความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และมองเห็นประโยชน์ที่ สังคมจะได้รับจากการส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วย

1.3 การเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบ การเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบต้อง เตรียมความพร้อมหลายด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านบุคลากร และทรัพยากร

1.3.1 การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างการบริหาร โครงสร้างทางการบริหาร ประกอบด้วยการจัดแผนผังแบ่งโครงสร้างของการบริหารให้เห็นว่าหน่วยงานใด ฝ่ายใด หรือใคร จะมี บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไรเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้หลักการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการบริหารการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการใช้ รูปแบบ จะเป็นส่วนของการเตรียมการ เนื่องจากการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้รับรู้บทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของตนจะทำให้เกิดพลวัตรในการขับเคลื่อนให้เกิดผลงานตามองค์ประกอบและ ขั้นตอนต่างๆ ในรูปแบบ อาจเริ่มต้นจากการที่คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีมติในการจะนำ รูปแบบ มาใช้และอาจกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการนี้ ทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงาน รายงานผลต่อคณะกรรมการเป็นระยะๆ ส่วนคณะกรรมการ ดำเนินงานตามรูปแบบนั้นอาจเป็นกรรมการแยกออกมาเป็นพิเศษอีกชุดหนึ่ง ซึ่งจะทำหน้าที่โดยตรง ในการดูแล กำกับ ติดตามการใช้รูปแบบ

ในเรื่องโครงสร้างอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องทำ คือ การกำหนดให้มีภารกิจการบริหารโรงเรียนเพิ่มขึ้น อีก 1 ภารกิจ คือ ภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดเพิ่ม ภารกิจนี้แยกต่างหากออกมาจากภารกิจอื่นๆ ปรากฏอยู่ในผังโครงสร้างการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้ยังอาจตั้งคณะกรรมการย่อยๆ ตามภารกิจการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้ง ฝ่ายของโรงเรียนและฝ่ายของผู้ปกครองและชุมชนด้วย ทั้งนี้ให้ทุกคณะกรรมการมีการประชุมหารือ ร่วมกัน โดยการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น อย่างเป็นอิสระ มีการประสานการทำงานให้เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน และเป็นการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การกำหนดบทบาทหน้าที่และการ กำหนดเวลาในการประชุมรายงานผล ควรทำเป็นปฏิทินไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นการเตรียมการอย่างมี ประสิทธิภาพ

1.3.2 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการนำ รูปแบบไปใช้นั้น โดยทั่วไปแล้วครูและบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียนมักจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของ ตนตามที่ได้รับนโยบาย คำสั่ง หรือตามกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนที่ผู้บริหารมอบหมาย แต่การส่งเสริมความมั่นคงของชาตินั้นจะเกิดได้จริงต้องเกิดจากการกระทำที่มาจากใจที่ตระหนักรู้และ

ยอมรับแนวคิดนี้เพราะการมีความรู้ความเข้าใจ การเห็นประโยชน์จริงจะช่วยให้เกิดความตระหนักรู้ ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้ครูและบุคลากรต่างๆ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องใช้เวลาในการค่อยๆ ปรับทัศนคติ และทำให้เกิดการยอมรับในแนวคิดการส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติและการใช้รูปแบบ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ เรื่อง เรื่องที่สำคัญที่สุด คือ การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการเรียนรู้จากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านต่างๆ ตามองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบ นี้ ทั้งนี้ผู้บริหารควรจัดทีมหรือคณะทำงานที่จะ ประชุมอภิปรายสร้างความเข้าใจการใช้รูปแบบ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรโดย บุคลากรเองจะเป็นผู้ยืนยันความเข้าใจ และแสดงความพร้อมผ่านการนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น ในที่ประชุม และท้ายสุดควรจัดทำเป็นรายงานการประชุมอภิปรายการใช้รูปแบบ เพื่อเป็นเครื่อง ตรวจสอบความเข้าใจร่วมกันอีกครั้งหนึ่งอย่างเป็นทางการซึ่งยังสามารถนำมาศึกษาทบทวนเพื่อ การปฏิบัติในอนาคตต่อไป

1.3.3 การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร การจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับการดำเนินการ ตามรูปแบบ เรื่องนี้โรงเรียนไม่จำเป็นจะต้องรอเฉพาะงบประมาณจากภาครัฐ เนื่องจากผู้ปกครอง ชุมชนในท้องถิ่นจะเป็นกำลังสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรได้ส่วนหนึ่ง แม้ชุมชนชายแดนอาจจะ มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่คล่องตัวเหมือนชุมชนใหญ่แต่มีพลังน้ำใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียน หาก ผู้บริหารสามารถสื่อสารทำความเข้าใจก็จะได้รับความร่วมมือ ได้อาสาสมัครร่วมงานการดำเนินการตาม รูปแบบนี้ ซึ่งจะถือเป็นทรัพยากรทางบุคคลที่สำคัญในการดำเนินการตามรูปแบบ ครูก็นับเป็น ทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่ง การเตรียมครูจึงต้องทำอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจด้านนี้ของโรงเรียนให้ครูยอมรับ เข้าใจ และเต็มใจที่จะนำรูปแบบ ไปปฏิบัติจึง ต้องจัดให้ครูได้รับการฝึกฝนในการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นครูเชี่ยวชาญด้านใดก็จะต้องทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในเป้าหมาย เดียวกัน ซึ่งอาจใช้วิธีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) การช่วยกันในการสร้างสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของครูและผู้ปกครองชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูในโรงเรียนด้วยกันและระหว่างโรงเรียนแต่ละโรงเรียนอาจผลัดเปลี่ยนกันไปดูงานโรงเรียน ในเครือข่าย และไปดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วย

1.4 การปรับปรุงรูปแบบ การปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ให้เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษานั้น หมายถึง หลังจากการได้ใช้ รูปแบบไประยะหนึ่งแล้ว ผู้บริหารหรือคณะกรรมการที่เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการตามรูปแบบ จะต้องใช้ผลจากการรายงานการประชุม การดำเนินงานที่กำหนดไว้เป็นระยะๆ ตามปฏิทิน การดำเนินงานมาพิจารณาและอภิปรายนำเสนอ เสนอแนะ ความคิดเห็นต่างๆ ในที่ประชุมว่า

สถานศึกษาจะต้องปรับปรุงสิ่งใดบ้างที่เป็นส่วนสำคัญตามองค์ประกอบของรูปแบบ ในอันที่จะทำให้เกิดการพัฒนางานตามภารกิจที่วางไว้ในรูปแบบ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สถานการณ์และบริบทต่างๆ ก็ผันเปลี่ยนไปเช่นกันทั้งนี้การปรับปรุงนี้อาจทำเป็นระยะๆ ตามสมควร ก่อนที่จะมีการประเมินผลการใช้รูปแบบตามเกณฑ์และตามเวลาที่กำหนด ดังนั้นการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายแล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับการดำเนินการตามรูปแบบ เป็นสิ่งที่ต้องทำเป็นระยะๆ เพื่อให้รูปแบบแสดงผลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ในแนวทางการใช้รูปแบบ ในขั้นที่ 2 นี้ หากทำการบริหารโดยใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และเข้ามาดำเนินการบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น คอยติดตาม กำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง และยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก โดยทุกฝ่ายในทีมงานของโรงเรียนและผู้ปกครองชุมชนตลอดจนเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในการจัดการศึกษาตามรูปแบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญต่ออนาคตของโรงเรียนและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความตระหนักรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบอย่างละเอียด และวิธีการนำรูปแบบ ไปใช้ โดยผู้บริหารต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่างและเข้ามามีส่วนร่วมก่อนเป็องต้น จะทำให้การใช้รูปแบบ เกิดผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลางบประมาณ และการประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบ

2.1 การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดเป้าหมาย คือ คุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อใช้รูปแบบ ซึ่งโรงเรียน ควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญโรงเรียนด้วยนอกจากระบุไว้ในตัวรูปแบบเองแม้การกำหนดเป้าหมายจะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติตามรูปแบบ แต่การกำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนและใช้เป็นหลักหรือทิศทางกำเนินงานของโรงเรียนจะช่วยให้การวางแผนปฏิบัติงานการใช้รูปแบบ ได้อย่างชัดเจน โดยนอกเหนือจากการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาตามปกติแล้วการกำหนดเป้าหมายตามรูปแบบ นั้นในแผนปฏิบัติการนี้จะต้องแสดงส่วนของการใช้รูปแบบ อย่างชัดเจนด้วย

2.2 การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน คือ การนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความคิดเชิงนามธรรมมาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ซึ่งควรทำกับทุกองค์ประกอบของรูปแบบ แยกเป็นแนวทางย่อยๆ นอกจากแนวทางใหญ่ในภาพรวมตามแนวทางการนำรูปแบบ ไปใช้นี้ โครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ ต้อง

กำหนดให้มีความชัดเจนซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละสถานศึกษา การกำหนดผู้รับผิดชอบ คือ การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดตามรูปแบบ ไว้ในแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ จะช่วยให้แผนการนำรูปแบบไปใช้สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบทั้งในรูปแบบคณะกรรมการและรายบุคคลให้รับทราบบทบาทหน้าที่ของตนให้ชัดเจน

2.3 การกำหนดระยะเวลา การกำหนดระยะเวลา คือ ในการวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบนี้ต้องกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของกิจกรรมต่างๆ ตามรูปแบบไว้ ในแผนงานของโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้หลักการทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อใด ต้องเร่งดำเนินการก่อนหรืออาจรอได้ ทั้งระหว่างงานอื่นๆ ตามปกติ ตามแผนหลักของโรงเรียนและงานต่างๆ ตามรูปแบบ เป็นการช่วยผู้ปฏิบัติงานในการตัดสินใจเลือกให้ความสำคัญของการดำเนินงานแต่ละอย่างได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร หรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะได้ติดตามงานและความก้าวหน้างานของการใช้รูปแบบ ด้วย ก่อนที่จะสรุปผลการใช้รูปแบบหลังจากได้ใช้ไปแล้วเต็มปีการศึกษา ซึ่งการวัดประเมินผลผลิตก็จะขึ้นกับระยะเวลาที่ใช้ด้วย

2.4 การกำหนดงบประมาณ การกำหนดงบประมาณ คือ การคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการปฏิบัติการการใช้รูปแบบอย่างรอบคอบ และให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่ายเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า และมีแผนการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจการดำเนินงานตามรูปแบบ อย่างเต็มที่เพื่อที่จะได้ไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

2.5 การกำหนดแนวทางการประเมินติดตามผล การกำหนดแนวทางการประเมินติดตามผล คือ กลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตามรูปแบบ เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เมื่อนำรูปแบบไปใช้ ทั้งนี้ผู้บริหารและบุคลากรผู้รับผิดชอบจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลการใช้รูปแบบและกำหนดระยะเวลาในการประเมินติดตามผลให้ชัดเจนเป็นระยะๆ และรวมถึงการประเมินตามเวลาที่กำหนดว่าเป็นเวลาสิ้นสุดของการใช้รูปแบบ ซึ่งอาจเป็น 1 ปีการศึกษา หรือมากกว่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของคณะกรรมการในการนำรูปแบบ มาใช้

ในแนวทางการใช้รูปแบบ ในขั้นที่ 2 นี้ อาจใช้วิธีการวางแผนหรืออาจเรียนกว่า **ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล** การพัฒนารูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ จำเป็นต้องมีการวางแผนและกำกับดูแลที่เป็นรูปแบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ จึงควรจัดให้มีการประชุม

บุคลากรระหว่างการดำเนินงานปฏิบัติการตามรูปแบบการจัดการศึกษาฯ ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างสม่ำเสมอเพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานหรือกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป ซึ่งเป็นเครื่องมือผลักดันให้การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ 2 นี้ทำได้ง่ายและเกิดผลดีขึ้น

ขั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน เป็นการนำแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการบริหารจัดการการใช้รูปแบบ ซึ่งจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารที่มีคุณภาพตามรูปแบบ และในแผนปฏิบัติการการใช้รูปแบบ นี้ ส่วนที่จะต้องทำแยกออกมาอย่างชัดเจน อีกส่วนหนึ่ง ประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ในปฏิทินโรงเรียน การปฏิบัติงานตามแผนที่ กำหนดไว้ การติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรมโดยในระหว่าง การดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการเพื่อให้เป็นแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนี้

- 3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติงานอย่างมีความสุขทั้งสุขทางกายและสุข ทางใจ
- 3.2 จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ โดยใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า
- 3.3 สื่อสารเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความมั่นคงของชาติให้ทุกฝ่ายรับทราบ เข้าใจ และยอมรับในการนำไปปฏิบัติต่อไป
- 3.4 จัดให้มีคณะบุคคลให้คำปรึกษาด้านต่างๆ อันเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ เช่น การบริหารงานวิชาการ อาจประกอบด้วยนักการศึกษา นักปกครอง และนักการทหาร เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรมีสาระเนื้อหาและกิจกรรมที่เสริมความมั่นคงของชาติบริเวณชายแดนอย่าง เหมาะสม
- 3.5 สร้างทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของ ชาติซึ่งหลักๆ ประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน
- 3.6 กำกับติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายกลุ่มสาระ/งาน เพื่อกระตุ้นและส่งเสริม ให้มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานการใช้รูปแบบ โดยต้องจัดให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกัน และกันทั้งด้านเนื้อหาสาระ และเวลาในการกำกับติดตามเพื่อไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนหรือบ่อยครั้ง จนเกินควร
- 3.7 จัดการนิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่อง การจัดการเรียนการสอน และทักษะในด้านต่างๆ อันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติงานเพื่อการนำรูปแบบ ไปใช้ โดยผู้บริหารอาจให้นิเทศด้วยตนเอง หรือเชิญวิทยากรที่มี ความรู้ ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้นิเทศ หรืออาจส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอก

ในแนวทางการใช้รูปแบบตามขั้นตอนที่ 3 นี้ จะมี ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม โดยการนำรูปแบบ มาใช้ในโรงเรียนเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่างๆของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันทำและพัฒนาปรับปรุงการทำงาน โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งจะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้งานในขั้นที่ 3 นี้สำเร็จลงได้อย่างดี

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อทราบผลการปฏิบัติงานของได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน/กิจกรรมเพียงใด และจะได้นำผลจากการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานตามรูปแบบ ในปีต่อไป โดยผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีการประเมินผลในระหว่างการปฏิบัติงาน และการประเมินผลสรุปรวมโดยในรูปแบบ ต้องมีการทำปฏิทินเวลาในการประเมิน โดยในรูปแบบ นี้ กำหนดให้ทำการประเมิน 1) คุณภาพผู้เรียน 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และ 3) การประเมินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เนื่องจากผลการดำเนินงานตามรูปแบบ ถูกกำหนดไว้ 3 เรื่องดังกล่าว ขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้จึงอาจใช้วิธีการกำหนดขึ้นจากการอภิปราย การนำเสนอของคณะกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบ ไปใช้ โดยแยกการประเมินออกเป็น 3 ส่วนตามผลการดำเนินการที่ต้องการ โดยขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอนหลักๆ มีดังนี้

4.1 วางกรอบการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมิน โดยจะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมาย/มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เครื่องมือ แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์การประเมิน ช่วงเวลาที่ประเมิน และผู้รับผิดชอบในการประเมินเพื่อสะดวกในการกำกับ ติดตามงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร

4.2 จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ เป็นการกำหนดเครื่องมือ เป็นการกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องมีความหลากหลาย มีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ต้องการเจาะวัด มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ควรมีการวางแผนการจัดเก็บข้อมูล ให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด เก็บข้อมูลจากหลายๆ แห่ง เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือและจัดเก็บให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรวางระบบการเก็บข้อมูลให้ดี ทั้งข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และข้อมูลที่เก็บใหม่ เพื่อง่ายต่อการนำมาใช้

4.4 วิเคราะห์ข้อมูล จะต้องกำหนดระดับของการวิเคราะห์ว่าเป็นระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับภาพรวมของสถานศึกษา กำหนดผู้ทำหน้าที่วิเคราะห์ และกำหนดช่วงเวลาที่ใช้

วิเคราะห์ เพื่อจะได้นำผลจากการวิเคราะห์มาแปลความหมายของข้อมูล และทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามแผนการใช้รูปแบบ ต่อไป

4.5 ตรวจสอบหรือปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เป็นการตรวจสอบกระบวนการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม ถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบในระหว่างกรณีพิเศษและประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในแนวทางการใช้รูปแบบตามขั้นที่ 4 นี้ หากใช้ **ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ** ในการปฏิบัติงานตามรูปแบบ นอกจากจะต้องทำงานเป็นทีมระหว่างบุคลากรในโรงเรียนแล้วควรต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานกับบุคคลและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่ และหน่วยงานกำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ช่วยให้โรงเรียนมีโลกทัศน์กว้างขวางมากขึ้น ทั้งยังเป็นกลไกในการกระตุ้นให้โรงเรียนต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเพื่อตามให้ทันผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสำเร็จของงานในขั้นตอนนี้ได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 5 การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง เป็นการรวบรวมผลการประเมินจากการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบ โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบจะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินมาเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยผลการประเมินสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ใช้ในการวางแผนในปีการศึกษาต่อไป และจัดเป็น **ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการใช้รูปแบบ** เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร โดยนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ใช้วางแผนในระยะต่อไป โดยการนำผลการประเมินที่มีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของโรงเรียนมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงจัดทำแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบ ในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป การจัดทำข้อมูลสารสนเทศทำได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการบริหารและประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เพื่อการใช้รูปแบบ อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับทุกฝ่าย ทั้งสำหรับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยแยกเป็นข้อมูลที่เปิดเผยได้ และรายชื่ออาจจะต้องเป็นความลับ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อของนักเรียนที่ติดยาเสพติด เป็นต้น และการใช้สรุปผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี และ

รายงานประสิทธิผลของการนำรูปแบบ ไปใช้ รวมทั้งข้อดี ข้อบกพร่องและผลกระทบที่เกิดจากการศึกษาตามรูปแบบต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบทั้งที่เป็นบุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

เงื่อนไขความสำเร็จ

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย จะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญใน 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับกระทรวง

หมายถึงผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวง ศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดำเนินการดังนี้

1.1 รัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและความมั่นคงของชาติ ต้องให้ความร่วมมือและถือเป็นวาระแห่งชาติ จะส่งผลให้การนำรูปแบบการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

1.2 รัฐต้องส่งเสริมโรงเรียนในจังหวัดชายแดนให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาที่ หลากหลายรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบและอัยาศัย โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ใน เชิงบูรณาการที่มีการนำเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในทุกระบบ การศึกษา โดยการนำรูปแบบ นี้ไปใช้ซึ่งหน่วยงานในบางระบบการจัดการศึกษาอาจนำรูปแบบ ไปใช้ได้โดยตรงบางหน่วยงานอาจใช้วิธีการประยุกต์ใช้

1.3 รัฐต้องส่งเสริมให้โรงเรียนในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยทุกแห่ง จัดการเรียน การสอนภาษาไทย โดยการพัฒนาครู อาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทยยิ่งขึ้น

1.4 กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบาย เป้าหมายและมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน แน่นนอนในการนำรูปแบบ ไปใช้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปกำหนดในแผนการปฏิบัติงานของตน หรืออาจกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ในการจัดการของตนเพื่อทำให้เกิดการใช้รูปแบบ

1.5 ผู้บริหารระดับสูงทุกฝ่ายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมี ความเข้าใจในรายละเอียดและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ ส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน และให้การสนับสนุนในการนำรูปแบบการจัดการศึกษา ไปใช้ในโรงเรียนชายแดนต่าง ๆ อย่างจริงจัง และต่อเนื่องในระยะยาว

2. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานรวมทั้งการกำกับติดตามและการประเมินผล การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของ

โรงเรียนตามรูปแบบ กำหนด บุคคลดังกล่าวได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนซึ่งมีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการวางระบบการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามรูปแบบ โดยนอกจากการจัดประชุมติดตามและการตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานตามรูปแบบและยังอาจจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานติดตามระบบสนับสนุนที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน และต้องเป็นระบบที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งเสริมให้มีกระบวนการพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการใช้รูปแบบ อีกทั้งต้องจัดการพัฒนาทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากร โดยมีสาระเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ตามรูปแบบ ในขณะที่ต้องจัดการพัฒนาทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรการบริหารโรงเรียน ทักษะเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหารและภารกิจของโรงเรียนตามปกติด้วย

2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ทั่วถึงและดำเนินการให้ได้ครบทุกโรงเรียนในจังหวัดชายแดน โดยแต่ละปีควรมีกำหนดยุทธวิธีในการพัฒนาผู้บริหาร กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ตัวบ่งชี้ความสำเร็จและระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งที่เป็นแผนระยะสั้นและระยะยาวเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานตามรูปแบบ

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องจัดแนวทางการดำเนินงาน การกำกับติดตามและการประเมินผลหลังจากโรงเรียนเริ่มดำเนินการบริหารจัดการตามรูปแบบ เพื่อนำผลการประเมินต่างๆ มาเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงและพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ระดับโรงเรียน หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เกิดการใช้รูปแบบ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากร มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

3.1 โรงเรียนต้องกำหนดวิสัยทัศน์ โดยมุ่งเน้นทั้งการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐาน การเรียนรู้ และสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของผู้เข้ารับบริการโดยยึดหลักการและเนื้อหาตามองค์ประกอบของรูปแบบ

3.2 โรงเรียนต้องทำความเข้าใจการนำรูปแบบ ไปใช้และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะและบริบทต่างๆ ของโรงเรียน และความเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกเวลาอย่างเหมาะสม

3.3 โรงเรียนต้องจัดการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน โดยต้องมีการจัดตั้ง

หน่วยงานพิเศษเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

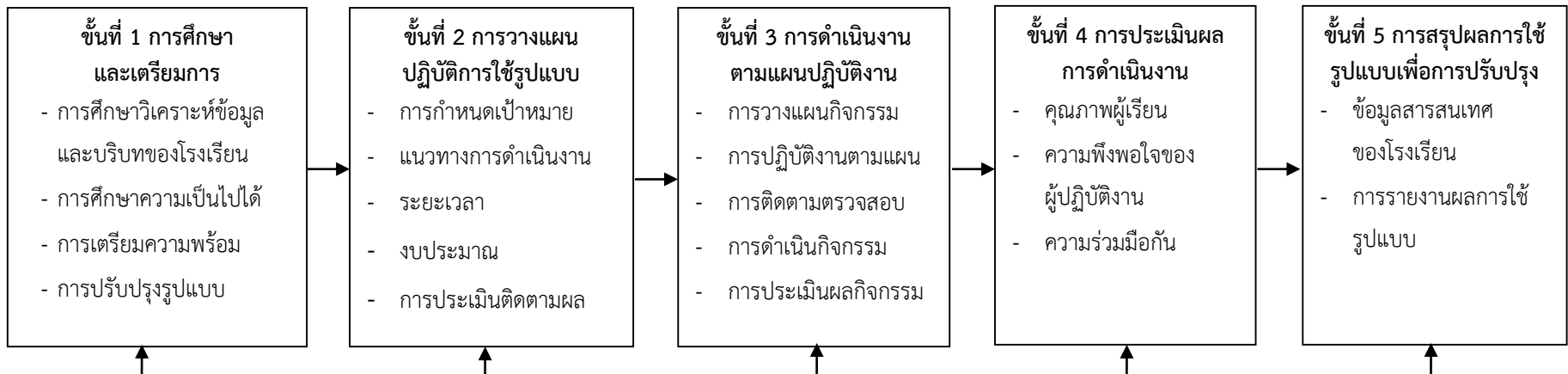
3.4 โรงเรียนต้องใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนโดยเน้นหลักธรรมาภิบาล หลักการบริหารกระจายอำนาจ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบในการบริหารจัดการตามรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างอิสระ

3.5 โรงเรียนต้องนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในชายแดนให้เกิดการนำไปใช้ซึ่งจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องสร้างแรงจูงใจซึ่งรวมถึงทั้งผลประโยชน์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการเชื่อมโยงกับเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพให้แก่ครู และบุคลากรทุกฝ่ายภายในโรงเรียน และผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนร่วมด้วย

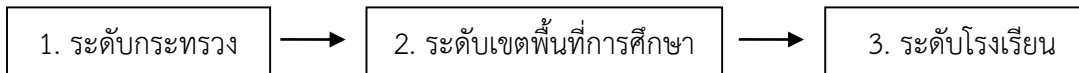
สรุปได้ว่าเงื่อนไขของความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนนั้นเป็นเงื่อนไขที่ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ระดับ คือ 1) ระดับกระทรวง 2) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) ระดับโรงเรียน ควรจะต้องดำเนินการโดยอาศัยการเสริมความสำเร็จของเงื่อนไขผ่านการใช้ยุทธศาสตร์หลักๆ ทั้งจากกระบวนการพัฒนาการทำงานของบุคลากร และ 5 ยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายได้ดำเนินการตามเงื่อนไขนี้ก็จะเป็แรงผลักดันให้เกิดการใช้รูปแบบ ตามแนวทางการใช้รูปแบบ ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และทำให้เกิดประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมชัดเจนสามารถวัดและประเมินผลได้ ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาให้เกิดการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยตามรูปแบบที่นำเสนอนี้

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 1 วิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

แผนภาพที่ 5.9 แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 สรุปการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์)

1.2 สรุปการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (จากแบบสอบถาม)

1.3 สรุปการพัฒนา รูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

1.1 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์)

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการศึกษาโดยทั่วไปในปัจจุบันของสถานศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านภารกิจการบริหาร และ 4) ด้านหน้าที่การบริหาร โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อมได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน พบว่า เศรษฐกิจบริเวณจังหวัดชายแดนของประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่ดี ประชาชนค่อนข้างยากจนและมีอาชีพค้าขายและรับจ้าง โดยจะมีจุดเด่นในด้านการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามรายได้คนส่วนใหญ่ยังน้อยและมีหนี้สิน ในส่วนของสังคมในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่มีความเข้มแข็ง ทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมสูงมาก ด้านศาสนานั้นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธยกเว้นประชากรในชายแดนภาคใต้ที่ประชากรมีความแตกต่างทางศาสนาสูงระหว่างศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ด้านภาษาพบว่า ส่วนใหญ่คนในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและเยาวชนไม่สามารถใช้ภาษากลางในการพูด อ่าน เขียนได้ แต่ละภาคจะมีภาษาท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ ภาษาล้านนาในภาคเหนือ ภาษามลายู (ภาษายาวี) ในภาคใต้ ภาษาไทยเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาษามอญในภาคตะวันตก

2) ด้านสภาพความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

สภาพพื้นที่บริเวณชายแดนเป็นรอยต่อระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา จีน เป็นต้น ข้อดี คือ ทำให้มีการค้าขายระหว่างประเทศสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ แต่ข้อเสีย คือ ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ทั้งในเรื่องของการลักลอบขนยาเสพติด หรือแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ยังมีปัญหาของการรุกล้ำอาณาเขตกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศอีกด้วย

ในส่วนของการจัดการศึกษาจะประสบปัญหานักเรียนไร้สัญชาติ หรือ มีสองสัญชาติ การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ยากเนื่องจากมีความหลากหลายทางด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งนักเรียนบางส่วนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่รักชาติ ในส่วนของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามก็มีความรู้สึกแปลกแยกเมื่อเข้าไปศึกษาในโรงเรียนของไทย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้ด้วยการปรับปรุงหลักสูตรและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้รัฐเองก็ต้องสนับสนุนในด้านบุคลากรและงบประมาณอย่างเพียงพอ

3) ด้านปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีประวัติความเป็นมาจากการก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการเรียนรู้ เป้าหมายส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ บุคลากรของโรงเรียนและสภาพของบุคลากร ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีลักษณะการทำงานที่ทุ่มเทและมีความตั้งใจสูงและได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน

4) ด้านภารกิจการบริหาร

ภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 8 ภารกิจ โดยสรุปได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่มีการบูรณาการทุกสาระวิชา เนื้อหาของหลักสูตรมีการสอดแทรกค่านิยม ทักษะคิด ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นประชาธิปไตย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความอดทน ความประหยัด และอนุรักษ์ประเพณี มีการจัดทำแผนการเรียน มีการจัดและประเมินผลการเรียนที่เน้นสภาพจริงโดยพิจารณาจากผลงานนักเรียน

การบริหารงบประมาณ มีการจัดทำแผนงบประมาณและเสนอของบประมาณตามกรอบของเขตพื้นที่การศึกษา มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครองนักเรียน และเงินสนับสนุนจากจังหวัด

การบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการกำหนดความต้องการของบุคคล โดยมีการสอบถามข้อมูลจากหัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสรรหาและคัดเลือกครูอัตราจ้าง

เพื่อเสริมครูประจำการซึ่งขาดในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบโดยพิจารณาจากคุณสมบัติตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา การจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากการสอน พิจารณาตามความสนใจและความถนัด มีการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรครู มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่โรงเรียนมีอาคารถาวร อาคารอเนกประสงค์ครบถ้วน ห้องเรียนมีจำนวนเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามมีบางห้องที่ขาดแคลนและต้องการการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ จุดเด่น คือ ส่วนใหญ่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารเรียน และดูแลความสะอาดบริเวณรอบโรงเรียนด้วย

การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา แต่ปัญหา คือ การขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ และมีปัญหาด้านระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมทั้งจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อผู้เรียนด้วย

การบริหารงานกิจการนักเรียน มีการจัดทำสำมะโนนักเรียน โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบสำรวจจำนวนนักเรียนที่จะต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์ ในส่วนของการรับนักเรียนจะรับเด็กจากศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลเป็นส่วนใหญ่เพื่อลดปัญหาเรื่องการฟังภาษาไทยกลาง ทั้งนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสการเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทย ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความมีคุณธรรม การประกอบอาชีพ ตลอดจนสุขภาพอนามัย

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานสร้างความเข้าใจในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ เคเบิลทีวีท้องถิ่น สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น บริการชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมการแสดง ดนตรีและนาฏศิลป์ของนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัย การให้ใช้สถานที่ของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

การบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ส่วนใหญ่มีการจัดทำหลักสูตรที่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติโดยจัดทำในส่วนของหลักสูตรท้องถิ่น จัดแผนการเรียนที่เน้นความเสมอภาคในโอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยกลางและภาษาไทยท้องถิ่นในชีวิตประจำวันมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ และจัดให้มีการแนะนำในการประกอบอาชีพ มีข้อเสนอแนะให้ตั้งคณะกรรมการดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะแยกออกมาเป็นการบริหารงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติอีกงานหนึ่งเดียวๆ

4) ด้านหน้าที่การบริหาร

การวางแผนของโรงเรียนจะเริ่มจากการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน วางกลยุทธ์ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็นการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนกับตัวแทนชุมชน อย่างไรก็ตามจากข้อมูลพบว่าบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ได้มีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร

การจัดองค์การเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาส่วนใหญ่แบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคลากร และฝ่ายบริหารงานทั่วไป อย่างไรก็ตามบุคลากรค่อนข้างน้อยจึงส่งผลให้ภาระงานมากตามไปด้วย ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งแก้ปัญหาด้วยการขอบุคลากรเพิ่มจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ก็ไม่ได้บุคลากรตรงตามความต้องการเท่าใดนัก

การอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่ส่งเสริมการปฏิบัติงานในบรรยากาศแบบเปิด มีลักษณะแบบเป็นกันเอง ร่วมกันทำงานในลักษณะทีมงาน และจัดหาสิ่งสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร จะเน้นการเสริมแรงและให้กำลังใจกับครูในโรงเรียนตามความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน เช่น การชมเชย การส่งเสริมให้ทำผลงานวิชาการ แต่ยังไม่พบการส่งเสริมอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการ

การควบคุมมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผ่านการนิเทศโดยครูที่อยู่ในตำแหน่งสูงกว่า รวมทั้งการประเมินตนเองผ่านรายงานการประเมินตนเอง

1.2 สรุปการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (จากแบบสอบถาม)

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านภารกิจการบริหาร 3) ด้านหน้าที่การบริหาร 4) ด้านผลผลิต และ 5) ด้านข้อมูลป้อนกลับ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีความเหมาะสมและชัดเจน ส่วนการสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ รับทราบอยู่ในลำดับสุดท้าย ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นต้องการให้มีการส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติทั้งจากการกำหนดนโยบาย การสอดแทรกในการเรียนการสอน หรือกิจกรรมส่งเสริมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับสุดท้าย คือ มีกระบวนการคัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

2) ด้านภารกิจการบริหาร

ด้านบริหารงานวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การสอนในชั้นเรียนมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับนักเรียน ลำดับสุดท้าย คือ เอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมิให้เพียงพอต่อความต้องการของครู อาจารย์ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นต้องการจัดส่งครู อาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในลำดับแรก และ การจัดให้มีคลังข้อสอบ และ วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมอีกในอนาคต อยู่ในลำดับสุดท้าย

ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงินอยู่ในลำดับแรก โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอในการจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคง อยู่ในลำดับสุดท้าย ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นต้องการโรงเรียนมีการวางแผนและการติดตามการใช้จ่ายเงิน อยู่ในลำดับแรก และโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติอยู่ในลำดับสุดท้าย

ด้านการบริหารบุคคล พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของบุคลากรที่จะได้รับจากรัฐ มีความเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลในพื้นที่ปกติ ลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนกำหนดแหล่งสรรหาบุคลากร และประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรกคือ โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ และลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนจัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงานโครงการหรือปฏิบัติงานระยะสั้น

ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของชุมชน ลำดับสุดท้ายคืองบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน และลำดับสุดท้ายคือ งบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอ

ด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอเหมาะสมตามความต้องการ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารและมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและครู อาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถใช้ระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนได้อย่างคุ้มค่า และลำดับสุดท้ายคือ ครู อาจารย์สามารถนำข้อมูลต่างๆ จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างดี

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น ลำดับน้อยที่สุด คือ การจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนอย่างเพียงพอทั่วถึง ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ การเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ วัฒนธรรมไทย เช่น การเคารพ การมีสัมมาคารวะ การไหว้ เป็นต้น และการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมไทย ลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนสามารถรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา แม้ว่าไม่มีทะเบียนถูกต้อง

ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน ลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอาชีพให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ของชุมชน และ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมอาชีพให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในชุมชน

3) ด้านหน้าที่การบริหาร

ด้านการวางแผน พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศทางการพัฒนาชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปีมีการกำหนดเป้าหมายตามภารกิจของโรงเรียน ลำดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์มีทิศทางพัฒนาชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และลำดับสุดท้ายคือ การวางแผนด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เหมาะสมกับงานและเพียงพอ

ด้านการจัดองค์การ พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนมีโครงสร้างและการจัดหน่วยงานต่างๆ เหมาะสม ลำดับน้อยที่สุดคือ มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ โรงเรียนมีโครงสร้างและการจัดหน่วยงานต่างๆ เหมาะสม ลำดับสุดท้ายคือ มีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจนในการทำงาน

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ลำดับสุดท้ายคือ การอำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มี

ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่

ด้านการควบคุม สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น ลำดับสุดท้ายคือ ระบบการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานมีความชัดเจนเป็นระยะและต่อเนื่อง สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น ลำดับสุดท้าย คือ วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

4) ด้านผลผลิต

ด้านคุณภาพผู้เรียน สภาพปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า คุณภาพด้านนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้มากที่สุด ลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ ประสงค์ให้นักเรียนมีการแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ

ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ลำดับสุดท้ายคือ การบังคับบัญชาและการนิเทศในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารมีความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ การพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสม ลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ลำดับสุดท้ายคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานทั้งในด้านวิชาการและด้านความมั่นคงของชาติกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ

5) ด้านข้อมูลป้อนกลับ

สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นปัจจุบันและนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ ลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารมีการติดตามตรวจสอบข้อมูลจากการประกันคุณภาพ การควบคุมภายในและการตรวจติดตามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ สภาพที่ควรจะเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารได้นำข้อมูลป้อนกลับ มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการศึกษาใน

โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ลำดับสุดท้ายคือ ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

6) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

การศึกษาโอกาสและอุปสรรคของสภาพแวดล้อมภายนอกในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี สรุปได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ พบว่า โอกาสที่มากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การลงทุนทางการท่องเที่ยวและธุรกิจบริเวณชายแดน รองลงมา คือ การเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ สภาวะค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสังคม พบว่า โอกาสที่มากที่สุดอันดับแรก คือ ท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์ตามท้องถิ่นของตน รองลงมาคือ ในแต่ละท้องถิ่นมีนักปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้หลากหลาย และ สถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในท้องถิ่น ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรคมาก คือ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น

สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพการเมือง พบว่า โอกาสมากที่สุด อันดับแรก คือ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น รองลงมาเป็นอันดับ 2 คือ กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางและมาตรฐานต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษา และ นโยบาย หลักการและแนวทางการบริหารโรงเรียนของฝ่ายบริหาร ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรค คือ นักการเมือง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุจริตคอร์รัปชัน

สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพเทคโนโลยี พบว่า โอกาสมากที่สุด อันดับแรก คือ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง รองลงมาเป็นอันดับ 2 คือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร และ ในท้องถิ่นมีโครงสร้างสาธารณูปโภคครบส่วนลำดับสุดท้ายที่เป็นอุปสรรค คือ ราคาและความเพียงพอของเครื่องคอมพิวเตอร์

1.3 สรุปรูปแบบพัฒนารูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากการศึกษาสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ตัวรูปแบบ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความนำของรูปแบบ 2) ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

2. แนวทางการใช้รูปแบบ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) วิธีการใช้รูปแบบ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ

โดยจะขอสรุปแต่ละส่วนแยกชัดเจนดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 1 ความนำของรูปแบบ เป็นส่วนนำหรือบทนำของรูปแบบ เป็นการอธิบายแนวคิดหลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ แบ่งเป็น 1.1) หลักการทั่วไป มีลักษณะเป็นการกำหนดแนวคิดให้ผู้ใช้งรูปแบบได้คำนึงถึงเป็นฐานในการปฏิบัติ 1.2) หลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบ อธิบายถึงแนวคิดสำคัญๆ ที่จะใช้คู่ไปกับการใช้รูปแบบ เพื่อกำกับให้รูปแบบ ขับเคลื่อนไปอย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ข้อ เพื่อให้ นำรูปแบบนี้ไปใช้ได้โดยมองเห็นจุดมุ่งหมายของการใช้รูปแบบได้ชัดเจน ได้แก่ 2.1) วัตถุประสงค์ทั่วไป แสดงให้เห็นความสำคัญของรูปแบบ 2.2) วัตถุประสงค์เฉพาะแสดงประโยชน์อย่างเฉพาะเจาะจงของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 2 ระบบการจัดการศึกษา ส่วนนี้ระบบฯ เป็นจักรกลของการขับเคลื่อนให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ แสดงองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารการศึกษาและการทำงานของแต่ละองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำมาบริหารจัดการให้เกิดขึ้น ระบบการจัดการศึกษานี้ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะต้องพิจารณาบริบทที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่ผู้บริหารจะต้องนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนตามรูปแบบ

2. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

สรุปได้ว่าแนวทางการใช้รูปแบบแบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1) วิธีการใช้รูปแบบ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ

องค์ประกอบที่ 1 วิธีการใช้รูปแบบ มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและเตรียมการ 2) การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ 3) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน 4) การประเมินผลการดำเนินงาน และ 5) การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ มีเงื่อนไขสำคัญ คือ การสนับสนุนจากหน่วยงาน 3 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับกระทรวง 2) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) ระดับโรงเรียน ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเพิ่มเติมและได้นำเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนากระบวนการการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของแนวทางในการใช้รูปแบบ ในส่วนของเงื่อนไขการนำรูปแบบ ไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จด้วย

2. อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษารอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ประกอบด้วย แนวคิดที่เกี่ยวข้อง 5 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ และ 5) แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นเรื่องราว พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติเป็นแนวคิดที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารหลายแหล่งทั้งในแบบเอกสารที่เป็นกฎหมาย ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นแนวคิด พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เอกสารประกอบการศึกษาวิชาความมั่นคงศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และแนวคิดของงานวิจัยของนักวิชาการด้านความมั่นคงหลายท่าน (สภานิติบัญญัติ, 2559; วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2553; วิชัย ชูเชิด, 2547; เจษฎา มีบุญลือ, 2537) จะเห็นว่าแหล่งที่มาเป็นแหล่งที่น่าเชื่อถือทั้งสิ้น และเมื่อคณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กรอบแนวคิดนี้ ทำให้พบว่าความมั่นคงของชาติที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมในการนำมาเป็นแนวคิดเพื่อสร้างรูปแบบมี 3 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 2) ความมั่นคงทางด้านการเมือง และ 3) ความมั่นคงทางด้านสังคม ซึ่งในแต่ละด้านนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำมาใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชน ซึ่งจะช่วยส่งเสริม

ความมั่นคงของชาติได้ ดังเช่นที่ Oxfam ได้ระบุในคู่มือ Global Citizenship Guides, Getting started with Global Citizenship: A Guide for New Teachers (2008) และ Education for global citizenship: A guide for school (2015)

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนประเทศไทยและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษานั้น เป็นไปตามหลักการที่ว่าด้วยการบริหารองค์การซึ่งจำเป็นจะต้องศึกษาบริบทขององค์การก่อนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการบริหารองค์การหรือสถานศึกษา (พฤทธิศิริบรรณพิทักษ์, 2553) ในเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษางานวิจัยนี้พบว่า การใช้ทฤษฎีระบบซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต โดยมีข้อมูลป้อนกลับ และสภาพแวดล้อมภายนอกกำกับ โดยกระบวนการบริหารเชิงระบบประกอบไปด้วย ภารกิจการบริหารและหน้าที่การบริหารซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารองค์การและสถานศึกษาที่ปรากฏในตำราด้านการบริหาร (Kimbrough, R.B. and Nannery, M.Y., 1988; Sergiovanni T.J., Burlingame, N., Coombs, F.S. and Thurston, P.W., 1980) แนวคิดสองแนวคิดที่เหลือ คือ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบกับแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้รูปแบบก็ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งพบว่ามืองค์ประกอบคือ ความหมาย องค์ประกอบ ประเภท การพัฒนา การทดสอบแนวทางการใช้ (Keeves, P.J., 1988; Stoner, A. F. and Wankel, C. 1986; Smith, R, H., and others, 1980) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ ทั้งที่เป็นงานวิจัยของนักการศึกษาระดับคณาจารย์มหาวิทยาลัย และ งานวิจัยของนิสิต นักศึกษาระดับดุซุฎบัณฑิตและมหาบัณฑิต ซึ่งสามารถสืบค้นได้จากหลายแหล่งข้อมูล

2.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดชายแดนในประเทศไทยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ปัญหาเสถียรภาพซึ่งเป็นเรื่องที่หนักอึ้ง ปฏิมาประกร (2557) ได้ศึกษาการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน พบว่า หนึ่งในปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ คือ เรื่องเสถียรภาพเช่นกัน ซึ่งงานวิจัยของดุสิต น้อยชื่น อิมรอน มะลูลิม จรัญ มะลูลิม และสุพจน์ ทรายแก้ว (2557) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยก็พบว่า ปัญหาเสถียรภาพนี้เป็นปัญหาของจังหวัดชายแดนและได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า บทบาทหนึ่งในการสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนจะต้องมีการส่งเสริมการศึกษาหลากหลายรูปแบบ จัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพ และสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการช่วยขจัดปัญหาเสถียรภาพ ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการศึกษาจะต้องพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงผลเสียที่เกิดจากปัญหาเสถียรภาพและ

สร้างให้ผู้เรียนมีอาชีพ มีความตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากปัญหาเสพติด การบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาตินั้นนอกจากจะสอนให้ผู้เรียนและชุมชนรู้เท่าทัน รู้ป้องกัน และรู้แก้ปัญหาเสพติดแล้ว ยังต้องช่วยให้ผู้เรียนและชุมชนสามารถสร้างอาชีพด้วย รูปแบบ และการบริหารสถานศึกษาดังกล่าวต้องเป็นการจัดการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อผู้เรียนจบ การศึกษาออกไปอยู่ในสังคมก็จะช่วยลดปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงในชาติจากปัญหาเสพติด รวมถึงปัญหาอื่นๆ ได้

นอกจากปัญหาเสพติดแล้ว ในส่วนของการจัดการศึกษาในโรงเรียนยังพบปัญหาด้าน การสื่อสารหรืออีกนัยหนึ่ง คือ ปัญหาด้านภาษาที่ใช้แตกต่างกันในชุมชนกับโรงเรียน เนื่องจากจังหวัด ชายแดนมีคนอยู่หลายชาติพันธุ์ทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านภาษา จากการศึกษาเอกสารพบว่า ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือมีเด็กชนกลุ่มน้อยมากถึง 29,252 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2556) เมื่อเข้ามาในโรงเรียนจะต้องใช้ภาษาไทยภาคกลางที่นักเรียนไม่คุ้นเคย ส่งผลให้ครูมี ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ผลคะแนนของนักเรียนจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งบางโรงเรียน แก้ปัญหาด้วยการรับนักเรียนจากโรงเรียนเทศบาลและโรงเรียนอนุบาลเท่านั้น เนื่องจากนักเรียนเหล่านั้น มีประสบการณ์การใช้ภาษาไทยในโรงเรียนมานานเพียงพอที่จะสื่อสารภาษาไทยแบบภาษากลางหรือที่ เรียกว่าภาษาราชการได้ การรับเฉพาะนักเรียนเหล่านี้เท่านั้นแม้จะช่วยให้การเรียนการสอนง่ายขึ้นแต่ใน ขณะเดียวกันกลับทำให้เด็กบางกลุ่มขาดโอกาสไป เพื่อการแก้ไขปัญหาคูเองก็ควรที่จะฝึกภาษาท้องถิ่น ด้วยเพื่อใช้ในการสื่อสารและทำความเข้าใจกับนักเรียนและชุมชนซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกับข้อเสนอของ องค์กร Oxfam ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลด้านมนุษยธรรมได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อการเป็น พลเมืองโลก (Global Education) ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านภาษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนหลากหลาย ชาติพันธุ์ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการเสนอให้ครูฝึกภาษาต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นใช้เพื่อการ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลในการก่อให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ (Oxfam, 2008) อีกแนวทางหนึ่ง คือหากโรงเรียนใดนักเรียนใช้ภาษาถิ่นจำนวนมาก ก็ควรจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปทั้งสองภาษาเพื่อ ลดช่องว่าง ดังเช่น โครงการทวิภาษา ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ที่ได้ นำมาใช้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน 15 โรงเรียน พบว่าผล การดำเนินการสามารถสร้างเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูให้ประชากรไทยที่มีคุณภาพ สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้งภาษามลายูและภาษาไทยได้อย่างเท่าเทียมกันประสบความสำเร็จในการเรียน และยัง สามารถรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556) นอกจากนี้ภาษาถิ่นแล้ว ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้านไว้ด้วย เนื่องจากในบทสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด ชายแดนภาคใต้ พบว่า การค้าขายและรับจ้างเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน หากในอนาคตมีการเปิดเสรี

ทางการค้าก็จะเป็นข้อได้เปรียบของผู้ที่สามารถสื่อสารได้หลายภาษาโดยเฉพาะภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่มีการค้าขายแดนกันค่อนข้างมาก

2.3 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นพบว่า ในเรื่องของเอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริหารและครู เนื่องจากไม่มีการสอนวิชานี้ในสถาบันฝึกหัดครูและไม่มีการสอนวิธีการสอนในเรื่องนี้ด้วย การเรียนรู้เรื่องความมั่นคงของชาติสำหรับผู้เรียนเพื่อมาเป็นครูจึงเป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลง ต้องจัดให้มีการสอนให้ผู้ที่จะเป็นครูทุกคนไม่เพียงเฉพาะครูวิชาสังคมศาสตร์เท่านั้น ตามข้อค้นพบจากงานวิจัยของ Oxfam (Oxfam, 2015) ความขาดแคลนในสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ทั้งตัวครูและนักเรียนประสบปัญหาการเรียนรู้เรื่องความมั่นคงของชาติ ครูเองก็ขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของความมั่นคงของชาติ เนื่องจากเอกสาร สื่อการสอนมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลยในบางท้องที่ โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนยิ่งหายาก เมื่อครูไม่มีเอกสาร ตำรา สื่อที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งไม่ได้รับการฝึกอบรมการสอนด้านความมั่นคงมาก่อน ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน การขาดเอกสาร ตำรา และสื่อทางด้านความมั่นคงของชาติจึงมีผลต่อการเรียนรู้และการซึมซับไปเพื่อปฏิบัติดังเช่นงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบต่างๆ ของภูศิษฐ์ ธนชัยวรพงศ์ (2557) ที่พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบเรื่องความมั่นคงของชาติ ควรผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครู นักเรียน และคนในชุมชนหรือสนับสนุนโดยการอบรมเรื่องความมั่นคงของชาติและส่งเสริมให้ครูจัดทำอุปกรณ์ สื่อ การเรียนการสอนขึ้นใช้เองด้วย อย่างไรก็ตามในช่วงที่ยังไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์ที่เสริมความรู้ในด้านนี้เพียงพอ ผู้บริหารและครูสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาและวิธีการสอนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Global Citizenship) เช่น เว็บไซต์ของ Oxfam และเว็บไซต์ของ UNESCO เป็นต้น และหาความรู้เพิ่มเติมเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ (National Security) ได้จากเว็บไซต์ NSEP เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์และสังเกตผู้บริหารและครูพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการและกิจการนักเรียนเป็นภารกิจที่สามารถสอดแทรกให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นภารกิจที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดทำต่อนักเรียนเพื่อนักเรียนโดยโรงเรียนและโดยตัวนักเรียนเองซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรงและไปสู่ผู้ปกครองและชุมชนโดยทางอ้อม ดังนั้นหากโรงเรียนต้องการเน้นให้เกิดผลผลิตด้านความมั่นคงของชาติโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนก็ย่อมจะต้องจัดการพัฒนาภารกิจสองด้านนี้ให้เข้มข้นขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นของ Oxfam ที่ต้องการ

สร้างผู้เรียนในปัจจุบันให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกซึ่งครอบคลุมถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติตนเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดความมั่นคงในชาติได้ องค์กรดังกล่าวได้เน้นในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและได้จัดทำเอกสาร ได้เผยแพร่แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับครูเพื่อนำไปใช้ในการปลูกฝังผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว โดยเน้นว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกต้องประกอบด้วยการสอนให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ใน 3 ด้าน คือ 1) ความรู้และความเข้าใจ (Knowledge and Understanding) 2) ทักษะ (Skills) และ 3) ค่านิยมและทัศนคติ (Values and Attitudes) นอกจากนี้ Oxfam ยังให้ข้อเสนอแนะในการจัดระบบการศึกษาให้ประสบความสำเร็จว่า จะต้องมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อวางแผนสำหรับนักเรียนของตนเอง ประกอบด้วย 3 ส่วน ตามหลัก 3C คือ Curriculum (หลักสูตร) Culture (วัฒนธรรม) Community (ชุมชน) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ ที่คณะผู้วิจัยนำเสนอในครั้งนี้ โดยมีวิธีการเรียนรู้ที่สร้างความหลากหลายและความเหมาะสมกับความจำเป็นในการเรียนรู้ สร้างโอกาสในชีวิตและวัฒนธรรมของโรงเรียนและชุมชน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม และอาศัยความร่วมมือ จับคู่หลักสูตรกับความจำเป็นในการเรียนซึ่งในงานวิจัยนี้ก็ได้นำเสนอแนะแนวทางโดยการศึกษาวิเคราะห์บริบทโรงเรียนและชุมชนก่อนเพื่อหาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นเพื่อการดำเนินภารกิจการบริหารต่อไป ใช้บทเรียนแยกส่วนหรือใช้วิธีการเรียนข้ามหลักสูตร การเรียนนอกตารางเรียนเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้สำหรับนักเรียน สร้างความเกี่ยวข้องที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำการประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลายเป็นรูปธรรม และสร้างประสบการณ์ผ่านการลงมือปฏิบัติและการเป็นอาสาสมัคร (Oxfam, 2008) ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แนะนำให้ทำโดยผ่านการบริหารงานวิชาการและใช้ด้านกิจการนักเรียนเสริมด้วย

ในส่วนของการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนยังดำเนินการไม่มากนัก ปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคน่าจะมาจากการสื่อสารและภาษา เพราะจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่นตามชาติพันธุ์ ซึ่งครูไม่สามารถสื่อสารและเข้าใจได้ หากเพิ่มความสัมพันธ์ในส่วนนี้ได้จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้มากขึ้น ความสัมพันธ์และความเข้าใจกันระหว่างครูนักเรียน และผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนจะช่วยให้เกิดการ ทำงาน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แม้มีปัญหาจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสันติ ซึ่งอาจทำได้โดยจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่หลากหลาย ไม่จำเป็นต้องเป็นด้านการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว ดังเช่น ยุทธศาสตร์ฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมบริการสาธารณสุขพื้นฐาน ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

รวมทั้งสนับสนุนให้คนในชุมชนสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยและภาษาท้องถิ่นได้ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2556) ซึ่งต้องเริ่มจากการสื่อสารและภาษาดังกล่าวข้างต้น

2.4 รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนประเทศไทย

จากการที่ปัญหาความมั่นคงในชาติของจังหวัดชายแดนของไทย ประกอบด้วย ปัญหายาเสพติด ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา ปัญหาการแบ่งแยกเชื้อชาติ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วมาจากการที่คนในชาติไม่ตระหนักถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่กลับให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลักทำให้เกิดปัญหาขึ้น ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นโดยต้องใช้วิธีการปรับเปลี่ยนในเชิงรุก กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยการปรับระบบการจัดการศึกษาให้ส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วยแนวคิดการบริหารเชิงระบบ ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ภายใต้การคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเหมาะสมกับการนำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดชายแดนซึ่งมีสภาพแวดล้อมภายนอกแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ดังนั้นการคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีในการพัฒนารูปแบบจึงเป็นสิ่งสำคัญและต้องทำการศึกษาให้ได้ข้อมูลก่อนเป็นเบื้องต้น

การใช้การบริหารเชิงระบบนี้ จันทรานี สวงวนนาม (2545) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของว่า จะช่วยเสนอแนะวิธีการในการพัฒนานวัตกรรมและการแก้ปัญหาที่รุนแรงทางการศึกษาได้ เพราะวิธีนี้เป็นวิธีที่ปราศจากความลำเอียง ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจบริหารงานได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับที่ Bertalanffy นักชีววิทยาชาวออสเตรียซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ค้นพบทฤษฎีระบบ (General Systems Theory) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของทฤษฎีระบบไว้และมีนักวิชาการหลากหลายสาขาได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการบริหารจัดการองค์การจนประสบความสำเร็จมากมาย (Bertalanffy, 1969) แนวคิดทฤษฎีระบบนั้นถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การได้หลายมิติ เน้นการบริหารงาน 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน (นิวัตกร นาคะเวช, 2553) ที่พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการมีลักษณะแนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า 3 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน หลักการบริหารจัดการ และโครงสร้างการบริหาร ปัจจัยกระบวนการ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ญัฐสุนันท์ ปันลายนาถ (2553) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยแบบองค์รวมและพบว่า การใช้ทฤษฎีระบบสามารถสร้างรูปแบบการบริหารสุขภาพแบบองค์รวมให้สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยญัฐสุนันท์ได้ใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบในการสร้างระบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยแบบองค์รวมขึ้น โดยพบว่า ระบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อส่งเสริม

สุขภาพอนามัยแบบองค์รวมที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ 2) กระบวนการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ นโยบาย ส่งเสริมสุขภาพการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการด้านสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา โภชนาการ การออกกำลังกายและนันทนาการ การให้คำปรึกษา และการส่งเสริมสุขภาพบุคลากร 3) ปัจจัยส่งออก ประกอบด้วย การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักเรียนที่มีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

จากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้นจะเห็นตัวอย่างที่ดีในการยืนยันการใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบ มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติจึงมีความเหมาะสมที่จะนำทฤษฎีระบบมาใช้ด้วยการกำหนดปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่สอดคล้องส่งเสริมความมั่นคงของชาติเข้าไปในทุกองค์ประกอบตามแนวคิดของทฤษฎี

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นรูปแบบที่นำแนวคิดการบริหารเชิงระบบมาใช้เป็นแกนหลักของรูปแบบ โดยนำหลักการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการเมือง และ 3) ด้านสังคม มาบูรณาการกับองค์ประกอบของรูปแบบ รูปแบบนี้ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความนำของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ความนำของรูปแบบ เป็นส่วนที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของรูปแบบโดยแยกเป็น **หลักการทั่วไป** ซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดแนวคิดให้ผู้ใช้รูปแบบได้คำนึงถึงเป็นฐานในการปฏิบัติ กิจกรรมทุกขั้นตอนของการใช้รูปแบบ ซึ่งในที่นี้ คือ หลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนเป็นการเน้นการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตลอดชีวิต และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ และหลักการทั่วไป คือ หลักการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการจัดทำหลักสูตรที่มีความเหมาะสมต่อเนื้อหา สอดคล้องกับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียนโดยบูรณาการเข้าไปในทุกรายวิชาและทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ต้องบูรณาการเข้ากับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสถานศึกษาในเขตจังหวัดชายแดนนั้นๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการในด้านการบริหารสถานศึกษา โดยได้นำไปใช้เป็นหลักการประกอบการสร้างรูปแบบการบริหารในงานของตน (นิวัตร นาคะเวช, 2553) 2) ส่วนหลักการที่ใช้ในการกำกับรูปแบบนั้น รูปแบบนี้ใช้กับองค์กรทางการศึกษาซึ่งในภาพรวมมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับองค์กรทางราชการทั่วไป ที่นำหลักการกำกับว่าด้วย “หลักธรรมาภิบาล” ที่ต้องคำนึงถึงกฎหมาย

คุณภาพ ความโปร่งใส “หลักการกระจายอำนาจ” ที่ให้ผู้ที่ได้รับผิดชอบโดยตรงได้ใช้ความเป็นมืออาชีพ อย่างเป็นทางการในการบริหารจัดการ “หลักการบริหารโดยใช้อำนาจ/โรงเรียนเป็นฐาน” ที่ผู้บริหารต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ผู้ปฏิบัติรับทราบและปฏิบัติได้โดยอิสระผ่านการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ “หลักการมีส่วนร่วม” ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากชุมชน “หลักนิติธรรม” ที่ยึดมั่นในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย พร้อมกับการส่งเสริมและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ “หลักความมั่นคงของชาติ” ซึ่งเป็นหลักสำคัญที่สุดของรูปแบบนี้ โดยการส่งเสริมความมั่นคงของชาติผ่านความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ความรู้ความเข้าใจ และการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในรูปแบบความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งนับเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองในจังหวัดชายแดนที่มีชุมชนหลายชาติพันธุ์ที่มีค่านิยมมีความต้องการได้รับความสำคัญเท่าเทียมกันในการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขซึ่งเป็นการเพิ่มความมั่นคงทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานของซรีตี อุ่มสัมฤทธิ์ (2550) และ พิเชฐ โพธิ์ภักดี (2553) ที่ได้กล่าวถึงและใช้หลักการกำกับรูปแบบดังกล่าวในงานของตน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบหลักๆ คือ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง นำรูปแบบนี้ไปใช้ได้อย่างมีความเข้าใจและมองเห็นจุดมุ่งหมายของการใช้รูปแบบชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง โดยวัตถุประสงค์แรก คือ วัตถุประสงค์ทั่วไป จะแสดงให้เห็นความสำคัญของรูปแบบในเชิงการนำไปใช้ ซึ่งจะตอบคำถามว่า รูปแบบนี้สร้างไว้เพื่อใช้ทำอะไรได้บ้าง ส่วนวัตถุประสงค์ที่สอง คือ วัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบจะแสดงประโยชน์อย่างเฉพาะเจาะจงว่า รูปแบบนี้เมื่อนำไปใช้แล้วจะให้ประโยชน์อะไรกับใคร ซึ่งเป็นหลักการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนดังที่ อุตัย บุญประเสริฐ (2546) กล่าวไว้

องค์ประกอบของรูปแบบ ในงานนี้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นนี้ ส่วนที่เป็นจักรกลของการขับเคลื่อนให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ ส่วนที่แสดงองค์ประกอบต่างๆ ของการบริหารการศึกษาที่ปรากฏรายละเอียดที่เป็นตัวองค์ประกอบแต่ละตัว และการทำงานของแต่ละองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำมาบริหารจัดการให้เกิดขึ้น ซึ่งในรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยนั้น คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและพบว่า การใช้ทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนประกอบหลักของรูปแบบมีความเหมาะสม ซึ่งการบริหารจัดการในลักษณะระบบการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะต้องพิจารณาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารเชิงระบบที่ศึกษาจากงานของอุตัย บุญประเสริฐ (2546) และ Owen (1998)

หากพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่สร้างขึ้นมีทั้งจุดเด่นและข้อจำกัดโดยในส่วนที่เป็นจุดเด่นของรูปแบบ พบว่า เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพการดำเนินการ ปัญหาและความต้องการในปัจจุบัน ทำให้ได้ทราบถึงสภาพความต้องการจำเป็นของโรงเรียนที่อยู่ตามชายแดนอย่างแท้จริง จึงกำหนดเป็นขั้นตอนที่ 1 ของรูปแบบเพื่อเป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจุบันและเป็นการป้องกันสภาพที่ท้าทายอันจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้

ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ มีลักษณะเป็นระบบเปิด ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารโรงเรียน ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ กับสภาพแวดล้อมภายนอกที่จะเป็นแรงผลักดันให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัว สามารถตรวจสอบทุกระบบในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Owens (1998) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาเป็นลักษณะของระบบองค์การ เทคนิคสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบภายนอกที่ใหญ่กว่า เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ กฎ ระเบียบระบบทางวัฒนธรรม โดยมีลักษณะของระบบย่อยพื้นฐานของระบบสถานศึกษา ได้แก่ ระบบย่อยด้านบุคลากร โครงสร้างภารกิจ และเทคโนโลยี และ 3) รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้จะมีประโยชน์และเอื้อต่อการที่ผู้บริหารจะนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน เนื่องจากเกิดจากแนวคิดหลักการที่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ต้องการให้กระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ยังสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเป็นอิสระในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำและร่วมตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียนชุมชนและท้องถิ่นของตนเองด้วย ส่วนข้อจำกัดของรูปแบบอาจเกิดขึ้นจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ 1) รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน มีลักษณะเป็นระบบเปิด ดังนั้นโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหากโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบย่อยต่างๆ และขาดการดูแลระมัดระวังการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียนได้ 2) เนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะซับซ้อนของภาระงานในแต่ละงาน โดยมีโครงสร้างการบริหารงานในโรงเรียนหลายสายงาน แต่ความเป็นจริงโรงเรียนในบริเวณชายแดนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งแม้จะสามารถจัดการแบบระบบได้ แต่ด้วยความที่เป็นขนาดเล็กและมีบุคลากรจำนวนน้อย ในทางปฏิบัติจึงอาจมีการละเลยที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนของทฤษฎีระบบได้อย่างไรก็ตามเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีความเป็นผู้นำและแสดงความชัดเจนในการปฏิบัติงาน

ตามแนวทางการใช้รูปแบบ ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบควรนำรูปแบบนี้ไปใช้และทำทุกวิถีทางที่จะใช้ให้เหมาะสมกับขนาดและกำลังคนในการทำงานให้ได้ ดังนั้นจะเห็นว่าขนาดของโรงเรียนและจำนวนบุคลากรก็มีความสำคัญในการใช้รูปแบบนี้ 3) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมก็มีส่วนเป็นอุปสรรคต่อรูปแบบอยู่บ้าง โดยบริบทสภาพแวดล้อมในแต่ละยุคสมัย ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันไป จึงมีผลกระทบหรือแรงผลักดันที่แตกต่างกัน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำความเข้าใจและศึกษาวิเคราะห์สภาพบริบทต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อจะได้มีการปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้พบในงานวิจัยที่ใช้การบริหารเชิงระบบเป็นแนวคิดหลักและเป็นองค์ประกอบของรูปแบบเป็นปกติเนื่องจากองค์กรที่เป็นราชการ เช่น สถานศึกษาก็จะมีลักษณะโครงสร้างและการบริหารเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน (พิเชษฐโพธิ์ภักดี, 2553)

2.6 การวิเคราะห์และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนประเทศไทย

จากผลการประเมิน ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนบริเวณชายแดนของประเทศไทยได้อย่างกว้างขวางทุกภูมิภาคเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ใช้การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละจังหวัดชายแดน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีสภาพและปัญหาใกล้เคียงสอดคล้องกัน ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนจังหวัดใด ไม่ว่าจะตั้งอยู่ชายแดนภูมิภาคใดก็สามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้โดยตรงศึกษาข้อมูลพื้นฐานของตนและนำมาใช้กับระบบการจัดการศึกษาตามที่รูปแบบกำหนด โดยในแต่ละโรงเรียน อาจปรับความเข้มข้นของการบริหารตามระบบและสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นตามความเป็นจริงจากการศึกษาข้อมูลของแต่ละโรงเรียนนั่นเอง และด้วยเหตุผลที่ว่าขณะนี้โรงเรียนของรัฐเป็นโรงเรียนที่มีความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายและมีการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ทำให้เห็นได้ว่ารูปแบบที่นำเสนอนี้สามารถนำไปใช้ได้จริงเนื่องจากการออกแบบรูปแบบนี้ใช้หลักการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบ เพราะเป็นแนวคิดการบริหารที่ทำให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ในลักษณะเบ็ดเสร็จ มีความคล่องตัว และมีอิสระในการตัดสินใจในงานทุกด้านของการศึกษา โดยมีหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เชื่อมั่นได้ว่า การบริหารโดยใช้รูปแบบ

ที่เสนอ จะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนอันนำไปสู่การส่งเสริมความมั่นคงของชาติได้ การใช้หลักการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ ที่สนับสนุนการใช้รูปแบบการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) และจากผลการวิจัยของ พิเชษฐ โพธิ์ภักดี (2553) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้กระจายอำนาจด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปสู่สถานศึกษา ให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานเพิ่มขึ้น จะเป็นการส่งเสริมศักยภาพให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทของโรงเรียน

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนประเทศไทยนี้ นอกจากได้นำแนวคิดการบริหารจัดการต่างๆ มาใช้แล้ว แนวคิดที่เป็นหลักสำคัญที่สุดที่นำมาใช้บูรณาการแทรกอยู่กับทุกองค์ประกอบของรูปแบบก็คือหลักแนวคิดความมั่นคงของชาติ รวมทั้งแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรัติ อุ๋นสัมฤทธิ์ (2550) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติว่าสถานศึกษาจะต้องนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนผสมผสานหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งวิชาหลักและวิชาเลือก และส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยการผลักดันวัฒนธรรมและองค์ความรู้ต่างๆ ด้วยการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ความรู้เท่าทันในสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่เน้นหลักการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วม และหลักความมั่นคงของชาติ ในการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่โรงเรียนวางไว้ ภายใต้หลักดังกล่าว ผู้บริหารมีอิสระในการตัดสินใจในงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน โรงเรียนชายแดนจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองโลก รวมถึงเรื่องอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ (Hallinger, 2003) และต้องมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความสามารถระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ เพื่อการศึกษา ได้แก่ งบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถานประกอบการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานในจังหวัดชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันนำไปสู่ความเป็นพลเมืองมีความรู้พอเพียงสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ รวมทั้งมีเจตคติในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในทุกมิติ

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในโรงเรียนชายแดน การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ และปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของชรัติ อุ่นสัมฤทธิ์ (2550) ที่วิจัยเรื่องการนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบกเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาระบบ ประกอบด้วย การศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบกเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ การกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาระบบ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ และการปรับปรุงและนำเสนอยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนารูปแบบนั้นจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา แล้วนำมากำหนดกรอบองค์ประกอบ จัดทำร่างรูปแบบการพัฒนา และทำการประเมินตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา จากนั้นทำการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (1996) ที่กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบว่ามีขั้นตอนการพัฒนาที่สำคัญ คือ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการ ทิศทางลำดับความสำคัญและรายละเอียดขององค์ประกอบ กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้การประเมินรูปแบบความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ และการปรับปรุงรูปแบบ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นข้อเสนอแนะการที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบประเมินให้รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้และประเมินว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

2.5 แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ทั้งในส่วนของวิธีการใช้รูปแบบและเงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิธีการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสามารถตรวจสอบหรือกำกับติดตามการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ การดำเนินงานตามแนวปฏิบัติการ การประเมินผลการดำเนินงาน และการสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพลินใจ พฤกษชาติรัตน์ (2549) ที่ได้จัดทำกิจกรรมการพัฒนาในรูปแบบการดำเนินงานคุณภาพมีลักษณะเป็น

กระบวนการเรียงลำดับจากการหาความต้องการจำเป็นในการเตรียมการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การประเมินผลและติดตามผลการพัฒนา และการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้นโรงเรียนที่จะนำรูปแบบไปใช้ควรศึกษาแนวทางอย่างถูกต้องชัดเจน ก็จะทำให้เกิดความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะสัมพันธ์เชื่อมโยง และสัมพันธ์กันในแต่ละองค์ประกอบ ดังนั้นการนำไปใช้จำเป็นต้องนำไปใช้ทั้งหมด ไม่ควรแยกส่วนใดส่วนหนึ่งไปใช้ ผู้บริหารอาจศึกษาการใช้รูปแบบ และประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน อีกประการหนึ่งคือแม้ว่าจะเป็นโรงเรียนในจังหวัดชายแดนเหมือนกัน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่แตกต่างหลากหลายกัน เช่น สถานที่ตั้ง ชุมชน ชาติพันธุ์ ภาษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นซึ่งผู้บริหารต้องปรับแนวทางการใช้ให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว ตัวอย่างของการเตรียมการในการนำรูปแบบไปใช้ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือโรงเรียนต้องจัดหาเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ทำให้โรงเรียนในจังหวัดชายแดนต้องมีครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของสังคมไทย ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดการการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน รวมทั้งความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภาษา และความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมการเรื่องครู ซึ่งต้องคำนึงถึงระบบการจ้างครูประจำ และครูอัตราจ้าง ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกและการคัดเลือกและการใช้วิธีการคัดเลือกที่หลากหลายวิธีช่วยให้ได้ครูที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติการสอน และในส่วนเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ของบุคคลตั้งแต่ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างจริงจัง มีการออกกฎหมายหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนในบริเวณชายแดนอย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับวิธีการบริหารองค์กรราชการทั่วไป คือ การบริหารที่ยังคงใช้การบริหารแบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchy System) ซึ่งเป็นการบริหารที่แบ่งงานกันทำมีการแบ่งระดับสายการบังคับบัญชาและการรายงานต่อกัน ตามทฤษฎีของ Frederic W. Taylor ผู้เป็นบิดาแห่งการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ (Smith, 2011) ซึ่งองค์การทางการศึกษาของไทยยังใช้การบริหารลักษณะนี้อยู่ในปัจจุบัน หากแต่สภาพโรงเรียนเหล่านี้เป็นลักษณะโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกล คือ ตั้งอยู่ชายแดนห่างไกลจากการเข้าถึงเพื่อการดูแล ควบคุม กำกับ จากต้นสังกัดซึ่งทำได้ล่าช้าหรืออาจทำได้น้อยและทำให้ผู้บริหารต้องแสดงความเป็นผู้นำในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านการครองตน ครองคน และครองงาน อันเป็นแบบอย่างให้ผู้ปฏิบัติงานได้นำไปใช้ในชีวิตของตน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดการกระตือรือร้น อาจเป็นการช่วยเหลือด้านต่างๆ

จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงขึ้น ซึ่งความเป็นผู้นำและคุณลักษณะต่างๆ ดังกล่าวจะช่วยให้การนำรูปแบบการจัดการศึกษาไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงการนำรูปแบบ ไปใช้ให้สำเร็จ ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ 1) ความมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาระดับสูงและผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ มีความจริงจัง มุ่งมั่นที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของจังหวัดชายแดนของประเทศไทย และ 2) กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องให้ความสำคัญและสนใจในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอเพื่อการดำเนินงานตามรูปแบบ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งก็ตรงกับที่ Hallinger กล่าวถึงความมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ (Hallinger & Heck, 2002)

ในรูปแบบนี้กล่าวถึงปัจจัยของความสำเร็จอีกเรื่องหนึ่งคือการระดมบุคลากร การรวมกลุ่มนักคิด นักวิชาการและนักการทหารร่วมกันระดมความร่วมมือในการทำงาน โดยต้องมีการสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม ซึ่งตรงกับหลักการการบริหารสถานศึกษาที่ว่าด้วยการมีส่วนร่วม (Participative Management) และการระดมกำลังสมอง (Brain Storming) ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในการบริหารที่นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั่วไป และในสุดท้ายนี้ การส่งเสริมให้มีการดำเนินงานด้านวิจัย ประชุมทางวิชาการ สัมมนา และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงของชาติ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จของการใช้รูปแบบ นี้ เนื่องจากการวิจัยเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล เป็นการศึกษาหาคำตอบอันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้สนับสนุนให้งานวิจัยเป็นฐานในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554)

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย มีข้อเสนอแนะในภาพรวมดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยที่ได้นำเสนอมีความเหมาะสมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปพิจารณากำหนดนโยบายอย่างเป็นระบบดังนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยศึกษารูปแบบและนำไปใช้

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความมั่นคงของชาติยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบที่สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการส่งเสริมความมั่นคงของชาติตามรูปแบบ รวมทั้งอาจมีการแก้ไข กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้การจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วและคล่องตัว

2) กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยในการแก้ปัญหาเรื่องเด็กไร้สัญชาติอย่างจริงจัง

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่พ่อแม่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยทำให้เด็กที่เกิดบนพื้นแผ่นดินไทยไม่มีสัญชาติ ไม่มีทะเบียนบ้าน เมื่อเข้าเรียนไปสักพักก็จะต้องออกกลางคัน กลายเป็นปัญหาสังคมระยะยาว ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับความตระหนักขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และภาควิชาการที่มีการจัดเวทีเสวนา “ทบทวน 10 ปี นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย และก้าวต่อไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน” ซึ่งพบว่าสถิติเด็กไร้สัญชาติในประเทศไทยมีมากกว่าหนึ่งล้านคน และทั้งหมดยังไม่ถึงระบบการศึกษา โดยระบุว่าสาเหตุเกิดจากการมีนโยบายลงมาแต่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติการปฏิบัติได้ หากทำได้ตามนโยบายจะป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็กและค้ามนุษย์ได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

3) กระทรวงศึกษาธิการควรร่วมมือกับกระทรวงแรงงานในการดูแลแรงงานต่างด้าว

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า จังหวัดตามแนวชายแดนของประเทศไทยมีการลักลอบหนีเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ติดต่อกันสามารถเดินทางเข้ามาได้ง่ายทั้งทางบกและทางน้ำ อีกทั้งแรงงานไทยก็มีไม่เพียงพอ บางอาชีพคนไทยก็ไม่ทำ ส่งผลให้ตลาดต้องการแรงงานต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กระทรวงแรงงานก็ต้องมีมาตรการในการควบคุมดูแลให้มีการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานกลุ่มนี้กระทำการที่ขัดต่อระบบกฎหมายของประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องของการให้การศึกษากับบุตรของแรงงานกลุ่มนี้ได้ถูกต้อง ไม่เช่นนั้น เด็กกลุ่มนี้ก็ไม่มีสัญชาติไม่สามารถเข้าโรงเรียนได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตามมาในระยะยาว

4) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการวางแผนการนำรูปแบบ ที่นำเสนอไปใช้

จากรูปแบบ ที่สร้างขึ้นยังไม่มีให้นำไปทดลองใช้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการอาจดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาตามแนวชายแดนที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นสถานศึกษานำร่องในการจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เพื่อให้สถานศึกษาอื่นๆ ดำเนินการตามรูปแบบได้ง่ายขึ้น

5) กระทรวงศึกษาธิการควรมีการกระจายอำนาจทางการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคลให้แก่สถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ

จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษายังไม่มีอิสระเพียงพอในการจัดจ้างบุคลากรที่ขาดแคลน หรือ จัดหางบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ เพิ่มเติม เนื่องจากต้องได้รับการอนุมัติจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาก่อน ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความคล่องตัว และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวมทั้งช่วย ในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรได้ตรงตามความต้องการเพื่อการนำรูปแบบ ไปใช้ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความพร้อมไม่เท่ากัน จึงอาจเริ่มดำเนินการจากโรงเรียนที่มีความพร้อมก่อน

6) ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดชายแดนที่ดำเนินการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการเกี่ยวกับการ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติควรยึดหลักในการวางนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

จากการวิจัยพบว่า จังหวัดชายแดนแต่ละจังหวัดมีสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่ แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ ที่สอดคล้องตามบริบทพื้นที่ของ โรงเรียนตนเอง ทั้งนี้ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารงานที่เป็นประโยชน์อื่นๆ เข้ามาใช้ร่วมด้วย เช่น แนวคิดการบริหารตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

7) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับครู และ บุคลากรอื่นๆ ให้มากขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ที่เข้ามาบรรจุในโรงเรียนชายแดนจะหาโอกาสย้ายโรงเรียนไป อยู่โรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่า ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนให้โอกาสครูในโรงเรียนในการตัดสินใจ มีอิสระที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ช่วยให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ ของครูมีความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว และมีความชัดเจนในสายบังคับบัญชาในแต่ละตำแหน่งก็น่าจะช่วยให้ครูมีความรักในโรงเรียนมาก ขึ้น และเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และยินดีที่จะเป็นพลังในการสร้างศรัทธาต่อ หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบซึ่งเป็นการทำเพื่อชาติ

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่งเสริมการผลิตสื่อ เอกสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้าง ความมั่นคงของชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงของ ชาติยังมีน้อย ทำให้ครูและผู้เรียนไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มากนัก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติให้ทั่วถึงในทุกโรงเรียน เช่น การเผยแพร่ ผลิต สื่อ เอกสาร ด้านความมั่นคงของชาติโดยตรง หรือจัดให้มีศึกษานิเทศก์ลงไปให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของสถานศึกษาเองก็ควรมีการสรรหาคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทาง

การจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นให้ชัดเจนรวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่ให้ความรู้หรือให้การสนับสนุนในด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าจะเข้ามาแสดงบทบาทนี้ โดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว และมีการติดตามประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติควรมีการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูและบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่าครู นักเรียน และชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติน้อยมาก หากมีการนำรูปแบบ ไปใช้อาจสร้างความไม่เข้าใจต่อสถานศึกษาได้ เนื่องจากรูปแบบ นี้เป็นปรากฏการณ์ของระบบการบริหารรูปแบบใหม่ จึงต้องมีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้เข้าใจขั้นตอนต่างๆ อย่างละเอียด จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของรูปแบบและโรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างดี

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรบริหารจัดการโรงเรียนให้ไม่ขัดต่อความเชื่อทางศาสนา

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เป็นมุสลิมจะมีความเชื่อทางด้านศาสนาและให้ความสำคัญมากกว่าในเรื่องของการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองก็เกรงว่าหากนักเรียนมาเรียนในโรงเรียนไทยจะทำให้ลดความศรัทธาในศาสนาลง ดังนั้น การบริหารจัดการในสถานศึกษาควรมีคณะกรรมการในรูปแบบที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป โดยอาจจะต้องมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษา กับฝ่ายศาสนาเพื่อประสานความร่วมมือและจัดการศึกษาในรูปแบบที่บูรณาการทั้งการศึกษาและศาสนาเข้าด้วยกัน น่าจะช่วยลดความขัดแย้งได้มากขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่สำคัญในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เนื่องจากจะต้องมีการกำหนดหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นหารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะซึ่งน่าจะช่วยให้การนำรูปแบบไปใช้ง่ายขึ้น

2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณชายแดนให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้สูงขึ้นและเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนเป็นอย่างมากในการพัฒนาสถานศึกษาและมีอิทธิพลต่อการทำให้ครูอยากสอนในสถานศึกษาในจังหวัดชายแดน หากผู้บริหารดีก็ส่งผลให้ครูดีตามไปด้วย ดังนั้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องมีลักษณะโดดเด่นกว่าผู้บริหารในโรงเรียนพื้นที่ทั่วไป

3) ควรมีการเก็บข้อมูลสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนของประเทศไทยให้หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณี เลือกสถานศึกษาแบบเจาะจง 4 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก จังหวัดละ 1 แห่ง จึงน่าจะมีการศึกษาในเชิงปริมาณที่เก็บข้อมูลโรงเรียนมากกว่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพกว้างของสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดชายแดนที่มีความแม่นยำยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา ไผ่เกาะ. (2546). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสังกัด**

กระทรวงกลาโหมด้านบทบาททางวิชาการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กองทุนสนับสนุนการวิจัย, สำนักงาน. (2556). **ทวิภาษาเพื่อการศึกษาของเยาวชนสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้.**
ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2558, จากhttp://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=6723:2015-07-27-00-25-67&catid=56:div1&Itemid=206

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
(2547). **ในรายงานการวิจัยโครงการฝึกอบรมประชาชนมีส่วนร่วม. ณ สถาบันราชภัฏวไลย**
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2, สำนักงาน. (2556). **คู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน**
เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน. ค้นเมื่อ 11 กันยายน 2558, จาก
www.phrae1.go.th

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ, สำนักงาน. (2547). **เอกสารรายงานการจัดการศึกษาเขตพื้นที่**
การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1-4 พ.ศ. 2547. (เอกสารอัดสำเนา)

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). **ข้อมูลพื้นฐานสารสนเทศทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.**
กรุงเทพฯ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **กลุ่มพลังการเรียนรู้แบบร่วมมือ.** กรุงเทพมหานคร
: ครูสภา ลาดพร้าว.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**
แห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559).

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. (2554). **รายงานประจำปี 2554.** ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2555, จาก
www.nrct.go.th/e.../NRCTannual_report2554.pdf

จังหวัดกาญจนบุรี, สำนักงาน. (2549). **อาณาเขตจังหวัดกาญจนบุรี.** ค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558, จาก
<http://kanchanaburi.go.th/au/governorlist.php>

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บุ๊คพอยท์ จำกัด.
- จารุพงศ์ พลเดช.(2546). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ**. พัฒนาชุมชน. 42(4), 13-18. (บรรณนิทัศน์).
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. (2545). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา มีบุญลือ. (2537). **ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์. (2550). **การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอุดมศึกษาของกองทัพเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ ปั่นลายนาค. (2553). **การพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยแบบองค์รวม**. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). **การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต น้อยชื่น อิมรอน มะลูลีม จรัญ มะลูลีม และสุพจน์ ทราญแก้ว. (2557). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน.
- ทดสอบทางการศึกษา, สำนักงาน. (2544). **การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เทศ แก้วกสิกรรม. (2538). **หลักการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนศักดิ์ ปฎิมาประกร. (2557). **การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทยภายใต้กระบวนการความมั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน**. ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2525). **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิวัตร นาคะเวช. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. ค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2546, จาก www.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/.../24674
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.
- ประเมศวร์ ศิริรัตน์. (2555). รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม.
- ประสิทธิ์ โขวิไลกุล. (2540). เหลียวหลังดู กฎหมาย และความยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. (2553). คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน. ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2558, จาก www.thaindc.org/images/sub.../008%20Security.pdf
- แผนที่ไทย. (ม.ป.ป.). แผนที่จังหวัดเชียงราย. ค้นหาเมื่อ 2 มีนาคม 2558, จาก <http://www.panteethai.com>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). เด็กไร้สัญชาติกว่าล้านคนเข้าไม่ถึงการศึกษา. ค้นหาเมื่อ 26 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.manager.co.th/QoL/ViewNews.aspx?NewsID=9580000076837>
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชฐ โพธิ์ภักดี. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2546). การนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- เพลินใจ พลุกซาดิรัตน์. (2549). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ สาร. (2519). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ภูศิษฐ์ ธนชัยวรพงศ์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบต่างๆ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (เอกสารประกอบการเรียนวิชา 751409).
- รัชวดี แสงมหะหมัด. (2557). การเสริมพลังของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา).
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2554). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-integrated Learning). พริกหวานกราฟฟิค จำกัด: กรุงเทพฯ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2556). รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2: จังหวัดพิษณุโลก. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด: กรุงเทพฯ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2556). รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2: นครศรีธรรมราช. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด: กรุงเทพฯ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2558). กรอบและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2558). (ร่าง) โครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).
- วัลลภา จันทร์เพ็ญ. (2544). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ชูเชิด. (2547). เอกสารประกาศการศึกษาวิชาความมั่นคงศึกษา (Security Studies) ของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก. สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. ม.ป.ท.
- วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. (2548). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เวิร์ดเพรส. (2557). **อาณาเขตจังหวัดสงขลา**. ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2558, จาก <https://san92029202.wordpress.com>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). **องค์การและการจัดการ ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545). **องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2536). **เอกสารร่างครั้งที่ 2 การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). **รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารรายงานผลการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. **เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “ความสำเร็จและบทเรียนในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ”** ณ ห้องประชุมสุขุมมัยประดิษฐ์ สถาบันพัฒนาข้าราชการ.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2524). **เอกสารการสอนชุดวิชา 23302 การวางแผนพัฒนาโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2546). **ประมวลสาระชุดวิชาบริบททางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6-10 = Context in educational administration มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. (2558). **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564**. กรุงเทพมหานคร
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. (2556). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556-2560)**. กรุงเทพมหานคร
- สภานิติบัญญัติ. (2559). **ร่างพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.....** ค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558, จาก library2.parliament.go.th/giventake/content.../apnla2559-023.pdf
- สภานิติบัญญัติ. (2559). **พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495**. ค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558, จาก dl.parliament.go.th/handle/lirt/13605
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

- สมาน อัครภูมิ. (2537). **การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด**. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง. (2545). **ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ สมศ.** กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สวัสดี สุคนธ์รังสี. (2520). โมเดลการวิจัย: กรณีตัวอย่างทางการบริหาร. **วารสารพัฒนาบริหาร-
ศาสตร์**. เมษายน, 17: 206.
- ส่วนส่งเสริมวิชาการ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2549). **ระบบและกลไก**. ค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558, จาก
<http://qa.wu.ac.th/universQA.php?type=1>
- สารพัดช่างศรีสะเกษ, วิทยาลัย(2550). **อาณาเขตจังหวัดศรีสะเกษ**. ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2558, จาก
<http://srn.brrd.in.th/km/images/stories/ssk/sisaket%20map.jpg>
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). **แบบจำลอง**. ม.ป.ท. (เอกสารอัดสำเนา).
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). **รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based management).**
กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **ตัวแบบ หุ่นจำลอง แบบจำลองหรือโมเดล**. (อัดสำเนา).
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **หลักการบริหารแบบฐานโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : พระรามสี่การพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). **รูปแบบ ตัวแบบ หรือแบบจำลอง Model (การสร้าง การพัฒนา และการทดสอบ).**
(อัดสำเนา).
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2541). โมเดลคืออะไร. **วารสารวิชาการ**. มีนาคม, 1, 22-25.
- โอเวอร์ซีส์. (มปป.). **แผนที่ประเทศไทย**. ค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2558, จาก [http://www.ost.co.th/images
/catalog_images/1439174509.jpg](http://www.ost.co.th/images/catalog_images/1439174509.jpg)

ภาษาอังกฤษ

- Anthony, William P. (1978). **Participative management**. Reading : Addison-Wesley.
- Bardo, John W., and Hartman, John J. (1982). **Urban Sociology : A Systematic Introduction**. U.S.A. : F.E. Peacock Publishers, Inc.
- Bertalanffy, L. V. (1969). **System Theory**: New York: George Braziller.
- Brown, Daniel. (1994). **Decentralization in educational governance and management**. The International Encyclopedia of Education.
- Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). **Organization Theory and Management : A Mauro Approach**. New York : John Wiley and Sons.
- Cambell, R.F., Bridges, E.M., Carbally J.F., Jr., Nystrand, R.O., and Ramseyer, J.A. (1976). **Introduction to Educational Administration**. 4th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc.
- Chell, Dizabeth. (1985). **Participation and organization : A Social Psychological Approval**. London: McMillan.
- Cheng. Yin Cheong. (1996). **School Effectiveness and School-based Management : A Mechanism for Development**. London: The Flamer Press.
- Donnelly, Jame H. (1987). **Fundamentals of management**. 6th ed. Homewood, Ill: BPI/IRWIN.
- Eisner E. (1976). Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. July-October, 10(3/4): 135-150.
- Filley, Alan C., House, Robert J. Kerr, Steven. (1976). **Managerial Process and Organizational Behavior**. 2nd ed. Glen View, Ill : Scott, Foresman.
- Fisk, Robert S. (1957). The Task of Educational Administration in Administrative Behavior in Education, ed. R.S. Campbell and R.T. New York: Harper and Row
- Getzels, J, W. and Guba E.G. (1957). Social Behavior and the administration process. **School Review**, 15(6): 130-145.
- Good, Carter V. (editor). (1973). **Dictionary of Education**. 3rd edition. New York: McGraw-Hill Book Company.

- Hallinger, P., & Heck, R. (2002). What do you call people with visions? The role of vision, mission, and goals in school leadership and improvement. In K. Leithwood & P. Hallinger (Eds.), *Second international handbook of educational leadership and administration*. (pp. 9-40). The Netherlands: Kluwer.
- Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of education*, 33 (3): 329-352
- Harris, Ben M. (1963). **Supervisory Behavior in Education**. Englewood Cliffs., N.J: Prentice Hall Inc.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (1991). **Educational administration theory research practice**. 4th ed. New York : McGraw-Hill.
- Jones, G. R., & George, J. M. (2011). **Managing in the global environment**. Contemporary Management. New York, NY: McGraw Hill.
- Joseph Nye. (1995). The Case for Deep Engagement. *Foreign Affairs*, 74 (4): 90-102.
- Joyce, B, and Weil, m. (1996). **Model of Teaching**. USA: Presentice – Hall.
- Kaplan, A. (1964). **The conduct of inquiry : Methodology for behavioral science**. San Francisco : Chandler Publishing.
- Kast, Fremont E. and Rosenzweig, James E. (1988). **Organization and Management “A Systems and Contingency Approach**. 4th ed. New York : McGraw-Hill Book.
- Keeves, P.J. (1988). **Educational research, methodology for behavioral science**. San Francisco : Chandler Publishing.
- Kimbrough, R.B. and Nannery, M.Y. (1983). **Educational Administration**. New York: McMillan Publishing Co. Inc.
- Kimbrough, R.B. and Nannery, M.Y. (1988). **Educational Administration: An introduction**. 3rd ed. New York : McMillan Publishing Co. Inc.
- Likert, R. (1961). **New Patterns of Management**. McGraw-Hill, NY.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (1996). **Educational Administration : Concept and practices**. 2nd ed. Chicago : wads worth Publishing.

- Owens, R.G. (1998). **Organizational Behavior in Education**. 6th ed. Boston MA: Allyn and Bacon.
- Oxfam. (2008). **Global Citizenship Guides, Getting started with Global Citizenship: A Guide for New Teachers**. Retrieved October 30, 2015, from [http://www.oxfam.org.uk/~media/Files/Education/Global%20Citizenship/GCNewTeacher ENGLAND.ashx](http://www.oxfam.org.uk/~media/Files/Education/Global%20Citizenship/GCNewTeacher_ENGLAND.ashx)
- Oxfam. (2015). Education for global citizenship: A guide for school, Oxford
- Sergiovanni T.J., Burlingame, N., Coombs, F.S. and Thurston, P.W. (1980). **Educational Governance and Administration**. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc.
- Sergiovanni, T. J. et al. (1992). **Educational governance and administration**. 3rd ed. Boston: Smith, R. H., and others. (1980). **Management : Management : Making Organizations perform**. New York : Macmillan.
- Smith, R. (2011). **100 yrs of Frederick Winslow**. Retrieved September 3, 2015, from <http://www.managementexchange.com/blog/moonshot/100-years-frederick-winslow-taylor>
- Smrekar, Claire.,et al. (2001). March toward excellence: School success and minority student achievement in department of defense schools. A report to the National Education Goal Panel. Lessons from the state's". **Journal of education & psychological consultation**. (13)4: 285-304.
- Stoner, A. F. and Wankel, C. (1986). **Management**. 3rd ed. New Delhi : Prentice-Hall.
- Tosi, Henry L., and Carroll, Stephen J. (1982). **Management**. 2nd edition. New York : John Wiley & sons.
- Wayson and Lasley. (1984, February). Climate for excellence: school that foster self-discipline. **Phi delta kappan**. (65): 419-421.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร คือกลุ่มผู้บริหารระดับนโยบาย

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1.	ดร.พิชญ์ ตูลสุข	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2.	ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
3.	ดร.สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สพฐ.
4.	ดร.สำเร็จ กุจิรพันธ์	รองเลขาธิการคุรุสภา
5.	ดร.ชวลิต โพธิ์นคร	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติงานระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1.	นายณรงค์ แผ้วพลสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2.	ดร.ทวีศักดิ์ นามศรี	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
3.	นายชุมพล ศรีสังข์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2
4.	ดร.อำนาจ สุนทรธรรม	ผอ.โรงเรียนวัดอินทาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
5.	ดร.จารีพท์ สื่อนิ	ผอ.โรงเรียนบ้านอโยธา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1.	ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.	ผศ.ดร.สุวรรณ รัตนธรรมเมธี	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3.	ผศ.ดร.ปัญญา นาแพงหมื่น	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
4.	ผศ.ดร.สุรวาท ทองบุ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5.	ผศ.ดร.ชวลิต สันถะโกมล	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายการเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย จำนวน 11 ฉบับ มีดังนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา
2. แบบรวบรวมเอกสาร
3. แบบสัมภาษณ์ (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
4. แบบสัมภาษณ์ (ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา)
5. แบบสัมภาษณ์ (ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่ ครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน (ชุดที่ 1)
6. แบบสัมภาษณ์ (ประธานคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา) (ชุดที่ 2)
7. แบบสัมภาษณ์ (ผู้ปกครอง)
8. เอกสารประกอบแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 ชุดที่ 2
9. แบบสังเกต
10. แบบสอบถามข้อมูลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
11. แบบประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ฉบับที่ 1
แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา
ปีการศึกษาที่เก็บข้อมูล.....

ชื่อสถานศึกษา

- โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม
- โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม
- โรงเรียนบ้านโค่นอ่าว
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาท)
- โรงเรียน 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ชื่อเอกสาร

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ประเด็นการสำรวจ

1. สภาพเศรษฐกิจ สังคมและชุมชนของโรงเรียน
 - 1.1 สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้
 - 1.2 สภาพสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ภาษา
 - 1.3 สภาพชุมชน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ความหนาแน่นประชากร การคมนาคม

โครงสร้างสาขารูปโกล

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
 - 2.1 ประวัติความเป็นมา
 - 2.2 ที่ตั้งของโรงเรียนตามภูมิศาสตร์

- 2.3 ปี พ.ศ. ที่โรงเรียนเริ่มดำเนินการ
- 2.4 จำนวนพื้นที่ของโรงเรียน
- 2.5 วัสดุทัศน์ของโรงเรียน
- 2.6 ปรัชญาของโรงเรียน
- 2.7 พันธกิจของโรงเรียน
- 2.8 เป้าหมายของโรงเรียน
- 2.9 บุคลากรของโรงเรียน
- 2.10 ชั้นเรียน
- 2.11 ห้องปฏิบัติการพิเศษ/แหล่งเรียนรู้
- 2.12 จำนวนนักเรียนปัจจุบัน
- 2.13 จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ภาคบังคับ

- 2.14 สัดส่วนของครูต่อนักเรียน
- 2.15 สัดส่วนของนักเรียนต่อห้องเรียน
- 2.16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 2.17 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน
- 2.18 กิจกรรมที่สำคัญที่โรงเรียนจัด
- 2.19 กิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง
- 2.20 อาคารเรียนและอาคารประกอบ

1. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนของโรงเรียน

1.1 สภาพเศรษฐกิจ

1.1.1 อาชีพ

อาชีพหลัก.....

.....

อาชีพรอง.....

.....

สภาพ.....

.....

ปัญหา.....

.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

.....

1.1.2 รายได้

รายได้หลัก.....

.....

รายได้เสริม.....

.....

สภาพ.....

.....

ปัญหา.....

.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

.....

1.2 สภาพสังคม

1.2.1 วัฒนธรรม.....

.....

สภาพ.....

.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

12.2 ภาษา

ภาษากลาง.....

ภาษาท้องถิ่น.....

สภาพ.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

1.3 สภาพชุมชน

1.3.1 ภูมิศาสตร์

สภาพ.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

1.3.2 ความหนาแน่นประชากร

สภาพ.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

1.3.3 การคมนาคม

สภาพ.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

1.3.4 โครงสร้างสาธารณูปโภค

สภาพ.....

ปัญหา.....

เอกสารอ้างอิงที่ศึกษา.....

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 ประวัติความเป็นมา

2.2 ที่ตั้งโรงเรียนตามภูมิศาสตร์

 ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก

2.3 ปี พ.ศ. ที่โรงเรียนเริ่มดำเนินการ.....

2.4 จำนวนพื้นที่ของโรงเรียน.....

2.5 วิทยาลัยของโรงเรียน.....

2.6 ปรัชญาของโรงเรียน.....

2.7 พันธกิจของโรงเรียน.....

.....

2.8 เป้าหมายของโรงเรียน.....

.....

2.9 บุคลากรของโรงเรียน

2.9.1 จำนวนบุคลากร ทั้งหมด.....คน จำแนกเป็น

ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน.....คน
อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่.....ปี	อายุราชการ.....ปี
รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	จำนวน.....คน
อายุงานปฏิบัติหน้าที่โดยเฉลี่ย.....ปี	อายุราชการ โดยเฉลี่ย.....ปี
ผู้สอน	จำนวน.....คน
ลูกจ้างประจำ (เช่น นักการภารโรง ขาม)	จำนวน.....คน
อื่นๆ (เช่น ลูกจ้างชั่วคราว)	จำนวน.....คน

2.9.2 ผู้สอน จำแนกเป็น

ผู้สอนถาวร (ได้รับการบรรจุ)	จำนวน.....คน
ผู้สอนชั่วคราว (ไม่ได้รับการบรรจุ)	จำนวน.....คน
ผู้ช่วยสอน	จำนวน.....คน
ผู้สอนที่เป็นวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน.....คน

2.9.3 ระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร จำแนกเป็น

ปริญญาเอก	จำนวน.....คน
ปริญญาโท	จำนวน.....คน
ปริญญาตรี	จำนวน.....คน
ต่ำกว่าปริญญาตรี	จำนวน.....คน

2.9.4 ประสบการณ์ของบุคลากร จำแนกเป็น

ประสบการณ์ของผู้บริหาร.....

.....

ประสบการณ์ของผู้สอน.....

.....

2.9.5 การโยกย้าย การเข้า-ออก ของบุคลากร.....

2.10 ชั้นเรียน

2.10.1 ชั้นเรียน จำนวนทั้งหมด.....ชั้น จำแนกเป็น

ก่อนประถม	อนุบาล 1	จำนวน.....ห้อง
	อนุบาล 2	จำนวน.....ห้อง

ประถม	ประถม 1	จำนวน.....ห้อง
	ประถม 2	จำนวน.....ห้อง
	ประถม 3	จำนวน.....ห้อง
	ประถม 4	จำนวน.....ห้อง
	ประถม 5	จำนวน.....ห้อง
	ประถม 6	จำนวน.....ห้อง

มัธยมต้น	มัธยม 1	จำนวน.....ห้อง
	มัธยม 2	จำนวน.....ห้อง
	มัธยม 3	จำนวน.....ห้อง

2.10.2. ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด.....ห้อง

2.11 ห้องปฏิบัติการพิเศษ/แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่.....

2.12 จำนวนนักเรียนปัจจุบันทั้งหมด.....คน จำแนกเป็น

เพศชาย.....คน

เพศหญิง.....คน

2.13 จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ.....คน

2.14 สัดส่วนของนักเรียน ต่อ ครู.....

2.15 สัดส่วนของนักเรียน ต่อ ห้อง.....

2.16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา.....

2.16.1 ผลการศึกษา

ผลการศึกษา ระดับ 1 จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ผลการศึกษา ระดับ 2 จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ผลการศึกษา ระดับ 3 จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ผลการศึกษา ระดับ 4 จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

2.16.2 อัตราการเข้าชั้น.....

2.16.3 อัตราการออกกลางคัน.....

อัตราการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น.....

2.17 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน**2.18 กิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนจัด****2.19 กิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง****2.20 อาคารเรียนและอาคารประกอบ****2.20.1 อาคารเรียน จำแนกเป็น**

อาคารเรียนถาวร จำนวน.....อาคาร

ลักษณะอาคาร.....

อายุอาคาร.....ปี

ลักษณะอาคาร.....

อายุอาคาร.....ปี

2.20.2 อาคารประกอบ จำแนกเป็น

อาคารเรียนถาวร จำนวน.....อาคาร

ลักษณะอาคาร.....

อายุอาคาร.....ปี

ลักษณะอาคาร.....

อายุอาคาร.....ปี

2.20.3 อาคารอื่นๆ.....

ฉบับที่ 2

แบบรวบรวมเอกสารของสถานศึกษา

ชื่อสถานศึกษา

- โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม
 โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม
 โรงเรียนบ้านโคกนาว
 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาต)
 โรงเรียน.....

รายการเอกสาร	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ธรรมนูญโรงเรียน			
2. แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน			
3. แผนปฏิบัติการของโรงเรียน			
4. รายงานประจำปีของโรงเรียน			
5. รายงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน(SSR)			
6. รายงานการประชุม			
7. คู่มือปฏิบัติของโรงเรียน			
8. คู่มือนักเรียน			
9. คู่มือผู้ปกครอง			
10. คู่มือการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษา			
12. แฟ้มสะสมผลงานของโรงเรียน			
13. คำสั่งแต่งตั้ง			
14. ประกาศ			
15. อื่นๆ			

เอกสารประกอบ แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 และชุดที่ 2

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานการเงินและการจัดการของโรงเรียน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การบริหารงานบุคคล

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
1. การกำหนดความต้องการบุคคล 2. การสรรหาและการคัดเลือก 3. การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ	☐ จัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และความต้องการในตำแหน่งงาน
	☐ จัดทำแผนการจ้างบุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงาน โครงการ หรือ ปฏิบัติงานระยะสั้น
	☐ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนประจำ ผู้สอนบางเวลา วิทยากร และอื่นๆ
	☐ กำหนดแหล่งการสรรหา และประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
	☐ คัดเลือกผู้ปฏิบัติงานโดยพิจารณาความรู้ ความเชี่ยวชาญให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ
	☐ จัดครูเข้าสอน โดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบ ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ
	☐ จัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนืองานสอน โดยพิจารณาความถนัดและความสนใจ

การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน (ต่อ)

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
6. การบริหารบัญชี	☐ มีการจัดทำบัญชีการเงินตามระเบียบของทางราชการ ☐ มีการบันทึกบัญชีการเงินที่เป็นปัจจุบัน ☐ มีการจัดทำรายงานงบท่างการเงิน และงบการเงิน ☐ มีการนำข้อมูลจากรายงานทางการเงิน และงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหาร ☐ อื่นๆ
7. การบริหารพัสดุ และทรัพย์สิน	☐ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน ☐ การจัดหาพัสดุ ☐ การกำหนดแบบรูปรายการ/คุณลักษณะเฉพาะสำหรับการจัดซื้อ/จ้าง ☐ การควบคุมดูแล บำรุงรักษาพัสดุ ☐ การจำหน่ายพัสดุประจำปี ☐ อื่นๆ
8. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น	☐ จัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

การบริหารกิจการนักเรียน

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
1. การจัดสำมะโนนักเรียน	☐ การสำรวจจำนวนนักเรียนที่จะต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์
2. การรับนักเรียน	☐ การเก็บสถิติการเคลื่อนย้ายประชากรที่เข้ามาในพื้นที่ที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
3. การจัดกิจกรรมนักเรียน	☐ การรับนักเรียนเข้าเรียนแม้ว่าไม่มีทะเบียนถูกต้อง
	☐ การจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมความเป็นไทย
	☐ การจัดกิจกรรมนักเรียนที่ปลูกฝังค่านิยม ทศนคติ วัฒนธรรมไทย
	☐ การจัดกิจกรรมนักเรียนให้มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน
4. การจัดบริการแนะแนว	☐ การจัดกิจกรรมนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นไทย
5. การรักษาระเบียบวินัย	☐ การจัดการบริการแนะแนวทั้งการเรียนและเรื่องส่วนตัว
	☐ การรักษาระเบียบวินัยของนักเรียนให้รู้จักสัมมาคารวะตามค่านิยมไทย
	☐ การดูแลความประพฤตินักเรียน
	☐ การจัดกิจกรรมประกวดหรือแข่งขันเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เช่น การไหว้ การกราบ เป็นต้น

ฉบับที่ 3

แบบสัมภาษณ์

(ผู้ว่าราชการจังหวัด.....)

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ.....ปี
3. ระยะเวลาในการทำงานตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด.....ปี
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของพื้นที่ชายแดนในจังหวัด

5. สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัด เป็นอย่างไร
6. ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัด เป็นอย่างไร
7. ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษบริเวณชายแดนจังหวัด เป็นอย่างไร
8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่โรงเรียนควรเข้ามีส่วนร่วมในด้านมั่นคงของชาติให้มากขึ้นในด้านใด และอย่างไร

ฉบับที่ 4

แบบสัมภาษณ์

(ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา เขต: จังหวัด))

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.
 เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ.....ปี
3. ระยะเวลาในการทำงานตำแหน่ง.....ปี
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

5. สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดนเขตพื้นที่การศึกษา
 จังหวัด เป็นอย่างไร
6. ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดนเป็นอย่างไร
7. ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ปัญหาอะไร
8. มีโครงการใดในเขตพื้นที่การศึกษาของท่านที่สนใจ และกิจกรรมโครงการเป็นอย่างไร
 (ขอชื่อโครงการ และ โรงเรียน)
9. มีโครงการใดที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรง และ โดยอ้อม

ฉบับที่ 5

แบบสัมภาษณ์

(ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ/ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่
ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ละครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน)

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.
 เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์ เวลา.....น.
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุราชการ.....ปี
3. ระยะเวลาในโรงเรียน.....ปี
4. ตำแหน่งในโรงเรียน.....
5. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....
6. วิชาที่สอน.....
7. งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน.....
.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารโรงเรียน

การบริหารและการจัดโครงสร้างการบริหารงาน

8. โรงเรียนดำเนินการบริหารงาน และส่งเสริมความมั่นคงของชาติ อย่างไร
9. โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด มีปัญหาในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานอย่างไร มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอย่างไร
10. โรงเรียนมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนประจำปีอย่างไร มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนอย่างไร มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการวางแผนและจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร

งานบริหารวิชาการ

11. ในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไรในเรื่องต่อไปนี้
- 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2) การจัดแผนการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู
 - 3) การวัดและประเมินผลผู้เรียน
 - 4) การนิเทศการสอน
 - 5) การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
- มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารบุคคล

12. ในการบริหารงานบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้
- 1) การกำหนดความต้องการบุคลากร
 - 2) การสรรหา และการคัดเลือก
 - 3) การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ
 - 4) การจัดสวัสดิการ
 - 5) การพัฒนาบุคลากร
 - 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 7) การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ
- มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารการเงินและการจัดการโรงเรียน

13. ในงานบริหารการเงินและการจัดการโรงเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไรในเรื่องต่อไปนี้
- 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
 - 2) การจัดสรรงบประมาณ
 - 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน
 - 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 5) การบริหารการเงิน
 - 6) การบริหารบัญชี
 - 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
- มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

14. ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 2) การให้บริการชุมชน
- 3) การร่วมกิจกรรมของชุมชน
- 4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
- 5) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารกิจการนักเรียน

15. ในการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การจัดทำสำมะโนรักเรียน
- 2) การรับนักเรียน
- 3) การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 4) การบริการแนะแนว
- 5) การรักษาระเบียบวินัย
- 6) การให้บริการ

มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

16. ในการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

1. การสร้างอาคาร
2. การใช้ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
3. การควบคุมการใช้อาคารสถานที่
4. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

งานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

17. ในการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

1. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างไร

ฉบับที่ 6

แบบสัมภาษณ์

(ประธานคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา)

โรงเรียน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.
 เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์ เวลา.....น.
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุราชการ.....ปี
3. ระยะเวลาในโรงเรียน.....ปี
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในบริหารโรงเรียน

การบริหารและการจัดโครงสร้างการบริหารงาน

5. ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอย่างไร
6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานของโรงเรียนโดยมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพราะเหตุใด
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับธรรมนูญโรงเรียน และแผนประจำปีของโรงเรียน ควรปรับปรุงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารวิชาการ

8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเรื่องต่อไปนี้
 - 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2) การจัดแผนการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู
 - 3) การวัดและประเมินผลผู้เรียน
 - 4) การนิเทศการสอน
 - 5) การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารบุคคล

9. ในการบริหารงานบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การกำหนดความต้องการบุคลากร
- 2) การสรรหา และการคัดเลือก
- 3) การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 4) การจัดสวัสดิการ
- 5) การพัฒนาบุคลากร
- 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 7) การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารการเงินและการจัดการโรงเรียน

10. ในงานบริหารการเงินและการจัดการโรงเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไรในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน
- 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
- 6) การบริหารบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

11. ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 2) การให้บริการชุมชน
- 3) การร่วมกิจกรรมของชุมชน
- 4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
- 5) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารกิจการนักเรียน

12. ในการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การจัดทำสำมะโนนักเรียน
- 2) การรับนักเรียน
- 3) การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 4) การบริการแนะแนว
- 5) การรักษาระเบียบวินัย
- 6) การให้บริการ

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

13. ในการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การสร้างอาคาร
- 2) การใช้ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
- 3) การควบคุมการใช้อาคารสถานที่
- 4) การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

งานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

14. ในการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

ควรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

ฉบับที่ 7
แบบสัมภาษณ์
(ผู้ปกครอง)

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.
เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์ เวลา.....น.
สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ.....ปี
3. อาชีพ.....
4. ผู้ปกครองนักเรียนชั้น.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารโรงเรียน

งานบริหารวิชาการ

5. ท่านเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและชุมชนหรือไม่เพราะเหตุใดควร ปรับปรุงอย่างไร

งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนด้านใดบ้าง และอย่างไร
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่ผู้ปกครองและชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและควรเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมด้านใดบ้าง

งานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

8. ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดอาคารสถานที่สะอาด เป็นระเบียบ และมีความปลอดภัยหรือไม่ มีอะไรบ้างที่ควรปรับปรุง และปรับปรุงอย่างไร
9. ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันหรือไม่ มีอะไรบ้างที่ควรปรับปรุง และปรับปรุงอย่างไร
10. ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีระบบป้องกันยาเสพติด อาชญากรรมและอบายมุขหรือไม่ มีอะไรบ้างที่ควรปรับปรุง และปรับปรุงอย่างไร

ฉบับที่ 8

เอกสารประกอบ แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2)

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานบุคคล

การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารกิจการนักเรียน

การบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การบริหารงานบุคคล

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
1.การกำหนดความต้องการบุคคล	☐ จัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และความต้องการในตำแหน่งงาน ☐ จัดทำแผนการจ้างงานบุคคลภายนอกเพื่อปฏิบัติงาน โครงการหรือปฏิบัติงานระยะสั้น ☐ จัดสวัสดิการเกื้อกูลและประโยชน์เกื้อกูล ☐ อื่นๆ.....
2.การสรรหา และการคัดเลือก	☐ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอนประจำ ผู้สอนขางเวลา วิทยากร และอื่นๆ ☐ กำหนดแหล่งการสรรหา และประสานงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ☐ คัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน โดยพิจารณาความรู้ ความเชี่ยวชาญให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ
3. การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ	☐ จัดครูเข้าสอน โดยพิจารณาสาขาวิชาที่จบ ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญ ☐ จัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากงานสอน โดยพิจารณาความถนัดและความสนใจ

การบริหารงานบุคคล (ต่อ)

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
5. การจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล	☐ อำนวยความสะดวกด้านเงินเดือน และสิทธิประโยชน์ให้กับบุคลากรโรงเรียนอย่างรวดเร็ว
6. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร	☐ จัดให้มีการตรวจสอบสภาพประจำปี ☐ สวัสดิการที่จัดให้ นอกเหนือจากระเบียบฯ
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	☐ อื่นๆ..... ☐ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
8. การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ	☐ จัดกิจกรรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและความต้องการของสังคม และชุมชนบริเวณชายแดน ☐ พัฒนาทัศนคติในการทำงานเป็นทีมให้กับครูและผู้เกี่ยวข้อง ☐ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร โรงเรียนเข้าร่วม โครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ☐ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ☐ จัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในการพัฒนา การมอบหมายงาน และการพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น ☐ สร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมในการตัดสินใจในงาน

การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
1. การจัดทำและเสนองบประมาณ 2. การจัดสรรงบประมาณ	☐ วิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา ☐ จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาการศึกษา ☐ การสอดแทรกเรื่องการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ☐ วิเคราะห์ความเหมาะสมของงบประมาณ ☐ อื่นๆ.....
	☐ จัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นเร่งด่วน ☐ จัดสรรงบประมาณให้กับงานประจำก่อน ☐ กิจกรรมที่สนองนโยบายของโรงเรียนจะได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก ☐ นอกจากจัดสรรงบประมาณให้งานประจำโรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วย ☐ อื่นๆ.....

การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน (ต่อ)

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	☐ ตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงิน ☐ ตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงินควบคู่กับผลการดำเนินการ ☐ ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับผลการดำเนินงานด้วย ☐ อื่นๆ.....
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนการศึกษา	☐ จัดทำโครงการ กิจกรรม /หารายได้เป็นครั้งคราว ☐ จัดทำโครงการเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธา ☐ โรงเรียนขอรับทุนใน โครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้วย ☐ จัดให้มีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ☐ จัดให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา ☐ อื่นๆ
5. การบริหารการเงิน	☐ การเบิกเงินจากคลัง ☐ การรับเงิน ☐ การเก็บรักษาเงิน ☐ การจ่ายเงิน ☐ การนำเงินส่ง ☐ การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี

การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน (ต่อ)

กรอบงาน	กิจกรรม	การสัมภาษณ์
7. การบริหารบัญชี	☐ มีการจัดทำบัญชีการเงินตามระเบียบของทางราชการ ☐ มีการบันทึกบัญชีการเงินที่เป็นปัจจุบัน ☐ มีการจัดทำรายงานงบทางการเงิน และงบการเงิน ☐ มีการนำข้อมูลจากรายงานทางการเงิน และงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหาร ☐ อื่นๆ.....
8. การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์	☐ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน ☐ การจัดหาพัสดุ ☐ การกำหนดรูปแบบรายการ/คุณลักษณะสำหรับการจัดซื้อ/จ้าง ☐ การควบคุมดูแล บำรุงรักษาพัสดุ ☐ การจำหน่ายพัสดุประจำปี ☐ อื่นๆ.....

ฉบับที่ ๑
แบบสังเกต

วันที่สังเกต.....เดือน.....พ.ศ.
โรงเรียนที่สังเกต.....

1. บรรยากาศการทำงานร่วมกัน

1.1 การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร อาทิ เช่น การมอบหมายงาน การปฏิสัมพันธ์
ของบุคลากร การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฯลฯ

1.2 การจัดระบบการสื่อสารภายในโรงเรียน อาทิ เช่น ป้ายประกาศ ป้ายนิเทศ บอร์ด
นิทรรศการ

1.3 บรรยากาศการทำงานของครู อาจารย์ ในหมวดวิชา อาทิเช่น ความสัมพันธ์
ความสนิทสนม ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฯลฯ

1.4 ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน อาทิ เช่น การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย การรักษา
ระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ฯลฯ

1.5 อื่นๆ

2. บรรยากาศการเรียนการสอน

2.1 ครู อาจารย์มีสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเพียงพอ

2.2 ความสนใจ ตั้งใจเรียนของนักเรียน

2.3 วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอาจารย์

2.4 การจัดห้องเรียนส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

2.5 จำนวนนักเรียนเหมาะสมกับขนาดของนักเรียน

2.6 ห้องกิจกรรมต่างๆที่นักเรียนสามารถใช้ได้

2.7 อื่นๆ

3. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.1 อาคารโรงอาหารมีความเหมาะสม สะอาด ถูกสุขลักษณะ

3.2 ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด เพียงพอ ถูกสุขลักษณะ

3.3 บริเวณพักผ่อน หรือเล่นกีฬา เหมาะสม เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย

3.4 ห้องสมุดของโรงเรียน ขนาดเหมาะสม เพียงพอสำหรับนักเรียน รวมถึงหนังสือ
ต่างๆ

3.5 ห้องพยาบาล สะอาด เหมาะสม เพียงพอ

3.6 ห้องให้คำปรึกษาแนะแนวนักเรียน

3.7 การดูแลบำรุงสถานที่

3.8 อื่นๆ

4. สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน

4.1 ความหนาแน่นของชุมชนรอบๆโรงเรียน

.....

4.2 อาชีพของชุมชนรอบๆโรงเรียน

.....

4.3 ความปลอดภัยของนักเรียนจากสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน

.....

4.4 ความสะดวกในการเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียน

.....

4.5 อื่นๆ

.....

ฉบับที่ 10

แบบสอบถามข้อมูลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามข้อมูลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทยตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการสอนซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ประกอบการพิจารณานำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายนอก

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้เป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

สาขาวิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลหรือเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นข้อมูลที่เป็นความจริง

1. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่สอน

2. อายุ.....ปี

3. อายุราชการ.....ปี

4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนนี้.....ปี

5. โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด

กาญจนบุรี

เชียงราย

ศรีสะเกษ

สงขลา

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น

คำชี้แจง ข้อความข้างล่างแสดงพฤติกรรม/การปฏิบัติในการบริหารงานด้านต่างของ โรงเรียนของให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติในปัจจุบัน และระดับการปฏิบัติที่ควรจะเป็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับการปฏิบัติมีค่าคะแนนดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรม/การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ ปัจจุบัน					ระดับการปฏิบัติ ที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	1. ด้านปัจจัยนำเข้า										
1.	ทิศทางในการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อม										
2.	วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และปรัชญาการศึกษา										
3.	เป้าหมายในการจัดการศึกษาครอบคลุมกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ										
4.	เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีความเหมาะสมและชัดเจน										
5.	มีการกำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่ และขอบข่ายภารกิจได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม										
6.	มีการสื่อสารพันธกิจให้ครูและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆรับทราบ										
7.	มีกระบวนการคัดสรรบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม										
8.	มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ										
9.	มีการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาอย่างชัดเจน										
10.	มีกระบวนการคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาที่เหมาะสมและเท่าเทียมกัน										
11.	การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ความมั่นคงของชาติตามแนวพระราชดำริสและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ										
12.	การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติทั้งจากการกำหนดนโยบาย การสอดแทรกในการเรียนการสอนหรือกิจกรรมส่งเสริม										
13.	ค่านิยมของสถานศึกษา ยึดถือและตระหนักถึงความมั่นคงของชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด										
14.	สถานศึกษามีวิธีการปลูกฝังค่านิยมด้านความมั่นคงของชาติอย่างชัดเจน										
15.	มีแผนงานและ โครงการในการใช้งบประมาณเกี่ยวหับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ										
16.	มีงบประมาณ สนับสนุนการศึกษาเรียนรู้การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติจากหน่วยงานอื่นๆ										

	พฤติกรรม/การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ ปัจจุบัน					ระดับการปฏิบัติ ที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
13.	การจัดส่งครู อาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการสอนที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ										
14.	การนิเทศการสอนของครู อาจารย์โดยผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศ มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ										
15.	สื่อการสอนของโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการใช้ของครู อาจารย์										
16.	สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา										
17.	ครูอาจารย์ของโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการสอนที่เหมาะสม										
18.	ครูอาจารย์ของโรงเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน										
19.	เอกสาร ตำรา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมีเพียงพอต่อความต้องการของครู อาจารย์										
20.	การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่มีโรงเรียนหรือมีชุมชนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของครู อาจารย์										
21.	การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร										
22.	การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติมีการนำพฤติกรรมของนักเรียนมาประกอบการประเมินด้วย										
23.	การจัดให้มีคลังข้อสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อสามารถเลือกใช้ได้ อย่างเหมาะสมอีกในอนาคต										
24.	ครู อาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ และประเมินผลการเรียนการสอน										
25.	การจัดฝึกอบรม พัฒนาครู อาจารย์ให้มีความรู้ด้านการวัดประเมินผล การเรียนการสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระเบียบ วิธีการปฏิบัติ										

ข้อที่	พฤติกรรม/การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ ปัจจุบัน					ระดับการปฏิบัติ ที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
9.	การอำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆและการปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว										
10.	การประสานการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีแนวทางหรือวิธีการชัดเจนและเหมาะสม										
	(4) การควบคุม										
1.	แผนการติดตามกำกับและประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบภารกิจของงาน										
2.	ระบบการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานนรความชัดเจนเป็นระยะและต่อเนื่อง										
3.	วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ										
4.	โรงเรียนมีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น เกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน										
5.	ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมร่วมกันเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านต่างๆของโรงเรียน										
6.	โรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้นและอย่างต่อเนื่อง										
	3. ด้านผลผลิต										
	3.1 คุณภาพผู้เรียน										
1.	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างเหมาะสมกับสังคม										
2.	นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้										
3.	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้อย่างถูกต้อง										
4.	นักเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาสาระเชิงวิชาการต่างๆ										
5.	นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ได้เหมาะสม										
6.	นักเรียนมีทักษะ เชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ความรู้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ										

ข้อที่	พฤติกรรม/การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ ปัจจุบัน					ระดับการปฏิบัติ ที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7.	นักเรียนมีการแสดงออกซึ่งทักษะการเป็นผู้นำทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ										
8.	นักเรียนเป็นผู้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ										
	3.2 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน										
1.	ผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานแสดงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของท่าน										
2.	บุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือและยอมรับในความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน										
3.	งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ										
4.	การปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและ เต็มความสามารถ										
5.	โรงเรียนสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและมีโอกาส ก้าวหน้าในอาชีพ										
6.	บุคลากรในโรงเรียนรับทราบนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงาน อย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จนบรรลุเป้าหมาย										
7.	การบังคับบัญชาและการนิเทศในการปฏิบัติงานของนโยบายบริหารมี ความเป็นธรรมและเป็นกัลยาณมิตร										
8.	การพิจารณาความดีความชอบ และสวัสดิการต่างๆมีความเหมาะสม										
9.	ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเป็นอย่างดี										
10.	สภาพการทำงานและบรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติงาน										
	3.3 ความร่วมมือ										
1.	ผู้บริหารให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน อย่างจริงจัง										
2.	บุคลากรในโรงเรียนสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงาน อย่างเต็มความสามารถ										
3.	นักเรียน ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน										

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ข้อ	ประเด็น	ระดับโอกาส				
		5	4	3	2	1
	1. สภาพเศรษฐกิจ					
1.	สภาวะการว่างงานมีแนวโน้มสูงขึ้น					
2.	ความยากจนและความไร้แคล้วของประชากร					
3.	การลงทุนจากต่างประเทศน้อยลง					
4.	กระแสลาโลกาภิวัตน์ วัตถุนิยม บริโภคนิยม การโฆษณาที่มุ่งลัทธิบริโภคนิยม					
5.	การกระจายรายได้เกิดความเหลื่อมล้ำสูงและไม่เป็นธรรม					
6.	สภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่					
7.	ผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
8.	การเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจโดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	ประเด็น	ระดับโอกาส				
		5	4	3	2	1
	2. สภาพสังคม					
1.	กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตในสังคม					
2.	การอพยพย้ายถิ่นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร					
3.	ความเข้มแข็งในด้านประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
4.	ความหลากหลายในเชื้อชาติภาษา และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น					
5.	ความเอื้ออาทร ยืดหยุ่น ปรับตัวง่าย มีความเป็นมิตรต่อผู้อื่น					
6.	วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น ถูกชี้นำจากการบริโภคข้อมูลข่าวสารทางสื่อสาธารณะ					
7.	สถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม					
	3 . สภาพชุมชน					
1.	สภาพที่ตั้งของชุมชนเป็นที่สูง ป่าเขาห่างไกลจากสถานที่ราชการ					
2.	สภาพพื้นที่เป็นที่ราบทำนาปลูกพืชและมีแหล่งน้ำธรรมชาติกระจายตามหมู่บ้าน					
3.	ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากทางราชการในการสร้างอาชีพ					
4.	ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และระดับมัธยมศึกษา					
5.	ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นคนแก่และเด็กที่อยู่อาศัยในวัยเรียน					
6.	สภาพที่ตั้งชุมชนติดกับชายแดนประเทศอื่นๆ ทำให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี					
7.	ประชาชนในชุมชนตื่นตัวในการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น					

ข้อ	ประเด็น	ระดับโอกาส				
		5	4	3	2	1
8.	ประชาชนมีการรวมกลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์ภายในชุมชน					
9.	สภาพความหนาแน่นของประชากรในแต่ละท้องถิ่น					
10.	การคมนาคมมีถนนติดต่อภายในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านทั้งถนนดินและลาดยาง					
11.	การบริการสาธารณูปโภคภายในชุมชน เช่น ระบบไฟฟ้า สถานีอนามัย โทรคมนาคม และน้ำประปา					
12.	การแข่งชิงทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์เฉพาะกลุ่มมากขึ้น					
	4. สภาพเทคโนโลยี					
1.	การพัฒนาเทคโนโลยีด้านฐานข้อมูลต่างๆ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง					
2.	การพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างรวดเร็ว มีแหล่งพลังงานใหม่จากธรรมชาติสามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น					
3.	ระบบเครือข่ายที่ครอบคลุมทั่วโลก ทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็ว สะดวกและมีราคาถูก					
4.	ระบบเครือข่ายเป็นแหล่งความรู้ขนาดใหญ่และเป็นสิ่งที่ไร้พรมแดนสำหรับผู้เข้าถึงได้					
5.	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือหลักในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร					
6.	คอมพิวเตอร์ราคาถูกลง มีการใช้งานอย่างแพร่หลาย					
7.	ประเทศที่ร่ำรวยหรือบริษัทขนาดใหญ่จะเป็นผู้ผูกขาดธุรกิจที่เกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ					
	5. สภาพการเมือง					
1.	สถานภาพทางการเมืองของรัฐบาลขาดเสถียรภาพและความชัดเจนเชิงนโยบาย					
2.	ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและขาดศรัทธาในรัฐบาล					
3.	กลุ่มธุรกิจ นักวิชาการ เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น					

ข้อ	ประเด็น	ระดับโอกาส				
		5	4	3	2	1
4.	การสูญเสียโอกาสทางการเมืองของกลุ่มหรือกลุ่มผลประโยชน์ส่งผลให้เกิดการขึ้นนำสร้างความแตกแยกในสังคม					
5.	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีมากขึ้น					
6.	การปรับเปลี่ยนนโยบายทางการศึกษาตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง					
7.	กฎระเบียบหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา					
8.	กลุ่มผู้มีอำนาจหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา					

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอก

1. โอกาส.....

.....

2. อุปสรรค.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

ฉบับที่ 11

แบบประเมินเพื่อตรวจสอบรูปแบบ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม
ความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย**คำชี้แจง**

3. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ที่ได้พัฒนาขึ้น

4. แบบประเมินนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5. ขอความอนุเคราะห์โปรดพิจารณารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วตอบแบบประเมินในแต่ละข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแบ่งออกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด และมีความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมมาก และมีความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง และมีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมน้อย และมีความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด และมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ขอขอบคุณในความร่วมมือตอบแบบประเมิน

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ – สกุล.....
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
สาขาวิชา.....
3. ตำแหน่งปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.	รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน										
	1.1 ความน่าเชื่อถือของรูปแบบ										
	1) หลักพื้นฐานของรูปแบบ										
	2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ										
	3) อำนาจหน้าที่ของภารกิจ										
	1.2 ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน										
	1) ปัจจัยนำเข้า										
	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย / จุดมุ่งหมาย ค่านิยม บุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และความรู้										
	2) กระบวนการบริหารโรงเรียน										
	2.1 ภารกิจบริหารโรงเรียน										
	2.2 หน้าที่ทางการบริหารโรงเรียน										
	3) ผลผลิต										
	3.1 คุณภาพผู้เรียน										
	3.2 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน										
	3.3 ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก										
	4) ข้อมูลป้อนกลับ										
	5) สภาพแวดล้อมภายนอก										
	- เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการเมือง										

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.	แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน										
	2.1 วิธีการใช้รูปแบบ										
	1) การศึกษาและเตรียมการ										
	2) การวางแผนปฏิบัติการใช้รูปแบบ										
	3) การดำเนินการงานตามแผนปฏิบัติงาน										
	4) การประเมินผลการดำเนินการ										
	5) การสรุปผลการใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุง										
	2.2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ										
	1) ระดับกระทรวง										
	2) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา										
	3) ระดับโรงเรียน										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ความน่าเชื่อถือของรูปแบบ

.....

.....

.....

.....

1.2 ระบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 วิธีการใช้รูปแบบ

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 เงื่อนไขความสำเร็จในการใช้รูปแบบ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1. ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (จากเอกสารทางวิชาการทั่วไป)
2. ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน (จากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)
3. ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน (จากเอกสารของโรงเรียนกรณีศึกษา 4 โรงเรียน)
4. ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน (จากการสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียนกรณีศึกษา 4 โรงเรียน)

ตอนที่ 1

การศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนในประเทศไทย (ข้อมูลจากเอกสาร)

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนในประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพชุมชน สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม จากการศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. รายการเอกสารและแหล่งข้อมูลของจังหวัดชายแดน

จังหวัดชายแดน	รายการเอกสารและแหล่งข้อมูล
ภาคเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายสรุปจังหวัดเชียงราย ปี 2548 - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย - แผนปฏิบัติราชการ ปี พ.ศ. 2548-2551 จังหวัดเชียงราย - www.thaitamboon.com
ภาคใต้	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายสรุปจังหวัดจังหวัดสงขลา ปี 2548 - แผนปฏิบัติราชการ ปี พ.ศ. 2548-2551 จังหวัดสงขลา - www.songkhia.go.th
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายสรุปจังหวัดจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2548 - แผนปฏิบัติราชการ ปี พ.ศ. 2548-2551 จังหวัดศรีสะเกษ - www.thaitamboon.com
ภาคตะวันตก	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลพื้นฐานการตรวจราชการติดตาม และการประเมินผลประจำปีงบประมาณ 2547 สำนักผู้ตรวจราชการเขตตรวจราชการที่ 4 กระทรวงศึกษาธิการ - ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2547 เขตตรวจราชการที่ 6 และ 7 สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการ - http://www.tourthai.com/province/kanchanaburi/index.php - http://www.mostudes/index.php?man_menu_id=14 - http://www.tobethai/autopageshow_page.php?t=168&_id=44 - http://www.xaapoom/thai/resource/article/main_list/article.asp?catid=653&rid=16677

2. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนในประเทศไทย

1. จังหวัดเชียงราย

1.1 สภาพชุมชน

- ภูมิศาสตร์

จังหวัดเชียงรายได้ชื่อว่า “เมืองแห่งเจ็ดแสนน้ำ ร่ายล้อมด้วย สามสิบห้าดอย หลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อยู่เหนือสุด ของประเทศและเป็นประตูไปสู่อนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน หรือเขตที่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ” นับเป็น สมญานามที่ฟัลลิตให้เชียงรายโยแท้ เพราะเป็นจังหวัดเดียวของ ประเทศไทยที่เป็นเมืองหน้าด่าน ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 2 ประเทศ คือ พม่า กับลาว ที่ตั้งและสภาพพื้นที่ จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 7,298,891 ไร่ หรือ ประมาณ 11,678 ตารางกิโลเมตร (11.6% ของภาคเหนือตอนบน) มีระยะห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 829 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา

และป่าไม้ มีที่ราบเป็นหย่อมๆ ในอำเภอแม่สรวย อำเภอสรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอพาน และอำเภอเชียงของ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำหลายสาย แบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอเชียงของ อำเภอพาน อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอป่าแดด อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเทิง อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอขุนตาล อำเภอแม่ลาว กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และกิ่งอำเภอดอยหลวง โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลำปางและพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่

แนวเขตแดนติดต่อกับประเทศพม่า ด้านอำเภอแม่จัน แม่สาย แม่ฟ้าหลวง และเชียงแสน รวมเป็น 130 กิโลเมตร แยกเป็นแนวภูเขา 100 กิโลเมตร แนวแม่น้ำสาย 10 กิโลเมตร และแนวแม่น้ำรวก 20 กิโลเมตร

แนวเขตแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีระยะทาง 180 กิโลเมตร โดยเป็นแนวแม่น้ำโขง 90 กิโลเมตร และแนวภูเขา 94 กิโลเมตร

เชียงรายมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ มีพื้นที่ราบสูงเป็นหย่อมๆในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และเชียงของ บริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ 1,500-2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณส่วนที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่ ได้แก่ อำเภอพาน อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงของ มีความสูงประมาณ 410-580 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ความหนาแน่นของประชากร

ประชากรในจังหวัดเชียงราย มีประมาณ 1.21 ล้านคน ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เป็นชน 605,123 คน หญิง 609,790 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง รองลงมา คือ อำเภอพาน และอำเภอแม่จัน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเมือง และอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายมีชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆหลายเผ่า ประชากรชาวเขามีเผ่าต่างๆ ได้แก่ อีโก้, ม้ง, มูเซอ, ลีซอ, เย้า, กะเหรี่ยง, ลีซอ, ไทยใหญ่, จีนฮ่อ, ตองสู ประชากรในจังหวัดเชียงรายมีอายุต่ำกว่า 15 ปี 243,909 คน อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 910,319 คน แบ่งเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 647,704 คน โดยเป็นผู้มีงานทำ 613,104 คนว่างงาน 34,235 คน เป็นกำลังแรงงานรอฤดูกาลเกษตร 365 คน นอกจากนี้ มีผู้อยู่นอกกำลังแรงงานจำนวน 262,614 คน เป็นประชากรที่ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ และอื่นๆ

การคมนาคม

การคมนาคมในจังหวัดเชียงรายมีทั้งการคมนาคมทางบก ทางน้ำและทางอากาศ จังหวัดเชียงรายมีสนามบินเป็นนานาชาติ 1 แห่ง ที่สามารถรองรับการเดินทางและการขนส่งทางอากาศได้ทั้งภายในประเทศและนานาชาติ ในปี 2546 มีจำนวนเที่ยวบินทั้งหมด 3,519 เที่ยวบิน มีผู้โดยสาร รวม 420,924 มีการสร้างถนนและสะพานตามเส้นทางหลักเชื่อมกับลาว พม่า และจีนตอนใต้ ในจุดผ่านแดนอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงของ มีการคมนาคมทางเรือในแม่น้ำโขงจากไทยไปลาวและจีน บริเวณอำเภอเชียงแสน

โครงสร้างสาธารณูปโภค

จังหวัดเชียงรายมีโครงสร้างสาธารณูปโภคครบครัน ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา บริการโทรศัพท์ไปรษณีย์และโทรเลข อำเภอที่มีการใช้ไฟฟ้ามากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง รองลงมา ได้แก่ อำเภอเวียงชัย แม่สาย แม่จัน และเชียงแสน ตามลำดับ ผู้ให้บริการโทรศัพท์ มี 2 บริษัท ได้แก่ บริษัท ทศท.คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

และผู้ได้รับสัมปทาน มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข รวมทั้งสิ้น 23 แห่ง มีสถานพยาบาลทุกประเภทรวมทั้งสิ้น 603 แห่ง แบ่งออกเป็นโรงพยาบาลของรัฐ 18 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 2 แห่ง สถานือนามัย 231 แห่ง และคลินิกทุกประเภท รวม 370 แห่ง

1.2 สภาพเศรษฐกิจ

จังหวัดเชียงรายได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงของ ตั้งอยู่บนโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามแผนพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregion- GMS) และเป็นพื้นที่การพัฒนาตามแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงถึงจินตอนใต้ ภายใต้โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GMS และโครงการความร่วมมือ ACMECS และเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนตามนโยบายของรัฐบาล

อาชีพ

จังหวัดเชียงรายภูมิอากาศและพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรโดยมีข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญที่สุด สามารถปลูกได้ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำในทุกอำเภอ เกษตรนิยมปลูกข้าวนี้นิวเป็นส่วนใหญ่ และสามารถปลูกได้ปีละ 2 ครั้ง คือ ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง นอกจากนี้ยังมีพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น อีกหลายชนิด เช่น ผัก ผลไม้ (ชา ลิ้นจี่ ลำไย สับปะรด ส้มเขียวหวาน) ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ขิง มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นรายได้หลักของประชาชนในจังหวัด มีการเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่และเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพการปลูกพืช มีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ โค กระบือ ไก่ สุกร เป็นต้น นอกจากนี้การประมง โดยจังหวัดเชียงรายมีจำนวนครัวเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด รวม 54,840 ครัวเรือน พื้นที่ที่มีปริมาณการจับสัตว์น้ำมากที่สุด ได้แก่ อำเภอพาน และอำเภอเมือง และมีการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจุดผ่านแดนถาวร คือ ด่านศุลกากรอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ รวมทั้งจุดผ่านแดนและจุดผ่อนปรนบริเวณชายแดน

รายได้

ในปี 2545 จังหวัดเชียงราย มีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) 35,190 ล้านบาท ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 31,488 บาท ต่อคนต่อปี เป็นลำดับที่ 14 ของภาคเหนือ และลำดับที่ 56 ของประเทศ รายได้หลักของจังหวัดเชียงราย คือ สาขาเกษตร 8,354 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 23.74) รองลงมาได้แก่ สาขาค้าปลีกส่ง จำนวน 8,198 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 23.30) และสาขาการบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ 2,332 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 6.63) และมีมูลค่าการค้าชายแดน ปี 2547 11,037.81 ล้านบาท แยกเป็นการนำเข้า 1,851.83 ล้านบาท ส่งออก 4,592.99 ล้านบาท ได้ดุลการค้า 2,471.66 ล้านบาท ประชาชนมีฐานะยากจน (ในปี พ.ศ. 2547 จำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ความยากจน รวม 50,289 ครัวเรือน)

1.3 สภาพสังคม

- วัฒนธรรม

จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองเก่าแก่ และมีการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศใกล้เคียง เช่น สหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาช้านาน ประกอบกับพลเมืองที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่ต่างกันจึงเป็นเหตุให้วัฒนธรรมประเพณีต่างๆที่ปรากฏสืบทอดกันมาเป็นลักษณะผสมกลมกลืนหรือประยุกต์ขึ้นใหม่ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทางด้านภาษาซึ่งถือเป็นหลักของวัฒนธรรมทั้งปวงนั้น ชาวเชียงรายยังยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีล้านนาอย่างเคร่งครัด ส่วนวัฒนธรรมทางด้านวัตถุซึ่งแสดงออกในรูปของอาคาร วัตถุอารามจะเป็นลักษณะผสมพม่ากับลาวเวียงจันทร์ ที่ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัดเชียงราย คือ วัฒนธรรมเชียงแสน

ทางด้านประเพณีของท้องถิ่น ยังมีให้เห็น ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีรดน้ำดำหัว ประเพณีสืบทอดประเพณีทานข้าวสลาก ประเพณีลอยกระทง และประเพณีทำบุญปอย และจากการที่มีชนเผ่าต่างๆหลายเผ่าจึงส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ วัฒนธรรมในหมู่บ้าน มีงานเลี้ยง ศาลาข้างทาง เลี้ยงอาหารหมู ไก่ เหล้า ข้าวโพด ซึ่งหมุนเวียนกันในหมู่บ้านแต่ละบ้าน

ภาษา

จังหวัดเชียงรายกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆหลายเผ่า เช่น ชาวเขาเผ่ามูเซอ ชาวเขาเผ่าไทยเย้า และไทยใหญ่ ทำให้มีภาษาพูดหลากหลายภาษาเช่นกัน คือ ภาษาล้านนา ซึ่งเป็นภาษาไทยท้องถิ่น ภาษาไทยใหญ่ ภาษา มูเซอ ภาษาก้อ ภาษาม้ง ภาษาเย้า และภาษาไทยกลาง

2. จังหวัดสงขลา

2.1 สภาพชุมชน

- ภูมิศาสตร์

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้ ระหว่างละติจูดที่ 6 17- 7 56 เหนือ ลองติจูด 100 01-101 06 ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 4 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร แบนเส้นทางหลวงแผ่นดิน 950 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล

จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 7,765,249 ไร่ เป็นอันดับที่ 27 ของประเทศ และเป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้รองจากสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช สภาพภูมิประเทศเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้ เรียกว่า คาบสมุทรทิงพระ กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์ พื้นที่ทาง ทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

ลักษณะภูมิอากาศอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเขตร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนมกราคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ส่งผลให้มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ว่างของลมมรสุมจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน แต่อากาศจะไม่ร้อนมากเนื่องจากตั้งอยู่ให้ทะเล

ฤดูฝน เริ่ม ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนมกราคม จังหวัดสงขลา จะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะถูกเทือกเขาบรรทัดปิดกั้นทำให้ฝนตกน้อยลง

การปกครอง

จังหวัดสงขลา มีการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ

การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการ สังกัดส่วนราชการ สังกัดส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 179 ส่วนราชการและหน่วยงานอิสระ จำนวน 13 ส่วนราชการ

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 27 ส่วนราชการ
2. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอ 127 ตำบล 1,022 หมู่บ้าน

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลจำนวน 22 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองสะเดาให้เทศบาลเมืองบ้านพรุและเทศบาลตำบลปาดังเบซาร์ ปริก ระโนด คองหงส์ ควนลังค์ คลองแห พะตัง นาทวี กำเพชร นาสีทอง ป่อตู่ สทิงพระ สบ้าย้อย จะนะ เทพา ควนเนียง สิงนคร และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 118 แห่ง

การเมือง

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จังหวัด สงขลาแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 8 เขต เลือกตั้ง ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองสงขลา จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 115,926 คน

เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอเมืองหาดใหญ่ ตำบลคูเต่า นำน้อย ทุ่งใหญ่ ท่าข้าม คอหงส์ บ้านพรุ คลองอู่ตะเภา อลุง คลองแห และควนลังค์ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 103,155 คน

เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอเมืองหาดใหญ่ ตำบลคูเต่า นำน้อย ทุ่งใหญ่ ท่าข้าม คอหงส์ บ้านพรุ พะตัง คลองอู่ตะเภา อลุง คลองแห และควนลังค์ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 128,215 คน

เขตเลือกตั้งที่ 4 อำเภอระโนด อำเภอกะเสสิทธิ์และอำเภอทิงพระ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 103,202 คน

เขตเลือกตั้งที่ 5 อำเภอสิงหนคร อำเภอควนเนียง อำเภอบางกล่ำ อำเภอรัตนภูมิ เฉพาะตำบลควนรู ตำบลหาใต้ จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 111,160 คน

เขตเลือกตั้งที่ 6 อำเภอรัตนภูมิ อำเภอหาดใหญ่เฉพาะตำบล ทุ่งตำเสา อำเภอคลอง หอยโข่ง อำเภอสะเดา จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 107,881 คน

เขตเลือกตั้งที่ 7 อำเภอสะเดา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 110,891 คน

เขตเลือกตั้งที่ 8 อำเภอนาหม่อม อำเภอจะนะ อำเภอเทพา จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 114,764 คน

จังหวัดสงขลา มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 4 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 8 คน ลงการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2547 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด 894,194 คน

- ความหนาแน่นประชากร

จำนวนประชากรของจังหวัดสงขลา 1,308,906 คน แบ่งเป็นประชากรชาย 641,509 คน ประชากรหญิง 667,397 คน จำนวน 358,454 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 166 คน ต่อตารางกิโลเมตร สภาพสังคม มีลักษณะอยู่ร่วมกันระหว่างสังคมพุทธ อิสลาม และจีนในสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยสัมพุทธจะอยู่ทางตอนบนของจังหวัดสงขลา สังคมมุสลิม จะอยู่ตอนล่างของจังหวัดสงขลา ส่วนสังคมจีนอยู่ในตัวเมืองสงขลา เทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน การศึกษา และการบริการในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง

- การคมนาคม

จังหวัดสงขลา มีเส้นทางการคมนาคม 4 ลักษณะ คือ

1. การคมนาคม

จังหวัดสงขลา มีเส้นทางการคมนาคมทั้งทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด เชื่อมต่อระหว่างจังหวัด ระหว่างอำเภอและระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน รวมระยะทาง 750.75 กิโลเมตร มีรถยนต์โดยสารปรับอากาศและ

รถยนต์โดยสารธรรมดาวิ่งรับส่งผู้โดยสารระหว่างหาดใหญ่-กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง และจากหาดใหญ่ไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

2. การคมนาคมทางรถไฟ

จังหวัดสงขลา มีสถานีรถไฟ จำนวน 22 สถานี โดยเฉพาะสถานีรถไฟหาดใหญ่เป็นชุมชนทางการขนส่งที่สำคัญของภาคใต้ มีขบวนรถไฟวิ่งผ่านให้บริการแก่ผู้โดยสาร หลายขบวน ขบวนรถไฟที่สำคัญได้แก่ รถด่วนยะลา – กรุงเทพมหานคร, สุโขทัย – กรุงเทพฯ, รถดีเซลรางยะลา-กรุงเทพฯ, บัตเตอร์เวิร์ค-กรุงเทพฯ เป็นต้น

3. การคมนาคมทางน้ำ

จังหวัดสงขลา มีท่าเรือน้ำลึกสงขลาตั้งอยู่ที่ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร มีท่าเทียบเรือรองรับสินค้าได้ 1.1 ล้านตันต่อคนในปี 2547 ปริมาณสินค้านำเข้า-ส่งออก ที่ใช้บริการขนส่งสินค้าผ่านบริเวณท่าเทียบเรือน้ำลึกสงขลา จำนวน 12 ล้านตัน นอกจากนี้ยังมีท่าเทียบเรือประมงขององค์การสะพานปลา ตั้งอยู่บริเวณท่าสะพาน ท่าเทียบของกองทัพเรือและท่าเทียบเรือของสำนักงานเจ้าหน้าท่าภูมิภาคที่ 4 ตั้งอยู่บริเวณฐานทัพเรือสงขลา

4. การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดสงขลา มีสนามบินหาดใหญ่ ซึ่งเป็นสนามบินนานาชาติ ตั้งอยู่ในพื้นที่ อำเภอคลองหอยโข่ง ห่างจากตั้งเมืองหาดใหญ่ ระยะทาง 12 กิโลเมตร และยังมีสนามบินสงขลาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ

- โครงสร้างสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า: การไฟฟ้าฝ่ายผลิตสามารถให้บริการไฟฟ้าในจังหวัดสงขลาได้ 440,000 กิโลวัตต์ ปัจจุบันความต้องการกำลังไฟฟ้าของจังหวัดสงขลา จำนวน 334,100 กิโลวัตต์ ยังมีไฟฟ้าสำรองอีก 105,900 กิโลวัตต์ และเพื่อความสะดวกในการบริการผู้ใช้ไฟฟ้าได้มีการจัดตั้งสถานีไฟฟ้าแรงสูงในจังหวัดสงขลาจำนวน 5 สถานี ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ 2 สถานี พื้นที่อำเภอเมืองสงขลา 1 สถานี พื้นที่อำเภอสะเดา 1 สถานี และพื้นที่อำเภอระโนด 1 สถานี สถานการณ์ให้บริการไฟฟ้าของไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้บริการไฟฟ้าจำนวน 279,168 ครัวเรือน จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 287,444 ราย ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ 41,467 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 12.93 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

โทรศัพท์ จังหวัดสงขลาสำนักบริการโทรศัพท์ 13 แห่ง ชุมสายโทรศัพท์ 118 แห่ง มีจำนวนเลขหมายจะให้บริการ 151,329 เลขหมาย จำนวนเลขหมายที่เปิดให้บริการแล้ว รวมเลขหมายสาธารณะ 122,422 เลขหมาย จำนวนเลขหมายสำรอง 28,907 เลขหมาย จำนวนเลขหมายโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบท 2,730 เลขหมาย จำนวนเลขหมายประชากร 106 คนต่อ 6 เลขหมาย เป้าหมายในปี 2548 จะมีเลขหมายเพิ่มเติมอีก 5,500 เลขหมาย

การสื่อสารไปรษณีย์ จังหวัดสงขลาที่มีทำการไปรษณีย์ จำนวน 28 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน 342 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขที่สามารถให้บริการโทรศัพท์สาธารณะระหว่างประเทศได้ 92 แห่ง ที่ทำการในจังหวัดสงขลา 23 แห่ง เลขหมายโทรศัพท์ระหว่างประเทศ 104 แห่ง บริหารอินเทอร์เน็ตสาธารณะ 46 หมายเลข

ระบบน้ำประปา จังหวัดสงขลาเป็นที่ตั้งของสำนักงานประปาเขต 5 และสำนักงานประปาอีก 5 แห่ง กำลังการผลิตน้ำประปา 6,960 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ปริมาณน้ำจ่าย 3,272,4194 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จำนวนผู้ใช้น้ำ 76,326 ราย

นอกจากนี้ยังมีการประปาของเทศบาลตำบลในจังหวัดสงขลา จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลควนเนียง สทิงพระ นาสีทอง กำแพงเพชร สบ้าย้อย เทพา ปริก บ่อตรู มีกำลังการผลิตทั้งสิ้น 1,792,985 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ปริมาณน้ำที่ผลิตได้ 1,258,965 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จำนวนผู้ใช้น้ำ 57,892 ครัวเรือน

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการจัดหาน้ำและบริการใช้น้ำ ให้กับเกษตรกรและการป้องกันปัญหาอุทกภัย ในจังหวัดสงขลา โครงการชลประทานที่ดำเนินการจัดหาน้ำให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง มีโครงการชลประทานที่จัดหาน้ำให้กับพื้นที่การเกษตร ตั้งแต่ 5,000 ไร่ ขึ้นไป จำนวน 11 โครงการ ดังนี้

1. โครงการฝายชะมวง อำเภอรัตนภูมิ พื้นที่ชลประทาน 32,000 ไร่
2. ชลประทานชะมวงขยายอำเภอรัตนภูมิ พื้นที่ชลประทาน 34,000 ไร่
3. โครงการฝายคลองงวด อำเภอดำรงใหญ่ พื้นที่ชลประทาน 5,000 ไร่
4. โครงการฝายปลิง อำเภอนาทวี พื้นที่ชลประทาน 23,092 ไร่
5. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำ คลองหอยโข่ง และคลองจำไทร อำเภอกลองหอยโข่ง พื้นที่ชลประทาน 8,000 ไร่
6. โครงการลุ่มน้ำคลองหลง อำเภอกลองหอยโข่ง พื้นที่ชลประทาน 18,000 ไร่
7. โครงการคลองจะนะ อำเภोजะนะ พื้นที่ชลประทาน 7,000 ไร่
8. โครงการปตร. ปากระวะ อำเภอระโนด พื้นที่ชลประทาน 7,000 ไร่
9. โครงการฝายระวะ พื้นที่ชลประทาน 7,000 ไร่
10. โครงการสูบน้ำทุ่งระโนด อำเภอระโนด พื้นที่ชลประทาน 115,000 ไร่
11. โครงการกระแสดินธุ์ อำเภอกระแสดินธุ์ พื้นที่ชลประทาน 51,140 ไร่

2.2 สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพ: ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำสวนผลไม้ การทำสวนยางพารา การประมงและการเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา ข้าวนาปี ข้าวนาปีง มะพร้าวผลแก่ มะพร้าวผลอ่อน ทุเรียน ตาลโตนด ลองกอง และมังคุด

จังหวัดสงขลา เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (ฉลุง) โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่ต่อเนื่อง กับการเกษตรที่ผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารทะเล บรรจุกระป๋อง อาหารทะเลแช่แข็งและห้องเย็น และอุตสาหกรรมแปรรูป ผลิตภัณฑ์ยางพารา เช่น โรงงานผลิตถุงมือยาง โรงงานเฟอร์นิเจอร์ ไม้ยางพารา โรงงานยางพาราแผ่นรมควัน ยางแท่ง

รายได้

ประชากรในจังหวัดสงขลา มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 19,032 บาท/คน/ปี ซึ่งเป็นรายได้ส่วนใหญ่ที่พึ่งพาการเกษตรเป็นหลัก ได้แก่ การทำสวนยางพารา ทำนา ปลูกการประมง แต่มีได้ทำกันเป็นลำเป็นสัน เนื่องจากประชากรยังมีเนื้อที่ในการถือครองเพื่อการเกษตรน้อย คุณภาพดินอยู่ในระดับต่ำและขาดเทคโนโลยีในการผลิต

2.3 สภาพสังคม

วัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสงขลา ร้อยละ 64.03 นับถือพุทธศาสนา ร้อยละ 32.84 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 2.37 นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ 0.76 นับถือศาสนาอื่นๆ จังหวัดสงขลา มีจำนวนวัด 379 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 66 แห่ง ภิษุ จำนวน 2,965 รูป สามเณร 685 รูป มัสยิด จำนวน 333 แห่ง

งานประเพณีสำคัญของจังหวัดสงขลาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีต ได้แก่

1. เทศกาลสงกรานต์ จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี มีการทำบุญรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่และการเล่นสงกรานต์โดยเฉพาะ ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาร่วมเล่นสงกรานต์เป็นจำนวนมาก
2. ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว เป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมายาวนาน ในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เป็นประจำทุกปี ณ บริเวณสระบัว (แหลมสนอ่อน) และตักบาตรเทโวบริเวณเชิงบันไดเขาตัวกวาน

โดยมีพระภิกษุสงฆ์เดินลงมาตามบันได เขาตั้งกวน เพื่อรับบิณฑบาตจากข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนที่มารอต่กบาตร และในช่วงสายๆจะมีเรือพระจากวัดต่างๆในจังหวัดสงขลาจะลากมารวมกันบริเวณสระบัวเพื่อร่วมประกวดและให้ประชาชนร่วมทำบุญ

ศิลปวัฒนธรรม

จังหวัดสงขลามีแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่

1. สถาบันทักษิณคดีศึกษา ตั้งอยู่บ้านอ่างทราย หมู่ที่ 1 อำเภอเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา
2. ชุมชนสทิงหม้อ ตั้งอยู่บ้านสทิงหม้อ อำเภอลำสนธิ เป็นชุมชนเก่าแก่มีชื่อเสียงในการปั้นหม้อดินเผา
3. เกาะยอ เป็นแหล่งหัตถกรรมผ้าทอพื้นบ้าน (ผ้าเกาะยอ) มีลวดลายผ้าเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง
4. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หมู่บ้านสะกอม ตั้งอยู่ตำบลสะกอม อำเภอจะนะ ห่างจากตัวเมือง

สงขลา 40 กิโลเมตร

ภาษา

ประชากรในจังหวัดสงขลา ที่อาศัยในเขตเทศบาล หรือในตัวจังหวัดจะใช้ภาษาไทยในการพูดและการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นภาษาหลัก สำหรับในชุมชนมุสลิมจะใช้ภาษายาวี (ท้องถิ่น) เป็นภาษาในชีวิตประจำวัน แต่อาจพูดภาษาไทยได้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนที่ใช้ภาษายาวีเป็นประชาชนในชนบทหรือมีถิ่นฐานติดอยู่กับประเทศมาเลเซีย

3. จังหวัดศรีสะเกษ

3.1 สภาพชุมชน

ภูมิศาสตร์

จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศอยู่เหนือระดับน้ำทะเล 120 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 8,839.976 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 515 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางตอนเหนือและตอนกลางของจังหวัดพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดจะมีความลาดชันจากทางตอนใต้ลงสู่แม่น้ำมูลทางตอนเหนือของจังหวัด สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ดินภูเขาและเทือกเขา มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สามารถทำการกสิกรรมได้เพียงบางส่วน และมีแนวชายแดนติดกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย รวม 127 กิโลเมตร

จังหวัดศรีสะเกษแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอขามเฒ่า อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอไพรบึง อำเภอปรางค์กู่ อำเภอขุนหาญ อำเภอศรีรัตนะ อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอพยุหะคีรี อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ และกิ่งอำเภอศีลาจาด โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดยโสธรและจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

ความหนาแน่นของประชากร

จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรจำนวน 1,405,500 คน ความหนาแน่น 159 คน/ตร.กม.

การคมนาคม

จังหวัดศรีสะเกษมีเส้นทางคมนาคมที่ติดต่อได้กับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งอำเภอต่างๆภายในท้องที่โดยทางรถยนต์และรถไฟ ซึ่งสามารถให้บริการรับส่งผู้โดยสาร และขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกแบ่งออกเป็น

1. การคมนาคมโดยรถไฟ ขบวนรถไฟที่วิ่งผ่านสถานีจังหวัดศรีสะเกษที่ยาวขึ้น-
 เทียวล่อง มีวันละ 22 ขบวน ระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงสถานีจังหวัดศรีสะเกษ 515 กิโลเมตร ขบวนรถไฟวิ่งผ่าน
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสิ้นสุดปลายทางที่อำเภอวาริน
 ชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2. การคมนาคมโดยรถยนต์ ปัจจุบันการขนส่งทางถนนได้เพิ่มบทบาทมากยิ่งขึ้น
 เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับ
 อารยประเทศ ดังนั้น จังหวัดได้จัดระเบียบการขนส่งทางบก ในเขตจังหวัดโดยอาศัยอำนาจตามความใน
 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และนโยบายของจังหวัดเพื่อสนองความต้องการของประชาชน โดย
 การจัดเส้นทางเดินรถยนต์ถึง 4 หมวดด้วยกันคือ เส้นทางหมวดที่ 1 เป็นเส้นทางขนส่งภายในเทศบาลมีจำนวน
 2 เส้นทาง เส้นทางหมวดที่ 2 เป็นเส้นทางที่เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ มีจำนวน 10 เส้นทาง เส้นทางหมวดที่ 3 เป็น
 เส้นทางระหว่างจังหวัด หรือคาบเกี่ยวระหว่างจังหวัดมีจำนวน 16 เส้นทาง เส้นทางหมวดที่ 4 เป็นเส้นทางย่อย
 ซึ่งจากจังหวัดหรืออำเภอเข้าสู่ชุมชนย่อย เช่น ตำบลหรือหมู่บ้าน มีจำนวน 27 เส้นทาง

3. การคมนาคมโดยทางอากาศ จังหวัดศรีสะเกษอยู่ห่างจากจังหวัดอุบลราชธานีเพียง
 60 กิโลเมตร ซึ่งมีเครื่องบินที่สามารถเดินทางไปได้ทั่วประเทศ อีกทั้งสนามบินอุบลราชธานีเป็นสนามบินนานาชาติ
 ที่สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ที่เดินทางมาจากต่างประเทศ โดยมีต้องแวะพักที่กรุงเทพฯ ประกอบกับขณะนี้
 เส้นทางรถยนต์ จากศรีสะเกษ-อุบลราชธานี กำลังปรับปรุงเพื่อรองรับการขยายตัวของจังหวัดศรีสะเกษในอนาคต

ถนน จังหวัดศรีสะเกษมีระยะทางที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนา
 ชนบท และกรมโยธาธิการรวมทั้งสิ้น 1,541.282 กิโลเมตร เป็นถนนในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนา
 ชนบท จำนวน 932.387 กิโลเมตร และกรมโยธาธิการ 608 กิโลเมตร ถนนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง และ
 ถนนคอนกรีต ตามลำดับ

โครงสร้างสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า มีจำนวนการไฟฟ้าทั้งหมด 22 แห่ง กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 197,428,241
 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 230 หน่วย

โทรศัพท์ ในปี 2544 (ข้อมูล ณ 31 สิงหาคม 2544) มีจำนวนหมายเลขทั้งสิ้น 20,109
 หมายเลข เป็นเลขหมายที่มีผู้ให้เช่า 15,715 เลขหมาย รายละเอียด ดังนี้ ส่วนราชการ จำนวน 859 เลขหมาย บ้าน จำนวน
 12,084 เลขหมาย ธุรกิจ จำนวน 1,911 เลขหมาย ท.ศ.ท. จำนวน 239 เลขหมาย สาธารณะ จำนวน 622 เลขหมาย

น้ำอุปโภคบริโภค ปี 2541 จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรในเขตเมือง (เทศบาล)
 161,635 คน และในเขตชนบท 1,279,312 คน มีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ ในเขตเมืองและชนบท ประมาณ
 33,135,175 ลิตร และ 63,968,600 ลิตร ตามลำดับ

น้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำที่ประชากรชาวศรีสะเกษ ใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วย
 บ่อบาดาลส่วนตัว 43,860 บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ 6,468 บ่อ (จากข้อมูล กชช.2 ค 2539 ปี) และบ่อที่มีเครื่องสูบ
 น้ำ 644 แห่ง สระ 17,444 แห่ง ฝายส่วนตัว 281 แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ 68 แห่ง ซึ่งประชาชนมีการใช้
 ประโยชน์จากแหล่งน้ำเหล่านี้ในฤดูแล้ง 20.167 ครั้ง/เดือน (จากข้อมูลแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน ปี 2535 กองประสาน
 การพัฒนาชนบท สศช.)

ระบบน้ำประปา จังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ 525 หมู่บ้าน ไม่มี
 น้ำประปาใช้ 1,477 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 26.2, 73.8 ของหมู่บ้านทั้งหมด ตามลำดับ (จากข้อมูล กชช.2 ค 2539

ปี) ประปาในเขตเมือง (ฝ่ายประมวลผล รายงานและประเมินผล การประปาส่วนภูมิภาค) ปี 2541 จังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนที่ทำการประปา 3 แห่ง ซึ่งจำหน่ายน้ำในเขตเทศบาล 14 เขต จำนวนประชากร 161,635 คน

แหล่งน้ำธรรมชาติ (จากข้อมูลแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน ปี 2535 กองประสานการพัฒนาชนบท สศช.) จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำมูล ห้วยสำราญ ห้วยขุขันธ์ มีแม่น้ำ ห้วยลำธาร คลอง 687 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานในฤดูแล้ง 687 สาย มีหนอง บึง 1,761 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ ในฤดูแล้ง 1,759 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 27 แห่งที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 83 แห่ง แหล่งน้ำชลประทาน แหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัด

3.2 สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม พืชเศรษฐกิจเขตนี้ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด กระเทียม เงาะ ทุเรียน และยางพารา

รายได้

ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 19,569 บาท/คน/ปี รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี/ของจังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2540 19,976 บาท พ.ศ. 2541 20,079 บาท พ.ศ. 2543 19,569 บาท สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ ในปี 2542พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 19,569 บาท/คน/ปี เป็นอันดับที่ 74 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 27,533 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่อยู่กับสาขาค้าส่งและค้าปลีกคิดเป็นมูลค่า 7,485 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาเกษตรกรรม คิดเป็นมูลค่า 7,037 ล้านบาท และสาขาบริการ คิดเป็นมูลค่า 5,380 ล้านบาท

3.3 สภาพสังคม

วัฒนธรรม

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตอันยาวนาน และเป็นดินแดนที่เชื่อมต่ออารยธรรมขอมโบราณมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีผู้คนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกันทั้งเขมร ลาว ส่วย เยอ จึงทำให้มีความแตกต่างทางด้านประเพณีการแต่งกาย ความเป็นอยู่ และความเชื่อต่างๆ ดังนี้

1. ส่วย เดิมคนทั่วไปจะเรียกว่า “กวย” “กวย” หรือ “ซ่า” เคยมีการปกครองแบบอิสระ เคยส่งทูตมาค้าขายกับราชสำนักอยุธยา ช่วยกษัตริย์ในการปราบกบฏ และอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรเรื่อยมา ชาวกวยได้มีการอพยพไปในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ดินแดนตอนเหนือของเขมรและตอนใต้ของลาวอยู่เสมอ เดิมถิ่นฐานของชาวกวยตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเมืองกำปงในเขมร ต่อมาได้เกิดแผ่นดินไหว ทำให้ชาวกวยอพยพขึ้นเหนือเข้าสู่เขตลาวแถบแคว้นจำปาศักดิ์ แต่ต้องประสบภาวะน้ำท่วมอยู่แทบทุกปี เหตุผลอีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จึงข้ามแม่น้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสานทางแก่งสะพือ แล้วยกกันไปตั้งบ้านเรือนที่บ้านนา กอนจอย ซึ่งปัจจุบันนี้คือ อำเภวารินชำราบ บ้านเจียงอี ในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวส่วย ในปัจจุบันมีลักษณะใกล้เคียงกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชาวไทยอีสานและชาวเขมรอาจแตกต่างจากชาวไทยอีสานบ้างแต่ไม่เด่นชัดมากนัก ที่เด่นชัด คือ มีภาษาพูดและการนับเลขเป็นของตัวเอง แต่ไม่มีอักษรและตัวเลขของตนเอง นอกจากนี้ยังมีประเพณียี่จั่ว (บางหมู่บ้านเรียกว่าผีฟ้าผีแดน)

2. เขมร อิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของเขมร ได้ขยายเข้าสู่ดินแดนจังหวัดศรีสะเกษ ในสมัยเขมรพระนคร (พุทธศตวรรษที่ 16-18) การขยายอิทธิพลทางการเมืองของเขมร ใน

สมัยของพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ. 1545-1593) พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1724-1761) เป็นสมัยที่ชาวเขมรได้เข้ามาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ เพราะกษัตริย์เขมรได้เกณฑ์ชาวเขมร จากประเทศเขมรและชาวทวายในเขตอีสานใต้ ให้เป็นผู้สร้างปราสาทและสร้างเมืองในเขตอีสาน นอกจากนี้ ประชาชนยังถูกบังคับให้สร้างถนนหนทางจากนครธมไปยังเมืองและประเทศต่างๆ ในเขตอีสานใต้ด้วย ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16-17 ได้มีการสร้างปราสาทจำนวนมาก ชาวเขมรที่ถูกเกณฑ์แรงงานจึงได้ตั้งหลักแหล่งอยู่รอบๆ ปราสาทและสร้างเมืองขึ้น เช่น เมืองตำ (จังหวัดบุรีรัมย์) และบริเวณอื่นๆ ทำให้วัฒนธรรมเขมรเข้าสู่อีสานใต้ วัฒนธรรมเขมรได้เข้ามามีอิทธิพลในหมู่ชาวทวายในเขตจังหวัดศรีสะเกษ โดยเริ่มจากการที่เมืองกำปงสวายหนีภัยการเมืองเข้ามาเมื่อ พ.ศ.2353 บุตรีของออกญาเดโช ได้แต่งงานกับชาวเมืองสังขะ ต่อมา เจ้าเมืองสังขะได้ส่งคนเข้ามาปกครองเมืองขุขันธ์ เนื่องจากขณะนั้นเมืองขุขันธ์ไม่มีเจ้าเมือง จึงทำให้วัฒนธรรมเขมรเข้ามามีอิทธิพลทางตอนใต้ของจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน และผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมของชาวทวายในบริเวณแถบนี้ มีการนำวัฒนธรรมเข้ามาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านภาษาและขนบธรรมเนียมต่างๆ เรียกชาวทวาย ที่กลายเป็นเขมรว่า “เขมรส่วย” และเรียกกลุ่มชาวทวายที่อยู่ใกล้กับลาวที่ยอมรับวัฒนธรรมลาวว่า “ลาวส่วย”

ศิลปวัฒนธรรม

กันตรึม เป็นวงดนตรีพื้นเมืองที่นำทำนองจังหวะ ตีโพนโຈ๊ะคะครึม ครึม มาเป็นชื่อวงดนตรี เรียกว่า “กันตรึม” ซึ่งหมายถึงโพนนั่นเอง ทำนองเพลงของวงกันตรึมเป็นแม่บทของเพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองอื่นๆ ของชาวเขมร กันตรึมนิยมเล่นในงานมงคลต่างๆ เช่น งานแต่งงาน โกนจุก บวชนาค ตลอดจนงานเทศกาลต่างๆ ในสมัยโบราณนั้น งานแต่งงานจะต้องมีวงกันตรึมเล่นกล่อมหอนจนเป็นประเพณี เครื่องกันตรึมมีโพน 1 คู่ ปี่อ้อ 1 เล้า ปี่ใน 1 เล้า ฉิ่ง 1 คู่ กรับ 1 คู่ และฉาบ 1 คู่ ผู้เล่นโดยทั่วไปมี 4 คน จะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นชาย ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่ร้องและรำไปตามจังหวะเพลง การแต่งกายตามสบาย หากจะแต่งตามประเพณีนิยมของท้องถิ่นได้ เช่น ผู้ชายใส่เสื้อคอกลม นุ่งผ้าโจงกระเบน ผ้าขาวม้าคาดเอว ส่วนผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นใส่เสื้อรัดรูปแขนกระบอก

ตุ้มโม่ เป็นดนตรีพื้นเมืองที่ใช้บรรเลงในงานศพโดยเฉพาะ เครื่องดนตรีมีฆ้องหุ่ย 1 ใบ เป็นเครื่องดนตรีนำ ชาวเขมรถือว่าเสียงฆ้องหุ่ยเป็นเสียงแห่งความเศร้าโศก เป็นอัมมงคลในเรื่องการตายนั้น จะต้องใช้เสียงฆ้องตี เพื่อบอกให้เพื่อนบ้านรู้และถือว่าเสียงอันเยือกเย็นของฆ้องหุ่ยนั้น อาจจะช่วยนำดวงวิญญาณของผู้ตายขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ได้ การตีฆ้องหุ่ย จะตีเป็นระยะเวลาาน นอกจากนี้จะมีกลองเพลขนาดใหญ่ 1 ใบ ปี่โฉน 1 เล้า ถ้าหาปี่โฉนไม่ได้ก็ใช้ปี่อ้อแทน แล้วยังมีฆ้องวงอีก 1 วง ตุ้มโม่นี้มีทำนองการขับร้องเช่นเดียวกับเพลงกันตรึม ผู้เล่นปกติมี 4 คน คือ คนตีฆ้องหุ่ยและกลองเพล 1 คน เป่าปี่ 1 คน คนตีฆ้องวง 1 คน คนร้อง 1 คน การแต่งกายตามสบาย ตามธรรมเนียมนิยมไปงานศพของเขมร

เจรียง ชันตุง แปลว่า ร้องตกเบ็ด เป็นการร้องเล่นในงานเทศกาลต่างๆหรืองานบวชนาค ซึ่งส่วนมากจะจัดในงานวัด หนุ่มๆ ที่มาร่วมงานจะรวมกันเป็นกลุ่มและหาคนเบ็ดมา 1 คน เหยื่อใช้ขนมข้าวต้มมัด ผลไม้ ผูกเป็นพวง วิธีการตกเบ็ดนั้น ที่ไหนมีกลุ่มหญิงสาวนั่งรวมกันอยู่กลุ่มหนุ่มๆก็จะพากันร้องรำทำเพลง ผู้ถือคนเบ็ดเป็นผู้ร้องเพลงเอง ถ้าชอบหญิงสาวคนไหนเหยื่อก็จะหย่อนเบ็ดให้เหยื่อไปอยู่หน้าสาวคนนั้น หากสาวรีบรับเหยื่อไปก็แสดงว่า รับรัก หลังจากเสร็จงานแล้วฝ่ายหนุ่มก็จะส่งผู้ใหญ่ไปส่งขอตามประเพณีต่อไป

เรือมตรต แปลว่า รำตรุษ ใช้เล่นในวันสงกรานต์ เครื่องดนตรีมีโพน 1 คู่เป็นหลัก นอกจากนี้ก็มีแซร์กัน ซึ่งได้แก่เครื่องดนตรีให้จังหวะ และมีขอ 1 คัน ขลุ่ย 1 เล้า กรับ 1 คู่ และฉิ่ง 1 คู่ ผู้เล่นไม่มีกำหนดว่าจะเป็นผู้ชายหรือหญิง ส่วนการแต่งกายนั้นตามสบาย จะแต่งให้สวยงามหรือตลกก็ได้ ในวงรำนั้นมี หัวหน้ากลอนเป็นผู้ร้องนำ จะบทเก่าๆหรือแต่งขึ้นเองก็ได้ เนื้อร้องส่วนใหญ่เป็นบทอวยพรเจ้าของบ้านในวันขึ้นปีใหม่ของ

ไทย ต่อจากนั้นเป็นบทยกย่องชมเชยเจ้าบ้านหรือบทกี่ยวพาราสิ ผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในคณะรำตรุษคือหัวหน้า
ตรุษ ซึ่งเป็นผู้ได้นับความนับถือจากคนในหมู่บ้าน จะเป็นผู้พาคณะรำตรุษไปตามบ้านเรือนในหมู่บ้าน เมื่อไปถึงบ้าน
ใด ถ้าได้รับเชิญขึ้นบ้าน เจ้าของบ้านจะต้อนรับตามธรรมเนียม ในโอกาสนี้หัวหน้าตรุษก็จะขอให้เจ้าบ้านช่วยบริจาค
เงิน สิ่งของ นำไปบำรุงวัดหรือสาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน รำตรุษนั้นจะรำอยู่ที่ลานบ้านจนกว่าหัวหน้าตรุษจะลา
เจ้าของบ้านเดินทางไปบ้านอื่นต่อไป เมื่อร้องรำไปทั่วหมู่บ้านหรือกำหนดไว้แล้วว่าอาจจะเป็นหนึ่งวันหรือหลายวันก็ได้
หัวหน้าตรุษก็จะนำสิ่งของและเงินทองที่ชาวบ้านบริจาคไปให้ผู้หลักผู้ใหญ่หรือถวายเจ้าอาวาส เพื่อนำไปบำเพ็ญ
สาธารณะประโยชน์ต่อไป

เรือมอันเร แปลว่า รำสาก สมัยก่อนเรียกว่า ลูตอันเร เล่นกันในวันหยุดสงกรานต์ ซึ่ง
เรียกว่า “ชาวต้อม” ชาวเขมรถือว่าวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 เป็นวันขึ้นปีใหม่ของจักรคติ ชาวเขมรจะพากันหยุดงาน 3
วัน ตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ถึงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 5 เพื่อพักผ่อนและไปทำบุญที่วัด พอถึง วันขึ้น 14 ค่ำ จะมี พิธีภูเขา
ทรายตามวัดวาอารามต่างๆทั่วไป รุ่งขึ้นวันขึ้น 15 ค่ำ มีการทำบุญตักบาตร และจาก วันแรม 1 ค่ำ เป็นต้นไป ตาม
ประเพณีให้หยุดงาน 7 วัน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวที่รักใคร่ชอบพอกันได้พบกันด้วย การละเล่นพื้นบ้าน
เครื่องดนตรี มีโหม 1 คู่ ปี่อ้อ 1 เล้า ปี่ไฉน 1 เล้า ซอฮู้ ขนาดกลาง 1 คัน ตะโพน 1 ใบ ฉิ่ง 1 คู่ กรับ 1 คู่ ฉาบ 1 คู่
ผู้รำไม่จำกัดจำนวน ส่วนผู้เล่นดนตรีปกติมี 4 คน ส่วนการแต่งกาย ในสมัยก่อนไม่พิธีพิถันแต่งกายตามสบาย หาก
จะสวยงามก็แต่งตามประเพณีนิยม คือ ผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อคอกลมแขนสั้น ผ้าขาวม้าคาดเอว 1 ผืน
คล้องคอปล่อยชายไปข้างหลังอีก 1 ผืน ส่วนผู้หญิงจะนุ่งผ้าไหมปุม ภาษาเขมรเรียกว่า “:ซิมปีวดโฮล” เสื้อแขน
กระบอก มีผ้าสไบห่มห่มพาดทับเสื้ออีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีเครื่องประดับอื่นๆอีก

รำแม่มด ผู้หญิงเริ่มพิธีแสดง 1 คน มีเครื่องบวงสรวง เครื่องเซ่นไหว้ ได้แก่ ดอกไม้
เหล้า ข้าวต้มมัด และเครื่องใช้อื่นๆมีผู้ร่วมแสดงประมาณ 10 คนขึ้นไป ผู้ชายเล่นดนตรีประกอบ เครื่องดนตรี มี
กลอง แคน ชลุ่ม ฉิ่ง กรับ และพิณ รำแม่มดนิยมเล่นกันในท้องถิ่นอำเภอขุขันธ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอกันทร
ลักษณ์ เดิมในอำเภอดังกล่าวนิยมเล่นเจี๊ยง กันตริ้ม อาโย และกระโน็บติงตอง ในปัจจุบันไม่นิยมเล่นมากนัก และ
การแสดงเหล่านี้ก็มีวิวัฒนาการแตกต่างไปจากเดิม

3. เยอ ชาวเยอ เป็นชาติพันธุ์ในตระกูลมอญ-เขมร อพยพมาจากฝั่งขวาของแม่น้ำโขง
มีชื่อเรียกหลายชื่อเช่น กวย กูย ข่า หรือส่วย อพยพมาเมื่อใดไม่ปรากฏสาเหตุของการอพยพมาก็คือ หนีภัยจาก
ความไม่สงบของบ้านเมืองและติดตามเจ้านาย ชาวเยอมีนิสัยรักสงบซื่อสัตย์ และเชื่อฟังผู้นำหรือผู้อาวุโส ยึดมั่นใน
ขนบธรรมเนียมประเพณี มีภาษาพูดเป็นของตนเองซึ่งสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันมีชาวเยออาศัยอยู่ตาม
อำเภอต่างๆในจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอรามัน อำเภอราษีไศล อำเภอปรังค์กู อำเภอไพรบึง อำเภอ
ห้วยทับทัน เป็นต้น บ้านเรือน บ้านเรือนของชาวเยอเป็นบ้านหลังเล็กๆไม่ถาวรมากนัก ทำหลังคาสูง มุงหลังคาด้วย
หญ้า บางบ้านมีฐานะดีจะกันฝาบ้านด้วยไม้ไผ่หรือใบตาล มีการกันห้องเป็นสัดส่วน แต่ไม่ชัดเจนในการใช้ประโยชน์
โดยเริ่มแรกจะกันห้องเป็นยาวๆตลอดตัวบ้านห้องเดียว ห้องนี้เป็นห้องที่เชื่อว่าเป็นที่อยู่ของผีเรือน ได้แก่ ผีปู่ยาตา
ยายหรือผีบรรพบุรุษ โดยเชื่อว่าจะอยู่ที่เสาเรือน ซึ่งเป็นเสาแสด (เสาเอก) เสาแสดนี้จะอยู่ทางด้านทิศตะวันออก
ของอกบ้าน ห้องนี้ชาวบ้านเรียกว่า “ห้องเปิง” .ใช้เป็นห้องนอนของลูกสาว และใช้เป็นที่เก็บสัมภาระต่างๆ ด้าน
ของห้องเปิงจะเป็นห้องนอนของพ่อแม่ ส่วนห้องชานหลังบ้านจะเป็นห้องนอนลูกชาย ตลอดจนเป็นที่รับแขกที่มา
เยี่ยมเยียน หรือแม้แต่เป็นที่พักอาศัยของบรรดาญาติที่มาจากต่างถิ่น นอกจากนี้ก็จะมีที่ยื่นออกไปด้านหลังใช้เป็น
ทำครัว

การแต่งกาย ผู้ชายจะนุ่งโจงหรือผ้าสีต่างๆเป็นโจงกระเบน มีผ้าขาวม้าคาดเอว หรือคล้องไหล่ เครื่องประดับมีสร้อยคอรูปแบบต่างๆ ส่วนผู้หญิงจะแต่งกายด้วยเสื้อแขนกระบอกคอกลมหรือคอสั้น สีสันต่างๆนุ่งผ้าโจงกระเบน มีเสื้อสีสั้นต่างๆแต่ไม่มีลวดลายอยู่ด้านในมีตุ้มเป็นเครื่องประดับที่สำคัญ

การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม การแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ในกลุ่มชาวเขอนี้มีมา ตั้งแต่อดีต มีการแต่งงานระหว่างชาวเขอกับชาวเขมร ชายเขอกับชาวลาว ชาวเขอกับชาวส่วยและชาวเขอกับชาวไทยเชื้อสายมอญแถบพระประแดงในอดีต อย่างไรก็ตามชาวเขอยังนิยมแต่งงานระหว่างชาวเขอด้วยกัน เพราะพูดกันรู้เรื่อง ในสมัยปัจจุบันนี้มีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์มากมายหลากหลายทั้งเชื้อชาติและจำนวน เช่น เขมร ไทย อีสาน ไทยภาคกลาง ไทยภาคกลางไทยภาคใต้ รวมทั้งคนจีน เป็นต้น

4. ลาว ชาวไทย-ลาว ที่อาศัยอยู่ในหัวเมืองเขมรป่าแดง มีความเกี่ยวเนื่องกับชาวลาว ที่อพยพมาอยู่ทางฝั่งขวาแม่น้ำโขง เกิดขัดแย้งกันทางการเมืองจึงมาตั้งเมืองอยู่ที่เมืองหนองบัวลำภู (เขตจังหวัดหนองบัวลำภูปัจจุบัน) ซึ่งขณะนั้นอยู่ในเขตการปกครองของนครเวียงจันทน์ การตั้งบ้านเรือนตามบริเวณทางเหนือของกลุ่มน้ำแม่น้ำมูล ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้เป็นเพียงระยะแรกๆต่อมาจึงมีชาวลาวอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเมืองรัตนบุรีและเมืองขุขันธ์ทางตอนเหนือ อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมของลาว จึงได้เข้ามาผสมในหมู่ชาวกวยที่ตั้งบ้านอยู่ใกล้กับชาวลาว หรือที่ชาวลาวได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ซึ่งเป็นกระบวนการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการที่ชาวลาวได้นำวัฒนธรรมของตนเข้ามาพร้อมกับการเข้าอยู่ร่วมกับชาวกวยด้วย การเกิดเอกลักษณ์ใหม่ในชาติพันธุ์ของชาวกวยในจังหวัดศีสะเกษ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการผสมกลมกลืนรวมยอดหรือทั้งหมด ซึ่งเกิดขึ้นในส่วนของสังคมและวัฒนธรรมของปัจเจกชนและของกลุ่ม กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ทำให้ชาวกวยค่อยๆยอมรับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวลาว การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนขึ้นอยู่กับการปรับตัวของชาวท้องถิ่นนั้นๆ

ศิลปวัฒนธรรม

ฟ้อนกลองตุ้ม เป็นศิลปะการฟ้อนรำพื้นเมืองตามหมู่บ้านต่างๆของอำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์เป็นอำเภอเดียวกันของจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการแสดงการฟ้อนกลองตุ้ม การฟ้อนรำชนิดนี้จะเป็นการแสดงของชาวจังหวัดยโสธรและจังหวัดอุบลราชธานี ชาวบ้านจะทอเครื่องแต่งการและฝึกฟ้อนรำกันเอง หญิงชายจะฟ้อนเป็นคู่ไม่จำกัดจำนวน การฟ้อนจะฟ้อนถอยหลัง ใช้ประกอบขบวนแห่บั้งไฟ (ขบวนเซ็งบั้งไฟ) ในเดือน 6 ของทุกปี ดนตรีที่ใช้กลองตุ้มและพวงฮาด

ฟ้อนงูกินเขียด เป็นการฟ้อนรำอิสระ ผู้ฟ้อนไม่ว่าหญิงหรือชาย หนุ่มสาวหรือเด็กจะเกาะเอวต่อกันเหมือนงูกินหาง ไม่จำกัดจำนวน การฟ้อนรำไม่กำหนดท่าฟ้อนแน่นอน ผู้รำถือได้หรือคบไฟ เดินคดเคี้ยวไปมาและร้องโต้ตอบกันอย่างสนุกสนาน การฟ้อนรำชนิดนี้นิยมเล่นกันตอนพลบค่ำ หลังจากเสร็จจี่ขบวนแห่บั้งไฟแล้ว

มโหรีชาวบ้าน มีผู้เล่น 5-10 คน ดนตรีที่ใช้ซอฮู้ ซอด้วง ปี ซลุ่ย กลองตุ้ม ฉิ่ง ฉาบ และกรับ ในการบรรเลงมีปีเดินทำนอง ดนตรีอื่นประกอบและให้จังหวะ อาจนั่งเล่นเป็นวงหรือเดินแห่เหมือนชาวบ้านขบวนพาเหรดก็ได้ นิยมเล่นท้องถิ่นอำเภออุทุมพรพิสัย

วงปี่พาทย์และมโหรี มีทั้งปี่พาทย์เครื่อง 5 และเครื่อง 7 และอาจผสมเป็นวงมโหรีได้ด้วย มีลีลาการบรรเลงเพลงไทยไพเราะ แต่มีลีลาผสมแบบ พื้นเมืองอยู่ด้วยวงปี่พาทย์นี้นิยมใช้เล่นโขนของชาวอำเภอขุขันธ์

หนังตะลุง ชาวบ้านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หนังปรางไมทัย มีที่บ้านเพี้ยมาต อำเภอรามัญ จังหวัดศรีสะเกษ ตัวหนังย่อมนีสันสวยงาม การเล่นมีบทไหว้ครู มีบทร้องพากย์ มีดนตรีประกอบ มีตลกแบบอีสานเข้าผสมผสานด้วย

หมอลำแคน จังหวัดศรีสะเกษเป็นเขตกันชนระหว่างวัฒนธรรมอีสานเหนือกับอีสานใต้ จึงมีศิลปะการแสดงประเภทหมอลำรวมอยู่ด้วย มีทั้งหมอลำคู่ หมอลำซิ่งซู้ หมอลำเพลิน และหมอลำประเภทอื่น เช่น เกี่ยวกับการแสดงหมอลำของเขตอีสานเหนือ หมอลำนี้จะมีในท้องถิ่นที่มีชาวลาวอาศัยอยู่ เช่น อำเภอกันทรารมย์ อำเภอเมือง เป็นต้น

บายศรีสู่ขวัญ จัดว่าเป็นพิธีมีเกียรติยิ่ง เป็นการเรียกขวัญต้อนรับหรืออวยชัยให้พรแก่ผู้ที่ควรเคารพหรือคู่แต่งงาน หรือโอกาสที่บุคคลภายในบ้าน ได้รับราชการ ได้เป็นเจ้าของคนหรือได้รับตำแหน่งสูงขึ้น เครื่องบายศรีทำด้วยใบตองเย็บเป็นเชิง แซมด้วยดอกไม้ต่างๆพร้อมทั้งธูปเทียนบนโตกหรือพาน มีด้ายสายสิญจน์ใส่พาน พร้อมด้วยเหล้า 1 ขวด ไก่ต้ม 1 ตัว ไข่ต้ม 1 ฟอง เมื่อผู้รับบายศรีมานั่งพร้อมเพรียงกันแล้วพราหมณ์ก็จะสวดเรียกขวัญให้ศิลปิน แล้วก็มีการผู้ซื้อมือเช่นเดียวกับบายศรีแต่งงาน

ประเพณีลงแขก เรียกว่า วานหรือขอแรง ประเพณีนี้มีมานานแล้ว ปัจจุบันนี้ยังคงมีอยู่ เช่น ขอแรงเกี่ยวข้าว นวดข้าว ช่วยปลูกสร้างบ้านเรือน เป็นต้น เมื่อใครจะมามีการทำงานดังกล่าวแล้ว ก็จะเที่ยวบอกขอแรงแก่บรรดามิตรสหายหรือญาติพี่น้องให้ช่วย มีธรรมเนียมประเพณีอยู่ว่า เมื่อเจ้าภาพออกปากให้ว่าแล้ว ชาวบ้านใกล้เคียงก็จะรีบเป็นธุระมาช่วยกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตากันทันที ทั้งนี้เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าจ้างหรือค่าแรงงานแต่อย่างใด แต่เจ้าภาพต้องหาสุรา และอาหารไว้รับรองเลี้ยงแขกให้เต็มที่เท่านั้น

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งถือเป็นพิธีขอฝน เป็นการทำบุญประจำปี การทำบุญบั้งไฟนี้ตำบลหรือหมู่บ้านที่ศูนย์กลางหรือเจ้าภาพ จะมีการแจ้งภูมิภาคไปยังหมู่บ้านข้างเคียงบอกกำหนดการทำบุญ หมู่บ้านที่ได้รับภูมิภาคก็จะจัดทำบั้งไฟ โดยเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าจัดหาช่างที่ชำนาญมาผสมดินประสิวสำหรับทำบั้งไฟมี 3 ขนาด คือ บั้งไฟธรรมดา มีน้ำหนักดินประสิวไม่เกิน 12 กิโลกรัม บั้งไฟหมื่น มีน้ำหนักดินประสิว 12 กิโลกรัม (1 หมื่นเท่ากับ 12 กิโลกรัม) และบั้งไฟแสน มีน้ำหนักดินประสิว 120 กิโลกรัมขึ้นไป ต้องใช้เวลาประมาณ 1 เดือน เมื่อทำบั้งไฟ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการตกแต่งประดับประดาด้วยกระดาษสีสวยงาม เมื่อถึงวันนัดรวม ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่า “วันโสม” หมู่บ้านต่างๆก็จะแห่บั้งไฟของตนมายังหมู่บ้านที่แจ้งภูมิภาค โดยไปถึงก่อนเพล แล้วร่วมกันทำบุญเลี้ยงพระก่อนบ้ายมีการแห่แข่งรวมกันทุกหมู่บ้านไปรอบๆ และชาวบ้านเจ้าภาพนั้นก็จะต้องรับขบวนแห่แข่งด้วยเหล้า ตอนเย็นก็จะนำไปรวมกัน มีมหรสพพลอง เช่น หมอลำและฟิ่งเทศน์รุ่งเช้าก็แห่ไปยังฐานที่จุดบั้งไฟ ซึ่งอยู่นอกหมู่บ้าน การจุด ถ้าเป็นบั้งไฟหมื่นลงมากก็จะขึ้นไปจุดเลย ถ้าเป็นบั้งไฟแสน ก็จะใช้บั้งไฟม้าขึ้นไปจุดขบวนเพราะเกรงว่าจะเป็นอันตรายแก่ผู้จุด ถ้าบั้งไฟขึ้นสูงและขึ้นกันเป็นส่วนใหญ่ก็จะเป็นเครื่องพยากรณ์ว่า ฝนฟ้าในปีนี้จะดี ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ ถ้าบั้งไฟหมู่บ้านใดไม่ขึ้นหรือขึ้นไม่สูง คณะผู้จัดทำต้องถูกจับโยนลงน้ำหรือโคลน หรือถูกปรับไหมด้วยเหล้าและนำไปเลี้ยงกันเป็นที่สนุกสนาน

รำผีฟ้า เป็นการแสดงท่าทางฟ้อนรำประกอบพิธีกรรมโบราณของชาวอีสาน ซึ่งมีหลงเหลืออยู่บ้างในปัจจุบัน พิธีกรรมมีจุดมุ่งหมายคือเป็นการรักษาคนป่วยแบบโบราณ รำผีฟ้าเป็นการรำที่แสดงออกซึ่งความเชื่ออย่างหนึ่งของคนอีสาน จึงไม่ใช่การละเล่นหรือการแสดงเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจตามปรากฏการณ์อยู่ทั่วไป แต่เป็นการรำเพื่อบูชาเทพเจ้าที่ชาวอีสานเคารพนับถือ ชาวอีสานเชื่อกันว่า พระยาแถนเป็นผู้สร้างมนุษย์ให้เกิดมาและควบคุมความเป็นไปของมนุษย์ทุกอย่างเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย จึงเชื่อกันว่าเกิดจากการดลบันดาลของพระยาแถน ชาวอีสานนิยมทำพิธีอ้อนวอนให้พระองค์โปรดปรานคนป่วย ผู้ทำพิธีนี้ คือ หมอลำผีฟ้า หมอลำผีฟ้าทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อกับพระยาแถนและญาติผู้ป่วยหรือผู้ป่วย ผู้ที่เป็นหมอลำผีฟ้าอาจจะ

เป็นหญิงสาวหรือหญิงชรา ซึ่งจะต้องมีการความสามารถในการ “รำ” ด้วยเพราะการรำนั้นเป็นวิธีการติดต่อสื่อสารกับพระยาแถน ขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยรักษาคนเจ็บ เมื่อติดต่อแล้วก็จะมีการออกท่าทางพ้อนรำ เรียกรูปพ้อนรำนั้นว่า “รำผีฟ้า” การออกท่าทางพ้อนรำ นอกจากหมอผีจะเป็นผู้พ้อนรำแล้วบางทีก็มีบริวารของหมอลำผีฟ้าร่วมพ้อนรำด้วย

ภาษา

ประชากรในจังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วยผู้คนที่ มี 4 เชื้อชาติ อาศัยอยู่ร่วมกันและแต่ละเชื้อชาติมีภาษาพูดเป็นของตนเอง คือ ภาษา เขมร ลาว ส่วย และเยอ

4. จังหวัดกาญจนบุรี

4.1 สภาพชุมชน

- ภูมิศาสตร์

กาญจนบุรี เป็นเมืองโบราณเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาทุกยุคสมัย มีหลักฐานที่พบเริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี สมัยอิทธิพลของขอม สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเส้นทางเดินทัพและสมภูมิ ประเทศคู่สงครามคือพม่า ปัจจุบันจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพมหานคร 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ 12 ล้านไร่ หรือ 19,489 ตารางกิโลเมตร ติดต่อกับสหภาพพม่าระยะทางประมาณ 370 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังแผนภาพที่ 4 ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรีและนครปฐม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพพม่า

สภาพภูมิประเทศจังหวัดกาญจนบุรีมีลักษณะเป็นป่าไม้และภูเขา มีพื้นที่ราบเป็นส่วนน้อย มีป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดพื้นที่ประมาณ 7 ล้านไร่ หรือ 60 % ของพื้นที่ทั้งหมดที่มีชื่อเสียงได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งนเรศวร เป็นป่าผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทยเชื่อมต่อกับป่าผืนใหญ่ของจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดตาก มีพื้นที่ทั้งหมด 2,279,500 ไร่อยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี จำนวน 1,470,000 ไร่ และมีพื้นที่การเกษตรร้อยละ 20 เป็นที่นาร้อยละ 3.72 พืชไร่ร้อยละ 9.56 % ส่วนที่เหลือได้แก่ ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักต่างๆ พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในบ่อ และที่เลี้ยงปศุสัตว์ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขามีความสำคัญต่อการจัดการชลประทานของอำเภอต่างๆ มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ อ่างเก็บน้ำศรีสวัสดิ์ และอ่างเก็บน้ำเขื่อนวิรัชลจกรณ์ อ่างเก็บน้ำทองผาภูมิ มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สหภาพพม่า เขื่อนท่าทุ่งนา การล่องแพ การแสดงวัฒนธรรมที่บ้านหนองขาว ฯลฯ จากสภาพภูมิประเทศดังกล่าว ในบริเวณที่เป็นป่าและภูเขาสภาพอากาศจะมีความเปลี่ยนแปลงมาก คือ ในฤดูร้อนจะร้อนจัด ในฤดูหนาวจะหนาวจัด ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปในโซนร้อนและชุ่มชื้น

- ความหนาแน่นของประชากร

จำนวนประชากรของจังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 800,513 คน แบ่งเป็นประชากรในเขตเทศบาล จำนวน 161,593 คน และประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 638,920 คน โดยอำเภอเมืองกาญจนบุรีมีประชากรมากที่สุด จำนวน 162,666 คน และอำเภอศรีสวัสดิ์มีประชากรน้อยที่สุด

จำนวน 22,025 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 230,010 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรร้อยละ 29.65 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งอำเภอที่มีครัวเรือนเกษตรมากที่สุด คือ อำเภอม่วง น้อยที่สุด คือ อำเภอสังขละบุรี

- การคมนาคม

เส้นทางการเดินทางจึงมีลักษณะคดเคี้ยวตามไหล่เขาและอ่างเก็บน้ำ มีการคมนาคมที่สะดวก กล่าวคือ มีถนนหลายสายที่สามารถเชื่อมต่อกับจังหวัดต่างๆได้โดยรอบด้าน มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศชั้นหนึ่ง โดยมีการบริการ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางสายเก่า (ถนนเพชรเกษม-อ้อมใหญ่-นครชัยศรี) และเส้นทางสายใหม่ (ถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) นอกจากนี้ ยังมีรถไฟออกจากสถานีรถไฟบางกอกน้อย วันละ 2 เที่ยว สำหรับวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการมีรถไฟเที่ยวพิเศษ ส่วนการเดินทางภายในจังหวัด มีการบริการรถโดยสารภายในจังหวัดที่ค่อนข้างสะดวกโดยมีสถานีขนส่งกาญจนบุรี ถ.แสงชูโต บริการรถโดยสารไปยังอำเภอต่างๆ เช่น อำเภอบ่อพลอย อำเภอหนองปรือ อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี หรือเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น น้ำตกเอราวัณ น้ำตกเขาพัง น้ำตกไทรโยคใหญ่ และมีบริการรถโดยสารไปยังจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม

4.2 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี มีผลิตภัณฑ์มวลรวม 44,380 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 63,219 บาท/คน/ปี เป็นลำดับที่ 15 ของภาคกลาง และอันดับที่ 20 ของประเทศ

- รายได้

ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 21,398 บาท/คน/ปี รายได้หลักของจังหวัดส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 22.43 โดยมีโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งหมด 1,256 โรง 21 ประเภท มีจำนวนโรงงานประเภทอุตสาหกรรมเกษตรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ นอกจากนี้รายได้หลักของจังหวัดยังขึ้นอยู่กับการค้าส่งและการค้าปลีก ร้อยละ 20.78 ซึ่งเป็นการค้าบริเวณชายแดนและภายในประเทศ และรายได้จากภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 14.81 โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ อ้อยโรงงาน ข้าวนาปี มันสำปะหลังโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวนาปรัง จังหวัดกาญจนบุรี ยังมีรายได้ที่สำคัญจากการบริการและการท่องเที่ยวร้อยละ 11.96 โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัด ปีละประมาณ 4 ล้านคน นับเป็นรายได้ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดที่กำหนดให้แต่ละท้องถิ่นมี “หนึ่งท้องถิ่น หนึ่งที่เที่ยว” “หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์” “ การพัฒนาการเกษตรครบวงจร ” “พัฒนาช่องทางการค้าต่างแดน” ฯลฯ รวมทั้งวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ต้องการให้จังหวัดกาญจนบุรี

“เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม

ประตูการค้าชายแดนด้านตะวันตก

ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

4.3 สภาพสังคม

- วัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่เชื้อชาติไทย มีประชากรส่วนน้อยในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-สภามพม่าเป็นเชื้อชาติมอญ ชาวเขา เผ่ากระเหรี่ยง ชนกลุ่มน้อยพม่า ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดจำนวน 525 แห่ง เป็นอารามหลวง 3 แห่ง ได้แก่ วัดแท่นดงวรวิหาร อำเภอท่ามะกา วัดไชยชุมพลชนะสงคราม และวัดเทวสังฆาราม อำเภอเมือง นอกจากนี้ยังมีโบสถ์คริสต์และมัสยิด ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี มีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด และสภาวัฒนธรรมระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล การละเล่นพื้นบ้าน เช่น รำตง และรำเหย่ย มี

งานบุญตามประเพณี และงานเทศกาลต่างๆ จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม เช่น งานเทศกาลชาวเรือชาวแพ จัดเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือน พฤศจิกายน บริเวณ พุน้ำร้อน หินดาน หมู่ 5 ตำบลหินดาด อำเภอทองผาภูมิ งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของการสร้างทางรถไฟสายมรณะและสะพานข้ามแม่น้ำแคว

- ภาษา

ภาษาพูดใช้ภาษาไทยท้องถิ่น พม่า มอญ กะเหรี่ยง

ตอนที่ 2

การศึกษาสภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดน
ของประเทศไทย (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์)

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติในจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดสงขลา จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของพื้นที่ และการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ (จำแนกตามจังหวัดชายแดน)

สถานภาพผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัดชายแดน				รวม
	เชียงราย	สงขลา	ศรีสะเกษ	กาญจนบุรี	
ผู้ว่าราชการจังหวัด	1	1	1	1	4
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา	1	-	1	1	3
รวม	2	1	2	2	7

2. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

1. จังหวัดชายแดนภาคเหนือ (เชียงราย)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพพื้นที่บริเวณชายแดน

สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่แบ่งเขต 2 ประเทศ คือ แม่น้ำสรวกและแม่น้ำแม่โขง แบ่งประเทศไทยและประเทศลาว สำหรับอำเภอเชียงแสนการติดต่อกับประเทศพม่าและลาวจะน้อยกว่าอำเภอเชียงของที่มีการขนถ่ายสินค้าที่บ่อยแกว่ และอำเภอแม่สายที่มีถนน อย่างไรก็ตามอำเภอเชียงแสนก็มีการติดต่อการค้าจำนวนมาก เพราะมีเรือวิ่งผ่านจากลาว พม่า โดยเฉพาะจีน เชียงแสนจึงเป็นจุดรวมของการค้าขายทางเรือ สำหรับเด็กนักเรียนในอำเภอเชียงแสนจะมีเด็กจากลาวข้ามเรือเข้ามาเรียน บางคนเป็นเด็ก 2 สัญชาติ ซึ่งปัญหาเด็กการจัดการศึกษาที่ถือว่าเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้วย

1.2 ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดน

ปัญหาความมั่นคงที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดต้นทางและเป็นจังหวัดทางผ่าน ลักษณะภูมิประเทศไม่มีรั้ว สามารถเดินผ่านเข้าออกได้ทั้งทางถนนและทางน้ำ โดยเฉพาะด่านแม่สาย มีคนลักลอบเข้าประเทศทุกวัน ปัญหายาเสพติดนี้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนโดยตรง หน่วยงานราชการจึงมีโครงการที่ให้ชุมชนเป็นชนกลุ่มน้อยร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติด โดยกำหนดว่าถ้ากลุ่มชนกลุ่มน้อยกลุ่มใดช่วยแก้ปัญหา และปราศจากยาเสพติดได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็จะทำให้สัญชาติไทย อีกปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้าออกชายแดนจำนวนมาก มาเข้าเียนกลับ และมาทางเรือ ซึ่งจังหวัดเชียงรายมีคนต่างด้าวมากขึ้นทะเบียนไม่มากและปัญหาการค้ามนุษย์ เด็กและสตรี จังหวัดเชียงรายเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นปัญหาสังคม ขณะนี้สหประชาชาติ (UN) ได้เข้ามาช่วยดูแล และแก้ปัญหา

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษบริเวณชายแดน

ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในบริเวณชายแดน คือ ปัญหาเสพติด เพราะถึงแม้ประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นมิตรกับไทย แต่พม่าโดยชาวหัวัว เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ พม่าเองไม่สามารถแก้ปัญหาแหล่งผลิตยาเสพติดของตนได้ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้เป็นเอกราช และเมื่อถึงฤดูแล้ง กลุ่มคนเหล่านี้จะหนีทหารของพม่าข้ามมาฝั่งไทย อาชีพของคนเหล่านี้ คือ การค้ายาเสพติด โดยพม่าเป็นแหล่งผลิต แต่ไทยเป็นผู้เสพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการค้ามนุษย์ เด็กผู้หญิงถูกหลอกลวงจำนวนมาก และปัญหาแรงงานต่างด้าว เป็นปัญหาเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายไม่ชัดเจน เมื่อคนเหล่านี้จ่ายเงิน ก็สามารถจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวได้ และก็ให้มีการต่ออายุการทำงานได้ อย่างไรก็ตามปัญหาแรงงานต่างด้าวเป็นปัญหาแต่ไม่รุนแรง และสามารถช่วยแก้ปัญหาการหลบซ่อนของแรงงานต่างด้าวได้

1.4 การมีส่วนร่วมของโรงเรียนด้านความมั่นคงของชาติ

โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งมีความสำคัญในชุมชน ชุมชนชายแดน ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญ เป็นผู้นำชุมชน เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ หน่วยงานราชการระดับจังหวัดต้องเอานโยบายไปชี้แจงทำการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน เช่น นโยบายแก้ปราบปรามและแก้ปัญหายาเสพติด ก.อ.ร.ม. มีตัวชี้วัดเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในการประชาสัมพันธ์นโยบายเหล่านี้ โรงเรียนมีส่วนร่วมสำคัญโดยเฉพาะครูจะเป็นคนถ่ายทอดนโยบายและความรู้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไปให้ชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนต้องสร้างสรรคกิจกรรมต่าง ๆ และเพิ่มระดับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา เชียงรายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดน

สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย นากปรวมมี 176 โรงเรียน รวมทั้งรัฐและเอกชน มีโรงเรียนจีน มีนักเรียน 50,000 กว่าคน บางคนเป็นพม่าเดินข้ามฝั่งมาเรียน บางคนเป็นลูกของคนที่รับจ้างทำสวน คนไทยพื้นราบเป็นคนจนที่สุด ส่วนคนที่รวยที่สุดคือ ไทยใหญ่ รองลงมา คือ จีนฮ่อ ที่อาศัยอยู่บนภูเขา โดยเฉพาะแถวดอยแม่สลอง เทิดไทย และแม่สาย เป็นต้น ส่วนเด็กพื้นราบทั่วไปค่อนข้างขาดโอกาสมากกว่า

ในเขตพื้นที่ มีโรงเรียนจีนอยู่ 33 โรงเรียน มีนักเรียนเป็น 1,000 คน โรงเรียนจีนเกิดจากแนวคิดก๊กมินตั๋ง จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งคนไปได้หัวัน จนนำมาเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดเชียงราย เช่น โรงเรียนต้าถง เป็นโรงเรียนจีนที่อยู่ติดกับโรงเรียนเทิดไทย มีนักเรียน 1,000 กว่าคน เด็กเหล่านี้จะเรียนโรงเรียนจีนในตอนเช้าก่อนเข้าแถวเวลา 9.00 น. จะมาเข้าแถวเรียนที่โรงเรียนเทิดไทยเวลาเย็น เลิกเรียนแล้วไปเรียนโรงเรียนจีน ซึ่งจะมีเล่าซือสอนอย่างน้อยที่สุด ประมาณ 4-5 คน เขตพื้นที่ที่ได้เคยเสนอสภาความมั่นคงไปแล้ว ซึ่งข้างบนไม่มีการกำกับดูแล เนื่องจากยุทธศาสตร์กระทรวงต้องการให้ส่งเสริมภาษาจีน โรงเรียนในจังหวัดเชียงรายจึงมีการส่งเสริม โดยมีโรงเรียนเชียงแสนเป็นโรงเรียนแรกที่เชื่อมโยงระหว่างภาษาไทยกับมณฑลยูนนานของจีน นอกจากนี้ยังมีนักเรียนออกกลางคัน เนื่องจากเป็นเด็กที่ไม่มีสัญชาติ มาเรียนแล้วก็จะออกไป แล้วก็กลับมาเรียนใหม่ ซึ่งจุดประสงค์ของเขาคือมาเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน

1.2 ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดน

ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดน คือ ปัญหาเรื่องครู บางคนโรงเรียนไม่มีครูเลยสักคน มีแต่อัตรว่างอยู่ในโรงเรียน เนื่องจากไม่มีอัตรบรรจุครูเลยสาเหตุเกิดจากการย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง บางโรงเรียนมีแต่ผู้อำนวยการ นอกนั้นเป็นครูอัตรว่าง ซึ่งขณะนี้พอจะแก้ปัญหาไปได้ นอกจากนี้มีหลักสูตรที่ปรับการ

สอนเป็นช่วงสั้น ซึ่งช่วยครูในการจัดการ อาจปรับเป็นการเรียนการสอนแบบคละชั้น ซึ่งคิดว่าจะเป็นเครื่องมือ
อันหนึ่งในการแก้ปัญหา

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

สำหรับปัญหาพิเศษที่ลงไปในการจัดการศึกษา คือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณชายแดนยังไม่รู้สึกว่าเขาเป็นพลเมืองไทย ยังไม่รักชาติไทยเท่าที่ควร ประกอบกับความสับสน หลงกระแสของ Child Center ซึ่งเราสอนให้เด็กเป็นปัจเจกบุคคลมากกว่าความเป็นพลเมือง เด็กไม่รู้ภาษาไทย ไม่รู้วัฒนธรรมไทย เรื่องสำคัญ คือ ครูต้องถ่ายทอดความรู้ สร้างสำนึกของความเป็นไทย สิ่งที่พบ คือ เด็กจีนที่อยู่กับเรามาาน เขาไม่ศรัทธาเราเท่าไร พบ จบ ม.3 เขาก็ไป เขาเป็นแค่เข้ามาแอบอิงเรา แต่ไม่ได้รัก ซึ่ง ณ วันนี้นักเรียนไทยใหญ่ อาซา ไปเข้าเรียนแล้วได้รับการสนับสนุน พอจบแล้วเขาก็ไปจีน แล้วก็กลับมาทำงานที่แม่สาย ซึ่งมีรายได้สูง

กระแสของการศึกษาที่หลงทาง โดยเฉพาะกระแสของการกวาดวิชา และการที่นักเรียนต้องออกไปกลางคัน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนมัธยมยางแห่ง มีนักเรียนไม่จบหลักสูตร 1,000 กว่าคน ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา จึงเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา

1.4 โครงการของเขตพื้นที่การศึกษา

สำหรับโครงการของเขตพื้นที่การศึกษาที่ดำเนินการ ได้แก่

1. โครงการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ อบรมพัฒนาครู เลื่อนวิทยฐานะ

2. โครงการพัฒนาหลักสูตร มีเป้าหมาย คือ พัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดี และพัฒนานักเรียนให้เป็นปัจเจกบุคคลที่มีคุณภาพ โดยเน้นการถ่ายทอดเป็นหลัก โดยการเปิดวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ให้โรงเรียนทำทางเลือก เมื่อจบ 12 ปี เขาจะเป็นปัจเจกที่มีคุณภาพ ซึ่งโครงการใหญ่อยู่ที่ตอยตุง มีลักษณะ คือ

ระดับประถมศึกษา เน้นที่การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล อ่านได้ บันทึกได้

ระดับมัธยมศึกษาเน้นที่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำโครงการมาใช้ซึ่งจะช่วยครูลดบทบาทในการสอนลง

การสอนจะสอนให้เขาจำได้โดยอัตโนมัติ โดยศึกษานิตเทศก์ กำลังหาแนวทางอยู่ เขตพื้นที่จะเน้นการกระจายอำนาจให้กลุ่มโรงเรียน ดังนั้น ผู้อำนวยการเขตพื้นที่จึงให้เขียนหนังสือเพื่อเป็นคู่มือให้เขา ถ้าทำสำเร็จจะทำให้ชัดเจนเรื่องการบริหารหลักสูตร ซึ่งจะทำให้มีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กได้ชัด โดยเน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพมากกว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์

1.5 โครงการเฉพาะที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

โครงการที่เป็นตัวต้นแบบของตอยตุงจะเป็นโครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่เห็นได้ชัด คือ

1. สร้างให้เขารักและศรัทธาในท้องที่ รักประเทศชาติ มีความรู้สึกมีศักดิ์ศรี บูรณาการถึงวิถีชีวิต แนวคิดนี้ สมเด็กยาคิดมานานแต่ยังไม่สำเร็จ เริ่มจริงจังมา 2 ปี สวทช.พัฒนาหลักสูตรมาเป็นต้นแบบพัฒนาเด็ก ไม่ให้เด็กออกจากพื้นที่ ถ้าทำสำเร็จก็ส่งเรียนต่อไปยังมหาวิทยาลัย

2. กำหนด 6 Theme เลือก มี 8 โรงเรียนที่ทำ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะไม่ต้องไปสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ ขณะนี้ที่เห็นชัด คือ โรงเรียนสนใจมาก โดยประสานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

การประเมินโครงการ มีการประเมินและรายงานเป็นระยะ ๆ ซึ่งโรงเรียนมีปัญหาการบริหารจัดการมาก โดยเฉพาะในเรื่องของกรอบแนวคิดต้องสร้างความเข้าใจในกระบวนการที่ศึกันใหม่

1.6 โครงการเด่นที่ส่งเสริมความมั่นคง

การปรับเปลี่ยนกระบวนการในเรื่องหลักสูตร เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเพราะตัวหลักสูตรเป็นช่องทางในการล้อมกลาคน เนื่องจากจริงในเขตพื้นที่นี้ สเปสสเป ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ขณะนี้นักไทยไม่มีพิมพ์เขียวในการสร้างเด็ก แต่เป็นการใช้ความรู้สึกในการสร้างเด็ก ทำตามคำสั่งของนายเป็นครั้ง ๆ ผลคือ

เด็กที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างสะเปะสะปะจะกลายเป็นปัญหาความมั่นคง ปัญหาความไม่ชัดเจนที่เกิดขึ้นจากการศึกษา จึงต้องใช้การจัดหลักสูตรเป็นแนวทางในการสร้าง

2. จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา)

2.1 สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดน

สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดน จังหวัดสงขลา มีความหลากหลาย เพราะมีความเป็นเมืองและชนบทในเมือง เช่น อำเภอสะเดา เป็นเขตที่มีการพัฒนาแล้ว จะไม่มีปัญหาเรื่องความไม่สงบ มีความเจริญด้านวัตถุ แต่วัฒนธรรมเสื่อมโทรม สำหรับในชนบท จะเป็นอำเภอที่คาบเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา จะมีปัญหาด้านศาสนา คนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และปัญหาด้านการศึกษาที่ยังไม่มีคุณภาพซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ

2.2 ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดสงขลา

ปัญหาที่สำคัญ คือ กลุ่มมุสลิม การจัดการศึกษา ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาต้องมีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิม สำหรับจังหวัดสงขลาผู้นำมุสลิมเป็นผู้นำที่มีความเป็นสากล ไม่ยึดกับวัฒนธรรมเก่า ๆ จึงทำให้มีศูนย์กลางทางการศึกษาอยู่มากแต่ยกเว้นพื้นที่ของ อำเภอจะนะ, อำเภอเทพา, อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอนาทวี ผู้นำยังยึดติดกับกรอบของศาสนา วัฒนธรรมเก่า ๆ เพราะอพยพย้ายถิ่นมาจากจังหวัดปัตตานี สรุปได้ว่า ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดสงขลาไม่มีปัญหาความไม่สงบหรืออันตราย ประชาชนสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ สาเหตุของปัญหา จังหวัดสงขลาไม่มีปัญหาความไม่สงบหรืออันตราย ประชาชนสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ สาเหตุของปัญหา จังหวัดสงขลา มาจากความรู้สึกของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ผู้นำศาสนามีอิทธิพลและไม่ต้องการให้คนมีการศึกษามีความรู้ ดังนั้นการแก้ปัญหาหะยะสั้น ควรใช้งบประมาณ งานมวลชนและการศึกษา ระยะยาวจึงต้องใช้การศึกษาอย่างเดียว คนต้องมีความรู้จึงจะออกจากกรอบที่ครอบงำโดยผู้นำทางศาสนาโดยความรู้ในที่นี้คือ (1) วิถีชีวิตของชาวมุสลิมทุกเรื่องของมุสลิม เป็นเรื่องของศาสนา (2) การศึกษากับศาสนาต้องทำไปพร้อม ๆ กัน ต้องบอกให้ประชาชนทุกคนรู้ว่านี่คือประเทศไทย เราต้องมีการศึกษาร่วมกัน การศึกษาที่ไม่แตกต่างกันว่า คือ มุสลิมต้องเรียนมุสลิมเท่านั้น ไทยพุทธ ต้องเรียนไทยพุทธเท่านั้น แต่ไม่มีองค์การทางการศึกษาที่เข้ามาดูแลการศึกษาของประชาชนเหล่านี้ เด็กนักเรียนพูดภาษาไทยไม่ได้เลยก็มีจำนวนมาก และกระทรวงศึกษา ก็ไม่มียุทธศาสตร์การแก้ปัญหาที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้กระทบความมั่นคงของชาติ คือความไม่รู้หนังสือ การไม่เข้ากระบวนการการศึกษา จะถูกชักนำให้เกิดการแต่งงานในอายุน้อย (คือ 15 – 16 ปี) ยังขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ประกอบกับศาสนาให้มีภรรยาได้หลายคน ทำให้เกิดปัญหาสังคม นอกจากนี้ยังเกิดปัญหา การติดยาเสพติด การมั่วสุม ถูกชักชวนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษบริเวณชายแดน จังหวัดสงขลา

ปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติบริเวณชายแดน จังหวัดสงขลา เป็นปัญหาเรื่องศาสนา คือ มุสลิม ซึ่งเหมือนกับ 3 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส แต่ปัญหาของจังหวัดสงขลาไม่หนักเท่ากับ 3 จังหวัดดังกล่าว การแก้ปัญหาทางการศึกษา คือ ต้องให้เด็ก ๆ กลับมาเรียนที่โรงเรียนรัฐบาล กระทรวงวัฒนธรรมต้องศึกษา ความหลากหลายของวิถีชีวิตและกำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะให้กับจังหวัด

2.4 การมีส่วนร่วมของโรงเรียนด้านความมั่นคงของชาติ

กระทรวงศึกษาธิการต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ แล้วโรงเรียนก็จะเปลี่ยนแปลงตาม ในบางจังหวัด เช่น สตูล นราธิวาส สงขลา ใช้งบประมาณ CEO จ้างครูสอนศาสนา จะเห็นว่ามีความต้องการยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติเฉพาะพื้นที่ การทำให้ชาวมุสลิมได้รับการศึกษามากขึ้น การมีความรู้ทำให้การถูกชักนำไปในทางที่ผิดได้ยากขึ้น ความรู้ทำให้ชาวบ้านมีเหตุผลและออกจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ด้านระบบผู้นำศาสนา มีความทันสมัยมากขึ้น ส่งลูกตนเองให้เรียนสูงๆ แต่ไม่ให้ชาวบ้านเรียน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ให้ชาวบ้านมีความรู้ ให้ชาวมุสลิมยอมรับได้ว่า พวกเขาทุกคนคือคนไทย สำหรับวิธีแก้ไขเพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคง มีดังนี้

1. ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 2. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาต้องชัดเจน
 3. ให้คนในพื้นที่แก้ไขปัญหา
 4. สื่อต้องไม่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ต้องใช้จิตวิทยา
 5. แต่ก่อนปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่นำไปสู่สากล บทสรุปของ ศอบต. ในยุทธศาสตร์
- 3. จังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศรีสะเกษ)**

3.1 สภาพพื้นที่บริเวณชายแดน

จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย อยู่เหนือระดับน้ำทะเล 120 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 8839.976 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 515 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ ทางตอนเหนือและตอนกลางของจังหวัดพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดจะมีความลาดชันจากทางตอนใต้ลงสู่แม่น้ำมูลทางตอนเหนือของจังหวัด สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย ดินภูเขาและเทือกเขา จึงมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สามารถทำการกสิกรรมได้เพียงบางส่วน และมีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย รวม 127 กิโลเมตร

จังหวัดศรีสะเกษแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอยางชุมน้อย อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอไพรบึง อำเภอปรางค์กู่ อำเภอขุนหาญ อำเภอราษีไศล อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอบึงบูรพ์ อำเภอห้วยทับทัน อำเภอโนนคูณ อำเภอศรีตระง อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอวังหิน อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอเบญจลักษณ์ อำเภอพยุห์ กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ และกิ่งอำเภอศิลาลาด โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดยโสธรและจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

ความหนาแน่นของประชากร จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรจำนวน 1,405,500 คน ความหนาแน่น 150 คน/ ตารางกิโลเมตร

3.2 การมีส่วนร่วมของโรงเรียนด้านความมั่นคงของชาติ

โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง ได้แก่ กิจกรรมการป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด และทุกปีจะมีกิจกรรมการเข้าค่ายของนักเรียนในระดับมัธยมเพื่ออบรมเกี่ยวกับการรักชาติ ซึ่งทหารจะเป็นผู้เข้ามาดูแลในเรื่องนี้ กิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตรจัดเป็นประจำทุกปี กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมเกษตรอินทรีย์เน้นให้นักเรียนรักการทำงานและภาคภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมการส่งเสริมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการทำงาน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงห่างไกลยาเสพติด กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมการทะนุบำรุงวงโปงลางเพื่อให้นักเรียนดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม และส่งเสริมด้านการกีฬา รวมทั้งกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันสารเสพติด

4. จังหวัดชายแดนภาคตะวันตก (กาญจนบุรี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

4.1 สภาพพื้นที่ของบริเวณชายแดน

สภาพของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วย บุคคลหลายเชื้อชาติ เช่น มอญ กะเหรี่ยง ไทย โดยมีการใช้ภาษาผสมผสานระหว่างภาษาพื้นเมืองและภาษาไทยกระทรวงมหาดไทยได้เข้ามาช่วยดำเนินการในการให้บัตรสีสำหรับคนต่างด้าวซึ่งมีเป็นจำนวนมาก มีการออกบัตร 6 สี ส่งผลต่อการจ้างงานทำให้สามารถทำงานนอกเขตพื้นที่ได้มากขึ้น ปัจจุบันมีคนที่ได้สัญชาติไทยเป็นจำนวนมากทำให้คนที่ได้สัญชาติไทยเกิดความรู้สึกพึงพอใจ การที่ได้มีสัญชาติไทยทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติน้อยไปด้วย พื้นที่บริเวณชายแดนค่อนข้างจะมีความสงบ มีปัญหาเสียดิตค่อนข้างน้อย สถานศึกษาในพื้นที่บริเวณชายแดนจะมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดูแล

4.2 ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาของพื้นที่บริเวณชายแดนทั่ว ๆ ไปของจังหวัดกาญจนบุรี มีค่อนข้างน้อยไม่ว่าจะเป็นปัญหาเสียดิต ปัญหาการลักลอบ ปัญหาต่างด้าว ปัญหาทางด้านสังคม กะเหรี่ยงและมอญมีความรู้สึกประเคินการแบ่งแยกคล้ายกับการแบ่งแยกทางสีผิวในต่างประเทศ และการที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ภาษาถิ่นทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างกัน ด้านเศรษฐกิจ มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินเหลือประมาณ 2 ล้านไร่ จังหวัดจึงได้มีแนวคิดเรื่องป่าชุมชน ด้านสุขภาพอนามัย มีปัญหาเช่นเรื่องขยะ คนในพื้นที่ไม่รู้จักรักษาแก้ไข

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษบริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษบริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรีคือ การสร้างความรู้สึกรับการยอมรับ การมีสถานะทางกฎหมาย และการมีนโยบายการเข้าสู่การเป็นคนไทย การรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของคนไทย การจัดการศึกษาอย่างมีระบบจะสร้างและพัฒนาให้เด็กเยาวชนตลอดจนผู้ใหญ่มีความผูกพันกับประเทศไทย คนบริเวณชายแดนมีความต้องการที่จะเข้ารับการศึกษา ต้องการเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยในการเป็นพลเมืองไทย จะสามารถก้าวไปสู่โอกาสต่างๆ ได้

4.4 การมีส่วนร่วมของโรงเรียนด้านความมั่นคงของชาติ

ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในการที่โรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้านความมั่นคงของชาติ และเห็นว่าโรงเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมด้านความมั่นคงให้มากขึ้น เพราะบทบาทอยู่กับโรงเรียนร้อยละ 100 มีความเชื่อว่าเรื่องของความมั่นคง เด็กที่อายุระหว่าง 0 – 10 ปี มีพัฒนาทางความคิดและซึมซับได้ดีครูชั้นเด็กเล็กจึงมีบทบาทสำคัญต่อเด็ก ดังนั้นจึงควรฝึกอบรมเน้นครูที่อยู่แนวชายแดนให้มีความรู้เกี่ยวกับความมั่นคง ส่งเสริมวิชาต่างๆ กิจกรรมต่างๆ หรือวิชาเลือกต่างๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคง สร้างระบบการจัดการศึกษาให้แตกต่างจากที่อื่น สร้างหลักสูตรให้มีวิชาเลือกที่เสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้น มีความรู้สึกผูกพันกับชาติ ทั้งนี้กระบวนการสร้างความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงจะต้องมีความคิดความเข้าใจตรงกัน โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักแล้วเสริมในเรื่องของภาษาท้องถิ่น กิจกรรมที่ดีซึ่งควรจะใช้เวลาให้มากที่สุดคือ มีการสร้างจิตสำนึกโดยความร่วมมือของทหาร นอกจากนี้ควรมีระบบสวัสดิการอื่นๆ อีกนอกเหนือจากเบี้ยกนดาร์เพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจแก่ครูที่อยู่ชายแดน และการบริหารในเรื่องที่สำคัญควรดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะต้องตัดสินใจ ผู้บริหารและครูจะต้องเป็นผู้ที่รับฟังนักเรียน และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องยอมรับการวิจารณ์ และปรับปรุงแก้ไข ในส่วนของจังหวัดได้จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาจำนวน 50 ล้านบาท โดยจังหวัดได้เน้นส่งเสริมความรู้เป็นหลัก ความรู้เป็นเรื่องที่

สำคัญ ได้ให้จัดทำอินเทอร์เน็ตที่สามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ ได้เร็วมากขึ้น มีการจัดระบบ Mobile Internet จัด
มหกรรมการศึกษาของเมืองกาญจนบุรีโดยพยายามส่งเสริมให้เด็กร่วมทำกิจกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี มีการ
จัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 111 โรงเรียน จัดการศึกษาโดยภาครัฐ จำนวน 109 โรงเรียน
และภาคเอกชน 2 โรงเรียน ดังนี้

4.1 สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดน

สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนของเขตพื้นที่บริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี มี
การจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 111 โรงเรียน จัดการศึกษาโดยภาครัฐ จำนวน 109
โรงเรียน และภาคเอกชน 2 โรงเรียน ดังนี้

ภาครัฐ			
ระดับก่อนประถมศึกษา ถึง ระดับประถมศึกษา	จำนวน	71	โรงเรียน
ระดับก่อนประถมศึกษา ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	จำนวน	31	โรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	จำนวน	6	โรงเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6	จำนวน	1	โรงเรียน
ภาคเอกชน			
ระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวน	1	โรงเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับประถมศึกษาปีที่ 6	จำนวน	1	โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ในความรับผิดชอบ
จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค อำเภอศรีสวัสดิ์ และอำเภอสังขละบุรี โดยสภาพการจัด
การศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการจัดการศึกษาบริเวณหมู่บ้านจุด
อับจำนวน 13 แห่ง ซึ่งอยู่ในอำเภอสังขละบุรี 5 แห่ง อำเภอทองผาภูมิ 4 แห่ง และอำเภอศรีสวัสดิ์ 4 แห่ง โดยแต่
ละหมู่บ้านจะมีสภาพการจัดการศึกษา เช่น มีการจัดบ้านพักให้แก่เด็กนักเรียน มีการเปิดห้องเรียนสาขาที่ไม่มี
หน่วยงานใดเป็นผู้จัด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ห้องเรียนสาขา เช่น
ห้องเรียนสาขาบ้านไล่โว่ บ้านเกิดสะเดิง บ้านชาละวะ บ้านกอม่องทะ ทั้งนี้ บางหมู่บ้านจะใช้อาคารของสำนักงาน
การศึกษานอกโรงเรียน บางหมู่บ้านคนในหมู่บ้านจะร่วมกันสร้างอาคารเรียน โรงเรียนจะส่งครูไปสอน โดยบางแห่ง
ครูเดินเท้าเข้าไปสอน บางแห่งคนในพื้นที่ต้องออกมารับ – ส่ง มีการจัดบ้านพักให้ครูโดยงบประมาณของ อบต.
ครูบางส่วนจะเป็นพนักงานราชการโดยเป็นอัตราจ้างงานเขตพื้นที่ฯ

4.2 ปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดน

การจัดการศึกษาในโรงเรียนของพื้นที่บริเวณชายแดนเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3
จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีปัญหาหลายประการดังนี้

1. บุคลากรครูไม่เพียงพอ มีการโยกย้ายบ่อยเนื่องจากบุคลากรไม่มีความผูกพันใน
พื้นที่ที่ตนเองอยู่ ครูที่ได้รับการบรรจุไม่ใช่บุคคลในพื้นที่ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเดินทางแต่ละครั้งสูงมาก ทำให้วงเงิน
ขอย้ายกลับภูมิภาคมีค่า มี การขาดครูเป็นช่วง ๆ เป็นผลให้โรงเรียนต้องมีการพัฒนาครูใหม่เป็นประจำ ขาดความ
ต่อเนื่องในการเรียนการสอน

2. การได้รับจัดสรรงบประมาณล่าช้า และมักได้รับเป็นเงินงบประมาณไม่สามารถใช้ข้ามปีงบประมาณได้ จึงทำให้มีปัญหาในการใช้งบประมาณ เช่น โครงการส่งเสริมการอ่าน หมวดงบดำเนินการ ต้องจัดงบประมาณให้เสร็จภายในเดือนสิงหาคม สามารถบริหารงบประมาณเพียง 4 เดือน

3. เกณฑ์การให้เงินพิเศษไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากบางพื้นที่มีความเฉพาะแต่เกณฑ์การให้เงินพิเศษเหมือนกันหมด ทำให้บางโรงเรียนถูกตัดงบเงินพิเศษ ทำให้โรงเรียนขาดงบประมาณ ครูขาดขวัญกำลังใจ

4. ระบบการเปิด-ปิดภาคเรียนไม่เอื้อต่อสภาพพื้นที่ เนื่องจากมีระบบการ เปิด-ปิดภาคเรียนเหมือนกับทุกพื้นที่ แต่สภาพบางพื้นที่มีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกัน เช่น บริเวณชายแดนสังขละบุรีมีในตกชุกในหน้าฝน เป็นช่วงที่โรงเรียนเปิดภาคเรียน เด็กต้องไปโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนบางแห่งไม่สามารถเปิดสอนได้เนื่องจากสภาพพื้นดิน สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย มีไข้ป่าชุกชุม ในขณะที่ช่วงฤดูร้อน อากาศปลอดโปร่ง แต่เป็นช่วงที่โรงเรียนปิดภาคเรียน

5. ความยากไร้ของประชากร เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอน ขาดการช่วยเหลือด้านงบประมาณจากชุมชน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ปัญหาที่สนใจเป็นพิเศษได้แก่ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีการซื้อขายง่าย ขายคล่อง ปัญหาการบุกรุกชายแดนบริเวณพื้นที่ด้านเจดีย์ 3 องค์ ติดกับประเทศพม่า บริเวณดังกล่าวห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร มักมีทหารพม่าถือปืนเข้ามากล่าวอ้างเป็นเขตพื้นที่ของพม่าซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนโดยตรงทั้งในด้านความปลอดภัย และขวัญของครู นักเรียนและผู้อยู่อาศัยบริเวณนั้น นอกจากนี้ปัญหาคือ ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ การเรียกร้องสิทธิที่ไม่ถูกต้องของกลุ่มบางกลุ่มโดยกลุ่ม CEO บางกลุ่มให้การสนับสนุน ซึ่งเคยมีปัญหาการขอหลักฐานการเทียบโอนความรู้จากโรงเรียนให้แก่ชาวต่างชาติที่ผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถให้ได้แม้ได้มาศึกษาอยู่เป็นเวลานาน CEO ได้ให้การสนับสนุนชาวต่างชาติในการเรียกร้องสิทธิจนเป็นปัญหาทางหน้าหนังสือพิมพ์

4.4 โครงการในเขตพื้นที่การศึกษา และโครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรง และโดยอ้อม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยตรง ได้แก่ โครงการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โครงการการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัดสถานศึกษารองรับการศึกษาคู่ของเด็กเชื้อชาติอื่น กล่าวคือ โครงการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สำนักงานเขตพื้นที่ฯ ดำเนินการจัดห้องเรียนสาขาในพื้นที่หมู่บ้านจุดอับซึ่งเป็นหมู่บ้านจุดอับซึ่งไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีการประชุมร่วมกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ องค์การต่าง ๆ ของภาครัฐ และตำรวจตระเวนชายแดน เช่น บ้านปิล็อกคีมีห้องเรียนสาขาโรงเรียนพระธาตุโอบ่อง ห่างจากโรงเรียนประมาณ 7 กิโลเมตร มีนักเรียนประมาณ 140 คน ส่วนโครงการการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการดังกล่าวได้รับงบประมาณจากงบ CEO จำนวน 3 ล้านบาท ดำเนินการสร้างบ้านพักให้นักเรียนเนื่องจากอยู่ไกล จ้างครูผู้สอน ชื่ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา โรงเรียนอุดมสิทธิศึกษานอกจากนี้ โครงการจัดสถานศึกษารองรับการศึกษาคู่ของเด็กเชื้อชาติอื่น โครงการดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้เด็กเชื้อชาติอื่นไม่ว่าจะเป็นมอญหรือกะเหรี่ยงมีสถานศึกษาที่สามารถรองรับในเรื่องการศึกษาคู่ในอนาคตซึ่งเป็นผลทำให้สภาพพื้นที่บริเวณชายแดนมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แต่ทั้งนี้อาจมีอุปสรรคเนื่องจากการเดินทางซึ่งอาจใช้ระบบการสอนทางไกลหรืออินเทอร์เน็ต

ส่วนโครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยอ้อม ได้แก่ โครงการการศึกษา
งานเพื่อสร้างโอกาสให้พื้นที่ชายแดน พื้นที่พิเศษและพื้นที่จุดอ่อน โดยมีการพาครูไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีการ
ดำเนินการจัดการศึกษาให้พื้นที่ชายแดน พื้นที่พิเศษ และพื้นที่จุดอ่อนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเพิ่ม เสริมสร้างขวัญและ
กำลังใจในการดำเนินงานของครู เช่น ศึกษาดูงานห้องเรียนสาขาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายซึ่งมีการเปิดห้องเรียนสาขา
จำนวนมาก นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่ฯ ยังได้มีการบริหารจัดการด้านบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนตาม
ห้องเรียนสาขาโดยให้ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง และสวัสดิการต่าง ๆ มีการจ้างคนในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถเป็น
ลูกจ้างทำหน้าที่ผู้สอน สร้างขวัญและกำลังใจโดยการเปิดโอกาสให้ลูกจ้างเป็นพนักงานราชการ และสามารถเป็น
ข้าราชการได้ ทำให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ

ตอนที่ 3
การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดชายแดนของประเทศไทย
(ข้อมูลจากเอกสารของโรงเรียนการศึกษา)

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนในประเทศไทย จากข้อมูลเอกสารของโรงเรียนการศึกษา 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 จังหวัดเชียงราย โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม จังหวัดสงขลา โรงเรียนบ้านโคกยาว จังหวัดศรีสะเกษ และโรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. รายการเอกสารและแหล่งข้อมูลของโรงเรียนจังหวัดชายแดน

โรงเรียนชายแดน	รายการเอกสารและแหล่งข้อมูล
ภาคเหนือ โรงเรียนชายแดนเชียงราย	สารสนเทศโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ปีการศึกษา 2548 – 2551 บรรยายสรุปจังหวัดเชียงราย ปี 2548 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2548 – 2551 จังหวัดเชียงราย www.thaitambon.com
ภาคใต้ โรงเรียนชายแดนสงขลา	บรรยายสรุปจังหวัดสงขลา ปี 2548 แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2548 – 2551 จังหวัดสงขลา แผนปฏิบัติราชการ ปี 2548 โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม www.songkhla.go.th
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนชายแดนศรีสะเกษ	แผนกลยุทธ์และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางปี พ.ศ.2546 – 2550 โรงเรียนบ้านโคกยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 www.thaitambon.com
ภาคตะวันตก โรงเรียนชายแดนกาญจนบุรี	แผนปฏิบัติการ ปี 2548 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 โรงเรียนวังแก้วเวการาม http://school.obec.go.th/watwung/Skbook.htm

2. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและการจัดการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดชายแดน (รายการณี)

1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 จังหวัดเชียงราย

1.1 สภาพแวดล้อม

(1) สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่บริเวณชายแดนของโรงเรียน ชุมชน มีอาชีพหลักในภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวนลิ้นจี่ สวนส้ม และทำไร่ ในภาคธุรกิจ คือ การค้าขายในชุมชนและการลงทุนจากภาคเอกชน ส่วนอาชีพรองของชุมชน คือ หาของป่า การเลี้ยงสัตว์ ผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน เป็นต้น ในพื้นที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยมีภาครัฐและเอกชนเข้ามาลงทุน ดำเนินการหลายประเภทที่สำคัญ ได้แก่ การจัดสร้างท่าเรือพาณิชย์ เพื่อรองรับการคมนาคมติดต่อค้าขายและ

บริการกับประเทศเพื่อนบ้าน คือประเทศจีน พม่าและลาว โดยใช้เส้นทางคมนาคมทางแม่น้ำโขง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่การพัฒนาตามแนวเหนือ – ใต้ (North –South Economic Corridor) เชื่อมโยงถึงจินตอนใต้ ภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ GMS และโครงการความร่วมมือ ACMECS และเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนตามนโยบายรัฐบาล มีการลงทุนทางธุรกิจท่องเที่ยว แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจการเงินของอำเภอเชียงแสนอยู่ในอัตราค่อนข้างสูงจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้สภาพเศรษฐกิจในชุมชนได้รับผลกระทบ ทั้งนี้เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีฐานะปานกลางและยากจน เนื่องจากมีรายได้ไม่แน่นอน เงินเข้ามาซื้อที่ดินโดยอาศัยการแต่งงานกับคนไทย มูลค่าที่ดินแพงขึ้น โดยเฉพาะที่ดินดิตริมฝั่งแม่น้ำโขง มีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะที่ดินดิตริมฝั่งแม่น้ำโขง มีราคาสูงขึ้นถึงไร่ละประมาณ 4 ล้านบาท ค่าครองชีพสูงขึ้น สินค้าในชุมชนและบ้านเช่ามีราคาแพงขึ้นกว่าในเมือง สินค้าประเภทพืชผัก ผลไม้ ขนม ของเล่น เครื่องใช้ไม้สอยจากจีนเข้ามา มาก ส่งผลกระทบต่อให้พืชผัก ผลไม้พื้นบ้านขายไม่ได้ราคา และมีราคาตกต่ำ การค้าขายในชุมชนแถบนั้นนอกจากซื้อขายสินค้ากับจีนแล้ว จะค้าขายกับประเทศลาวมากกว่าประเทศพม่า

อาชีพและรายได้

รายได้หลักของชุมชนมาจากการประกอบอาชีพทางเกษตร โดยการทำนา ปลูกพืชไร่ และไม้ผล ผลิตภัณฑ์ทางเกษตรซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยาสูบ ถั่วลิสง ถั่วเขียว มะม่วง และส้มเขียวหวาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมาจากการค้าขายในชุมชนและค้าขายบริเวณชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง ตลอดจนการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วนรายได้เสริมมาจากการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ เป็ด ไก่ เป็นต้น การประมง มีการขุดบ่อเลี้ยงปลาเพื่อการบริโภคและจำหน่าย การหาของป่า และการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน เป็นต้น เนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นกับราคาและปริมาณของพืชผล ซึ่งรายได้เฉลี่ยของประชาชนทั้งจังหวัด มีรายได้เฉลี่ย 31,488 บาท ต่อคนต่อปี

(2) สังคม วัฒนธรรมและภาษา

เชียงแสนเป็นถิ่นชุมชนริมแม่น้ำโขงมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มีหลักฐานการตั้งถิ่นฐาน เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เงินตรา พระพุทธรูป ฯลฯ ไปจนถึงโบราณสถานต่าง ๆ จำนวนมาก มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ตามแบบฉบับของวัฒนธรรมล้านนา มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องของผ้าทอพื้นเมือง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99 และมีบางส่วนร้อยละ 1 นับถือศาสนาคริสต์ โดยมีทั้งวัด สำนักสงฆ์ และโบสถ์คริสต์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดนที่เป็นเมืองโบราณ มีวัดจำนวนมาก และมีวัดร้างถึง 12 แห่ง ในขณะเดียวกันก็มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในเรื่องของท่าเรือพาณิชย์เพื่อรองรับการค้าชายแดน วัฒนธรรมทางด้านวัตถุซึ่งแสดงออกในรูปแบบของอาคาร วัดวาอาราม ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัดเชียงราย คือ วัฒนธรรมเชียงแสน และทางด้านประเพณีของท้องถิ่นยังคงไว้ให้เห็นตราบจนถึงทุกวันนี้ ได้แก่ ประเพณีบุญพอย และประเพณีจุดบั้งไฟ มีหลายชนชาติ ได้แก่ ไทยใหญ่ ไทยลื้อ พม่า และมีการรับวัฒนธรรมจีนมากขึ้น เนื่องจากเงินเข้ามาค้าขาย มาซื้อที่ดินและแต่งงานกับคนไทยสำหรับภาษาที่ใช้คือภาษาล้านนา ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่น และภาษากลาง

(3) สภาพชุมชน

สภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มระหว่างภูเขา และที่ราบลุ่มบริเวณริมแม่น้ำติดแม่น้ำสายหลัก 4 สาย คือแม่น้ำโขง แม่น้ำรวก แม่น้ำคำ และแม่น้ำกก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน เป็นตำบลที่มีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้นพรมแดน และมีพื้นที่ติดกับสหภาพเมียนมาร์โดยมีแม่น้ำรวกกั้นพรมแดน โดยบริเวณที่สองลำน้ำมาบรรจบกันบริเวณบ้านสบรวกเป็นที่รู้จักกันในนาม “สามเหลี่ยมทองคำ”

เชียงแสนติดกับชายแดนประเทศพม่า บริเวณจังหวัดท่าซี้เหล็ก ในรัฐฉาน ระยะทาง 17 กม. โดยมีลำน้ำรวก เป็นเส้นกั้น และติดชายแดนเมืองตันผึ่ง แขวงบ่อแก้วสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นระยะทาง 40 กม. เป็นแหล่งวัฒนธรรมโบราณสมัยอาณาจักรเชียงแสนจึงเต็มไปด้วยวัดวาอาราม และโบราณสถานต่างๆ มีทะเลสาบ เชียงแสนเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ สภาพชุมชนในบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนเป็นชุมชนเมือง และอยู่ชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งสภาพปัญหาในชุมชนคือปัญหาเรื่องยาเสพติด เพราะเป็นเส้นทางขนส่งยาเสพติด จับได้ทั้งผู้ค้าผู้เสพยาเสพติดเข้ามาทางชายแดนพม่า ลาว โดยขนส่งทางเรือจากลาว และขนส่งทางเรือและทางเท้าจากพม่า ปัญหาการค้ามนุษย์และการขายบริการทางเพศ มีเด็กด้อยโอกาสอันเกิดจากแรงงานต่างด้าว และเด็กที่พ่อแม่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ มีการมั่วสุมตามริมฝั่งโขง

ความหนาแน่นของประชากร

อำเภอเชียงแสนมีจำนวนประชากร 49,777 คน แยกเป็นชาย 24,784 คน หญิง 24,997 คน มีอัตราประชากรต่อพื้นที่ เท่ากับ 117.96 คน ต่อตารางกิโลเมตร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง และมีประชากรอพยพมาจากภาคอีสาน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าซันทอง ตำบลแซว บ้านสันธาตุและบ้านทุ่งฟ้าฮ่าม ตำบลโยนก ส่วนชนกลุ่มน้อยมีชาวเขาเผ่าต่างๆ จีนฮ่อ และไทยใหญ่

ชนกลุ่มน้อย จำนวนประมาณ 5,430 คน โดยมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ของอำเภอเชียงแสน ได้แก่ เผ่าอีเก้อ เผ่าเย้า เผ่าม้ง อดิทธาทหารจีนคณะชาติในเขตมณฑลยูนนาน ผู้พลัดถิ่นหลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ผู้พลัดถิ่นหลบหนีเข้าเมืองจากลาว ไทยลื้อ และผู้ใช้แรงงานจากต่างด้าว

การคมนาคม

การเดินทางจากอำเภอเชียงแสน เพื่อไปยังอำเภอข้างเคียงหรือตัวจังหวัดเป็นไปด้วยความสะดวก เนื่องจากมีถนนลาดยาง โดยจะมีถนนหลายสาย ได้แก่

1. ถนนพหลโยธิน จากอำเภอแม่จัน ถึงเขตพื้นที่ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน ระยะทาง 30 กม.
2. ถนนสายริมโขงจากอำเภอเชียงของ ถึงอำเภอเชียงแสน ระยะทาง 50 กม.
3. ถนนเลียบชายแดนอำเภอแม่สายเข้าสู่อำเภอเชียงแสนด้านสามเหลี่ยมทองคำ ระยะทาง 21 กม.

ภายในอำเภอมิถนนติดต่อกันทุกตำบล หมู่บ้าน และมีรถโดยสารไปตัวจังหวัดตลอดทั้งวัน ไปกรุงเทพมหานคร 2 เที่ยว ไปเชียงใหม่วันละ 4 เที่ยว

โครงสร้างสาธารณูปโภค

มีระบบสาธารณูปโภคครบทุกหมู่บ้าน ได้แก่ มีไฟฟ้าใช้ มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข มีวิทยุสื่อสารรับ – ส่ง ทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน และปัจจุบันองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ดำเนินการวางคู่สายโทรศัพท์แล้วจำนวนหนึ่ง และมีการก่อสร้างชุมสายโทรศัพท์ บริเวณบ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน มีน้ำประปาที่ผลิตขึ้นใช้ในอำเภอ การคมนาคมสะดวกและมีถนนติดต่อกัน มีโรงพยาบาลชุมชน สถานีอนามัยที่ให้บริการสาธารณสุข ตลอดจนสถานบริการสุขภาพชุมชน สถานพยาบาลและผดุงครรภ์ และคลินิก

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ) เดิมเป็นสองโรงเรียน คือ โรงเรียนประชาบาลตำบลเวียงและโรงเรียนเชียงแสน (มัธยมสามัญ)

ในปี พ.ศ. 2504 ทางราชการได้รวมโรงเรียนทั้งเป็นโรงเรียนเวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ

ในปี พ.ศ. 2509 ได้เกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ขึ้นที่อำเภอเชียงแสน น้ำไหลบ่าท่วมโรงเรียนสูงเกือบ 3 เมตร นานประมาณ 5 วัน ทำให้อาคารเรียนเสียหาย

ในปี พ.ศ. 2510 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินมูลนิธิราชประชานุเคราะห์มาสร้างอาคารเรียนแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2511 ในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2512 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสร็จมาทำพิธีเปิดป้ายโรงเรียน โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ภายในปี 2550 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 มีการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพ มีความรับผิดชอบ ระเบียบวินัยและมีมารยาทดี ส่งเสริมสุขอนามัย เห็นคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ปรัชญาของโรงเรียน

นตถิ ปัญญา สมาอาภา หมายถึง แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

พันธกิจโรงเรียน

1. จัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ
3. ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบและมารยาทที่ดี
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ
7. ประสานความร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วม

เป้าหมายของโรงเรียน

1) ปรับปรุงธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยความร่วมมือกันหลายฝ่าย คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน

2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน/สถานศึกษา พัสตครุภัณฑ์/การเงินงบประมาณ อย่างเป็นระบบถูกต้อง

3) เร่งรัดระดมทรัพยากรจากภายนอกโดยผ่านชมรมศิษย์เก่า ชมรมผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4) ปรับปรุงระบบแผนการรับนักเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน

5) พัฒนาอาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้

บุคลากรภายในโรงเรียน

บุคลากรของโรงเรียน มีจำนวน 38 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน (ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้เป็นเวลา 7 ปี อายุราชการ 33 ปี) รองผู้อำนวยการ (รักษาการ) 2 คน (ว่าง 1 ตำแหน่ง และที่ปฏิบัติราชการอยู่ ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้เป็นเวลา 16 ปี อายุราชการโดยเฉลี่ย 30 ปี) ผู้สอน 32 คน ลูกจ้างประจำ (เช่น นักการภารโรง ยาม) 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว 2 คน

ผู้สอนจำแนกเป็น ผู้สอนถาวรที่ได้รับการบรรจุ 32 คน ผู้สอนชั่วคราว (ไม่ได้รับการบรรจุ) 15 คน ผู้สอนที่เป็นวิทยากร/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 8 คน

ระดับอุดมศึกษาของบุคลากร จำนวนเป็น ปริญาโท 3 คน ปริญาตรี 45 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน

ผู้บริหารประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 30 ปี ในขณะที่ครูมีประสบการณ์สอนโดยเฉลี่ย 20 – 25 ปี และมีอายุเฉลี่ย 40 – 48 ปี บุคลากรมีการย้าย เข้า – ออก เป็นประจำทุกปี ประมาณ 1 – 2 รายต่อปี

ชั้นเรียน

โรงเรียนจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ มีชั้นเรียน จำนวนทั้งหมด 13 ชั้น จำแนกเป็น

ระดับก่อนประถม	ชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2	จำนวน 1 ห้อง
ระดับประถมศึกษา	ชั้นประถม ปีที่ 1 ถึงชั้นประถมปีที่ 6	จำนวน 20 ห้อง
ระดับมัธยมศึกษา	ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 6	จำนวน 10 ห้อง
รวมทั้งหมด		31 ห้อง

จำนวนนักเรียน

ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 1,082 คน จำแนกเป็น เพศชาย 536 คน เพศหญิง 546 คน

สัดส่วนครู ต่อ นักเรียน 1 : 27

สัดส่วนของนักเรียน ต่อ ห้อง 40 : 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2548

ผลการศึกษา (นักเรียนชั้น ป.3 ป.6 และ ม.3 จำนวน 373 คน) มีดังนี้

ผลการศึกษา ระดับ 1 จำนวนนักเรียน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 27.07

ผลการศึกษา ระดับ 2 จำนวนนักเรียน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.44

ผลการศึกษา ระดับ 3 จำนวนนักเรียน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.52

ผลการศึกษา ระดับ 4 จำนวนนักเรียน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.02

ในโรงเรียนไม่มีอัตราการเข้าชั้นของนักเรียน แต่มีอัตราการออกกลางคัน ร้อยละ 0.42 และอัตราการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ร้อยละ 74.07

กิจกรรมส่งเสริมการสอน

โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม (ห้องถิ่น) กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้/ศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรเด็กหัวแหลม กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรเด็กพิการเรียนร่วม และกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรผู้เรียนปทุมวัย 2) กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมรักการอ่าน และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ 3) เป็นศูนย์เสาะหาและพัฒนาเด็กหัวแหลมในท้องถิ่น (GTX Center) และ 4) เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคง

โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรมอบรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม นักศึกษาวิชาทหาร (ร.ด.) การจัดกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การปลูกฝังความรับผิดชอบของนักเรียนในการดูแลของนักเรียนในรูปแบบของคณะสี ที่ดูแลน้อง เช่น การแข่งขันกันรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองและให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และการต่อต้านยาเสพติดแก่ผู้ปกครองและนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา ได้แก่ การบรรยายธรรมะ ตอบปัญหาธรรมะ การสวดมนต์หมู่ และการประกวดมารยาทไทย

2. โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม จังหวัดสงขลา

2.1 สภาพแวดล้อม

(1) สภาพเศรษฐกิจ

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท มีประชากรประมาณ 760 คน ในบริเวณใกล้เคียง โดยรอบโรงเรียน อาชีพหลักของประชากรในชุมชน ร้อยละ 20 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา การทำสวนผลไม้และการเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 80 ประกอบอาชีพรับจ้าง ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 5,000 – 10,000 บาท

ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนอพยพมาจากภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับสถานบริการและบันเทิงในบริเวณชายแดนไทยกับมาเลเซีย ซึ่งจะต้องทำงานในตอนกลางคืนและมีรายได้ไม่แน่นอน

1.1 อาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ ประมาณร้อยละ 20

1.2 รายได้

ผู้ปกครองนักเรียนมีรายได้ไม่แน่นอนเฉลี่ยรายได้ 5,000 – 10,000 บาท ต่อคนต่อปี

(2) สังคม

มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเพณี และวัฒนธรรม เนื่องจากมีประชากรอพยพโยกย้ายมาประกอบอาชีพรับจ้าง การบริการและบันเทิง ในบริเวณเขตพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 67 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 30 และนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 3

2.1 วัฒนธรรม

ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ การทำบุญเดือนสิบ ประเพณีลากพระประเพณีสงกรานต์ ตรุษจีน และฮารีรายอ ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ได้แก่ การนวดแผนไทย การทำขนมทองม้วน การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การสานใบมะพร้าว การทำสวนผลไม้

2.2 ภาษา

ใช้ภาษากลางสำหรับการติดต่อกับส่วนราชการและบุคคลทั่วไป ใช้ภาษาถิ่น (มาลายู ภาษายาวี) ในชีวิตประจำวันและการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในบริเวณชายแดนมาเลเซีย

(3) ชุมชน

บริเวณโรงเรียนเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท อยู่บริเวณชายแดนประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ด้านอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ติดกับรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

3.1 ภูมิศาสตร์

ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลาดเอียงเนินเขา มีคลองอุ้ต๊ะไหลผ่านโรงเรียน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรีในตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา ผ่านตำบลต่าง ๆ ในอำเภอสะเดา ผ่านอำเภอหาดใหญ่ไปลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่คลองบ้านกล้า มีความยาว 90 กม.

3.2 ความหนาแน่นของประชากร

ประชากรในเขตบริการของโรงเรียนมี 3 หมู่บ้าน 254 ครัวเรือน จำนวน 760 คน ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 166 คน ต่อตารางกิโลเมตร (เฉลี่ยทั้งจังหวัดสงขลา)

3.3 การคมนาคม

การคมนาคมสะดวก มีถนนลาดยางสายหลัก และเป็นสายเศรษฐกิจในการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย (ด่านจันทโหลน) จากจังหวัดสงขลาไปยังด่านชายแดนอำเภอสะเดา และจากด่านอำเภอสะเดาผ่านเข้ามายังจังหวัดสงขลา ผ่านบริเวณด้านหน้าโรงเรียนและมีรถโดยสารประจำทางบริการในการเดินทาง

3.4 โครงสร้างสาธารณูปโภค

มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข มีชุมสายโทรศัพท์ มีศูนย์ราชการอยู่ใกล้กับโรงเรียน มีระบบประปาของการประปาส่วนภูมิภาค มีโรงพยาบาลประจำอำเภอและสถานีนามัยประจำตำบล

2.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2506 โดยความคิดริเริ่มของเจ้าอาวาสวัดศรีวิเทศสังฆารามร่วมกับราษฎรในพื้นที่ดำเนินการก่อสร้างเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว และโอนให้กับทางราชการในเวลาต่อมาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด ปัจจุบันโรงเรียนมีอาคารเรียน 4 หลัง ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด และห้องพยาบาล

ปรัชญา

สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมีวิชาการ

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2550 สถานศึกษาจะพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่มาตรฐานการเรียนรู้ อบรมเชิดชู ให้ความรู้คู่คุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี สร้างสรรค์คนดี ร่วมวิถีภูมิปัญญาไทย

เป้าหมาย

1. จัดการศึกษา 2 ระดับ คือระดับปฐมวัย และการศึกษาภาคบังคับ
2. จัดสถานศึกษาเป็นศูนย์ปฐมวัย ต้นแบบของอำเภอสะเดา
3. เป็นสถานศึกษาที่จัดให้การเรียนการสอนในโครงการสองภาษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. จัดให้มีการสอนภาษามาลายูในช่วงชั้นที่ 2 และ 3
5. จัดการศึกษาให้เป็นต้นแบบในรูปแบบการศึกษาของนักเรียนพิเศษเรียนร่วม

พันธกิจ

พัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11 และ 12 พัฒนาผู้บริหารตามมาตรฐานที่ 13,14,18,20 และ 25 และพัฒนาครูตามมาตรฐานที่ 22 และ 24 ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพของสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

บุคลากร

บุคลากร จำนวน 41 คน ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการ 1 คน

รองผู้อำนวยการ 1 คน

ครูประจำการ 30 คน

ครูอัตราจ้าง 9 คน

นักเรียน

นักเรียนทั้งหมด 819 คน
 นักเรียนชาย จำนวน 414 คน
 นักเรียนหญิง จำนวน 405 คน
 สัดส่วนจำนวนครูต่อนักเรียน 1 : 27
 สัดส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน 32 : 1
 อัตราการเรียนต่อช่วงชั้นที่ 3 ร้อยละ 100

3. โรงเรียนบ้านโคกยาว จังหวัดศรีสะเกษ

3.1 สภาพแวดล้อม

(1) สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนบ้านโคกยาว ชุมชนมีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพาราและทำสวนผัก อาชีพรอง ได้แก่ การค้าขาย รับจ้างทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่มีความขยัน และมีความอดทนสูงในการประกอบอาชีพ มีรายได้จากการทำนาจ้างในต่างจังหวัดและนำรายได้กลับส่งมายังท้องถิ่นมากขึ้นทุกปี มีการขยายกำลังการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากมีแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน แต่ฐานะทางการเงินของประชาชนไม่ดีขึ้น มีรายได้น้อย เนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ภาวะทางการเงินไม่ค่อยดีนักเพราะมีหนี้สินมาก ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงิน นอกจากนี้ยังมีการใช้แรงงานเด็กในการทำงานในครอบครัวและรับจ้างเพื่อให้มีรายได้มาจุนเจือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การพัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพของชุมชนยังไม่ยั่งยืนและต่อเนื่อง เนื่องจากประชาชนบางส่วนต้องอพยพไปประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงานในกรุงเทพฯและเขตปริมณฑล และผลกระทบจากการที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานในต่างถิ่น ทำให้บุตรหลานอยู่กับปู่ย่าตายาย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น มีปัญหาด้านการเรียน และติดยาเสพติด อย่างไรก็ตามประชาชนได้ให้การสนับสนุนงบประมาณทางการศึกษาโดยจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา มอบให้กับโรงเรียนอยู่เสมอนับเป็นประเพณี เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนเขมรจึงเกิดการติดต่อค้าขายกันบ้างและมีเด็กจากประเทศเขมรเข้ามาเรียนบ้าง แต่ส่วนใหญ่เรียนไม่ต่อเนื่องเพราะต้องอพยพโยกย้ายตามผู้ปกครองที่ต้องไปประกอบอาชีพในที่ต่างๆ

อาชีพและรายได้

รายได้หลักของชุมชนมาจากการทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา ทำสวนผัก การไปประกอบอาชีพในกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งการทำนา ทำไร่ จะทำได้ในช่วงหน้าฝน ถ้าหากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็ไม่สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ ทำให้รายได้ไม่แน่นอน ต้องไปกู้หนี้ยืมสินทำให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา สำหรับการทำสวนยางพารานั้นเกษตรกรจังหวัดและเกษตรกรอำเภอได้สนับสนุนให้ชุมชนปลูก แต่ผลผลิตยังไม่เต็มที่ เนื่องจากเพิ่งดำเนินการได้ไม่นานนัก แต่มีแนวโน้มว่าจะได้ผลดี จะทำให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น ส่วนรายได้เสริมมาจาก การค้าขาย การรับจ้างทั่วไป โดยการเข้าไปรับจ้างในตัวเมืองในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว สำหรับการค้าขายนั้นจะเป็นการค้าขายเกี่ยวกับอาหารการกินที่บริโภคกันภายในหมู่บ้าน ส่วนการรับจ้างนั้นมีหลายประเภท เช่น รับจ้างทำงานบ้าน รับจ้างแบกหาม รับจ้างตัดอ้อย เป็นต้น

(2) สภาพสังคม

วัฒนธรรมและภาษา

ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนบ้านโคกยาวเป็นชุมชนที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมใกล้ชิดกับประเทศกัมพูชา ใช้ภาษาพูดภาษาถิ่นเขมร มีขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านานไม่เปลี่ยนแปลง มีความเข้มแข็งในด้านประเพณีและวัฒนธรรม มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาอย่างช้านาน ซึ่งประเพณี และวัฒนธรรมเป็นขั้วตัวเชื่อมให้ชุมชน และโรงเรียนมี

ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยเขมร อีกส่วนหนึ่งพูดภาษาไทยอีสาน ซึ่งเป็นประชาชน ในส่วนที่อพยพมาอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ในภายหลัง ส่วนการสื่อสารกับทางราชการใช้ภาษาไทยกลางและผู้ที่พูด ภาษาไทยเขมรส่วนใหญ่สามารถพูดไทยอีสานได้ด้วย เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่พูด ภาษาไทยเขมร อีกส่วนหนึ่งพูดภาษาไทยอีสาน จึงมีวัฒนธรรมทั้งแบบไทยเขมรและไทยอีสาน ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านการเล่นดนตรี การทอผ้า การแสดงพื้นเมือง การรับประทานอาหาร และอาหารพื้นบ้าน การที่ประชาชน ส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่นโดยเฉพาะภาษาไทยเขมรซึ่งมีความแตกต่างจากภาษาไทยกลางโดยสิ้นเชิง จึงพบว่านักเรียน ที่มาเข้าเรียนในชั้นอนุบาลจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาก่อนโดยจัดให้ครูที่มีความสามารถในการใช้ ภาษาถิ่นสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมปีที่ 1-2

(3) สภาพชุมชน

บ้านโดนอ่าวซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านโดนอ่าวอยู่ติดกับชายแดนเขมรอยู่ในตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากอำเภอกันทรลักษ์ 18 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ 81 กิโลเมตร พื้นที่ตำบลสูงอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ ทางทิศใต้ ประมาณ 15 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 88.8873 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 55,545,625 ไร่ สภาพภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติ มีลักษณะเป็นเนินสูงและเป็นภูเขาระหว่างเนิน ส่วนทางทิศเหนือมีลักษณะเป็นที่ราบทำนาปลูกพืชได้ เพราะมีลำห้วยชะยุ่งไหลผ่าน ภายในตำบลมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ตำบลสูงเป็นตำบล ที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่และยาวนานเมื่อประมาณ 245 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.2300) มีราษฎรชาวเขมร อพยพมาจาก บ้านกะเลียงปัจจุบันคือ อำเภอกะเลียง จังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชา นำโดยยายอ่าวกับตาเข้มสามีภรรยา อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ตามถ้ำ บริเวณพลาญจำปา และพลาญโดนเตี้ย ต่อมาเมื่อครอบครัวของตาหวด อพยพข้ามห้วยชะ ยุ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ริมร่องน้ำ เรียกว่าภูมิจึงค่าง (แปลว่า บ้างข้างอ่าง) และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านตาหวด ส่วน ตาเข้ม-ยายอ่าวกับพรรคพวกได้มาตั้งหมู่บ้าน เรียกว่า บ้านโดนอ่าว หรือบ้านโดนอ่าว ในปัจจุบัน ซึ่งคำว่า โดนอ่าว เป็นภาษาไทยเขมร โดน แปลว่า ยายหรือตา ส่วนคำว่า เอว เป็นชื่อ ของยายอ่าว ที่เพี้ยนมาเป็นเอว เนื่องจากพื้นที่มี สภาพดินและอากาศมีความเหมาะสมในการปลูกยางพารา จึงได้รับการสนับสนุนจากทางราชการให้ปลูกยางพารา สำหรับการศึกษาศึกษาของประชากรส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บางส่วนเรียนต่อจนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และยังมีบางส่วนอ่านหนังสือไม่ออก สาเหตุมาจากบ้านโดนอ่าวอยู่ติดกับเขตชายแดนกัมพูชา ประชากรบางส่วน อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านทำให้ไม่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจึงทำให้ประชากรไม่กล้าเข้าศึกษาในโรงเรียน ประชากรบางส่วนออกจากท้องถิ่นไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นคนแก่และเด็กที่อยู่ ในวัยเรียน ในปัจจุบันหญิงสาวบางส่วนนิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติ

ความหนาแน่นของประชากร

บ้านโดนอ่าวซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านโดนอ่าว มีครัวเรือน 252 หลังคา มีประชากรประมาณ 1,568 คน ชายจำนวน 720 คน หญิงจำนวน 848 คน ร้านค้าชุมชน 1 แห่ง กลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม ส่วนบ้านหนอง อุดม มีครัวเรือน 148 หลังคา มีประชากรประมาณ 797 คน ชายจำนวน 323 คน หญิงจำนวน 469 คน มีกลุ่มออม ทรัพย์ 1 และบ้านคลองทราย มีจำนวนครัวเรือน 118 หลังคา ประชากรประมาณ 544 คน ชายจำนวน 213 คน หญิงจำนวน 331 คน มีกลุ่มอาชีพ 2 กลุ่ม ร้านค้า 1 แห่ง กลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม

การคมนาคม

ภายในหมู่บ้านโดนอ่าวมีการคมนาคมค่อนข้างสะดวกมีถนนติดต่อภายในหมู่บ้านและระหว่าง หมู่บ้าน และการเดินทางเข้าอำเภอกันทรลักษ์สะดวกเพราะเป็นถนนลาดยาง ประชาชนเดินทางโดยรถส่วนตัว

โดยรถสองแถวที่วิ่งประจำทางและบางส่วนใช้รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ในการเดินทาง นักเรียนที่บ้านไกลจากโรงเรียนบางส่วนใช้รถจักรยานและรถสองแถว

โครงสร้างสาธารณูปโภค

ภายในหมู่บ้านโดนอามีไฟฟ้าใช้ ส่วนน้ำประปายังไม่มีใช้ในชุมชน ส่วนใหญ่จะมีถังเก็บน้ำสำหรับโรงเรียนมีระบบไฟฟ้าและน้ำใช้โดยการสูบน้ำเก็บในถัง มีสถานื่อนามัยบริการด้านสาธารณสุข มีโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ ส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ได้ในบางพื้นที่ โครงสร้างสาธารณูปโภคค่อนข้างสมบูรณ์สำหรับโรงเรียน ส่วนชุมชนพบปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำและการเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้ง

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

(1) ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนบ้านโดนอาว ตั้งเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2481 โดยนายสิน พึ่งอาดัม นายอำเภอกันทรลักษณ์ พร้อมด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนจัดหาไม้มาทำอาคารชั่วคราว หลังคามุงแฝก ทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีนายบุญ สีใส เป็นครูใหญ่คนแรก ที่ดินที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนได้มาจากราษฎรจับจอง เพื่อเป็นสถานที่สร้างโรงเรียน เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2481 เนื้อที่ทั้งหมด 13 ไร่ 1 งาน 89 ตารางวา ทางราชการได้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุที่ดินหมายเลขที่ ศก. 1313 ราคา 150,000 บาท ในปี พ.ศ. 2518 สมัย ม.ร.ว.ร.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนบ้านโดนอาว 5 หมู่บ้าน คือ บ้านโดนอาวเหนือ หมู่ที่ 4 บ้านโดนอาวใต้ หมู่ที่ 10 บ้านหนองอุดม หมู่ที่ 5 บ้านคลองทรายหมู่ที่ 7 และบ้านหนองโปร่งใหญ่ หมู่ที่ 8 (นักเรียนที่มาเข้าเรียน คือชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2543 โรงเรียนบ้านโดนอาว ได้รับการคัดเลือกตามโครงการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นโรงเรียน “นำร่องการศึกษากภาคบังคับ 9 ปี” ตามนโยบายของสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในปัจจุบันโรงเรียนบ้านโดนอาว มีนักเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 707 คน มีข้าราชการครูทั้งหมด 30 คน นักการภารโรง 2 คน โดยมีนายสมยศ ภูสิงห์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน นายบัณฑิต แก้วกลม เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียน

(2) วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ภายในปี 2550 โรงเรียนบ้านโดนอาว มุ่งสู่การเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ โดยจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนดี นักเรียนมีคุณธรรม นำเทคโนโลยีพัฒนาการศึกษา ใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างสรรค์พลานามัยการกีฬา พัฒนาวิชาการ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

(3) ปรัชญาของโรงเรียน

ความรู้คู่คุณธรรม

(4) พันธกิจของโรงเรียน

1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมน่าอยู่ สะอาด และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมนักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม
3. โรงเรียนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้
4. ส่งเสริมบุคลากรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
5. ส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาพทางกายและจิตใจที่สมบูรณ์
6. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
7. โรงเรียนพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

(5) เป้าหมายของโรงเรียน

1. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม น่าอยู่ สะอาด และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
2. นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม
3. โรงเรียนนำเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม ภูมิปัญญาแหล่งเรียนรู้ และข้อมูลสารสนเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา

4. บุคลากรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้
5. นักเรียนมีสุขภาพทางกายและจิตใจที่สมบูรณ์
6. นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
7. โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

(6) บุคลากรของโรงเรียน

บุคลากรของโรงเรียนมีทั้งหมด 33 คน จำแนกเป็น

ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน 1 คน
อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้ 1 ปี อายุราชการ 22 ปี	
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน 2 คน
อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแห่งนี้ 8 ปี อายุราชการ 25 ปี	
ผู้สอน	จำนวน 29 คน
ลูกจ้างประจำ (เช่น นักการภารโรง ยาม) จำนวน 2 คน	
ผู้สอนจำแนกเป็น	
ผู้สอนถาวร (ได้รับการบรรจุ)	จำนวน 29 คน
ผู้สอนชั่วคราว (ไม่ได้รับการบรรจุ)	จำนวน - คน
ผู้ช่วยสอนจำนวน	จำนวน - คน
ผู้สอนที่เป็นวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน 6 คน
ระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร จำแนกเป็น	
ปริญญาเอก	จำนวน - คน
ปริญญาโท	จำนวน 3 คน
ปริญญาตรี	จำนวน 27 คน
ต่ำกว่าปริญญาตรี	จำนวน - คน

ประสบการณ์ของบุคลากร จำแนกเป็น

ผู้บริหารจบการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นผู้บริหาร 11 ปี และดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนบ้านโดนอว 1 ปี ครูผู้สอน 18 คน มีประสบการณ์สอนโดยเฉลี่ย 15 - 20 ปี และมีอายุเฉลี่ย 30 - 45 ปี บุคลากรมีการโยกย้ายน้อยมากเนื่องจากสภาพความเป็นอยู่และการคมนาคมสะดวก อยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอมากนัก

ชั้นเรียน

โรงเรียนจัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ จำนวนทั้งหมด 11 ชั้น 22 ห้องเรียน จำแนกเป็น

ระดับก่อนประถมศึกษา ชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 จำนวน 4 ห้อง

ระดับประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 ห้อง

ระดับมัธยมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ห้อง

ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 694 คน จำแนกเป็นเพศชาย 353 คน เพศหญิง 342 คน

สัดส่วนของครู ต่อ นักเรียน 1:24

สัดส่วนของนักเรียน ต่อ ห้อง 1: 31

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2548

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับช่วงชั้น มีดังนี้

ผลการศึกษา ระดับ 1 จำนวนนักเรียน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 6.43

ผลการศึกษา ระดับ 2 จำนวนนักเรียน 734 คน คิดเป็นร้อยละ 16.93

ผลการศึกษา ระดับ 3 จำนวนนักเรียน 1184 คน คิดเป็นร้อยละ 27.31

ผลการศึกษา ระดับ 4 จำนวนนักเรียน 1944 คน คิดเป็นร้อยละ 44.83

โรงเรียนมีอัตราซ้ำชั้น ร้อยละ 2.62 อัตราการออกกลางคัน ร้อยละ 3.39 อัตราการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น จำแนกเป็น จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อร้อยละ 100 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อ ร้อยละ 1.33

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ดังนี้ กิจกรรมเข้าค่ายวิทยาศาสตร์ กิจกรรมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กิจกรรมเข้าค่ายคณิตศาสตร์ กิจกรรมวารสารลานโพธิ์ กิจกรรมภาษาอังกฤษ กิจกรรมครูดีใจดวงใจ กิจกรรมการเลี้ยงจิ้งหรีด การเลี้ยงปลาตุ๊ก กิจกรรมยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่น การทอเสื่อกก การทำแจกันจากเครื่องชูด กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน การทำดอกไม้ประดิษฐ์ กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมการทำนุบำรุงวงโปงลาง กิจกรรมการสนับสนุนครูทุกคนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน กิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตร กิจกรรมการนิเทศภายใน กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมจัดระบบการประกันคุณภาพ และกิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการผลงานครูและนักเรียน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

กิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง

โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงได้แก่ กิจกรรมการป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด และทุกปีจะมีกิจกรรมการเข้าค่ายของนักเรียนในระดับมัธยมเพื่ออบรมเกี่ยวกับการรักชาติ ซึ่งทหารจะเป็นผู้เข้ามาดูแลในเรื่องนี้ กิจกรรมการเข้าค่ายพุทธบุตรจัดเป็นประจำทุกปี กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ เน้นให้นักเรียนรักการทำงานและภาคภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมการส่งวิชาชีพเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการทำงาน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เพื่อนักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงห่างไกลยาเสพติด กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมการทำนุบำรุงวงโปงลางเพื่อให้นักเรียนดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม และส่งเสริมด้านการกีฬารวมทั้งกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันสารเสพติด

4. โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี

4.1 สภาพแวดล้อม

(1) สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพ

อาชีพของคนในชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนมีอาชีพหลักคือรับจ้างและค้าขาย ส่วนอาชีพรอง คือเกษตรกรและประมง สภาพทั่วไปของชุมชน ผู้ชายทำงานรับจ้างเป็นกรรมกรโดยออกไปทำงานในตัวเมือง ส่วนผู้หญิงจะไปทำงานในโรงงานเจียรพลอยและโรงงานทอผ้าซึ่งมีอยู่ 2 แห่ง ภายในตัวอำเภอสังขละบุรี และทำงานที่ศูนย์อนุรักษ์ศิลปะ มีร้านค้าทั่วไปกระจายอยู่ทั่วหมู่บ้าน ส่วนมากขายสินค้าที่จำหน่ายเป็นสินค้าเบ็ดเตล็ด มีศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก ส่วนการทำเกษตรกรรมจะมีน้อยมาก อยู่ในบริเวณแม่น้ำเท่านั้น นิยมปลูกผักชนิดต่าง ๆ มักจะปลูกแค่พอกิน หากเหลือจึงจะนำไปขายในตลาด นอกจากนี้จะมีการเลี้ยงปลาในกระชังหรือใช้วิธีทอดแหหรือใช้ยอขนาดใหญ่ทำเป็นแพลอยอยู่กลางน้ำ ซึ่งจะมีให้เห็นอยู่มากบริเวณลำน้ำสาม

ประสบ เมื่อได้สัตว์น้ำจะนำไปบริโภคภายในครัวเรือน หากมีเหลือจะนำไปขายในตลาดรองรับอยู่สองแห่งคือ ตลาดในตัวอำเภอสังขละบุรีและตลาดวัดวังกั ปัญหาที่พบคือ ประชากรส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ หรือทำงานรับจ้างแต่มีรายได้น้อย ทำให้ครอบครัวมีฐานะยากจน

รายได้

รายได้หลักขึ้นอยู่กับ การรับจ้าง การค้าขาย เกษตรกร และประมง สภาพทั่วไปของชุมชนมีแหล่งการท่องเที่ยวหลากหลาย เป็นสถานที่ที่ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวชมจำนวนมาก ทำให้ประชากรบางส่วนมีรายได้จากการท่องเที่ยวและการจำหน่ายของที่ระลึก ปัญหาที่พบคือ ประชากรมีฐานะยากจน มีรายได้น้อย

(2) สภาพสังคม

วัฒนธรรม

วัฒนธรรมในชุมชนมีพิธีเกี่ยวกับศาสนา เช่น พิธีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ มีความเชื่อการไหว้ผี มีค่านิยมในการมีลูกมาก มีการแสดงพื้นบ้าน เช่น รำมอญ ละครมอญทะเลมอญ (คล้ายลำตัดของไทย) ส่วนการเล่นต่าง ๆ การเล่นสะบ้า การป็นเสาน้ำมัน การเล่นไต่สะพานลิง การทำขนม “ไก่อัด” หรือคนไทยเรียกว่า “ข้าวกระยาพันซ์” ซึ่งจะทำเพียงปีละครั้งในวันชาติของมอญ ชาวมอญถือว่ากินขนมเพื่อโลภโรภภัยใช้เจ็บ สภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีส่วนใหญ่ของชาวมอญจะเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา เนื่องจากชาวมอญนับถือศาสนาพุทธ ทุกวันชาวมอญจะใส่บาตรในช่วงวันพระชาวมอญจะไปร่วมกันที่วัดและนำดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาพระพุทธรูปซึ่งประดิษฐานอยู่ในเจดีย์พุทธคยา มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ประเพณีบางอย่างเริ่มกลมกลืนกับประเพณีของไทยมากขึ้นจนแทบจะแยกไม่ออก ประเพณีที่เหลืออยู่ของชาวมอญส่วนใหญ่จะเป็นประเพณีที่คล้ายกับคนไทยและเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา เช่น การบวชพระ การแต่งงาน หรือประเพณีในเทศกาลต่างๆ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะกระทำในช่วงวันสงกรานต์หรือวันออกพรรษา เป็นต้น ปัญหาที่พบคือ ความเจริญทางนวัตกรรม/เทคโนโลยี ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมอญเริ่มเลือนหายไป เช่น การนับถือผี การแต่งงานในกลุ่มวัยรุ่น

ภาษา

การสื่อสารของประชากรในชุมชนได้ใช้ภาษามอญซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยเป็นภาษากลาง สภาพทั่วไปของชุมชน เด็กจะพูดภาษาไทยเฉพาะอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น ชาวมอญส่วนใหญ่อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ผู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้จะอยู่ในระดับวัยกลางคนขึ้นไปซึ่งเป็นคนที่เรียนหรืออาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ส่วนคนที่อพยพมาใหม่ หรือวัยเด็กวันหนุ่มสาวจะอ่านออกเขียนได้น้อย ยกเว้น ผู้ที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน ปัญหาที่พบคือเด็กมักใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารยกเว้นในช่วงเวลาเรียน ทำให้เด็กใช้ภาษากลางได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีความเข้าใจภาษาไทยได้ช้า และผู้ปกครองไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้จึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

(3) สภาพชุมชน

ภูมิศาสตร์

สภาพพื้นที่ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง สลับด้วยภูเขาและป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ในช่วงฤดูฝนจะมีฝนตกชุก บางปีน้ำจะท่วมบริเวณบ้านที่อยู่ระดับต่ำซึ่งอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำ ชาวบ้านต้องอพยพขึ้นมาอยู่บนพื้นที่สูง ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ส่วนฤดูร้อนน้ำจะแห้งจนถึงระดับล่องน้ำเดิมของแม่น้ำของกาเลีย สภาพชุมชนหมู่บ้านวังกะจะเป็นหมู่บ้านที่ตั้งสถานที่ราชการต่าง ๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ฯลฯ หมู่บ้านนี้แยกออกเป็นสองฝั่งแม่น้ำแควน้อย ฝั่งซ้ายมือ (ถ้ามองตามลำน้ำ) ภาษาชาวบ้านเรียกว่า ฝั่งไทย ฝั่งขวามือ เรียกว่าฝั่งมอญ (ส่วนใหญ่อพยพมา

จากประเทศพม่า) บ้านเรือนส่วนใหญ่จะเป็นบ้านที่ปลูกมานานซึ่งประกอบด้วยไม้ และใช้ไม้ไผ่นำมาทำ ความสะอาดได้ทำให้มีอายุการใช้งานนาน ประชาชนที่มีฐานะดีจะเปลี่ยนจากบ้านไม้มาเป็นบ้านปูนและมีกำแพงล้อมรอบ ปัญหาที่คือ การเดินทางไม่สะดวกเนื่องจากสภาพเส้นทางการเดินทางมีถนนคดเคี้ยว โค้งอันตราย ถนนเลี้ยวภูเขา และหุบเหว ย่ำต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ความหนาแน่นของประชากร

หมู่บ้านวังกะ มีครัวเรือนประมาณ 1,000 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 6,200 คน ครอบครัวยุคหนึ่ง ๆ มีลูกมากถึงครอบครัวละประมาณ 5 คน บ้านเรือนจะปลูกอยู่ติดๆ กันทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ คับแคบ คนวัยหนุ่มสาวจะออกไปทำงานนอกชุมชน ส่วนคนแก่จะอยู่เฝ้าบ้านเลี้ยงลูกหลาน ปัญหาที่พบคือ คนในชุมชนมีค่านิยมในการมีลูกมาก ไม่คุมกำเนิด ทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่แออัด

การคมนาคม

ภายในหมู่บ้านมีถนนลาดยางเกือบทุกเส้นทาง ประชากรส่วนใหญ่ไม่มีรถ มักใช้การเดินเท้า บางบ้านจะมีรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์เป็นยานพาหนะ การเดินทางไปมาสะดวก หากเดินทางออกนอกชุมชนไปจังหวัดจะมีรถตู้และรถประจำทางให้บริการ ฤดูฝนถนนจะลื่น ส่วนฤดูหนาวและฤดูร้อนจะมีหมอกไฟป่าทำให้ทัศนวิสัยการขับขี่ไม่ดี ปัญหาที่พบคือ สภาพถนนเส้นทางการเดินทางมีถนนคดเคี้ยว โค้งอันตราย ถนนลื่นในฤดูฝน มีหมอกลงและไฟป่าในฤดูหนาวและฤดูร้อน ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

โครงสร้างสาธารณูปโภค

ชุมชนมีไฟฟ้าตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2536 ส่วนน้ำประปาจะเป็นน้ำมาจากเขื่อนโดยใช้เครื่องสูบน้ำขึ้นมาเก็บยังแท็งก์และปล่อยน้ำให้ชาวบ้านใช้ โทรศัพท์มีครบทุกระบบ ทั้งโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีโรงพยาบาลอำเภอสังขละบุรีตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ปัญหาที่พบ คือ ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูร้อน

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

(1) ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม ตั้งขึ้นตามหนังสือที่ กจ 23/379 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2512 โดยมีพระอุดมสิทธิจารย์ ร่วมกับชาวบ้านบริจาคที่ดินของวัด จำนวน 12 ไร่ พร้อมทั้งได้จัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นหนึ่งหลัง เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2512 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อมาได้รับงบประมาณในการสร้างอาคารเรียน บ้านพัก และการบริจาคจากพระราชอุดมมงคล ได้มีการขยายการจัดการเรียนการสอนซึ่งปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเขตบริการ 1 หมู่บ้าน 2 ต.หนองลู อ.สังขละบุรี มีข้าราชการครูทั้งสิ้น 23 คน พนักงานราชการ 10 คน นักการภารโรง 2 คน นักเรียนรวมทั้งสิ้น 1,185 คน โดยมีนายรา สุขวิสิฐฐ์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม

(2) วิสัยทัศน์

โรงเรียนวัดวังแก้วเวการามส่งเสริมสิทธิและโอกาสทางการศึกษา มุ่งบริหารจัดการเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยและท้องถิ่น

(3) ปรัชญา

นิมิตต์ สาธุ รูปาน กตัญญูเวทิตา : ความกตัญญู กตเวที เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี
กตัญญู แปลว่า ผู้รู้อุปการะที่คนอื่นกระทำแก่ตน หมายถึง คนที่รู้จักคุณคนหรือรู้จักคุณท่านผู้ใดก็ซาบซึ้งในพระคุณของท่านผู้นั้น และจดจำพระคุณของท่านไว้ได้โดยไม่ลืมเลือน ไม่ลบหลู่ ดูหมิ่นพระคุณของท่าน เรียกสั้น ๆ ว่ารู้คุณ

กตเวที แปลว่า ผู้ประกาศบุญคุณที่ท่านมีแก่ตน ให้ปรากฏแก่คนอื่น คือไม่ปกปิดพระคุณของท่าน ไม่ลบหลู่พระคุณของท่าน และไม่ยกตนเทียมท่าน คือไม่ตีเสมอ พยายามหาโอกาสประกาศพระคุณของท่านให้ปรากฏหรือตอบแทนสนองพระคุณของท่านอยู่ตลอดเวลาเรียกสั้น ๆ ว่าประกาศคุณ

(4) พันธกิจ

ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมทั้งสืบสานวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น

(5) เป้าหมาย

1. นักเรียนในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา
2. ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โรงเรียนวัดวังแก้วเววารามมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยและท้องถิ่น

(6) บุคลากร

จำนวนบุคลากรทั้งหมด 38 คน จำแนกเป็น

ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

อายุงานที่ปฏิบัติหน้าที่ 5 ปี อายุราชการ 25 ปี

รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (รักษาการ) จำนวน 1 คน

อายุราชการโดยเฉลี่ย 14 ปี

ผู้สอน จำนวน 33 คน

ลูกจ้างประจำ (เช่น นักการภารโรง ยาม) จำนวน 1 คน

อื่น ๆ (เช่น ลูกจ้างชั่วคราว) จำนวน 1 คน

ผู้สอน จำแนกเป็น

ผู้สอนถาวร (ได้รับการบรรจุ) จำนวน 22 คน

ผู้สอนชั่วคราว (ไม่ได้รับการบรรจุ) จำนวน 10 คน

ผู้ช่วยสอนจำนวน จำนวน 1 คน

ผู้สอนที่เป็นวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 20 คน

ระดับวุฒิการศึกษาของบุคลากร จำแนกเป็น

ปริญญาเอก จำนวน - คน

ปริญญาโท จำนวน 1 คน

ปริญญาตรี จำนวน 32 คน

ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน

ประสบการณ์ของบุคลากร จำแนกเป็น

ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์การบริหารมาเป็นเวลา 15 ปี ได้รับรางวัลเป็นผู้บริหารดีเด่น อ.สังขละบุรีเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2545 ได้รับเกียรติบัตรเป็นอนุกรรมการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน สปช. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ ส่วนผู้สอน ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้การสนับสนุนผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน แต่ครูผู้สอนยังมีประสบการณ์การสอนน้อย ต้องฝึกหัดงานใหม่

อยู่ตลอดเวลาเนื่องจากมีอัตราการโยกย้ายจำนวนมาก ในแต่ละรอบปีจะมีอัตราการโยกย้ายออกประมาณ 5-7 คน มากกว่าการโยกย้ายเข้าซึ่งมีประมาณ 2-3 คน การรับบรรจุบุคลากรโดยส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานราชการและอัตราจ้าง

จำนวนนักเรียน

ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 1,185 คน จำแนกเป็นเพศชาย 602 คน ส่วนเพศหญิง 583 คน

สัดส่วนครูต่อนักเรียน

มีสัดส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 36

สัดส่วนนักเรียนต่อห้อง

มีสัดส่วนของนักเรียน ต่อ ห้อง 36 : 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2548

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับช่วงชั้น มีดังนี้

ผลการศึกษา ระดับ 1	จำนวน	576	คน คิดเป็นร้อยละ	17
ผลการศึกษา ระดับ 2	จำนวน	895	คน คิดเป็นร้อยละ	27
ผลการศึกษา ระดับ 3	จำนวน	1,063	คน คิดเป็นร้อยละ	32
ผลการศึกษา ระดับ 4	จำนวน	831	คน คิดเป็นร้อยละ	25

โรงเรียนมีอัตราเข้าชั้นของนักเรียน ร้อยละ 0.34 ส่วนอัตราการออกกลางคัน ร้อยละ 4.62 และอัตราการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ร้อยละ 31.25

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน อาทิ กิจกรรมส่งเสริมทักษะในการใช้ภาษา กิจกรรมชุมนุมตามความสนใจของผู้เรียนสู่อาชีพต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการทำผ้าบาติก – มัดย้อม กิจกรรมการทำอาหารและขนม กิจกรรมการเลี้ยงปลาน้ำจืด กิจกรรมช่างปูน – ช่างเชื่อม กิจกรรมกัฏลายกระจก กิจกรรมการทำดอกไม้ กิจกรรมการรักการอ่าน นอกจากนี้ ยังได้จัดกิจกรรมวัดสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่ วันวิทยาศาสตร์ วันพ่อ วันแม่ วันคริสต์มาส เป็นต้น จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันออกพรรษา เป็นต้น และจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรมประจำสัปดาห์

กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคง

โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง อาทิ กิจกรรมส่งเสริมความเป็นไทย และความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยให้มีการร้องเพลง “ชวานทอง” หรือเพลง “ลั่นเกล้าเฝ้าไทย” ก่อนการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีแบบมอญ จัดเข้าค่ายพุทธบุตร เข้าค่ายจริยธรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมโดยมีการเข้าค่ายทุกปี และเข้าร่วมกิจกรรมศาสนาตามประเพณีต่างๆ จัดอบรมเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารี เช่น มีการจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ตามแบบธรรมเนียมลูกเสือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตามขั้นตอนและกระบวนการของลูกเสือในแต่ละประเภท จัดกิจกรรมให้รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตน มีการออกกำลังกายหน้าเสาธง ตอนเช้า มีการตรวจสุขภาพประจำปี ตรวจสอบภาวะโภชนา ส่งเสริมการเล่นกีฬาโดยจัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายใน จัดส่งเสริมให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างชั้นเรียน ปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สามัคคี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬารายการต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น นอกจากนี้มีการจัดอบรมให้ความรู้ต่อต้านยาเสพติด

ตอนที่ 4

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดชายแดนของประเทศไทย

(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนกรณีศึกษา)

การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาปัจจุบันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน ประธานคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองในโรงเรียนกรณีศึกษา 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 จังหวัดเชียงราย โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม จังหวัดสงขลา โรงเรียนบ้านโคกยาว จังหวัดศรีสะเกษ และโรงเรียนวัดวังแก้วเววาราม จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหน้าที่ทางการบริหารสถานศึกษา และภารกิจการบริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ (จำแนกตามจังหวัดชายแดน)

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัดชายแดน				รวม
	เชียงราย	สงขลา	ศรีสะเกษ	กาญจนบุรี	
ผู้บริหารโรงเรียน	1	-	1	1	3
รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	1	2	1	1	5
ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	20
ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน	2	2	2	2	8
ประธานคณะกรรมการผู้บริหารสถานศึกษา	1	1	1	1	4
ผู้ปกครอง	2	4	4	4	14
รวม	12	15	15	15	57

2. การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน (รายการณี)

1. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 จังหวัดเชียงราย

1.1 หน้าที่ทางการบริหารของโรงเรียน

(1) การวางแผน

โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานโดยมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนประจำปี และแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี โดยมีการตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย หัวหน้างานในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีการประชุมร่วมกัน ประมาณ 3 ครั้ง โดยโรงเรียนได้มีการแจกแบบสอบถามให้ฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้แก่ ฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้างาน คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และนักเรียน โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อนมากำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการวางแผนโรงเรียนใช้กรอบการวางแผนและการประเมินจากเขตพื้นที่การศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงานดังกล่าวจะมีปฏิทินการปฏิบัติงานกำกับ และมีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้รับทราบ สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมีการกำหนดเป้าหมายในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ คุณธรรม จริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังเกี่ยวกับการกำหนดความต้องการด้านบุคลากรทุกปีการศึกษา และมีการกำหนดอัตราบุคลากรที่เกษียณอายุก่อนกำหนดและเสนอขออัตราไปยังเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการพิจารณาจากสภาพจริงเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวางแผน การถ่ายทอดวิสัยไปสู่ครู คือ เน้นย้ำให้ครูทำตามวิสัยทัศน์ ซึ่งวิธีการตรวจสอบ ครู คือ ดูที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ธรรมนูญโรงเรียนจะครบ กำหนดในปี 2549 ซึ่งจะต้องเริ่มทำใหม่ เมื่อก่อนฝ่าย

วิชาการดูแลการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนแต่เมื่อมีฝ่ายแผนจึงโอนไปให้ฝ่ายแผนโดยทุกฝ่ายเข้าร่วมทำธรรมนูญ อย่างไรก็ตามแม้ทำแล้วได้ปฏิบัติตามจริง แต่ยังไม่มีการตรวจสอบ จึงเพียงแต่จัดหลักสูตรสถานศึกษาไม่ให้ขัดกับธรรมนูญ

(2) การจัดระบบงาน

โรงเรียนมีการจัดระบบงานโดยการกำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้อำนวยการ กลุ่มบุคลากร กลุ่มวิชาการ กลุ่มนโยบายและแผน และกลุ่มกิจการนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้บริหารงาน โรงเรียนกำหนดให้มีทีมงานรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มโดยการคัดเลือกตามความเหมาะสมและความสมัครใจ การบริหารงานของโรงเรียนจะเน้นกระบวนการกลุ่ม การให้ทีมงานรับผิดชอบ ร่วมช่วยกันแก้ปัญหา โรงเรียนมีการจัดทำรายละเอียดงาน ขอบข่ายงาน คู่มือการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร โดยมีการออกคำสั่งรวมในการมอบหมายงาน ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากร ถ้ามีโครงการพิเศษโรงเรียนจะจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดโครงการก็สลายกลุ่ม โดยเฉพาะโครงการที่ต้องร่วมมือกับหน่วยราชการภายนอก การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจทำให้การดำเนินงานมีความราบรื่นมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนบุคลากร ในการบริหารงานโรงเรียนจะมีการช่วยกันเน้นกระบวนการกลุ่ม มีปัญหาช่วยกันแก้ไข (มีทีมงานรับผิดชอบงาน โดยคัดเลือกตามความเหมาะสมและความสมัครใจ ตลอดจนการไหลเวียนด้วยการลงคะแนนลับ) แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานของโรงเรียนยังกระจุกตัวอยู่ที่บุคลากรบางคน ในส่วนของโครงสร้างการบริหารงานที่ยังไม่เหมาะสมคือ โครงสร้างการบริหารระดับชั้น ที่แบ่งเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีปัญหาเกิดในระดับประถมศึกษาที่บุคลากรไม่ค่อยร่วมมือกันเท่าที่ควร งานกระจุกอยู่ที่บุคลากรบางคน

(3) การอำนวยความสะดวก

โรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้น และใช้ศักยภาพของตนในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ เปิดโอกาสให้ครูลงมติและแสดงความคิดเห็น คัดค้านได้ในที่ประชุม ส่วนเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มงานเป็นหลักในการทำงาน ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถด้วยวิธีต่าง ๆ ตลอดจนสวัสดิการให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในการพิจารณาความดีความชอบจะพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานซึ่งครูได้จัดรวบรวมเป็นแฟ้มผลงาน พร้อมทั้งมีการสนับสนุนให้ครูเข้าประกวดแข่งขัน การส่งเสริมให้ครูได้เลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะ ยอเย่ง ให้เกียรติและประกาศเกียรติคุณแก่ครูที่มีความสามารถ ตลอดจนการหาแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูและการจัดการเรียนการสอน

(4) การควบคุม

โรงเรียนมีการควบคุมกำกับติดตามการปฏิบัติงาน โดยการให้ครูรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตามที่มีการมอบหมาย อาทิ จากครูไปยังหัวหน้าวิชาการระดับชั้นหรือหัวหน้ากลุ่มสาระไปยังรองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการ ในส่วนของการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน มีการตั้งคณะกรรมการมาดูแลในแต่ละเรื่องโดยมีกลุ่มนโยบายและแผนงานเป็นผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งมีผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนทั้งใน ส่วนของการใช้ทรัพยากรและผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้จะมอบให้หน่วยย่อยกำกับติดตามงานในหน่วยของตน ในส่วน ของครูให้ครูประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ทั้งการประเมินก่อนการทำงานระหว่างการทำงานและหลังการทำงาน โดยครูหรือทีมงานจะต้องสรุปประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง แล้วส่งผลการรายงานไปยังฝ่ายบริหาร นอกจากนี้โรงเรียนมีการให้บุคลากรจัดทำการรายงานประเมินตนเองและผู้ร่วมงาน ถ้าใครไม่ส่งรายงานก็จะถือว่าไม่ได้ทำงาน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยนำผลการ

ประเมินมาพูดคุยกันในฝ่ายบริหารแล้วแจ้งที่ประชุม ในการทำรายงานการประเมินตนเองของครู (SSR) นั้น ครูจะต้องรายงานว่าได้ทำอะไร ครูแต่ละคนต้องมีเอกสารประจำตัว บันทึกการเข้าประชุม ซึ่งใช้แนบกับการประเมินงานส่วนตัว โดยจัดเป็นแฟ้มสะสมงานตามมาตรฐาน 14 มาตรฐานของ สพฐ. และเขตพื้นที่การศึกษา แล้วส่งรายงานให้ฝ่ายบริหารประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากนี้ยังมีการประเมินผลงานครู โดยการนิเทศการเรียนการสอน การสังเกตการเรียนการสอน การแนะนำประเด็นบางประเด็น มีการนิเทศโดยการประชุมอยู่เสมอ และการเดินดูหรือเดินไปหาด้วย

1.2 การจัดการบริหาร

(1) การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในด้านต่างๆ โรงเรียนได้มอบหมายให้กลุ่มงานวิชาการดำเนินงานตามภาระหน้าที่รับผิดชอบ โดยมีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และคณะกรรมการประเมินหลักสูตรเป็นผู้รับผิดชอบ โดยให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง 70% ส่วนหลักสูตรสถานศึกษา 30% มาจากการคิดร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบ ซึ่งการจัดหลักสูตรสถานศึกษา 30% โรงเรียนให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม มีแบบสอบถามความต้องการไปยังชุมชน ผู้ปกครอง และครู แล้วนำมาเขียนรายงาน จากนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระช่วยกันแจกแจงว่าควรจัดเข้าสาระอะไร โดยแจกแจงเป็นรายวิชา แล้วไปจัดเข้ารายวิชา ซึ่งจะได้หลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการทุกวิชา และมีการวัดและประเมินผลหลักสูตรด้วยการประเมินและรายงานให้ทราบตามลำดับชั้น ในการจัดทำหลักสูตรเนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวกับความมั่นคงได้แก่ 1) ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับยาเสพติด แรงงานต่างด้าว ปัญหาทางเพศ 2) สิทธิเด็กและเยาวชน 3) การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนในด้านศิลปวัฒนธรรมของเชียงใหม่ หลักสูตรการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น ดุง เนื่องจากในท้องถิ่นมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่มาก จึงได้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ได้แก่ การทำตุ้ง การถนอมอาหาร เป็นต้น เพื่อเน้นให้เด็กอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้เอาไว้ ทั้งนี้เพราะเด็กจะไม่ค่อยเรียนรู้ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ที่ทำได้ โรงเรียนจึงเชิญภูมิปัญญาเหล่านี้มาสอน แล้วมีคำตอบแทนวิทยากรให้

การจัดแผนการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู

การจัดเด็กเข้าชั้นเรียน โรงเรียนจัดการลงทะเบียนในโปรแกรมการลงทะเบียนนักเรียน ซึ่งแต่ก่อนมีการคละเด็ก แต่ปัจจุบันเป็นการทำไปตามโปรแกรม ซึ่งในการจัดชั้นเรียน จะมีเด็กเก่ง ประมาณ 15% เด็กปานกลาง 75 - 80 % และเด็กอ่อน 6 - 7 % มีการจัดเด็กต่างชาติที่เข้ามาเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของชาวพม่าที่มารับจ้างทำงาน คละเข้าไปตามห้องเรียนต่างๆ ด้วย นักเรียนชาวเขามมีปัญหาด้านภาษา แต่ไม่มีปัญหาการทะเลาะวิวาท เพราะไม่สูงส่งกับเด็กไทย

การจัดเด็ก ป.6 เข้าเรียนต่อชั้น ม.1 แต่เดิมจัดโดยแล้วแต่เด็กสมัคร แต่ในปีการศึกษาใหม่ มีการคัดเลือกจากคะแนนเฉลี่ย โดยจะคัดเด็กแบบข้างเผือก นอกจากนี้ยังมีโครงการเด็กหัวแหลม ของศูนย์ส่งเสริมและสรรหาเด็ก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ เป็นการค้นหาข้างเผือก โครงการนี้เน้นของสำนักนายกรัฐมนตรีจะคัดเด็กจากเกรดระดับ 80% ขึ้นไปเริ่มตั้งแต่ ป.1 ถึง ป.6 โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทางศูนย์สรรหาและคัดเลือก (GTX) ใ้ทั้งงบประมาณทั้งหมด โดยเน้นที่ใช้ภาษาอังกฤษ มีเป้าหมายคือ ความรู้ มีการค้นคว้า ภาษาอังกฤษ เด็กที่สมัครในโครงการจะต้องไปเข้าค่าย CDY 21 วัน และจะมีการสอบคัดเลือกเด็กโดยดูเชาวน์ ดุบุคลิกภาพ โครงการนี้เน้นเด็กที่ต้องการไปเรียนรู้

นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กพิเศษด้านสมอง เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียน และเด็กพิการเรียนร่วม ประมาณ 20 คน การจัดการเรียนการสอนให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ดูแลมีเอกสารคู่มือการดูแลเด็กด้านนี้ให้ครู สำหรับเด็กออทิสติกกระจายไปตามชั้น

ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำแผนการเรียนการสอน แล้วส่งฝ่ายวิชาการในระดับชั้น แล้วส่งต่อไปยังรองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการ ตามลำดับ กำหนดการในการส่งแผนจะส่งต้นภาคเรียน ซึ่งครูบางคนจะส่งเดือนต่อเดือน มีการนิเทศกันเอง เยี่ยมเยียน เพื่อดูว่ามีการใช้แผนการสอนอย่างไรบ้าง ซึ่งครูให้ความร่วมมือจัดทำแผนการเรียนการสอนด้วยดี โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูทุกคนทำวิจัย โดยกำหนดเป็นนโยบาย สนับสนุนในเรื่องเอกสารการให้ความรู้ สำหรับเวลาเข้าเรียนเริ่มที่เวลา 8.30 น. เลิกเรียน 15.30 น. แต่เวลา 14.30 น. เป็นการสอนซ่อมเสริม ให้การบ้าน ตีมนม ส่วนชั้นมัธยมจะเลิกเวลา 16.20 น.

การวัดและประเมินผลผู้เรียน

การวัดและประเมินผลผู้เรียนจัดทำโดยครูผู้สอน โดยมีคณะกรรมการวัดและประเมินผลเป็นผู้ดูแล มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแต่ละกลุ่มสาระจะกำหนดไว้ในแผน มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากการสังเกต ตรวจสอบงานเด็ก การให้คะแนนจากใบงานต่างๆ ตลอดจนผลงานที่มอบหมายให้เด็กทำ ในปัจจุบันโรงเรียนเลิกทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนแล้ว แต่หากเป็นชิ้นงานที่ดีครูจะเก็บไว้

การวัดประเมินผล มีการวัดผลก่อนเรียน – หลังเรียน และจากการตรวจการบ้าน ข้อสอบที่ใช้ในการประเมินผลจะมีทั้งปรนัยและอัตนัยผสมกันไป การประเมินทั้งปี ทำให้ครูสะดวก ซึ่งโรงเรียนมีการวางแผนการปฏิบัติโดยมีปฏิทินกำกับอยู่ และได้มีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลใหม่ อย่างไรก็ตามในการวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ แต่จะปัญหาในเรื่องการสอบ National Test (NT) โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ที่นักเรียนมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์

การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานและหัวหน้างานในแต่ละช่วงชั้นเป็นกรรมการ ฝ่ายวิชาการจะทำปฏิทินการนิเทศ นำผลการนิเทศมาแก้ไข มีการนิเทศประจำห้อง ฝ่ายบริหารมักไม่ได้ลงไปนิเทศ แต่มอบหมายฝ่ายวิชาการดูแล คือ การเยี่ยมเยียนและตรวจผลการนิเทศ การนิเทศการสอนโดยทั่วไปดำเนินการในลักษณะคือ 1) ดูการสอน 2) นิเทศเอกสารการสอน 3) ให้คำปรึกษา มีลักษณะเป็นการพูดคุยกัน หัวหน้าช่วงชั้นจะเป็นผู้นิเทศ ทำงานเหมือนครูใหญ่ของระดับชั้น นอกจากนี้โรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูทุกคนทำวิจัย โดยถือเป็นนโยบาย โรงเรียนสนับสนุนในเรื่องเอกสารการให้ความรู้

การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

การจัดหาสื่ออุปกรณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้จะเป็นผู้กำหนด แล้วจะมาพิจารณางบประมาณร่วมกัน ครูส่วนใหญ่จะผลิตสื่อเอง ซึ่งโรงเรียนส่งเสริมการประกวดสื่อในแต่ละห้อง และแต่ละช่วงชั้น โดยมอบเกียรติบัตรให้กับผู้เข้าร่วมประกวดสื่อ สื่อที่ผลิตขึ้นเองเป็นพวกกระดาษ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีสื่อทางทีวีและดีวีดีที่ใช้ในห้องเรียน ในห้องเรียนมีโทรทัศน์ ห้องละ 2 เครื่อง เครื่องเล่นดีวีดี ห้องละ 1 เครื่อง ซึ่งได้รับบริจาคจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ มีการเปิดให้เด็กดูในช่วงบ่าย เวลา 14.30 น. และเนื่องจากโรงเรียนอยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ จึงได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิฯ ในการจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียมในทุกช่วงชั้น ในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยี นอกจากจะได้รับการงบประมาณประจำปีจาก สพฐ. แล้วยังได้รับจากผู้ปกครองนักเรียน และมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ด้วย สำหรับการใช้จ่ายจากสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนไกลกังวลยังไม่คุ้มค่า ครูใช้ประโยชน์จากสื่อที่ผลิตเองได้มากกว่าและครูยังใช้เกมเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้อุปกรณ์ผลิตสื่อเองของครูนั้นทำได้พอประมาณ ถ้าเป็นชุดการเรียน จะมีครูบางท่านทำวิจัยสื่อ ซึ่งครูส่วนหนึ่งมี

ความสามารถในการใช้สื่อได้ดี และอีกส่วนนั้นพอใช้ได้ สำหรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ เช่น การตรวจข้อสอบ นอกจากนี้ในส่วนอื่นๆ ยังไม่มีอะไร

ปัญหาการบริหารวิชาการ

ครูมีความเข้าใจน้อยในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลาง 70% ซึ่งมีเนื้อหา มากไป การแบ่งเนื้อหาาระหว่างชั้น เช่น ป.1 กับ ป.2 ครูต่างคนต่างทำไม่ได้หรือกัน จึงแบ่งเนื้อหาซ้ำซ้อน โรงเรียน จึงแก้ไขโดย ทำหน่วยบูรณาการเป็นช่วงชั้น นอกจากนี้เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีความยืดหยุ่นสูง มากไป จึงทำให้หลักสูตรไม่นิ่ง ต้องปรับไปปรับมา สำหรับช่วงชั้นที่ 1-2 ไม่มีปัญหา แต่ช่วงชั้นที่ 3 – 4 จะมีปัญหา ในส่วนของหลักสูตร 30% โรงเรียนพอใจเนื่องจากเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอเชียงแสน โดยแยกไปตามกลุ่มสาระ ต่างๆ ซึ่งมีการสอบถามความต้องการของทุกฝ่ายทั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียนด้วย ว่าอยากให้รู้เรื่องอะไรบ้าง นำคำขอมาเข้ากลุ่มเลือก แล้วมอบไปให้กลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องรับไปทำต่อ แต่ ศึกษานิเทศก์มาดูแลยังไม่พอใจ ต้องการให้บูรณาการให้แบบเป็นหน่วยใหญ่ ต้องการให้ตั้งชื่อเรื่องแล้วค่อยแตก ไปสู่แต่ละกลุ่มสาระ ในลักษณะเดียวกับที่โรงเรียนกลุ่มดอยตุงทำ จึงทำให้ครูต้องมาปรับหลักสูตร

โรงเรียนมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง คือ คะแนน NT โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยที่นักเรียนมี คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนไม่สนใจเรียน อาจเพราะการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ซึ่งโรงเรียนต้องปรับปรุงการ จัดการเรียนการสอน ในส่วนของสื่อการสอนทางไกลของโรงเรียนไกลกังวล การควบคุมนักเรียนยังไม่สามารถทำให้ เด็กไม่สนใจเท่าที่ควร รวมไปถึงการพัฒนาการเรียนการสอนทำได้ยากเพราะครูไม่ทำตามข้อกำหนดและไม่เชื่อฟังกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูอายุมากและอยู่มานาน นอกจากปัญหาดังกล่าวครูยังมีปัญหาในเรื่องการทำวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ ครูยังมีประสบการณ์เดิมๆ จึงยุ่งยากพอสมควร ครูมีความอึดอัดไม่พอใจบ้าง ซึ่งวิธีแก้ปัญหา คือ ให้เพื่อน ทีมงาน เป็นที่เลี้ยงให้กำลังใจ

ในส่วนของสื่อและเทคโนโลยี เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในระดับประถมมีคอมพิวเตอร์ ให้เรียนได้จำนวน 8 เครื่อง ในขณะที่ระดับประถม มีนักเรียน ห้องเรียนละ 35 – 40 คน ส่วนระดับมัธยม ห้องละ 14 – 30 คน โดยเฉพาะ Internet ใช้งานไม่สะดวก เปิดไม่ได้ติดขัดบ่อย ๆ เด็กค้นคว้าจากห้องสมุดของโรงเรียนน้อยมาก ไม่ รักการอ่าน ทั้งๆที่ห้องสมุดมีหนังสือมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องห้อง Lab ของนักเรียนชั้น ม.ปลาย ที่ยังไม่ให้ นักเรียนใช้

(2) การบริหารงานบุคคล

ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน โรงเรียนดำเนินการโดยประยุกต์คู่มือต่างๆ มาใช้และมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ดังนี้

การกำหนดความต้องการบุคลากร

โรงเรียนมีแผนอัตรากำลังเกี่ยวกับการกำหนดความต้องการด้านบุคลากรทุกปีการศึกษา และมีการกำหนด อัตรากุศลการที่เกษียณอายุก่อนกำหนดและเสนอขออัตรากำลังไปยังเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอเพิ่มอัตรากำลังแต่ อัตรากุศลการที่เกษียณอายุก่อนกำหนดจะถูกเขตพื้นที่อัตรากำลังคน ในการกำหนดความต้องการบุคลากรนั้น โรงเรียนยังทำอะไรไม่ได้เพราะได้รับอำนาจ แต่ไม่ได้รับงบประมาณ จึงกำหนดเองไม่ได้ ได้เพียงแต่ขอเสนอการ กำหนดความต้องการไปยังข้างบน

การกำหนดกรอบอัตรากำลังโรงเรียนดูจากขนาดและสภาพจริง และคาบสอนเฉลี่ยของครู 26 ชม./สัปดาห์ ถ้าครูสอนมากเกินกว่า 21 ชม. 1 คน เพิ่มคน 1 คน มีการวิเคราะห์สาขาที่ขาดแคลน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การงานอาชีพ ดนตรีนาฏศิลป์ รวมแล้วขาด 11 อัตรากำลังสำหรับอัตรากำลังของมัธยมตามเกณฑ์ 2.5 ต่อห้อง ซึ่งโรงเรียนมี 3 ห้อง ก็ประมาณ 7 – 8 คน โรงเรียนขาด

แคลนบุคลากรตามวิชาเอก การจ้างจ้างตามเอกที่ขาดแคลน โรงเรียนใช้วิธีการแก้ปัญหา โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งให้ความร่วมมือดีมาก ในการแจ้งผู้ปกครองทราบในเรื่องการขอเงินจ้างบุคลากรมาสอนโดยขอเงินภาคเรียนละ 300 บาท เพื่อจ้างบุคลากรวุฒิปริญญาตรี เดือนละ 5,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันสามารถจ้างบุคลากร ได้ 18 คน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วโรงเรียนขาดบุคลากรถึง 50 คน การใช้วิธีการดังกล่าวช่วยลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรได้ระดับหนึ่ง นอกจากนี้ในสิ้นปีการศึกษาโรงเรียนจะมีการสำรวจคณะครู โดยการให้ครูตอบแบบสำรวจ และรายงานการทำงานของตนเองว่ามีปัญหาและอุปสรรคอะไร มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความต้องการในการทำงานของบุคลากร โดยฝ่ายบุคลากรจะสรุปรวบรวมรายงานผู้อำนวยการ และจัดบุคลากรทำงานตามความเหมาะสม และใช้วิธีการขอร้องให้ทำต่อไปหากงานต่าง ๆ มีบุคลากรเดิมที่มีความเหมาะสมอยู่แล้ว

การสรรหาและการคัดเลือก

การสรรหาคนเข้ามาสู่ตำแหน่ง โรงเรียนดำเนินการขอกรอบอัตรากำลังใหม่ โดยเสนอไปยังเขตพื้นที่การศึกษา ในส่วนที่โรงเรียนจ้างเอง โดยใช้งบอุดหนุนรายหัวและเงินบริจาคจากผู้ปกครอง โรงเรียนดำเนินการสรรหาและคัดเลือกเอง โดยกำหนดว่าต้องมีวุฒิการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ แล้วให้กลุ่มสาระไปสร้างเกณฑ์มาเพื่อการสรรหาโรงเรียนประกาศเอง ดำเนินการโดย 1) ประกาศเสียงตามสาย 2) ประกาศไปตามชุมชน 3) ประกาศลงในเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสพฐ. เมื่อมีผู้มาสมัครจะดำเนินการคัดเลือก โดยคณะกรรมการคัดเลือก ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ หัวหน้าช่วงชั้น ครูสาขาวิชาการ และฝ่ายบุคลากรซึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการและที่ปรึกษา สำหรับในส่วนงานธุรการที่โรงเรียนไม่มีบุคลากรด้านนี้เลย ถ้าเป็นงบของกระทรวงจะอยู่ที่เขตพื้นที่ ซึ่งโรงเรียนแจ้งความต้องการไปทางในส่วนของการได้มาซึ่งหัวหน้างาน มีการสำรวจความต้องการ ความสมัครใจของครู โดยมีงานการสอนและงานพิเศษมีการเจรจาสอบถามความพอใจและความสมัครใจ แล้วคัดเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มตามความสมัครใจว่าสมัครใจทำงานร่วมกับใคร ซึ่งทุกคนอาจไม่ได้ตามที่ขอ

การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ

การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบมาจากการสำรวจและการขอร้อง โรงเรียนมีการจัดหาข้อมูลด้านบุคลากรทั้งหมด แล้วนำข้อมูลมาพิจารณา การพิจารณาจากวิชาเอก และการสอบถามความสมัครใจ มีการส่งครูมัธยมต้นไปอบรมกับเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มมัธยมศึกษาเดิม เพื่อให้ครูมัธยมต้นสามารถสอนมัธยมปลายได้

โรงเรียนมีรายละเอียดงานให้กับคณะครู มีขอบข่ายงาน มีคู่มือปฏิบัติงานซึ่งมีต้นแบบมาจากเขตพื้นที่การศึกษา แล้วมาประยุกต์ให้เข้ากับโรงเรียน พร้อมทั้งมีคำสั่งรวมของโรงเรียนประจำปี การแบ่งงานในกลุ่มงานต่างๆ จะมีการจัดคนทำงานโดยเลือกตามความเหมาะสม ในส่วนของการจัดครูเข้าสอนแต่ละชั้นเรียน จะสอบถามความพึงพอใจของครู มีแบบสอบถามความต้องการว่าจะสอนชั้นอะไร ทำงานด้านไหน

ซึ่งส่วนใหญ่สอนตรงตามเอก ตามวุฒิที่จบ สำหรับครูที่ทำงานตามสายสนับสนุน ครูจะทำตามความสมัครใจและความสนใจ หากไม่มีใครทำจริงๆ ท้ายที่สุดจะมีครูอาสาทำ ในส่วนตำแหน่งหัวหน้างานนั้น โรงเรียนจะเลือกตามความเหมาะสม นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการกำหนดทีมงานเตรียมแผนแต่ละฝ่ายเพื่อนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีด้วย

สวัสดิการ

การจัดสวัสดิการของโรงเรียนนอกเหนือจากสวัสดิการข้าราชการที่บุคลากรได้รับแล้วจะมีกองทุนสวัสดิการของโรงเรียน โดยให้ครูทุกคนเป็นสมาชิก ใครที่เดือดร้อนสามารถกู้ยืมได้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ส่วนแบ่ง 1 บาท เข้าสหกรณ์ของโรงเรียน การถือหุ้น ครูทุกคนสะสมตามมูลค่าหุ้น ถ้าถึง 10,000 บาท ถือว่าเต็มหุ้น มีสิทธิ์ที่จะกู้ได้ พอเป็นสมาชิกชำระหุ้นแล้ว สามารถกู้ได้เลย แต่เพดานการกู้แล้วแต่สิทธิ์ถือหุ้น ซึ่งครูพอใจ

การจ่ายเงินจ่ายเป็นเดือน คณะกรรมการโปร่งใส ทุกคนพอใจปีหนึ่งก็จะมีคัดเลือกใหม่ ซึ่งสวัสดิการการเงิน โรงเรียนมีรายละเอียด ดังนี้

เงินออม เดือนละอย่างต่ำ 100 บาท ฎีได้ 3 เท่าของเงินออม ส่งคืนเดือนละ 500 – 1,000 บาท เงินกู้ร้อยละ 2 บาท ต่อเดือน กันไว้ 1 ส่วน สำหรับสาธารณะ ส่วนที่ 2 สงเคราะห์สมาชิกป่วยหรือตาย (เยี่ยมใช้ด้วยกระเช้า) และส่วนที่ 3 เหลือคืน 1% บริหารโดยคณะครูให้ค่าตอบแทน 1,000 – 1,500 บาท ต่อปี

และจากกองทุนสวัสดิการดังกล่าว นำผลกำไรที่ได้มาใช้ในการกิ้นเลี้ยงสังสรรค์สิ้นปีพาไปทัศนศึกษาดู ร้อนจากเงินสวัสดิการและเงินสมทบ และอนุญาตให้ครอบครัวไปได้แต่เสียค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งในส่วนสหกรณ์ร้านค้า ของโรงเรียน มีการปันผลเมื่อสิ้นปี นอกจากนี้โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพครูประจำปี โดยประสานไปยังโรงพยาบาล เกษมราษฎร์ ซึ่งจะไปรวมกับโรงเรียนอื่น โรงพยาบาลจัดทำเอกสารการดูแลต่างๆ มาให้ทั้งหมด ครูสามารถเบิกได้ นอกจากนี้ จะมีมาปนกิจของกลุ่ม ซึ่งนอกเหนือไปจาก ขพค.ของทางราชการสมาชิกได้รับการช่วยเหลือ และที่ผ่าน มาไม่มีปัญหา ตัวแทนจะดำเนินการให้ทันที

การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรเรื่องการอบรม การไปทัศนศึกษา เป็นต้น โรงเรียนพัฒนาบุคลากรหลายวิธี ได้แก่ การสำเนาเอกสารแจกให้ครูไปศึกษาด้วยตนเอง การอบรมสัมมนา และ การศึกษาต่อ มีการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอกอยู่เสมอ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มโรงเรียน เครือข่าย สสวท. เป็นต้น เมื่อบุคลากรไปอบรมมาแล้ว จะนำมาขยายผล การพิจารณาส่งคนเข้ารับการอบรมมีทั้ง การสำรวจความสนใจและส่งไปตามภาระงานที่ครูรับผิดชอบ ในส่วนการจัดอบรมภายในของโรงเรียน โรงเรียนมี ฝ่ายบุคลากรรับผิดชอบ ทั้งในส่วนของการขยายผลเวลาที่ไปอบรมมาและเน้นการให้ครูศึกษาหาความรู้ และศึกษา ประเมินเอกสารด้วยตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมให้ครูได้ประเมินวิทยฐานะเรียบร้อยแล้ว

การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ครูมีการประเมินก่อนการทำงาน ขณะทำงานและหลังทำ มีการสรุปประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ผลของการรายงานจะนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาผลงาน พิจารณาความดีความชอบ โรงเรียนมีการให้บุคลากรจัดทำกรายงานประเมินตนเอง และผู้ร่วมงาน ถ้าใครไม่ส่ง รายงาน ก็จะต้องว่าไม่ได้ทำงาน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยนำผลการประเมินมาพูดคุยกันในฝ่ายบริหาร แล้วแจ้งที่ประชุม ในการทำรายงานประเมินตนเองของครู (SSR) นั้น ครูจะต้องรายงานว่าได้ทำอะไร ครูแต่ละคนต้องมีเอกสารประจำวันที่มีการเข้าประชุม ใช้แนบกับการประเมินงานส่วนตัว หรือประเมินวิทยฐานะ จัดเป็นแฟ้มสะสมงานตามมาตรฐาน 14 มาตรฐานของสพฐ.และ เขตพื้นที่ แล้วส่งรายงานให้ฝ่ายบริหารเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากนี้ยังมีการประเมินผลงานครู โดยการนิเทศการเรียนการสอน การสังเกตการเรียนการสอน การแนะนำบางประเด็น มีการนิเทศโดยการประชุมอยู่ เสมอ และการเดินดูหรือเดินไปหา

การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ

การให้บุคลากรในการตัดสินใจ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมคิด ร่วมทำ โรงเรียนเปิด โอกาสให้ครูลงมติและให้คัดค้านได้ในการประชุม สำหรับเรื่องที่ต้องการเห็นจากครู เช่น ภาระงาน การมอบหมาย งาน เป็นต้น ซึ่งครูสนใจให้ความคิดเห็น สามารถพูดกันตรงๆได้ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม โดยมอบ กลุ่มงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจ ครูยังต้องถามผู้บริหาร

ปัญหาการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรหลายด้าน อาทิ ครูไม่ครบตามเกณฑ์ ขาดถึง 11 อัตรา และเนื่องจากเป็นโรงเรียนประถมศึกษาอยู่เดิม เมื่อมาเปิดระดับมัธยมเพิ่ม จึงไม่มีบุคลากรสนับสนุนการบริหารงานด้านอื่น ซึ่งครูที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ต้องเตรียมการสอนและต้องทำหมดทุกอย่าง ผลกระทบจากโครงสร้างปัจจุบัน ทำให้ครูซึ่งมีภาระเต็มที่อยู่แล้ว เวลาทำอะไรที่เป็นงานของโรงเรียนก็ต้องทิ้งการสอน งานของโรงเรียนจะกระจุกอยู่ที่หัวหน้า ทุกเรื่องต้องรอการตัดสินใจ รองผู้บริหารสั่งการทำให้ช้า นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรเฉพาะทาง ได้แก่ ห้องสมุด ธุรการพยาบาล (ปัญหาสุขภาพครูวินิจฉัยไม่ได้) การเงิน พัสดุ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ปริมาณงานกับจำนวนบุคลากรยังไม่ไปด้วยกัน จำนวนงานมีมากกว่าจำนวนคน การวางคนไม่ถูกกับงานและไม่ดูความเหมาะสม อีกทั้งยังขาดบุคลากรครูที่สอนในระดับประถมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีครูในอัตราทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีครูจ้างสอน 2 คน (เป็นนักศึกษา 1 คน) ขาดครูชีววิทยา และฟิสิกส์ด้วย ขาดแคลนบุคลากรในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เนื่องจากมีครูไปเรียนต่อ 1 คน และไปบรรจุ 1 คน เหลืออยู่ 1 คน จึงใช้วิธีให้อาจารย์วิทยาศาสตร์มาช่วยสอน นอกจากนี้ยังโรงเรียนต้องส่งครูมัธยมต้นไปอบรมเพื่อให้ไปสอนมัธยมปลายได้ ทั้งยังมีงานแนะแนวช่วยชั้นที่ 4 เพิ่มขึ้นมาแต่กำลังคนน้อย ซึ่งโรงเรียนควรดูแล ม.3 และ ม.6 มากขึ้น โดยให้ครูประจำชั้นดูแลแทนใน ม.3 แต่ในส่วนของ ม.ปลาย ขาดครู

ส่วนปัญหาอื่นๆ คือ ครูไม่สัมพันธ์ด้านเอกสารและการใช้เทคโนโลยีเป็นอุปสรรคสำหรับครู และการไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนด้านบุคลากร ซึ่งโรงเรียนต้องหาเงินมาจ้างครูอัตราจ้างจำนวนมาก เพราะขาดครูทุกกลุ่มสาระ นอกจากนี้ผลกระทบอีกประการหนึ่ง คือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนในชุมชนจึงมักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูที่อยู่ในชุมชนที่ไม่ให้ความร่วมมือ

(3) การบริหารงบประมาณ

โรงเรียนดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ดังนี้

การจัดทำและเสนอของงบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณ

การจัดทำและเสนอของงบประมาณ โรงเรียนใช้กรอบจัดทำและเสนอของงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดไปลงงบบริหาร 20 -30% สำรองจ่าย (สภาพคล่อง เงินฉุกเฉิน) 10 - 20% งบดำเนินการ 60 - 70% ไปที่วิชาการและแผนกลยุทธ์ ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณนั้น ทั้งนี้ต้องกำหนดให้อยู่ในกรอบที่ได้รับการจัดสรร ซึ่งโรงเรียนแบ่งงบประมาณทั้งหมด ออกเป็น 2 ส่วน โดยเก็บไว้เป็นงบประมาณกลาง 30% เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ ค่าสาธารณูปโภค และการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนงบประมาณอีก 70% ใช้กับนักเรียนโดยตรงในการจัดสรรงบประมาณ มีหลักในการจัดสรรดังนี้

1. เป็นงบลงทุน 20% (300,000 บาท) รวมถึงการส่งครูไปอบรม
 2. งบดำเนินการ 70% แบ่งเป็น
 - งานวิชาการ 50%
 - งานบุคลากร 5%
 - งานกิจการนักเรียน 30%
 - งานอำนวยการ 5%
 - งานแผน 10%
- ยอดเงินประมาณ 800,000 บาท
3. งบสาธารณูปโภค 10%

การพิจารณางบประมาณจะต้องดูตามแผนและเสนอแผนก่อนมีการทำแผนกลยุทธ์ ซึ่งงบประมาณจะดูแลจัดสรรตามงาน 5 กรอบงาน ซึ่งมีโครงการรองรับและกระจายเงินไปตามช่วงชั้น ปัจจุบันเงินไปลงงานวิชาการมากเพราะว่าไปสู่เด็ก โรงเรียนทำในส่วนของงบประมาณโดยทำในส่วนตามที่ได้รับจัดสรร ไม่มีการเสนอขอ การกันงบเป็นค่าสาธารณูปโภค จะมีค่าเฉลี่ยอยู่จะได้รับเงินเป็นงวด โดยจะพิจารณาตามงวด หากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพิเศษซึ่งเป็นกิจกรรมพิเศษที่ไม่ได้ตั้งงบไว้ จะเสนอขอไปทั้งนี้ในการบริหารงบประมาณโรงเรียนมีการจัดเจ้าหน้าที่การเงินระดับช่วงชั้น แล้วมีเจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุของโรงเรียนดูแลอีกครั้ง เมื่อได้งบประมาณรายหัวมา จะมีการประชุมหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้ากลุ่มงานสาระ มาจัดทำกรอบงบประมาณที่จะทำงานในกลุ่มของตนเองว่าจะจัดซื้ออะไรบ้างโดยจะมาพิจารณาร่วมกันงบประมาณของกลุ่มสาระนั้นเพียงพอในระดับหนึ่ง แต่กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ จะใช้เงินมากกว่ากลุ่มสาระอื่นโรงเรียนต้องเจียดงบประมาณของ ม.ต้น มาใช้ร่วมกันกับ ม.ปลาย โรงเรียนใช้งบจัดซื้อหนังสือเสริมทักษะให้เด็ก และใช้งบอุดหนุนรายหัวจ้างครู ประมาณ 7 – 8 อัตรา

ในส่วนของงบครุภัณฑ์จะไปจัดสรรกันที่กลุ่มโรงเรียน โดยเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ สิ่งที่โรงเรียนดำเนินการได้ คือ ค่าใช้สอย เจ้าหน้าที่การเงินสรุปเป็นงานๆ ไปเมื่องานเสร็จสิ้น ผู้บริหารรับรู้จากการรายงานทุกเดือน ผู้บริหารอาศัยข้อมูลเหล่านี้สำหรับจัดสรรงบประมาณต่อไป

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

ในการตรวจสอบติดตาม ฝ่ายนโยบายและแผนจะติดตามงานตามกรอบงาน 5 งานและหน่วยงานย่อย ติดตามการทำงานในหน่วยงาน โดยติดตามก่อนทำงาน และหลังทำงาน โดยมีการสรุปรายงาน นอกจากนี้ยังมีหัวหน้างานดูแลกำกับ และมีการประชุมบุคลากรทุกช่วงชั้นในส่วนของโครงการพิเศษต่างๆ โรงเรียนมีการติดตามผลการปฏิบัติงานโดยกลุ่มสาระแต่ละกลุ่มจะเป็นผู้ดูแล มีการสรุปรายงานเมื่อสิ้นปี ในส่วนของค่าใช้สอย เจ้าหน้าที่การเงินทำสรุปงานแยกตามงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น แล้วส่งรายงานให้ผู้บริหารรับรู้เป็นประจำทุกเดือน

การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

การระดมทรัพยากร โรงเรียนเสนอขอของงบประมาณไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุน และเสนอขอรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน 2 – 3 ปี ต่อครั้ง โดยจะขอบริจาคเงินเป็นค่าจ้างครูจาก ผู้ปกครอง โรงเรียนได้ระดมทรัพยากรมูลค่า 300 บาท/ภาคเรียน นำมาจ้างครูสาขาขาดแคลน ป.1 – ม.6 ซึ่งปัจจุบันจ้างครู 15 คน คน ๆ ละ 5,000 บาทต่อเดือน มีวุฒิปริญญาตรีทั้งหมด จ้างแม่ครัว เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดห้องน้ำ แม่บ้านดูแลอาคารเรียนและทำงานเอกสารคล้ายนักการ และได้รับเงินจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ที่ให้เงินสนับสนุนนักเรียนหัวละ 10 บาท ตลอดจนเงินอุดหนุนรายหัวจาก สพฐ. ในส่วนของการจ้างครู เขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 สนับสนุน 2 คน คนๆ ละ 7,500 บาท แต่เสียชีวิตไป 1 คน ซึ่งเขตยังไม่ส่งคนมาทดแทน

อย่างไรก็ตามเมื่อมีงบประมาณไม่เพียงพอในระหว่างการดำเนินโครงการ โรงเรียนจะมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อการจัดสรรงบประมาณและขอรับการสนับสนุนตามกำหนดเวลาเริ่มและเสร็จสิ้น

การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ในการบริหารการเงินโรงเรียนมีการกันเงินไว้เบิกจ่ายเหลือมปี โดยเฉพาะหากมีการก่อสร้าง แต่ในรอบที่ผ่านมาไม่มีการก่อสร้าง โรงเรียนมีการแจ้งครูในเรื่องการเงิน มีการทำงานเป็นระบบ สามารถให้ครูเช็คยอดเงินของตนเองได้ มีการตรวจสอบภายในของเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาเข้ามาแนะนำโดยให้คำแนะนำแก้ไข ในส่วนของการทำทะเบียนพัสดุจะทำเป็นปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่มาตรวจในส่วนของการจัดซื้อพัสดุโรงเรียนไม่ได้กำหนดสเปกครุภัณฑ์เอง ส่วนใหญ่จะเป็นสเปกกลาง สำหรับกรณีที่พัสดุภัณฑ์ชำรุด โรงเรียนจะตั้งงบประมาณซ่อมบำรุง และมีการจำหน่ายพัสดุประจำปี โดยมีคณะกรรมการดำเนินการ

ปัญหาการบริหารงบประมาณ

โรงเรียนประสบปัญหาได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการจัดหางบประมาณมาจากรัฐ ซึ่งแม้จะขอรับการสนับสนุนจากชุมชนแต่งบประมาณที่ได้รับจากชุมชนยังไม่พอเพียง นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานตามแผนงานที่ไม่เป็นไปตามแผนเป็นเพราะเรื่องงบประมาณ ซึ่งโรงเรียนมีงานมากแต่ขาดงบประมาณส่งผลทำให้ทำงานได้ไม่เต็มที่

(4) งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนมีการดำเนินการดังนี้

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน โดยการทำความเข้าใจฝากนักเรียนแจ้งไปยังผู้ปกครอง บุคลากรของโรงเรียนเข้าเยี่ยมชุมชน และทำป้ายประกาศกิจกรรมต่างๆ หน้าโรงเรียน

การให้บริการชุมชน

การให้บริการชุมชนของโรงเรียน คือ การให้ยืมอุปกรณ์สิ่งของ การให้ใช้สถานที่โดยให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารอเนกประสงค์ และสนามกีฬาได้ ซึ่งชุมชนคิดว่าใช้ได้ฟรี หากโรงเรียนเก็บเงินจะเกิดปัญหาโรงเรียนไม่อนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุด ซึ่งในชุมชนมีห้องสมุดชุมชนอยู่แล้ว นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นสถานที่ประชุมของกลุ่มโรงเรียนด้วย เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มโรงเรียน และการคมนาคมสะดวก ในด้านอื่นๆ โรงเรียนให้บริการชุมชนในเรื่องการช่วยงานชุมชน เช่น การช่วยงานวัด การนับคะแนนการเลือกตั้ง เป็นต้น

การร่วมกิจกรรมของชุมชน

โรงเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกครั้งที่ชุมชนมีกิจกรรม โดยผู้บริหาร บุคลากร และนักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนเป็นอย่างดี เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็กร่วมกับเทศบาล การส่งนักเรียนเข้าไปฝึกอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน นอกจากนี้ยังเข้าร่วมในกิจกรรมงานมงคลต่างๆ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ และกิจกรรมทางศาสนาของวัดต่างๆ เช่น งานแห่เทียนพรรษา ทานสลากภัต โดยเสิร์ฟอาหารให้กับผู้ทำบุญ มีการพื่อนำของนักเรียนไปร่วมในงานโดยครูเป็นผู้ฝึก มีวงดนตรีพื้นเมือง ร่วมงานแสดงในงานด้วย

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเป็นชุมชนเมือง ชุมชนมีเงินมีอาชีพ ค้าขายขายแดน เช่น แอปเปิ้ล ผลไม้ สินค้า นำเข้า ขนมาจากจีน สินค้าส่งออกของไทย คือ ลำไย การเดินทางใช้เวลาจากไทยไปลาวโดยเรือ 10 นาที ไทยไปพม่าด้วยรถ 20 นาที ชุมชนแถบโรงเรียนจะค้าขายกับลาวมากกว่า แม้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ที่ทำงานหนัก แต่ก็ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างดี โรงเรียนมีหนังสือเชิญหรือขอร้องก็จะได้รับความร่วมมือ เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนเก่า มีศิษย์เก่ามากและให้ความร่วมมือดี ศิษย์เก่าจะสนับสนุน รวมไปถึงการให้รางวัลแก่เด็ก และบริจาคเงินให้เป็นอาหารกลางวันแก่เด็กด้วย

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนหลายส่วนด้วยกัน ได้แก่ การเชิญวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนการทำตุ้ง การถนอมอาหาร เป็นต้น การเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของชุมชนและตัวแทนผู้ปกครอง การให้ผู้ปกครองมาร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น งานวันพ่อแห่งชาติ งานวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น โดยเชิญตัวแทนของแม่ของแต่ละห้องเรียนมาขึ้นเวที ให้ลูกนำดอกมะลิกราบแม่ แม่เล่าประสบการณ์การเลี้ยงลูก โรงเรียนมอบของขวัญให้แม่ มีการประกวดแม่ดีเด่น โดยดูจากความสำเร็จของลูกและการประสานงานกับโรงเรียน

โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับการประชุมผู้ปกครองในเดือน พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปิดภาคเรียนการศึกษาใหม่จะประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และปัญหาการขาดแคลนครู โรงเรียนกำลังรื้อฟื้นสมาคมผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่าขึ้นมาใหม่หลังจากที่ร้างไปนาน ในฐานะที่เป็นโรงเรียนของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในเดือนมิถุนายนท่านขวัญแก้ว วัชรโรทัย มาเยี่ยมโรงเรียน โรงเรียนมีการคัดเลือก

ผู้ปกครองที่ยากจนประมาณ 200 คนมารับของแจก นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมหารายได้ โดยให้เอกชนเข้าร่วมโดยโรงเรียนดำเนินการร่วมกับกรรมการสถานศึกษา เช่น การจัดมวยการกุศล ในปีที่ผ่านมาได้รับงบประมาณ 100,000 กว่าบาทสนับสนุนด้าน IT ได้คอมพิวเตอร์ ส่วนเทศบาลจะสนับสนุนของรีไซเคิล เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นเป็นไปด้วยดี อาทิ โรงเรียนร่วมกับอำเภอและเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสนจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการธนาคารขยะ โครงการอบรมป้องกันยาเสพติด มีการรณรงค์และเฝ้าระวังร่วมกับชุมชน อำเภอและเทศบาลตำบลเรื่องยาเสพติด มีการเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรมาเป็นวิทยากรด้านการป้องกันยาเสพติด และเชิญสาธารณสุขอำเภอบรรยายเรื่อง สุขภาพ ตำรวจเข้ามาตรวจสอบสารเสพติด ในโรงเรียนบ่อยครั้ง และเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนจึงให้ความร่วมมือดี มีการช่วยเหลือกันโดยเฉพาะในเรื่องของบุคลากร เช่น ขอครูไปเป็นคณะกรรมการจัดงานต่างๆ ในชุมชน

ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเกี่ยวกับการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีน้อย ซึ่งชุมชนเองจะรับรู้การทำงานของโรงเรียนน้อยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ชุมชนยังมีความต้องการให้โรงเรียนจัดสอน ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ให้กับบุตรหลานของเขา เพราะเชียงแสนติดต่อกับชายแดนประเทศจีน และเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรจึงยังสนองตอบต่อชุมชนได้ไม่เต็มที่

(5) งานบริหารกิจการนักเรียน

โรงเรียนมีการดำเนินงานบริหารนักเรียน ดังนี้

การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

โรงเรียนมีการสำรวจสำมะโนนักเรียน ในการจัดทำสำมะโนนักเรียนนั้นครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการโดยให้เด็กนำทะเบียนบ้านมาให้ครูตรวจสอบ ในแต่ละห้องเรียนจะมีเด็กที่ไม่มีทะเบียนบ้าน ประมาณไม่เกิน 5 คน ซึ่งเป็นเด็กพม่า อย่างไรก็ตามการทำสำมะโนนักเรียนยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร เพราะเพิ่งเริ่มต้น แม้นักเรียนไม่มาก แต่ผู้รับผิดชอบมีน้อย

จากการสำรวจพบว่านักเรียนที่พ่อแม่เสียชีวิตประมาณ 10% พ่อแม่แยกทางกัน (หย่าร้าง) ประมาณ 10% และพ่อแม่ทำงานที่อื่นประมาณ 30% โดยมีวิธีการศึกษา คือ สำรวจที่บ้านนักเรียน ศึกษาปัญหาความขาดแคลน เช่น อุปกรณ์ อาหารกลางวัน และไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน เป็นต้น

การรับนักเรียน

การรับนักเรียนจะกำหนดแผนการรับนักเรียนไว้ในทุกปีการศึกษา แต่อยู่ในกรอบเดิมๆ คือ ให้เด็กในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้าเรียน ช่วงชั้นที่ 1 จำนวนรับ 120 คน ต่อปีการศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวนรับ 120 คน ต่อปีการศึกษา พยายามไม่ให้เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในแผน มีการรับนักเรียนนอกพื้นที่มากพอสมควร เนื่องจากผู้ปกครองมีการย้ายมาอยู่บ่อยๆ เพราะผู้ปกครองทำราชการและค้าขาย ผู้ปกครองที่มีฐานะดีจะส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนในเมืองไม่เรียนในท้องถิ่น ไม่มีนักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นพม่าและลาวที่มาลำบาก ทางพม่ามีแม่น้ำรวกกัน ทางลาวมีแม่น้ำโขงกัน แต่มีเด็กนักเรียนที่ผู้ปกครองเป็นพม่าและลาวที่มาจ้างทำงาน ซึ่งประมาณ 10% โรงเรียนจะจัดเด็กเหล่านี้คละเข้าไปตามห้อง เด็กต่างชาติที่เข้ามาเรียนช่วงแรก ๆ ในชั้นอนุบาล ปีที่ 1 จะมีปัญหาเรื่องภาษา ซึ่งโดยระเบียบบอกรับ เพียงแต่ไม่ออกเอกสาร ร.บ. ให้

โรงเรียนรับนักเรียนทุกคนเข้าเรียนโดยการประกาศรับสมัคร มีการประชาสัมพันธ์การรับ นักเรียนโดยใช้ป้ายประกาศ แผ่นพับ เสียงตามสายของเทศบาล (รถแห่) และเสียงตามสายของหมู่บ้าน วิทยุชุมชน สกอ.เสียงตาม

สาย นักเรียนบอกต่อ และจดหมายผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ปัจจุบันมีนักเรียนชั้นประถมประมาณ 700 คน และชั้นมัธยม จำนวน 200 กว่าคน

การจัดกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนักเรียนหลากหลาย โดยจัดหมวดหมู่เป็นด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย โรงเรียนมีการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย และการส่งเสริมให้นักเรียนมีการเข้าร่วมประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ โดยส่งนักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรม เช่น การอบรมการไหว้ การนิมนต์พระมาสอนนักเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น ในส่วนของการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยภายในโรงเรียน ยังไม่มีนอกเหนือจากกิจกรรมตามประเพณี

ด้านอนามัย โรงเรียนมีงานอนามัยโรงเรียนรับผิดชอบในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน ซึ่งในส่วนของงานอนามัยจะมีโครงการ 5 โครงการ ได้แก่ 1) แปร่งฟัน มั่นใจฟันสวย เทียวได้ ฟันดี 2) โครงการ อย.น้อย ส่งเสริมด้านโภชนาการภายในโรงเรียน 3) สาธารณสุข 4) โครงการกำจัดเหา โดยกำจัดเหาให้กับนักเรียนชั้น ป.1 – 6 จำนวน 96 คน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองใช้ยาพร้อมสมุนไพรน้อยหน้า 5) ตัดผมฟรี โดยขอให้ช่างจากเชียงใหม่มาให้บริการ นอกจากนี้ยังมีโครงการพิเศษต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น ในการดูแลสุขภาพจะประสานกับสถานอนามัยและโรงพยาบาล มีการตรวจสุขภาพ ตรวจสารเสพติด ตรวจปัสสาวะ เป็นต้น โครงการสุขภาพเกี่ยวกับการดูแลเรื่องฟัน มีหมอฟันมาตรวจแล้วนำเด็กไปรักษา โครงการผลิตน้ำดื่มบรรจุขวด โครงการคัดแยกขยะ โดยให้เด็กเป็นคนจัดการดูแลโครงการของเขา มีที่เผาขยะโรงเรียน มีการรับซื้อขยะโดยให้นักเรียนเป็นคนทำ

นอกจากนี้เด็กบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากผู้ปกครองติดโรคเอดส์ ประมาณ 20 คน โรงเรียนดำเนินการโดยการจัดประชุมอบรม ให้เด็กเป็นแกนนำดูแลกันเอง เด็กเหล่านี้ มีเพื่อนสงสารมากกว่าล้อ ครูจะสอนเรื่องกฎแห่งกรรม แทรกตลอด มีการแสดงละครคุณธรรมร่วมกับพระ มีพระจากมหาจุฬาลงกรณ์ฯ ร่วมกับวัดป่าสักมาเป็นวิทยากร

ด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนปลูกฝังนิสัยรักการประหยัดด้วยการจัดกิจกรรมออมทรัพย์ ให้เด็กทุกคนฝากเงินกับครู วันละ 1 – 2 บาท ทั้งโรงเรียน ถึงสิ้นปีนักเรียนจะมาเบิกไป โรงเรียนมีโครงการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ในระดับห้องเรียน ครูจะสอดแทรกในการสอน โรงเรียนมีโครงการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเน้นวิชาให้สัมพันธ์กับท้องถิ่นมากที่สุด โดยเอาสภาพแวดล้อมเข้ามาให้เด็กเรียนรู้

ในส่วนของงานปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียน โรงเรียนแบ่งนักเรียนเป็นเขตสี 5 เขต ประกอบด้วย สีเหลือง – วันจันทร์ สีชมพู – วันอังคาร สีเขียว – วันพุธ สีแดง – วันพฤหัสบดี สีฟ้า – วันศุกร์ สมาชิกทั้ง 5 สี จะมีนักเรียนตั้งแต่ ป.1 ถึง ม.6 มีการคัดเลือกประธานสี เลือกตัวแทนจากสีไปคัดเลือกสภานักเรียนสีละ 4 คน และมีการคัดเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน การแบ่งงานของนักเรียน แบ่งเป็น งานประชาสัมพันธ์ งานปกครอง งานกิจกรรม และงานฝ่ายติดตามผล

ด้านการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ มีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนโดยการวางโครงการวางแผนการจัดกิจกรรม เช่น 1) โครงการคณะสี แบ่งนักเรียนไปตามสี จัดหมู่สีที่ดูแลน้อง ทำให้เกิดความสัมพันธ์รักใคร่กัน เด็กจะแบ่งเขตความรับผิดชอบในการทำความสะอาด 2) คณะกรรมการนักเรียน เด็กมีส่วนร่วมในการบริหารผ่านสภานักเรียน เด็กได้เรียนรู้การทำงานและได้รับประกาศนียบัตรกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยการจัดโครงการรักการอ่าน ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ส่งเสริมสาระการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและแหล่งเรียนรู้ราชการ ท่องเที่ยวร่วมกับการเรียนรู้ในเชียงใหม่ ทำเรือเชียงใหม่ และโบราณสถานต่าง ๆ ในเขตอำเภอเชียงใหม่ การพานักเรียนไปวัด พบเจ้าอาวาส พระให้คติเตือนใจ อบรมเด็ก มีเด็ก ๆ บวชสามเณรภาคฤดูร้อน อบรมคุณธรรม จริยธรรมในวัด โดยโรงเรียนใช้งบประมาณจ่ายค่าอาหารและค่าใช้จ่ายให้เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น ครูและเด็ก

สรุปรายงาน การพานักเรียนไปทัศนศึกษา การส่งนักเรียนไปอบรมมัคคุเทศน์ เนื่องจากเชียงใหม่ศูนย์การศึกษา การส่งเสริมด้านกีฬาโดยให้เด็กมีการแข่งขันกีฬา การส่งเสริมการหารายได้พิเศษระหว่างเรียน เป็นโครงการบรรจุน้ำดื่ม มีครูเป็นคนดูแล ส่งตามโรงเรียนต่าง ๆ ทำมา 2 ปีแล้วโดยขายให้คณะครู แต่ยังไม่ออกสู่ชุมชน และการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมการอบรมความรู้ด้านยาเสพติดกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงใหม่เป็นประจำทุกปี ในส่วนของการบำเพ็ญประโยชน์ของนักเรียนจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ในกิจกรรมตามประเพณี กิจกรรมกีฬา กิจกรรมปลูกเสื่อเนตรนารี การไปช่วยงานวัด การทำความสะอาด เป็นต้น

การจัดบริการแนะแนว ในการจัดบริการแนะแนว จะเป็นการแนะแนวการศึกษาต่อ จัดให้พี่มาแนะแนวน้อง สำหรับการแนะแนวอาชีพจะมีหน่วยงานภายนอกมาแนะแนว เช่น วิทยาลัยการอาชีพ ศูนย์พัฒนาอาชีพสตรี ซึ่งเด็กที่จบส่วนใหญ่มุ่งไปเรียนต่อ

ในการช่วยเหลือนักเรียนมีการช่วยเหลือนักเรียน 2 ฝ่าย โดยบริหารในระบบ (มัธยม) ครูประจำชั้นไปเยี่ยมนักเรียนที่บ้าน ครูเอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่บ้าน จะทำให้ดีขึ้น และเด็กเล็กจะเป็นครูประจำชั้นในด้านทุนการศึกษา โรงเรียนมีทุนการศึกษาหลายทุน ซึ่งโรงเรียนกำหนดเกณฑ์ในการให้ทุนเอง โดยมีคณะกรรมการพิจารณาการให้ทุน ทั้งนี้ครูจะออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเช่นเดียวกัน ส่วนเด็กที่ไม่มีทะเบียนบ้านมูลนิธิจะดูแลการช่วยเหลือเด็กที่ติดเอดส์ โรงเรียนส่งเด็กไปยัง “มูลนิธิเด็กเชียงราย” อยู่บ้านห้วยดอย โดยมูลนิธิดังกล่าวจะรับเด็กที่ติดเชื้อ และรับดูแลเลี้ยง

ระเบียบวินัย

โรงเรียนรักษาระเบียบวินัยโดยมีกฎระเบียบวางไว้เป็นบทลงโทษ คือ นักเรียนทำผิด 3 ครั้ง 1) ตักเตือน 2) เชิญผู้ปกครอง 3) ทำทัณฑ์บน และพักการเรียน นอกจากนี้มีการบันทึกพฤติกรรมในระดับมัธยม ส่วนระดับประถมมีครูบันทึกเกี่ยวกับการทำความดีว่าวันนี้ทำดีอะไรบ้าง โดยให้พ่อ แม่ เพื่อนมีส่วนร่วม ในส่วนความรับผิดชอบของนักเรียน ครูจะไปอบรมกันในห้อง นอกจากนี้โรงเรียนมีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ มีน้ำใจ รับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ตัว ตลอดจนมีการเฝ้าระวังเด็กนักเรียนที่อยู่ในข่ายจะติดยาเสพติดเป็นกรณีพิเศษ ปัญหายาเสพติด เช่น ต้มเหล้า สูบบุหรี่ โรงเรียนดำเนินการขึ้นเด็ดขาด ซึ่ง ภายในโรงเรียนเด็กที่มีปัญหาจากที่บ้าน จะเข้าห้องปกครองทุกวัน

มีครูประจำหมวดเป็นที่ปรึกษาเรื่องการทำเวรประจำวัน เช่น วันศุกร์ สีฟ้าต้องทำเวร โดยการแบ่งเขตพื้นที่ในโรงเรียน มีการดูแลนักเรียนผ่านประธานนักเรียน มีการอบรมหน้าเสาธงในวันศุกร์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ อาทิ เรื่องวันสำคัญ การทำงานส่งครู กิริยามารยาท ชมเชยนักเรียนที่ทำดี ในช่วงมีการเลือกตั้งของโรงเรียน กรรมการนักเรียน และช่วงเลือกตั้ง สว. สส. สจ. ท้องถิ่น ก็แนะนำเรื่องการเลือกตั้งและประชาธิปไตย ยาเสพติดและแรงงาน เป็นต้น

การจัดสวัสดิการนักเรียน

โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการนักเรียนในเรื่องโครงการอาหารกลางวันและทุนการศึกษาโดยมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ปีละ 30,000 บาท แต่เนื่องจากสภาพโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ เงินจึงสะสมอยู่ในบัญชี ซึ่งมูลนิธิให้รายงาน ผู้บริหารหรือกันอยู่ว่าจะเอาเงินตรงนี้มาใช้เป็นอย่างอื่นได้หรือไม่ โครงการนี้เน้นปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์เพื่ออาหารกลางวัน ในส่วนของทุนการศึกษาโรงเรียนมีทุนต่างๆ ได้แก่ 1) ทุนให้เปล่า เป็นครั้งคราว จำนวน 500 – 1,000 บาท 2) ทุนที่เป็นเงินสะสมถึงปีเอาดอกเบี้ยมาใช้เป็นทุนของกองสลากฯ ที่เขียนเรียงความ ทุนเสมาพัฒนาชีวิตแยกบัญชีเป็นบัญชีของเด็ก ครูประจำชั้นดูแลการใช้จ่าย 3) ทุนการศึกษานักเรียน (ห้วยรัฐบาล) ทุนทีวี 3 ทุนของทางวัด ทุนงานศพ อาหารกลางวันที่ยกเว้น พ่อตาย แม่ตาย แยกทางกัน 4) กองทุนเงินกู้ยืมสำหรับ ม.ปลาย ฝากไว้ที่โรงเรียนราชประชาฯ 24 อ.จุน จ.พะเยา 5)

ค่าใช้จ่ายรายหัวประมาณ 10 บาทต่อคน จากมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ของในหลวง นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังให้จักรยานแก่นักเรียน และแจกชุดนักเรียนเครื่องเขียน ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน กับเดือนธันวาคม พร้อมทั้งเครื่องกันหนาว และในส่วนของเด็กที่ไม่มีทะเบียนบ้าน โรงเรียนให้ทุนการศึกษาและให้ใบรับรองการเป็นนักเรียนแก่เด็กดังกล่าว

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นปัญหาเกี่ยวกับการดูแลแก้ไขนักเรียน ซึ่งสภาพปัญหาของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมซุกซน ปัญหาสิ่งมอมเมา ปัญหาหลักขโมย ฯลฯ นักเรียนจะดี คุณธรรม จริยธรรมน้อย ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่สนใจเรียน นักเรียนมัธยมบางกลุ่มหนีโรงเรียน ทำให้ฝ่ายปกครองต้องไปตามตัวกลับมา ตลอดจนการช่วยเหลือนักเรียนที่ผู้ปกครองที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ประมาณ 10 % ซึ่งต้องการการช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษา

(6) งานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนมีการดำเนินงาน ดังนี้

การสร้างอาคาร

ในเรื่องอาคารสถานที่โรงเรียนไม่ได้ทำเป็นแผนแม่บท ขาดตรงไหนจะเสนอขอไป กำหนดว่าจะสร้างอาคารตรงไหน โรงเรียนจะกำหนดร่วมกับกรรมการสถานศึกษา การสร้างอาคารจะได้รับงบประมาณจาก สพฐ. โดยตรง ซึ่งเป้าหมายด้านอาคารที่กำลังเสนอขอสร้าง คือ อาคาร 3 ชั้น 12 ห้องเรียนเป็น สปข/..... สำหรับอาคารประกอบนั้นมีพอ แต่ขาดแคลนห้องเรียนวิชาเฉพาะ โรงเรียนได้รับงบประมาณซ่อมแซมอาคาร ประมาณมากกว่า 102,000 บาท โดยเสนอขอไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุนและเสนอขอรับการสนับสนุนจากชาวบ้าน 2 – 3 ปี ต่อครั้ง

การใช้การบำรุงรักษาอาคารสถานที่

การดูแลรักษาอาคารสถานที่โดยแบ่งหน้าที่ให้นักการ 2 คน ดูแล ในส่วนบริเวณทั่วไปให้นักเรียนรับผิดชอบ แบ่งเขตสีดูแลทำความสะอาด โดยมีคณะกรรมการนักเรียนตรวจ และรายงานหน้าเสาธง มีการแจกเกียรติบัตรเมื่อสิ้นปีการศึกษาให้นักเรียนและครู

การควบคุมการใช้อาคารสถานที่

โรงเรียนมีระเบียบการใช้อาคารสถานที่ แต่โรงเรียนไม่ได้เอามาเข้มงวด เพียงแต่ให้ทำหนังสือขออนุญาตมา ซึ่งก็จะมีหน่วยงานภายนอกมาใช้บริการห้องสมุด เช่น เทศบาล กลุ่มโรงเรียน เป็นต้น การดูแลอาคารสถานที่ในด้านอื่น ๆ คือ มีครูเวรมาอนเวร โดยครูชายอยู่เวรกลางคืน การปิดประตูโรงเรียนในเวลา 19.00 น.

การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

การดูแลสภาพแวดล้อม พยายามสร้างรั้วรอบขอบชิด แต่สร้างแล้วก็มีปัญหาเรื่องนักเรียนหนีเรียน ฝ่ายปกครองต้องตามไปเอาตัวเด็กกลับมา ส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยม

ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ การใช้อาคารสถานที่ อาคารเรียนไม่เพียงพอ เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมาก บางครั้งใช้โรงอาหารเป็นที่เรียน อาคารสถานที่ของโรงเรียนคับแคบ ขยายไม่ออก ไม่มีที่นั่ง ไม่มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่น ขาดแคลนห้องเรียนวิชาเฉพาะ ในส่วนของกลุ่มสาระอยากจัดเป็นห้องสาระ แต่มีห้องไม่พอ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ม.ปลายไม่มีห้องเรียน ไม่มีห้อง Lab โรงเรียนต้องการอาคารเรียนเพิ่ม อาคารชำรุดทรุดโทรมมาก ต้องการรื้ออาคารเดิม โรงเรียนไม่ค่อยสะอาด เด็กไม่ค่อยมีวินัย ทั้งขยะเกลื่อนกลาด โรงเรียนจัดถังขยะให้หน่อย โต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ โต๊ะพลาสติกที่จัดสรรมาให้ไม่คงทนต่อการใช้งาน

งานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

โรงเรียนมีการดำเนินงาน ดังนี้

การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนมีระบบการจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม มีคอมพิวเตอร์ทั้งหมด 25 เครื่อง ชั้นประถม มี 8 เครื่อง ชั้นมัธยม มี 15 เครื่อง โรงเรียนมีครูที่มีความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์สำหรับระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศยังไม่ค่อยดี เพราะอินเทอร์เน็ตมีความล่าช้ามาก ครูจึงใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวในการทำงาน สำหรับการบริหารจัดการของโรงเรียนจะใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรการ งานทะเบียน และห้องสมุด ผู้บริหารสนับสนุนเรื่อง ที่วี DVD ทุกห้อง โรงเรียนมีแผนเกี่ยวกับ IT มีการกำหนดฝ่ายรับผิดชอบ มีการจัดทำระบบ LAN แต่ยังใช้ข้อมูลจากระบบนั้นได้ไม่เต็มที่ ส่วนใหญ่จะใช้ในด้านข้อมูล ในด้าน Internet และสื่อ IT โรงเรียนรับทางไกลได้ โดยใช้ในระดับมัธยม ซึ่งครูส่งแผนการสอนที่จะใช้มาก่อน ครูมัธยมเต็มใจใช้สื่อ ด้านการควบคุมดูแล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลให้เป็นไปตามตาราง

การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

โรงเรียนมีการประสานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศกับเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนมีระบบ LAN ได้รับการติดต่อจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่จะให้ Internet ไร้สายแต่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแม่ที่ให้ความร่วมมือทาง IT ในระดับประถม แต่ในระดับมัธยมจะได้รับความช่วยเหลือจากที่อื่น สื่อเทคโนโลยีเพียงพอ สำหรับเครือข่ายเทคโนโลยี จะได้ใช้กับเด็กหัวแหลม

ปัญหาการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

โรงเรียนไม่มีห้องโสตทัศนศึกษา สื่อ ห้อง และสถานที่ไม่สมบูรณ์ ยังไม่สามารถใช้ระบบได้อย่างเหมาะสม ส่วนมากใช้แต่ของที่มีอยู่ในห้อง จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ของฝ่ายวิชาการ แต่ในกลุ่มสาระจะไม่มีให้ครูใช้

การบริหารงานและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

ในการบริหารงานโรงเรียน มีแผนพัฒนาโรงเรียน เป็นแผนปฏิบัติการและแผนแม่บท ซึ่งเป็นแผน 5 ปี การบริหารอยู่ในกรอบระเบียบ ดัดขัดและไม่อิสระในเรื่องของงบประมาณ โรงเรียนมีการทำงานที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยเป็นคณะทำงานในชุดการทำงานโครงการ อำเภอแบบบูรณาการของอำเภอเชียงแสน ในการปราบปรามยาเสพติด มีฝ่ายปกครองอบรมดูแลเด็ก ด้านยาเสพติด โดยมีครูดูแลกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะ ส่งไปอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ที่แจ้งมายังโรงเรียน มีฝ่ายกิจกรรมรับผิดชอบกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคง การดำเนินงานบริหารเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ได้แก่ 1) การให้เด็กได้เรียน ร.ด. 2) การสร้างความเข้าใจในเหตุการณ์ 3) การจัดนิทรรศการ และการจัดกิจกรรมประกวดทุกวันสำคัญและ แทรกในการเรียนการสอน รมรงค์ เรืองยุ่ง เอดส์ บุหรี่ เหล้า ฯลฯ 4) การมีสถานักเรียนส่งเสริมประชาธิปไตย 5) การร่วมโครงการโรงเรียนสีขาวที่ร่วมกันระหว่าง กระทรวงสาธารณสุข มหาตไทย และศึกษาธิการ เพื่อแก้ปัญหาเสพติด โดยมีการจัดอบรมและจัดนิทรรศการที่โรงเรียน โรงเรียนสนับสนุนสถานที่และนักเรียน 6) การดูแลเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ พ่อแม่หย่าร้างพ่อแม่เสียชีวิตโดยการให้ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน 7) มีโครงการจัดการศึกษาท้องถิ่น โดยเน้นวิชาให้สัมพันธ์กับท้องถิ่นมากที่สุด โดยเอาสภาพแวดล้อมเข้ามาให้เด็กเรียนรู้ 8) มูลนิธิพันธกิจเมตตา รับเด็กจากต่างอำเภอมาเรียน โดยจัดที่พัก และจัดรถรับส่งเด็ก เด็กที่ไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน โรงเรียนออกหลักฐานสำเร็จการศึกษา เมื่อจบ ป.6 โรงเรียนออกใบ สศ.3 บัตรสุขภาพไปอนามัย/โรงพยาบาล รักษาพยาบาลเบื้องต้น ครูช่วยกันดูแลเบื้องต้น 9) ชาวบ้านช่วยเหลือโรงเรียนจัดทำผ้าป่า ปีละ 2 ครั้ง ในช่วงเดือนมิถุนายน และธันวาคม (เสื้อผ้าและอุปกรณ์ ชุดนักเรียน และเงิน 30,000 บาท จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เงินทุนพิชิตสวคนครัว) ดังนั้นการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ของโรงเรียน จึงเน้นที่ตัวเด็กในเรื่องการเรียนและคุณภาพ คือ คุณธรรม และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

2. โรงเรียนวัดศรีวิเทศสังฆาราม จังหวัดสงขลา

2.1 หน้าที่ทางการบริหารของโรงเรียน

(1) การวางแผน

โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้งในด้านการบริหารบุคคล งบประมาณและการบริหารงานทั่วไป โดยบริหารงานบนพื้นฐานของข้อมูลและสารสนเทศ โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินการ

โรงเรียนมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน

(2) การจัดองค์การ

โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างองค์การเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแผนภูมิการบริหารแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ งานบริหารทั่วไป งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร และงานบริหารงบประมาณ

โรงเรียนมีแผนภูมิทำเนียบผู้บริหาร รายชื่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยฯ พันธกิจและข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ ที่จำเป็นแก่การบริหารการศึกษา

(3) การนำ

ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต การสร้างแนวทางการบริหารที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีจิตวิทยาในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

ในด้านวิชาการผู้บริหารมีความรอบรู้ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผล และมีแผนงานโครงการในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ มีการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เช่น หลักสูตรภาษามาลายู เพื่อให้สอดคล้องกับที่ตั้งของสถานศึกษา ซึ่งอยู่ใกล้ประเทศมาเลเซีย

ผู้บริหารมีการประสานงานกับชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างความร่วมมือในด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษา และผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการทำงาน บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีความเป็นธรรมและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย บริหารงานได้ตามแผนและผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ

(4) การควบคุม

โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการทำงานโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ภาวเรียนละ 3 – 4 ครั้ง เพื่อกำกับ ตรวจสอบ และติดตามการทำงานตามแผนงานของโรงเรียน

โรงเรียนมีการบริหารงานตามโครงสร้างที่กำหนดไว้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานการประเมินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2.2 ภารกิจบริหารการศึกษา

(1) วิชาการ

(1) โรงเรียนใช้หลักสูตรสถานศึกษาทั้งหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่นในสัดส่วน 70 : 30 เนื้อหาหลักสูตรมีการสอดแทรก ปลูกฝังค่านิยม ทักษะคิด ความรักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ ความอดทน ความประหยัด การอดออม และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

(2) โรงเรียนส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เช่น ภาษามาลายู เพื่อให้สอดคล้องกับสถานที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้กับประเทศมาเลเซีย มีการประสานงานกับชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสร้างความร่วมมือในด้านทรัพยากรสนับสนุนการจัดการศึกษา

(3) โรงเรียนใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เป็นข้อมูลการจัดกิจกรรม การศึกษาให้กับนักเรียน ซึ่งภูมิปัญญาในท้องถิ่น ได้แก่ การนวดแผนไทย การทำขนมทองม้วน การทำดอกไม้จากผ้า ไ ย บั การสานใบมะพร้าว การทำสวนผลไม้ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ วัดเขารูปช้าง ตลาดนัดหน้าอำเภอ โรงงาน อุตสาหกรรม สระน้ำสาธารณะ มัสยิด และแหล่งท่องเที่ยวชายแดนจังหวัดสงขลา

(4) โรงเรียนจัดทำโครงการ Mini English Program และเป็นศูนย์ปฐมวัยต้นแบบของอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

(5) โรงเรียนจัดกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมแห่งการจัดกิจกรรม และ การนำนักเรียนไปพัฒนาวัด และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

(6) โรงเรียนส่งเสริมให้มีกิจกรรมสถานนักเรียน การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน รักษาโรงเรียน มีความผูกพันและความภาคภูมิใจในโรงเรียน

(2) การเงินและการจัดการ

การดำเนินงานด้านงบประมาณ มีการจัดทำและเสนอของบประมาณไปยังเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โรงเรียนใช้เงินตามงบประมาณตามที่ได้รับการจัดสรรซึ่งเป็นเงินใน งบประมาณ หากไม่เพียงพอ โรงเรียนสามารถขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักงาน จาก ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้ง งบประมาณผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ซึ่งเป็นเงินนอกงบประมาณที่โรงเรียนนำมาใช้ใน การบริหารจัดการและดำเนินการโครงการพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน เช่น โครงการโรงเรียนสองภาษา โครงการ พัฒนาวัด และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โครงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ประเพณีทำบุญวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมวันแม่ ประเพณีวันลอยกระทง และกิจกรรมวันพ่อ

เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เช่น เงินสนับสนุน ค่า สาธารณูปโภคของโรงเรียน คิดในลักษณะค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีละ 200 บาท/คน ระดับ มัธยมศึกษา ปีละ 300บาท/คน

โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันและโครงการนมโรงเรียนใน ลักษณะคิดค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน วันละ 10 บาท/คน จำนวนนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุน 200 คน

ในปีงบประมาณ 2548 โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุน ค่าวัสดุรายหัวและค่า ดำเนินงานระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 585,772 บาท และ ได้รับเงินอุดหนุนเป็นค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) จากองค์การบริหารส่วนตำบล 1,047,550 บาท รวม งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐเป็นเงิน 6,068,760 บาท งบประมาณหมวดเงินเดือนคิดเป็นร้อยละ 76 ของ งบประมาณทั้งหมด นอกจากนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน หรือมูลนิธิ หรือองค์กรอื่นๆ คือองค์การ บริหารส่วนตำบล บริษัท ชุมชน เป็นจำนวน 50,000 บาท

โรงเรียนจัดทำรายงานผลการใช้เงินงบประมาณ การติดตามและการตรวจสอบเงินงบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรไว้ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนได้รับทราบทุกครั้งที่ได้มีการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นลง ผู้บริหารจะจัดทำ รายงานการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้ ให้ประธานกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบทุกครั้งที่มีการใช้เงิน รวมทั้งการจัดทำรายงานทางการเงินให้การเงินให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ทราบทุกเดือน

(3) บุคลากร

โรงเรียนเสนอความต้องการอัตรากำลังไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยลำดับความ ต้องการอัตรากำลัง เช่น ครูคณิตศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาอังกฤษ ครูภาษาไทย ครูสังคมศึกษา ครู พละนาฏย และเทคโนโลยี และครูศิลปะ ซึ่งเป็นอัตรากำลังที่โรงเรียนขาดแคลน

การทำหน้าที่ความรับผิดชอบของครูโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่รับผิดชอบ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่สนับสนุนวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน มีการจัดทำแผนงานและโครงการร่วมกัน โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศการสอน การประชุมร่วมกัน การให้คำแนะนำปรึกษา และการพัฒนาการทำงานร่วมกัน

โรงเรียนจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรของโรงเรียนได้แก่ อาหารกลางวันที่มีคุณค่าราคาไม่แพง สหกรณ์โรงเรียน ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายการเข้ารับการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองของครูบางส่วนประมาณ 30% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

โรงเรียนมีเกณฑ์ในการประเมินผลงานของบุคลากรโดยพิจารณาให้น้ำหนักการจัดสรรความดี ความชอบ ให้บุคลากรกลุ่มทางวิชาการ 50% กลุ่มงานบุคลากร 20% กลุ่มงานบริหาร 20% และกลุ่มงานการเงิน 10%

(4) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

โรงเรียนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8 ไร่ ประกอบด้วยอาคารถาวร 4 หลัง จำนวน 26 ห้องเรียน อาคารอเนกประสงค์ 2 หลัง ห้องส้วม 2 หลัง จำนวน 14 ที่นั่ง ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้กับการเรียนการสอน 19 เครื่อง และมีห้องสมุดที่มีหนังสือสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและครู

โรงเรียนมีแผนการสร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 อาคาร เพื่อทดแทนอาคารหลังเก่า ซึ่งมีอายุการใช้งานมากกว่า 30 ปี ขาดความมั่นคงแข็งแรง อาจเกิดอันตรายกับนักเรียนและผู้ใช้อาคาร ประกอบกับมีนักเรียนเพิ่มมากขึ้นจาก 40 คนต่อห้องเรียนเป็น 50 คนต่อห้องเรียน โดยโรงเรียนจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาในการดำเนินการก่อสร้าง

โรงเรียนจัดแบ่งเขตพื้นที่การดูแลรักษาความสะอาด สภาพของอาคารเรียน ห้องเรียน การปิด-เปิดประตูหน้าต่าง ให้กับคณะครูและนักเรียนช่วยกันกำกับดูแลรักษาความสะอาด และความเรียบร้อย และมีคณะกรรมการนักเรียนช่วยกันตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจและประเมินผลบริเวณหน้าเสาธง เพื่อให้ทุกคนได้รับทราบทุกวันในตอนเช้า

(5) เทคโนโลยีและสารสนเทศ

โรงเรียนมีสารสนเทศเกี่ยวกับบริหารจัดการโรงเรียนค่อนข้างสมบูรณ์ ประกอบด้วย การจัดโครงสร้างองค์กรโรงเรียน ข้อมูลที่แสดงถึงระบบการบริหารงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2546 หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ แผนบูรณาการ การเรียนรู้ แผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากิจกรรมประชุม บันทึกการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน หลักฐานการใช้สื่อการเรียนการสอน และข้อมูลผลการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนจำนวน 19 เครื่อง ครูมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ประมาณ 80% ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ของโรงเรียนยังไม่มีระบบ LAN ภายในโรงเรียน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และเขตพื้นที่การศึกษาใช้วิธีการทางโทรศัพท์ โทรสาร เอกสารทางราชการใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ และการเดินทางไปพบเพื่อการประสานงาน การใช้อินเทอร์เน็ตมักจะมีปัญหาเรื่องคู่สายโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์

(6) กิจกรรมนักเรียน

1) กิจกรรมนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

โรงเรียนมีความตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้สื่ออุปกรณ์ รูปภาพ บัตร ตรา ตรา ยาง เครื่องนอน เครื่องเล่นอื่น เพื่อฝึกการใช้ การเก็บรักษา การปฏิบัติตามระเบียบของห้อง อบรมคุณธรรม จริยธรรม ทั้งพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ฝึกมารยาทตามประเพณีวัฒนธรรมไทย

เช่น การทำความสะอาด การพูด การฟัง การรับประทานอาหาร ฝึกให้กล้าพูด กล้าแสดงออก การแนะนำตนเอง ร้องเพลง การจัดกิจกรรมกลุ่ม การแบ่งปันสิ่งของ และการช่วยเหลือครูดูแลต้นไม้หน้าห้องเรียน

2) กิจกรรมระดับประถมและมัธยมศึกษา

โรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมอบรมหน้าแถวภายหลังเคารพธงชาติในตอนเช้าเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการมาเรียน (ความตรงต่อเวลา และการรักษาเวลา) ระเบียบแถว การแต่งกาย การรายงานกิจกรรมต่อชุมชน กิจกรรมในคาบเรียน เช่น การอบรมมารยาทไทย มารยาทการรับประทานอาหาร มารยาทการใช้โรงอาหาร การใช้น้ำประปา และไฟฟ้าอย่างประหยัด การใช้เครื่องเขียนแบบเรียนอย่างทนถนอม การนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของเล่น การร่วมบริจาคทรัพย์ตามกำลังศรัทธา ช่วยเหลือ การกุศล การร่วมกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา วัด และแหล่งเรียนรู้ชุมชนต่าง ๆ กิจกรรมการร่วมการปลูกต้นไม้ยืนต้น การรักษาความสะอาด อบรมการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวในการช่วยเหลือทำงานบ้านและอบรมความซื่อสัตย์ที่มีต่อตนเองและส่วนที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมสวัสดิการให้นักเรียน ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน จัดทุนการศึกษา ให้แก่นักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดี จัดให้มีระบบดูแลนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงเพื่อการคัดกรองสู่การดูแลและบำบัดรักษาหรือแก้ไขพฤติกรรมสู่พฤติกรรมที่ดีพึงประสงค์ของสังคม

(7) โรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนรวบรวมแผนงานและโครงการของครูทุกคนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และพิจารณาความเหมาะสมของแผนงานและโครงการเพื่อการดำเนินการ เช่น โครงการทำบุญขึ้นปีใหม่ งานวันสงกรานต์ งานวันลอยกระทง งานเทศกาลพระเกี้ยว งานวางพวงมาลา โรงเรียนทำหน้าที่หรือประสานสัมพันธ์ถึงคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนทุกคนของโรงเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งโรงเรียนได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการดำเนินกิจกรรมของอำเภอสะเดา

โรงเรียนอำนวยความสะดวกการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ชุมชนอย่างเต็มที่ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบถึงระบบการขอใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน สิ่งที่ต้องรับผิดชอบในการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การกำกับดูแลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน

โรงเรียนจัดครูและบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกครั้งและทุกงาน เช่น งานทำบุญขึ้นปีใหม่ งานวันสงกรานต์ งานลอยกระทง งานเทศกาลพระเกี้ยว งานวางพวงมาลา โดยครูและบุคลากรเข้าไปทำหน้าที่กรรมการตัดสินกิจกรรมต่าง ๆ การทำหน้าที่พิธีกรกำกับรายการ การร่วมนำพรของนักเรียน การประกวดนางนพมาศ และการจัดกิจกรรมเลี้ยงสังสรรค์ หรือการจัดเลี้ยงรับ – ส่งข้าราชการที่เข้าทำหน้าที่หรือย้ายออกจากพื้นที่อำเภอสะเดา

(8) การบริหารและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

โรงเรียนจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้นักเรียนมีความตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความผูกพันกับความเป็นไทย รับผิดชอบต่อคนไทย

โรงเรียนจัดให้มีโครงการกีฬาต้านยาเสพติด การอบรมดูแลเด็กต้านยาเสพติด โครงการระบบเฝ้าดูแลและคัดกรองเด็กกลุ่มเสี่ยง โครงการฝึกอบรมอาชีพให้นักเรียน เช่น การนวดแผนไทย การทำขนมทองม้วน การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว การสานใบมะพร้าว

โรงเรียนจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความรักชาติและเห็นคุณค่าของท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวและพัฒนา วัดศรีวิเทศสังฆาราม วัดเขารูปช้าง มัสยิด ตลาดนัด และด่านชายแดนจังโหลน

3. โรงเรียนบ้านโคกยาว จังหวัดศรีสะเกษ

3.1 หน้าที่ทางการบริหารของโรงเรียน

(1) การวางแผน

โรงเรียนมีการวางแผน โดยการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนกลยุทธ์ จัดทำแผนงาน แผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกัน โดยที่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนร่วมกับตัวแทน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการรวบรวมข้อมูล สภาพปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นสภาพเอื้อและไม่เอื้อ ที่มีผลกระทบต่อการค้าเงินงาน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ประกอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาให้ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2549) และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการได้กำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจนทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้จัดทำ นโยบายของโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาไว้ทั้งหมด 9 ข้อ โดยนโยบายแต่ละข้อได้กำหนดเป้าหมาย และมาตรการในการปฏิบัติไว้ชัดเจน

(2) การจัดระบบงาน

โรงเรียนจัดโครงสร้างการบริหารงานตามภารกิจที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารงานวิชาการ และฝ่ายบริหารทั่วไป แต่ละฝ่ายกำหนดภาระงานและผู้รับผิดชอบไว้ชัดเจน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชา และมีรองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาและร่วมกำหนดนโยบาย การบริหารแบ่งออกเป็นสายชั้นมีหัวหน้าสายชั้นในแต่ละระดับ มีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 สาระ หัวหน้าฝ่ายวิชาการสายชั้นละ 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการช่วงชั้นละ 1 คน ซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ในการจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานนั้น จัดโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความสมัครใจ ความสนใจ ของบุคคลเป็นสำคัญ และใช้วิธีการทำงานเป็นทีม โดยมีการประชุมปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในแต่ละกลุ่มงาน และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการ ในระหว่างการดำเนินงาน สามารถขอคำปรึกษาแนะนำจากผู้อำนวยการได้เสมอ สำหรับการจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากสาขาวิชาที่จบและความชำนาญ ตลอดจนความรู้ความสามารถและความถนัด จัดการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอทั้งการที่โรงเรียนดำเนินการเองและการส่งบุคลากรไปรับการอบรมภายนอก ในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรได้ดำเนินไปตามแผนงานและโครงการซึ่งกำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ที่ดำเนินการจัดทำและทำตามแนววิธีการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลงาน ในการจัดระบบงานดังกล่าวแม้ได้กำหนดบุคลากรไว้ในแต่ละงานแล้ว หากมีกิจกรรมหรือโครงการเร่งด่วนต่าง ๆ ที่ต้องการความร่วมมือจากบุคลากรในแต่ละงานที่กำหนดไว้นั้น บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายก็สามารถร่วมมือปฏิบัติงานนั้นได้ด้วยดี

(3) การอำนวยการ

โรงเรียนเน้นให้บุคลากรทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานโดยผู้อำนวยการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษา และร่วมมือในการแก้ปัญหาและร่วมกับรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถโดยการอบรมสัมมนา และจัดหาเอกสารความรู้ต่างมาบริการให้กับบุคลากรได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจูงใจและสร้างขวัญ กำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน กระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ สนับสนุนให้บุคลากรปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างเหมาะสม ในการดำเนินงานมีการติดต่อสื่อสารทั้งด้วยเอกสารและด้วยวาจาอย่างทั่วถึงทั้งองค์การ

(4) การควบคุม

โรงเรียนการกำกับติดตามการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยการประชุมร่วมกันทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำเสนอผลงานหรือรายงานผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษายังมีบทบาทในการเข้ามาสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนของครูด้วย สำหรับการจัดการเรียนการสอนมีคณะกรรมการนิเทศมานิเทศการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะมีการประเมินโครงการต่างๆ เพื่อนำข้อบกพร่องไปปรับปรุง และสนับสนุนโครงการที่ประสบความสำเร็จให้มีการดำเนินการต่อเพื่อขยายผลต่อไปในการกำกับติดตามงาน ผู้อำนวยการ มอบหมายให้รองผู้อำนวยการ หรือหัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย กำกับติดตามงานและรายงานการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด

3.2 ภารกิจการบริหารสถานศึกษา

(1) การบริหารงานวิชาการ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดำเนินการโดยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลาง และความต้องการจำเป็นทั้งของโรงเรียนและชุมชน แล้วแต่กลุ่มสาระได้แยกไปจัดทำหลักสูตรของตนโดยตั้งคณะกรรมการย่อยภายในกลุ่มสาระ ประกอบด้วยประธาน และเลขานุการกลุ่ม ซึ่งคัดเลือกจากครูผู้สอนที่จบการศึกษาจากสาขาที่ตรงกับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นหลัก เนื่องจากเป็นการจัดทำหลักสูตรครั้งแรก จึงประสบปัญหาพอสมควร แต่ได้ร่วมกันศึกษาเอกสารต่างๆ โดยมีผู้บริหารและครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการบริหารการศึกษามาแนะนำเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร และแผนการสอน รวมทั้งการบันทึกผลหลังสอนที่ถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตร แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ยึดหลักสูตรแกนกลาง 70% และพัฒนาหลักสูตร เป็นหลักสูตรท้องถิ่น 30% ซึ่งได้ตกลงกันให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรีและนาฏศิลป์ โดยเน้นการปลูกฝังค่านิยม ทักษะชีวิต ที่ดีต่อท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย หลักสูตรท้องถิ่นจัดทำขึ้นในระดับชั้น ป.4 – ป. 5 ได้แก่ หลักสูตรการเล่นพื้นบ้าน โปงลาง ในโครงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมพื้นเมือง โปงลาง จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้โรงเรียนมีวงโปงลาง เผยแพร่แก่ชุมชน ส่วนหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นกำลังดำเนินการจัดทำ สำหรับการจัดทำแผนการสอนนั้น ได้ดำเนินการโดยจัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริง

การจัดแผนการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู

การจัดนักเรียนเข้าเรียนโรงเรียน จัดนักเรียนคละความสามารถโดยมีทั้งนักเรียนในระดับ เก่ง กลาง อ่อน อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน จากการที่ในท้องถิ่นมีนักเรียนประมาณ 70% พูดภาษาไทยเขมรและ 30% พูดภาษาไทยลาว ในชั้นเรียนจึงจับคู่ให้นักเรียนดูแลกัน เนื่องจากนักเรียนที่พูดภาษาไทยเขมรจะเรียนอ่อนกว่านักเรียนที่พูดภาษาไทยลาว เพราะต้องฝึกฟังและพูดภาษาไทยกลางนานกว่า อย่างไรก็ตามเด็กที่พูดภาษาไทยเขมร จะออกเสียงภาษาอังกฤษได้ดีกว่า ส่วนการจัดการเรียนการสอนของครู ดำเนินการโดยการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และมีองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการสอนครบถ้วน ก่อนดำเนินการสอนมีการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีการใช้สื่อที่หลากหลาย ใช้สื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติทดแทนในบางบทเรียน ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ครูได้รับการสนับสนุนให้จัดทำสื่อ นวัตกรรมและการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการ

เรียนการสอนในลักษณะการวิจัยหน้าเดียวทุกคน นอกจากนี้โรงเรียนมีโครงการส่งเสริมงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามวัย มีนักเรียนหลายคนได้รับการส่งเสริมทางด้านวิชาการและได้เป็นตัวแทนนักเรียนของโรงเรียนเข้าแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการในระดับสูงขึ้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความรู้ ความสามารถ สังคม อารมณ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนได้อย่างเต็มที่ และยังเป็นการพัฒนาตนเองอีกระดับหนึ่ง

การวัดและประเมินผลผู้เรียน

โรงเรียนดำเนินการวัดและประเมินผล โดยการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินของแต่ละวิชา วัดและประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินผลการเรียน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลายทั้งการสังเกต สัมภาษณ์ และทดสอบโดยที่ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ร่วมกันประเมินและแสดงความคิดเห็นกับชิ้นงานของนักเรียน แล้วนักเรียนเลือกผลงานหรือชิ้นงานหรือชิ้นงานเก็บในแฟ้มสะสมงาน

นิเทศการสอน

การนิเทศการสอนดำเนินการนิเทศ โดยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าสายชั้น นิเทศตามชั้นเรียน ซึ่งเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ตามตารางการนิเทศ ซึ่งจะดำเนินการนิเทศ สัปดาห์ละ 1 คน โดยที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการนิเทศเพื่อแนะนำ และส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนอกจากนี้ยังมีการนิเทศอย่างไม่เป็นทางการทุกวัน เช่น เมื่อมีปัญหามักจะคุยกันในที่ประชุม หรือชี้แจงหน้าเสาธง หรือหากต้องการปรับปรุงในเรื่องใดก็ชี้แจงกันทันที

การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน

โรงเรียนสนับสนุนให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น สื่อที่ครูจัดทำขึ้นเอง สื่อที่โรงเรียนจัดหามา และห้องปฏิบัติการพิเศษต่างๆ รวมทั้งสื่อ IT โดยจัดงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และองค์กรอื่น เพื่อจัดซื้อจัดหาวस्तุ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีงานดาวเทียมสามารถรับสัญญาณการสอนทางไกลได้ นอกจากนี้ยังมีการเชิญวิทยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน รวมทั้งการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่นเป็นสื่อการสอนด้วย ดังนั้น แปลงนาสาธิต บ่อเลี้ยงปลาตุ๊ก โรงเลี้ยงจิ้งหรีด ห้องสมุด สวนสมุนไพร พลาญจำปา (ชื่อของบึง) น้ำตกสีดา วัด สถานีนามัย สถานีตำรวจ

ปัญหาด้านงานวิชาการ

ปัญหาด้านงานวิชาการพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีความยุ่งยากในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร เนื่องจากนักเรียนยังใช้ภาษาถิ่น ทางโรงเรียนจึงต้องจัดหาครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่นสอนนักเรียนในระดับชั้นนี้ เมื่อนักเรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้นจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาดังกล่าวจะหมดไป นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีในด้านการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ซึ่งครูได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และปลูกฝังทัศนคติใหม่ๆ ให้กับนักเรียน พร้อมทั้งปรับเกณฑ์การวัด และประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย สำหรับนักเรียนซึ่งพูดภาษาถิ่น 2 ภาษา คือ ภาษาไทยเขมร และภาษาไทยลาว จะเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกเพื่อเข้ามาอยู่ในโรงเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ครูผู้สอนได้ใช้วิธีการจัดให้นักเรียนเรียนร่วมกัน ช่วยเหลือดูแลกัน โดยครูดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับการจัดทำหลักสูตรพบปัญหามากในช่วงการทำตอนแรก ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันบ่อยครั้ง ครูผู้สอนเกิดความกังวลใจในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง แต่ได้พยายามหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการร่วมกันจัดทำหลักสูตรภายในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน และขอคำแนะนำจากครูผู้ที่จบการศึกษาด้านหลักสูตร และการสอน และการศึกษานิเทศก์ผู้ดูแลโรงเรียนด้านสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนนั้นพบว่ายังขาดสื่อ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย

เช่น คอมพิวเตอร์ ล้าสมัย และจำนวนไม่เพียงพอ อุปกรณ์ในห้องวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ชำรุดเนื่องจากใช้งานมานาน ครูผู้สอนได้ปรับใช้สื่ออุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแทนบ้าง ส่วนหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น เนื่องจากหลักสูตรใหม่นี้ไม่ได้กำหนดหนังสือเล่มใด เล่มหนึ่งเป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอน จึงเกิดปัญหาในการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมและพบว่าผู้ที่จัดหลักสูตรกับผู้ที่แต่งหนังสือมีวัตถุประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกัน

(2) การบริหารงานบุคคล

การกำหนดความต้องการบุคคล

โรงเรียนมีการวางแผนกำหนดความต้องการในตำแหน่งงาน และสอบถามความจำเป็นมายังหัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดอัตรากำลัง และจัดเสนอขอบรรจุครูในตำแหน่งที่ขาดแคลนต่อเขตพื้นที่การศึกษา และยังได้ทำแผนการจัดจ้างและเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนในโครงการต่างๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นลักษณะของการจ้าง ซึ่งการจ้างวิทยากรจะดำเนินการตามโครงการเชิญวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนในโรงเรียนของพื้นที่การศึกษา ที่จัดงบประมาณให้กับโรงเรียนในการเชิญวิทยากรท้องถิ่นเข้ามาสอนในอัตราชั่วโมงละ 200 บาท และสอนทั้งหมด 12 ชั่วโมง ภายใน 1 ปี การศึกษา ส่วนใหญ่แล้วจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนเป็นประจำมีทั้งหมด 6 คน ส่วนหนึ่งเข้ามาสอนในโรงเรียน อีกส่วนหนึ่งครูนำนักเรียนไปเรียนที่บ้านของวิทยากร ซึ่งวิทยากรเหล่านี้จะไม่รับเงินค่าสอน

การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

โรงเรียนดำเนินการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรโดยการเชิญบุคลากรทุกคนเข้าประชุมเพื่อพิจารณา ร่วมกันว่าโรงเรียนขาดอัตรากำลังในส่วนงานใด หรือสาขาวิชาใดการสอนใด แล้วใช้มติของที่ประชุมในการดำเนินการ จัดทำหนังสือเพื่อเสนอขอการบรรจุอัตราใหม่ในสาขาวิชานั้นๆ ต่อเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งทางเขตพื้นที่การศึกษาจะ สอบถามมายังโรงเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้งในช่วงปลายภาคเรียนว่าโรงเรียนขาดครูผู้สอนและต้องการครูผู้สอนวิชาใด จำนวนเท่าใด เมื่อเสนอขอไปแล้ว เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการจัดสอบคัดเลือก และขึ้นบัญชีไว้ จะดำเนินการบรรจุครูในตำแหน่งครูผู้ช่วยให้ตามต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่โรงเรียนจะได้รับบรรจุใหม่ตรงตามที่ขอไปเสมอ ในขณะที่ขาดครูที่จบเอกศิลปะ ดนตรี และคอมพิวเตอร์ ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการเสนอขอบรรจุครูศิลปะ และ ดนตรีต่อเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ส่วนในวิชาเอกคอมพิวเตอร์ คณะกรรมการสถานศึกษากำลังพิจารณาเพื่อจัดจ้าง ครูในลักษณะครูอัตราจ้าง โดยใช้เงินงบประมาณของทางโรงเรียนที่ได้จากการทอดผ้าป่าการศึกษา และเงินที่ กรรมการสถานศึกษาจัดหา ส่วนวิทยากรท้องถิ่นนั้น ทางโรงเรียนได้ทำการสำรวจจำนวนของภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำ ประวัติ และบันทึกข้อมูลส่วนตัวไว้ เพื่อขอเชิญมาเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอน และในโครงการต่างๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังเข้ามาให้คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอีกด้วย ส่วนการจัดและประเมินผล ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีการวัดประเมินผลผู้เรียนหลากหลายเกินไป ทั้งการสังเกต สัมภาษณ์ ทดสอบ และการ จัดทำชิ้นงานเพื่อจัดทำแฟ้มสะสมผลงานทำให้ครูผู้สอนต้องเตรียมเอกสารหลักฐาน และกำหนดการวัดประเมินผล ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน และต้องออกแบบกิจกรรมการสอนเพื่อให้ได้ชิ้นงานในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ โรงเรียนคำนึงถึงความสนใจ ความสมัครใจ และความรู้ ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ ในปลายปีการศึกษาของทุกปี ทางโรงเรียนจะสอบถามความสมัครใจในการ เปลี่ยนแปลง หรือการคงอยู่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่เดิมหรือไม่ อย่างไร เพื่อดำเนินการให้ตอบสนองความต้องการกับบุคลากรมากที่สุด ส่วนการจัดครูเข้าสอนจะจัดตามความรู้ความสามารถให้ตรงกับสาขาที่จบมากที่สุด การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ครูประจำชั้นจะรับผิดชอบการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ และภาษาอังกฤษ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพเทคโนโลยีให้ครูที่มีความรู้ความสามารถสอนเวียน ไม่ต้องประจำชั้น ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นครูผู้สอนรับผิดชอบการสอนให้ตรงกับสาขาที่เรียนมา

การจัดสวัสดิการ

ทางโรงเรียนได้จัดสวัสดิการที่นอกเหนือจากสวัสดิการข้าราชการโดยการนำเงินทุนจำนวน 20,000 บาท ที่ได้รับจาก UNBRO ซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยของสหประชาชาติที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในเขตชายแดนเมื่อกว่า 10 ปีที่แล้ว จัดตั้งเป็นสหกรณ์โรงเรียนดำเนินกิจการโดยการนำสินค้ามาขายในราคาถูกให้กับสมาชิกสหกรณ์ซึ่งเป็นครูในโรงเรียน โดยครูจะมีหุ้นคนละไม่เกิน 500 บาท ส่วนนักเรียนหุ้นละ 10 บาท จากการค้าเงินการดังกล่าว เมื่อผลกำไรได้นำเงินนั้นมาจัดสวัสดิการให้กับครูเป็นลักษณะของทุนการศึกษาบุตร โดยใช้วิธีการจับสลากปีละ 2 คน ให้สามารถกู้ยืมสวัสดิการไปในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน จากดอกผลในการกู้ยืม และกำไรจากกิจการสหกรณ์ดังกล่าวได้นำเงินนั้นมาจัดสรรมอบเป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนในวันครู ของทุกปีใน 1 ปี จะมีนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาประมาณ 20 ทุน ทุนละ 500 บาท นอกจากนี้ครูยังได้รับบริการตรวจสุขภาพร่างกายประจำปีตามโครงการของรัฐ และตามที่โรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากอนามัยของจังหวัดอุบลราชธานีด้วย

การพัฒนาบุคลากร

สำหรับการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ทั้งในการลาศึกษาต่อและการเข้ารับการอบรม การสรรหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการนำคณะครูไปศึกษาดูงานทั้งในเขตพื้นที่การศึกษา และในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนครูให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานในโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ที่บุคลากรจะพัฒนาตนเองดังกล่าวข้างต้นแล้วทางโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้จากเอกสารสื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผลการปฏิบัติงาน

โรงเรียนกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เป็นกรอบของการพัฒนาส่งเสริมวิชาชีพ และกำหนดเกณฑ์ของการประเมินตรวจสอบผลการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งจัดให้มีการเสริมขวัญและกำลังใจตอบแทนสำหรับผู้ปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน

การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ

โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจเสมอ ทั้งด้านการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การใช้งบประมาณ และการร่วมพิจารณาสรรหาครู ความต้องการ โดยการเชิญครูทุกคนเข้าร่วมประชุมและใช้มติที่ประชุมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ผู้บริหารกระจายอำนาจและมอบอำนาจให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยให้หัวหน้าฝ่ายเสนอผลการดำเนินงานต่อฝ่ายบริหารและรับฟังคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงงานต่อไป

ปัญหาการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนยังขาดอัตรากำลังทางบุคลากร โดยเฉพาะอัตรากำลังครูที่จบวิชาเฉพาะด้าน คือวิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ ดนตรี นาฏศิลป์ และคอมพิวเตอร์ และครูยังใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนน้อย ทางโรงเรียนจึงส่งเสริมสนับสนุนโดยการพิจารณาอนุมัติงบประมาณสำหรับให้ครูผลิตสื่อการสอน 1,500 บาทต่อห้อง โดยเน้นที่ครูประจำชั้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่ครูบางส่วน ย้ายกลับภูมิลำเนา ซึ่งย้ายออกไป 3 คน แต่ได้ครูมาบรรจุใหม่ 1 คน

ทำให้ขาดอัตรากำลัง การที่บุคลากรโยกย้ายเนื่องจากเป็นบุคคลนอกพื้นที่ต้องการย้ายกลับภูมิลำเนา ถ้าหากได้บุคลากรในท้องถิ่น จะทำให้การย้ายลดลง จะทำให้ครูสอนได้ต่อเนื่องไม่ขาดช่วง เพราะเมื่อครูย้ายออกไปแล้ว ครูจะมาใหม่ใช้เวลาบางคร้งนานประมาณ 6 เดือนซึ่งทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยให้ครูสอนเวียน อย่างไรก็ตามครูที่ย้ายมาจากที่อื่นและแต่งงานคนในท้องถิ่นนี้ ส่วนใหญ่ไม่โยกย้ายซึ่งครูจำนวนนี้มีประมาณ 70% และอายุงานเฉลี่ยประมาณ 15 ปีขึ้นไป และยังพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและขาดการนำนโยบายโรงเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(3) การบริหารงบประมาณ

การจัดทำและเสนอของบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ

โรงเรียนดำเนินการจัดทำและเสนอของบประมาณ และจัดสรรงบประมาณตามแนววิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) เพื่อประมาณการใช้งบประมาณระยะปานกลาง 3 ปี ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อสถานศึกษาและกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดงบประมาณในแต่ละงาน/โครงการ ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่จัดสรรให้กับโครงการต่าง ๆ ที่พัฒนาด้านโรงเรียน นักเรียน บุคลากร และชุมชน และจัดสรรงบประมาณสำหรับด้านวิชาการ 70% ด้านอาคารสถานที่ 30% ในแง่ของการดำเนินการด้านงบประมาณนี้ ถ้ามีงบประมาณมา สพฐ. จะให้ไปอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและก่อนใช้งบประมาณ จะมีการประชุมชี้แจงก่อนเสมอ นอกจากนี้ยังจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นเร่งด่วน เช่น หากมีการพัฒนาโรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณส่วนนี้ก่อนส่วนอื่น ๆ เช่น สื่ออุปกรณ์การสอนพยายามใช้สื่ออื่นแทน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน ในการตรวจสอบติดตามประเมินผลจะอยู่ในความดูแลของฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรง ในการนี้ดำเนินการโดยให้หัวหน้างาน หัวหน้าโครงการ หัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและบริหารเงินงบประมาณที่ได้รับมารวมทั้งบริหารโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้เงินงบประมาณอย่างคุ้มค่า และจัดทำสรุปการใช้จ่าย และสรุปโครงการต่อที่ประชุมในปลายภาคเรียน นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินโดยจะมีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณทุกสิ้นเดือน

การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

โรงเรียนดำเนินการระดมทรัพยากร โดยขอความร่วมมือชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการสนับสนุนเงินงบประมาณที่โรงเรียนได้จากรัฐบาล ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะศิษย์เก่าซึ่งไปประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้จัดทอดผ้าป่าสามัคคีการศึกษาเพื่อมอบเงินให้กับโรงเรียนไปบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งเงินเหล่านี้ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน จ้างครูสอนในวิชาที่ขาดแคลนและพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

โรงเรียนมีการบริหารงานด้านการเงินที่เน้นผลผลิตให้มีประสิทธิภาพสูง มีสภาพการเบิกจ่ายคล่องตัว มีการใช้จ่ายเงินถูกต้องตามจุดประสงค์และเป็นไปตามระเบียบเบิกจ่ายของทางราชการ

ปัญหาการบริหารงบประมาณ

งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเนื่องจากงบประมาณในการใช้จ่ายมากกว่างบประมาณที่ได้รับจากส่วนราชการ และได้รับงบประมาณล่าช้า เช่น งบประมาณในปี 2549 ได้มาเมื่อเดือนธันวาคม และจัดสรรไม่ถึง 50% ของยอดเงินทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามโครงการได้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน และพบปัญหาในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ที่มีเอกสารที่ต้องจัดทำมากเกิดไป เช่น เรื่อง

การประกวดราคา เป็นต้น ส่วนงบประมาณสำหรับอนุบาลมีน้อย โดยได้รับปีละ 600 บาท ซึ่งไม่เพียงพอ จึงขอความร่วมมือจากชุมชนในการสนับสนุนส่วนนี้

(4) งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โรงเรียนดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน หลายประการ เช่น การจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับข้อมูลโรงเรียน ด้านประวัติ นโยบาย กิจกรรมโครงการ จำนวนครู – นักเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ต่อคณะที่มายเยี่ยมชมโรงเรียน นอกจากแผ่นพับแล้วโรงเรียนได้จัดทำวารสารลานโพธิ์ ซึ่งจะออกเดือนละ 1 ครั้ง ในวารสารแสดงความข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน มีบทความที่ให้ความรู้ การนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนซึ่งวารสารลานโพธิ์แจกให้กับนักเรียน มีหน้าเว้นว่างไว้สำหรับผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น คำชี้แนะต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนได้รวบรวมความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าที่ประชุมเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้วยและผู้ที่ย้ายมาเยี่ยมชมเว็บไซต์ของโรงเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ ได้

การให้บริการชุมชน

โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้บริการกับชุมชนได้แทนทุกด้าน การบริการสถานที่ในการจัดประชุมต่าง ๆ ทั้งของชุมชน และหน่วยงานของราชการได้แก่ การประชุมคณะกรรมการ อ.บ.ต. การจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ในอาคารอเนกประสงค์ การใช้สนามกีฬาได้แก่ สนามฟุตบอล สนามบาสเก็ตบอล เป็นต้น เพื่อใช้ในการแข่งขันกีฬา การจัดการแสดงกลางแจ้งเนื่องโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา งานวันสงกรานต์ งานสังสรรค์ของศิษย์เก่า เป็นต้นนอกจากนี้เมื่อชุมชนจัดงานบุญต่าง ๆ ที่วัดโรงเรียนได้นำวงดนตรีโปงลาง และการแสดงต่างๆ ของนักเรียนไปร่วมแสดงเสมอ

การร่วมกิจกรรมของชุมชน

โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนและให้ความร่วมมือโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน งานแต่งงาน งานบวช ถ้าเป็นงานศพ โรงเรียนจะจัดนักเรียนไปช่วยบริการนำให้กับผู้ที่ไปร่วมงานทอดผ้าป่าสามัคคี และงานทอดกฐินสามัคคี โรงเรียนจะจัดคณะครูและนักเรียนช่วยจัดสถานที่จัดดอกไม้ไปประดับตกแต่ง รวมทั้งจัดการแสดงในงานด้วย นอกจากนี้เมื่อหน่วยงานราชการอื่นๆ จัดงานต่าง ๆ และขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนมากก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น สถานีอนามัย เตรียมรับการประเมินจากหน่วยงาน โรงเรียนจะส่งครูไปช่วยดูแลจัดสถานที่ ตกแต่งสถานที่ ด้วยการผูกผ้าประดับ จัดแฟ้มงาน และการจัดทำ power point เพื่อนำเสนองาน เป็นต้น ส่วนสถานีตำรวจ เมื่อมีการจัดแข่งขันกีฬาในวันตำรวจโรงเรียนจะส่งครูไปเป็นกรรมการตัดสิน และร่วมแข่งขันฟุตบอลด้วยเสมอและเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลจัดแข่งขันกีฬา โรงเรียนจะส่งวงดุริยางค์ และดรัมเมเยอร์ไปร่วมขบวนพาเหรด และจัดครูไปเป็นกรรมการตัดสิน และช่วยจัดสถานที่เมื่อมีการจัดแข่งขัน โดยใช้โรงเรียนอื่น ๆ เป็นสนามแข่งขันด้วย

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนทุกด้าน นับตั้งแต่การจัดทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับการจัดทำแผนกลยุทธ์โรงเรียนได้สอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครอง และเชิญประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น และรวบรวมความเห็นนั้นไปกำหนดแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียนการจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเอง ได้อาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีหลากหลายความสามารถมาให้ความรู้เพื่อจัดทำหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการเลี้ยงจิ้งหรีด การสานเสื่ออก การทำแจกันเครื่องชูด ซึ่งเป็นพื้นท้องถิ่นที่มีลักษณะแถววัลย์เส้นเล็กมีความยืดหยุ่นสูง ชุมชนในผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง การเลี้ยงปลาตุ๊ก การทำแจกันเครื่องชูด เป็นต้น วิทยากรภูมิปัญญาบางคนมีอายุมากและอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียน นักเรียนจะเดินทางไปโรงเรียนไปเรียนรู้ที่บ้านของวิทยากร

เหล่านั้น และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้นักเรียนโดยการแสดงความคิดเห็นเพื่อประเมิน
 ชิ้นงานของนักเรียนทุกชิ้นงาน นอกจากนี้ชุมชนยังเข้ามามีส่วนช่วยปรับปรุงอาคารสถานที่ ภายในโรงเรียน เช่น การ
 ทาสี ซ่อมแซมอาคารเรียน การปลูกต้นไม้ และสนับสนุนงบประมาณ ด้านการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สร้าง
 ห้องสมุด อาคารเรียน การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ โดยการจัดทอดผ้าป่าสามัคคี จากศิษย์เก่าที่ไปทำงาน
 ในกรุงเทพฯ ปริณทล นำเงินมามอบให้กับโรงเรียนเป็นประจำทุกปี และยังมี การสอนภาษาถิ่น โดยเฉพาะ
 ภาษาไทยเขมรให้กับครูผู้สอนเพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ซึ่ง
 พูดได้เฉพาะภาษาถิ่นไม่เข้าใจภาษาไทย

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนได้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนทั้งงาน
 บุญ งานประเพณี วันสำคัญต่าง ๆ และช่วยเหลืองานในชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นโดยจัดบุคลากรที่มีความรู้
 ความสามารถไปช่วยงานตามความเหมาะสม ทั้งด้านวิชาการ และการกีฬา รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการด้วย
 นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่ในการออกเยี่ยมนักเรียนตามบ้าน เพื่อสร้างความคุ้นเคย สำรวจปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข
 ของนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และโรงเรียนยังได้ให้ชุมชนใช้บริการแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ โดยจัดการประชุม
 อบรมให้แก่ชุมชน ได้แก่ การประชุมอบรมกลุ่มตรวจราชการ การประชุมอบรมชุมชน จัดโดยองค์การบริหารส่วน
 ตำบล และโรงเรียนให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ในการประชุมและเข้าร่วมประชุมโดยมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน
 อีกทั้งยังเข้าร่วมโครงการกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ ในโครงการโรงเรียนคุ้มครองผู้บริโภคน้อย
 โครงการเรียนสุขภาพ

ปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำหรับปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ชุมชนส่วนหนึ่งพูดภาษาถิ่นไม่
 สามารถพูดสื่อสารได้ ครูที่ไม่ใช่คนท้องถิ่น จึงต้องเรียนรู้ภาษาไทยเขมรเพื่อจะได้สื่อสารกับผู้ปกครองและนักเรียน
 ในวัยเรียนเข้าเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เข้าใจหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ
 การที่ อบต. เข้ามาบริหารเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) ทำให้บริหารไม่สะดวก ขาดความ
 คล่องตัวในการปฏิบัติ

(5) การบริหารกิจการนักเรียน

การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

โรงเรียนดำเนินการจัดทำสำมะโนนักเรียน สำรวจนักเรียนที่ต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์โรงเรียนได้รับนักเรียนเข้า
 เรียนตามจำนวนที่ครบเกณฑ์การเข้าเรียน และแม้ว่านักเรียนจะไม่มีทะเบียนที่ถูกต้อง โรงเรียนก็รับเข้าเรียนเช่นกัน
 แล้วได้ร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขอเลขประจำตัว 13 หลักจากอำเภอ

การรับนักเรียน

โรงเรียนรับนักเรียนในทุกปีการศึกษาจำนวนชั้นละ 2 ห้องเรียน และนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล
 ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน โดยไม่เว้นคนที่ไม่มีทะเบียนที่ถูกต้องโดยการประกาศ
 รับตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

การจัดกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ดังปรัชญาของโรงเรียนว่า
 “ความรู้คู่คุณธรรม” โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่พัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การสังคมให้กับนักเรียน ดังเช่น
 การปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยด้วยการอบรม แนะนำจากครูผู้สอน การเชิญวิทยากรภูมิปัญญามาให้ความรู้เกี่ยวกับ
 ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การประกอบอาชีพในท้องถิ่น รวมทั้งปลูกฝังให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดย
 การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่วัดด้วย และเพื่อให้

นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง โรงเรียนได้จัดกิจกรรมในโครงการต่อไปนี้เป็นคือ โครงการทดสอบสมรรถภาพ โครงการสร้างเสริมบริการสุขภาพ โครงการกีฬาภายใน โครงการขยายกายสบายชีวี นักเรียนเฝ้าระวังและไม่เสพยาเสพติด โครงการคุ้มครองผู้บริโภค (อย.น้อย) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักเลือกซื้อ เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ปราศจากสารอันตราย และเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีทดสอบหาสารปนเปื้อนกับอากาศที่ปรุงและจำหน่ายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดทำลานกีฬา และจัดทำสนามเด็กเล่น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกกำลังกายอีกด้วย สำหรับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการดังต่อไปนี้ โครงการวิรุฑูท โครงการเข้าค่าย พุทธบุตร เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนให้เป็นคนดีมีจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเพื่อให้นักเรียนสามารถมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดีเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและของชาติต่อไป ส่วนด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้นั้น โรงเรียนได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่งจึงได้จัดโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาทางด้านความรู้ ความคิด สติปัญญา หลายประการคือ โครงการส่งเสริมการอ่าน การจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด การจัดหาสื่อการเรียนการสอน สื่อ IT การพัฒนาสื่อการเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ การเข้าค่ายวิชาการ การนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ การจัดนิทรรศการผลงานครู นักเรียนและทัศนศึกษา

การจัดบริการแนะแนว

โรงเรียนจัดบริการแนะแนวทางการให้ครูประจำชั้นเป็นผู้แนะแนว และมีครูแนะแนวจำนวน 1 คน เป็นผู้ให้คำแนะนำ แนะนำทางให้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้ให้คำแนะนำที่เรื่องส่วนตัว และเรื่องการศึกษาต่อ สำหรับการศึกษาดอนั้นได้เชิญศิษย์เก่ามาให้คำแนะนำ และหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนรัฐบาล และอาชีพจะเข้าร่วมให้คำแนะนำปรึกษาด้วย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมักจะเรียนต่อในวิทยาลัยอาชีพ (วิทยาลัยชุมชน) นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันและช่วยเหลือ รวมทั้งแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วย

การรักษาระเบียบวินัย

โรงเรียนมอบหมายให้ฝ่ายปกครองเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย โดยความร่วมมือของครูผู้สอนทุกคนในการอบรมให้นักเรียนมีความเป็นระเบียบวินัยและจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีระเบียบวินัย ในโครงการเยาวชนคนดี โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างถูกต้อง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้สิทธิ หน้าที่ของตนเอง เคารพกฎ กติกา ระเบียบ กฎหมาย ใช้สิทธิของตนในขอบเขตของกฎหมาย และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม นอกจากนี้ยังได้ดูแลฝึกให้นักเรียนเคารพกฎระเบียบของโรงเรียน การแต่งกายเรียบร้อย ให้สะอาดมีความประพฤติดี มีสัมมาคารวะ ซึ่งนอกจากครูและฝ่ายปกครองจะดูแลในเรื่องนี้แล้ว ผู้ปกครองยังช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน เมื่อพบนักเรียนที่ประพฤติไม่ดีงาม ก็จะรายงานให้โรงเรียนรับทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไข ซึ่งนักเรียนที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย ประพฤติผิดกฎระเบียบ ฝ่ายปกครองจะเป็นผู้ตักเตือน โดยเรียกนักเรียนมาพบ และเชิญผู้ปกครอง พบครูและผู้บริหาร

การจัดสวัสดิการนักเรียน

โรงเรียนจัดสวัสดิการให้กับนักเรียนหลายประการ ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจัดให้นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเด็กยากจนทุกคน มีการแจกสมุดหนังสือให้นักเรียนที่ขาดแคลน และแจกเสื้อผ้าให้กับนักเรียนทุกคน ยกเว้นนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล นอกจากนี้ยังคัดเลือกนักเรียนที่เรียนเก่ง นักเรียนที่ช่วยโรงเรียนไปทัศนศึกษา เช่น ไปศูนย์วิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังจัดสวัสดิการนมให้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนในวันครูทุนละ 500 บาท สำหรับด้านสุขภาพ นักเรียนจะได้รับการตรวจสุขภาพ ฉีดวัคซีน โดยทางสถานีนอนามัยจะเข้ามาดูแล

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถเข้าร่วมด้วยทุกคน การทัศนศึกษาซึ่งจะต้องคัดเลือกนักเรียนไปตามงบประมาณที่มีอยู่ นักเรียนบางคนซึ่งยากจนหรือนักเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกจึงไม่มีโอกาส นอกจากนี้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรี การกีฬาไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถฝึกเล่นได้ การเล่นดนตรีต่าง ๆ เช่น เป่าแคน โปงลาง และดนตรีสากล ซึ่งเป็นกีฬาที่นักเรียนสนใจแต่อุปกรณ์ไม่เพียงพอ

(6) การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

การสร้างอาคาร

การสร้างอาคารจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและจากชุมชน โดยได้รับงบประมาณการสร้างอาคารเป็นระยะนับตั้งแต่ปี 2518 – 2543 มีตั้งอาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ บ้านพักครู บ้านพักนักภารโรง ห้องสมุด 5 X 6 สนามฟุตบอล และส้วม ส่วนงบประมาณที่ได้จากชุมชน ซึ่งได้จัดการทอดผ้าป่าสามัคคีของศิษย์เก่า สร้างห้องสมุดโรงเรียนโดยต่อเติมใต้อาคารเรียนแบบ สปช. 105/29 จำนวน 2 ห้อง นอกจากนี้ได้รับปรุงห้องเรียน ห้องผู้บริหาร ห้องพักครู ห้องสหกรณ์ โรงครัว และห้องประชุมลานโพธิ์ สำหรับการปรับปรุงต่อเติมนี้นักเรียนจะแจ้งให้ชุมชนรับทราบ และขอแรงงานจากผู้ปกครองทำเพื่อลูกหลาน โดยให้เงินค่าแรงตอบแทนบ้าง แต่ไม่มากนัก

การใช้/การบำรุงรักษาอาคารสถานที่

โรงเรียนมีฝ่ายดูแลอาคารสถานที่โดยเฉพาะและอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในโรงเรียนและชุมชน ในการใช้อาคารสถานที่ ซึ่งรวมถึงห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด โรงครัวจะครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่คอยดูแลการใช้ และบำรุงรักษาให้พร้อมสำหรับการบริการและรักษาความสะอาดอยู่เสมอ สำหรับอาคารอเนกประสงค์ ชุมชนและหน่วยงานอื่น สามารถเข้ามาใช้บริการได้โดยส่วนใหญ่แล้วจะให้ค่าบริการแก่ทางโรงเรียนตามความเหมาะสม ส่วนบริเวณโรงเรียนอาคารเรียนมีนักภารโรง 2 คน ดูแลความสะอาดซ่อมแซมทั่วไป โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละอาคาร โดยมีนักเรียนซึ่งเป็นเวรทำความสะอาดประจำวัน จะคอยช่วยดูแลเก็บกวาดขยะและใบไม้ด้วย สำหรับในห้องเรียนจะมีเวรประจำวันดูแลห้องเรียน ครูจะทำหน้าที่อบรมสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์ต่างๆ และรักษาความสะอาดเสมอ

การควบคุมการใช้อาคารสถานที่

ชุมชนสามารถเข้ามาใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ทั้งห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ อาคารอเนกประสงค์ มีค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม

การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สะอาดสวยงามเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ภายในบริเวณโรงเรียนมีต้นไม้ใหญ่หลายต้น โดยเฉพาะต้นโพธิ์ใหญ่ที่อยู่หน้าอาคารเรียน ได้มีการจัดทำบริเวณลานโพธิ์ร่มรื่นสวยงาม เป็นที่สำหรับนั่งพักของนักเรียนได้ด้วย และมีผู้ปกครองบางส่วนได้มาช่วยดูแลเก็บกวาดใบไม้ให้กับโรงเรียนอยู่เสมอ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการธนาคารขยะที่ปลูกฝังให้นักเรียนช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมโดยการเก็บวัสดุที่ใช้แล้วมาใช้ทำประโยชน์ใหม่ ครู นักเรียน และชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นอย่างดี จนได้รับการรับรองมาตรฐานให้เป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมระดับทอง และรางวัลสถานที่ทำงานน่าอยู่ของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาด้านงานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

อาคารสถานที่ของโรงเรียนมีความพร้อมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีพื้นที่สำหรับขยายออกไปได้อีก หากมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนห้องปฏิบัติการ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ยังต้องปรับปรุง และจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองมาทดแทนของเดิมซึ่งชำรุด

(7) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนให้ความสนใจงานด้านข้อมูลสารสนเทศเป็นอย่างดี และจัดบุคลากรเพื่อทำงาน และพัฒนาบุคลากรในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบโดยการจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ ฝ่ายจัดเก็บข้อมูล โดยแบ่งให้แต่ละฝ่าย งานรับผิดชอบ งานรับผิดชอบ เช่น ฝ่ายวิชาการนำข้อมูลที่สรุปแล้วมอบให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บ สิ่งที่จัดเก็บจะเป็นผลสัมฤทธิ์อันวัตรกรรมต่าง ๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป สื่อสอน IT สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์มีใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนโดยใช้เทคนิคหมุนเวียนมาเรียน หรือมีการหมุนเวียนมาเรียนช่วงค่ำ ครูและนักเรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าหาข้อมูลได้ มีงานดาวเทียมรับสัญญาณการเรียนทางไกลของโรงเรียนไกลกังวล ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงานและสืบค้นข้อมูลได้ โรงเรียนได้งบประมาณในการวางระบบ LAN ใช้ในอาคารเรียน และกำลังดำเนินการไปบ้านพักครู นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่

- 1) โครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอนสื่อ IT เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการเผยแพร่สื่อ Online ของครูผู้สอนบนเว็บไซต์
- 2) โครงการพัฒนาสื่อการเรียนโดยใช้สื่อ ICT เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนเพิ่มขึ้น และให้นักเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม สำหรับศึกษาเพิ่มเติม
- 3) โครงการพัฒนาเว็บไซต์โรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีเว็บไซต์ข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ต่อหน่วยงานต่างๆ ชุมชน และผู้สนใจ และเพื่อให้โรงเรียนมีระบบการประชาสัมพันธ์โรงเรียนทางอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย

การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

โรงเรียนเป็นศูนย์เครือข่าย ICT เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ และพัฒนาการเรียนการสอนทั้งภายในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนและจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูในการจัดทำสื่อการสอน IT การพัฒนาเว็บไซต์ให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ใช้ระบบ e - filling โดยมีเจ้าหน้าที่ธุรการ คอยดูแลตรวจสอบหนังสือเข้า - ออก และเนื่องจากโรงเรียนมีระบบงานดาวเทียมใช้ โรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สถานีอนามัยตำบลสถานีตำรวจก็ได้มาใช้บริการจัดส่งงานของหน่วยงานตนเองด้วย

ปัญหาการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งมีไม่เพียงพอในการพัฒนาสื่อใหม่ ๆ การซ่อมบำรุง และงบประมาณในการพัฒนาครู เจ้าหน้าที่ที่ต้องอบรมสัมมนาเพื่อรับความรู้ใหม่ ๆ และวิธีการจัดการกับไวรัสตัวใหม่ที่มีเข้ามาอยู่เสมอ

(8) การบริหารงานและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในเขตพื้นที่ชายแดน ก่อนหน้านี้จึงพบกับปัญหาอันเป็นผลกระทบจากกรณีความไม่สงบสุขและการรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การลักลอบเข้ามาในเขตชายแดน การฝังระเบิดไว้บริเวณชายแดน การสู้รบของทหาร เป็นต้น ดังนั้นโรงเรียนจึงเคยมีโครงการหลักสูตรท้องถิ่นการปลดทุระเบิด โดยการสนับสนุนขององค์กร SANDY CAP ซึ่งเป็นหน่วยงานคล้ายกับองค์การสหประชาชาติ มีทหารมาให้ความรู้เกี่ยวกับระเบิดและการปลดระเบิด ส่วนในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวหมดไป โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงหันมาให้ความสนใจ การเฝ้าระวัง ในเรื่องของยาเสพติด การสร้างความเข้าใจด้านการป้องกันป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ โดยที่โรงเรียนร่วมกับฝ่ายทหาร จัดเข้าค่ายอบรมในเรื่องของยาเสพติดและการป้องกันป่าไม้อยู่เสมอ โดยจะมีทหารเข้ามาให้ความรู้เรื่องดังกล่าวทุกเดือน และผู้อำนวยการโรงเรียนได้ร่วมเป็นวิทยากรด้วย โรงเรียนได้จัดโครงการรณรงค์ป้องกันสารเสพติดเพื่อรณรงค์ให้นักเรียนตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด ไม่เข้าไปยุ่งกับยาเสพติด และเกิดความตระหนักในหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้โรงเรียนยัง

คำนึงถึงครอบครัวของนักเรียน โดยครูจะออกเยี่ยมบ้านของนักเรียนทุกคนเพื่อสอบถามทุกข์สุข การทำมาหากินของครอบครัวของนักเรียนเพื่อให้คำปรึกษา ร่วมแก้ปัญหา หากผู้ปกครองมีรายได้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตจะทำให้เกิดความมั่นคง ในปัจจุบันธนาคารและสหกรณ์เพื่อการเกษตรได้เข้ามาให้ความรู้กับชุมชนในการทำบัญชีครอบครัว แต่ละครอบครัวจะมีสมุดบัญชีครอบครัว ที่แสดงถึงรายได้ และรายจ่ายในแต่ละวันเป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจของครอบครัว และโรงเรียนยังได้ให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องค่าใช้จ่าย การประกอบอาชีพการดำรงชีวิตให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่ม พร้อมทั้งดูแลแหล่งที่จะให้อาชีพเสริมแก่ผู้ปกครองเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนขาดเรียนเพื่อไปช่วยงานของผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด สร้างศรัทธากับชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้คำปรึกษาแนะนำและยอมรับฟังความคิดเห็น ความช่วยเหลือต่าง ๆ จากชุมชน เช่น การจัดทำโต๊ะ เก้าอี้ ให้นักเรียน เป็นต้น โรงเรียนส่งเสริมให้มีกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีสถานักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ มีความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น เคารพระเบียบ กฎหมาย มีระเบียบวินัย และใช้สิทธิของตนในขอบเขตของกฎหมายนอกจากนี้โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนออกกำลังกาย รักษาสุขภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการชัชชัชกายสบายชีวี โครงการทดสอบสมรรถภาพ โครงการสร้างเสริมและบริการสุขภาพ และโครงการเยาวชนคนดี เป็นต้น อีกประการหนึ่งที่โรงเรียนคำนึงถึง คือการรับนักเรียนเข้าเรียนแม้ว่านักเรียนจะไม่มีเลหะเบียน สำหรับปัญหาในการบริหารงานการส่งเสริมความมั่นคงของชาติที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ชุมชนที่อาจต้องทำให้นักเรียนขาดเรียน ขาดการอบรมดูแลจากโรงเรียน และที่บ้าน เนื่องจากต้องออกไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพหารายได้ หรือนักเรียนขาดความอบอุ่นจากครอบครัวที่หย่าร้างกันทำให้ขาดเรียนหนีเรียน และติดยาเสพติด อันเป็นเหตุให้กระทบกับความมั่นคง

4. โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม จังหวัดกาญจนบุรี

4.1 หน้าที่ทางการบริหารของโรงเรียน

(1) การวางแผน

โรงเรียนมีการวางแผนการบริหารงานโดยมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ค่านิยม พันธกิจ เป้าประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และภารกิจโดยจัดตั้งเป็นคณะทำงานดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก พิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ร่วมดำเนินการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคำนึงถึงภารกิจหลักที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ที่มุ่งเน้นสาระสำคัญของคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนโดยประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ดำเนินการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ดำเนินการร่างธรรมนูญโรงเรียน และประกาศเป็นธรรมนูญโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ คณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วม เสนอแนะข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการ เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ด้านการแต่งกาย ช่วยดูแลเด็กเฝ้าให้ถูกระเบียบ ด้านความมั่นคงจะเตือนให้เด็กทดแทนบุญคุณแผ่นดินที่เกิด อย่างไรก็ดีตามคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร เนื่องจากแต่เดิมในพื้นที่นี้มีระดับการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องพฤติกรรมของนักเรียน และพฤติกรรมกรรมการสอนของครู

ส่วนการจัดทำแผนประจำปีจะมีการปรับแผนไปตามนโยบายของรัฐบาลและเขตพื้นที่ การศึกษา การจัดทำแผนต่าง ๆ ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำ ได้มีการสำรวจ ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน นำมาปรับให้สอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตร จัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานกร่าง ดำเนินการจัดทำงบประมาณโดยวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษา และจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับเรื่อง การส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยการปลูกฝังความรักชาติ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน ทั้งนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณด้วย แผนปฏิบัติการประจำปี ในปัจจุบันจะเน้นไปในการสอนอาชีพเสริม เนื่องจากนักเรียนมีอัตราการเรียนต่อระดับสูงจำนวนน้อย

(2) การจัดระบบงาน

โรงเรียนมีการจัดระบบงานอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ด้านตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไปแต่ละงานจะมีงานย่อย ๆ โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนดูแลด้านนโยบาย และมีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาช่วยในการบริหารงานแบ่งออกเป็นสายชั้นเรียน มีหัวหน้าสายชั้น มีการจัดทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ๆ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน การจัดบุคลากรมีการจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการในตำแหน่งงาน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา มีการจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความเชี่ยวชาญ และสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาแต่เนื่องจากโรงเรียนขาดบุคลากรเป็นจำนวนมากเป็นผลให้ต้องจัดครูสอนแทนในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้จบตามสาขาวิชานั้น ๆ นอกจากนี้ มีการจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม ดำเนินการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรทั้งภายในและภายนอก ส่วนการจัดทรัพยากรอื่น ๆ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นเร่งด่วนและงานประจำ โดยจัดตามลำดับความสำคัญและจุดเน้นของโรงเรียนในด้านนั้น ๆ มีแผนแม่บทอาคารสถานที่และการสร้างอาคารโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพชุมชน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน จัดหาพัสดุ ควบคุมดูแล บำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุประจำปี ปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น ครูจบสายครูจึงไม่รู้งานบัญชีแต่ต้องทำบัญชี ขาดครู ซึ่งการขอบุคคลต้องขอผ่านไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ โรงเรียนไม่มีสิทธิเลือกบุคคลหรือตำแหน่งที่ต้องการเป็นบุคคลในเขตนี้ หรือคนที่มีความรู้เฉพาะด้านอย่างไรก็ตาม การจัดโครงสร้างมีความเหมาะสมในระดับหนึ่งแต่หากแบ่งเป็น 6 งานแบบเดิมจะเป็นการกระจายงานให้ทุกคนได้ช่วยกันรับผิดชอบมากกว่าปัจจุบัน ปัญหาที่พบได้แก่ คนในชุมชนมีการศึกษาน้อยจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปีมากนัก

(3) การอำนวยการ

โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผน โครงการ งบประมาณ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีบรรยากาศการทำงานแบบที่สอนน้องเป็นกันเอง มีการเลี้ยงส่งและต้อนรับอย่างอบอุ่นเมื่อมีการโยกย้าย ส่งเสริมและสนับสนุนเอื้ออำนวยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เมื่อมีปัญหาต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาร่วมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสัมพันธ์ เป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนอกจากนี้ โรงเรียนมีสวัสดิการและประโยชน์แก่บุคลากรต่าง ๆ นอกเหนือจากระเบียบฯ ที่มุ่งใจบุคลากร เช่น มีสหกรณ์ร้านค้ามีการจัดสวัสดิการการออมเงินและให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีบ้านพักครู มีการตรวจสุขภาพ ประจำปี

(4) การควบคุม

โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยใช้การประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เช่น การเสนอของบประมาณ จัดซื้อ จัดจ้าง มีรายงานการใช้จ่ายเงิน งบประมาณอย่างเป็นระบบ ประชุมชี้แจง การใช้จ่ายเงินในด้านต่าง ๆ มีระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ด้านการเรียนการสอน จะมีคณะกรรมการการนิเทศ โดยออกตรวจเยี่ยมตามห้องเรียนต่าง ๆ สังเกตวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน รับฟังปัญหา และให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นการกำกับ ติดตามและพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู อีกทั้งยังมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย นอกจากนี้ ยังมีรายงานผลการดำเนินงานประจำปี รายงานผลการประเมินตนเอง สามารถนำผลที่ได้มาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุผล

4.2 ภารกิจทางการบริหาร

(1) การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ โรงเรียนได้มอบหมายให้กลุ่มงานวิชาการดำเนินตามภาระที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นในสัดส่วน 70 : 30 โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการวิชาการร่วมกันดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์การจัดการศึกษาตามหลักสูตรเดิม วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน มีการจัดทำโดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และปรับให้สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนและท้องถิ่น เนื้อหาหลักสูตรมีการสอดแทรกปลูกฝังค่านิยม ทศนคติ ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นประชาธิปไตย การอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความประหยัด การอดออม และอนุรักษ์ประเพณี การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น นำความเป็นท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น การนวดฝ่าเท้า การนวดตัว การตัดผม มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรคำนึงถึงความต้องการของชุมชนเป็นหลัก เช่น การร่ำฟื้นบ้าน มีการเพิ่มศิลปะมอญโดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นที่เคยกองงานมาสอน ทั้งนี้ผู้เรียนมีความสนใจในด้านวิชาชีพมากกว่าด้านวิชาการ เป็นสัดส่วนร้อยละ 90 : 10 การจัดทำหลักสูตรจึงเน้นทางด้านวิชาชีพ

การจัดแผนการเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู การจัดการเรียนการสอนจะมีการดูแลเสมอภาคเท่ากันทั้งหมดทั้งเด็กไทยและเด็กมอญ ครูจัดทำแผนการเรียนสอดคล้องกับหลักสูตร โดยมีการปรับปรุง ปีละ 3 – 4 ครั้ง มีจุดมุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายของแต่ละกลุ่มสาระ โดยมีทั้งครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ เช่น วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์มีการเชิญวิทยากรชาวมอญ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับนักเรียนโดยมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกส่งเสริมความเป็นไทย ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย และอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เช่น มีการแสดงหรือร้องเพลง “ขวานทอง” หรือเพลง “ล้านเกล้า เผ่าไทย” ก่อนทุกครั้งก่อนการรำมอญหรือการแสดงดนตรีมอญ วิชาพลศึกษาจะเน้นกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อต่างๆ พยายามปลูกฝังให้นักเรียนมีความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันวิชาสุขศึกษาได้ปลูกฝังในเรื่องการรักษาความสะอาด สำหรับการจัดชั้นเรียนมีการวางแผนประชุมปรึกษาหารือ มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนมุ่งเน้นงานวิชาชีพ นอกจากนี้ โรงเรียนจะมีการสอนเสริมให้แก่แก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอนในกรณีเด็กไม่ผ่านเกณฑ์ การสอนให้

เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนคอมพิวเตอร์ซึ่งมีค่าใช้จ่าย 500 บาทต่อเดือน แต่ผู้ปกครองได้ให้ความสนใจสนับสนุนจ่ายเงินให้เด็กได้เรียนคอมพิวเตอร์ ขณะเดียวกันก็มีผู้ปกครองบางส่วนที่ยากจนไม่สามารถให้เด็กได้เรียนคอมพิวเตอร์เสริมได้

การวัดและประเมินผลการเรียนจะวัดตามวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยพิจารณาจากผลงานของผู้เรียนมีแบบประเมินผลเป็นลายลักษณ์อักษร

การนิเทศการสอนมีการจัดทำปฏิทินแผนการนิเทศในแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการปีละ 1 – 2 ครั้ง โดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศ ฝ่ายวิชาการจะดำเนินการนิเทศในภาพรวม โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน และมีคณะกรรมการสถานศึกษามาช่วยให้การนิเทศ โดยออกตรวจเยี่ยมตามห้องเรียนต่างๆ สังเกตวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน รับฟังปัญหา และให้คำแนะนำนอกจากนี้แต่ละกลุ่มสาระจะมีการนิเทศกันเอง มีการประชุมประจำเดือน ประชุมวิชาการ มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ซึ่งผลข้อมูลจากการนิเทศได้นำไปใช้ในการจัดลำดับเกี่ยวกับศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและจัดลำดับความดีความชอบของครูผู้สอน

สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้ครูสั่งซื้อจัดทำสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยผู้สอนวิชานั้น ๆ จะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน บางอย่างมาจากทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น เช่น วิชาการงานอาชีพจะนำไปบางซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นมาทำดอกไม้ประดิษฐ์ บางอย่างเป็นสื่อที่มีอยู่ตามสภาพจริง ผู้เรียนได้เห็นและเรียนจากของจริงซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน เช่น วิชาดนตรี และนาฏศิลป์ กรณีที่ไม่สามารถหาได้จากธรรมชาติหรือจากตามสภาพจริงจะมีการสั่งซื้อเพื่อนำมาใช้ประกอบเป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น วิชาภาษาอังกฤษจะสั่งซื้อสื่อซีดีเป็นส่วนใหญ่นอกจากนี้ ยังมีการใช้โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการเรียนการสอนด้วย

ปัญหาด้านการบริหารวิชาการพบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูมีอุปสรรคในเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนไม่ค่อยเข้าใจเท่าที่ควร เนื่องจากครูส่วนใหญ่พูดภาษาไทย มีความรู้ภาษามอญน้อยมาก ในขณะที่นักเรียนใช้ภาษามอญในการสื่อสารในชีวิตประจำวันจึงไม่ค่อยเข้าใจภาษาไทยเท่าที่ควร จึงทำให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างช้า ๆ ขณะที่เนื้อหาวิชาหลักสูตรแกนกลางมีจำนวนมากทำให้เรียนไม่ทัน ขณะเดียวกันผู้ปกครองมีความรู้ภาษาไทยน้อยจึงไม่สามารถดูแลช่วยสอนการบ้านของบุตรหลาน ทำให้ครูเหนื่อยมากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้นักเรียนไม่ค่อยสนใจการเรียนเท่าที่ควร เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงครูบ่อยครั้ง ซึ่งนักเรียนติดครูผู้สอนเดิม มีการเปรียบเทียบกับครูคนเดิม ไม่ยอมรับครูผู้สอนใหม่ และนักเรียนมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่ครูแต่ละคนอยู่ไม่นานขอย้ายไปที่อื่นเพราะไม่ยอมสอนคนมอญ ในด้านความเป็นอยู่ของเด็กถูกจำกัดบริเวณจึงรู้สึกไม่ปมด้อย รู้สึกถูกแบ่งแยกระหว่างคนไทยกับคนมอญจึงมีความคิดว่าเป็นคนมอญเรียนไปก็ไม่ได้เพราะไม่สามารถออกนอกถิ่นไปทำงานที่อื่นได้ แต่อย่างไรก็ตามเด็กบางคนจะรักท้องถิ่น มีความกระตือรือร้นในการศึกษาต่อโดยคิดว่าจะกลับมาเป็นครูในท้องถิ่น นอกจากนี้แม้ว่ามีครูผู้สอนทดแทนครูที่ขาดไปแต่จะเป็นครูบรรจุใหม่มีประสบการณ์น้อย ประกอบกับการที่ครูไม่พอจึงสอนไม่ทั่วถึง บางครั้งเมื่อครูลาป่วยหรือลาจิจจึงไม่มีครูทดแทนสามารถสอนในวิชานั้นๆ จึงไม่มีการเรียนการสอน เช่น ระดับอนุบาล ต้องงดการเรียนการสอนเมื่อครูลาป่วยหรือลาจิจ นักเรียนต้องหยุดเรียนบ่อยครั้ง

ส่วนการวัดและประเมินผลพบว่า เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ในบางรายวิชา เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ ครูให้นักเรียนทำงานอื่นส่งแทนเพื่อให้ผ่านรายวิชานั้นซึ่งจะทำให้คุณภาพการเรียนวิชานั้นๆ ลดลง และยังพบว่าการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ยังผสมสระ พยัญชนะไม่ถูกต้อง เช่นคำว่า “นอน” เด็กบางคนไม่สามารถ ผสมสระได้ ขณะที่ในอดีตนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากใน

ชีวิตประจำวันของนักเรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสาร นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจภาษาไทยเท่าที่ควร เป็นผลให้วิชาอื่นๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย สำหรับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ปัจจุบันศึกษานิเทศก์จากส่วนกลางไม่ค่อยมีบทบาทช่วยเหลือให้คำแนะนำเท่าที่ควร ไม่ค่อยได้มาให้การนิเทศเนื่องจากไม่สะดวกเรื่องที่พัก การเดินทาง จึงมักคุยกันระหว่างครูด้วยกันเอง ด้านสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน พบว่า ครูไม่ค่อยทำสื่อการเรียนการสอน และมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ จึงทำให้ไม่ค่อยมีสื่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร และเนื่องจากครูมีการโยกย้ายบ่อย ทำให้ครูวิชาอื่นเข้ามารับผิดชอบแทน ทำให้การเลือกสื่อที่ใช้การเรียนการสอนในวิชานั้นไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักเรียน และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีน้อยเนื่องจากการใช้คอมพิวเตอร์ต้องมีครูอยู่ด้วยทุกครั้งเพื่อป้องกันการสืบค้นข้อมูลที่เป็นสื่ออนาจาร ซึ่งบางครั้งครูติดภารกิจอื่น จึงทำให้ขาดโอกาสในการค้นคว้าข้อมูล

(2) การบริหารบุคคล

การกำหนดความต้องการบุคคล มีการจัดทำข้อกำหนดของงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการในตำแหน่งงาน แต่เนื่องจากบุคลากรมีการโยกย้ายบ่อยจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยปัจจุบันมีบุคลากรจำนวน 34 คนเป็นข้าราชการครู 23 คน และเป็นพนักงานราชการ 11 คน ทำหน้าที่สอน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแผนการจ้างบุคลากรภายนอกมาช่วยสอนเช่น จ้างวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนภาษามอญ การรำมอญ และศิลปะวาดภาพ ทั้งนี้มีความต้องการเพิ่มอีกไม่น้อยกว่า 20%

การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรครู โรงเรียนจะมีการพิจารณาว่าขาดบุคลากรครูในสาขาวิชาเอกใด จะแจ้งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือก นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดทำบัญชีรายชื่อวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้สอน

การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา การจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากคุณสมบัติตามสาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถ ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ ส่วนการจัดครูปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากการสอนโดยพิจารณาตามความสนใจ ความถนัดให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ แต่ในบางโอกาสที่ไม่สามารถจัดได้ ดำเนินการแก้ปัญหาโดยให้การอบรมและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์

การจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล มีการจัดสวัสดิการต่างๆ นอกเหนือจากระเบียบฯ เช่น มีการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการออมเงินของครูภายในโรงเรียน และให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีสหกรณ์ร้านค้า มีบ้านพักครูโดยเสียค่าไฟฟ้า ส่วนค่าน้ำไม่เสียค่าใช้จ่าย เมื่อมีกรณีการโยกย้ายจะมีการเลี้ยงส่งและเลี้ยงต้อนรับอย่างอบอุ่น นอกจากนี้ยังมีการตรวจสุขภาพประจำปีโดยสถานีนอนามัย

การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร มีการจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม มีการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดการเอง เช่น จัดอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ โดยครูที่มีความรู้ความชำนาญเป็นวิทยากรจัดอบรมภายในโรงเรียนหรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาให้ความรู้ มีการส่งบุคลากรไปอบรมภายนอกทั้งส่วนราชการเป็นผู้จัดและเอกชนเป็นผู้จัด นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมของหน่วยงานอื่นๆ เช่น กิจกรรมการส่งเสริมความมั่นคงของชาติจัดโดยกระทรวงมหาดไทย การส่งครูและนักเรียนเข้าค่ายเยาวชนอาสาสมัครแผ่นดิน โครงการรณรงค์ส่งเสริมสุขภาพเสพติด ทั้งนี้ การพิจารณาผู้ที่เข้าร่วมการอบรมจะพิจารณาตามความเหมาะสมและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม ซึ่งในบางกรณีครูมีความสนใจเข้ารับการอบรมจะขออนุญาตเป็นรายกรณีโดยเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการอบรม

การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลงานที่ส่งเสริมความก้าวหน้า การประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาความดีความชอบจะต้องเป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน 2 ชุดคือ คณะกรรมการคัดสรรเสนอชื่อ และคณะกรรมการกลั่นกรอง โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานจะมีเกณฑ์และตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูด้วย

การให้โอกาสบุคลากรในการตัดสินใจ บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการปฏิบัติงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่น การจัดทำงบประมาณโครงการต่างๆ การนำนักเรียนออกนอกสถานศึกษาเพื่อเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ภายนอก การนำนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันต่าง ๆ การรายงานผลการดำเนินงาน

ปัญหาด้านการบริหารบุคคล พบว่า จำนวนบุคลากรครูไม่เพียงพอ มีอัตราครูโยกย้ายสูง ขอย้ายครั้งละ 8 - 12 คน เนื่องจากบุคลากรครูไม่ใช่คนในพื้นที่ การเดินทางไกล ค่าใช้จ่ายสูง เงินเดือนน้อย ไม่มีสิ่งจูงใจหรือรายได้พิเศษ เมื่อบรรจุเข้ามาอยู่ไม่เกิน 2 ปี ก็จะขอย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมส่งผลกระทบต่อด้านวิชาการโดยตรง ขณะที่การเรียนการสอนกำลังดำเนินไปด้วยดี แต่ต้องเปลี่ยนครูผู้สอนจึงทำให้ขาดความต่อเนื่อง การจัดทำแผนการจ้างงานบุคลากรภายนอกต้องรอทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการจัดการสอบ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการ จึงทำให้ขาดครูผู้สอน ไม่สามารถได้ครูครบตามจำนวนอีกทั้งโรงเรียนไม่มีงบประมาณการจ้างครูอัตราพิเศษ แม้ว่าช่วงหลังมีการสำรวจเน้นการบรรจุคนในพื้นที่มากขึ้น แต่คนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนมอญซึ่งไม่ค่อยมีโอกาสเรียนสูง ดังนั้น ผู้ที่สอบและได้รับการบรรจุจึงเป็นคนนอกพื้นที่ที่กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่ตรงตามวุฒิ หรือตรงกับงานที่ปฏิบัติ เนื่องจากขาดแคลนครูผู้สอน จึงทำให้บางวิชาครูต้องไปสอนแทนซึ่งไม่ตรงตามวุฒิที่จบมา ครูไม่มีความรู้ทางการเงินแต่ต้องมาทำด้านการเงิน บางกรณีเมื่อไม่สามารถจัดบุคลากรได้ครบทำให้มีการยุบห้องเรียน หรือเพิ่มจำนวนนักเรียนในห้องเรียนได้ มากขึ้นเป็นผลให้การดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ครูผู้สอนจะทำหน้าที่รับผิดชอบด้านอื่นๆ ด้วย ทุกอย่างอยู่ในตัวคนเดียวกันทั้งการบริหารและการสอน เวลาการทำงานไม่ต่อเนื่อง ภาระงานนอกเหนือการสอนจำนวนมาก ทำให้มีเวลาสอนน้อย ต้องรีบสอน บางครั้งต้องทิ้งนักเรียนหรือให้การบ้านลดน้อยลง ทำให้ความเข้มแข็งทางวิชาการและความสัมพันธ์กับนักเรียนลดน้อยลง ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดสวัสดิการสิทธิประโยชน์ของครูบริเวณชายแดน เบี้ยกันดารถูกตัดไป เนื่องจากเกณฑ์ในการให้พื้นที่พิเศษไม่เอื้อต่อโรงเรียนทำให้ไม่ได้รับเงินพิเศษ ขณะที่ครูมีค่าใช้จ่ายในการครอบครัวสูง นักเรียนมีเป็นจำนวนมาก แต่บุคลากรผู้สอนจำนวนน้อย ทำให้ครูทำงานหนัก ขาดขวัญและกำลังใจ ทำให้ครูโยกย้ายจำนวนมากเมื่อมีโอกาส ส่วนการพัฒนาบุคลากร มีการแจ้งให้ครูทุกคนทราบว่ามีการพัฒนาบุคลากรด้านใดบ้าง แต่ไม่ค่อยมีงบประมาณให้ ทำให้ครูที่สนใจเข้ารับการอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง สำหรับการพิจารณาความดีความชอบ มีงบประมาณจำนวนน้อย เม็ดเงินไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มีการพิจารณา 2 ชั้น ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจครูอย่างมาก

(3) การบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียน

การจัดทำและเสนองบประมาณ มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของงบประมาณ โดยครูแต่ละคนจะวิเคราะห์ตามแผนงาน/โครงการที่รับผิดชอบ มีการจัดทำและเสนองบประมาณโดยการวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษา และจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาโรงเรียนที่สอดคล้องกับเรื่องส่งเสริมความมั่นคงของชาติ โดยการปลูกฝังความรักชาติ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน

การจัดสรรงบประมาณมีการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นเร่งด่วนและงานประจำ โดยจัดตามลำดับความสำคัญและจุดเน้นของโรงเรียนในด้านนั้นๆ โดยครูแจ้งความประสงค์และมีการประชุมร่วมกันระหว่างครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ มีการบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการจัดสรรงบประมาณในปีถัดไป

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน มีการรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินโดยให้ครูรายงานการใช้จ่ายเงินตามโครงการต่างๆ ที่ระบุไว้ตามแผน และมีการประชุมปรึกษาหารือและชี้แจงการใช้จ่ายเงิน

ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่างๆ หลายแหล่งทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในรูปของเงินช่วยเหลือและสิ่งของ เช่น ได้รับการสนับสนุนการสร้างอาคารเรียน สิ่งอุปโภคบริโภคจากหลวงพ่อดุตตะ ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ อุปกรณ์การเรียน และทุนการศึกษา ได้รับคอมพิวเตอร์จากกองสลากและองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมหารายได้เป็นครั้งคราวโดยการแสดงกิจกรรมต่างๆ บนเวที โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานรับผิดชอบและสรุปรายงานการระดมทรัพยากรของโรงเรียน

การบริหารการเงิน บัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ มีครูปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่บัญชี การเงิน และพัสดุ มีการวางแผนล่วงหน้าในการเตรียมการใช้งบประมาณ โดยจะมีการประชุมร่วมกันในการจัดสรรเงิน มีการรายงานงบประมาณของโรงเรียนอย่างโปร่งใสโดยนำเสนอบนกระดานให้เห็นอย่างชัดเจน การจัดทำบัญชีการเงินเป็นไปตามระเบียบของราชการ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์มีบัญชีเป็นหลักฐาน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน จัดหาพัสดุ ควบคุมดูแล บำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุประจำปี

ปัญหาด้านการบริหารการเงินและการจัดการของโรงเรียนพบว่า การจัดสรรงบประมาณล่าช้า เม็ดเงินจะมาทีหลังในขณะที่ต้องดำเนินงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลก่อให้เกิดความเครียด ดังนั้นกรณีที่โรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเร่งด่วนจึงต้องใช้วิธีขอเครดิตจากร้านค้าเพื่อนำสิ่งของมาใช้ก่อน การระดับทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โรงเรียนไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเท่าที่ควรเนื่องจากผู้ปกครอง มีฐานะยากจน แต่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหลวงพ่อดุตตะ วัดวังแก้วเวภาราม ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของชุมชน ส่วนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินมักมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณไม่เพียงพอ เกิดความเหลื่อมล้ำในเรื่องงบประมาณ

(4) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและเห็นความสำคัญเพื่อร่วมกันจัดการศึกษาผ่านทางสื่อสามารถเข้าถึงตัวบุคคลและชุมชนด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ เคเบิลทีวีท้องถิ่น สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น

การให้บริการชุมชน โรงเรียนได้ให้บริการแก่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ โดยจัดกิจกรรมของนักเรียน ทั้งแสดงดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อร่วมในงานบุญประเพณีต่างๆ เช่น งานวันเกิดหลวงพ่อดุตตะ งานทำบุญลอยเรือ สะเดาะเคราะห์พิธีมอญ การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กโดยร่วมกับโรงพยาบาลดูแลด้านสาธารณสุขทั้งเด็กและผู้ปกครองที่โรงเรียน การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนในด้านการรักษาความสะอาด และระเบียบวินัยต่างๆ มีการประชุมประจำปีเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน การเอื้อเฟื้อสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน และเอื้อเฟื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่ชุมชน โดยจะมีหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงานมาขอใช้สถานที่ เช่น โรงเรียนร่วมกับโรงพยาบาลจัดกิจกรรมต่อต้านโรคเอดส์ สำนักงานศึกษาธิการโรงเรียนขอสถานที่จัดฝึกอบรมคอมพิวเตอร์โดยครูในโรงเรียนจะช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีการให้ยืมอุปกรณ์และสนามกีฬาเพื่อออกกำลังกายในช่วงเวลาเย็น นอกจากนี้ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนช่วยเหลือชุมชน เช่น ให้นักเรียนช่วยเก็บขยะในชุมชน และยังให้บริการชุมชนโดยดูแลให้ความสะดวกแก่บุตรหลานของชุมชน โดยครูรับผิดชอบจัดรถโฟร์วีลส์รับ - ส่งเด็กนักเรียนอีกด้วย

การร่วมกิจกรรมของชุมชน โรงเรียนเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดีโดยเข้าไปร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น งานประเพณีต่าง ๆ ในวันออกพรรษา วันเข้าพรรษา วันสงกรานต์ งานประเพณีเก่าของกลุ่มมอญ วันจัดสอบนันทกรรมของวัด กิจกรรมที่ชาวบ้านหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเชิญไปร่วมงานแต่งงานหรืองานบวชพระ ทั้งนี้โรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เมื่อชุมชนขอความร่วมมือ คณะครูจะไปร่วมทุกงาน หากขอบุคลากรช่วยงานจำนวนมากจะให้นักเรียนไปช่วยด้วย เช่น งานวันเกิดหลวงพ่อดุตตะมะ โรงเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรม มีขายของ ขายอาหารร่วมกับชุมชน มีการแสดงผลงานและการแสดงของนักเรียน นอกจากนี้ ยังร่วมกิจกรรมตามโอกาสต่างๆ เช่น คณะครูร่วมรณรงค์เทิดพระเกียรติในหมู่บ้านโดยแต่งกายชุดท้องถิ่น ร่วมงานวันพ่อ เป็นต้น

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียน โดยเชิญคนในชุมชนผู้มีความรู้ความชำนาญบรรยายในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้เรื่องการนวดฝ่าเท้า การประมง การตัดผม การก่อสร้าง การประกอบอาหารมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งวิชาศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งเน้นศิลปวัฒนธรรมของมอญ ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการสอนภาษามอญให้แก่ครูซึ่งภาษาที่ชุมชนใช้ในการสื่อสารแต่ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษามอญได้ การที่ครูได้เรียนรู้ภาษามอญ ทำให้สามารถเชื่อมโยงมีความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาดูการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นทางการโดยเฉพาะในระดับอนุบาลโดยผู้ปกครองสามารถเข้ามาดูแลบุตรหลานในช่วงเวลากลางวันของทุกวัน นอกจากชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วยังให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเด็ก ผู้ปกครองและชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยร่วมกันนำอาหารของเล่นมาบริจาคจำนวนมากให้แก่เด็กนักเรียน นักกลับบ้าน ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนโดยผ่านทางเคเบิลทีวีท้องถิ่น ซึ่งเจ้าของเคเบิลเป็นคนในชุมชนให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น โรงเรียนได้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ทั้งโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นงานประเพณี หรืองานต่างๆ ที่ชุมชนขอความร่วมมือการให้ความรู้แก่ชุมชน เช่น การฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ให้กับชาวบ้านหลังเลิกเรียน การดูแลบุตรหลานของชุมชนอย่างใกล้ชิด โดยครูจะไปเยี่ยมเด็กที่บ้าน ทำความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ประสานกับผู้ปกครองในเรื่องต่างๆ เช่น กรณีนักเรียนไม่มาโรงเรียน จะมีการประชุมทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันโดยให้ครู และนักเรียนแต่งกายชุดมอญประจำถิ่นในวันศุกร์ ครูใส่ชุดประจำถิ่นนักเรียนแต่งกายแบบมอญโดยนักเรียนชายนุ่งโสร่งส่วนนักเรียนหญิงนุ่งผ้าถุงใส่เสื้อเอวลอย และโรงเรียนได้ให้ความสำคัญในวันประเพณีต่างๆ เช่น ทุกวันพระใหญ่ในช่วงเข้าพรรษา จะพานักเรียนไปวัดวังแก้วเวการามเพื่อฟังพระเทศน์ นอกจากนี้โรงเรียนยังสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายชุมชน เช่น โรงเรียนสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนด้วยกัน จัดกิจกรรมกีฬาเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเครือข่ายซึ่งการจัดกิจกรรมและการประสานสัมพันธ์ต่างๆ ของโรงเรียนทำให้ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างดี

ปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองไม่ค่อยได้เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนเท่าที่ควรเพราะส่วนใหญ่ไม่มีเวลา ต้องประกอบอาชีพ อีกทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย

จึงไม่ค่อยเข้าใจระบบการศึกษาเท่าที่ควร แม้บางคนมีความเข้าใจแต่มีอุปสรรคต้องทำบัตรขออนุญาตซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงจึงไม่ค่อยสะดวกในการมาโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองมักจะไม่ค่อยคุยกับครูเนื่องจากปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยประสานความร่วมมือกับครูแต่เวลาโดยส่วนใหญ่ของคณะกรรมการสถานศึกษากับครูมักไม่ตรงกัน ครูจึงต้องไปประสานงานเอง ทำให้ครูเหนื่อยมาก

(5) การบริหารกิจการนักเรียน

การจัดสำมะโนนักเรียน มีผู้ดูแลระบบการจัดทำสำมะโนนักเรียน มีการสำรวจจำนวนนักเรียนที่จะต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์ โดยขอข้อมูลจากอำเภอ ส่งครูไปตรวจสอบชื่อแล้วออกสำรวจตามบ้านต่างๆ ในชุมชน เพื่อตรวจสอบว่ามีตัวเด็กจริงหรือไม่ แล้วจึงกลับมาจัดทำข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสำรวจข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะมีแบบตรวจสอบเลข 13 หลัก ซึ่งข้อมูลจะมีตัวเด็กจริง ยกเว้นกรณีของเด็กมีเลข 13 หลักแต่ไม่ได้ระบุ

การรับนักเรียน ประกาศตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีแบบฟอร์มให้แจ้งความประสงค์เข้าเรียน โดยส่วนใหญ่จะรับเด็กที่ผ่านศูนย์เด็กเล็กสามารถฟังภาษาไทยได้ และรับจากโรงเรียนอนุบาล การรับนักเรียนเข้าเรียน หากอำเภอ/เทศบาลไม่มีหลักฐานอะไรมายังโรงเรียนได้ปัจจุบัน มีนักเรียนออกกลางคันน้อยลง ซึ่งแต่เดิมมีนักเรียนออกกลางคันมากเนื่องจากมักจะทำตามผู้ปกครองไปพม่า เมื่อกลับมาเรียนใหม่จึงต้องเรียนซ้ำชั้น

การจัดกิจกรรมนักเรียน มีกิจกรรมหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นไทย ปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมไทย ทักษะคิดด้านความรักความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน มีการจัดกิจกรรมนักเรียนในนักเรียนได้รู้จักชีวิตความเป็นคนไทย จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษาให้มีการเลือกประธานนักเรียน ส่วนระดับอนุบาลให้มีการเลือกหัวหน้าชั้นเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งนักเรียนที่จะสมัครจะเป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดี และยังมีกิจกรรมอื่นๆ เช่น สำหรับผู้ชายมีเปิดชุมนุม การเป็นนักรักบี้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยนำนักเรียนไปวาดฝาเท้าตามแหล่งท่องเที่ยวในเทศกาลต่างๆ เมื่อได้เงินมาจะแบ่งส่วนให้นักเรียนส่วนหนึ่งและใช้สำหรับพานักเรียนไปทัศนศึกษายังแหล่งเรียนรู้ภายนอก นอกจากนี้ครูแต่ละโรงเรียนจะมีการประสานงานหาทางแก้ไขปัญหาการชกต่อยกันระหว่างมอญกับกระเหรี่ยง โดยจะมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือร่วมกันระหว่างโรงเรียน

การจัดบริการแนะแนว มีการบริการแนะแนวให้แก่ทั้งนักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัวโดยมีครูแนะแนวรับผิดชอบ โดยเฉพาะบริการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะมีการจัดบริการแนะแนวทั้งภายในโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกร่วมดำเนินการ โดยมีโรงเรียน/สถาบันทั้งสายสามัญ เทคนิค อาชีวะวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามาจัดแนะแนวอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ก่อนที่นักเรียนจะสำเร็จการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเข้าไปเรียนในโรงเรียน/สถาบันนั้นๆ มากขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบมักจะเรียนต่อในสายอาชีพ ซึ่งโรงเรียนมีการจัดแนะแนวสายอาชีพระดับมัธยมศึกษา เช่น การก่อสร้าง การแนะแผน

การรักษาระเบียบวินัย มีแผนการดูแลความประพฤตินักเรียนชัดเจน โดยครูและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันดูแลทั้งทางด้านความประพฤติ การแต่งกาย มีการกล่าวตักเตือนให้ถูกระเบียบ มีการติดชื่อและให้คะแนน กรณีพบว่านักเรียนทำผิดระเบียบ ทั้งครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจะร่วมดำเนินการโดยครูแจ้งแก่ผู้ปกครอง ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาจะไปพบกับผู้ปกครองและพูดคุยด้วยอีกทางหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคนในชุมชน มีความคุ้นเคยกับผู้ปกครองเป็นอย่างดีสามารถตักเตือนบอกกล่าวได้ นอกจากนี้

โรงเรียนยังมีกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรมโดยพาเด็กไปวัด ร่วมกิจกรรมใส่บาตรดอกไม้ ฟังเทศน์ และมีจัดกิจกรรมสอดแทรกเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยในการเรียนการสอนด้วย

การจัดสวัสดิการนักเรียน มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เช่น โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา โดยจ้างคนมาทำอาหารไทย ต้มกระเจี๊ยบมอญ สำหรับระดับมัธยมศึกษา นักเรียนจะซื้ออาหารเองที่โรงอาหาร บางคนจะนำอาหารมารับประทานเองมีการจัดสวัสดิการนมให้แก่นักเรียน โดยนักเรียนจะได้รับนมจืด มีการดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนอย่างทั่วถึง โรงพยาบาลจะมาดูแลนักเรียนโดยไม่ต้องไปโรงพยาบาล เช่น ตรวจสุขภาพ ตรวจไอโอดีน ฉีดวัคซีนป้องกันไข้เลือดออก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการนักเรียนเกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มีการจัดทุนการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกจากรัฐบาลและผู้มีจิตศรัทธาให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน รวมทั้งการให้ทุนส่วนตัวจากครูอาจารย์ซึ่งจะเฉลี่ยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไม่ซ้ำซ้อนกัน

ปัญหาด้านการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า การจัดการศึกษาให้เด็กในวันเรียนยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากข้อมูลการขึ้นทะเบียนจากส่วนกลางผิดพลาดทำให้โรงเรียนต้องปฏิเสธเด็กเหล่านี้ เด็กจึงไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่ได้รับการปลูกฝังความรักชาติ นอกจากนี้เด็กไม่มีแรงจูงใจในการที่จะเรียนเพราะมีความคิดว่าไม่รู้จักเรียนไปทำอะไรเนื่องจากเมื่อเรียนไปแล้วก็ไม่สามารถออกนอกถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น ๆ ได้เพราะไม่มีบัตร แต่ปัจจุบันโอกาสในการมีบัตรมีมากขึ้น และเนื่องจากผู้ปกครองเด็กยากจน จึงอยากให้ลูกออกไปทำงานมากกว่าการเรียนหนังสือ ในเรื่องการรักษาระเบียบวินัย นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยเท่าที่ควร เนื่องจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเคยชินแตกต่างกัน เช่น การกิน เมื่อกินอะไรแล้วมักทิ้งใต้ถุนบ้าน เด็กมักไม่ค่อยรักษาความสะอาด ทำให้ครูต้องใช้ความพยายามในการฝึกเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กเล็ก และนักเรียนบางคนแต่งกายไม่ถูกระเบียบอันเนื่องมาจากความยากจนของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาลักขโมย เนื่องจากเด็กยากจน การให้ทุนการศึกษา และการจัดประกวดต่าง ๆ บางครั้งมีข้อจำกัดว่าต้องเป็นเด็กไทย ทำให้เด็กมอญเสียโอกาส บางครั้งเด็กรู้สึกเจ็บช้ำอยากเป็นคนไทยเพื่อเป็นใบเบิกทางเท่านั้น

(6) การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

การสร้างอาคาร มีแผนแม่บทอาคารสถานที่และการสร้างอาคารโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพชุมชน การสร้างอาคารจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและคนในชุมชน เช่น โรงเรียนได้รับเงินสนับสนุน 4.5 ล้านบาทจากหลวงพ่อดุตตะมา เพื่อสร้างอาคารเรียน 2 ชั้น 10 ห้องเรียน ชุมชนกับโรงเรียนร่วมกันสร้างอาคารไม้ไผ่

การใช้/การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ มีการวางแผนจัดตารางสอนโดยฝ่ายวิชาการระบุการใช้ห้องต่าง ๆ อาคารเรียนมี 5 หลัง มีการหมุนเวียนเรียน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องหนึ่งๆ จะใช้เป็นห้องต่าง ๆ เช่น ตัดเย็บ นวด โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ เช่น กลุ่มการศึกษา นอกโรงเรียนจะเข้ามาใช้ห้องนวด ห้องคอมพิวเตอร์ ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่อาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ใช้วัสดุอุปกรณ์กีฬาและสนามกีฬาของโรงเรียน สำหรับการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการแบ่งเขตความรับผิดชอบโดยฝ่ายบริหารทั่วไป นักเรียนทุกระดับชั้นช่วยทำความสะอาดอาคารเรียน มีการทำเวรในโรงเรียน นอกจากนี้ชุมชนยังมีส่วนช่วยเหลือดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เช่น การทำถนนให้โรงเรียน สร้างสนามเด็กเล่น สร้างระบบระบายน้ำให้โรงเรียน ร่วมมือกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองในการทำรั้วไม้ไผ่

การควบคุมการใช้อาคารสถานที่ มีระเบียบการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนชัดเจน ชุมชนสามารถใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนได้ตามความจำเป็น โดยใช้ในช่วงเวลากลางวันซึ่งโรงเรียนไม่ได้เก็บค่าใช้จ่าย และสามารถใช้นาฬิกาของโรงเรียนเพื่อออกกำลังกายในช่วงเวลาเย็นได้

การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพสังคม
วัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาด้านงานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า ขาดอาคารเรียน ขาดห้องเรียน
ทุกระดับชั้น ต้องหมุนเวียนกันเรียน หรือรวมนักเรียนเข้าด้วยกัน บางครั้งนักเรียนต้องเรียนนอกอาคารเรียน ไปเรียน
ในอาคารเอนกซึ่งเป็นหลังคาสังกะสีเนื่องจากห้องเรียนไม่พอ การสร้างอาคารเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ งบที่ขอ
มักจะถูกตัดจำนวนมากในขณะที่อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการก่อสร้างจะมีราคาแพงกว่าในเมืองถึง 7 เท่า เนื่องจาก
โรงเรียนอยู่ไกล การเดินทางค่อนข้างลำบาก ต้องเสียค่าขนส่งสูง ทำให้โรงเรียนต้องหางบประมาณเพิ่มจึงสามารถ
ก่อสร้างได้ อาคารบางอาคารมีแสงสว่างไม่เพียงพอ เช่น อาคารพยาบาลมืดทึบเกินไป ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่
โรงเรียนมีห้องสมุดแต่ไม่ได้ใช้จริงจัง มีการใช้ห้องสมุดน้อยเนื่องจากหนังสือมีน้อยและไม่ตรงต่อความต้องการ
เพราะงบประมาณในการซื้อหนังสือมีจำกัด และไม่มีการจัดระบบดูแลห้องสมุดรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เปลี่ยนบ่อย
บางครั้งทรัพย์สินถูกทำลายเช่น โต๊ะ เก้าอี้ เนื่องจากบุคคลบางกลุ่มไม่พอใจ มีความโกรธแค้นครู ซึ่งบุคคลที่มักจะทำ
เป็นคนกลุ่มเดิม แต่เมื่อเกิดปัญหามักไม่สามารถจับตัวบุคคลผู้กระทำผิดได้ การดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น
สวยงาม โรงเรียนไม่สามารถทำได้เพราะเมื่อถึงช่วงฤดูฝน จะมีน้ำไหลเอ่อ ทำให้ต้องใช้งบประมาณในการดูแลมาก
นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ยังขาดความเข้าใจ และขาดการประสานงานซึ่งกันและกันในการทำถนนหรือการสร้างระบบ
น้ำให้แก่โรงเรียน

(7) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การพัฒนาาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน
อย่างเป็นระบบ มีความทันสมัย และสามารถใช้งานได้ โดยมีผู้รับผิดชอบงานทางด้านสารสนเทศโดยตรง และ
ร่วมกันเป็นทีมทำงาน ดูแล แก้ไขข้อมูล ระบบสารสนเทศของโรงเรียนมีความเป็นปัจจุบัน กรณีรับด่วนจะใช้ระบบ
online จะมีครูด้านคอมพิวเตอร์ช่วยดูแล มีทีมงานร่วมจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำโครงการต่าง ๆ มีการจัดทำ
เว็บไซต์ของโรงเรียน ปรับปรุงระบบข้อมูลของนักเรียน มี e-office รับส่งงาน โดยมีครูผู้รับผิดชอบดูแลงานต่างๆ
จะผ่านฝ่ายธุรการ แล้วดูว่าเกี่ยวข้องกับใคร จึงแจ้งให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีการเช็คทุกวันทั้งช่วงเช้าและเย็น มี
การแบ่งหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การเช็ค e-office การเดินหนังสือ ฯลฯ โดยมีการประชุมเพื่อแบ่งงาน โดยมากผู้ที่อาวุโส
จะเป็นหัวหน้าเวรหลัก มีการเปลี่ยนปีละ 1 ครั้ง ด้านการเรียนการสอนจะมีห้องคอมพิวเตอร์ มีครูผู้สอนเป็นผู้ดูแล
ประจำห้องคอมพิวเตอร์ มีการกำหนดชั่วโมงในการใช้คอมพิวเตอร์ นักเรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าและพิมพ์
งาน ซึ่งระบบอินเทอร์เน็ตจะใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ครูมีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ประมาณ 80% ครูส่วนใหญ่
มี e-mail address ของตัวเอง มีการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตโดยการต่อสาย LAN ไปยังบ้านพักครูเพื่อให้ครู
สามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวกและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาาระบบและเครือข่ายข้อมูล
สารสนเทศ โดยมีการประสานกับเครือข่ายอื่นๆ ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีงานดาวเทียมเคเบิลทีวี
ซึ่งมีผู้สนับสนุนบริจาคให้แก่โรงเรียนมีระบบไทยคม ใกล้เคียง ผ่านดาวเทียม

การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา มีการควบคุมการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเครือข่าย
ให้เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียนและสามารถนำข้อมูลจากระบบสารสนเทศมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาพบว่า โรงเรียนมักมีปัญหาด้าน
คอมพิวเตอร์ ทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า ซึ่งหากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีความพร้อมจะสามารถช่วยลด
ความเครียดในการทำงานของครูผู้สอนลงได้ การใช้ระบบเครือข่าย ยังไม่ดีเท่าที่ควร มีการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ผ่าน
ทางคอมพิวเตอร์แต่ข้อมูลบางเรื่องไม่สมบูรณ์และไม่เป็นปัจจุบัน การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตมักพบปัญหาเรื่องคู่
สายโทรศัพท์ขัดข้องในช่วงฤดูฝน นอกจากนี้ ปัญหาเกิดจากหน่วยงานกลางมักขอข้อมูลซ้ำซ้อน มีการขอข้อมูลต่างๆ

เป็นประจำทุกเดือน แม้โรงเรียนส่งข้อมูลแต่จะมีการขอข้อมูลซ้ำอีก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานประจำในการสอนนักเรียน

(8) การบริหารงานและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

โรงเรียนมีการบริหารงานโดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากบริเวณพื้นที่ของโรงเรียนเป็นบริเวณชายแดน จึงมีปัญหาเรื่องยาเสพติด เชื้อชาติ และภาษา ซึ่งมีทั้งพม่า มอญ และกะเหรี่ยง นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมีสัญชาติมอญไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนมอญ ใช้ภาษามอญสื่อสารในชีวิตประจำวัน โรงเรียนจึงได้มีการบริหารงานที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติหลายวิธีรวมทั้งโรงเรียนดำเนินการเองโดยจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อีกทั้งยังให้หน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วย ทั้งนี้ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติโดยสอดแทรกให้นักเรียนเกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทำให้มีความผูกพันกับประเทศไทยและอยากเป็นคนไทย มีการนำความรู้เรื่องลูกเสือมาใช้ ซึ่งมีความโดดเด่นในเรื่องการปลูกฝังความเป็นไทย มีความเข้าใจความเป็นคนไทยมากขึ้น โรงเรียนจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เข้าค่ายพุทธบุตรโดยมีพระเป็นวิทยากร เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนและช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนยังได้เน้นให้เด็กมีอาชีพ โดยการเปิดชุมชน เชิญวิทยากรจากชุมชนมาช่วยสอน เช่น การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า การทำดอกไม้จากผ้าใยบัว มีกิจกรรมเสริมให้แก่เด็กไปฝึกงาน เปิดบริการการนวดฝ่าเท้าให้แก่นักท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์น้อย มีการนำของที่ระลึกไปจำหน่ายที่เจดีย์พุทธคยา และเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โรงเรียนได้กำหนดให้ทุกวันศุกร์ทั้งครูและนักเรียนทุกคนใส่ชุดมอญเพื่อให้เกิดความผสมผสานกลมกลืนระหว่างคนไทยกับคนมอญ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยร่วมกับอาสาสมัครของหมู่บ้านร่วมมือให้การดูแลรักษาความปลอดภัย เสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องความมั่นคงโดยมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครของหมู่บ้านจากกระทรวงมหาดไทยมาให้ข้อมูล และโรงเรียนยังสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติซึ่งจัดโดยหน่วยงานภายนอก เช่น กิจกรรมของทหาร จะมีการอบรมระยะสั้น บางครั้งใช้วันธรรมดา มีการจัดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ประมาณ 3 – 5 วัน กิจกรรมของกระทรวงมหาดไทยโดยใช้สถานที่ของโรงเรียนและจัดเด็กเข้าโครงการ มีกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจอย่างผาสุกเนื่องจากชุมชนมีหลายเชื้อชาติ จัดค่ายเยาวชนอาสาทำความดีเพื่อแผ่นดิน มีการปลูกจิตสำนึกโดยทหาร จะช่วยพัฒนาเด็กและสร้างจิตสำนึกให้รักแผ่นดิน

ปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารและส่งเสริมความมั่นคงของชาติพบว่า มีปัญหาน้อยเนื่องจากหลวงพ่อดุตตะมะ ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในชุมชนสอนให้เด็กรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บุคคลที่มักเป็นปัญหาได้แก่ เด็กที่ไม่ได้มีโอกาสเรียนหนังสือ ซึ่งทั้งผู้ปกครองและเด็กจะไม่มีบัตร บางคนไม่ได้สนใจไปแจ้งทำบัตร เนื่องจากมีค่าใช้จ่าย เมื่อเด็กไม่ได้เรียนจึงไม่ได้รับการปลูกฝังทำให้ไปปล้นจี้ ปัญหาการชกต่อยกันระหว่างมอญกับกะเหรี่ยงซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีการชกต่อยกันระหว่างมอญกับไทย ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่พบเช่น พฤติกรรมการพูดโกหกเพื่อเอาตัวรอด การหยิบฉวยของครูไป และปฏิเสธต่างๆ ที่มีหลักฐาน เพราะครอบครัวมีฐานะยากจน

ภาคผนวก ง
รายชื่อคณะผู้วิจัย

รายชื่อคณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

1. ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กอบกุล พฤษะวัน
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ
5. รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์

ผู้ช่วยวิจัย

1. ดร.เพลินใจ พฤษชาติรัตน์
2. นายสมนึก ทองเอี่ยม
3. พันเอกชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์
4. นางอัจฉรา นิยมภา
5. นางเพียงเพ็ญ จิรัชัย
6. นางสาววลัยพร ศิริภิรมย์
7. นายธวัช กรุดมณี
8. นางสาวสุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์